

Foly.Ujs. 0.

6^{b.}
6.

Digitalizálta

**a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár
és Információs Központ**

MTA
1826 K

Francisci Hresnericus

MA
1826 K

M A G Y A R
H Í R M O N D Ó.

HATODIK SZAKASZ.

B e t s b a n
Hummel J. D. betűivel.
1 7 9 4.

301045

G. TELEKIEK'
ALAPÍTVÁNYA

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Magyar Hírmondó.

Költ Bétsben, Szent Jakab-Havának (Júliusnak) első napján, 1794-dik Elztendőben.

Hadi Környüállások.

Albert Hertzeg, következő tudósítást küldött *Bétsbe*, a' *Rajna*-mellyé-kéről: „Htzeg *Hohenlohe* Hadi Tármester, meg-hagyta *F. M. L. B. Fábrinak* — az előjáró Sereg' mostani Vezérjének — hogy Jún. 19-dikén jókor-reggel foglaltassa-el, lovas Őrállói által *Schweigenheimot* (ez a' hely, *Schwerkenheim*nak van írva azon a' Mappán, mellyet az ötödik Szakasszal küldénk-le), mellyet a' Frantziák minden éjtszakánként el szoktak vala hagyni. — Mihelyt meg-látták a' Frantziák Vigyázóinkat: azonnal el-takarodtak *Weingarten*'s *Wesfheim* Falukból; hanem hogy segítséget kaptak *Germersheim*, *Zeiskam*, 's *Lustadt* helységekből: egész *Weingarten*'s *Lingenfeldig* jöttek. és sok ágyúikkal igen keményen kezdetek Seregünk ellen lövöldözni. A' mi ágyúzóinkat *B. Funken* Generális kormányozta, ki is tsak hamar el-halgattatta a' Fran. Ágyúsokat; hanem mintegy másfél ezerből álló Fr Lovasság sebes vágatva indúlt *B. Vétsey*' Huszársjainak egy Olztállya ellen, mellyet *Tevalle* Májor vezérlett. Ez nem várta magához a' Frantziákat, hanem, jóllehet öt annyin is

váltak azok, mint az ő Osztálya: még is tüzesen nekik hajtott. Amazok megállapódtak, Hufzárjainkat látván. Ezek, oda érvén hozzájuk, villám-módrá közzéjek tsaptak, 's igen vitézül forgatták magokat a' sűrűségben. Éppen ekkor, *Bora* Oberst. és *Dániel* Obristlieut. vezérlések alatt, a' vitéz *Székely*-Hufzárók is neki estek oldalról a' Frantziáságnak, 's meg - fordították azt. — Hertzeg *Hohenlohe*, 500-ra teszi a' Frantziák' veszteségjeket, az el-fogattakkal együtt; a' miénket pedig 30 emberre, és 40 lóra. “

A' *Touloni* Frantzia ki kötő helyből, Jún. 5-kén 7 első nagyságú, 8 közép-ízerű, és 2 kisebb hadi hajók szállottak tengerre, 's útjokat intézték *Nizza*, és *Villafranca* tenger - mellyéki Városok felé, mellyeket a' *Szárdiniai* Királytól vettek - el a' Frantziák.

(Ezen elő - számláltt Frantzia hajókról, olly Tudósítást vitt, egy Ánglus Fregát — *Tizifone* nevezetű — Jún. 5-dikén, a' *Livornói* Kikötőhelybe. hogy azok ki nem jöhettek volna különben a' *Touloni* Kikötőhelyből, mellyet Ánglus hajók vettek vala körül. hanem utat nyitott nékiek a' ki-jöhetésre, egy éjjeli szélvélz, melly miatt kentelenítették az Ánglus hajók el távozni *Toulon* elől, 's a' nagy tengerre venni magokat. Meg tudván ezt Ánglus tengeri Vezér *Hood*, 's

egyszersmind azt is: hogy a' szóban forgó Fr. hajók, *Jouhan*, nevezetű szoross tengeren tartózkodnak, melly vagyon, *Nizza* és a' *Hieres* szigetek között: mindjárt parantsolt egynehány első, és közép nagyságu hadi hajóknak, hogy indullyanak; zárják - bé az említett szoros tengert, és lessek a' Fran. hajókat.)

Toulon előtt, Jún. 6-dikán 4 Ánglus hajók állapodtak-meg, mellyek *Korszika-Szigetéből* érkeztek oda, a' *Bastia*ból kiszorított Fran. Őrizettel, mellyen Ánglus Foglyokat szándékoztak tserélni; de meg nem engedtetett nékiek a' ki-kötő helybe való bé-menetel, hanem olly útasítást vettek, hogy a' *Hieres* - Szigetekbe — mellyek mindjárt ott fekszenek — ki szállíthaják az említett őrizetet.

25 Ánglus, és 26 Frantzia első nagys. hajók között, Jún. első napján reggeli 7 óra után kezdődött a' nagy verekedés. — Nem telt belé egy óra, hogy már megbontotta Ánglus Admirális Lord *Howe* a' Frantzia hajós Sereg' sorát, 's a' leg-nagyobb Fr. hajó meg-szaladt, mellyet követtek, a' mint követhettek a' többek is; és hetet — úgymint: két 80, és öt 74 ágyúsokat — az Ánglusoknak hagytak prédául. Eggy ezen hét hajók közzül, tsak hamar elsüllyedt. — Jún. 13-dikán vitte - bé Lord *Howe*, a' vezérlése alatt lévő hajós Sereget, és a' nyertt Fran. hat hajókat a' *Spitheadi*

Anglus ki kötő helybe. — Kontre - Admirális *Montagu*, *Brestig* kergette a' meg-vertt Fr. hajós Seregnek egy részét, melly állott 8 hajókból: de el nem érhetette. Az említett 7 hajókon kívül, többet is vesztett még el a' Fr. hajós Sereg, mellynek Fő Vezérje, *Nielly* nevezetű: a' ki Al-Hadnagy volt a' Revoluzió előtt egy fregáton. — Más környülállásokról másszor.

Az északi tengeren, eggy Angl. hajós Sereg-osztály szándékozik magát eggy Orosz hajós Sereggel egyesíteni.

Északi Amerikából egy Követ érkezett Júniusnak 8-dikán *Londonba*, a' ki által kívánnya a' Közönséges - Tarsaság *Nagy-Britanniától*, némelly földjeinek visszadattatását, és kárainak meg-téríttetését. A' Követ, *Jay* nevezetű, a' ki Titoknokja volt akkor a' Kormányfészéknek, midőn had folyt Nagy-Britannia, és az említett Köz. Tarsaság között.

Májusnak 25-dikén költt *Madriti* Levél írja, hogy a' 29-dik Áprilisi Ízerentsétlen ütközettről való tudósítás igen nagy nyughatatlankodást okozott az Udvarnak, és tüstént indítottak mindenegyéb részeibeis az Országnek, az új katona-szedést siettető parantsolatok; *Kataloniába* pedig különösen olly rendelések mentek, hogy 15 esztendőstől fogva 60 esztendősig minden köz Lakosok tartozzanak fegyvert fogni; a' kik pedig személlyesen nem szolgálhat-

nak: fizessenek hadi adót. — Fő-Vezér Gróf *Union*, minden bagáziáját, 's a' között nevezetesen, ezer két száz forintnál többet nyomott ezüst készületjét vesztette el a' fenn említett ütközetben, melly után meg-írta *Madridba*, hogy ha hirtelen nem érkezend segítsége: nem állhat tovább ellent a' nagyobb számú Ellenségnek, akár-melly bátorsággal vitézkedjenek is Katonái. — *Barcellona* Spanyol Városból írták, Jún. 2-dikán, hogy Gróf *Union* nem kap-hatott ideje-korán, és elegendő segítsé-
get, és ugyan azért kénytelenítettett, az egy *Bellegarden* kívül, minden el - vett *Rouffilloni* Erősségeket vissza - engedni a' Frantziáknak, 's ember, és mindennemű hadi készületekbéli nagy veszteséggel vere-kedni-vissza *Kataloniába*.

A' Spanyol Udvarnál Frantzia Királyi Követséget viseltt *de la Vauguyon* Hertzeg mindúntalan a' Spanyol Udvar' kegyelméből élt azóltától fogva, a' mióta ki-ütött a' Fr. Revolúzió; de Májusnak 20-dik napján kénytelenítettett oda hagyni az Udvar, és *Aranjuez*ből másuvá költözni. Hasonló parantsolatot kapott *de Havre* Hertzeg is, a' ki Bíztoások volt a' Spanyol Udvarnál, néhai *XVI. Lajos'* két testvér Öttseinek.

A' Szárdiniai Király' Tartományába *Piemontba* (*Pedemontziumba*) bé-rontott Frantziáságról azt olvassuk, hogy az mind inkább csoportozik *Ceva*, és *Mondové*

Erősségek felé; 's csak - nem mindennap történnek holmi aprólék tsatázások. — Egy *Turini* Levél szerént, melly költ Jún. 14-dikén, a' *Montferrati* Hertzeg' vezérlése alatt lévő *Szárdiniai* Katonák megtámadták Június' 10-dikén reggel az úgynevezett *Tommaso* Hertzeg' sántzai megett állott Frantziáságot, 's vissza-nyomták azt *Thuilleig*; dél után pedig *Thuille*ből is elverték, és magok foglaltak ott tanyát.

A' *Portugallusok*, és *Algir* - béliék között valóságosan el - kezdődött már a' had, mellynek eszközlőiül a' Frantziák tartatnak.

Párisból, Júniusnak 11-dikén. — „A' hamis híreknek, akár szóval, akár pedig nyomtatás, vagy írás által való terjesztőik erántt, olly értelmű végzés hozatott a' minapában, még pedig *Robespierre*' sürgetésére, minden hollzas vizsgáltság nélkül: hogy azok a' Revolutzionális Törvényszék eleibe idéztessenek, 's halálra ítéltessenek. Tegnapi Ülésében a' Nemz. Gyűlésének, *Barrere* is sokat beszélt az ilyenek ellen, 's a' többek között ezt is mondotta: „Akár győzedelmeinket, akár veszteségeinket nagyítsa valaki: egyformán méltó a' büntetésre: mert az első el - altatja a' Népet; a' másik pedig el - tsüggeszti.“

A' *Frantzia* Nemzet-Gyűlésének 14-dik Júniusi Ülésében kedvetlen jelentést tett

Barrere, a' Rojalista vagy Királyt-kívánó Lakosokról, hogy t. i. el-foglaltak legyen azok *Nantes* (*Nannetum*) Városát; és hogy a' Var se fogná meg - őltalmazhatni magát ellenek. Naponként nevedik követőiknek száma, és több ezerezen készülnek fel-mondani az engedelmisséget a' N. Gyűlésének.

Az *Orosz-Birodalombéli* újabb tudósítások szerént, *Liesland* (*Livonia*) Tartomány a' Kormányozóját, Hízeg *Repnint* tette a' Tsászárné, a' Lengyelek ellen rendelt minden fegyveres Népnek Fő-Vezérjévé. — Hogy azon *Orosz* gyalog *Regementek*, mellyek *Lengyel-Országba* parantsoltattak, annál hamarabb helyben lehessenek: egynehány ezer szekereken szállíttatta őket *Livónián*, és *Curlandián* által a' Tsászárné.

Elegyes Tudósítások.

B. *Armfelt*-ről az a' hír, hogy *Hollandián* által *Londonba* ment.

Svéd-Ország Igazgatóját, a' *Südermannlandi* Hertzeget, azzal kezdték rágal-mazni B. *Armfelt* Pártfogói: hogy *Frantzia* Revoluziót eszközöl a' Svédok között. — Ertvén ezen vádat az Igazgató - Hertzeg, így felelt reá: „Inkább azt akarom el-tavoztatni, hogy affele erőszakos revolúció soha is ki ne üsse magát az én Hazámban, mint a' millyen hánykodtatja még most is *Frantzia-Országot*; és ezen tzelomnak el-

érésére, leg-jobb eszköznek láttam én azt, ha igyekezem, a' mostani környülállásokhoz képest, olly lábra állítani az Ország' közönséges és magános dolgait, hogy azzal minden rendű Lakosok megelégedhessenek, 's ne kényteleníttessenek más Igazgatásformája után esdekleni. "

Párisban, Jún. 8-dikán, nagy tzeremóniával szenteltetett Innep, az Istenségnek. A' míg több Tudósítások érkezének ezen Innepről: addig is közlünk róla némelly nevezetességeket. — *Robespierre*, a' ki éppen Elölülője vala akkor a' N. Gy. nek, tartott az Innep' tzellyához képest két beszédeket. — A' különb - különbféleképpen módosíttatott éneklések is, nagy részét tették az Inneplésnek. — A' fel - fegyverkezve vóltt Legények esküdtek, hogy le nem teszik addig fegyvereiket, míg minden ellenségein, nem diadalmaszkodtatják a' Közönséges - Társaságot. — A' Leányok, virágokat szórtak az Ég felé, a' magokkal vitt kosarakból. — Az Anyák hálákat adtak a' Fő Valóságnak, a' magok termékenységekért, 's fel emelték az Ég felé áldozatul, leg kisebb Magzatjaikat. — Esküdtek a' Férjhezmenendők, hogy tsupán ollyatén Polgároknak lesznek Felelőségeikké, a' kik szolgáltak Hazájoknak, 's a' t.

Az egész Orosz-Birodalomban megparantsoltatott, hogy két lónál többön

senki se járjon; melly parantsolatnak az a' tzellya, hogy elegendő ló jusson mind földművelésre, mind katonai szolgálatra.

B é t s.

Hertzeg *Kaunitz Ventzel Antal*, *Rietbergi* Gróf, Arany-gyapjas Vitéz, a' Szent István' Rendjének nagy - keresztes Vitéze, a' Felségnek, úgy is mint Tsáfszár-nak, úgy is mint Királynak Belső Tanátsossa, Konferentziális és Státus-Ministere, a' *Mária Therésia*' Katonai Rendjének is Kantzelláriussa — Júniusnak 27-dikén estvéli 7 óra tájban el - végezé ditsőséges pályáját, köz-hasznú életének 84-dik, és Ministerségének 40-dik esztendejében. — Halála előtt még két hetekkel is kívánt bé-nézni a' nyomosabb dolgokba; és még későbbben is olvastatott maga előtt, fel-esketett rendes Olvasója, *Ribínyi* Tudós Hazánkfia által. — Temérdek sokaság forrott, ezen nagy emlékezetű Férjfiú' holttestének szemlélésére, melly iuneu *Morva*-Országba fog szállíttatni, a' *Familia*' Kriptájába.

W i e d e n nevezetű külső Városban, Jún. 24-dikén egy igen szegény Vargának a' Felesége, három fiú, és egy leány épmagzatokat hozott világra egy hassal. A' Plébános, és a' Bába, ingyen vitték véghez, ezen rend-kívül-való alkalmatossággal, a' magok kötel ességjeket; más, ugyan-azon Plébániához tartozó Lakosok pedig minden-

nemű szükséges alamisnával, gazdagon segítették a' szükölködő szüleket; sőt vállalkoztak olly jó szívű négy Polgár-allzonyok is, a' kik tejes mellyjűek lévén, önként ajánlották magokat, a' négy tsetsemőknek szoptatására, melly ki nem telhetett azoknak édes Anyyoktól.

Magyar Ország.

Szólnokról, Júniusnak 25-dikén. —
„Ditsekedhetünk ugyan azzal egy részről, hogy valamint Európának más Tartomány-nyaiban, úgy Hazánkban is sok babonás vélekedéseket, 's tselekedeteket el-enyéltetett immár általlyában a' józan okoskodás' világa; Izomorúan tapasztallyuk azonban, hogy tsak ugyan maradtak még meg azok közzül imitt amott némelleyek, avagy tsak az eggyügyűbbeknél; és ezen tárgyról azért szükség gyakor emlékezeteket tenni közön-ségessen, hogy Egyházi és Oskolai Tanítóink annál hathatósabban fel-indíttassanak a' Köz-Nép' értelmének józan meg-világosítására, úgymint a' melly, egyedül - való út, a' tudatlanság' veszedelmes követke-zéseinek — a' babonáskodásoknak — ki-irtására. Illy tzélból közlöm a' *Hírmondó-val* azon meg-rögzött helytelen vélekedést, mellyet itt is meg-újítanak némelley értet-lenek, az ezen esztendőbeli nagy szárazság' alkalmatosságával. Ennek okát t. i. az úgy-nevezett Boszorkányokban keresték; minek-okáért sürgették, hogy a' boszorkányságról

gyanús Affzony-személyek vizsgáltsanak-meg, füröztetés által. Vóltak a' sürgetők között olyanok is, a' kikkel fel-hevültt képzelődéssek el-hitette, hogy a' vetések között, tojáson - ülő Affzonyokat láttak legyen. El-maradt ugyan tsak a' füröztetés, mert a' hibás képzelődésük' számát sokkal meg-haladta az okosabbaké, kik a' magok Ember-társaiknak — melly nevezet alatt bé - foglaltatnak az Affzonyok is — olly fundamentom nélkül való gyalázatos rongálatassokat — az emberiséggel ellenkezőnek, 's a' Természet' Urát sértő tselekedetnek, méltán ítélték. “

Korponáról, Júniusnak 20-dikán. — „Zólyom Királyi Városában következő hármasszerentsétlenség történt egyszerre, ezen hónapnak 15-dikén. Tudni - illik: három deli Nemes Kis-Affzonyok — egy Pelczer, és ketten Bezegh nevezetűek — fürödni mentek estve, a' Város mellett folyó Garam-vizébe. Tsupán egy Leánykát vettek magok mellé, a' ki vitte utánok a' ruhájakat. A' fördés közben tsak azon veszi ez egyszer észre, hogy fuladozni kezdenek a' Kis-Affzonyok. Kiáltott tehát, és a' lármára oda is szaladt egy jámbor Polgár; de már akkor egy se vólt életben a' Kis - Affzonyok közzül. Azonnal kifogdostattak, és minden lehetsős próbák meg-tétettek fel-élelztetésekre, de fogamat nélkül. Más nap mind a' hárman kék tafota

ruhába fel-öltöztetve, egymás mellé ugyan azon egy sírba el-temették. — Melly bánatba borították véletlen halálokkal, kedves Szüléiket; egy pedig közzülök, fzerelmes Mátkáját is, a' kivel rövid időn öszve - kelendő vala. “

Kassáról, Júniusnak 9-dikén. — „Nállunk, a' hosszú, és inséggel-fenyegető szárazság után, a' bé-következett gyakor essők által mindenek meg-elevenedtek. — Nem régiben fel - ugrott vala piatzunkon 14, 15 májásra a' tífza búzának köble. Egymást üzték a' gabonával terhelt fze-kerek, a' szép pénz' fel - gyűjtésére mindenünnen sietvén. Már igen meg-ritkúltak, minekutánna tsak hamar le-szállott az árra. Azonban a' Sütők most is olly kisded zsemlyéket, peretzeket 's a' t. árúlnak, mintha minden gabonájokat leg - szűkebb időben vásárlották volna bé. “

Pestről, Júniusnak 23-dikán. — „A' Nemzeti Játshó-Társaság, sok nehézségei között is fzerentséssen fenn-áll, és jobbnál jobb új Darabokkal mulatja a' Közönséget, egész meg-elégedésig. A' közelébb múltt vásári (sokadalmi) alkalmatosságokkal is két eredeti, és hazai Darabokat játsza el — *Báthory Mária*, és *Széchy Mária*, vagy is *Murányi Vénus* nevezetűeket. Az elsőt — mellyet nagy-buzgóságú Hazánkfia *Dugonits András* Professzor Úr fzerzett — *Budán* is el-játszotta a' Társaság, az ott lévő Urasá-

goknak kívánságára. Közönségessé lett már azon Munkája is *T. Dugonits* Úrnak, mellynek tizmje: *A' Gyapjas Vitézek.* “

Gyuláról (Békés-Vármegyéből) Jún. 21-dikén. — „Felette nagy szárazság jár nállunk, úgy hogy a' marha döglük. Sem legelő, sem széna, sem élet nem lessz; és a' drágaság el-annyira nevededik, hogy már az árpa két, a' búza pedig 4 forinton is el-kél. “

Sopron-Vármegyéből, Júniusnak 27-dikén. — „Tegnap, délutánni két és 3 óra között, veszedelmes égi-háborúnk vólt. Három helységbe ütött-bé az Istennyila, úgymint: *Sopron* Városába, és *Baumgarten*, 's *Balfs* Falukba. *Sopronban* egy ház égett-el; de *Balfs* Falu, a' feredőn, kortsmán, és a' Prédikátor' házán kívül, egéllzen tűz' prédájává lett. “

Pétsváradról (Baranya-Vármegyéből), Június' 22-dikén. — „Tegnap, délelőtti 9 órától fogva, délutánni egy óráig, olly rettenetes ég-dörgés, és menykő-húllás vala nállunk, mellyhez hasonlóra nem mindenik öreg Após emlékezik. Mező-Városunkban öt házakba ütött-bé az Istennyila, de szerentsénkre egyet se gyújtott-meg; hanem a' szomszédságunkban lévő *Berkesd* nevezetű helységben, egy házat földéből ki-égetett. *Szilágy* nevű helységben egy ökröt, *Nádasdon* pedig két gyermekeket agyon ütött; kettőt ismét a' földhöz tsapott, de ezek meg-éledtek. “

* * * * *

Az ifjú *Svéd* Királyt arra akarta reá vétetni *B. Armfelt*, hogy írta az, egyg ollyatén értelmű levelet az *Orosz* Császárnéhez, mellyben nyilatkoztatná - ki az *Armfelt* izandékjain való meg-nyugovását. Maga tette - fel a' mondott levél' formáját Báró *Armfelt*, 's küldötte *Rudensköld* Gr. Kis-Afzonyhoz, olly kéréssel, hogy ez adja-által a' Királynak. Meg is próbálta azt által-adni *Rudensköld* Kis-Afzony; de minémű foganattal? meg tetszik az itt következő leveléből, mellyet 1793-dik élesztendőben Februáriusnak 12-dikén útasított Báró *Armfelt*hez:

„Végre tsak ugyan kaptam alkalmatosságot meg-mondani a' Királynak, hogy egyg írás volna nállam, a' mellyet által kellene nékie adnom; de a' feleletje szinte a' földre dobantott engemet. — Megmutathatom-é én azt — kérdé a' Király — a' Nevelőmnek *Gyldenstolpenak*? Nem — felelék: — kívánnám, hogy azt senki se látná. 'S hát úgy van a' dolog? monda a' Király, fejét tsóválván; a' szerént el se is vehetem én, úgymond, az írást. — Felségednek hatalmában vagyon, mondék én, tetszése szerént tselékedni; de Felséged' feleletéből bizodalmatlanság tetszik-ki, a' melly engem' el - tsüggelzt, és izomorúságba borít, és a' mit *B. Armfelt* bizonyosan nem várna. — A' Király többet nem szólott, hanem igen kedvetlenné lett.“

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(2.)

Költ *Bétsben*, Szent Jakab - Havának
(Júliusnak) 4-dik napján, 1794-dik
Eszkendőben.

Hadi Környűllállások.

Koburg Hertzeg' tudósítása szerént,
több rendbéli veszteségeik után is, megént
által - rontottak a' Frantziák a' Számber-
vizén; melly történet arra indította a'
Hertzeget, hogy a' kormányozása alatt
lévő Népnek egy részét, *Ath* és *Nivelles*
felé mozdítsa, és a' szerént tegye további
rendeléseit, a' mint fogja mutatni magát
az Ellenség' szándéka.

(*Ath 6, Nivelles pedig 4 mértfölddel esik Brüsszelen alól.*)

Egy *Brüsszeli Újságnak* 21-dik Június-ban költt darabja, így ír *Ypern'* sorsáról: Minden *West-Flandriai* magános levelek meg-eggyeznek annak állításában: hogy *Ypern'* ostromlása félbe szakasztatott: de miért? ennek elő-adásában különböznek. — Ugyan az nap, de későbbben, ki adott *Brüsszeli Újság*, így ír: „Minekutánna Gen. *Salis*, példa nélkül való óltalmazása által *Ypern Városának*, ki-fogyott volna a' munitzióból: kénytelenítettett kapitulálni. — A' benn volt Örizet, szabad és minden Katonai tisztelességgel való el-költöztetést nyert.

Hertzeg *Koburg* parantsolt: hogy *Nieuport, Ostende, Brugge*, és *Gent Városainknak* környékjeik vízzel el borittas-sanak.

Minden órán várunk egy Kurirt, ki azon nagy ütközetnek ki meneteléről fog hírt hozni, mellynek 25-dik Június tájján kellett esni.

Olasz - Országból. —

Korszika — egy a' közép-tengeri nagy szigetek között — hajdan a' Genuaiaké volt, de igen terhesnek érezvén azoknak jármát, 1730-dik esztendőől fogva több ízben iparkodott azt ki-vetni nyakából. A' Genuaiak, Frantzia-Ország' segítségével le-le-tsillapították Korszikát; de meg-unván végtére a' velle való bajoskodást, 1766-dik esztendő tájban által-engedték azt a' Frantzia Udvarnak, melly is,

Vaux Generális' kormányozása alá adott sok Népei által meg-hódoltatta lassan lassan Korszikát, úgy hogy 1769-dik esztendőben kényszerített Paoli Generális el-hagyni Korszikát, és Angliába venni magát, a' honnan vissza-menvén a' mostani Frantzia Revolutzió alatt Hazájába, igyekezett ennek szemei előtt gyűlölségesekké tenni az új Frantziákat, kiknek fegyveres erejeket is le-tsepülte már nagyobb részént, az Anglusok' segítségével. Ő is meg akarván mutatni háládatosságát az Anglus Udvar eránt, el- végezte magában, hogy Korszika' részéről Genua ellen hadat kezdjen, a' mellyre következő írásában buzdította Hazája' Fiait:

„Kedves Polgár-Társaim! Az Isteni Gondviselés' óltalma, a' *Nagy-Britanniai* Felség' segedelme, és a' velünk született vitézi bátorság reá segítettének bennünket, Szigetünkbel való ki-verésére annak az Ellenségnek, mellynek, a' leg-alatsonítóbb és dölfősebb módra adott-által bennünket a' *Genuai* Nép. Igaz okaink voltak reá, hogy fel-kellyünk ezen Közöns. Társaság ellen; és már másodszor vagyunk most olytén állapotban, a' millyenből kivettek vala bennünket, a' *Genua* által, nyakunkra küldetett Frantzia Seregek. — Gondollyátok - meg mostani erőtet, 's igyekezzetek, eggy olyan Státusnak, rajtatok való igazságtalan hatalmaskodásától meg-menteni magatokat, melly titeket, a' maga éhel holt Nemesseinek szorongatása, és Polgár-Társaitoknak, a' közönséges hivatalokból való ki-rekesztése által, mindég léjjobb-léjjobb kívánt nyomni. Gondollyátok-meg, hogy a' leg-alább-való,

és a' leg-oktalanabb *Arisztokratákból* álló Kormányzók, inkább akarta el-veszteni a' mi Státusunkat, és eggy idegen Nép' dühös-ségének engedni prédául: mint közleni velünk a' leg-illendőbb jusokat. Tudom, hogy ennek emlékezete, fel-büzdítja benneteket a' vért, és készek vagytok fegyvert fogni a' *Genuai* Közöns. Társaság ellen, mellyel mi, szakadatlan hadat tartozunk folytatni tellyes erőnkből, hogy sok jó Lakosoknak, és Fiainknak vérekert bosszút állhassunk. Még inkább fel-buzdíthat erre benneteket annak meg-gondolása, hogy *Genua* most is irigylí újjonnan szerzett szabadságtokat, és a' Frantziáknak, lövés-hez való készületeket, 's eleséget szolgáltattak, csak hogy azok, fejetlenségeknek szörnyű környülállásai között is, el-nyomhassanak bennünket. A' *Nagy-Britanniai* Nép, és a' *Szárdiniai* Felség eránt tartozott háládatosságtokból, nem annyira úgy kell néznetek a' *Genuai* Nép által el-követett bántásokat, mint saját ügyeteket; hanem inkább úgy, mint ezen két Hatalmasságoknak ügyét, mellyért bosszút kell állanotok."

„Minthogy ezen ellenséges, és nyereségen kapó Köz. Társaságnak fő gyámola a' kereskedés: tehát ennek félbe-szakasztása halálos tsapás fog lenni ő reája nevezve. — Minthogy pedig nintsen szárazra való Seregünk, mellyel ezen Közöns. Társaságot a'

maga földjén meg - támadhatnánk : erre nézve serkentünk benneteket, hogy ragadozó hajókat szállítsatok a' tengerre; minden *Genuai* hajókat el - raboljátok, az idegen hajókon találtató *Genuai* portékákat is el - vegyétek, 's minden *Genuaiakat* foglyokká tegyetek, és vagy ebbe a' Szigetbe hozzátok őket, hogy mívellyék, az ő fősvénységiek által pufztákká lett földjeiteket; vagy pedig, jó alkalmatossággal, adjátok - el az *Afrikai* Rablóknak. “

„Hogy igazságos legyen ezen szándék, 's szerentsés ki - menetelet méltán várhatjuk: nem hagynak erről kételkedni bennünket, az az óltalom, mellyel vagynak hozzánk az egyesült Hatalmasságok; és a' *Francia*akkal való barátságok a' *Genuaiaknak*. Vegyétek - elő tehát bátorságtokat, kedves Polgár - Társaim! Gondoljátok - meg az én időmet, 's azokat a' terheket, mellyek alá adtam én magamat a' köz - ügyért. — Közelgetek már én, pályámnak végéhez; és életemnek tsupán addig való nyújtását kérem az Égtől, míg meg - láthatom, hogy ez a' kevély Köz. Társaság meg - aláztatott, 's le - nyomtatott; és ti bosszút állottatok magatokért, 's egész fzen szerentséssek vagytok. — A' *Bastiai* Fő - kvártélyban, Májusnak 10 - dikén, 1794. “

Paoli.

Livornóból, Júniusnak 20-dikán. —
 „Tegnapelőtt egygy Ánglus hadi hajó —
 98 ágyús, *Királyi Hertzeg-Affzony* neve-
 zetű — a' mi ki-kötő helyünkbe hozta
Goodal Ánglus Admirálist, a' ki mindjárt
 postára ült, 's indúlt *Florentziába*, a'
 honnan szándékozott *Lombárdiába* 's *Pede-*
montziumba is által-menni, és ismét vissza-
 térni ide rövid időn. “

„A' *Toulonból* ki-indúltt Frantzia
 hajós Sereg, még mind ez ideig szemmel
 tartatik *Hotham* Ánglus Vice-Admirális
 által, a' *Jouhan* szoros tengeren. “

Korszika-Szigetének S. Fiorenzoi ki-
 kötő helyébe, 40 szállító Ánglus hajók
 érkeztek a' múltt hónapban, egygy első
 nagyságú, és két közép-szerű hadi hajók-
 nak óltalmok alatt, 's nagy bőséggel vittek
 golyóbist, puskaport, és eleséget; továbbá
 egy millió font sterlinget, és szárazra való
 4 ezer Katonákat. Más rendbéli szállító
 hajókat is vártak oda, mellyek leg-nagyobb
 részent eleséggel voltak rakva.

Spanyol-Országból. —

Júniusnak 6-dikán költt *Barcellonai*
 Tudósításnak ez a' foglalatja: „A' melly
 Frantziák *S. Lorenzo della Muga* Váro-
 sunknál táboroznak, meg-támadták Június'
 7-dikén reggel, *Lersnél* készültt ágyúzó-
 helyünket (batteriánkat), és mivel szeren-
 tsések voltak, a' mi elől állott Vigyázóink-
 nak véletlenül való meg-lepésekben: ennél

fogva bé-lopakodtak táborunkba, 's le-
ölték hét Emberünket a' sátorokban; de
lárma lett mindjárt, melyet meg-hallván
az ez előtt egynehány napokkal érkezett
Batalionok, segítségre siettek, 's egybe
kaptsolván magokat a' táborban lévő
Néppel, bátran neki estek az Ellenségnek,
's el-verték azt, kemény ütközetjek után,
és az általa el-foglaltatott batteriát is vissza-
nyerték. — Két százan hüllottak - el, és
még többen estek sebbe a' Frantziák'
részéről; — a' mi veszteségünk, sokkal
kevesebb volt. — Tsak hamar ez után,
meg-telepedtek 3 Fr. Batalionok, *Ermita
del Roble* nevű halmon, melyet a' miéink
hagytak vala el; de ezek, két Batalion
segítséget kapván, le-szorították az Ellen-
séget a' halomról, 's ismét magok állottak
helyébe. — A' fenn említett reggel, *Pont
de Moling*, és *Vilanardal* közzé alkalmas
számmal állott karabélyos Vigyázóinkra is
reá ütött egy tsoport Frantzia Lovasság;
hanem tsak hamar meg-fordúlt, hogy maga
után tsalhassa a' miéinket. Ezek utánna is
eredtek, 's mentek egy bokros helyig,
melly vagyon a' *Llobergat-vize'* mellyékén.
Ebben Fran. Gyalogság leskődött, 's Kara-
bélyosaink közül 3 Tisztet, 's 5 Közembert
tsak hamar le-lőtt. még többeket ejtett
pedig sebbe. Ezen úgy fel-hevültek a'
Spanyol Karabélyosok, hogy több lövésre
való időt nem hagytak a' Fr. Gyalogságnak,

hanem sebesen közzé vágták annak magokat, 's le-szabdaltak belőle két százat. Ez alatt több Nép érkezett a' Fr. Lovassághoz, és már diadalomról gondolkozott, midőn a' mi Lovassainknak hátrább volt része is el - érkezett *Figueras*ból. Ekkor még tüzessebb kezdett lenni a' viadal, és az Ellenségnek nagy vesztesége volt, mellyhez képest számba se lehet venni a' Spanyolokét. A' Vezérjek is el-esett a' Frantzia Lovasoknak, kinek forma-ruhája *Figueras*-ba vitettetett. “

(Gr. Union Spanyol Vezér' vesztesége, mellyről a' múltt postán vala emlékezet, ezer két száz fontnál (nem forintnál, a' mint hibásan volt téve) nyomott többet.)

Portugalliából. —

Egy *Lisbonai* Levél szerént, melly még Május hónapnak 6 kán költ, néhány napokkal az előtt, 3 első, és egy közép nagyságú hadi hajókat indíttatott az Udvar, és küldött rajtok egy pattantyús Kompaniát is, nagy ágyúkkal, 's hozzájuk való készületekkel együtt, *Déli-Amerika* felé, hogy az ott lévő birtokait jobban megőrizhesse a' Frantziák ellen, kik, nevezetesen, *Brasilia* Tartományában fekvő *Para* Városát, több ízben akarták vól már meg-támadni. — Más hajós Seregnek fel-készítéséhez is kezdetett, és ez *Madeira* vagy *Madera*-Szigetébe vagyon rendelve, 's vísz magával Katonaságot is, a' melly, minden Regementekből ki-szemeltetendő

két két Kompánia ifjú Emberekből fog állani; hogy tsendességben tarthassa a' felzúdulott *Madeirai* Népet. (*Madeira* fekszik az *Atlási* vagy *Atlantziai* tengeren — *Mari Atlantico*.) — A' még ezen hajós Seregtől meg-maradt minden egyéb hadi hajók eránt is parantsolt az Udvar, hogy azok Jún. 10-dikéig egésszen hozzá készíttessenek a' tengerre való szállhatáshoz. — Eggy *Anglus* Posta-hajó érkezett Májusnak 6-dikán a' *Lisbonai* ki-kötő helybe, olly hírrel, hogy *Marfeillois* nevezetű Frantzia ragadozó hajó, két gazdag terhű *Portugallus* hajókat el-rablott, *Capo-Verde* nevű *Portugallus* Szigetek mellett; de két *Anglus* Fregátok *Martinique* felé utazván, el-vették a' Frantziaktól mind a' két Portug. hajókat, 's vitték a' *S. Domingói* Spanyol ki-kötő helybe, a' hol vissza-helyheztették őket előbbeni szabadságokba.

Londonból, Júniusnak 14-dikén. — „*Portsmouth*nál ismét nyóltz hadi hajók készíttetnek - fel nagy siettséggel, hogy mentől előbb tengerre szállhassanak. — Minden Átsok, és Hajó-tsinálók el-parantsoltattak innen *Portsmouth*ba, hogy lássanak hozzá egéssz erővel, *Howe* tengeri Fő-Vezérünk' meg-rongáltatott hajóinak helyre-állításához.“

Minden ki-gondolható módokon nyilatkoztatták az *Anglusok* örömöket, melyet vettek Lord *Howe*' győzedelmének hallásából.

A' Frantzia Nemzet-Cyülésében, Júniusnak 17-dikén tette meg *Barrere*, a' tengeri-ütközetről való Tudósítást. Azazal vigasztalta a' Gyűlést, és a' Nemzetet, 1.) hogy igen meg romolva tért vissza az Ánglus hajós Sereg, és a' viadal közben el is süllyedtek belőle 3 hajók (mellyről azonban semmi emlékezet nincs az Anglus Tudósításokban) 2.) Hogy azon száz tizenhat hajók, mellyek nagyobb részént gabonával indultak az *Amerikai* ki-kötő helyekből, szerentsésen el-érkeztek Fr. Ország partjaihoz.

Gallitziának, Lengyel-Országgal határos széléről, Podgorzéből, Júniusnak 24-dikén. — „A' *Prussziai* Király' részéről olly értelmű parantsolat tétetett közönsé-gessé, a' *Krakkói* Vajdaságban: hogy 3 hetek alatt, mind a' rendes adót, mind pedig az önként ajánlott hadi segedelmet tartozzanak le-fizetni a' Lakosok, “

„A' *Sendomiri* Vajdaság' széléről írják, hogy *Orosz* Generális *Derfelden*, a' *Volhíniai* és *Lublíni* Vajdaságokból egészen kiver-te az öszve - szövetkezett fegyveres *Lengyeleket*; 's ez okon, kén-telenítetett *Kosciusko*, *Varsó* felé intézni menetelét. Egy *Prusszus*, és egy *Orosz* Sereg-osztály erőssen nyomúltak két felől utánna, olly t-zállal, hogy el-szoríthassák *Varsótól*; de hogy a' *Burgusoknak* és *Muszkáknak* ezen

szándékjok el-sülhessen: nem hiszik a'
Kosciusko' Követői."

B é t s.

Tsászárné ő Felsége, szereztsés szülése után, tegnapelőtt vete véget, a' házban való tartózkodásnak. Júl. 9én, Felséges Férjével együtt, által fog költözni *Schönbrunn*ból a' *Laxenburgi* mulató helybe.

A' múltt Hétfőn vissza-érkezett ide, *Német-Alföldről József Fő-Hertzeg.*

Magyar Ország.

Pétsváradról (Baranya-Vármegyéből),
Júniusnak 23-dikán. — „Addig hordatik kútra a' korsó, még egyszer ott nem marad. — Nálunk egy rossz erköltsű Ifjú, bizonyos Kádárnál gyermek-tanítói tisztségben lévén, kitsinyenként annyi pénzt el-lopogatott, hogy végre már az ötvent is fellyül-haladta az öttel való kereskedése. Nem tudta semmiképpen ki-gondolni a' házi Gazda, ki légyen az a' betsületes házi Tolvaj, ki olly emberségesen tudna lopni; mindazonáltal egy kevés gyanúság még is vólt a' Dominus-Instruktor ellen, a' ki, midőn senkit se sejtett a' szobában, és az almáriomban benne látta a' kúlsot: hirtelen oda lopakodott, fel-nyitotta lassan az almáriomot, 's eggyet markolt a' pénzes zatskóból: mint ez végre bizonyosan is ki-tudódott, eggy olly leányka által, a' ki, születésétől fogva se eget, se földet nem lát. — El-rejtette t. i. ez magát ugyan

azon szobában lévő ágyban; 's midőn már leg-erőssebben akarta volna a' Dominus Instruktor examinálni az almáriomot: hirtelen ki-ugrott a' vak az ágyból, és a' fzemest meg-ragadta; — de mivel a' tolvaj erősebb volt a' vak leánynál: ki-rántotta magát annak kezéből, 's hír nélkül a' kapu-fától vett bútsút; melly tselekedetével mindazáltal reá nem mehetett, hogy utánna ne maradjon a' rossz hír, 's vele ne menjen a' nyughatatlankodtató lelki esméret. “

Nemes Sopron Vármegyének minden Tisztjeit meg-hagyták továbbra is a' Státusok és Rendek, közönséges fel-kiáltással.

Erdély Ország.

Dévaról, Júniusnak 20-dikán. — „Az Erdélyi Kamara, só-aknának való helyet próbáltat a' *Dévai Vár-hegye'* töviben. Jó reménység vagyon felőle, hogy ezen szándék foganatosabb lesz azon próbáknál, mellyek tétettek *Tordoson*, Szász Város-Székhelyben, a' hol igen kevés mértékben kaphattak sót, 's a' mit kaptak, az is felette salétromos volt. “

Maros-Vásárhelyről, Júniusnak 21-dikén. — „Tegnap napon nagy Gyűlése vala, a' Magyar Nyelv-mivelő Nemes Társaságnak. — Gubernátor Úr ö Excell.ja' képében, Gróf *Teleki Mihály* Úr ült elől — és a' Gyűlés szinte estig tartott. — Rendes Üléseit, minden héten Szeredán szokta

tartani a' Társaság, és nagyon igyekezik, hogy a' Haza', 's Nemzet' jó reménységének meg-felelhessen. “

Elegyes Tulósítások.

Tsászár ö Felsége, következő értelmű Utasítást intézett a' múlt Június' 11-dikén, *Károly* Fő-Hertzeghez, mint *Német-Alföld'* Közo nséges Kormányozó-jához:

„Minekelötte el-távoznék *Belgyiomi* Tartományaimból: hasznosnak ítélem, mind ezeknek boldogságára, mind az én szolgálatomnak jó intézetére, hogy tudtára adjam Királyi Hertzegegednek azokat a' regulákat, mellyek sz erént kívánom, hogy folytassa a' reája bízott, és most egészen által - adott kormányozást. “

„Eggy a' fő tárgyak között, mellyeket ajánlok Kir. Hertzegegednek 1.) Hogy vigyázzon, minden ki telhető szorgalmatossággal, a' Felső Méltóságnak és Hatalomnak fenn-tartására, úgymint a' mellyből származnak mind azon ágazatok, mellyek gyámolai a' társasági rendnek; és igyekezzen ezen Méltóságot mindúntalan érdemesebbé tenni a' tilzteletre. 2.) Szoros igazságot tartasson, nevezetesen a' világi 's egyházi tisztségeknek, vagy akármelly hivataloknak ki olztásában; adván azokat egyedül az érdemnek, és esmeretes talentomoknak, minden részre - hajlás nélkül; hanem az egyenlő érdemű személlyek között, elsőbb

tekintet legyen azokra, a' kik állhatatosan meg-maradtak a' Fejedelem eránt való hívségben és hajlandóságban, következésképpen a' magok kötelességekben; azokat, a' kik igen szembetűnőképpen, ellenkező részre tsapták magokat, félre kell tenni.

3.) A' helyeknek (*Brüßzelnek és Bétsnek*) távol-létéből származó nehézségeknek elhárítására, és hogy meg ne történnyen az többé, ha tsak lehetséges, a' mi már olly sokszor meg-esett, hogy t. i. ne akkor érkezzenek a' tudósítások, midőn meg-esett már a' dolog: tehát erre nézve az én szándékom, hogy Kir. Hséged minden tárgyakat, valamellyek avagy tsak kevés mértékben is meg-kívánnják, hogy az én meg-határozásom alá botsáttassanak, 's én tegyek erántok rendelkezéseket, küldjön Bétsbe. Az efféle esetekben illő, várakozással lenni, főképpen az üressen maradt tisztségeknek és hivataloknak újjonnan való béültetésére, valamint minden tárgyra nézve, melyeket a' Státusnak új Tanáttsában szükség meg-fontolni. Ajánlom továbbá Kir. Herzogségednek, hogy az e' részben ki-adatott több rendbéli útasításokat pontban megtartassa, 's meg ne engedje, hogy azok el-mellőztessenek.

4.) Közönségessen arra vigyázzon Kir. Hgséged, hogy én tökéletes tudósításokat vehessek, és a' dolgoknak sürgetősségekhöz képest, minden előlforduló környülállásokról mentől hama-

rébb, még pedig ne tsupán *ad notitiam*, midőn t. i. végre hajtattak már a' dolgok, 's nem lehet többé rajtok orvosolni; hanem minekelőtte meg-történnének, és a' mikor idő vagyon még, vagy meg-akadályoztatni vagy másképpen intézni azokat. 5.) Az az én szándékom, hogy az óldalaslag való Konziliumoknak (Tanács-székeknek) folyamát egész erejében meg-tartsa Kir. Hged, és különösen azoknak ítéleteik után hallgasson, főképpen midőn meg egyyezőknek találándja azokat, annak a' Státus-Tanácsnak is értelmével, mellyet fel-állítok Kir. Hgséged mellett. Semmi úgy ne történjen, hogy meg ne kérdezze előre Kir. Hgséged az említett Tanács-székeket; 's minekutánna meg-értette azoknak fel-tételeiket: meg ne vesse. Tehettséget ad mindazáltal Kir. Hgségednek az a' hatalom, mellyet vett, el is távozni az említett Tanács-székeknek értelmekről, ha meg lesz felőle győztetve, hogy a' szolgálat' java úgy kívánnya. 6.) Vigyázzon Kir. Hged, azon rendelkezések szoros meg-tartatására; mellyek, az aján-dékokra, kedveskedésekre, és rendkívül-való költségekre nevezve adattak eleibe a' Közöns. Kormány-székek; minthogy ha valaha: most főképpen meg-kívánnják a' jó - gazdálkodást a' körülállások. És, hogy tellyes meg-nyugovással lehessen Kir. Htzezséged, ezen nyomos tárgyra nevezve, mellyet itt különösen ajánlok: azt tsele-

kedje, hogy gyakorta adasson számot magának. — Egyébaránt egész bizodalma meg-nyugovással vagyok éránta, hogy K. Hged kész ezen tzikkelyeket buzgóan bétölteni, mellyeket nem ajánlhatok én eléggé“ 's a' t.

A' had' bajai között is fordítja figyelmetességét a' Fr. N. Gy. a' Törvény-Könyvnek készítettetésére, és a' Fr. Nyelvnek tökéletesebbítettetésére.

Nápolyból, Júniusnak 17-dikén. — „*Forteguerrí*“ kormányozása alatt lévő hajós Seregünk, egészen ki-tisztította tengereinket, az *Afrikai* Rablóktól, és hajókázásunkat bátorságossá tette. — Idevaló Fi, *Marchio Litta*, a' ki V. Admirálisti fővel szolgál az *Orosz* Tsászárnénál: itt volt, de már vissza-indult innen *Pétersburgba*. — Tegnapelőtt, estvéli 10 órakor szörnyű durrogással hánytaki magából a' *Vesuvius*-hegye az égett és égő materiát, mellyel károkat tett a' környékjein, és a' levegő eget úgy meg-töltötte hamuval, hogy ezt, közel *Nápoly* Városához is — a' hová pedig mintegy 8 olasz mértföldnyire esik a' *Vesuvius* — lehetett tapasztalni. “

Gr. *Kaunitz* Hadi Tármester, maga kérte el-botsáttatását a' *Sambré* vize mellyékén fekvő Sereg-Osztálytól, mellynek Vezérje volt. Ezt azolta, az Örániai örökös Hg, és Báró *Alvinczy* Hadi Tármesterünk vezérlik. — Gen. *Mack* is el-kéredzett az Ármádiától.

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG^A
ENG E D E L M É V E L.

(3.)

Költ Bétsben, Szent Jakab - Havának
 (Júliusnak) 8-dik napján, 1794-dik
 Esztendőben.

Hadi Környütlállások.

*Ausztiai - Flandriának fő Városából,
 Géntből, Júliusnak 24-dikén, estvéli 11
 óra után egy fertálykor költt Hadi-Kantzel-
 láriabéli Tudósítás:*

Az Ellenség, három tsapatokban
 támadta-meg tanyáinkat; de veszteséggel
 vissza-veretett. Két tsapatjai, mellyek
 formálták a' jobb szárnyát és derekát, éjféli
 utánni két órától fogva, délutánni 5 óráig

szakadatlanul ágyúztak. Bal szárnya, ezen Városnak *Brüggei* kapuját ostromlotta. A' *Brüggei* Tsatornán lévő *Mariakerkei* hidnak őrizete, *Hollandus* és *Hannoveránus* Katonákra bízattatott; de ezek kénytelenítették vissza-vonni magokat, mellyre hogy reá mehettek a' Frantziák; azon voltak továbbá hogy bé-ronthassanak a' fellyebb említett kapun. Már elő is nyomultak volt az erre szolgáló hidon, de *Károly* Fő-Hertzeg' Regementjének egy Osztálya tellyességgel nem hátrált a' kaputól; minekutánna pedig segítségére érkezett volna annak *Mondet* Obristlieutenant: már ekkor meg nem állhattak többé előttök a' Frantziák, kiknek utánok eredvén Lovassaink, három fertálynyi járó földdel távolabb is hajtották őket, a' *Brügge* mellett lévő tsináltt-úton; 's neki esvén egy Fran. Kompániának, azt egészen le-aprították. Még messzebb is üzettetett az Ellenség; minekutánna több segítségünk érkezett volna nekünk lassan-lassan, úgy hogy mind a' három fr. tsapat vezített jó formán. A' mi derék Katonáink kélzen várják a' szempillantást, mellyben új próbáit adhassák vitézi bátorságjoknak. Hólnapra segítséget várunk."

(Ezen alkalmatossággal, Hertzeg *Lichtenstein Ferentz* — 17 éltend. Ifjú — kerefstül lövettetett. Mindjárt ugyan nem holt-meg akkor, de nem lehetett reménység életéhez.)

Az újjabb Tudósítások szerént, Lille, és Berg St. Vinox Várossaikba küldötték a' Frantziák az Ypermben vólt Őrizetet.

Közönséges Brüsszeli Tudósítások.

Júniusnak 25-dikén: — Gr. Clerfayt, alkalmas segítséget kapott. — A' Genti Kapuknál, 's a' Schelde (Skáldis) - vize' partjain kezdett batteriáknak, és sántzoknak készítéséhez hozzá látott Népünk e' éfz buzgósággal. — A' Frantziák, Genten alól mintegy két német mérttfölddel, által akartak rontani a' Skaldison, Gavre nevű helységnél; de víliza - kártátsozta őket a' Sztáray' Regem utja. — Úgy látszik, hogy Brüggehez igen könnyen jutott az Ellenség.

(Nem jutott volna olly könnyen: ha viz alá lehetett volna venni a' környékjét; de az Oflendánál lévő Tsatorna-rekesznek fel - nvittatását ellenzették az oda - való Lakosok: mivel sok esztendőig nem vehették volna semmi hasznát földjeiknek, ha tenger - viz állott volna azokon. Ez ugyan igaz; de hát ha e' szerént arra is reá megy az Ellenség, hogy Nieuport után, Oflendát is el-foglallya?)

Júniusnak 26-dikán: — Meg-támadta Hertzeg Koburg jókor reggel, az előtte feküdt Ellenségnek minden Ofltállyait, és kivált Goffeliesnél (Brüsszelen alól mintegy hatodfél mérttföldnyire) véres ütközet vólt, mellynek mezejéről következő

értelmű tudósítást útasított, reggeli 8 órakor *Koburg* Hertzeg *Brüsszelbe*, Bárá *Bender* Feldmarsallhoz: — „Minthogy a' villa-vonulás közben óltalmazta még magát az Ellenség, és a' hartznak végigvárása sok időbe telhetne: vagy on szerentsém jelenteni előre Excelentziának, hogy az Ellenség minden álló helyeiben úgy megízorított, hogy lehetetlen lesiz megmenekedni soknak belőle. “ — — A' Kormányfőkhöz tartozó Személyeknek egy része, *Geldria* Tartományunknak *Ruremonde* erős Városa felé indult ma innen. Elmentek sok más Lakosok is, magokkal vivén leg jobb vagyonjaikat. — Mind ide, mind más Városokba is küldött a' Frantziák' Vezérje *Pichegru* egy Manifestumot, mellyben bátorságot és óltalmat ígér mind azoknak, valakik nem fogándanak fegyvert a' Fran. Köz. Társaság ellen; de vajmi keservesen emlékeznek Lakosaink azokra a' szenvedésekre, mellyeket, *Dümuriének* ketsegtető ígéretei után ki kellett állani: azért is sokan fognak közülök fegyvert, Fejedelmünk' és Hazánk' óltalmazására.

Jún. 27 dikén. A' Kormányfőkhöz hátra maradt rész is el fog még ma innen költözni. — Más is megy minden, a' ki mehet: mert a' szerentse, melly tegnap reggel kezdeni kezdett a' miénknek, még ugyan az nap, szokott változósága szerént, másfelé tsapta magát. *Beaulieu* Generális, a' kormányzása

alatt lévő Sereg-Ofztállyal, Charleroi Városának egészen a' kapujáig nyomúlt, nem tudván, hogy az előtt való nap' estve kéntelenített az bé-botsátani a' Frantziákat. — Magisztrátusunk Izoross parantsolatot adott ki, a' Nép' allyából való ragadozók ellen. — Öt óránnyira áll ide, az eggyesült Sereg.

Angliából. —

Az Udvari Újság 281-re teszi azoknak számát, kik a' tengeri ütközetben életüket végezték, Lord *Howe'* hajós Seregéből; 787-re pedig a' meg-sebesedttekét. — A' melly hat Fran. hajókat el-nyert L. *Howe*, találtattak azokon 690 holttak, 's 580 sebesek. — A' *Vengeur* nevű Fr. hajóval eggyütt, 320 Ember süllyedt-el; a' *Jacobin* nevezetűvel mindnyájan el-vesztek, a' kik rajta vóltak.

(A' Frantzia tudósítások ellenkezőt írnak ezen említett *Jacobin* Fran. hajóról, azt t. i., hogy vissza-tért légyen az a' *Brest* ki-kötő helybe, 's a' Kapitánnya mindjárt árestomba tételett: minthogy nem tellyesítette tartozott kötelességét.)

Olly buzgósággal láttak hozzá Lord *Howe'* hajós Seregének helyre-állításához, hogy annak három hetek' múlva való tengerre-szállhatásáról közönséges reménység vólt. — Az Ország-Gyűlésnek 16-dik Júniosi Ülésében, *Grenville*, és *Dundas* Státus - Titoknokok — amaz ugyan az Első, ez pedig a' Második Táblának —

olly fel-tételt terjesztettenek eleibe, hogy az Ország' nevében is meg kell különösen köszönni L. Howenak érdemes szolgálatját. Minden ellent-mondás nélkül helybenhagyatott ezen fel-tétel. — *Montagü* Ánglus Tengeri Vezér jól látta azokat a' 116 terhes Fr. hajókat, a' mellyek *Amerikából* jöttek; de nem kezdhetett ellenek semmit; mert nem vólt néki több 9 első nagyságú hadi hajójánál; az említett terhes Fr. hajók mellett pedig 16 első nagyságú hadi hajók vóltak. Négy t. i. velek indúlt *Amerikából*; a' meg-nevezett Fran. nagy hajós Seregből pedig 12-en kaptsolták vólt még hozzájuk magokat.

Genuából, Júniusnak 21-dikén. — „Az itt lévő *Ánglus* Konzulhoz, és a' mi Státus Titoknokunkhoz intézett levelekkel egy kised *Ánglus* hajó érkezett ide a' múltt Szeredán. Még nem tudatik, mi légyen az említett levelek' foglalata. Új parantso-
latokat adott ez alkalmatossággal a' Kormányzék, Városunknak, és más tenger-mellyéki helyeinknek erőssebbítettések eránt.“

Livornóból, Júniusnak 25-dikén. — „*Korszika-Szigetének S. Florenzo*i ki-kötő helyéből, *Topazzo* nevü *Ánglus* Fregát jött ide tegnap, a' melly, mind az itt lévő *Ánglus* Konzulnak, mind pedig a' mi Udvarunk mellett lévő *Ánglus* Követnek leveleket hozott. — A' *Korszikaiak* Köz.

Gyűlést tartottak, és minekutánna valami kevés módosítást tettek volna törvényeiken: el-végezték, hogy *N. Britannia*hoz kaptsollyák magokat, mellynek jelentésével, 's némelly kéréseikkel, két Deputátusokat indítottak a' *N. Britanniai* Felséghez. — Ma szándékozott *Hood* Admirális felkívánni *Calvi* Városát, a' mellyen kívül, semmi erősségjek nem vólt már többé *Korfszikában* a' Republikánus Frantziáknak, kik eránt arra határozta magát a' nevezett Admirális, hogy ha szép lzerént fel nem adándják magokat: erővel fog bé-rontani közzéjek. “

„Tegnap egy kiseded *Spanyol* hadi hajó is érkezett ide, négy napi útazása után, *Barcellona* Városából, 's azt a' hírt hozta: 1.) hogy Gr. *Union* Spanyol Vezér' Serege — a' melly kéntelenítettett vala vissza - vonni magát *Rouffillon* Frantzia Grófságból, *Spanyol-Ország*nak *Catalonia* Tartományába — újj erőt vett. 2.) Hogy 22 *Spanyol* hadi hajók, egyesítették magokat egy *Ánglus* hajós Sereggel a' napnyúgoti tengeren. “

A' *Toskánai* Nagy - Hertzeg, egy buzdító rendelést adott-ki 26-dik Júniusban, Katonái' számának szaporíttatása eránt, hogy ennél fogva jobban meg fundáltassék a' Státus' belső tsendessége, és bátorsága.

*Frantzia-Ország*nak vagyonos Lakosai rendkívülvaló hadi adót tartóznak fizetni erre az esztendőre.

Genuából írják, hogy a' *Frantziák*, *Saorgio* Várát, mellyet a' *Szárdiniai* Királytól vettenek - el, rontani kezdték; és hogy hasonlóképpen szándékoznának bánni minden egyéb Erösségekkel is, a' mellyeket *Frantzia* és *Olasz-Ország* között kezeikre keríthetnek.

Dániából írták Júniusnak 21-dikén, hogy már akkor hét első nagyságú, és egy apró szerű *Svéd* hajók egyesülve voltak a' *Dánus* hadi hajókkal, *Koppenhága* Városa' partjánál. A' *Svéd* hajók' Kormányozója: *Wachtmeister* V. Admirál, hanem az egész egyesültt hajós Seregnek 3 hónapi Vezérjévé *Krüger* *Dánus* Vice-Admirális lett sors szerént, a' mint t. i. így volt már ez előre ki-tsinalva, a' *Svéd* és *Dánus* Udvaroknak egymással kötött szövetségjekben.

(Egy *Stokholmi* tudósítás szerént, szándékoztak volt még az említett *Svéd* hajók' számát nevelni: egy első, és 3 közép nagyságú *Svéd* hadi hajók.)

Frantzia Ország.

Mi formája legyen ezentúl a' halálra való szententziázásnak? és kik tartassanak Nép' Ellenségeinek? -- ezen két tárgyakról volt szó, a' N. Gyűlésének 10-dis és 11-dik

Júnusi Üléseiben, és olly forma lármákra
 szolgáltatott alkalmatosságot, mint a' mil-
 lyenek igen gyakran történtenek azokban
 az időkben, a' midőn tsupán szóval sért-
 hették vala még egymást a' N. Gy. Tagjai.
 — A' Közjóra ügyelő Deputátzió' képében
 beszédet tartott *Couthon*, Jún. 10 dikén a'
 N. Gyűlése előtt, annak a' Törvénynek
 haszontalanságáról, melly által a' Revol.
 Törvénytörvény előtt lévő Öszve-esküdtettek
 Óltalmazók rendeltetnek melléjek. Azt
 mondotta *Couthon* az efféle Óltalmazókról,
 hogy nem veheti semmi hasznokat a'
 szegény Ember: mert fel se tárták addig
 azok a' szájokat, míg 1500 livert nem
 fizeltettek magoknak. — Azoknak fel-
 állíttatását, nevezte: az *indulgent* (gyengén
 bánó) Felekezet' találmányának 's a' t.
 Ennekutánna egy végzés-formáját terjesztett
 a' Gyűlés eleibe, meg-erössítés végett, a'
 Revol. Törvénytörvénynek újj intézetjéről. —
Bourdon, *Ruamps*, és *Lecointre* Tagok,
 tüzessen vitatták, hogy ki kell előbb
 nyomtattatni az említett végzés - formáját,
 's úgy kell annakutánna két nappal hozzá
 fogni annak meg-visgálásához. Még *Le-*
cointre illy ki - fejezéssel is élt, a' mint
 írják: „Vagy a' visgálásnak el-halasztását,
 vagy halálomat kívánom.“ — *Barrere*,
 mutogatni akarta, a' visgálás' el-halasztá-
 sának szükségtelen voltát; de a' nagy
 morgás miatt kéntelenítettett el-hallgatni.

Tehát *Robespierre* kezdett szólani, ' be-
 beszédjének ide ment-ki az értelme: „A'
 melly végzés-formája most terjesztetett a'
 Gyűlés eleibe, szint'olly világos, mint
 voltak azok, a' mellyeket ellent-mondás
 nélkül egyszeriben el-fogadott a' N. Gyűlés
 más alkalmatosságokkal, a' Közjóra ügyelő
 Deputátziótól; de megént egyeneltenséget
 akarnak elközleni némelleyek a' Gyűlésben.
 Ha meg-háboríttatik az eggyesség, melly
 már régtől fogva uralkodik a' Gyűlésben:
 úgy oda lesz a' Haza. A' midőn minden-
 felé győzedelmeskedik a' Közön. Társaság:
 ugyan akkor meg-kettőztetik tsalárdságjo-
 kat, és gonofságjokat a' Nép' Ellenségi,
 és az Idegenekkel tartó Felekezet: hogy
 semmivé tehessék a' szabadságot. Minden-
 felől veszi a' tudósításokat ezen gyalázatos
 praktikákról a' Közjóra ügyelő Deputátzió.
 Én azt kívánom, hogy tüstént kezdődjön-
 el a' vizsgálás, bár ha éjtszakáig se le-
 jend is vége az Ülésnek.“ — Meg-lett a' *Robes-
 pierre*' akarátja, és a' már több ízben
 említett végzés-formája, *Bourdonnak* né-
 melly jobbításai szerént meg-állíttatott. —
 Közlünk némelley tzikkelyeit ezen Tör-
 vénynek:

Első Tzikkely. Fog állani a' Revol.
 Törvénytörvény: egygy Elölülőből, három Al-
 Elölülőkből, egy Közön. Vádolóiból, négy
 Helytartóiból a' Köz. Vádolónak, 12 Birák-
 ból, és 50 Esküdttelből.

(A' 2-dik Tzikkelyben meg-neveztetnek, az említett hivatalokat viselendő Polgárok. *Dumas* lesz az Elölülő, és *Fouquier* a' Közöns. Vádoló.)

3.) Szakaszokra fog fel-osztatni a' Rev. Törvényszék. Minden Szakaszban lesznek 3 Birák, és 9 Esküdtték. Hogy az ítélet helyes lehessen: leg-alább is jelen kell lenni hét Esküdtteknek.

4.) A' Nép' Ellenségeinek megbüntetésére, vagyon fel-állítva a' Revolut. Törvényszék.

5.) Azok a' Nép' Ellenségei, a' kik igyekeznek semmivé tenni a' közönséges szabadságot, akár erőszak, akár álnokság által.

6.) Nép Ellenségeinek tartatnak mindenek — kik a' Királyságnak vissza-állítását sürgették; a' kik igyekeztenek meg-alatso-nítani, vagy el-oszlatni a' N. Gyűlését, 's a' Revolutzionális, és Közöns. Társasági Igazgatást, mellynek az, közép-pontja; a' a' kik el adták a' Közön. Társaságot, vagy úgy, mint Sereg - Kormányozók, vagy, mint akármelly más katonai hivatalbéli személlyek; a' kik egyet értettek a' Köz. Társaság' Ellenségeivel; a' kik dolgoztak benne, hogy fogyatkozást lássanak eleségből 's emberből a' Seregek; a' kik szükséget igyekeztek előközleni *Páris* Városában, 's drágaságot okozni a' Köz. Társaságban; a'

kik szerentsésítették *Frantzia-Ország* Ellen-ségeinek szándékjaikat, akár az által, hogy módot szolgáltatnak az Öszve esküdteknek, és Arisztokratáknak el-szökésekre, 's büntelen maradásokra; akár a' hazai szeretnek üldözése és rágalmazása, akár a' Nép' Bízatosainak meg - vesztegetése, akár a' Revoluzió' principiumainak, a' Törvényeknek, vagy az Igazgatás' intézeteinek rossz, és hitetlen alkalmaztatása által; a' kik meg - tsalták a' Népet, vagy annak Képviselőit, olly lépéseket tétetvén vélel, mellyek ellenkeznek a' szabadság' javával; a' kik félelmet igyekeztek eszközteni, hogy a' Köz. Társaság ellen egyesült Tirannusoknak szándékjaikat elő - segíthessék; a' kik hamis híreket terjesztettek, hogy részekre osszák, vagy meg-zavarják a' Népet; a' kik igyekeztek ki-téríteni a' jó útból a' közönséges vélekedést, 's meg-akadályoztatni a' Nép' tanulását; feslettekké tsinálni az erköltsöket, 's el-rontani a' közönséges lelki-esméretet, és a' revoluziói 's közön. társasági fundamentomos igazságoknak erejeket és tisztaságokat ki-venni formájokból, avagy gátolni azoknak előmeneteleket, akár ellenkező vagy ólálkodó írások, akár más valamelly praktikák által; a' kik rossz lélekkel tellyesítették a' magokra vállaltt egy vagy más rendbéli szükséges dolgoknak szállítását; a' kik prédálták a' Közön.

Társaság' vagyonját; kil' a' reájok bízott közönséges hivatalokkal vissza-éltek, a' Revoluczió' Ellenségeinek szolgálatjára, a' jó Hazafiak' háborgatására; és a' Népnek el-nyomására; végre mind azok, valakik az Öszve-esküdtteknek, és Kontrarevoluczionistáknak meg-büntetéséről hozattatott előbbeni törvényekben le vagynak rajzolva; és a' kik, akárminémű eszköz által, vagy szin alatt, ostromlották a' Köz. Társaság' szabadságát, egységét, bátorságát, avagy ezeknek meg-erősödéseket akadályoztatni szándékoztak.

7.) Mind ezen vétkeknek esmérte a' Revol. Törvényízeket illeti, 's az azok ellen végeztetett büntetés: halál.

(A' több Tzikkelyeket, máször.)

A' melly versengés Jún. 12-kén vólt a' N. Gy. ben, kéntelenítettünk annak előadását is mostanról el-halasztani.

Robespierre', és *Collot d' Herbois'* életének halálos tzélba lett vétettetése olly rendelésre szolgáltatott alkalmatosságot: hogy a' Nemzet - Gyülési Deputátzióknak Tagjaikkal nem lehet már többé magánosan Izóllani, sőt a' Kommisszáriusokkal is tsak írás által lehet ezután beszélleni.

A' kik, *Robespierre'* ajánlása által, akarnak valamire kapni: szükség, hogy munkásságjoknak, és mértékletességjeknek több rendbéli próbáit adják legyen. — Az

elzem - ifzomságon, és más testi gyönyörűségen kapdosó Embereket, alkalmatlannak itéli ő t. i. Közönséges - Társasági szolgálatokra, abból az okból: mivelhogy egy vendégségért, vagy egy mulattságért, készek, úgymond, az ilyenek akárkinak el-adni magokat.

Admiral, a' ki, Robespierre-t és Collot d' Herbois-t meg akarta ölni: nem különben Renault Leányzó, a' ki Robepierre nek gyekezett gyilkosa lenni, minden Tzimborással együtt, kiknek száma meg haladta az ötvent, és a' kik között vóltak Renault-nak az Attya, Annya, és egy Nem testvér Nénnye: Jun. 17-dikén veress ingben vitettek a' gilljotinhoz, mellyen végezték életeket. — Egy Párisi Levél szerént, melly költ Jun. 23-án: 500-nál több Személyek gilljotinoztattak 15-dik Juniustól fogva.

Elegyes Tudósítások.

Nápolyból, Júniusnak 17-dikén. — „Darab ideig, szokatlan tsendességben vólt a' *Vesuvius*-hegye. Se tűz, se füst nem láttatott ki-jöni belőle. Ez nem hogy tetízett volna, sőt inkább előre való félelmet okozott mindeneknek. Jún. 12-dikén estve, 3 különböző idő - szakaszokban, három 2-dik minutumokig tartott zúgó föld-indulás tapasztaltatott, melly is olly rémülést okozott, hogy valakik hallották's érzették azt: tüstént ki-futottak házaikból, 's ki a' piatzokon, ki a' kertekben, ki pedig a'

tenger-parton keresett magának bátorságosabb helyet, 's kinn tartózkodtak rettegések között egész éjtszakán át. Más napra kelve, mezítlábos protzezzióval indult a' Nép, kitsintől fogva nagyig, az Erseki Templomba, 's esedezett, hogy ki ne tétetessen nagyobb vezzedelmeknek. — Tsötörtöktől fogva, Vasárnapig, meleg, gőzös, és ottan - ottan homályos vólt a' levegő - ég, meg is rendült egynehányszor a' föld; hanem Vasárnap estve felé vigasztalóbbak kezdettek lenni a' tapasztalások. Bé-következik azonban az éjj, 's hát egyszerre olly szörnyű, és tartós durranás támad, mintha sok ágyúkat kezdettek volna egymás után ki-sütögetni szakadatlanúl. Eddig, a' tetején szokta vala a' *Vesuvius* ki-hányni magából az égett, és égő materiát, egy nagy lyukon (mellynek kerületjét 2000 lépésnyinek mondják); de most a' nap nyugoti oldalán fakadt ki a' hegy, és e' mi Városunk (*Nápoly*) is meg-rázkódott belé. A' hegy' nyílásán résszerént világos, résszerént homályos oszlop emelkedett ki, melly izemlátomást szélesebbedett, de nehezebbedett is, úgy hogy nem tartathatván már többé a' levegő ég által, le-esett a' földre. Két utat vett magának, a' hegy' üregjéből ki-omlott tűzőzön. Egy része, *Torre del Greco* nevű tenger-széli helység felé folyt, ezer lépés-

nyi földnél szélesebb térségen; a' más rész pedig *Resina* felé, melly, hasonlóképpen a' tenger-szélén fekszik, nem messze *Portici* nevű kies mulató helyétől a' Kir. Háznak. Ezen két nagy folyamatokon kívül, több apróbb tűz-patakok is támadtak. A' *Torre del Grecoi* Lakosok, kiknek száma felmegy 18 ezerre, majd mindnyájan nyertek időt, életek' meg-menthetésére; hanem magát a' helységet egészen el-temette a' tűz-özön, melly annakutánna 3 órák alatt be-folyt a' tengerbe, és formált: egy 3 ad rész quadrát mértföldnyi ki-terjedésű, 's a' tenger' színe felett, 15 és 20 lábnyi magasságnyra fel-emelkedett kebelet. — *Resinának*, a' mint a' kapujához ért volna a' lassú haladású tűz-özön (*lava*): három felé ágazott; azért is nem borította - el egészen a' Falut, de tsak ugyan kevés házak maradhattak-meg tőle még is épségben. — Sok termő-helyek is pusztákká váltak általa."

A' Bánhegyesi és; Meggyesi Kamerális puszták' Arendálója Lukáts Gergely Ur, hű remonda alkalmas lovakat ajánlott O Felségének hadi szolgálatra, 's azokat a' Mézőhegyesi Méneshez szállította.

Dumourière-ről azt olvassuk, hogy *Helvétziában* tartózkodik, de éppen nem nyugodalmassan; mert jóllehet nagyon igyekezik is el-titkolni magát: még is hamar reá esmernek mindenütt, 's azonnal ki-adnak rajta.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
 ENGEDELMÉVEL.

(4.)

Költ *Bétsben*, Szent Jakab - Havának
 (Júliusnak) 11-dik napján, 1794-dik
 Esztendőben.

Hadi Környütlállások.

A' Rajna mellől. —

Albert Hertzeg, következő értelmű
 előre való tudósítást útasított *Bétsbe* Július'
 2-dikán: „Ezen említett napnak hajnalán
 meg - támadta az Ellenség, mindenünnen
 öszve - szedett erejével, eggyesült egész
 Népünket, a' *Rajna'* bal partjától fogva,
 az *Edichoveni* hegyekig. Eleinten szolgált is
 neki annyiban a' szerentse, hogy a' Ts. K.

Vitézeket el-nyomta *Freisbachból*; — a' *Prusszusokat* pedig *Freinersheimből*, és *Bobingenből*; de későbbben kénytelenítettett ismét vissza-engedni ezen helyeket. — (Az általunk illy tizim alatt: A' Frantziák ellen folyó Hadakozásnak Teátroma, Landau Vára' környékén — küldött Mappán mind meg lehet találni a' nevezett helyeket, ámbár valamely kevés különbséggel, p. o. Edichoven, Edichoffnak; Freisbach, Fraisbaehnak; Freinersheim, Fremesheimnak; Bobingen, Bebingen), nek van írva — egy nagy betsben lévő Mappa után — a' mellyből vettük mi ki t. i. az említett Rész-Mappánkat. Tartott a' hartz 12 órákig.

Mind két részről, az ágyúzásnak volt leg-nagyobb következése. A' mi emberkárunkat, mindenestől fogva teszi a' Htzeg négy száz személlyre. Az Ellenség' veszteségéről azt írja, hogy az igen nagy volt, különösen azért is, mivel közzé vágott a' Lovasságunk. — A' Nemzet-Gyűlési Kommisszáriusok, 's a' *Rajnai Sereg* Fő Vezére is jelen voltak e' viadalban, mellynek a' láttatott lenni a' tzellya, hogy a' Ts Kir. katonaság külön szakasztódjon a' Prusszusoktól; az erdők, mellyek jobb szárnyunkat fedik, el-foglaltassanak, 's el-vérettet-hessenek jó tanyájaikról Vitézeink. — Hogy a' részeg fővel dulakodott Ellenségnek szándéka el nem sült: eszközlötték azt kiváltképpenvaló módon *Hohenlohe* Herzegnnek bölts rendelései. — Közelebb kívánván lenni *Albert* Hertzeg a' Sereghez, által-fzállította a' fő-kvartélyt *Mannheim* mellől *Schwetzingenből*, *Speyer* (*Spira*) Városába.

Német - Alföldről. —

Midőn a' *Frantzia* Nemzeti - Gyűlés azt végezte vala, hogy minden fegyvert-fogható férfi Lakosok tartozzanak indulni az Ellenség ellen, abban a' izempillantásban, mellyben parantsolatot vejéndenek: három részre osztotta - fel a' vitézkedésre alkalmas személyeket, olly tzéllal, hogy elsőben tsak egy részt küldjön hartzolni; ha a' szükség úgy fogja hozni magával: akkor előbb a' második; azután végre a' harmadik részt is ki-parantsollya. — Az első rész nagyon meg-fogyott vólt már a' sok véres ütközetek által; minekokáért, parantsoltatott mostanság, hogy a' 2-dik rész és rendbéliek kaptsollyák magokat az előbbeni Sereg' maradványához. Úgy is lett; és ezt az okát adja Herizeg *Koburg*, a' *Belgyiomi* új történeteknek, hogy t. i. az egyszerre mindenfelől nagy számmal omlott Frantziáságnak nem lehetett olly hevennyiben, elegendő erőt vetni mindenütt ellenébe — 's nevezetesen: hogy *Salis* Generálmájorunk is, minekutánna több napokig állott vólna ellent, *Ypern* Városában az Ellenségnek: kéntelenítetett végre, Júniusnak tizennyóltzadik napjan, meg-adni magát és a' kormányozása alatt vólt Ts. Kir. Sereget, bizonyos fel-tetelek alatt hadi fogságra.

Brüsszelből, Jún. 28-dikán. Városunkhoz négy német-mérföldnyire vagyon *Nivellesben* a' *H. Koburg* fő kvártélyja. Többen el költöztek már innen a' lakosok közül egy negyed résznél.

Olasz - Országból. —

Livornóból, Júniusnak 27-dikén. — „*Modesta* nevezetű *Ánglus Fregát* ma érkezett ide, *Korszika* - Szigetének *S. Fiorenzoi* ki-kötő helyéből, 's *Calvi* Városáról azt a' hírt hozta, hogy még ugyan benne tartózkodnak abban a' *Frantziák*; de nagyon meg-szorították őket az *Ánglusokkal* egyesültt *Korszikaiak*: mert keményen ágyúznak-bé rájuk, és semmi vizet nem engednek befolyni hozzájuk, el-zárván a' Városba szolgált minden tsatornákat.“

„*Ánglus Admirális Lord Hood*, egy 84 ágyús, két közep-nagyságú, és izamos apró ízerű gyújtó hajókat küldött *Hotham* Vezér' hajós Seregetskejéhez, melly még mindúntalan szemmel tartja, a' *Jouan* szoros tengerben tartózkodó *Frantzia* hajós Sereg-olzályt.“

Romából, Júniusnak 27-dikén. — „*Napolyi* tudósításaink ízerént, azon a' tűz özonon kívül, a' melly igen nagy bővséggel folyt-ki a' *Vesuvius*-hegyének újonnan ki-fakadott oldalából ebben a' hónapban, olly mértékben omlott-ki az allyából egy nagy lyukon — a' melly, hasonlóképpen most nyílt — forró sós viz, hogy *Ottajano*, *Masigliano*, és *Somma* nevű

mezei Kastélyokat öszve-rontott. Valamint azonban a' lava-folyása: úgy a' forró sós viz-özön' omlása is meg-szünt. "

Mediolánumból, Június' 26-dikán. — „*Turini* Leveleink írják, hogy *Pedemonziumnak* különbkülönb részeiben minduntalan fogdostatnak az ollyatén személlyek, a' kik levelezést folytattak az Ellenséggel. — Egész *Pinerolo* Tartománya fegyvert fogott, hogy ki-verje az Ellenséget *Mirabocco* Várából, melyet Májusnak 9-dikén kapitulátzióval engedett vala által a' Kom-mendáns, *Mesmer György* Oberflieuten., holott meg vólt parantsolva néki, hogy által ne adja azt mind addig, valamíg tsak leg-kisobb módja lesz is az óltalmazásban. Ugyan azért, Június' 21-dikén halálra is ítéltetett; egy más Tiszt pedig — *Crotti Mórítz* nevezetű — minthogy meg-eggyezett a' kapitulátzióba: 2 éltendőig tartandó fogságra büntettetett. — *Lesegno* nevű helyhez, a' melly nem messze esik *Ceva* Várától, számos Frantziák gyűltek, kiket nem szenvedhetvén a' Lakosok, Feleségeikkel együtt fegyvert fogtak, 's szembe - szállván az Ellenséggel, megfutamtatták azt, sokat le-öltek belőle, és mintegy két százat el-fogtak. — A' *Tendai* Grófságnak *Limone* Mezővárosa felé is, hasonló veszteségjek vólt ugyan azon egy időben a' Frantziáknak. — A' kik el-fogattattak közzülök, *Asti* Várába szállítattak. "

Portugalliából. —

Még a' múltt Május hónapnak 8-dikán adattatott-ki egy királyi parantsolat, mellynek értelme fzerént, tartoztak minden *Portugallusok*, meg - határozott bizonyos idő alatt bé - jelenteni, 's meg - mutatni: mitsoda károkat szenvedtenek légyen a' Frantzia rabló hajóktól. Erre a' parantsolatra, alkalmatosságot szolgáltatott, egy gazdag terhű frantzia hajónak — a' melly, napkeleti *Indiából* szándékozott *Frantzia-Orizágba* — *Madeira* - Szigetnél lett elfogattatása. A' *Lisbonai* parthoz parantsolta vitéttetni ezen hajót az Igazgató-Hertzeg, 's zálog gyanánt igyekezett ott tartatni mind addig, míg a' Fran. Igazgatas meg nem téríttette mind azon károkat, mellyeket a' frantzia hajók nagy mértékben okoztanak *Portugallia'* Lakosinak.

Angliából. —

Montagü Admirális, a' ki 9 első, és 7 közép nagyságú hajókkal tért - vissza Jún. 13-dikán a' *Plymouthi* ki-kötő helybe: még 8 első nagyságú hajókkal szándékozott nevelni előbbeni hajóinak számát, 's igyekezett ismét tengerre szállani mentől előbb, hogy bátorságot szerezzen az Angliai kereskedő hajóknak, mellyek ellen könnyen ki - indíthattak a' Frantziák, *Bresti* ki-kötő helyekből néhány hadi hajókat — résszerént t. i. azokat, a' mellyeknek óltalmok alatt érkeztek-meg *Amerikából* 110

(vagy más tudósítások szerént 120) kereskedő hajóik; résszerént olyanokat, melyekben nem nagy kárt ejtett a' tengeri verekedés; avagy újjonnan készültteket is. — Mintegy negyedfél ezerre megy azoknak a' fogoly hajós Legényeknek és Katonáknak száma, kik az el-nyert frantzia 6 hajókon találtattak, 's Júniusnak 15-dik napján szállítottak - ki *Portsmouth*-nál a' szárazra.

Az Ország-Gyűlésnek 16-dik Júniusi Ülésében, reá állott ugyan arra a' Minisztériummal ellenkező Rész is, hogy meg kell köszönni mind magának Lord *Howen*-nak, mind pedig a' kormányozása alatt diadal-maskodott egész hajós Seregnek is érdemes szolgálatját; hanem a' győzedelem' emlegetéséből újj alkalmatosságot vett a' békességekötésnek javaslasára, és sürgetésére. — Az Első Táblánál így szóllott, a' többek között, Lord *Lauderdale*: „Haszontalanok, úgymond, mi reánk nézve, a' szárazon való hadakozások; 's ugyan azért, valamint csak lehet, el kell távoztatnunk azokat. Tengeri hatalmunkban vagyon a' mi erőnk, mellyel hogy fellyül-múllyuk az Ellenségét, mostan meg - mutattuk; nints hát, mit fellyünk tőlle? 's ugyan azéri békességre léphetünk velle.“ — Gróf *Sidney*-nek e' vólt az ítélete: „Tsupán az egymást felváltó több rendbéli győzedelmek eszközölhetnek bátorságos békességet. Ha minden

Generálisaink, és Admirálisaink *L. Howe* példája ízerént viseléndik magokat: úgy hamar békesség lesz. — A' Második Táblánál jóvá hagyta *Fox* Úr, Status-Titoknak *Dundas*nak elő-adását, melly ízerént az Anglusok nem vesztettek több hadi hajókat, a' had' kezdetétől fogva, háromnál, és azok se vóltak első nagyságúak; ők ellenben 27 első nagyságú hajóit az Ellenségnek, résszerént el-nyerték, résszerént el-égették; 's mind ölzve-summálván a' Frantziáktól el-vett hadi hajókat, 118-ra megy azoknak száma. — Mind ezen győzedelmekről azonban *Fox* Úr azt mondotta, hogy ha békességre nem törekednek azoknál fogva a' Ministerek: úgy, inkább tsak név-szerzőknek, nem pedig, az Országra nézve valósággal hasznosoknak kell azokat itélni. — Minekutánna meg-nyerte volna a' Második Táblától *Dundas* Úr, a' mit Lord *Howe* személlye, és hajós Serege eránt terjelztett eleibe: jelentette továbbá, hogy más Tengeri-Tiszthez is kívánna az Ország-Gyűlés által köszönő írást intéztetni. — Talán Lord *Hood*hoz? kérdé *Sheridan* Úr. Igen is, felele *Dundas* Minister. „Már úgy, monda ismét *Sheridan* Úr, tellyes erőmből ellene fogom szegezni magamat e' fel-tételnek.“

(Nints meg-elégedve t. i. a' Ministériummal ellenkező Rész még most is Lord *Hood*dal, a' *Touloni* veszteségért.)

Azon vizsgáló Kommisszió — mely, a' már esmeretes nevü *Nép-Társaságoknak* ügyében, Orsz. Gyűlési Tagokból állítottatt-fel — második Jelentését közölte az Orsz. Gyűléssel, Június' 16-dikán, mely Jelentés szerént, az *Angliai Nép-Társaságoknak* közönségessen a' vólt a' tzellyok: hogy minden *Anglusoknak*, a' személlyes különbségre, és vagyonra való tekintet nélkül, szavok legyen az Ország-Gyűlési Tagok választásában; 's minden elztendőben újonnan választassanak Tagok, vagy a' régiek, nyilvánságos ki-fejezéssel erősítessenek-meg; és ha ezen plánumot végre nem lehetne hajtani szép szerént: azon esetre, szükséges lenne erőszakkal nyúlni a' dologhoz; 's fegyvereket, közönséges kasszából kellene szerezni. — Ezen előadásból, illy következtetést húzott-ki Státus-Titoknok L. Grenville, az Első Táblánál: „Az Ország-Gyűlési Tagok' választását tárgyazó változtatás, tsak külső szín vólt a' *Nép-Társaságoknak* öfzve-állására; de tulajdonképpenvaló szándékjok a' vólt, úgymond, ezeknek; hogy a' *Frantzia-Országiaiak'* példája szerént, minden rendet fel bontsanak, 's öfzve-zavarjanak *Angliában*.“ — Ezen következtetésen fundálván magát, javasolta, hogy egy köszönő, kérő, és biztató írást kellene útasítani a' Királyhoz. — Ugyan ezt sürgette a' Második Táblánál Pitt Minifter, és jóllehet valamint

mászor, úgy ez úttal is éppen nem múlattak el ki-fogásokat tenni a' Minisztériummal ellenkező Felekezetibeliek: ugyan csak még is a' lett-meg, a' mit akartak a' Ministerek. — Az említett írásnak, melyet Jún. 18 dikán küldött az Ország Gyűlése a' Királyhoz, e' vólt a' foglalatja:

Nagy-Kegyelmű Fejedelem!

„Mi, alázatosan tisztelő, és hív Alattvalói Felségednek, Egyházi, 's Világi Urak, és Népnak Küldöttjei, gondolóra vévén e' mi Országos Gyűlésünkben különös figyelmetességgel, Felségednek azon szándékokról véllünk közleni tettzett jelentéseit, melyek a' köz-tsendesség, és bátorság ellen vóltak erányozva ebben az Országban; el-múlhatatlanul tartozott kötelességünknek esmérjük, ezen idő-tzikkelyben, eleibe terjeszteni Felségednek azokat az érzéseket, melyeket szerzett bennünk az említett jelentéseknek meg-visgáltatása. Igen nagy fájdalommal, és bosszankodással láttuk: hogy ezen Országban egy pártos, és hazaáruló öszve-esküvés támadott, melly tárgyazta Felséged' hatalmának el-töröltetését, 's Felséged' ezen Orzágaiban felállított Konstitutió' és Igazgatás' alkotványának egészenvaló le-rontatását; hogy nyilvánságos erőszakosságú eszközök készíttettenek, ezen veszett, és iszonyú szándékoknak végbe-vitelére; és hogy az inzur-

rektziónak (fel- kelésnek), a' fő - nélkül-
valóságnak, és a' párt - ütésnek minden
szörnyüségai szándékban vóltak. Az a'
tökélletes meg-győzöttetés tselekefzi, mel-
lyel vagyunk, illy meg-határozottatott, kö-
zönségesen vallott, és már a' végre-hajta-
tásnak szintén a' pertzén vóltt igyekeze-
tekről: — hogy magunkat köteleseknek
érezzük, háládatosságunkat nyilatkoztatni,
Felségednek azon atyai gondoskodásáért,
mellyet Népének leg-kedvesebb tulajdonai
eránt bizonyított az által, hogy a' leg-
alkalmasabb eszközöket vette-elő, a'
mondott igyekezeteknek foganatlanokká
való tételére, 's az indítóknak, és elő-
mozdítóknak, közön. Itélő-szék eleibe való
vonatásokra. — Mi, részünkről, haladék
nélkül hozzá láttunk a' vizsgáláshoz, mind
Eleinknek példája szerént, mind mivel
méltán szívünkre hat az, a' mi szükségessé
tette, hogy minden földalék - hatalmakat
(*pouvoirs additionels*) elő-állíttson törvé-
nyes úton Felséged, a' mellyek leg-foga-
natosabbaknak látszanak, a' köz-tsendes-
ségnek meg-fundálására. És nekünk,
tellyes bizodalmonk vagyon eránta, hogy
Felséged minden törvényes és konstitutzio-
nális eszközöket el fog követni, az elő-
adott vétkeknek meg - büntetésére; az
azokkal rokonságban lévő akármelly zene-
bona', vagy rendeletlenség' első mozdúlá-
sainak meg - gátolására; és közön-

ségesen, a' környüállásokhoz képest egész erőben való végre-hajtatására a' törvényeknek, mellyek által, Felségednek minden Alattvalói egy-formán védelmetnek, 's birhatják bátorságosan vagyoni-jaikat, szabadságokat, sőt még életüket is. És szabad legyen nekünk bizonyossá tenni arról Felségedet, hogy valamiképpen egész meghatározással vagyunk Felséged' Koronája' jussainak, Hazánk' bátorságának 's köz-javának, a' jó rendnek, és polgári társaságnak minden külső Ellenségek ellen való hathatós óltalmazása eránt: úgy, minden alkalmatossággal fogjuk segíteni Felségedet egész erőnkéből, ezen Országok' szabad Konstitutiójának, minden ostrom ellen való meg-óltalmazására, a' belső békességnek és tsendességnek fenntartására, 's azoknak bóldogtalan szándékjoknak meg-akadályoztatására, kik azon gonoszokat akarnák bé-hozni mi közzénk, mellyek rongállyák mostan *Frantzia*-Országot. Ezekre köteleseknek tartjuk magunkat, mint hív, és Fejedelmünket szerező Alattvalók; és mint olly Emberek, kik belsőképpen érezzük azon áldásoknak hasznos vóltokat, a' mellyekkel élünk. "

Frantzia Ország.

Robespierre' mindenhatóságának újabb próbáit adták, a' Nemzet-Gyűlésének 10-dik, 11-dik, és 12-dik Júniusi Ülései. — Ezeknek elsőjéről, szólottunk már a' múltt

postán: — Jún. 11-dikén fel-vette *Bourdon*, a' Revolutz. Törvényshék' újj intézetéről hozattatott Végzésnek azon Tzikkelyét, mellyben hatalom adatik, a' Közjóra, és a' Köz-bátorságra ügyelő Deputátzióknak: hogy a' bünösöknek íteltt Polgárokat által-adathatják a' Revol. Törvényshéknek. — Kérdést támasztott ezen hatalomról *Burdon*: ha vallyon ki-terjed-é az, a' N. Gyűlésé' Tagjaira is? Ő, úgymond, nem tartja azt lehetségesnek.

Sok Tagok szóllottak a' nevezett két Deputátziók mellett. Végre azon állott meg a' Gyűlés a' mit *Merlin* mondott: kinek szavai ezek voltak: „Egy Nemzet Gyűlési Tag se' adattathatik által különben a' Rev. Törvényshéknek hanemha Nemzet Gyűlési végzés' ereje által. Ez olyan jus a' mellyet senkire másra nem ruházhat a' Gyűlés, 's meg nem foszthatja magát tőlle. Én kívánom, hogy ezen észre-vételek szerént határozza meg a' Gyűlés: hogy nints itt helye a' tanátskozásnak.” Hogy ezen fel-tétel Végzéssé lehetett: a' vólt az oka, minthogy a' Közjóra ügyelő Deputátzió nem vólt jelen Jún. 11-dikén a' N. Gy. ben: de ugyan ezért más nap el ment az egész Deputátzió, a' Gyűlésbe, 's éppen olly szempillantásban lépett bé: midőn *Lacroix* nevű Tag, a' Rev. Törvényshék' újj intézetjéről hozattatott Végzésnek más Tzikkelyét érdeklette.

A' Közjóra ügyelő Deputátzió' Tagjai közzül, leg-elsőben *Couthon* szólott. Igen panaszosan adta-elő, a' mit *Bourdon*, és *Merlin* vittének véghez az előtt való nap a' Gyűlésben. — Bé - fejezte beszédét, a' hasonló esetekben már többször is tett következendő ajánlással: „Ti, úgymond, igen nagy bizodalmatokat helyheztetétek bennünk. Mindent el - követtünk, hogy érdemesekké tehessük arra magunkat. Ha meggyengült ez a' bizodalom: úgy mi, ajánljuk néktek el - bocsáttatásunkat.“ — *Nem, nem*, kiáltottak a' néző 's hallgató Vendégei a' Gyűlésnek. — *Bourdon* illy menttséggel élt: „Nem gondoltam, hogy egy magyarázat - kívánásért vétkesnek ítéltethessem. Megtsalatkozhattam én is, mint némelyek az én tiszti Társaim közzül — a' kik jó *Hegyek* (*Montagnards* — Ez alatt a' nevezet alatt értetődnek mind azok, a' kik úgy értenek, mint *Robespierre*); 's még is a' dolognak nem jól-értéséből, félelmet vettek. De mit lehet ebből egyebet kihozni, hanem hogy a' nagy szíretet miatt, még tsak a' veszedelem' árnyékától is féltjük a' Közön. Társaságot. Én végetlenül betsülöm a' Deputátziót, de éppen olly végetlenül betsülöm a' Nemzeti Gyűlést is, és ezt az ingadozatlan Hegyet, melly fundálta a' szabadságot.“ — Felkelt ezen szavaira *Bourdonnak Robespierre* 's az Oratori székre menvén kiáltó kérdé-

sen kezdte beszédét: „Mit jelent ezen be-
tsülése a' Gyűlésnek, Deputátciónak, 's a'
Hegynek? A' Deputátzió, a' Gyűlés, 's
a' Hegy mind egy. Midőn egy szentség-
törő Felekezetnek Fejei, ezen Felséges
Gyülekezet egy részének Vezetőjévé lettek;
a' más Rész, tudományt vévén ezen go-
nolz fortélyokról, tartozott hatalmasan el-
lent-állani, 's állott is. De azon szempil-
lantástól fogva, mellyben ki tudódtak az
öszve-esküdték, 's el vették álnokságjok-
nak büntetését: ha még vagynak külön-
böző Felek ebben a' Gyűlésben: nem lehet-
nek kettőnél többen: úgymint jók, és rosz-
szak, Pátrióták, és állortzás Kontrarevo-
lutziónilák. — (Folytatása következik.)

B é t s.

Éppen most érkezett Hertzeg Koburg-
tól egy Kurir, — ez előtt a' Barkó' Húszár-
jai között szolgált, most a' Gen. Stabnal
lévő Májor *Geringer* Úr, — azzal a' hír-
rel: hogy a' Frantziákból, mintegy tíz eze-
ren, el-estek, 's öt ezer formán el fogtunk
közzülök. Sok ágyút, és egyebet is vet-
tünk el tőlök. — A' bővebb Tűdósításnak
közlésével, szolgálhatunk — reményljük —
a' jövő Postán.

Gróf *Keglevich József*, a' Magyar
Koronának első Őrzője, néhai Hertzeg
Grassalkovich' helyébe, Ország' Fő-Lovász-
Mesterévé tétetett ő Felségétől.

Hertzeg *Lichtenstein Ferentz*, kiről a múltt postán emlékezénk, Június' 27 dikén ki-múla a' Világból. A' 4-dik és 5-dik oldaltsont között ment-fel a' tüdőjébe a' golyóbis, mellyet eléggé próbáltak ki-venni a' Seb-orvosok; de semmire se mehettek. — Htzeg *Lichtenstein János* Generális, a' ki betegen feküdt *Brüsszelben*, meg-értvén oda lett vitettetését a' sebes Hertzegnek; kívánta, hogy az, az ő ágya mellé fektetessék: a' minthogy oda is fektettetett, de csak 3 napig élt. — Kapitány volt a' *Lacy* Regementjében.

Tegnapelőtt érkezett ide a' híre, hogy *Colloredo* Hertzegnek *Hieronimus* nevű Fia is el-esett, a' Gen. *Kray*' vezérlése alatt lévő Sereg-osztálynál.

H í r a d á s.

Nemes Szabad Királyi *Esztergom* Városánál Fekete-Sas nevezetű Vendégfogadója, September hónapnak első napján, ezen folyó 1794-dik esztendőben, kótya-vetye által, a' leg-többet ígérőnek örökösen el fog adattatni. Ezen Vendégfogadó fekszik a' Város' derekán: a' piatzon, és így a' Vendégeknek fogadására leg-alkalmasabb helyen. Az épület kemény szerekből áll, úgy hogy akármelly reája való új építésnek meg-bírására alkalmas. Vagynak benne, és hozzá: nyóltz szobák, és egy szála, egy kamara, két konyha, 24 lóra való istálló, 2 pintzék, nagy házi kert, kotsi-fűz, és kút; két ház-hely után való földek — 30 posonyi mérő alá valók — és 4 rétek. — A' kinek tehát kedve tartaná, ezen Vendégfogadót, az elő-számlált földekkel és rétekkel együtt meg-venni: jelentse magát a' fenn-említett napon, reggeli kilentz órákor, *Esztergom* Város' Magisztrátusánál.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG³
E N G E D E L M E V E L.

(5.)

Költ *Bétsben*, Szent Jakab - Havának
 (Júliusnak) 15-dik napján, 1794-dik
 Esztendőben.

Hadi Környütlállások.

A³ *Skáldis* (Schelde) vize mellett
Orchies tájján tanyázott *Kray* Generálma-
 jorunk ellen, 3 ezernél felesebb számú
 Frantziáság omlott, *Capelle*, *Templeneuve*
 és *Contiche* helyekből Jún. 26-dikán: de
 el estek 's meg sebesedtek belölle két szá-
 zan, el fogattak húszan, és *Capellen* túl
 vissza verettetett, melly alkalmatossággal
 kiváltképpen való módon ki mutatta ma-
 gát részünkről a' Fő Hg Ferdinánd Huszár-
 jai között Kapitány *Andrásy*. A' mi el

esttjeinknek, és sebeseinknek száma 30-ra ment. Az elsők között való volt Kapitány Gr. *Colloredo*. Júl. 3-dikán magához vette Gen. *Kray*, a' *Tournayi* (Dornicki) örizetet 's *Koburg* Hertzeg után, *Ath* felé intézte jövetelét. Gróf *Clerfait* is el hagyta *Gentet* és *Alost* felé indult. *York* Hertzeg pedig, *Grammont* felé.

(*Alost*, *Grammont*, és *Ath*, fél hód formán veszik körül *Brüsszelt*, mintegy 3—4, és 6 mértföldnyire)

A' 26 dik Juniusi ütközetében H. *Koburnak*: estek el részünkről 208-an, kik között volt, Gyulai Reg. béli Al-Hadnagy *Bodoky* is. Sebet kaptak, 1017-en. El fogattak, és nem találtatnak 361-en. Lovainkból 218 hullott el; 278 esett sebbe; 's 46 jutott az ellenség kezébe. — Ágyút nem vesztettünk: nyertünk ellenben egy haubitzt, és egy lovas-zárlót.

Koburg Hertzeghez, olly Tudósítást indított Jún. 27-dikén Gróf *Clerfait*: hogy Ánglus Generális Lord *Moir*a, mint egy 15 ezer emberrel érkezett Ausztriai-Flandriának tengerféli Városához *Oslendához*.

Július' 4-kén reggel vissza-nyomattattak előbb, *Nauendorff*, és *Kienmayer* Generálisainknak vezérlések alatt levő Előlvigyázóink; hanem hogy segítséget kaptak: csak hamar vissza-térítették az Ellenséget; de délután ismét kénytelenítettett *G. Nauendorff*, *Genappeig* vonni-vissza magát.

Olasz - Országból. —

Livornóból, Júliusnak 2-dikán. —
 „Ánglus Tengeri Vezér *Godall* vissza-tért
 már ide *Florentziából*, 's rövid időn *Hood*
 Admirálishoz indul *Korfszikába*, azon a'
 98 ágyús hajón, a' mellyen ide jött. —
 Úgy halljuk, hogy a' *Calvi* Városában
 tartózkodó Frantziák semmit se hajtottak
 a' fel-kívánásra; azért is a' *Korfszikaiakkal*
 eggyesültt *Anglusok* minden erejeket meg-
 vetették, hogy akármibe kerül is, ugyan-
 tsak diadalmaskodhassanak rajtok. —
Hotham Ánglus tengeri Vezérről az a' hír,
 hogy a' melly Fran. hadi hajókat bé-zárt
 vala a' *Juan* izoros tengerbe: meg ütközött
 vele, 's öt nagyot, és egynehány kisebb-
 bet el-nyert közzülök. *Sz. Margita* (*St.*
Marguerite) Szigetét is el-foglalta, 's egy-
 nehány ezer Embereket is kapott ottan,
 olyakat, a' kiket hajókból szállított ki oda
 az Ellenség. “

(Említett hajójaiknak meg-szabadításán
 mennyire igyekeztek légyen a' Frantziák,
 meg-tetstik az itt következő tudósításból,
 mellyet a' *Nizzai* ki-kötő helyből szökve
 vitt egy hajó *Genua'* partjához. — Azt
 beszéltették t. i. az ezen hajón lévők, hogy
Nizzánál minden neutrális hajókat le-
 tartóztattak a' Frantziák, és a' rajtok lévő
 Legénységet *Toulon'* partjához akarták
 küldeni, olly tzéllal, hogy azokon a'
 hajókon szolgáltassák őket, a' mellyek

most készíttetnek-fel ottan, a' *Juan* fzeros tengerbe zárattatott Frantzia hajók' segítségére.)

Lord *Hoodra* nézve is tellyesítettett a' Miniflerék' fel-tétele, melly abból állott, hogy hozzája is kölfzönő írás küldödjön az Ország-Gyűlés' részéről, valamint Lord *Howe*hez. Nagy különbség vólt mindazáltal, *Howe*, és *Hood* Tengeri Vezérekre nézve lett meg-határozásai között az Orsz. Gyűlésnek: mert amannak diadalma közönséges meg-eggyezéssel íteltetett méltónak a' kölfzönetre; mellyre való érdemességét ellenben a' *Hood*' fzolgalatjának, sok Tagok tagadták mind a' két Táblánál. Az elsőnél nevezetesen, *Bedford*, 's *Albemarle* Hertzegek; és *Lauderdale*, *Derby*, 's *Thanet* Lordok protestáltak az ellen, és öt rendbéli ellenző okokat írattak - bé, neveik alatt, az Ország-Gyűlés' Jegyző Könyvébe.

Északi-Amerikának 13 szabad Tartománnyaival nem keveredik-e hadba Nagy-Britannia? — ez is egy most, a' fennforgó kérdések közzül. — Fel-tétették ezt az *Amerikába* kereskedő *Ánglus* Kalmárok, egy Deputátziójok által, magának *Pitt* Miniflternek is a' múltt Június' 19-dik napján olly tzéllal: hogy bizonyost értvén a' Minifltertől, tudhassák mihez alkalmaztatni magokat, portekájaiknak *Amerikába* való fzállítása eránt; de egész meg-hatarozású

feleletet nem kaphattak. Tsak azt mondta t. i. nekik *Pitt* Úr, hogy mind *N. Britannának*, mind az *Ámerikai Köz. Társaságnak* Igazgatói, kívánnák költsönösen fenn tartani a' békességet; nem lehet mindazáltal tagadni, hogy a' jákobinusi gondolkodás-formája igen el-hatalmazott *Ámerikában*, 's ugyan azért nem lehet előre bizonyosan állítani, hogy a' fenn-forgó per, szép-szerént el-igazíttathatik. Reményli azonban, hogy *Ámerika'* részéről okos és mérsékelt kívánságok fognak tétetni; és azon esetre, semmit is a' *Nagy-Britanniai* Minisztérium el nem fog mulatni, valamit erányosnak ítélendő a' végre, hogy megtartathassék a' békeesség és egyesség.

(A' jákobinusi gondolkodás-formája, mellyről szól *Pitt* Úr, főképpen a' déli részeiben uralkodik az *Ámerikai Közöns. Társaságnak. Genet*, néhai Frantzia Követ volt annak nagy terjesztője. Még a' Köz. Társaság' Fő Kormányfőjének Elölülője, *Vasinghton* Generális ellen is ki-kelt vala *Genet* nyilvánágossan, és e' volt az oka, hogy kénytelenítettett el-távozni *Ámerikából*; hanem a' Követői igyekeztek bosszút állani érette *Vasinghtonon*, mind pasquillusok, mind egyéb-némű sértegetések által is; mellyekkel azonban reá nem mehettek tsak ugyan arra, hogy meg-veztegetődjön a' közönséges vélekedés *Vasinghtonról*, minthogy ezzel, több okos és nagy

Embereken kívül, mindenkor egygyező értelemben vagyon *Adams János* is, kit az *Amerikai Közönséges Társaságnak* főbb Fundálói között, néhai *Franklin*, és a' most szóban forgó Gen. *Vasinghton* után lehet mindjárt harmadiknak említeni. A' milyen gondolatokkal vagynak *Vasinghton* és *Adams*: szintén úgy itél *Jay János* is, kit azért küldött az *Amerikai Köz. Társaság'* Kormányzéke *Londonba*, hogy az *Ánglusok* által törvénytelenül el-fogattatott *Ámerikai hajóknak*, mindenestől fogva való vissza - adattatását elzközöllye; és ez az, a' minn építette *Pitt Úr*, említett reménységet.)

A' *Frantzia Nemzet Gyűlésének* 29-Júniusi Ülésében, sok tapsolások, és öröm kiáltások között tett jelentést *Barrere* azon két ütközetekről, mellyek közzül az első Jún. 24-dikén tartatott *Gent Városánál*; a' második pedig 26-dik Júniusban a' *Fleurusi* térségen, *Charleroy'* környékén. — A' hartzok' elő - adása után, következendő végzést hozatott a' Gyűléssel: 1.) Hogy az *Északi, Ardennesi, és Moseli Seregek, Sambrei, és Maasi (Számberi, 's Mozai)* Seregeknek neveztessenek ezentúl; és hogy nem szüntek-meg ezek, érdemesekké tenni magokat a' Haza eránt. 2.) Hogy estvére kelve, jelenjenek meg a' Nemzet' Musikus-sai, a' Nemzeti (ez előtt Királyi) Palota' kertjében, 's musikályák-el a' Közönséges

Társaság' Seregeinek győzedelmeiket. 3.) Az ezekről való tudósítást ki kell nyomtatni, 's el kell küldeni minden Seregekhez.

Lengyel - Országról —

Varsóból, Júniusnak 21-dikén. —

„Minekelőtte, meg ütközött volna *Kosciusko* Jún. 6-dikán, a' Prusszusokkal: egy be-petsételt levelet útasított a' *Krakói* Komendáshoz *Wieniawsky* Úrhoz olly hagyomással, hogy tsak akkor bontsa fel a' levelet, ha szerentsétlenül talál a' had végezödni a' Lengyelekre nézve. Úgy történnén a' dolog, fel nyitja *Wieniawski* a' levelet, 's olvassa benne, hogy kérjen tanácsot és segítséget a' *Podgorczében* lévő Ts. Kir. Kommendánstól, és ha szükségesnek látándja, adja által *Krakkót* magát is az említett Ts. K. Kommendáns óltalmába. Nem lévén ennek illyetén környülállásokhoz való parantsolatja: jónak ítélte *Wieniawski*, — ne hogy külön szoritódjon a' Prusszusok által *Kosciuszkótól* — el hagyja *Krakkót*, 's vissza vonván a' *Vistula* (Weichsel) vizén Seregét, egyesíteni azt a' *Kosciuszkoéval*. “

(*Sendomir* Városára nézve elébb jártak a' Ts. K. Vitézek, mint a' Prusszusok. Hogy bé vette oda magát egy Kompániánk: tsak hamar Prusszusok is érkeztek: de Kompániánk' Kommendánssa jelentette, hogy néki parantsolatja vagyon, a' melly

fzerént semmi idegen Népet bé nem bortsáthat *Sendomirba*: és midőn nevededett volna a' Prusszusok száma: akkor Strásákat állított minden kapukra. Ez után még négy Ts. Kir. Kompániák mentek *Sendomirba*: a' Prusszusok pedig táborba szállottak a' Városon kívül.)

A' Kosciusko' Seregétől így írt egy Tiszt, Júniusnak 24-dikén:

„Mi még ma, *Varkánál* fogunk állani, melly 7 mértföldnyire esik *Varsótól*. — Azt gondoltuk, hogy mindenütt nyomunkban lesz az Ellenség; de éppen nem siet utánunk, tartván attól, ne hogy háta megé kerüllyünk: mert *Mokronovsky* Generális, nem messze *Varsótól*, derék egy Korpussal áll; ezen kívül, nem tsak fel van fegyverkezve *Varsóban* a' Nép, hanem 16 ezer főből álló Katonai Őrizet is vagyon benne. Holnap, öt szakaszokban *Nagy-Lengyel-Országba* — vagy a' mint a' Prusszusok nevezik — *Déli-Prussziába* fogunk indulni. — *Stanislaus* Király olly kívánságát jelentette, a' mi Fő Vezérünkhöz intézett írásában: hogy fzeretne a' táborba jöni, 's részt venni a' Haza' szabaddításában. — *Kosciusko'* felelete a' völt: hogy maga tetszésétől függ az a' Királynak, hozzánk jöni, vagy *Varsóban* maradni. — *Zajontsek* Generális, és Hg *Ponyatovszky József*, nem vezérelnek különös Seregosztályokat; hanem mindúntalan *Kosciusko'*

körül vagynak. — *Lithvániában* igen nagy előmenetele vagyon a' fel-fegyverkezésnek, de több Generálisok kívántatnának még oda, *Wielohorsky*, és *Bielak* Urakon kívül, úgymint a' kik tsupán ketten kénytelenítetnek most mindent végezni. — — Az *Oroszok* egy olyan derék Pattantyús-Májorunkat fogták-el, hogy két Májorjokat és egy Obersterjeket is örömet villzadnánk nekik érte; de nem akarják a' tserét. — Éjjel nappal készítik a' fegyvert, 's verik a' pénzt *Varsóban*. — Prusszus Követ *Buchholz* Úrnak értésére adatott közelébb, hogy ha el akar menni *Varsóból*, a' Nemzeti Fő-Tanátsból kérjen pallzust; de örömet nem akarta volna meg-eszméni az említett Tanátsnak főségét. Ez a' Tanáts Májusnak 28-dikától fogva tartja a' maga Üléseit. Az tsak *interimalis* (ideig-való) vólt, a' melly ez előtt állíttatott vólt fel."

(Egy *Varsói* Levél szerént, melly költ Jún. 25-dikén, ugyan tsak el-indúlt végre *Varsóból*, Jún. 23-dikán *Buchholz* Úr, 's egy Lengyel Tiszt, és 25 lovas Katonák által kísértetett a' határig, *Blonien* túl.)

A' *Lengyel* - Országban lévő nem-eggyesültt Görög Papságnak olly ígéretet tett írásban *Kosciusko* Júniusnak 7-dikén, hogy tsak hív legyen mind maga a' Papság, mind a' nyájját is azzá formállyá: bizonyosan meg-nyeri azt, a' mit nyert volna az

1791-dik Esztendőnek 3-dik Májusai Konstitúció szerént. — Illy ki-fejezésekkel élt a' többek között *Kosciusko*, említett írásában: „Ha ezen nevezetes Ország-Gyűlésnek (t. i. az említett Konstitúció' Szerzőjének) munkáji egyszerre keresztül nem vágattattak volna: úgy Tinéktek különös Egyházi - Igazgatástok, 's Püspökeitek volnának most; és nem kényteleníttetnétek Ekklesiátoknak Fejéül egy *Asszonyt* esmérni; a' ki ellenkezik a' ti hitetekkel, és a' Sz. Atyák' Kánonjaikkal.“

A' *Prusszusok'*, és *Oroszok'* hatalmában lévő néhai *Lengyel* Tartományokhoz is egy írást intéztetett *Kosciusko*, a' Fő-Nemzeti-Tanáts által, melly írásban szabadsággal bízattatnak meg az említett Tartományok: ha *Lengyel* - Országhoz visszatéréndenek.

Koppenhágából — *Dániának* fő Városából — Júniusnak 28-dikán. — „Még újra 7 első nagyságú, 2 közép, és néhány apróbb szerű hadi hajóknak mentől előbb lehető fel-készíttetések eránt parantsolt az Udvar véletlenül, a' melly hírtelen való rendelésnek oka még nem tudatik. *Svéd*-Országban is készíttetnek még öt új hadi hajók.“

Frantzia Ország.

A' Nemzeti Gyűlésben, Júniusnak 12-dikén történtt lármának elő - adásához tartozik még az itt következő tóldalék is:

„*Hegyek!* — így folytatta hatalmas belzédjét *Robespierre* — maradjatok állhatatosan méltók, ditsőségtekre; legyetek mindenkori erős védelme a' szabadságnak. De ne offzátok-meg ezen tiszteletet többé azokkal a' Gonosztévőkkel, kik tsupán magokat tartják *Hegyek*. — Erős kifejezésnek tetszik ez talán most első tekintettel; de, néhány szempillantások' múlva igen gyengének fog látszani. — *Nem vagyok én Gonosztévő (Scelerat)*, kiálta *Bourdon*. — Nem neveztem én *Bourdont*, felele *Robespierre*. Jaj annak, a' ki maga nevezi magát. Igen is, *Hegyek!* vagynak ti közöttetek Gonosztévők, kik a' magok Kollégáiknak elméjébe hamis és szörnyű gondolatokat akarnak verni. — Tegnapelőtt, midőn t. i. azt a' törvényt hozátok, mellynek annyin mondottak ellene, nem titkolhatták-el némelly Tagok, a' magok bóldogtalan szándékjaikat. A' mint kimentek volna az Ülésből: egy botránkoztató dolgot követtek-el. — Két megbízott Embereit a' Guberniumnak (a' Közjóra ügyelő Deputátciónak) így szólították: „Mit tsináltok ti itt, gaz Emberek? — Nép' képét viselő Polgárok! mi nem háborgatunk titeket. — Ti, a' Közjóra ügyelő Deputátzió' Spionjai vagytok, 's utánunk leskelődtek. — Mi, Pátrioták vagyunk. — A' felelet, ütlekekből, 's illy ki-nyilatkoztatásból állott: „Tudjuk mi,

hogy gilljotínoztattatni akarnak bennünket; de mi, előbb fogunk gilljotínoztattatni másokat. — Ugyan ki mondta azt ezeknek, hogy szó volt rólluk a' Deputátziónál? Mikor fenyegettettek - meg ők? Honnan van az, hogy ugyan azon Emberek, egy formán rágalmaztattatnak az *Angliai* Írásokban, és némelly Orátorainknak beszédeikben? — *Lacroix*, és *Merlin* Tagok, protestáltak, hogy tiszta az ő szándékjuk. *Tallien* Tag pedig, a' Deputátzió' Biztosaival történt dolognak elő-adását hamisnak állította. Ötet, úgymond, egygy óránál tovább kísérgették öt személlyek, 's azért is méltán gyanúságba eshetett 's a' t. *Robespierre* keresztül - vágta a' *Tallien*' beszédjét, következő szavaival: — „Felette nagyon kelletik bosszankodnom. Tsak egy szót szóllok; többet, ehez hasonlót, ki nem lehet belőlem fatsarni: *Tallien* az, a' ki ezt mondotta: Gilljotínoztattatni akarnak bennünket; de mi, előbb fogunk gilljotínoztattatni másokat. *Tallien*, meg akart volt még másodszor is szólalni; de nem lehetett: mert *Billaud-Varennés*, és *Barrere* le - torkolták. Elmulthatatlanul szükségesnek igyekezett továbbá meg-mutatni *Barrere*, hogy vissza kell venni azt a' végzést, a' melly *Burdon*' és *Merlin*' szavára hozatott Jún. 11-dikén, 's el is érte tzellyát: mert fel-tétele, a' Nézőknek tapsolásaik között el - fogadtatott.

B é t s.

Ö Felsége, Hertzeg *Württemberg Ferdinánd*, 's Báró *Beaulieu* Feldmarsall-Lieutenántokat, és Báró *Alvinczy* Hadi Tármestert, *Mária Theresia* - Rendjének nagy kereszttjével tisztelte - meg Júliusnak 7-dik napján. — *Kommandörökké* (Rend-Kommendátorivá) lettek: Gróf *La Tour*, 's Báró *Pentzenstein* Feldmarsallieutenantok, és *Kray* Generális. — A' következők pedig, ezen Rendnek kis kereszttjét *) nyerték - el: *St Quentin*, Főhadnagy a' *La Tour*' könnyű lovas Regimentjében; *Gentreuil*, Oberster a' *Württemberg*' gyalog Reg. jében; *Hartelmüller* — ez előtt az *Erdödy*' Huszárai között szolgált, 's az utolsó török háború' alkalmatosságával a' *Martinyesti* győzedelemnek hírével bélovaglott *Béts* Városába — most a' *Czesvitz*' vasas Regem. jében Obristlieutenant; *Du Blaisel*, Főhadnagy a' *Leloup*' Vadásszai között; *Stephais*, Obristlieut. Főhertzeg *Ferdinánd*' Huszár-Regem. jében; *Dévoy* Generális; *Smola*, Főhadnagy az első Pattantyús Regimentben; *B. Warnsdorf*, *Károly* Főhertzeg' Fő Udvari Mestere, Oberster, és Gen. Adjutáns; *Öttves*, Májor a' *Barkó*-Huszár-Regimentben; *Geringer*, Májor, és Szárny-Adjutáns; *Merweld*, Oberster a' Gen. Kvártélymester - Stabnál; *Rouvroy*, Oberster a' 3-dik Pattantyús Reg. ben; *Duca*, Obristlieut. a' nagy Gen.

Quartiermeister-Stabnál; *Barkó*, Obristlieut. a' *Barkó* Huszár-Reg. jében; *Rakovszky*, Kapitány a' *Splényi* gyalog Reg. jében; *Vilfon*, Kapitány a' Stuttzosok (Scharfschützen) között; *Speth*, Obristlieutenant a' *Royal Alemand* nevezetű, Frantzia Országából által-költözött lovas Regem. ben; *Czabitz*, Főhadnagy az első Pattantyús Regimentben; Gr. *Trianghy*, Ingenieur Kapitány; Gr. *Nobili*, Ing. Májor; *Pechtold*, Kapitány a' *Kavanagh* vasas Reg. ben; Gróf *Hadik* Generális; *Pessler*, Májor a' *Latour* könnyű lovas Reg. ben; *Baum*, Főhadnagy a' *Ktnszky* könnyű lovas Reg. ben; *Schuhay*, Májor a' Bombardir Korpusban; *Stipsits*, Oberst a' *Kinszky* könnyű lovas Regem. jében; Gróf *Gyulay Ignácz*, Obristlieuten., és a' maga nevét viselő szabad Sereg' Vezére; *Laschkaneck*, Kapitány a' *Mack* vasas Regimentjében; *Nefslinger*, Főhadnagy a' 2-dik, és *Thill*, Főhadn. a' 3-dik Pattan. Reg. ben; *Szereday* Oberst. az Ingenieurek között; *Bechardt*, Kapitány a' *Gyulay Samuel* Reg. ben.

*) A' *M. Therésia* kis keresztjét bokros pántlikán, a' mente' bal oldalára szokták függeszteni; a' Kommandöröknek pedig a' nyakokból függ az le; a' Nagy-kereszteseknek, öltő ruhájok' bal oldalára van varrva a' nagy kereszt' formája; maga pedig a' kereszt, igen széles pántlikán függ-le a' bal vállról.

A' pántlika, világos veres, és feje színű. A' kereszt négy ágú, 's ezen író van reá körül - írva az oldalon belől: *Fortitudini* (a' Vitézségnek.) A' nagy Keresztéseknek 1500, a' Kommandöröknek 800, a' kis Keresztéseknek résszerént 600, résszerént pedig 400 forintokból áll esztendei fizetések.

Írtuk vala, hogy Hertzeg *Colloredo*-nak, *Német-Ország'* Vitze-Kantzelláriussának *Hieronimus* Fia el-esett légyen közelébb az Elleuseg előtt. Ezen izomorú eset, az egész Hertzegi Házat igen nagy bánatba borította. Tüstént mentek mindenféle a' levelek, és vitték a' izomorú hírt az Atyafiaknak. Az úgy-nevezett *Parte-tzedulák* is ki-osztogattattak. Már a' gyász-ruha is felvétettetett: — midőn tegnap olly örvendetes hír érkezik, hogy *Hieronimus* él; és más az el-esett *Coloredo*, t. i. *Udinban* született *Olafz* Gróf. — A' meg - újjúlt Hertzeg, és Hertzegné, ki - hirdették az Atyafiak között nagy örömöket; 's estvéli mulattságra (*assemblée*) hívták magokhoz, előbbeni szokások szerént a' Fő Uraságokat. — A' Gróf *Colloredo Hieronimus'* haláláról érkezett hírhez, hasonló vólt az a' hír is, hogy tíz ezer Frantziák estek volna el közelébb *Német-Alföldön* 's a' t.; melly hírrel szintúgy tele vóltak itten minden nagy Házak, 's ezek után mi is közlöttük vala azt a' múltt postán.

Tsászáár ő Felsége Juliusnak tsak 12-dik napján este felé ment által *Schönbrunn* ből *Laxenburgba* lakni. Vele vagynak: Tsászárné ő Felsége's három magzatai, és Nádorispány Királyi Fő Hertzeg is.

Viganó, 's a' Felesége, a' múltt farsáng farkán tántzoltak útóljára az ide való Udvari Teátromban: azolta *Grätzban*, egy nehány ízben: nem régen pedig *Kis Maratonban* tántzoltak Hertzeg *Eszterházy*nál. Most olyan contractusra léptek Báró *Wetzlar* Raymund, és *Braunn* Péter Urakkal hogy ezek a' *Wieden* külső Városban lévő Teátromot meg nagyobbítják 's abban tartandó ballétjaikért *Viganóéknak* 12 ezer forint elztendei fizetést fognak adni. *Viganó* maga már el ment Olasz Országba, egynehány tántzos Társoknak fel szedése végett.

H í r a d á s.

Nemes Szabad Királyi *Esztergom* Városának *Fekete-Sas* nevezetű Vendégfogadója, September hónapnak első napján, ezen folyó 1794-dik elztendőben, kótya-vetye által, a' leg-többet ígérőnek örökösen el fog adattatni. Ezen Vendégfogadó fekszik a' Város' derekán: a' piatzon, és így a' Vendégeknek fogadására leg-alkalmasabb helyen. Az épület kemény szerekből áll, úgy hogy akármelly reája való új építésnek meg-bírására alkalmas. Vagynak benne, és hozzá: nyolcz szobák, és egy szála, egy kamara, két konyha, 24 lóra való istálló, 2 pintzék, nagy házi kert, kotsi-szín, és kút; két ház-hely után való földek — 30 posonyi mérő alá valók — és 4 rétek. — A' kinek tehát kedve tartaná, ezen Vendégfogadót, az elő-számlált földekkel és rétekkel együtt meg-venni: jelentse magát a' fenn-említett napon, reggeli kilentz órakor, *Esztergom* Város' Magisztrátusánál.

A^o

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG^o
ENGEDELMÉVEL.

(6.)

Költ *Bétsben*, 'Szent Jakab - Havának
(Júliusnak) 18-dik napján, 1794-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülmánások.

Közönséges, és magános Levelek is írják,
hogy Seregeink mind inkább inkább el von-
ják magokat, 's el szállítják hadi készület-
jeiket Belgviomból; rész szerént *Hollan-
diába*, rész szerént Német Országba. A^o
Ts. Kir. hadi Ispotályok, mellyek *Mons-
ban*, *Brüsszelben*, és más helyeken voltak,
Kolónia (Cölln) Városába tétettek-által.

A' *Rajna*-mellyéki tudósítások szerént, új próbát szándékoztak tenni a' *Frantziák*, azon a' részen, *Seregünk*, és a' *Prusszusok* ellen; kívánván helyre hozni 2-dik és 3-dik *Júliusi* veszteségjeket.

Olasz - Országból. —

Turinből, *Júliusnak* 2-dikán. — „Nem vettünk mostanság, semmi új hadi történetről való tudósítást *Seregeinktől*. — *Országos Törvény* adattatott ki *Jún. 28kán* az eránt, hogy a' kik részesei voltak az öszve - esküvésnek: tsupán saját személyeikre nézve büntetessenek-meg; azoknak ártatlan rokonaik ellenben, semminémű jussaikra nézve, leg-kisobb sérelmet is ne szenvedjenek, sőt továbbra is úgy tartassanak állhatatosan, mint hív *Tagjai* az *Ország*nak.“

Mediolánumból, *Július'* 3-dikán. — „Előre-való tudósításaink vagynak eránta, hogy *Tsászár* ő *Felsége*, 14 ezer gyalog, és négy ezer lovas *Katonaságot* indíttatott még hozzánk. — *Pedemontziumban*, fel van már most a' *Frantziák* ellen fegyverkezve az egész *Nép*. — A' *Ts. Kir.*, és *Szárdiniai* egyesült [egész *Seregnek* *Fő-Vezérjévé*, neveztetett *Devins* *Generálisunk*.“

„Egy *Római* Tudósítás szerént, 14
Algiri rabló hajókat fogott-el az *Archipelaguson*, a' *Nápolyi*, és *Máltai* hajós
 Sereg.“

Angliából. —

A' közelébb múltt *Június* hónap' vége
 felé, 6 közép-szerű hadi hajók — melyek
Macbride Admirális' fő kormányozása alatt
 lévő hajós Sereg- osztályhoz tartoznak —
 tengerre szállottak a' *Portsmouthi* ki-kötő
 helyből, olly tzéllal, hogy *Frantzia* Ország'
 partjai körül, fel 's alá járkálva vizsgálód-
 janak. — A' *Scheernezsi* partnál is készen
 állott *Június*nak 21-dikén *Diamond* nevű
 közép-szerű hadi hajó, feles számú ágyús
 tsónakokkal, 's ugyan az említett napon
 el is indult oda *Portsmouthból* a' Kormá-
 nyozó *Smith* Úr, kire egy titkos dolog
 vagyon bízva. — *Montagü* Admirális,
 kéntelenítettett le-tenni, betegsége miatt,
 a' kormányozást. Helyébe, *Cornwallis*
 Contre-Admirális állíttatott - elő, kinek
 vezérlése alá, 16 első nagyságú, 's egynec-
 hány közép-szerű hadi hajók adattak, olly
 véggel, hogy fel 's alá járjon velek azon
 a' szoros tengeren, melly vagyon *Anglia*,
 és *Frantzia*-Ország között. Ő reá bízattatott
 azon *Anglus*, és *Hollandus* kereskedő
 hajóknak az említett szoros tengerből való
 ki-kisérese is, melyek *Török-Ország* felé
 szándékoztak indulni. A' *Cornwallis*' első

nagyságú hajói között olyan is vagyon egy — *Audacious* nevezetű — melyet az első Júniusi verekezésben nagyon megtéptek vala a' Frantziák: még is már 20-dik Júniusra úgy helyre állíttatott, hogy nem volt semmi baja.

A' Frantzia Országi Rojalistákról úgy hitték vala Párisban is, hogy *Nantes Város* a' kezekben vagyon: de ez a' hír meg nem igazodott. Jún. 13-dikán hartz volt *Cande Város*tskánál a' Republikánusok, és Rojalisták között: de amazok voltak a' diadalmasok.

Lengyel - Országból. —

Varsóból, Júniusnak 24-dikén. — „Itt most minden Férjfiak, valakik tsak tulajdon értelemben véve alkalmasok a' fegyverfogásra: katonai szolgálatot tesznek. Az Asszonyok, minden különbség nélkül, töllök ki - telhetőképpen, katona - ingvarrásban, és sebre való tépett, és kötő ruha-készítésben foglalatoskodnak. Gyalog járnak az útfázakon mind a' két nemű Fő Személlyek. Derék folyamatjában vagynak nállunk mind ez ideig: a' katonai gyakorlások, 's a' Városnak óltalmazhatóbb állapotba való helyhetése. — A' Nemzeti Fő Tanáts' részéről, Küldöttek vagynak minden Sereg-osztályainknál, kik által tökéletes eszméretet nyer a' Fő-Tanáts, hadi környül-

Állásainkról. — *Lithvániának Szamogitzia* nevű részében, ifjú 's öreg férjfi Lakosok, mindnyájan fegyvert fognak H a z á j o k mellett. “

A' *Vistula* (*Weichsel*) vize mellől, Június' 26-dikán. — „Lengyel Generál-Lieutenant *Jasinszky*, a' *Lithvániai* Néphez egy Hírdetvényt-(Proklamátziót) intézett, mellyben így szól a' többek között: „A' Földet, Polgár! a' mellyen laksz, el nem veheti tőled az Ellenség. Bár lángok' prédájává legyen tehát a' te fából készült, és szalmával fedett házatskád: építhetsz új lakó helyet abból a' prédából, mellyet nyeréndeessz rövid időn az Ellenségtől; 's akkor kedvesebb lesz néked a' Szabadság-Tartományában lakozni. — Rajta tehát Rokonim! támadjátok-meg az Ellenséget maga Országában, 's bánjatok úgy véle, a' mint ő bánt ti véletetek. Maradjatok-meg Embereknek azok eránt, a' kik semmivel meg nem bántottak titeket; — de álljatok bosszút a' ti Üldözőiteken. — A' felettébb - való szelídség okozta *Lengyel-Ország'* veszedelmét; tsupán az tarthatja tehát még meg ötet: ha magát mindenekre el-szánándja. “

Varsóból, Júniusnak 30-dikán. — „Tegnap napon ismét nyóltz személlyek végezték akasztó-fán életüket, úgymint: Hertzeg *Massalsky*; néhai Lengyel Követ a' *Konstantzinápolyi* Udvarnál,

Boscam; Gen. Adjutáns *Grabovskynak* az Öltse; Hertzeg *Czetvertinsky*; *Majewsky*; *Piontek*; és *Rogosky* Birák; 's Prókátor *Wolfers*. A' Nep 9 akaasztó-fákat állított-fel az említett napot meg-előzött éjtszakán, mivel azt gondolta, hogy valamelly *Mos-sinskinevezetűs* halálra fog szententziáztatni a' meg-nevezett 8 személlyekkel; de ez ártatlannak találtatott. — Negyven személlyek ülnek még tömlőtzbén, kiknek ki-végeztetéseket kívánja a' Nép. — Az Uraságoknál szolgált feles számú Férjfitselésekkel igen jól nevedett, Katonaságunk' száma. — Annyi eleség vagyon be-szerézve ebbe a' Városba, hogy több elztendőig bé lehet véle érni. “

Varsóból, Július' 2-dikán. — „Az itt lévő Kereskedő-házok a' *Prusszusoknak*, és só-magazinomjaik el-petsételtettek. — *Kosciusko*' parantsolatjából, ide szállíttat-tak *Konskieből* is, *Kozceniceből* is a' puska-fabrikák, mellyek között mindenik ki-állít naponként húsz puskát. — Hertzeg *Poniatovsky József*, a' *Wielohorsky*' Seregéhez ment *Lithvániába*, mint Volontér (szabad akarató Viléz). Azért nem lett különös Vezérre: mert nints bizodalma hozzá a' Katonaságnak. — *Wielohorsky* jobb katonai rendet állít-fel a' Seregnél, mint volt ez előtt. “

A' *Lengyel-Országi Criminalis* (Büntető) Törvénylzekek' újj intézetjéről ki-

adatott Rendelésben meg vagyon határozva a' többek között: — „A' ki pénzt vejénd, akármelly szin alatt az Ellenségtől, míg a' had fog tartani: halál a' fején; a' ki nem áll - elő az Ország' védelmezésére, vagy arról másokat le-befzéll: el-veszti a' jószágát; a' ki több rendbéli engedetlenségben tapasztaltatik: örökre számkivettetik az Országból.“

Minden vas - hámorok, puskapormalmok, posztó-fabrikák, takátsok, timárok, nyerg-tsinálók, vargák 's más effélék, fel - íráttattak *Lengyel* - Országban, és a' Sereg' szolgálatjára rendeltettek; meg nem engedtetik a' salétromnak, és a' bűdös-kőnek is más Országokba való ki-vitele. Törvénytörők elcibe idéztetik, 's megbüntettetik minden, valaki ellene szegezi magát, az e' végett ki - adattatott rendelkezéseknek.

A' *Gallitziai* Kommendáns, Ts. Kir. Feldmarsallieutenant Gróf *Harnoncourt*, következő értelmű Jelentést intézett a' *Lengyelekhez*, Jún. 30-dikán: „Minekutánna ő Ts.Kir. Ap. Felsége, nem nézhette volna már úgy többé a' *Lengyel* Országban támadt háborgásokat, mint reája különösen nem tartozó dolgot; úgymint a' mellyeknek némelly rossz következtetéseik lehetnének, az ő Felsége' Tartományainak bátorságára, és tsendességére nézve: ahoz képest parantsolta nekem ő Felsége, hogy

a' kormányozásom alatt lévő Katonasággal mennék bé a' Lengyel földre, hogy illy módon ne' tsak el-távoztassak minden veszedelmet *Gallitzia'* határjától; hanem meg is erőssíttsem a' Ts. Kir. Tartományok' tsendességét, és bátorságát. “

„Tudtokra adatik tehát mindeneknek, hogy valakik tsendesen, barátságosan, mértékletesen, és illendőül viseléndik magokat a' Ts. Kir. Katonaság eránt: azok, mind személlyeikre, mind vagyonaikra 's jószágaikra nézve, bátorságban élhetnek, ő Felsége' óltalma alatt; azok ellenben, a' kik meg nem fontoltt ellent-állás' vétkébe találnának esni: katonai büntetéseket vonnak magokra. “

Elegyes Tulósítások.

Az *Oroszoknak* könnyü - szerü hajós Serege — mellyel kiváltképpen a' *Svédek* ellen lehet dolgozni — tsak nem egészen fel vólt már készülve a' múltt hónapban. Áll ezen hajós Sereg: öt közép-nagyságú hadi hajókból, száz száz emberre való 10 úszó-batteriákból, az az, ágyúkkal és száz száz emberrel meg-rakott tengeri sántzokból; és száz ágyúzósónakokból, mellyek között mindeniken két két ágyú, és hat hat száz Ember vagyon.

Svéd-Ország' Igazgatója, olly Bízatosát küldötte a' múltt hónap' vége felé *Péttersburgba*, a' ki *Svéd Báró*, de az *Orosz Császárnénál* katonáskodik Májor - fővel.

A' neve: *Bennet*. *Stokholmi* Orosz Követ Gróf *Romanzow* is indított a' Császárné-jához, Június' 26-dikán egy Kurirt, kinek vissza-érkezését nagyon várták *Stokholm*-ban.

Dánia' partjai, mindenütt óltalmazható állapotba helyezettettek. *Kronenburg*, melly, igen erős Vár, *Seeland-Szigetében*, meg-rakattatik mindenféle hadi készületekkel.

Romából, Júliusnak 5-dikén. — „A' Kintstárba való vissza-váltása végett a' papiros - pénzeknek, négy száz ezer forintot érő apró réz - pénzt verettetett Pápa ő Szentsége. Az arany, ezüst, és réz - pénzekre nézve, olly értelmű parantsolatot tettetett közönségessé, hogy ha rakásra szedné valaki azokat, 's ki akarná küldeni más Tartományba: ki-tudódván tselekedete, a' pénze konfiskáltatik, maga pedig tíz esztendei dolgozásra, tengeri hajóba küldettetik; és ha közönséges Tisztviselő vétkezéndik az említett parantsolat ellen: el-veszti életét.“

Frantzia Ország.

A' Közönséges-Társaság' fundamentomáról való ítélete *Robespierrenek*: „Nem a' győzedelem, nem a' gazdagság, nem a' gyanús személyeknek fel-fedezése, nem a' mulólag - való neki - tüzesedés tesz a' Közönséges - Társaságot; hanem az okos Törvények, és főképpen a' közönséges

Virtus, 's a' Kormányfzék által sinór-mértékül fel-vétetett reguláknak tisztasága, és állandósága. Szükség, Törvényeket hozni; szükség, a' Kormányfzék' reguláit meg-határozni; szükség, egész fordítást tenni az erköltsökön. Ha hibázik eggy, ezek közzül: úgy, tévelygés, fel-fuvalkodttság, telhetetlenség, és részre-hajlás fog uralkodni; a' Köz. Társaság nem hogy meg-gátolná a' vétkeket, hanem inkább szabadabb folyamatot eszközöl azoknak; és a' vétkek szükségesképpen véget vetnek a' Közöns. Társaságnak."

A' *Jakobinusoknak* 24-dik Júniusi Ülésében, minekutánna *Couthon* (ez is Tagja a' Kormányfzéknek, vagy a' Közjóra ügyelő Deputátciónak) közönséges Beszédet tartott volna: utánna *Robespierre* is megszóllalt, 's a' *Journal de la Montagne*, és *Moniteur* nevezetű Újságokról azt jegyzette meg, hogy ezek hibákat ejtenek elő-adásaikban, mellyeket ismét le-írnak belőlök más Újságok is, 's ekképpen tévelygésbe hozattatik a' Publikum (Közönség.) — Minekelötte a' példákat említenénk, mellyeket fel-hozott *Robespierre*, ezen állításának meg-mutatására: szükség itten megjegyeznünk, hogy midön meg-értette volna *York* (Ánglus Királyi) Hertzeg, a' Fran. Nemzeti Gyűlésnek azon Végzését, mellynek ereje szerént, se *Anglus*, se *Hannoveránus* Katonának nem adhatnak többé

pardont a' hadakozó Frantziák: leg-óttan egy Proklamátziót (Hírdetvényt) intézett ő, a' kormányozása alatt lévő Ánglusokhoz és Hannoveránusokhoz, mellyben felfedezvén ezek előtt a' Frantzia Nemzeti Gyűlésnek Végzését, intette őket, hogy más időkbéli Vitézeknek is példajaik szerént, kegyelmességet gyakorollyanak a' meg-győzöttetett Ellenség eránt, 's tsupán akkor bányyanak vele az említett Végzés szerént, ha látándják, hogy eggy olly kegyetlen rendelkezésnek tellyesedését, nem irtódzik, tőle ki-telhetőképpen észközleni a' Frantzia Katonaság. — Mihelyt megküldődött *Párisba* ezen Proklamátzió: mindjárt maga *Robespierre* gondolkodott annak meg-tzáfolásáról, úgymint a' ki név szerént vólt benne érdekelve. Jákobinus Társainak gyülekezetében vitte véghez a' tzáfolást, fel-olvassván előbb folytában a' Proklamátziót; annakutánna rendről rendre fel-vévén annak minden tzikkelyeit. — Így szóllott a' többek között: „Azt mondja felőlem *York* Hertzeg, hogy én test-örző Katonáktól vagyok körül-vétetve. — *Látjátok*, úgymond, *magatok*, hogy ez igaz.“ — Ezen szavait hozta-fel első például *Robespierre*, a' fenn meg-nevezett két Újságok' hibázásaiknak meg-próbálására: „Éltem én, igen is, ezzel a' ki-fejezéssel; de kiki észre-vette, hogy az, *Ironiából* (az az: a' valósággal ellenkező elő-adású

tréfából) vólt mondva; de az *Ironiát* ki nem nyilatkoztatták az Újságírók: azért is olly hiedelemre szolgáltattak alkalmatosságot, mintha nékem Testörző-Katonáim vólnának. — Tartoznak annakokáért az Újságírók ki-venni azokat tévelygésekből, a' kik rosszúl érthették az én ki-fejezésemet. Tartoznak kiváltképpen — mint *Couthon* meg-jegyzé — a' Közjóra és Közbátorságra ügyelő Deputátziók eránt való minden tsapodárkodást (hizelkedést) el-távoztatni; mert a' Szabadságnak igaz Baráti nem fzeretik a' tsapodár Embereket (*Flatteurs.*) — Említette itt *Robespierre*, az ő tzáfoló beszédéről tett, és más Újságokba is bé-iktattatott ítéletét a' *Monitör*' Szerzőjének. Az ítélet e' vólt: „Ebben a' belzédben, a' mellyet t. i. *Robespierre* mondott *York* Hertzeg' Hírdetvénnye ellen, minden szó fel-ér egy szententziával, és minden szententzia egy belzéddel; olly efzes és hathatós elő-adása vólt az Orátornak.“ Nagyon kikelt a' Jakobinusság ezen ítélet ellen. — „A' *Monitörben* — monda továbbá *Robespierre* — a' vagyon, hogy én ezt mon-dottam. Az *Orleán* (*Aureliánumi* Hertzeg') Felekezetje nints többé. Ellenkezőképpen szállottam én inkább, hogy t. i. meg-van még ez a' Felekezet. *Anglia*' Faktziója ez, és szüntelen teszi a' próbákat; de nem győzedelmeskedik.“

Robespierre, St. Just, Barrere, Couthon, Prieur, Collot d'Herbois, Robert Lindet, Billaud-Varennés, és Carnot, tsupán kilentzen formállyák a' Közjóra ügyelő Nemzetgyűlési Deputátziót; de ezek is ritkán vagynak mind *Párisban*. — *St. Just* p. o. közelébb ment haza tsak, *Pichegru'* Seregétől; *Prieur* pedig *Brestbe* utazott. — Ez a' Deputátzió, egyéb mindenhatóskodásai között, a' nyelvet, s az öltözet-módját is meg akarja újjítani.

Rendkívül bő volt, egész *Frantzia*-Országban az idei termés; mellyből hogy semmi el ne vesszen: számba vétetett általánfogva minden gabona, és ki-szabatott: mi jussönabból az otthonn-való Lakosoknak; mi a' Katonaságnak.

A' Gilljotíinra ítéltetetteknek 26-dik Jüniusi laistromában, egy ki-szententziáztatott személlyről következő elő-adást olvasunk: „*Loth*, 24 esztendő, született *Magyar-Országban*, katonáskodott a' *Blankenstein'* Regementjében; fogságba esett *Mobözs (Maubeuge)* nél.”

B é t s.

B. Thugut, a' ki néhai *Hg Kaunitz* mellett is folytatta vala, de *Minister* név nélkül, a' külső dolgokra ügyelő *Minister-séget*; most már *Státus és Konferentziális Ministerré* is neveztetett. — Ez az Úr nagy Barátja a' Békességnek.

M. Therésia Katonai-Rendjének nagy, közép-szerű, és kis Keresztjeivel lett meg-tiszteltetések azon érdemes Vitézeinknek, kikről a' múltt postán írtunk: Gróf *Lacy* Kantzelláriussága alatt ment véghez, úgy-mint a' kinek Státus - és Konferentziális-Ministeri, 's Feldmarsali tisztségeihez most az is hozzá járult, hogy néhai Hertzeg *Haunitz* helyébe, az említett Katonai-Rendnek Kantzelláriussává tétetett ő Fel-ségétől.

Magyar Ország.

Debretzenből, Júliusnak 5-dikén. —
 „Én is tsak azt írhatom e' mi részünkről, a' mit mások minden felől írnak t. i. hogy szőlő hegyeink és kertjeink ugyan bő szürettel bíztatnak; de az aratás, sem az őszi sem a' tavaszi vetésre nézve, a' tavalyi-hoz éppen nem is hasonlítottatható: mert so-kan a' szántó vető emberek közzül, el ve-tett magjokat is alig reménylhetik, egy szóval: nálunk, és a' körülöttünk lévő Helységeken, nem is aratás (mint hajdan szokott lenni) hanem tsak kaszállás lesz, kivált a' tavaszi vetésekre nézve, a' mel-lyek, a' legjobb helyeken is, tsak egy bak arasznyiak: sőt bár sok helyeken, kaszálni lehetne! Hát szegény szarvas marháink, mint fognak telelni? holott se' szénánk, se' szalmánk nem lesz; ezek szegények éhel-vefznek el, a' minthogy most is sok helye-

ken az éhség és szomjúság miatt már erre jutottak. — A' midőn ezen levelemet írom éppen akkor jöve bé Városunkba, Ország Bírāja Gr. *Zichy* Károly ő Excellenziaja, kit is Városunknak Ifjai, paripásan és fegyveresen késértek bé nagy számmal. Innen fog menni Károlyba Installátzióra, melly lesz Júl. 7-dikén.

(Ezen Installátzióról a' jövő postán.)

Baranya - Vármegyéből, Júliusnak 5-dikén. — „Ezen a' tájjon, igen sebes zuhanású, és iszonyú égi - háborúkkal egybe - köttetett kártékony esők járnak. A' köz Nép, tsak egy kis fekete felhőnek fel-kerekedését szemléllye is: már retteg, mivel sok határokat, és kivált szőlő-hegyeket el - vert a' jég; a' ménykő pedig nagy károkat tett mind épületekben, mind emberekben, és marhákban is. — Nevezetesen, ezen hónapnak első napján, délutánni három óra tájban, Gróf *Battyáni Tódor* ő Excell. ja' Uradalmának *Udvard* nevű helységjénél olly különös ménykőtsapás történt, mellyhez hasonlóra a' mostani Ember nem emlékezik. Tudni illik: *Bosánovits Antal* nevezetű jó gazda *Lakosa* a' nevezett Falnak, a' mint szántogatott volna a' mezőben: felhőt lát kerengeni a' *Pétsi* hegyek felett; tehát hogy kívül ne érje ötet az esső, fel-rakja ekéjét hat ökrös szekereire, 's haza felé indúlt. Nem mellze vólt már a' Falutól;

azonban minden esés és villámlás nélkül, egyszerre nagyot tsáltant. *Bosánovits Antalt*, a' rudas ökre mellett úgy széllyel szaggatta az isten-nyila, hogy még baltával se lehetett volna már különben öszvedarabolni. A' fejéből éppen nem lehetett semmi részt meg-találni. Az ökrökön, seb vagy ütés nem tapasztaltatott, hanem csak a' szörökön látszott imitt amott, mint-ha fekete sinórt húztak volna; de azért, mind a' hatan, olly rendel, a' mint mentek a' járomban, földre vóltak terülve dögölten. — A' húsok eránt meg-kérdeztettetelt *Al-Ispány Úr*, ha szabad lesz-é azt ki-árúlni, avagy nem? de a' lett a' rendelés, hogy bőreiket, és fagygyújaikat ugyan lehet haszonra fordítani; de egyéb részeiket el kell hat különös gödrökbe ásni.

H í r a d á s.

Mária, vagy *A' nemes gondolkodású Paraszt Leány*, egy igen szomorú történet. — Oh bár mi soha se szeressünk úgy, a' mint ezek szerettek! *Pope*. — Fordította eredeti Anglus nyelvből Magyarra, és szükséges világosító, és erkölcsi jegyzésekkel meg-bővítette *Bölöni Sámuel*, az egész Törvényi, és Kamarai Tudományoknak Kándidátussa. *Kolosváratt*, nyomt. a' Ref. Koll. betüivel 1794. 8-ad réthben, 107 oldal. Az árta 40 krajtzár. Találtatik *Pesten*, *Weingand Könyvátosnál*; *Kolosváratt* a' Ref. Koll. Typographiájában, és Professzor *Szatthmáry-Pap Mihály* Urnál; *Maros-Vásárhelyett*, Tek. *Dósa Gergely* Juris Professzor Urnál; *Bétsben* a' *Magyar Hírmondó* Szerzőinél.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(7.)

Költ *Bétsben*, Szent Jakab - Havának
(Júliusnak) 22-dik napján, 1794-dik
Eszterdöben.

Hadi Környülmánások.

A' *Hollandiai* Közöns. Társaságnál lévő
Ánglus Követ, Lord *St Helene*, egy írást
intézett Június' 29-dikén a' *Hollandiai* Ren-
dekhez, mellyben jelentette nékiek, hogy
York Hertzeg' tudósítása szerént, kéntele-
nítették el - hagyni az egyesült Seregek
Brugge Városát, mellyet tüstént el-foglaltak
a' *Frantziák*; és e' szerént, külön lévén
már szorítva *Ostenda* Városa, a' több ré-

G

szétől *Austr. Flandriának*: nem lehet többé *Angliának* is egyesülése, az *Ojendai* kikötő helynél fogva *Austr. Belgyiommal*; minekokáért tegyenek *Hollandia'* Rendjei, magok jobb vóltokért is, minden siettséggel olly intézeteket, hogy az *Angliából* érkezendő, és már leg-nagyobb rélzént tengeren lévő Katonaság, és munitzió, midőn a' *Skáldisnak* tengerbe való szakadásához fog jutni, minden hátráltatás nélkül tovább szállíttathasson a' *Skáldis*-vizén.

Brugge Városa' Előljárói, midőn látták volna Június' 24-dikén, hogy már kapuik előtt áll *van Damme* Fran. Generális: hozzája küldötték *Reyts* Notáriust, négy rendbéli kéréseikkel; mellyeket meg is nyertek; mint ez nyilván meg-tetfzik, a' nevezett Generális, és Notárius között lett egygyességnek elő-adásából, mellyet az itt következő írás foglal magában:

„*Flandriában* fekvő *Brugge* Városának Polgármesterei, és Tanátsa, ezen említett Város' Lakosai nevekben, és képekben jelentik, hogy *Brugge* Városát, erősségeit és földjét, minden előrevaló feltétel nélkül adják - által a' *Frantzia* Közöns. Társaság' Seregeinek, és Fejedelemségének. Közönsegesebben esmeretes azonban a' *Frantzia* nemes és jó szívétség (*la generosité et la loiaute*), hogy sem a' *Bruggei* Magisztrátus ne reménylhetne következő négy dol-

gokat a' Köz. Társaságnak felséges és hatalmas pártfogásától:

1.) A' Lakosok' bátorságának, mind fzeméllyeikre, mind vagyonyaikra nézve való meg-maradását. 2.) Kiki a' musodás Religiót tart, annak tellyes és egész szabad-ságú gyakorolhatását. 3.) Hogy senki ne háborgattassék, se kérdőre ne vonattassék azon vélekedésiért, és politikus magaviseletéért, mellyek a' mostani állapotot meg-előzték. 4.) Hogy a' melly Lakosok el hagyták félttjekben a' magok honnyaikat, tsendesen vissza-térhessenek, 's ne kentele-níttessenek előrevaló aggódásban lenni az éránt, hogy ne talán úgy tartatnak majdan, mint Kiköltöztek, 's ez okon háborgattatni fognak, és kérdőre vonattatni "

„A' Táborban, *Brigge* előtt *Messidor* (Afató) Hónapnak 6-dikán (a' mi Izámlálásunk szerént: Júnus' 24-dikén) második éltendejében az eggy és meg-öszolhatatlan Közöns. Társaságnak. "

Brigad. Gen. *Van Damme*,
és *Reyts*.

A' *Londoni* Udvari Újságnak első Júliusí darabja így emlékezett *Ostendáról*: *Vyse* Obersternek leveléből, a' melly Jun. 29-dikén irattott *Ostendában*, nyilván lehet látni: hogy a' nevezett Oberster, Jun. 29 dik napján a' 8 dik, 33 dik, és 44-dik Regementeket, minden más Seregekkel, ágyúi készületekkel, és eleséggel együtt hajókra szállította, hogy el hagyhassa *Ostendát*. — El is hagyta Julius-

nak első napján, 's helyébe mentek a' Frantziák.

A' Frantzia Nemzeti Gyűlésnek 5-dik Júliusi Ülésében, így perorált *Barrere*: „A' Közjóra ügyelő Deputátzió alig követheti, a' mi Védelmezőink' győzedelmeiknek sebess folyamátját. Az a'att hogy a' *Számberi*, és *Mó-zai* (Sambre-i és Meuse-i) Sereg villza lizerzette a' Közönséges Társaságnak a' *Genappei* Departemant (Közönséges Társaság-Ofztályt); bal felől való része Népünknek el foglalt egy nagy kikötő helyet. Frantzia kézből nagyon *Ostenda*: a' kikötő hely, hajójainak leg nagyobb részével, ágyúí készületeivel, 's magazinomjaival együtt a' Közönséges Társaságé.

(Ezen álitás meg nem egyez V y s e Ánglus Obersternek fellyebb elő adott irásával)

„Nyerességért mindent, 's magadat is eladó *London*, meg fogsz büntettetni, és már el kezd fel irattatni a' te sorsod, az *Ostendai* kikötő helyben. — Ha *Tournai* (Dornik) meg vétele hírül fog hozattatni: akkor bővebben fogunk benneteket tudósítani *Ostende'* meg-vételéről. — *Mons*nak meg vétele Uraivá tesz bennünket *Ath*nak; (*Ath*, kitsin; de igen szép, és erős Város a' *Hannoniai* (Hainaut-i Grófságban). Midőn *Tournai* miénk: miénk akkor a' *Skáldis* is, és tsupán ezek azok az utak, mellyek által eggyesülésben lehetnek *Condé*, *Valenciennes*, *le Quesnoi*, és *Landrecies*, az öffe állott Seregekkel. Ezen helyekbéli Örietek (Garnizonok) nehezen tarthatják fela' kommunikátziót (közösülést) *Brüsszel*, és *Mons* között levő Seregekkel 's a' t.

Hágából (Hollandiának fő Városából)

Júliusnak 9-dikén. — „Ezen folyó hónapnak 6-dikán (Vasárnap), és 7-dikén, rend-kívül-való Gyűléseket tartott a' mi Közönséges-Társaságunk' Státus-Tanátsa, mellyekben jelen vólt a' Helytartó, vagy Igazgató (*Stadhouder*) Hertzeg is. Megjelent ő Hertzegsége Július' 7-dikén, hét frígyes Tartományainknak Képviselőik között is, kik hasonlóképpen együtt tanátskoztak az említett napon: minthogy közelget a' Frantzia Sereg határunkhoz, 's illy körülállások, rendkívülvaló intézeteket kívánnak, a' minthogy tétettek is már következő rendelések: *Bois le Duc* (*Silva Ducis*) nagy, szép, és erős *Flandriai* Városunknak motsáros környékei az ott folyó *Dommel*, és *Aa* vizek által, el fognak boríttatni. A' Lakosok megintettek, hogy siessenek aratással, 's szerezzenek-bé eleséget magoknak elegendőt. Hasonló intést vettek a' *Berg-op-zoomi*, és *Mastrichti* Lakosok is. — *Zee-landi* Tudósításaink szerént, *l'Ecluse* erős Városotkánkat el kezdték már ostromlani a' Frantziák. *Sas de Gand*hoz is közelget egy csoport Ellenség. — Azon ütközetben, a' melly Júl. 5-dikén történt *Brüsszel* mellett, és a' mellyben sok részt vettek a' *Hollandusok*, kétszer verettettek-vissza, a' mint hallyuk, a' Frantziák; de a' harmadszori

viadalt olly erővel kezdték 's folytatták, hogy kénytelenítették el - vonni magokat előlük az egyesült Seregek. “

(*Maestricht*, vagy *Mastricht* (*Trajectum ad Mosam*), régi, nagy, szép, és igen erős Városa Hollandiának. Fekszik a' *Mosa* (*Meuse*) folyó vizének bal partján. Brüsszeltől, napkelet felé 22; Páristól pedig, észak, és napkelet között 77 frantzia mértföldre, vagy ugyan annyi órányira. Egy darabot külön választ *Mastricht*től a' *Mosa*, és az a' darab, vagy rész, *Wijk*nek neveztetik, melyet a' Városnak több részével egy szép hid egyesít. — *XIV. Lajos* Frantzia Király, 13 napok alatt vette - meg *Mastricht*-ot, 1763-ban. — *Berg op - zoom* (*Bergae ad Zomam*) kis, de kies, és derék erősségű Városa Hollandiai - *Brabant*ziának. Részről egy kis hegyen fekszik, részről pedig a' *Zoom* (*Zoma*) vize partján, melly viz, egy kanális által egyesítve van a' *Skáldissal*. — *Spinola* Spanyol Vezér többet elvesztett ezen Erősség alatt, 1622 ben tíz ezer Embernél: még se mehetett vele semmire; *Löwendal* Frantzia Vezér, 65 napi ágyúzás után juthatott ehez, 1747 ben. *Auszriai Flandriában* fekvő *Antverpia* Városától heted - fél órányira esik, észak felé. — *Antverpiához*, *Bois - le - Duc* 18 órányira fekszik, észak és napkelet között, 's ugyanannyira *Amsterdám*hoz is dél felé. — *l'Écluse*, vagy *Sluis*, *Slusae*; *Bruges*, vagy *Brugge*, *Brugue* Városától *Auszr. Flandriának*, negyed - fél mértföldnyire esik, észak, és napkelet között. — *Sas de Gand* erős kis Város *Hollan. Flandriában*, *Gand* vagy *Gent* Városunktól,

mellyel egy tsatorna által eggyesítve vagyon,
nints meltebb három óránnyi járó földnél.)

A' *Brüsszeli* Tudósítások, nem Július' 5-dikén, hanem 6-dikán történtnek írják azon ütközetet, mellyről emlékezet vagyon a' *Hágai Levél*' végén. — Minthogy az Ellenségnek a' vólt főképpen ez úttal a' tzellya, hogy *Soignies* erdönket el foglalja, ezen erdőt pedig *Hollandusok* fedték: tehát ők derekassan is vitézkedtek, de sokat is vesztettek. — Hertzeg *Hessen-Philippsthal* Generálissokról az íratik, hogy öszve-daraboltatott a' Frantziák által.

Lüttich (Leodium) Városából, Júl. 11-dikén. — „Tegnapelőtt el-foglalták a' Frantziák *Namur* Városát. Az említett naptól fogva ki-maradt a' *Brüsszeli* Posta, honnan azt hozzuk-ki, hogy az nap *Brüsszel*be is bé-fészkelte magát az Ellenség. — *Beaulieu* Generális, által - jött a' *Móza* (németül *Maas*, frantziául *Meuse*) vizén, szomszédságunkba. Hertzeg - Püspökünk, a' múltt éjfézaka ment-el innen. — Szoros parantsolatjok vagyon a' Fran. Katonáknak, hogy az el-foglalt 's foglalandó helyekbéli Lakosokat, leg-kissebb részben is meg ne bántsák, melly parantsolatot tellyesítenek is a' mint mindenfelől halljuk — nem úgy, mint *Dumourier* alatt.“

Júliu-nak 12-dikén költt és ma érkezett *Lüttichi, Aquisgránumi, és Hervei* Levelek

azt bizonyítják, hogy a' Frantziák nem voltak még akkor se *Namurban*, se *Brüsszelben*; és hogy Hertzeg *Koburg* *Brüsszel* felé; Gen. *Beaulieu*' Szuktzesszora pedig, Gen. *de la Tour* *Namur* felé elő-nyomúlt. (Gen. *Beaulieu*, Hg *Waldeck* helyett, a' ki betegsége miatt nem szolgálhat: Fő-Quártélymesterré lett Hg *Koburn*nál.

A' *Rajna* - mejjéki Frantziák, Jul. 5-dik 6-dik, és 13 dik napjain, megént szereztsét próbáltak *Seregeink* ellen: de nem boldogultak.

A' *Cataloniai* Spanyol Vezérrel *Union* Gróffal viaskodó Frantzia Vezér *Dugommier*, minekutánna *Bellegarde* Várán kívül, egéllzen vissza - nyerte a' Spanyoloktól, valamit el-foglaltak vala ezek a' *Roussilloni* Frantzia Grófságban; igen szerezte volna *Bellegardet* is meg - kapni, egy füst alatt; azért is következő foglalatu írást botsátott az abban lévő Spanyol Kommendánshoz: „Ha, úgymond, vissza nem adod most te *Bellegardet*, az én felkívánásomra: majd akkor nem lesz idő többé a' vissza - adásra, midőn tenéked fogna akaratom lenni arra. Te, éhség és nyomorúság által fogsz elveszni a' te falaid között, ha eleibe teszed a' híjjába - való ellent - állást, Spanyol-Országba olly feltételek alatt lehető vissza - menetelednek, mint a' mellyeket *Navarro* Generális

fogadott - el , hogy tudniillik: benni haggyad a' Várban, minden eleség's ágyúbéli kélzületedet, 's magad és a' kormányozásod alatt való Nép helyett, Frantziákat küldess - vissza *Spanyol-Ország*ból. " — A' *Spanyol Kommendáns* azt felelte ezekre a' feltételekre, hogy ellenkeznek azok mind *Spanyol-Ország'* betsületével, mind pedig az övével; minekokáért nem is állhat azokra.

*Spanyol-Ország*nak *Barcellona* (*Barcino*) nevezetű nagy, gazdag, szép, erős, és ki-kötő helyes Városából (melly, fő Városa *Catalonia* Tartományának, és száz óránnyira fekszik *Madrit*től napkelet felé) Jún. 21-dikén költ az itt következő Tudósítás: — „A' mi Kommendánsunk, *Marki de Fannos*, két örvendeztető Leveleket tétetett tegnap közönségesekké, melyeket Fő Vezérünk Gróf *Union* útasított hozzá a' maga *Figuerasi* fő-kvártélyából, Júniusnak 18-dikán.

Első Levél.

„Szerentsém vagyon hírül adni *Excellentiádnak*, hogy az én kormányozásom alatt lévő Seregnek mind szárnyait, mind derekát meg-támadta tegnap reggel az Ellenség; de Vitézeink által ditsősségesen vissza-verettetett. Estek-el közzüle 500-an, sokan sebesedtek - meg, és egynehányan foglyokká lettek. A' mi vezteségünk,

kevésre megy. Ha olly sok foglalatos-
ságaim nem vólnának, gyönyörűségemnek
tartanám, környülállásosan tudósítani Ex-
cellentziádat“ 's a' t.

Második Levél.

„Ebben a' szempillantásban, úgymint
estvéli hat órakor érkeze hozzám a' híre,
hogy a' *Cerdagnei* térségről el-vonta magát
az Ellenség, 's el-hagyta tanyáit, mellye-
ket ottan foglalt vala. Ennek tselekedésére
a' Lakosok kényszerítették őtet. Mondottam
vólt én Excellentziádnak — úgy jut elzem-
be — hogy ezek a' Lakosok, főképpen
a' *Caslegliar de Nuciak*, olly bátorsággal,
's erővel birnak, hogy két százan ellent-
állhatnak két ezer Ellenségnek, sőt vissza is
verhetik azt. Meg-esküdték, hogy kélszeb-
bek inkább meg-válni életektől, mint meg-
adni magokat szentségtörő Ellenségjeiknek.
Győző próbáit adták ezen kélszégjeknek
a' jó Lakosok, mert két napok alatt szün-
telen tüzelt reájok az Ellenség: még sem
engedtek néki, ámbár lakó helyeiknek
nagy része el-égett. Az Állzonyok kivált-
képpen, igen nagy vitézséget mutattak.
Ha ezen példát minden szomszéd Népek
követéndik: úgy rövid időn meg-szabadú-
lunk fene-ellenségeinktől.“

Olasz - Országból. —

Mediolanum (Milano, Mayland)
Városából, Július' 7-dikén. — „A' nar

fegyverben lévő *Pedemontziumi* Lakosoknak száma, meghaladja a' negyven ezeret, kik, 3 tsapatokban egyesítették magokat a' rendszerént való Katonasággal.

Cremona Városából, Július' 5-dikén. „Az ide - való Újságban, következő nevezetes tikkelyt olvasunk: Tsáfzár ő Felsége' rendelése, hogy az örökös Tartományokban lzedendő száz harmincz ezer új Katonákra nézve, ezeket a' 3 dolgokat kell meg - tartani: 1.) Míg ez a' had tartand, addig nem öldozhatnak - fel a' Nemesek senkit is, a' Katonává való létel' kötelessége alól. 2.) A' Rekrutázás, főképpen a' Városi Polgárok, Kalmárok, és Mesteremberek között fog meg - esni. 3.) A' föld-mívelésre alkalmas személlyek meg fognak kémélltetni, a' mennyire tsak lehet, a' fegyver - fogástól.“

Lengyel - Országról. —

Egy *Varsói* Levélből, melyet a' *Berlini* Újság közlött Júliusnak 10-dikén, következő értelmű Tudósítást olvasunk a' *Varsói* Népnek 27-dik és 28-dik Júniusi maga - viseletéről: — „Júliusnak 27-dik napján, estvéli 5 órakor mind ki-takarodott innen (*Varsóból*) a' fegyveres sokaság, katonai gyakorlások végett a' sántzokba; és 9 órakor tért-vissza a' Városba, a' midőn egy szakasz belőle meg-állapodott az Ó-

Város' Tanátsháza előtt, 's minekutánna végezte volna tisztelkedését: eggy a' Vezetői közzül — *Konopka* nevezetű — beszédet tartott, mellyben keményen ki-kelt a' Nemzeti Fő-Tanáts, és Bűn-itélő (Criminal.) Törvényszék ellen, hogy ezek tsak halogatják eggy időről más időre azon fogva lévő Lengyeleknek ki-szententziázását, a' kik nyilvánvaló Hazaárulók; melly kése-delmezések által több több költekezést okoznak a' Nemzetnek, sőt nem lehet tudni, ha lessz-e valami a' ki-szententziázásból; de ezt tselekedheti a' Nép magától 's a' t. Neki tüzesedvén a' Nép, kiáltotta mindenfelől, hogy addig el nem oízol: míg akasztó-fákat nem állít, 's meg nem bünteti a' bűnösöket; a' minthogy kéfzen is állottak tsak hamar, különb-különb-féle részeiben a' Városnak, számos akasztó-fák. — Meg kell vallani a' Criminális Törvényszékről, hogy ez szakadatlanúl foglalatoskodott eddig, az árestáltattak' ügyének, és leg-először is kiváltképpen az ártatlanul el fogattattaknak vizsgálásában, kik közzül egynehány százan bünteleneknek ítéltettek már, és szabadon bocsátattak. Még 177en maradtak fogva, 's ezeket akarta most elő-rángatni a' Nép. *Zakrzewski* Presidens vátig igyekezett reá beszélleni a' Népet, hogy halasztódjon-el az egész dolog Június' 30-dik napjára, és ki is vagdaltatta az

akasztó - fákat. De a' Nép még inkább fel - indúlt, lármát ütött, 's ismét talpon állottak az akasztó-fák, melyeken következendő személyek fosztattanak - meg életektől, minden előre való törvénytől meg - ítéltetés nélkül, úgymint: Belső-Tanátsos *Boskamp Lassopolski*; *Grabowski*; Korona-Fiskálissa *Majewski*; *Roguski* *Maté*; *Pientka*; *Wulfers* Prókátor, a' ki Tagja volt azon *interimalis* Tanátsnak, melyet fel-váltott Májusnak 28-dikán a' Nemzeti Fő-Tanáts, de még akkor megárestáltatott, a' midőn tartott volt még az említett *interimalis* (ideig - való) Tanáts; Hertzeg *Czetwertinski Antal*, *Przemisli* Castellanus; Hertzeg *Maffalski*, *Vilnai* Püspök. — Az elől nevezett 5 személyek mindjárt a' fenn - említett Tanátsház előtt akasztattak fel; a' 6-dik, *Krakkó* nevezetű külső Városban; a' 7-dik, most *Pétersburgban* tartózkodó néhai Vezér *Branicki*' palotája előtt; a' 8-dik végre, *Brühl* nevet viselő palota előtt. — Utólsó Férjfi volt Hg *Maffalski* a' maga Familiájában, melly már régtől fogva virágzott *Lithvániában*. — *Zakrzewski* Prezidens' sok intéseinek engedett ugyan csak annyiban a' Nép, hogy a' több gyanús Foglyok' sorsát el-halasztotta Június' 30-dikáig. Ezen Foglyoknak — szám szerént 169 személyeknek — neveik ki - nyomtattattak, és a' nyomtatványok

minden közönséges helyeken fel - raggatattak. “

Sendomiron kívül *Lublint* is el foglalta egy még más Várossal együtt a' Ts. K. Kasztonaság.

B é t s.

Végtére is tsak ugyan arra mene-ki a' dolog, hogy a' két Udvari Teátrumok, árendába adattattak *Braun Péter* Úrnak, olly kötések alatt: hogy a' Fels. Udvartól minden esztendőre negyven ezer forintot kap *Braun* Úr, az Udvari Lózsékért, 's az Udvar' részéről való egyéb szabad bérjárásokért. *Braun* Úr tartozik a' Teátrális Személlyekkel kötött Kontraktusokat egész végig meg tartani; minden költségeket saját kasszájából fizetni; ha valamit nyer, az a' magáé lesz. — *Viganóékat*, már nem a' *Wiedeni*, hanem az Udvari Teátrumokba alkalmaztatja. *Muzzarelli* Ballétmestert is meg-tartja, Attyafiaival együtt, a' Kontraktussok' fogytáig. *Braun* Úrnak nem *Arendátor*, hanem *Vice-Director* lesz a' titulussa. Fő - Direktornak, *Hertzeg Rosenberg* marad, de tsak némelly dolgokba lesz bér-folyása. Az árenda fog kezdődni a' jövő Auguszt. első napján. A' Német Énekes Játékokból, 's az azokra fel-fzedett személlyek' dolgából semmi se lesz.

Elegyes Tudósítások.

A' *Vesuvius* hegye meg-füűnt háborogni Júniusnak 19-dikén. — A' melly *Nápolyi* Levél ezt írta, több más nevezetes dolgot is foglal magában; de most nem közölhetjük.

Pest-Vármegyéből olly szomorú történetet írnak, hogy *Ketskémét* Mezővárosában kilentz száz tizenhárom házak, és 20 malmok lettek Júliusnak 10 dikén lángok' prédáivá, és sok szegény Lakosok semmit egyebet meg nem menthettek azon kívül, a' mi rajtok vólt. A' Templomok, és Parochiák, noha közel jart hozzájuk a' veszedelem: ugyan tsak meg-maradtak, sérelem nélkül.

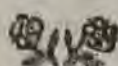
Slavoniai Lakosoktól értjük, hogy *Szerem-Vármegyében* mind gabona, mind széna jól termett. — *Posega-Vármegyében* is meg-lehetős aratás vólt, és még bővebb lett volna: de a' ragya nem kevés károkat tett a' gabonában.

Tomaso d'Amato nevű *Nápolyi* Pap, olly vakmerőségre vetemedett, hogy a' *Kármeliták'* Templomában — eggy olly szent helyen, a' hol tsak a' kegyességet, engedelmességet, 's kerefztyén polgári kötelességet elő-adó tilzta evangyéliomi

tudományt kellett vala hirdetni: — nem irtódzott, éppen midőn a' Sz. Mize tartott, zabolátlan szabadságra, 's vallástalanságra tsábítani a' Népet. Ezen gonosz Ember azonnal el - fogatott, 's el - vette érdemlett büntetését. — Ezen botránkozásnak semmivé - tétele végett, minden Templo-
mokban három napi ájtatosság tartatott.

H í r a d á s.

Nemes Szabad Királyi *Debretzen* Városá' Patikája, melly eddig közönséges *Provisio* alatt vólt, minden abban lévő szerekkel, fűvekkel, edényekkel és mindenféle ahoz tartozó eszközökkel, e' folyó Esztendőben, Augusztusnak 14-dik napján közönséges Licitátzióra fog botsáttatni, és el - adattatni. Melly Terminus előre olly véggel hirdettetik, hogy a' kiknek megvevő szándékjok lenne, a' meg-írtt napra azon Szabad Királyi Városban meg-jelenvén, magokat a' Helybéli Magistrátus előtt jelentsék. *Debrecini in Sessione Magistratus 12-a Julii 1794.*

Magyar Hírmondó.

^{A'}
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

(8.)

Költ *Bétsben*, Szent Jakab - Havának
(Júliusnak) 25-dik napján, 1794-dik
Eszterdöben.

Hadi Környütlállások.

^{A'} Rajna' folyó vizének innentső részén, *Mannheim* Városa mellett, *Schweitzingenben* lévő fő kvártélyából, olly értelmű Tudósítást útasított Bétsbe *Albert* Hertzeg *Juliusnak* 17-dik napján, hogy valamint a' *Mózaik*, és *Számberei* Frantzia Sereg, szintén úgy, a' Rajna-mellyéki is igen meg nevededett egyszerre, minekokáért a' *Hohenlohei* örökös Hertzeg olly parantsolatot vett Júl. 15-dikén *Möllendorf* Feldmarsalltól, hogy a' kormányozása alatt lévő Prusszus Sereggel menjen Mosbachtól *Türkheim* felé: melly parantsolatot megértvén az említett Hertzegtől *Albert* Hertzeg, szükségesnek ítélte vissza szállítani a' Rajnán Népünket. — Július' 13-dik napján nem igen alkalmas helyen állott Gróf *Wartensleben* F. M. Lunk; de azért még se hagyta magát el-verettetni az ellen-

ség által. Jól viselte magát Karaiczay Generálisunk is az előljáró Sereggel. — Júl. 14-dikén kétszer nyomta hátra említett F. M. L. nk az ellene törekedett Frantziákat: vissza verte azokat Júl. 15-dikén is; de ruház is reá igen szép dicséreteket Albert Hertzeg. A' mi 3 napi veszteségünkről nem irhatott volt még egész meg határozással Albert Hg: hanem csak azt jegyzette meg előre, hogy nem megy az reá 700 emberre. — A' Prusszusoknak, *Neustadt* Városa előtt volt egy erőss sántzok, mellyben feles számú Katonaság volt sok ágyúkkal. Ettől a' sántztól hétszer verettek vissza a' Frantziák de nyóltzadszor bé rontottak abba erő hatalommal, 's többet le öldöstek benne 2 ezer embernél, és mintegy 16 ágyút kaptak. Meg öltek egy Prusszus Generális is egyet el fogtak: kettőt pedig sebbe ejtettek. Tovább tartott ezen viaskodás 15 óráknál. Egy Kurir, a' ki tegnap előtt érkezett ide Albert Hertzegtől, azt beszéli, hogy ezentúl a' Prusszusoknak se' adnak pardont a' Frantziák, szintén úgy: mint az Anglusoknak és Hannoveránusoknak. Az Ellenség részéről egy Generáladjutáns esett nehányad magával fogságunkba. — Prusszus Generális *Blücher* pedig *La Boufziere* nevű Fr. Generális fogott el Júl. 13-dikán reggel, és a' lovas Pattyantyúsok közül 1 Oberstert. Nyert 1 hosszú, és 3 rövid ágyúkat is.

Hollandiából. —

Amsterdam Városából, Júliusnak 8-dikán. — „Ide hatvan *Hollandus* Hufzárók küldettek, és még többek is fognak küldödni: hogy szemmel tartsák a' Népet. — *Seelandi* partjainkhoz indúlt ezen hónapnak 4-dikén *Kinsbergen* Admirális, hogy helyben lehessen, a' Frantziák' szándékjainak meg-gátolására, ha talán bé akarnának ezek rontani ottan földünkre. — *Mastrichti*, és *Bergopzoomi* Erösségeinkből el-parantsoltattak minden Idegenek.“

Olasz - Országból. —

Alexandria Városából, Júl. 4-dikén. „A' napokban 3 Frantziák fogattak el itten, kiknél sok arany, és papiros-pénz, 's egy láda írás vólt. — A' fő-kvártély messzebb fog innen vitettetni, *Asli* nevü Erösségbe.“

Acqui Városából, Július' 2-dikán. — „A' gazdag Lakosok se vonják ki magokat *Pedemontzuumban*, a' személlyes katonaszkodásnak kötelessége alól; 's egyfzersmind eleséget, és pálinkát is bőven szolgáltatnak a' Sereg' számára. A' Városok, lövöldözéshez meg-kívántató készületeket (muni-tziót) is adnak. A' Lakosok' ezen buzgóságának lett is már fogamatja: mert *della Torre*, *di Mondovi*, *di Montalto*, *di Pamparato*, 's *Roburenté* nevezetü helyeket kéntelenítették el-hagyni a' Frantziák, nem különben *di Scagnello*, *Batifollo*, 's más

Erösségeket is, mellyekben a' mi részünkről való reguláris Katonák vagynak már most."

Nápolyból, Júliusnak 8. dikán. — „Két ezer lovas Katonaság szállíttatik innen minden órán, *Livorno* Városa' partjához, melly is, hová vejéndi onnan további útját? nem tudjuk."

Spanyol-Ország' —

részéről, hét első, és 3 közép - nagyságú hadi hajókkal akarta el-állani *Borja* tengeri Vezér, azon 160 rakott frantzia hajóknak útjokat, mellyek a' múltt hónapban érkeztenek *Frantzia-Országba*; de egy nagy tengeri háború olly kárt tett az említett *Spanyol* hajós Seregben, hogy kéntelenítetett azzal vissza-térni *Borja* Admirális a' *Cadixi* ki-kötő helybe, honnan tsak Jún. 5. dikén indulhatott-ki ismét a' tengerre. — *Catalonia* Tartományából mind el-szállíttattak a' Frantzia Foglyok, *Majorca*-Szigetébe; a' melly ki-költözött Frantziák tartózkodtak vala ottan, azok is el-parantsoltattak résszerént *Genuába*, résszerént belsőbb részeibe *Spanyol-Ország*nak. — Okozta ezen intézeteket, a' Frantziák ellen való nagy fel-gerjedések *Katalónia'* Lakossainak.

A' *Pichegrü* Frantzia Vezér' Seregénél lévő Nemzet-Gyűlési Kommisszáriusok — *Richard*, és *Choudieu* — tizenkét tzikeyekből álló Proklamátziót (Hirdetvényt) tetettek közönségesse, még a' múltt Június

hónapnak 22-dik napján: 1.) A' *Belgyiumban* nyertt Tartományoknak *Lakosai*, különös óltalma alatt vagynak a' *Frantzia* Közönséges - Társaságnak; de meg nem engedtetik nékiek, hogy valami módon segítségekre legyenek az egyesült Hatalmasságok' Seregjeiknek. 2.) A' kikre reájok bizonyosodik, hogy leveleznek az Ellenséggel, vagy olyan beszédeket ereztetnek-ki a' szájokból, mellyek ellenkeznek a' *Frantzia Nép'* bátorságával: a' *Frantzia-Ország* Revolutzionális-Törvényfzék' sinór-mértékje fzerént fognak meg-büntettetni. 3.) A' melly személlyek ki-küldettettek *Frantzia-Országból*, és most valamelly elnyertt vidéken tartózkodnak: tartoznak arról el-takarodni 24 órák alatt; mert más-képpen úgy fognak nézettetni, mint Kiköltözttek. 4.) Parantsoltatik a' Seregek' Kommendánsaiknak, hogy a' nyertt helyekben, szoros fenyítéket tartsanak Katonáik között, hogy senki, se személlyére, se vagyonjára nézve meg ne bántódjék; arra különösen igen vigyázzanak, hogy a' szabadság, és Isteni-tisztelet, sérelmet ne szenvedjenek. 5.) Az el-nyertt Városoknak 's Helységeknek Elöljáróik tartoznak a' kiszabott idő alatt tellyesíteni a' Hadi Kommisszáriusoknak kívánságaikat: mert különben számadásra vonattatnak. 6.) Tartozik a' Revol. Törvényfzék, mind azon Magisztrátuális Személlyeket meg-büntetni, kik vagy

egy, vagy más módon pártütést indítottak, vagy elközlöttek a' Közön. Társaság ellen. 7.) A' míg további rendelkezések tétetnének; fog addig a' belső bátorságra vigyázni a' Katonai Kommendans. 8.) Ezen Proklamációnak közönségessé-tételétől számlálva, 24 órák alatt, tartoznak által-adni fegyvereiket az el-nyertt Tartományokbéli Lakosok. 9.) A' papiros-pénzeket (asszinyátokat) el kell venni minden közönséges Kallzáknál, nemkülönben az adásban és vevésben is. A' kik ezt tselekedni nem akarnák, vagy hamis papiros-pénzzel állanak-elő: a' már e' részben fenn-álló Törvény szerént fognak meg-itéltetni, 's büntettetni. 10.) Annak el-távoztatására, ne hogy a' rossz gondolkodásúak igen el-drágítsák azért a' portékát, és elcséget, mivel *circulátzióba* (forgásba) tétetik a' papiros-pénz: olly árra szabattatik mindennek, a' *Vestflandriában* nyertt helyekre nézve, a' millyen *Ryffelben*, fran. *Lilleben* határoztatott-meg. 11.) Minden adók, a' mellyek eddig fizetődtek az el-nyertt Tartományokban: továbbra is fognak fizetődni, a' Közöns. Társaság' hasznára. 12.) Minden erköltselenségtől, és rendeletlenségtől meg ójják magokat a' Katonák, az el-nyertt Tartományokban.

Lengyel - Országból. —

Nadarczini fő-kvártélyyokból a' Prusszusoknak, következő értelmű tudósítás

költ Júl. 10-dikén: — „A' mi Seregünk, szüntelen marsban vólt egy időtől fogva, hogy utól érhesse az Ellenséget; de ez, mindúntalan vissza-vonja magát. — A' mint *Cgrojek* felé ment vólna Népünk, Július' 7-dikén: meg-sejtették a' Kozákok, hogy egy Faluban, bal kézre, két ezerig való Lengyelség tartózkodik, melyet azonnal meg-támadott *Czettritz*-Huszár-Oberster *Elsner*, öt száz Lovasokkal, és 150 Stutz-tzosokkal: ki-vert a' Faluból, 's két ágyút is vett-el tőlle. Júl. 8-dikán, Orosz Gen. Lieut. Gr. *Fersen* is ki-vert *Vorkából* egy Lengyel Korpust, mellynek Vezérje, *Zajonczer* Generális. Az alatt, hogy ez történt: *Götze* Generálmájorunk, ki éppen most érkezett a' Sereghez, *Kosciuszko*' vizsgálására indúlt, hogy fenn-tartóztassa annak figyelmetességét, és ha módját látándja, alkalmatlanságot is okozzon neki; úgy találta azonban, hogy *Kosciuszko* el-hagyta a' maga előbbeni tányáját, melly nyóltz redutokkal (föld-várakkal) vólt meg-erössítve, 's a' *Varsói* úton *Rasieczna* felé vonúlt. — Júliusnak 9-dikén, elébb nyomakodtunk *Nadarczin* felé, de nem láttuk az Ellenséget, úgymint a' melly, *Varsóhoz* egy óránnyi járó földre állapodott-meg; vigyázóit pedig, a' mi táborunktól 3 fertály mérttföldnyire hagyta hátra maga után. — Júl. 10-dikén el-verte az Ellenséget, *Rasieczna*' tájjáról, Orosz

Gen. Gr. *Fersen*; azonközben pedig *Götze* Generálmájorunk azt a' részét támadta-meg az Ellenségnek, melly *Radzinnál* állott; de tsak tettetett vólt a' meg-támadás. Az Ellenség, jóllehet nagy számmal vólt; még is helyet változtatott, 's a' *Varsónál* készült sántzokba vette magát. Követték a' Kozákok, és Szagúldókat küldöttek utánna. Mi éppen most kerekedünk-fel, 's közel *Varsóhoz* szándékozunk táborba szállani. Illy környülállásokban, nem sok idő telik belé, hogy kell valaminek történni, a' mi el fogja választani *Lengyel-Ország*' sorsát."

A' *Dánusokról*, és *Svédekről*, azt olvassuk egy *Koppenhágai* Levélből, a' melly költ *Július*' 6-dikán, hogy 33 első nagyságú, és 10 közép-szerű hadi hajókra szándékoztak szaporítani a' magok egyes tengeri erejeket.

Konstantzinápolyból, *Júniusnak* első napján. — „A' *Nagy-Britanniai* új Követ, a' ki *Májusnak* 20-dik napjától fogva van itten, mindent el-követ az *Orosz* Követtel együtt, hogy reá vehesse a' *Portát*, *Frantzia-Ország* ellen való maga' ki-nyilatkoztatására. Más felől, *Frantzia* Minister *Descarches* Úr is erőssen rajta vagy on, mind szóval, mind ajándékokkal, hogy állandóvá tehesse maga Nemzete eránt a' *Divánnak* jó indulatját. Két felől ostromoltatván okképpen a' *Török* Kormány-

szék, jó szót ad mind a' két Félnek. — Sürűen küldetnek ide *Péttersburgból* a' Kurirok, 's gyakorta tart titkos konferen-
tziákat (beszélgetéseket) az *Orosz* Követ
némelly Tagjaival a' *Divánnak*; mellyek-
nek mi lesz a' következése? még nem
lehet tudni egész meg - határozással. —
Roppant számú fegyveres Néppel vagynak
meg-rakva a' szárazon, az *Orosz* Birodalom'
szélei; a' fekete tengeren is több van; a'
mint hallyuk, száz *Orosz* hadi hajóknál. —
A' *Török* hajós Sereg, még ez ideig a'
Konstantinápolyi ki-kötő helyben tartóz-
kodott; hanem a' jövő héten szándékozik
ki-szállani a' fekete tengerre. — Nagy itt a'
vigyázás, és szoros fenyték gyakoroltatik;
hogy első mozgásiban meg - gátoltat-
hassék némelly Embereknek szándékjok,
a' kik feles számmal rebesgetnek itt szabad-
ságot; különös kokárdákkal (bokrétákkal)
különböztetik magokat, 's zenebonát
akarnak támasztani. “

Frantzia Ország.

A' Közjóra ügyelő Deputátziónak híre,
's előre való tudása nélkül hozott ismét
egy Végzést, Június' 27-dikén a' Nemzeti
Gyűlés; de ugyan azért kénytelenített is
azt tsak hamar vissza-venni. A' dolog így
történt: *Thüriot* nevű Tag szörnyen ki-kelt
a' Papi-Rend ellen általlyában, 's azt
kívánta, hogy valaki tsak Pap vólt, és
most közönséges Tisztviselő: tüstént botsát-

tasson-el hivatalából. Ezen kívánság vagy fel-tétel, nagy meg-elegedéssel helyben-hagyatott, és törvénnyé tetetett; hanem vegre-hajtása erántt meg-határoztatott, hogy annak módját dolgozza-ki a' Közjóra ügyelő Deputátzió. Ez, rosznak találta első tekintettel a' törvényt, 's vélekedését leg-ottan közlőtte a' Gyűléssel, *Barrere* által, kinek beszédet nyomban követte a' törvény' kasszátzíója.

A' Tudományi Dolgokra ügyelő Deputátzió' meg-újjításának alkalmatosságával ugyan csak ki-maradtak abból mindnyájan az ollyatén Tagok, a' kik Egyhazi Rend-béliek voltak.

Azokra a' mindennapi csoportos gilljotínozásokra (fő-vételekre), mellyekről eggy időtől fogva szünetlenül írdogálnak a' *Párisi* Tudósítások; alkalmatosságot szolgáltatott kiváltképpen, a' *Robespierre*' élete ellen intézett két rendbéli ölü szándék. Mert a' mint lehet látni a' szententziákból, többnyire abból állott a' gilljotínoztatottaknak rövid summába foglalt vétkek: hogy a' Közjóra ügyelő Deputátzió ellen — melly magáévá tette, 's egész erőben is gyakorolja mind a' törvényhozó, mind pedig a' végrehajtó (executiva) hatalmat, és a' mellynek feje 's lelke *Robespierre* — öszve-esküdttének. Illy számos, és nagy fejeknek sűrű hullásaik között, minémű gondolatok nyilatkoztassák magokat, sok más

elő *Párisi* fejekből nagyobb vagy kisebb mértékű szembetűnéssel: olytén dolog ez, úgy ítéljük, hogy annak hiteles előadása által, nagy részben tehetünk eleget a' mostani közönséges figyelmetességnek. — Illy tzéllal, elsőben is ide iktatjuk a' *Párisi Kommendánsnak Henriotnak*, fegyveres Társaihoz intézett 27-dik Júniusi Jelentését és Rendelését: „Felette igen szomorít az engemet — úgymond *Henriot* — hogy a' Közjóra és a' Közbátorságra ügyelő Depu-
tátziók' szomszédságában álló Strásák olly rosszul viselik magokat, a' Közönséges-Vádoló, és egyéb Polgári Tisztviselők ellen, a' kiken fekszik pedig a' Társaságra való vigyázásnak egész terhe. Tudjátok-meg örökre, hogy a' Közöns. Tisztviselők a' ti tsinálmányaitok; és ha ti őket nem betsülítek: elő-mozdítjátok az által, külső Ellenségeink' szándékjokat. Kötelesekké tettétek ti magatokat, említett Tisztviselőinknek betsülésére; és ha ezen kötele-ségeket nem tellyesítitek: Hazaárulók vagytok. — A' Sereg-osztályoknak Kom-mendánssait, és a' Generáladjutánsokat, kérdőre fogom én vonni ezentúl, ha a' Strásák eleibe szabott regulák meg nem tartatnak. Ollyan Emberek a' mi fegyver-viselő Társaink, a' millyeneknek kell lenni. Tsak mutassátok-meg nékiek, tartozott köteleességjeket: híven el fognak ők abban járni. A' Sereg-osztályoknak Kommen-

dánsaik, 's a' Generáladjutánsok tartoznak
 izámoltatni magok előtt a' Város-szakalzo-
 béli Adjutánsokat mind azokról, valamik
 történnek az ő Kerületjeikben; 's meg-
 büntetni azokat a' Katonai Tisztviselőket,
 a' kik nem mutatándanak illendő betsületet
 a' Polgári Tisztviselők erántt. A' Polgári
 Tisztviselők, az első. A' Filozófia, az
 Igazság, és a' józan Ész tette őket; és mi
 másodikak vagyunk. — — Mi, ő általok
 rendeltettünk, hogy őket segítsük, és
 védelmezzük. A' vagyonsi, és személy-
 lyesi jusnak óltalmazása, a' mi köteles-
 ségünk. A' ki egy Deputátust (Nemzet-
 Gyűlési Tagot), vagy Magistratuális
 Személyt betstelenít: betsteleníti az, az
 egész Familiát (Közöns. Társaságot), mivel
 a' nagy Familia által állíttatott ő a' maga
 helyére, azért, hogy vigyázzon mindenek-
 nek hasznokra. — Szemesek legyünk, 's
 szeressük egymást. Ne talállyanak helyet
 mi közöttünk semmi veszekedések, mellyet
 haszonra fordítanának a' mi Ellenségeink. —
 — *Henriot*, sokat ki-nyilatkoztatott ezen
 Proklamátziójában; de, ezerfzerte többet
 mondott még annál *Robespierre*, egy hosszú
 beszédjében, mellyet e' folyó hónap' elein
 tartott a' Jákobinusok' Klúbjában. Közlünk
 ezen beszédből némelly tzikkelyeket: Az
 úgy-nevezett *Indulgensekről*, vagy a' revo-
 lutzionáris - keménykedést ellenzőkről,
 minekutánna azt állította volna *Robespierre*,

hogy azok el akarják nyomni a' Pátriotákat,
 's igyekeznek fel-emelni az Arisztokratákat;
 így folytatta hatalmas elő-adását: „Ez az
Indulgensek' Faktziója, leg-rettenetesebb
 ostora a' Hazának; minden más Faktziók-
 nak maradványából nőtt ez; valamennyi
 Öszve - esküdtték vóltak a' Revoluziótól
 fogva: mind ebbe egyesítették magokat,
 mint közép-pontba; és a' már húsz ízben is
 haszontalanokká tétetett próbákat ismét
 újra elő - vették. — Ez előtt, általlyában
 támadtatott-meg a' Közjóra ügyelő Depu-
 tátzió, valamint a' Közbátorságra ügyelő is;
 most már különösen vétettetik üldözőbe
 minden Tag. — A' Közönséges-Társasági
 bátor-szívűségnek leg-felsőbb mértékét az
 éri-el, a' ki minden személlyes tekinteteken
 fellyül emelkedik, és életének, sőt betsü-
 letének veszedelmével is, Ellenségeinknek
 hitetleneégeket fel-fedezi. A' mi engemet
 illet, bár mint erőlködjenek is meg-kötni
 nyelvemet: hiszem, hogy van annyi jusom
 most is szólni, mint a' *Hebertek'*, *Dan-*
tonok' 's a' t. idejekben. Hogy a' *Provi-*
dentzia meg-mentett engemet a' Gyilkosok-
 nak kezeiktől: ezt azért tselekedte, hogy
 fordítsam hasznos végre, a' még hátra
 lévő időm' pontjait. Ugyan azon dolgok
 olvastatnak az *Angliai* pénzen - bérlett
 írásokban, mint a' mellyeket mindennap
 mondanak azok a' Frantziák, kiket én úgy
 adok - fel, mint *Angliának* Bízatosai.

— — — Szabad légyen nékem, magamról szólani eggy olly dologban, melly nem saját személfyemre nézve érdekel engemet. — *Londonban* úgy terjesztenek engemet a' Frantzia Sereg eleibe, mint Diktátort; ugyan ezen rágalmazások meg-újjítottak *Párisban*: szörnyűködni fogtok rajta, ha meg-mondom, mitsoda helyen? *Londonban* az mondatott, hogy lett fogamatja a' rágalmazásnak, 's meg-hasonlottak magok között a' Pátrioták. *Londonban* olly rúfúl festenek engemet, hogy én, gyilkosa vagyok az emberséges Embereknek. — Nem másképpen rajzolnak engemet a' Nemzet' nyomtató - műhelyeiben ki jött pasquillusok is. *Párisban* azt mondják, hogy én vagyok az, a' ki olly végre intéztem a' Revolut. Törvénytörést, hogy le öldöstesse az a' Pátriotákat, és a' Nti Gyűlés' Tagjait; úgy festenek, mint Tiranust, és a' Nemzet' Képviselőinek Elnyomóját. “

Castillon nevű Frantzia Városotskából olly tudósítást vett mostanság a' Nemzet-Gyűlése, hogy az ő néhai két nevezetes Tagjainak — *Pethionnak*, és *Buzotnak* holt testeik, fél-rothadttan, és a' dög-evő állatoktól meg-martzongoltatva találtattak meg. Ezeknek Barátjaik, 's hajdani Kollégáik, *Guadet*, és *Salles*, ugyan tsak azon a' tájjon vonattattak ki kevéssel az előtt egy tsürből, mellyben *Szatirát* írtak vólt

éppen, a' Közjóra ügyelő Deputátzióra. — Gilljotínoztatás végett, *Bordeaux* Városába vitettek. *Barbaroux* Kollégájok is megtaláltatott, eggy oda közel lévő mezőn; de már vérében fetrengve, mivel maga lőtte - meg magát pisztollyal. — A' fennemlített *Castilloni* Levelet illy szókkal fejezte - bé az oda - való Nép-Társaság: „Illy utálatos vége leve a' még utálatosabb életnek. Nép! vedd gondolóra ezt a' szörnyű történetet; és úgy nézd ezt, mint az Isteni bosszúállásnak rettentő példáját.“

Elegyes Tudósítások.

Az *Erdélyi* Diétának kezdődése határoztatott ő Felségétől, a' jövő Septembernek 20-dik napjára. Ezen Ország-Gyűlésbéli Királyi Kommisszáriusnak neveztetett, *Magyar-Ország* Vitze - Kommendáns, és Lovasság - Generálja Báró *Barkó* ő Excellentziája.

Direktoriális Vitze - Prészes, Gróf *Majlát József* ő Excellentziája, ki - nyerte ő Felségétől, hogy első Feleségétől született Fia, a' Felséges Konziliumnál lévő Királyi Konziliárius *Majlát József* Úr, Grófságra emeltessék; második Hitvesétől, született Báró *Sándor* Asszonytól való Magzatjai pedig, mindnyájan Grófi ranggal birjanak.

Nápolyból, Júliusnak első napján. — „Minekutánna Jún. 19-dikén igen erőssen ki-korogta volna még magát, utóllýára a'

Vesuvius' gyomra: ezen korgásnak a' lett a' következése, hogy a' már egésszen kiégett, és a' sokszori rázkódás által igen meggyengültt felső részéből a' hegynek, egy fertály-mérettöldnyi magasságú darab, egyszerre nagy zuhanással bészakadt; úgy hogy már most sokkal kisebbé lett a' *Vesuvius*. *Somma* nevezetű szomszéd hegy ellenben, melly eddig tsak kitsin hegy volt amához képest: már most jóval is nagyobb annál. — A' melly tűz-özön (*láva*) kifolyt a' *Vesuviusból*: 36 tenyérnyi volt annak a' leg-nagyobb magassága; szélessége pedig mintegy ezer lépésnyi. Öt mérettöldnyi területű földet futott-el ezen tűz-özön. Tizennyóltz ezer Embereket fosztott-meg honnyaiktól; 14 Férjfiakat, és 19 Állzonyokat pedig életektől is. — — Állatokat, mellyeknek nagy része juhokból állott, 4168-ig valókat ölt-meg. Hetvenhét tenyérnyi ki-terjedése vagyon annak a' *Sinusnak* (kebelnek), melyet a' tengerben formált a' *láva*.“

Antverpia (*Anvers*) Városából, Júl. 14. dikén. — „A' volt *Vieuportj* Garnizon (Őrizet) kilentzedik Júliusban érkezett az idevaló ki-kötő helybe. — Július' tizedik napjának délutánni felétől fogva vagynak benn *Brüsszelben* a' Frantziák, kiknek Elölvigyázóik, és a' miéink között gyakorta tázások estek azolta, *Villebroeckig*, és mi felénk *Vilvördeig*. (Ez, észak, és nap-kelet között, két órannyira esik *Brüsszeltől*.)

Magyar Hírmondó.

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG^A ENGEDELMÉVEL.

(9.)

Költ *Bétsben*, Szent Jakab - Havának
(Júliusnak) 29-dik napján, 1794-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülmánások.

Koburg Hertzeg' Főkvártéllya, Július'
18 dik napján *Landen* nevű kis Városunkban
vólt, melly Városotska, *A. Brabantziában*
fekszik, *Löwen* (deákul: *Lovanium*; fran-
ziául: *Louvain*) Városától *A. Brabantziá-
nak*, dél és napkelet között 7 óránnyi járó
földre; ugyan-annyira *Namurtól* is, észak,
és napkelet között. — Az említett napig,
mi történt, 12-dik Júliustól fogva *Koburg*
Hertzeg' Ármádiájánál? így adja-elő maga
a' Hertzeg: — „Gróf *Latour*, és Bárá
Werne F. M. L. ok fel - kerekedtek a'
magok Sereg-olztályaikkal, Júl. 12-dikén,
Lüttich, *Tongern*, és *S. Tron* előtt vóltt
tanyáikból, 's az első *Omalnál* állapodott-
meg azon az úton, melly vízfz *Tongerutól*,
Namur felé; a' másik pedig *Landennél*
szállott táborba. *Namurtól*, *Löwen* felé

megy egy tsináltt út; ezen, egész *Difam-*
barig, közel a' mi Strásáink felé küldötte
 Visgálóit az Ellenség; *Brüsszelből* pedig
 (minekutánna el-vonta ebből magát fegy-
 veres Népünk) *Kortenberggig*. — Júliusnak
 13-dikán, *Namuron* felül *Davenál*, hidat
 állított-fel az Ellenség a' *Maas*-vizén, 's
 által is fzállított azon egy tsapatot a' viz'
 jobb partjára. — Júliusnak 15-dikén, olly
 számú Néppel, és ágyúkkal jöttek a' Fran-
 tziák, *Löwen* Városa, és *Mordal* nevü erdő
 ellen, hogy *Kray* Generálmájorunk kénte-
 lenítettett ezen tanyákat által - engedni az
 Ellenségnek. Ugyan azon időben minden
 más tanyáinkat, 's nevezetesen *Mecheln*
 (frantziaúl: *Malines*, deákúl: *Mecklinia*)
 Városát is keményen meg - támadta az
 Ellenség. — A' *Kempennél*, *Hutnál*, és
Thildonknál lévő hidat Hollandusok védel-
 mezték. Ezek nem bírhattak az Ellenség-
 gel; minekokáért *Kray* Generálisunk 3
 Batalion, és 2 Svadron Ts. Kir. Katonaságot
 rendelt a' *Linden*i geréndekre (hátas, vagy
 magassabb fekvésű földekre), hogy bátor-
 ságos lehessen a' *Diest* felé vivő út; maga
 pedig, Népének nagyobb részével *Löwen*
 kívül, *Pellenberg*nel foglalt helyet.

Löwen, és *Mecheln*, 4 óránnyi járó földdel
 esnek innen *Brüsszelen*.

Júliusnak 17-dikén, feles számú Fran-
 szagúldók vissza - nyomták Örállóinkat a'
*Löwen*i útról, 's meg - leptek *Tirlemont*

(*Tillemont*) Városunkat is, melly, tiz óránnyira esik *Brüßzeltől*, dél és napkelet között; de ismét el-hagyták ezt, midőn látták, hogy segítségjek érkezett a' Miéinknek. Tsak hamar ezután, számos Frantzia Tisztek öllöttek *Nauendorf* Generálisunk ízemébe, a' kik *Tirlemont*on alól tanyát nézegettek *Hougaerde* megett. Az ezek előtt járt Fran. Katonaság, szüntelen tsatározott a' mi Elöl-vigyázóinkkal. — Júliusnak 18-dikán, mintegy száz lovas, és két száz gyalog Frantziaság mutatta magát az említ. úton. *Dévay*, és *Nauendorf* Generálisaink tehát egynehány tsomó Lovasokat állítottak lesbe ellene, kik mihelyt ki-omlottak az Ellenségre: meg futamodott ez leg-ottan, és *Roesbeck* felé szaladt. — Más oldalról, *Aerscho*t Városunkhoz közelítettek a' Fr. Szagúldók. “

*Aerscho*t, négy óránnyira fekszik *Mechelntől*, napkelet felé; *Löwentől* pedig három óránnyira, észak felé.

Lüttichből, Júl. 19-dikén. — „*Namur* Városát oda hagyta tegnap a' Ts. K. őrizet, és *Huibe* vonta magát. Eppen most költöztek itt által a' Pattantyúsok, 's vélek viszik az ágyúkat is, mellyek *Namurban* voltak. E' fzerént, minden ellentállás nélkül jutottak *Namurhoz* a' Frantziák. “

Lüttichből, Júliusnak 20-dikán. — „*Koburg* Hertzeg, a' maga ízeméllyes vezérlése alatt lévő Népet Tartományunkba költözteti által, *St. Trond*, és *Tongres*

Városok felé; *la Tour* Generális pedig, Városunk felé vonja Seregét. *Herstalnál*, melly ide tsak egy óránnyira esik, hid állíttatik-fel a' *Móza*-vizén. “

Hollandiából, Júliusnak 16-dikán. — „Ezen hónapnak 9-dikén, *Sluis (Ecluse)* erős Városotskánk előtt termett *Almain* Frantzia Brigadéros Generális, egy ízakasz Sereggel, 's leg-ottan fel-kívánta nevezett Erösségünket. Ennek Kommendánsa, *van der Duin* Generálmajorunk, következő értelmű Levelet küldött *Almain* Generálisnak, ugyan-azon Trombitás által, a' ki vitte vala a' fel-kívánó Írást: „Én egyebet nem felelhetek, hanem hogy szereztsém vagyon nékem: egy illy Várat óltalmazni, mint *Sluys*; és egy derék, 's hozzám bizodalommal lévő Sereget kormányozni. “ Ezen feleletnek vételével, ágyúzáshoz, 's haubitzokból való gránát-hányáshoz kezdtek a' Frantziák, és meg se szüntek attól két órákig, melly idő alatt kár esett némelly házakban; de mivel a' Várbéliek se maradtak adóssak, tüzelés' dolgából: ez által el-vetették nyakokról a' Frantziákat, kik is nem kevés sebessekkal tértek-vissza *Ausriai - Flandriának Brugge* Városa fele. “

„Nagy számmal mentek vala bé a' Frantziák *Brüsszelbe*, Július' 10-dikén; de ismét ki-takarodtak onnan leg-nagyobb részént, „és tsak valami kevés Népet

hagytak őrizeten, *Duval* Generálissal, ki már az 1793-diki vissza-vonulás előtt is Kommendáns vala ottan. Úgy halljuk, hogy tanátskozást tartván ez a' Brüsszeli Magisztrátussal, mind a' két Félnek megelégedésére intézte-el a' dolgot. Még azt is beszélik, hogy a' Tsászári Tzímereknek levelete, halálos büntetés alatt megtiltatott. "

Olasz - Országból. —

Livornóból, Júliusnak 16-dikán. —
„*Koroszika-Szigetének Calvi Városa* elöl, tegnap érkezett ide egy szállító ánglus hajó, melly által következő tudósításokat vettünk: 1.) hogy ismét 3 gyújtó hajókat vittek még egynehány ánglus hadi hajók, a' *Juan* nevű szoros tengerbe, *Hot-ham* Vezér' Seregéhez. 2.) *Calvi Városánál* el-foglalták egy batteriájokat a' *Frantziák*-nak, a' *Koroszikaiakkal* egyesültt Ánglusok. Benn *Calvi Várában*, erőssen tartják magokat a' *Frantziák*. "

„Egy apró - szerű *Spanyol* hadi hajó" Kapitánya azt beszéli, hogy az ő hajós Seregjek, mellyet *Borgas* Admirális kormányoz, egyesítette magát azzal az Ángl. hajós Sereggel, melly *Ánglia*, és *Frantzia*-Ország között jár fel 's alá, az ott lévő szoros tengeren. "

Romából, Júliusnak 12-dikén. — „A' *Nápolyi* Király, meg - kérte Követje által Pápa ő Szentségét, hogy engedne szabad

által-menetelt a' maga földjén *Lombardiába* és *Pedemontziumba*, egy *Nápolyi Sereg-*
olztálynak. Nem csak reá állott a' Sz.
Pápa ezen kérésre, hanem rendeléseket is
tétetett, hogy birtokaiban, mellyeken
keresztül menénd az említett Sereg-olztály,
mindenütt készen várja azt a' meg-kívántató
eleség. Ezen hónapnak 15-dikén kezdődik
a' mars. “

Genuából, Júliusnak 12-dikén. —
„*Ratti Mentone* Vezérünkhez olly paran-
tsolatot intézett a' F. Kormányfő, hogy
ne engedje által-menni földünkön a' *Pede-*
montziumi Katonákat. Ezen parantsolatot
nem akarta bé-írni a' Jegyző Könyvbe,
Carcare nevű Helység' Aktuáriussá; mely-
lyert tömlőtzebe vettetett. “

Nagy-Britanniának, 98. Admirálissai
(Tengeri Vezérei) vagynak most mind-
öszve,

Az *Angliai* Ország-Gyűlésnek további
folytatását, szükségesnek próbálta Július'
10-dikén *Sheridan*, következő három
okokból: 1.) Hogy a' környülállásokhoz
képest, kerekennyilatkoztassa ki az *Angliai*
Minisztérium: micsoda szél akart elérni a'
Frantziákkal való háfzabb hadakozás által?
2.) Hadd tudhassa az Ország-Gyűlés: miben
legyen a' *Prussziai* Királlyal tett Kötés'
dolga; valamint 3.) az *Amerikai* egyesült
Tantományokkal való alkudozás' állapotja
is? — *Pitt* Ur, az első tikkelyre nézve,

azt felelte: — hogy a' Frantziákkal való hosszabb hadakozás' czéllya nem egyéb, hanem a' Frantzia Jakobinusságnak ki-irtása, és ekkeppen más Nemzeteknek is attól való meg-mentése. — A' *Prusszus* Királlyal tett Kötésre nézve azt mondotta, hogy az arról való izámadást magára vállallya a' Ministérium; de annak vizsgálásába belé erefzkedni most az egész Világ' hallottára nem vólna tanátsos. — Az *Amerikai* Köz. Társasággal folyó alkudozás' állapotjának fel-fedezését sem ítélte jónak. — Júliusnak 11-dikén izakasztotta félbe a' Király az Ország-Gyűlési Üléseket, egygy írása által, mellyben egyfszersmind meg-köszönte az Első és Második Tábláknak, hogy olly nagy buzgósággal segítették ő Felségét a' külső had-folytatásban, 's a' belső öfzve - esküvésnek elnyomásában; és el-múlhatatlanúl szükségesnek állította, egygy olly hadnak egész erővel való folytatását, mellynek szerentsés végződásától függ mind Nagy-Britanniának, mind más Európai Nemzeteknek is jövődöbéli állandó bátorsága, és tsendessége.

A' *Hollandiai* Rendeknek, 14-dik Júliusi Ülésében egy biztató, és buzdító Beszédet mondott a' Helytartó-Hertzeg, mellyet így végzett: „Én nem kívánok egyebet, hanem hogy egygyütt munkálódjon ezen Nemzet (t. i. a' *Hollandiai*; a' Helytartó Hertzeggel, és szövetséges Társaival, a' Frantziák ellen.) — Az én jutalmam,

úgymond, és az én Hazámé, fog lenni, az ő (t. i. a' Hollandus Nemzet') szabadsága, maga - urasága, és tartós bóldogsága."

A' külső Ellenségeken vett 's vejendő győzedelmekre nézve, azt végezte a' Fr. N. Gyűlése; hogy azok, a' *Párisi* külső Városok' szélein emeltetendő Oszlopokra, arany betűkkel jegyeztessenek-fel.

A' *Spanyolok* ellen hadakozó mind két Frantzia Sereg, neveztetik a' *Pyreneus-hegyekről*, úgy mint a' mellyek Spanyol, és Frantzia Országok szélein, a' Közép tenger-től fogva egészen az által ellenben lévő tengerig (Oceanus Atlanticus-ig) ki-terjednek, és frantzia mértföldnyire. Ezen hegyeknek különböző fekvéséhez képest, az említett Fr. Seregeknek egyike, *Ostpyreneusi* (Napkeleti Pireneusi) a' másik pedig *Westpyreneusi* (Napnyugoti Pireneusi) Seregnek hivattatik. Ennek Gen. *Müller*; amannak pedig Gen. *Dugommier* a' Vezére. Olly Jelentést tett *Barrere*, a' Fr. N. Gy. nek 2 dik Júliusi Ülésében *Müller* Vezérről, hogy ez, Júniusnak 23-dikán, *Croix de Bouquets*, és némelly más tanyákról, nagy veszteséggel el verte az ellenséget. — *Dugommier* Vezér, következő értelmű Tudósításait útasította *Párisba*, Jún. 24-dik és 29-dik napain *Bouloni* fő quártélyából; „Doppet Generális, el foglalta a' *Cerdag*

nei Grófságban *Tonges*, *Riges*, *Campredon*, és *Rippol* helyeket. *Rippolban*, híres puskafabrikája volt az ellenségnek. A' fabrikához tartozott kementzéket, és magazinokat el rontottak a' Közönséges Társaság' ellenségi: az eszközöket pedig, sok puskákkal együtt magokhoz vették — Más Sereg - Osztály ugyan azon időben *Etoile* és *Bezales*, helyeket vett el; de nem látván alkalmatosnak *Bezalest*, önként el hagyta azt. A' (Francia) kiköltözteknek egy része külön akarta szórítani ezen Sereg - Osztálytól *Doppet* Generálist; de széllyel szóratott a' miénk által. Egy Kapitány közzüle fogságunkba is esett, és azonnal agyon lövettetett. — Jun- 26-dikán 12 ezer Spanyolok támadták meg két tsapatokban *Charlet* Generális' vezérlése alatt lévő elől járó Seregünket: de tökéletessen meg verettettek. Nehány Helvetusok, a' kik közöttök voltak, által futottak tőlük a' Republikánusokhoz. — *Campredontól* tsizmátlan töttek vissza nagy részént *Volontérjaink*: hallják azonban hogy elő felé nyomul az ellenség; 's meg kellene a' t előzni: nosza mindjárt botoskorokat vagdaltak magoknak bőr-zsákjaikkal, 's futottak az Ellenség eleibe. — Éppen most veszek egy tudósítást, melly szerént vissza akarta venni az Ellenség *Etoile*t, a' honnan Júniusnak 20 dikán verettegett el; de

most is veszteséggel kergetődött-vissza. “

A' *Török*, és *Orosz Birodalom* között lévő környülállásokat, így adják - elő a' *Konstantzinápolyi* leg-újabb Levelek: „A' *Portánál* lévő *Orosz Követ Kutsebey*, következő négy tziikkelyeket közlött írásban a' *Reis-Effendivel*: 1.) „Akarja tudni az *Orosz Tsászárné*, ha vallyon a' *Porta* szándékozik-e belé elegyíteni magát a' *Lengyel* dolgokba, avagy nem? 2.) Meg kell mondani kereken: ha akar-e a' *Porta*, vagy nem, egynéhány *Orosz Fregátokat* által ereztetni *Konstantzinápolynál* a' fekete tengerről az *Archipelagusra*, melly *Fregátoknak* óltalma alatt szabadon folyhasson az *Orosz kereskedés* az *Archipelaguson*. 3.) Változhatatlan kívánsága a' *Tsászárnénak*, hogy a' *Török Birodalomhoz* tartozó tengereken meg ne szenvedtessenek a' *Frantzia* hadi hajók, 's nevezetesen az *Archipelaguson*, a' hol csak nem minden ki-kötő helyeket bé-kerítve tartanak azok, más *Nemzetek*' kereskedésének nagy kárával. 4.) Az *Orosz*, és *Török Udvarok* között lett utolsó kötések szerént, minden közbe-vetés nélkül való protekciója (pártfogása) alatt vagynak az *Orosz Tsászárnénak* a' *Móldva*, és *Oláh-Országi Fejedelmek* 's Alattvalók, úgymint a' kik *Görög Religiót* tartanak; minekokaért nagyobb

tekintettel legyen azok eránt a' *Porta*. — A' *Reis-Effendi* válassza e' vólt: „Az első tikkelyre, egyedül a' *Török* Tsászáradhat olyan feleletet, a' millyent kívánnak a' környülállások, és a' maga Alattvalóinak haszna. A' mi nézi a' 2-dik tikkelyt: úgy tartják a' kötések, hogy tsupán kereskedő, nem pedig hadi hajók mehessenek - által a' *Konstantzinápolyi* tsatornán. A' mi a' 3-dik tikkelyt illeti: Meg-eggyeztek benne az *Európai* Hatalmasságok, hogy a' *Frantziákkal* folyó hadra nézve, *neutrális* maradjon, az az: eggyik hadakozó Féllel se tartson a' *Porta*. Ezen Neutralitásnak ereje szerént, nem lehet el-tiltani a' *Frantziákat*, a' *török* tengereken való hajózáástól. A' mi illeti végtére a' 4-dik tikkelyt: A' *Móldva* és *Oláh-Országi* Fejedelmek, 's Alattvalók, függésben lévő adó-fizetői a' *Portának*; minekokáért nem gondolhatja-el a' *Porta*, [hogy valamelly más Hatalmasság törvényt szabhasson neki abban: miképpen alkalmaztassa ő magát az alatta lévő Tartományoknak Fejedelmekhez.“ — — Véven ezen válaszzt az *Orosz* Követ, mindjárt küldötte *Pétersburgba*. — A' *Török* Tsászár' nevében, okát tudakozta a' *Reis-Effendi*, *Kutsebey* Úrtól: miért vont öszve az *Orosz* Tsászárné annyi számú Sereget a' *Török* Birodalom' széleihez; és mi végre valók azok a' sok *Orosz* hadi hajók a' fekete tengeren?

Frantzia Ország.

A' Jákobinusokhoz mondott beszédjéből *Robespierre*'nek, közlünk még némelly tikkelyeket, melyeket a' múltt postán nem közölhattunk:

„*Londonban* azt mondják, hogy csak azért költ a' Fr. képzelődés, hamis okát a' gyilkosságoknak, hogy azoknál fogva, testőrző Katonákat lehessen adni én mellém. Itt (tud. ill. *Párisban*) szó lévén *Renaud* Leányzóról, úgy adódik-elő az egész dolog, mint szerelmes História; hogy t. i. én fejét vetettem ezen Leány' Szeretőjének. Így rágalmaztatik egy magános Pátriota, kinek nints egyebe, a' bátorságánál és virtusánál: midőn meg-igazíttatnak a' nagy Bünösök.“ (Fel-kiáltia ekkor eggy a' Halgatók között: „*Polgár Robespierre!* melletted vagynak, úgymond, néked, minden Frantziák.“ — Mások is örvendeztek *Robespierre*'nek.)

„Kérlek benneteket — így folytatá szavait *Robespierre* — ne szakasztassátok félbe velem a' beszédet. Nem akarom én, hogy egyéh védelmem legyen a' jó lelkűségen kívül. Nem kell nékem se Őriző, se ditséret; az én óltalmam, lelkem-esméretében vagyon. Kérlek benneteket, Polgárok! jusson eszetekbe, hogy a' legártatlanabbaknak tselekedeteik vagynak kitéve tárgyúl a' rágalmazásnak, és semmit nem tselekedhetnek ezek ollyat, a' miből vádat ne formálnának ellenek a' Nagy-

bűnösök. A' Hazának bátor szívű Óttalmazói, szintűgy tzelba vagynak most is véve, mint voltak *Briffot'* idejében; de a' mi saját személliyemet illeti: inkább kívánék én olly időben élni, mellyben bevádoltattam *Louvet* által, mint a' mostaniban — nem voltak még akkor olly gonosz és szörnyű Emberek a' Párioták' Ellenségeik, mint most. *Louvet'* vádja megújított egy írásban, melly találtatott amaz ellenséges *Danton*-nál barátságban élt *Camille - Desmoulins'* Titoknokjának papirossai között. Szintén közönségessé tevődött volna már az említett írás, midőn a' Közbátorságra ügyelő Deputátzió megkapta azt, 's küldötte a' Közjóra ügyelő Deputátziónak. Az Öszve-esküdttek felhordják ezen írásban mind azt, valami történt a' Revoluczió alatt; hogy annál fogva bé - bizonyíthassák, a' képzelte Diktátorság ellen való vádjokat. Ezen vád' képtelenségének vizsgálásába, halzon-talanság volna belé ereszkedni. — Meg fogjátok azonban látni, hogy egy illy ostoba rágalmazás, út-készítője akart lenni a' Párioták ellen forralt erőszakoskodásnak. Mit mondatok reá, ha megmutatom néktek, hogy ezen iszonyúságokat nem tartották pártütésre - indítóknak, még szent hivatalú Emberek is: midőn mi Kollégáink között is találkoztak, a' kik elő-mozdították azokat. — Végző szavai

Robespierre'nek ezek voltak: „Midőn ki fogjak nyilatkoztatni magokat a' környül-állások: akkor én is bővebben és világosabban fogok szólani; most eleget mondtam azokra nézve, a' kik éreznek; — meg nem fog engem soha senki is akadályoztatni abban, hogy ki ne mondjam az igazat, a' Nemzet' Képviselői, és a' Republikánusok előtt. — Ha kénytelen lennék, meg-válni egy részétől mostani foglalatosságaimnak: meg - maradnék ugyan csak Nép' Képviselőjének, és így is halálos hadat indítanék külső és belső Ellenségeink ellen.“ — Nagy örvendezések között lett vége az Ülésnek.

A' jó erkölcsöknek, és szemérmességnek mindenkori követésére, közönséges énekek, és beszéd által kötelezték magokat *Párisban*, egy új Teátrombéli Játtzók, a' melly Teátrum *Frantzia Komédiának* nevezetett vala a' régi időkben, különösen; hanem már jó időtől fogva zárva tartatott azért, mivel a' hozzá tartozó személték, áristokratai gondolkodás' formájával vádoltattak. Ugyan csak hárman meg-hagyattak az előbbeni Játtzókból, úgymint: *Mole* nevű Férjfi, és *Lange* 's *Devienne* nevű Leányok. Ezek, több más új Játtzókkal együtt, Június' 27-dikén kezdték-el a' játtzást; de már most nem *Frantzia Komédiának*, hanem *Egyenlőség-Teátrumának* hivattatik a' Játtzo-palota; 's nem

virág-koszorúkból és Kupidókból állanak már többé ennek ékességei, hanem szabad-ságot ábrázoló festésekből. Azon a' nagy vászon-falon (firhangon), melly el-takarja a' jádzás-helyét, izemléltetik a' száz emlős Termézet' képe; ennek felette pedig sugár-ragyogású sinór-mérték.

A' Közönséges - Kintstárra ügyelő Deputatzió' képében, olly jelentést tett Júliusnak első napján *Cambon* a' Nemzet-Gyűlésének: hogy három hónapok alatt, nyomtatásban fogná a' Deputátzió eleibe terjeszteni az egeíz Közöns. Társaságnak: mennyire mentek öszveséggel a' revolutz. adók, és a' Templomokból került arany és ezüst készületek. „A' Státus' jövedelmeinek rendbe-hozására törekedő buzgó igyekezetét a' Deputátciónak, semmi is — így folytatá beszédét *Cambon* — meg nem gyengítheti.“ — Július' 2 dikán jelentette *Cambon*, hogy az a' Könyv egészen elkészült már, mellyben a' Státus' adósságai egygyűl - eggyig fel vagynak summálva. Jelentette egyfzersmind, hogy a' Közöns. Társaság' Kreditorjainak száma 271 ezerrel, mintegy 90 ezerre szállott-le, az által: 1.) hogy sokan ki-költöztek *Frantzia* Ország-ból, és ennél fogva elégtelenekké tették reá magokat, hogy valamit birjanak a' *Frantzia* Közöns. Társaság' földjén; 2.), hogy sokan gilljotínoztattak, és javaik elfoglaltattak a' Közönséges - Társaság' izámára.

Elegyes Tudósítások.

Romából, Júliusnak 14-dikén. —
 „Ama' híres *Török Basa*, ki a' maga *Albaniai* lakó *Városáról Skutariról* nevez-
 tetik rendszerént, *Roffi* Miniterje által egy-
 igen mesterséges kezűletű drága arany
 nyereggel kedveskedett Pápa ö szentségének,
 melly ajándékot különös indulattal, és
 köszönettel vett a' Sz. Atya. — Az itt
 levő Spanyol Követnek, *Azara* Úrnak is
 küldött egy nyerget ajándékban az említett
Basa.“

Nápolyból, Júliusnak 8-dikán. —

„Minthogy az Ölzve-esküdttek között
 még senki sem vette el érdemlett büntetését
 ez ideig: ez okon, temérdek sokaságú
 Nép gyülekezett - ölzve, és Szószóllokat
 választott maga között, kik által meg-
 kérte a' Királyt, hogy ne engedje már
 tovább haladni ő Felsége, az említett
 gonosz szándékú Embereknek meg-büntet-
 tetését, hogy ez, rettentő például szolgál-
 hasson mindeneknek, a' kik hasonló álnok-
 ságot forralnak szíveikben.“

(Újabb *Nápolyi* Tudósításokból ezeket
 olvassuk: „Az Ölzve-esküdttek' protzesz-
 susa már egészen el-végeződött, és mentől
 előbb végre fog hajtani a' szententzia. —
 Mind a' fő Városban, mind egyéb részei-
 ben is az Országnak, kívántt tsendesség
 uralkodik.)

B. Bánffy, a' ki Főhadnagy volt a' *Splenyi* Reg-
 jében, el-esett a' múltt hónapban Német-Alföldön.

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(10.)

Költ *Bétsben*, Kis - Ászony - Havának
 (Augustusnak) első napján, 1794-dik
 Esztendőben.

Hadi Környűlállások.

Manheim mellől, következő Levél
 útasíttatott hozzánk Júliusnak 20-dikán: —
 „Hogy vitéz Seregünk vissza-takarodott a'
 Rajnára, e' folyó hónapnak 16-dikán:
 koránt sem azért tselekedte ezt, mintha
 meg-verettetett volna a' Frantziák által;
 hanem azért, mivel *Schweigenhausen* táján
 bajos lett volna nékie meg-maradni, minek-
 utánna jobb szárnyáról el - nyomattattak
 volna a' *Prüsszusok*, Júl. 13-dik éjtszakáján.

K

A' vissza-jövetel, minden kár nélkül esett meg. — A' *Prusszusokat* több ízben megtámadta azolta az Ellenség, és azért nem akarja őket, a' mint látzik, *Frankenthal* tájján meg-szenvedni: hogy *Mainzig* nyomúlhasson; de meg fog talán gátoltatni ezen igyekezetében, mert tegnapelőtt éjjel után 8 Batalion Gyalogságot, és 3 Olztály *Vétsey*-Huszárokat küldött *Albert Hertzeg* a' *Prusszusok*' segítségére. — A' *Rajna*' túlsó mellyékéről sok *Lakosok* költöztek által *Népünk*el, a' *Frantziáktól* való féltetekben; de már ismét takarodnak - vissza, minekutánna mind személlyeiknek, mind vagyonjaiknak bátorságára nézve, nyomtatott levelekben vettek biztatást a' *Frantz. Generálisoktól*. — Hadi Tármaster Gróf *Browne*, akkor se vólt tökéletes egészséggel, mikor hozzánk jöve; most pedig még inkább el-gyengült. Ezen Úrtól nehezen válna-meg az egész *Ármádia*.“

Magának *Albert Hertzeg*nek tudósítása szerént, *Július*' 22-dikén tíz ezer főből álló Ts. Kir. Katonaság ment - által a' *Rajná*n, 's a' *Hohenlohei* örökös *Hertzeg*' vezérlete alatt lévő *Prusszus* Sereg - olztálynak bal szárnyánál szállott táborba.

A' *Rajna*-mellyékén történt 13-dik, 14-dik, és 15-dik *Júliusi* ütközetekben 64 Emberünk esett-el, és 31 lovunk; sebet kapott 213 emberünk, és 55 lovunk; részfzerént el-fogattak, részfzerént nem tudatik, hová lettek 461 embéereink, és 4 lovaink.

Koburg Hertzeznak 20. dik Júliusi Tudósítása szerént minekutánna kéntelenítetett volna az *Orániai* Hertzezség' Örökösse el-hagyni *Mecheln* (*Mechlinia*) Városát: olly formán helyhez-tette a' Nette vize me-gé a' Hollandus Sereget, hogy ennek jobb szárnya, *Liere* Városának vetette az oldalát.

(*Liere*, vagy *Lire*, *Lira*, *Aufzt*, *Brabántziában* fekszik, két órányira, *Mechel* (*Malines*) Városától; 3 órányira *Antverpiától*)

Minthogy látta Hertzeg *Koburg*, hogy az Ellenség, holmi tettetett meg támadások által akarja háborgatni az ő *Landen* tanyáját, valamint a' *Latourét* is, olly tzéllal, hogy külön szorítván őket egymástól, *Hanuton* által, rövid úton *Lüttich*be ront-hasson: ez okon, meg-indította a' Hertzeg Júl. 19. dikén *Landentől Voordt* felé; Júl. 20. dikán pedig *Voordttól Tongern* felé a' maga Seregét, két tsapatokban. Ugyan azon időben *Gr. Latour*, *Lüttich* felé vitte a' kormányozása alatt lévő Népet, 's *Riesé* Generálmájer, által-szállítván egy szakalzsereget az *Outre-vizén*, *Esneuxnél* állapodott-meg a' jobb szárnnyal. *Kray* Gen. Májer' Korpussából egy Osztály, *Ruremonde* Erösségünkbe küldődött; több része pedig a' Korpusnak, nem-különben a' *Veruek* F. M. L. Sereg-osztálya is, Hertzeg *Koburg*' nagy Ármádiájához kaptsolták magokat.

Német - Alföldön, a' *Száamber* - vize' mellyéken történt 3. dik, 12. dik, 13. dik,

16-dik, 18-dik, 20-dik, és 26-dik Júniusi viadalokban el-húllottak 512 Embereink, 's 296 lovaink; meg-sebesedtek 1717 Embereink, és 372 lovaink; résszerént elfogattattak, 's résszerént nem tudatik, hová lettek 655 embereink, és 80 lovaink. — Meg-sebesedett Vitézeink között valók: *Bideskuty* Granatéros Olztályabéli Főhadn. *Ivánka*; *Eszterházy Antal* nevet viselő Reg. béli Zászlótartó *Balogh*; *Splényi* Reg. béli Főhadnagy Gróf *Almáry*, és Zászlótar. *Sántha*; Tsászárr' könnyű lovas Reg. jebéli Főhadn. *Vétsey*; Tsászárr' Huszár-Reg. béli *Böck*, és *Salamon* Kapitányok; *Hegedüs*, *Magyar*, és *Motsáry* Főhadnagyk; 's *Pongrátz* Alhadnagy; *Leopold* Főhertzeg' Huszár-Regementjebéli Alhadnagy Bárá *Lusinszky* 's a' t.

A' Német-Birodalom' Vesztfáliai Kerületjeinek *Aquisgrán*um (németül: *Aachen*; frantziául: *Aix la Chapelle*) nevű Városából, Júliusnak 21-dikén. — „Ugy halljuk, hogy a' mióta el-foglalták a' Frantziák *Lovanium* (németül: *Löwen*, frantziául: *Louvain*) Városát, 's *Diest* felé nyomúltak: már azóta egészen külön vagynak válva az egyesült *Anglus*, és *Hollandus* Seregek, a' Ts. Kir. Armádiától. Továbbá: hogy *Koburg* Hertzeg' főkvártellya, a' *Lüttich* Hertzogségben fekvő *Tongres* Városában vagyon; Ts. Kir. F.M. Lieut. *Latouré* pedig *Lüttich* Városába

szállíttatott tegnap által. — Temérdek Nép fórr erre felé *Belgyiomból*, 's a' *Lüttichi* Hertzegségből; el - készülnek pedig innen, az itt tartózkodott Frantzia Kiköltöztek, és sok más személlyek is.

Mannheimből, Júl. 19-dikén. „Olly hír futamodott itt éppen mostan, hogy egy Frantzia Sereg - osztály; *Trier* (frantziául: *Trèves*; deákul *Augusta Trevirorum*, *Treviris*, vagy *Trevirum*) Városa környékjeire rontott; és a' *Trevirumi* Választó Htzeg' lakó Városáig *Coblentzig* omlik könnyű szekereken, melly szekerek úgy vagynak készítve, hogy nem tsak tíz (mint elébb) hanem húsz Katonák is alkalmasan reá férnek egyre.

Hollandiának Maftricht nevű Erösségéből, Júl. 21-dikén. „Ma estvére ide szállítja által a' *Lüttichi* földről *Koburg* Hertzeg a' maga fő kvátéllyát. Rettent bennünket az ostromnak még tsak képzelése is.

A' Spanyol Seregek' állapotját nem másképpen adják - elő magok a' *Madridi* tudósítások is, mint azok, mellyeket mi a' múltt postán közlöttünk. — Így írnak ugyan is a' leg - újjabb *Madridi* Levélek: „Már régtől fogva nem vett az Udvar, semmi vigasztaló híreket hadi Vezérjeinktől. *Navarra* Tartományunkba is bé-ütöttek a' Frantziák, és *Caro* Generális' Seregét több helyeken vissza-nyomták, — *Cataloniában*

hasonló elő-meneteleket tesznek még mind-
úntalan, és olly nagy számmal vagynak,
hogy Gr. *Union* Vezérünk' Armádiája tsak
óltalmazólag tartja magát. Semmit el nem
múlhat azonban F. Udvarunk, hogy mentől
előbb segítséget küldhessen mind *Navarrai*
mind *Katalóniai* Seregünkhöz; és új Vité-
zekkel válthassa - fel azon Népünket, a'
melly, őrizeten vólt *Collioure*, *St. Elme*,
és *Port Vendre* Fran. Varakban, 's midőn
ezeket kényszerítették vala fel-adni: vissza-
bótsáttatott ugyan *Spanyol* Országba, de
a' többek között olly feltételek alatt, hogy
maga helyett Fran. Foglyokat is küldjön,
kiknek el-érkezésekig kezesek maradjanak
közzüle *Dugommier* Frantzia Vezérnél; és
még ezen kívül fogadja fel, hogy nem fog
többé szolgálni a' Frantziák ellen. Ezen
Népünk már most *Barcellonában* vagyon.
Olasz - Országból. —

A' *Pedemontziumi* fel - fegyverkezett
Lakosok, kikről már írtuk, hogy negyven
ezernél számosabban egyesítették magokat
a' reguláris Katonasággal, következő
értelmű Jelentést intéztek a' *Genuai* Köz.
Társasághoz: „Ő (*Szárdiniai*) Felsége'
szomszéd Tartományainak Lakosai, nem
szenvedhetvén már tovább a' Frantziáknak
bosszantásaikat, és fenyegetődzéseiket,
öfzve gyűltünk királyi helybehagyással 40
ezeren, sőt többen is, a' *Sz. Szűz Mária*'
Zászlója alá; 's fogadjuk az Isten - Anny a'

nevében, hogy egész meg-határozással
 legyen kiki közölünk, vagy meg-halni,
 vagy ki-üzni a' Király' Tartományyaiból
 egyszer örökre, ezt a' gyűlevész Népet,
 melly, Ellensége a' Vallásnak, és jó rend-
 nek. — Szent tekintetben fogjuk tartani
 a' *Genuai* F. Respublikának földjét, mely-
 lyen által kell mennünk vagy azért, hogy
 az el-foglaltatott Királyi Tartományokba
 juthassunk; vagy pedig hogy kergethessük
 az Ellenséget. — *Éllyen Mária!* Készek
 vagyunk, minden vérünket ki-ontani
Máriáért. “

Turinból, Júliusnak 16-dikán. —
Mondovi, és *Ceva* felől, nagy segittségek
 érkezett a' Frantziáknak: azért is, verik a'
 készülőt, Ts. K. Generális *Argenteau* Sereg-
 Ofztálya ellen: de ez is készen várja őket.

Livornóból, Júl. 18-dikán. Két hadi,
 és két szállító hajók érkeztek ide, *Kor-
 szika* szigetének *S Fiorenzoi* ki kötő helyé-
 ből: hogy *Tuloni* ki-költöztteket vigye-
 nek *Bastia*ba. Hasonló tzeállal jött egy hajó
Korszikából, *Portoferraio* szigetetskénkbe
 is. — A' Republikánus Frantziáknak, *Calvi*
Városa körül vólt battériáikat mind el fog-
 lalták már az egygyütt dolgozó Auglusok,
 és Korszikaiak, és a' Vár falain is ejtettek
 tsorbákat

Egy puska por fákrikáról, melly *Gre-
 velleben* vagyon, azt állította *Barrere*, a'
 Fr. Nemzeti Gyűlésnek 14-dik Júliusi Ülés-

sében, hogy kétszerre több puskapor készül abban magában naponként, mint készült ennekelőtte minden fábrikáiban Fr. Ország-
nak. Hogy ezen munkásságokat akadály nélkül folytathassák a' *Grenellei* fábrikák: szükségesnek mondotta e' végre *Barrere*, hogy ezer font salétromot küldjön azoknak dekásonként (tíz napokból álló frantzia hetenként) minden Distriktus.

Az ágyú öntő helyekből 1020 tengeri ágyúk kerülnek ki, *Barrere*' előadása szerint egy hónapban.

Párisban, ha valamelly új dolgok történnek hirtelen, a' Közjóra ügyelő Deputátciónak sugallása, vagy helybehagyása nélkül: már azok mindjárt gyanúsok ezen Deputátzió előtt. Illyetén új dolgok voltak p. o. — az egyszerre el-hatalmazott Istentagadás; és közelébb, a' múltt hónapban nagyon szokásba vett vendégeskedések is. Főbb Indítóit amannak, ki-irtotta már a' Gilljotín; — a' Júliusi vendégeskedések is torkaikra fognak főrrni, kétség - kívül, sokaknak: mert *Barrere* azt mondotta azokról, Július' 16-dikán a' N. Gyűlésében, hogy Kontrarevoluzionisták praktikálták azokat, olly szándékkal, hogy valamelly szerentsés idő-pontot nyerjenek a' *Templom*-béli Foglyoknak. — Ezen vendégségeket, arra is fordíthatnák — így szólla továbbá *Barrere* — a' Moderátusok (Mérséklettek), hogy a' győzedelmi dal-fúvások között egy

tartatlan békességet elközölnének, 's
romlást a' Revolutzionális-Igazgatásnak.

Lengyel - Országból. —

Varsóhoz, tsak másfél mértföldnyire
állottak már Júl. 11-dikén a' *Prusszusok*, és
a' velek egyesült *Fersen* Orosz Generális-
nak Sereg-olztálya *Raczynnál*; Forposztjaik
(Előlvigyzók pedig, egy kis mértföld-
nyire közelítettek a' fő Városhoz. Július'
14-dikén szándékoztak a' *Burgusok*, és
Muszkák el-verní *Blonieból* a' *Lengyeleket*,
's menni egyenesen *Varsónak*. — Később
tudósítások szerént, több rendbéli viadalok
történének azólta, mellyek véresek voltak
ugyan, de még sem olyanok, hogy a'
további hadakozásnak végét szakaszthatták,
és *Lengyel - Ország'* jövőendőbéli sorsának
fundamentomát meg-vethették volna. —
A' *Prusszusok'* fő - kvártéllya, *Opalinban*
vólt Július' 15-dikén. Onnan költ az itt
következő írás:

„Az a' hely, a' hol most vagyon a'
mi fő - kvártélyunk, egy kis falu, melly,
fél mértföldnyire fekszik *Varsótól*. — Az
Insurgensek' (fel-keltt *Lengyelek'*) Gene-
rálissa *Kosciuszko*, egész erejét egyesítette
Varsó Városa' sántzaiban, és vidékein.
A' *Lakosoknak* józan gondolkodású része,
fel akarta adni a' Várost a' *Prusszusoknak*;
de n' köz Nép, és a' pártütés' *Fejei* meg-
győzték az említett Részt, melly alkalmat-
ossággal új vérontások estek, a' mint

hallyuk. Még trupán annyi gondolkodásra való idő engedődik az Inzurgenseknek, a' mennyi alatt ide szállíttathatnak a' nagy ágyúk *Vyszogrodából*. — Ezek itt lesznek négy napok alatt, és ha még akkor se szün - meg ellent - állani *Kosciuszkó*: úgy minden haladék nélkül meg fogjuk szállíttatni mozsarainkat. — *Varsót* ostromló Seregünk' dereka, személlyes kormányozása alatt van a' Királynak. A' *Prussziai* Hertzeg, bal oldalról áll a' maga Sereg-osztályával, melly *Bielino* erdőnek vetette az oldalát. — A' bal szárnyat, Orosz Generállicut. *Fersen*' Korpusa formállyá, 's *Czernichow*g terjedki. *Schönfeld* Generális által - szállott a' *Narew* - vizén, 's nem messze áll *Jablonától*. "

(*Fersen*, *Derfeld*, és *Zagraski* Generálisok' vezérlete alatt, *Lengyel-Országban* lévő 3 Orosz Sereg - osztályoknak száma, reá megy mintegy 30 ezer Emberre; de mind - öltve 82320 főből álló Ármádiát rendelt az Orosz Császárné *Lengyel-Országba*, *Repin* Hertzegnek fő kormányozása alatt.)

Varsóból, Júliusnak 6-dikán. — „Ezen hónapnak második napján, 32 sárga Huszárok, egy Tiszttel, és hét Pattantyús Tisztek — mind született Frantziák — jöttek - által a' Prusszusoktól, *Kosciuszkó*hoz, 's azt mondták, hogy rövid időn ezerek fognak őket követni. —

Kosciuszko nem javasolta *Stanislaus* Királynaknak a' Sereghez való menetelt, mivel-hogy ott hartzolni kell, úgymond, és a' taupa földön feküdni. — Nem is mozdult tehát *Varsóból Stanislaus*, hanem négy briliántos arany órát a' hadi segedelmekre ügyelő Kommisszióhoz küldötte; és a' *Templomba* fel-gyülekezett Népet közönségesen üzdította a' Közjónak elközlésére. "

Az *Orosz Tsázar*né, és az egyesült *Svéd, 's Dánus* Udvarok, fognak-e viadatra kelni egymás ellen? — Erre a' kérdésre, nem felelhetünk egyenesen: mert a' *Stokholmi, 's Koppenhágai* Levelek magok se felelnek. — *Stokholmból* ezt írták Júl. 11-dikén: „Az *Orosz* nagy hajós Sereg, ugyan tengerre szállott; a' köziklás tengerre való apró fzerű hajós Seregnek egy része is készen áll a' *Swenksundi* ki-kötő helyben; nagy bizodalommal vagyunk mindazáltal, a' békességnek tartóssága eránt, mind azért, mivel a' szarazon semmi afféle dolog szemünkbe nem tűnik, a' melly hadra mutatna; mind pedig azért is, mivel az *Orosz* Udvar, valamint *Pétersburgban*, úgy itt is *Stokholmban* békességes gondolatait nyilatkoztatta-ki közelébb erántunk. — Hasonló bizodalombokat írja a' *Dánusoknak* is egy *Koppenhágai* Levél, melly költ Júliusnak 15-dikén. — A' *Pétersburgi* Levelek, semmit se szóllanak a' hadról,

vagy békességről; hanem *Dánia*, és *Svéd-Ország* ellen fordítható tengeri erejét az *Orosz Udvarnak* így adják-elő: — „A' *Kronstadti* ki-kötő helyben 9 első nagyságú, 2 közép-szerű, 3 kisebb, és 3 vigyázó hadi hajók vagynak készen; szállító vagy tereh-hordó hajók pedig 12-en. — A' *Reváli* ki-kötő helyben 8 első nagyságú, 3 közép-szerű, 4 kisebb hadi, és 12 szállító hajók. — A' *Rosensalmi* ki-kötő helyben 45 tsónak-formájú ágyúzó hajók, 3 gallyák, és egynehány kisebb hajók. — Az *Archangeli* partnál is áll egy hajós Sereg. — Fő Kormányozójok ezen négy hajós Seregeknek: *Tschitschakoff* Admirál; Al-Vezérek pedig: *Kruse* Admirál., *Musin Pusckin* Vitze-Admirális, és *Scourskoff*, 's *Macaroff* Kontreadmirálisok.

Elegyes Tudósttások.

Brüsszelből írják, hogy a' *Frantziák* nem tsak a' rendes adót szedik-bé a' *Belgáktól*, hanem e' felett még azt is kívánják tőlök, hogy gabonájoknak kilentzed részét adják-által, és hogy minden hatodik *Belga Férjfi* álljon *Frantzia Katonának*. — Két *Magistrátuális Személyeket* gilljotínoztattak *Brüsszelben*.

A' *Spanyol, és Portugallus Udvaroknak* egészségbéli állapotjokról.

A' *Spanyol Király* *Húga, Mária Jóséfa Hertzeg-Aflzony*, a' mint fel akart

vólna űlni Júniusnak 7-dikén eggy öszvérré, mellyen mindennap ki fzikott jární műlat- tságra: el-törte a' térde' kaláttsát; a' Sp. Királlyal ugyan az nap el-esett a' lova, de egyéb baja tsak ugyan nem lett ő Felségé- nek, hanem hogy a' karján, és eggyik tzombján ütödést kapott. — A' *Portugal- liai* Királynénak elmebéli háborúi, éppen nem tsendesedtek vala még a' műltt Jún. 14-dikén is, és azon a' napon költt *Lisbonai* Levélböl olvassuk, hogy *Mária Anna* Hg Asszonyt — a' Királyné' Testvérjét — is hasonló nyavalyába ejtette azon való nagy meg-indúlása: a' mi érte *Frantzia*-Ország- ban a' Királvi Familiát, és a' Religiót. — A' Korona-Örökösének két kiseded Magzatjai is rosszul vóltak.

Nápolyból, Júliusnak 8-dikán. —

„F. Királyunk igen kegyesen szorgal- matoskodik a' kárvallott Lakosok eránt, úgymint a' kiknek fel-segélésekre, 's előb- beni állapotjukba való vissza - helyhezte- tésekre, egy különös Kommissziót állított- fel, Brigadéros, és *Porticibéli* Komendáns *Macedonio* Úrnak előlölése alatt. Sok száz Munkások vétettek - fel a' végre, hogy *Torre del Grecoba*, mellyet el - borított vala a' láva, út nyittassék a' vissza-menetelre az el-futott Lakosoknak; a' minthogy nyit- tatott is, és már feles számú Lakosok tértek - vissza. — Valakiktől ki - telik,

követik a' Király' példáját, szerentséilen Polgár - Társainknak hathatós megvigasztalásában. "

Erdély Ország.

Tövissről (Enyed mellől), Júliusnak 17-dikén. — „Ezen a' vidéken mind eddig olly nagy szárazság uralkodott, hogy mindenféle takarmányokra nézve, szükségét kell a' szegény Gazdáknak szenvedni. A' vizek annyira el-fogytak, hogy nemelly helyeken lakat alatt tartják a' kútakat: mert különben sem házokat bé nem érnek, sem marhájokat ki nem elégíthetnék. "

A' Nádorispány' Magyar lovas Regementjébéli Verbunk, szerentsésen folytatja gyakorta ezen vidékeken kötelességét: mert számos Legények szánnyák-el magokat jó Fejedelmek' szolgálatjára. "

„Egy darab időtől fogva, Királyi Kotsisokat, és Béreseket is kezdettenelt *Fejérváratt* fogadni, melly szolgálatra igen felesen tódúlnak. "

„*Kolosváratt* emelkedett Nemzeti Teátrumunknak gondviselését, magokra vállalták: Kormányzéki Tanácsos Gróf *Teleki Lajos*; 's Kormányzéki Titoknokok Gróf *Teleki Domokos*, és *Cserei Farkas* Urak. "

H í r a d á s o k.

A' Babonaságnak (*Superstízió*nak) természetét, és okait ki-nyomozni, 's végire

járni, honnan vagyon az, hogy az emberi lelkekben nagyobb hathatósággal munkálódik gyakorta a' babonaság, mint a' Vallás; és mi úton módon lehetne annak származását vagy nevedekését meg-gátolni az Emberek' Társaságában; vagy ha már meg-rögzött, ki-irtani azt, a' Vallás' sérelme nélkül. (*Investigare naturam, ac causas Superstitionis, atque inquirere, quí fiat, ut illa in permovendis hominum animis saepe plus valeat, quam Religio, ac quá viá et ratione fieri possit, ut in Societate civili haud nascatur vel adolescat superstítio, atque inveterata, salva Religione depellatur.*) — Ez a' Kérdés Hollandiában tétetett-fel, meg-fejtés végett, a' Leydai Professzorok, úgymint amaz esmeretes *Stolpiana Fundátzió*nak Gondviselői által; de nem csak Hollandiai, hanem minden más Nemzetekbeli Tudósoknak is lehet írni a' Fejtő, vagy Értekező Írást (Disszertátziót) akár deák, akár hollandus nyelven, de nem kell annak hosszabbnak lenni annyinál, a' mennyi reá fér 40 olyan levél-lapra, a' millyen rendszerént szokott nyomtattatni a' *Stolpiana Fundátzió'* betűivel. Ezen Fundátzió' Szekretáriussához, *Paradys Miklós* Professzorhoz, szükség küldeni a' Fejtő-íráásokat Leydába, a' jövő 1795-dik esztendőnek első Septemberje előtt olly móddal, hogy Leydában semmi váltság - pénzt ne köllyen érettek fizetni, 's legyen mellettek

egy bé-petsételtt leveletske, hasonló be-
tükkel vagy symbolummal, mint maga a'
Fejtő-írás; és a' Szerzőnek nevével, 's
lakása' helyével világosan meg-jegyezve.
A' leg-jobbnak ítéltetendő Fejtő-írás' Szer-
zője 250 forintot érő arany jutalom - pénzt
fog kapni.

Ama betses, és mindenektől nagy óhaj-
tással várt hasznos Könyv: Keresztyén Archi-
várius, Fő Tisztelendő Superintendens Hu-
nyadi Ferentz Úrnak, a' mostani világra igen
szükséges, és böltsen ki dolgozott munkája,
igen szép nyomtatásban, már a' sajtó-alól
két Darabokban ki-szabadúlt. Ezen hasznos
munka mind öszve 70 árkrsokból áll.

A' Tiszán túl, azok az Erdemes Urak, a'
kik erre a' betses munkára előre jelentést tet-
tek, Lőrinczi Debretzeni Vásárkor, a' Colle-
gium erdemes Bibliothecáriusától, azon az áron
a' mint az első tudósításban ki-tételezt, a'
magokét kezeikhez vehetik. A' Duna mellett
lévők, és a' Dunán innen valók pedig Pesten
Veingand Könyv-áruló, és Ó Budán Tisztele-
tes Dobos István Uraknál, következő Pesti
Vasárkor meg talállyák. A' meg nevezett he-
lyeken kívül találatni fog még: Kolosvárt Pro-
fessor Szathmári Mihály; Komáromban T. Far-
kas János; S. Patakon, Zilahi Sámuel Bibliothe-
carius Uraknál.

A' F. Fejedelemtől, Gróf Aspermonti Excelsior
ki-nyerte, hogy Borsod-Vármegyében fekvő Ónod
Városában heti és országos Vásárok tartathassanak e'
következendő napokon, úgymint: Minden héten
Tsötörtokon, heti Vásárok. Országos Vásár pedig
1.) Januáriusnak 3-dik napján; 2.) Mártziusnak 19-
dikén; 3.) Majusnak 10-dikén; 4.) Júliusnak 3-dikén;
5.) Oktoberek 4-dikén. — Ezen ki-telt öt napokat,
barom-vasárok fogják megelőzni egy nappal.

A

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

(II.)

Költ *Bétsben*, Kis - Ásszony - Havának
(Augustusnak) 5-dik napján, 1794-dik
Eszkendőben.

Frantzia Ország.

A *Kontra - Revolutziótól való félelme,*
s őrizkedése a' Közjóra ügyelő Deputátzió-
nak olly nagy, hogy annak próbaival
tellyesek a' már egynehány hetektől fogva
magából Párisból jövő tudósítások. —
Közlöttünk ezen próbákból némelyeket;
össze - summálunk most még többeket;
mellyek között leg-elöl említjük a' Márs-
Oskolájának Páris mellett való fundálását;
Robespierre Követői vétkül tulajdonították

L

vala a' gilljotínoztatott *Briffot*' Követőinek, hogy azok testörző Sereget akartak magok mellé fel-állítani; 's most magok — eggy (első Júniusi) Végzése által a' Nemzet-Gyűlésének — azt eszközlötték, hogy Fr. Országának 600 Distriktusaiból *Páris*' izom-fzédságába egy mezőre (*Camp de Sablons*) 3000 Iffjak — 16 es 18 esztendősek közt lévők, és a' leg-buzgóbb Pátriotáknak Fiaik — gyülekeztek - öszve Július' 8-dik napjáig, hogy ott Katonákká formáltassanak. Még Júliusnak 5-dikén küldöttek a' már eggyütt vólt Iffjak egy Deputátziót *Párisba* a' Jákobinusokhoz, mellynek Szó-fzóllója így kezdte beszédjét: „Mi vagyunk úgymond, az Elöljárói eggy új Seregnek, melly kész, viadalra indulni. Mi híven eljárunk kötelességinkben, meg-tartjuk esküvésünket 's a' t. A' Jákobinusok' Elölülője így felelt: „Haza' Reményei! méltóképpen eleget fogtok ti tenni az ő (a' Haza') várásának. Bízik ő, hogy ti, az Atyáitok által szerzett szabadságot meg-tartándjátok.“ — *Lebas*, és *Peyffard* — Nemzetgyűlési Biztosok a' *Mars-Oskolájánál*, így írtak Júl. 9-dikén a' N. Gyűléséhez: „A' *Mars-Oskolájába* rendeltt 3 ezer Iffjak közzül némellyek 12 és 15 óránnyi járó földet jöttek egy nap, tsak hogy el-érkezhessenek a' ki-rendeltt 8-dik Júliusra. Ha 3 ezer helyett, 30 ezer Iffjakat kívánt volna a' N. Gyűlése: mind itt termettek volna. —

Meg is történt, hogy sokkal többen érkeztek némelly Distriktusokból, mint a' mennyin meg voltak határozva; az igaz, hogy az úti költséget magok kasszájokból tették a' Distriktusok. Ollyan Ifjak is vagynak, kiknek nem hibázik több két vagy három hónapnál a' meg-kívántató időből. Nagy keménykedés volna, ezeket vissza küldeni. A' többek között *Lambert* nevezetű, 15 éltendő és tíz hónapos, bé-lép sátorunkba, „Ha, úgymond, két hónappal éltesebb vólnék: hozzá kezdhelnék Hazám' szolgálatjának tanulásához, egy lennék a' *Márs'* Tanítvánnyai között; de a' Törvény megölet engemet a' bánattal: ezt én nem érdemlettem.“ — Nem szólhatott többet, zokogásai miatt. Meg-illetődven illy magaki-nyilatkoztatásán, meg-hagytuk őt felesleg-való Tanítványnak.“ — Ezen előadás ízerént, annyira nevékedhetik még a' *Márs'* Tanítvánnyniak száma, hogy test-őrző Serege telik belőlle a' Közjóra ügyelő Deputáziónak.

Második próbául, fel-hozzuk a' revolutzionáris keménységnek, mindúntalan nagyobb erőben való gyakorlását. — Jól-lehet szakadatlanul tartanak *Párisban*, a' csoportos gilljotínozások: még is Júl. 18-dikán hét ezer hat száz hatvannégyre ment a' Rabok' száma, a' *Conciergerie* nevű tömlőtzbéli Foglyokon kívül. Nem tsak *Párisnak*, hanem más Frantzia fő Városok-

nak piattzaikat is öntözi a' kimélletlenül ontott frantzia vér — így írt egy *Párisi Levél*, Július' 19-dikén. — Tsak magában *Rennes* Városában, úgym., többet nyesett-le 151 főknél a' gilljotín-vasa, egynehány napok alatt. — *Arras* (*Atrebatés*), és *Cambray* (*Cameracum*) Városokban Nemz. Gyűlési Bíztoóságot viseltt *Lebon* nevezetűnek kegyetlenkedései ellen, panasz ment *Párisba*, melly panasz eránt *Barrere* olly formán nyilatkoztatta-ki a' N. Gyűlés előtt Júl. 9-dikén a' Közjóra ügyelő Deputátzió' vélekedését: hogy nem hagyja ugyan helybe a' Deputátzió, *Lebon*' bánása - módját; de nem is kárhoztathatja, minthogy annál-fogva tisztúlt-meg *Cambray* a' Hazaárulóktól. Mit nem követhetne-el pedig egy Republikánus Ember, szabadon, az Aristokrázia ellen való gyűlölségből? Az efféle tselekedetnek hibás módját helyre hozza az indító-oknak jósága, a' mellyből származik az. "El-mellőztetett tehát a' *Lebon* ellen tett panasz. *Dubois-Crance* ellenben, a' ki *Lyon* Városát (*Commune-affranchie*) ostromlotta vala, és minekutánna bé-ment abba, olly sok vért ontatott ottan: Július' 11-dikén ki-töröltetett még is a' Jákobinusok' Laistromából, azért, mivelhogy *Robespier-nek* és *Couthonnak* elő-adásaik szerént, kedvezőleg bánt sok öszve-esküdttekkal. — Hatalmat adott a' Nemzet - Gyűlés, Júl. 9-dikén a' Közjóra 's a' Közbátorságra.

ügyelő Deputátzióknak, hogy el-botsáttathatnak némelly foglyokat; de ezek a' foglyok tsupán olyanok 1.) a' kik tulajdonképpenvaló mezei munkás, vagy kézmíves szegény Legények; 2.) ollyatén helyekből valók, mellyekben nem megy fellyebb a' Lakosok' száma ezer kétfélszázra; 3.) kikre nints afféle panasz, hogy a' hazatérés' vétkenek valamelly nemében részvesztettek volna; hanem p. o. arra hagyták talán magokat vétetni, némelly hajdani Egyháziak által, hogy sürgessék az előbbeni Religiónak közönséges vissza-állíttatását 's a' t.

Harmadik próbát találunk azokban a' tüzes beszédekben, mellyeket az elhatalmazni kezdett vendégeskedések, és bélesség-emlegetések ellen nem tsak *Robespierre* tartott a' Jákobinusok' Klúbjában, 's *Barrere* a' N. Gyűlésében; hanem a' Nzeti Ágens is — *Chaumette*' Szuktzesszora — a' *Párisi* Magisztrátus előtt. — Ide tartoznak *Robespierre*'nek, és *Barrer*'nek újabb beszédjeik is, mellyeket mondtak: amaz a' Jákobinusok' Tárzaságában, Júl. 16-kán; ez pedig a' N. Gyűlésében, Júl. 18-dikán. *Robespierre*' hosszú Orátziójából következő tikkelyeket közlünk: „Az, úgy mond, nekem a' tzielom, hogy el-kerültessem minden Hazafiakkal a' törököt, mellyek vettetnek ő-nékiek; és megakadályoztassam, hogy a' N. Gyűlésében

új fáklyája ne gyűjtassék a' visszálkodásnak. Minden nap látjuk, 's nem lehet titkolni, hogy meg alatonítani, és semmivé akarják tenni a' Nemzet Gyűlését, rettentések által. Vagynak olytatén öfzve sereglesek, melyeknek tzellyok az, hogy minden Tagja a' N. Gy. nek úgy tartsa magát, mint a' Közjóra ügyelő Deputátzió által ki-szententizáztatott személlyt. — Könnyü móddal, és a' pártosoktól való nyughatatlankodtatás nélkül végbe mehetne a' revolúzió, ha minden Emberek egyenlő Barátjai volnának a' Hazának, és a' Törvényeknek. De még ennek sok héjjával vagyunk. Bizonyságúl hívom én itt a' jó lelkű Embereket, ha nem úgy vagyon-e a' dolog? hogy midőn védelmezni akarnak ők egy Pátriotát. kit az Aristokrázia öfzve - rontott, 's egy tsapodár Aristokrata elő-áll; nem mindjárt sokan tsoportoznak-e e' mellé, a' kik fel-fogják az ügyét? — Esmérjük-meg tehát, hogy még nem eléggé erős fundamentomon áll a' revolút. Igazgatás, és hogy Fakiziók vagynak, mellyek ennek ellene dolgoznak. — — En iparkodom eleit venni, hogy hasonlás ne támadjon, és két ellenkező Felekezetekre ne oszollyon a' Nti Gyűlés. Kérek minden Tagokat, hogy óltalmazzák magokat, bizonyos személlyeknek hitetlen ámitásaik ellen, a' kik minthogy magok félnek: oszlatni akarják mások között félelmeket. “ — *Barrere*, minekutánna

elől-számlált volna némelly győzedelmeket, így szólott a' többek között: „Kétszereznek a' rágalmazások ugyan azon időben, mellyben sokasodnak a' Közöns. Társaság' szerentséi. — Méltó a' meg-jegyzésre, hogy az *Olasz-Országból* vett tudósítások után, egyfzersmind tapasztaltatnak: kívülről; a' (Frantzia) Ki-költöztteknek örömek, 's fenyegetődzések, és az *Ángliai Parlamenti-bélieknek* nyughatatlankodások; belőlről pedig; a' Pátriotáknak üldöztetések, a' hamis hírek, és a' gyilkos szándékok. — *Párisban* feles számmal vagynak a' Népi Társaságoknak (*de Sociétés populaires*) Küldöttjeik, kiknek nagy része, álnokságokban foglalatoskodik; és a' kik, ha Pátrioták, több jót tehetnének önnön honnyaikban, mint a' Közép - Gyülekezetben (*Páris Városában.*) A' Közjóra ügyelő Deputátzió intézeteket fog tenni eránta, hogy ezek a' sok haszontalan Deputátusok vissza - küldődjenek a' magok Társaságaikhoz; 's meg-gátoltassék azoknak gonosz szándékjok, a' kik háborgatják még a' Közöns. Társaság' közép - pontját. — Ha élesíti az *Ánglus*, ölö vasait: vigyáznak a' *Republikánusok.* — Avagy egy politikus *Gigással* kell-e küszködni *Ángliának?* A' Fran. Köz. Társaság' sorsa nem lehet kétséges: bé-írta azt a' Győzedelem, a' Világ' és Székulumok' Laistromába. “

Negyedik próbát szolgáltató, *Robespierre*nek maga - viselése. — Valamint eleitől fogva igen vigyázott ő arra, hogy változó gondolatokat, és gazdagság után való ásitozást ne mutasson; úgy most is különös gondossággal el - hárít minden afféle történeteket, mellyek gyanúságba ejthetnék őtet, a' nagyra való vágyás, és Diktatorság után való esdeklés eránt. — *Fayette*, és *Pethion* — *Párisi* Komendáns, és Polgármester - korokban — külsőképpen is ki - nyilatkoztatták azon való belső örömöket, ha közönséges tzeremoniák' alkalmatosságával, hallhatták mindenfelől, az ő személyeiket tárgyazott *Éllyen* - kiáltozásait a' Népnek; *Robespierre* ellenben, mindent el - követett, hogy a' Fő - Valóság' tiszteletére szenteltetett Innep - napon (melly vólt Pünköst - napja) *Vivátot* ne kiáltson néki valaki; a' minthogy akkor is, midőn első Beszédje után ki - indúlt ő az Oratori Székből, 's ment a' sokaság között egy lángoló faklyával, az *Atheismus* (Isten - tagadás') tsúfos ábrázolatjának elégetésére; nem hallattak semmi egyéb kiáltások, hanem: *Éllyen a' Közönséges - Társaság!* — *Robespierre*' sugallásából adott - ki kétség - kívül, Júliusnak 10 dikán következő Rendelést a' *Párisi* Komendáns *Henriot* is: — „Fegyver - viselő Rokonim! Midőn Ti, a' mi atyafiságos kis vendégségeinken együtt vagytok; ne

igyatok különösen semmi magános személy' egészségeért; egy Közöns. Társaságban ki kell terjedni az egészség-kívánásnak minden jó Emberekre; a' szabadságnak 's egyenlőségnek minden Barátira; és minden Tagokra, mellyekből áll a' Nagy Familia. Nincs szebb dolog, mint egészséget kívánni mindazoknak, kik óltalmazzák a' Hazát, mellyet szerezünk; 's a' Törvényeket, mellyeket kedvellünk."

Erdély Ország.

Szebenből, Júliusnak 19-dikén. — „Lifton Úrról, a' ki ezen útagzott vala kereszttül Konstantzinápolyba, olly szándékkal, hogy fel-váltsa ott Ainsley Urat, a' Nagy - Britanniai Követségben, írtam vólt a' Hirmondónak: írok most Ainsley Úrról is. Ez a' derék Gavallér; Júl. 13-dikán érkezett Városunkba, mellyben minekutánna meg - nézegette vólna a' mi, látást érdemlett, nevezetesen a' többek között néhai Gubernátor Bárá Bruckenthal Úrnak Könyv - Pénz - és Kép - Tárjait (Bibliothekáját, Müntzkabinétját, és Bildergalleriáját): már tegnapelőtt ismét tovább kezdette folytatni, Bétsen kereszttül vejendő útját Anglia felé. Tellyes ez az Úr reménységgel, azon tengeri győzedelemnek nagy foganatjáról, mellyet első Júniusban vettek az Anglusok a' Frantziákon."

„Vólt *Ainsley* Úrral, egyéb úti Társain kívül, *Meyer* nevezetű Festő is. — *Római* Fi, és az Arkhitektonikában (Épületek' rajzolásának mesterségében), *Piranesi* Tanítványa. — *Europában*, utóllýára vólt ez, a' *Nápolyi* Kiralynak kies múlató helyében, *Porticiben*, melly híres, a' sok szép Státuákról (faragott képekről), és a' *Vesuvius*' tüze által el-borítottatott néhai *Herculanum* Városának maradvannyairól. Azóltától fogva el-járta *Barbariát*, *Lybiát*, *Egyiptomot*, a' *Veres-Tenger*' partjait, *Arábiát*, *Syriát*, *Mesopotámiát*, *Palaestinát*, *Kis-Ásiát*, 's *Görög-Országot*, és tsak nem minden leg-nevezetesebb helyeknek, 's vidékeknek festett ábrázolatjaikat hozta magával. Láttam p. o. nálla, a' *Libyai Jupiter Ammon*' Templomát, mellyről, *Nagy-Sandor*' idejétől fogva, eredeti tudósítást senki se közlött; láttam *Karthágo* Városának, *Tunistól* nem messze lévő romladékit (ruináit), a' *Memphisi* Pyramisokat; *Antiochiát* 's a' t. — Mitsoda szándékkal vagyon *Meyer*, ezen ritkaságok eránt: meg fogom írni következő levelemben. Most tsak azt említem még rólla, hogy meg akarja jární egyy Ánglussal a' *Nilus-vize*' származásának helyeit is. “

„Sok égi háború, de még is kevés esső jár itt *Szeben* körül. “

Déváról, Júliusnak 19-dikén. — „Az emberi természet' esméretére vezető magá-

nos Történetek' Históriájában méltán helyet érdemel, úgy itélem, eggy olly Embernek erőszakos ki-múlásáról való hiteles tudósítás, minémű vólt néhai N. *Csóka Sámuel*, a' kiről emlékezett vala Qqq árkusa a' *M. Hirmondónak*. — Hánykódó indúlatai között, egy levelet útasított tegnapelőtt a' nevezett Szerentsétlen, született *Josintzi Juliánna* Báró-Affzonyhoz, kivel házassági életben élt, 's magzatokat is nemzett. A' Levél' értelmét látni lehet az itt következő írásból, melly a' testamentommal, és még egy más rövid írással eggyütt, a' ki-múltt Rab' asztalán találtatott.

„Kedves Juliskám! Tegnap, az ez előtt küldött Levelemben kertem vólt, hogy magáról, gyermekeiről, és házaról, töllem, utolsó rendeléseim' által - venni jöjjon-bé hólnap, az az Tsötörtökön jó reggel; most is abban meg-változhatatlanúl állván, kérem: múlhatatlanúl hólnap, úgymint Tsötörtökön kilentz órára bejöjjon; különben, valamint életemről, úgy halálomról se kívánjon tudni, és többlőzör hozzám soha bé se jöjjon. — Mikor ez utolsó kérésem' nem tellyesíti: végye illy utolsó szívem' ki-nyilatkoztatását, mint vóltt Hitessének.“

Csókádnak vig kedve örök gyászba lépe,
Értted, ki szívemben vóltál Világ' Szépe:
Mert látom, irigység kezemből ki-tépe,
De vóltt hívségednek lessz szívemben képe.

A' Világ' kedviert, új Szerentsétlennek
Tevél, 's banatimban, jaj! feneketlennek:
Még is tilzta szívből könyörgök Istennek,
Tegedet meg-áldjon; engem' veszessenek.

Példásan, hogy légyen minden elégelve,
Midőn keserűség' poharát meg-telve
Rám köszönvén, az at, egész ki-emelve
Meg-ittam, utólsót raja el-lehelve.

Jaj! Te gyermekiddel, kedvesebb napokat
Élly, mellyek közt rendelly egynehány órákat,
Eget engesztelni azért, ki Világot
El-hagyja mindjárt a' Változandóságot.

Tsötörtökön, délelőtti 9 óráig tsendesen vólt; kilentz óra után pedig szinte tizenkettőig nagy indulattal imádkozott Cs. S. Kevéssel 12 óra előtt meg-értvén, hogy Feleségéhez botosátott levelének nem lesz foganatja, ezeket a' rendeket írta:

Átkozott ez óra, melly e' napot közli,
És a' meg-élhetőt gyilkosúl meg-öli;

Maradj-el már Világ tőlem hivságiddal,
Csóka siet, indul te bosszúságiddal.

E' meg-lévén, belső Strásájához ment, s egy aranyat nyújtván nékie így szóllott hozzá: *Te mindjárt változol; és im' könyveimet látod, mellyek e' Világért hullanak szemeimből; te, e' mellett könyvezz-meg a' kortsmán engemet.* Azzal a' Strásától elfordulván, vette imádságos könyvét; ment az olasz fal megé, melly az ágya előtt állott; és midőn ütné a' tizenkét órát: úgy lött magának egy pisztolyt a' mellyjébe, hogy leg-ottan halva dült az ágyára.

Magyar Ország.

+ *Újvidékről, Júliusnak 28-dikán. —*
„Júliusnak 26-dik napján, ezer két száz Frantzia Foglyok érkeztek négy hajókon Pétervár alá, kiknek fele a' Pétervári Várban maradott; fele pedig a' Temesvári Várba szállíttatott - által, más nap délután.”

„Az ideji aratás, kaszával ment végbe többnyire ezen a' részen is: mert a' szárazság úgy meg-ritkította az életet, hogy éppen nem lehetett benne fogni jó markokat.“

„A' széleken lévő *kontumácz* (tisztuló) házak zárva tartatnak, és az által-menetel *Belgrádba*, valamint az onnan-való által-jövetel is meg nem engedtetik. Az épségben maradhatott Lakosok, nagy részént erdőkben készítették magoknak lakótanyákat.“

Hadi Környülművelések.

Landrecies Várának vizsgálta nyereséről azt mondta *Barrere* a' N. Gy. nek 17-dik Júliusi Ülésében, hogy az egy ember veszteségbe se' került: mert darrogtak ki ugyan az ágyúk a' Várból; de mivel tsupán 150 ölnyre ástak attól mindjárt az első ostrom árkot is a' Frantziák; és ezt a' Várbeli Őrizet éppen nem gondolta: tehát golyóbissait olly messzeségre lövöldözte, hogy azok száz öllel hullottak le, a' Fr. munkásokon túl. — Kapitulálni akartak a' Várbeliek: de meg értvén a' N. Gy. nek felőlök hozott végzését, hogy t. i. ha 24 óráig meg nem adándják magokat: azon-túl mind el fogják veszteni életüket: kézszebbek voltak hadi foglyokká lenni. — számszerűen két ezeren.

Az *Angliai* Kabinétba újjonnan felvétellett Tagok között — minéműek: Gr. *Fitzwilliam*, a' Titkos Tanács' Prézidense;

Gr. *Spencer* a' Titkos Tanátsnak Tagja; *Portland* Hertzeg, Státus-Titoknok; *Windham* Ur, Had-Titoknok — olyanok is vagynak, kik ennekelötte az *Oppozitzió*ból, vagy a' Ministériommal ellenkező Felekezetből valók vóltak. Ezen intézetből reménységet formált magának az *Anglus* Nép a' békesség eránt, nem ugyan olly fundamentomon, mintha *Portland* Hertzeg, és *Windham* Úr, békességről gondolkoznának, mivel ezek magok is olly értelemben vagynak, hogy folytatni kell a' hadat; hanem mivel úgy okoskodik, hogy a' nevezett Ministerekkel tsak ugyan készebbek a' Frantziák, békességről való alkuba ereszkedni, mint *Pittel*. Ezen okoskodásból, és a' rajta épült reménységből — így ír egy *Londoni* Levél — meg-tetfzik: hogy könnyen reményli azt az Ember, a' mit kíván, bár ha több okai legyenek is a' nem-reménylésre, mint sem a' reménylésre.

Londonból, Júliusnak 18-dikén. — „Olly hír futamodott itten, hogy a' *Cherbourg* (frantzia) parthoz, 120 szállító hajók gyültek össze, és 5000 főből álló reguláris katonaságot szándékoznak onnan *St Malo* szigetébe vinni. Ezen 5000 Emberek össze fogják kaptsolni magokat, egy más Sereg-észttállyal, melly már készen áll *St Malo*ban, 's indulnak az *Irlandiai* (*Hiberniai*) partok felé, sok újj találmányú ágyuzó tsónakokkal. — Bizonyos do-

lognak tartatik itten, hogy *York* Hertzeg nem fog Hadi Vezérséget follytatni többé rólunkról a' Frantziák ellen, 's minden órán itt lesz *Londonban*: vissza tér Seregünknek is egy része *Hollandiából*, 's nem marad ott több hús ezernél: *Smith* tengeri Vezérünk ellenben parantsolatot vett, hogy a' kormányozása alatt lévő ágyúzó tsónakokkal haladék nélkül induljon a' *Skáidis* vizére, 's óltalmazza arról *Hollandiát*.

„Tegnapelőtt tevődött itt közönségessé, ágyú-durrogások által, az a' hír: hogy a' *S. Domingói* Frantzia Birtokok' fő Városát *Port-au-prince*t megvették Jún. 4-dikén az Anglusok.“

Mannheimből, Júl. 27-dikén. „A' Prussziai Sereg, közelebb vonta vala magát *Moguntziához*: de megént elébb nyomult, úgy hogy már most a' Rajnától fogva, *Meissenheimig* nyúlik.

Antverpia (Anvers) Városából, Júl. 22-dikén. „A' melly *Hollandus* Katonák őrizeten vóltak itt egy ideig: *Zelandia* Tartományok felé vették innen útjokat. A' magazinomok is el szállíttatnak innen. A' Frantziák, mind inkább inkább közelítenek hozzánk — *Nieuportba*, — melly magát, minden fel tétel nélkül adta meg — Júl. 18-dikán estve ment bé az ellenség.

Aachen (Aix-la-Chapelle, Aquisgranum) Városából, Júl. 25-dikén. Ma est,

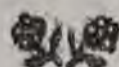
ve érkeztek ide emberek *Lüttich* (*Liège* *Leodium*) Városából, kik azt beszéllik: hogy midőn ők el-hagyták *Lüttichet*: 3 óránnyi járó földre vóltak még onnan a' Frantziák. A' *Koburg* Hg' személlyes kormányozása alatt lévő Ts. K. nagy Sereg *Mastrichton* alól fekszik most is, és *Vise-tig* nyúlik.

(*Viset*, 3 óránnyira fekszik *Mastricht*-től, dél felé: ugyan annyira *Lüttich* Városától is észak felé)

Mastrichtban, a' *Hollandus* Örizetet; Ts. Kir. Katonaság váltotta-fel. — *Juliers*, vagy *Juliacum* Városa (melly, hasonlóképpen a' *Német-Birodalomnak* *Vestfáliai* Kerületében fekszik, mint *Aquisgránium*) óltalmazható állapotba helyheztesztődik: mivel arra mutatnak a' környülállások, hogy a' Ts. Kir. Sereg' bal szárnya *Juliacum* előtt választ tanyát magának.

Brüsszelből, Júliusnak 15-dikén. — „Tegnapelőtti dél-tájtól fogva, nem áll itt fenn a' *Károly*' Státuája.“

Eggy árkus Tóldalékkal.

T Ö L D A L É K

A' Magyar Hirmondónak, Aug. 5-dik
napján, 1794-ben költt árkusához.

Azoknak az *Aradi* nem eggyesült Görög
Megyében lakó Görög kereskedőknek neveik,
a' kik a' jelenvaló Frantzia háborúban e' fo-
lyó esztendőben, Januar első napjától fogva,
egy szabad Seregnek tartására, és az igirt lum-
manak fertály esztendőnként lejendő le fizeté-
sére magokat le kötelezték.

Lakó helyek.	Neveik.	Ember.	Summa.
<i>Pecskán Arad Vár- megyében.</i>	Jankovits István	1/8 12	-- 30
<i>Györökön --</i>	Kristian Péter	1/8 12	-- 30
-- --	Kristián György	2/8 25	-- --
-- --	Stavro Kristián	1/8 12	-- 30
-- --	Dima György	2/8 25	-- --
-- --	Anastasovits Athanasius	1/8 12	-- 30
-- --	Kosztá Trigoni	1/8 12	-- 30
-- --	Kosztá Miklós	1/8 12	-- 30
<i>Világoson</i>	Dima Mihály	2/8 25	-- --
-- --	Argiri György	1/8 12	-- 30
-- --	Guma Konstantin	1/8 12	-- 30
<i>Balsán --</i>	Etsu Vaszili	1/8 12	-- 30
<i>Muszván --</i>	Kosztá Miklós és Manoli György	1/8 12	-- 30
<i>Boros-Jenőn --</i>	Palkó Illés és Dime János	1/8 12	-- 30
<i>Székváron --</i>	Kosztá Lazarovich	1/8 12	-- 30
<i>Simándon --</i>	Dima Kosztá	1/8 12	-- 30
-- --	Thriantaphil János	1/8 12	-- 30

<i>Miskán</i>	--	György János	1/8	12	--	30
<i>Tóth Komlóson Békés</i>						
<i>Vármegyében.</i>		Rózsa János	2/8	25	--	..
<i>Oros-Házán</i>	--	Kalló György	2/8	25	--	..
--	--	Papp Miklós	1/8	12	--	30
--	--	Vangel Zsigmond	1/8	12	--	30
<i>Gyulán</i>	--	Georg Nicolae	1/8	12	--	30
--	--	Marcó Lázár	1/8	12	--	30
<i>Székhalmon</i>	--	Kristóf Antal	1/8	12	--	30
<i>Körös Ladányon</i>		György és Mihály Nestor	1/8	12	--	30
<i>Kun Sz. Mártonon Csongrád Vármegyében</i>	--	Kalló Theodor	1	100	--	..
<i>Szalontán Bihar</i>						
<i>Vármegyében</i>		Konstantinovits Theodor	2/8	25	--	..
<i>N. Váradon</i>		Bosnyák Koltzta Rozvani	4/8	50	--	..
--	--	Kesselin Tamás	1/8	12	--	30
--	--	Mihalovits Sándor	1/8	12	--	30
--	--	Demeter Antal	1/8	12	--	30
--	--	Antal János	1/8	12	--	30
<i>Diószegen</i>	--	Kiss Pál	2/8	25	--	..
--	--	Pap János Telegházi	1/8	12	--	30
--	--	Kis Miklós	1/8	12	--	30
<i>Belényesen</i>	--	Demeter Mihály	1/8	12	--	30
<i>Székelyhidon</i>		Kiss Ferentz	1/8	12	--	30

Arad Vármegyéből Simandról, Sztojano-
vits Miklós 50 for. Ivis Jenőről, Jankovits
Konstantin, és Sterjovich János 25 for. Szék-
udvarról, Pantó János 25 for. Siklóról, Koltz-
tántin György 25 for.

Békés Vármegyéből Békésről, Giba Mihály
a' Pap 12 for. 30 kr. Goloska Demeter 12
for. 30 kr. Stojanovits Colzta 50 for. Theo.

dor Mihály 25 for. Charisch János 25 for.
 Csabáról, Giba Lázár 12 for. 30 kr. Dumbar
 Konstantin György 25 for. Berényről Kri-
 stóf János 12 for. 30 kr. Christo Charito 12
 for. 30 kr. Szarvasról, Franko Emanuel, Bar-
 daki Miklós, Demeter György, és Demeter
 István 25 for. Gyarmatról, Jánovits Zsigmond
 12 for. 30 kr. Gyomáról, Papaxi Athana-
 sius 25 for. a' Kunságból Kartzagról Pap Ist-
 ván 50 for. Saponus János 50 for. Ralya
 Mihály a' Pap 25 for. Kontorusch Tódor 25
 for. Joannovits Mihály 25 for. Kis Új Szál-
 lásról, Demeter Kristóf 50 for. Angyeli Kon-
 stantin 50 for. Turkeviből, Kontorusch Mik-
 lós 25 for. Madarásról, Bernárd Kristóf 12 fr. 30
 kr. Paltalis János 12 for. 30 kr. Kun-Hegyes-
 ről, Demeter Kristóf 25 for. Erős Pamli 12
 for. 30 kr.

Heves Vármegyéből, Gyöngyösről Sko-
 pián Tódor 100 for. Pap Ferentz 50 for. Gur-
 kus Demeter 50 for. Akuglán Antal 50 for.
 Kutthutáki Panajóti 50 for. Driska István 37
 for. 30 kr. Saró Anastasi 12 for. 30 kr. Tur-
 nai Demeter 12 for. 30 kr. Turnai Margarét
 12 for. 30 kr. Demeter János 12 for. 30 kr.
 Ticsune Péter 12 for. 30 kr. Jászberényből,
 Hacsí Latzköy 100 for. Hacsí Athanasi Péter
 50 for. Martzali Konstantin 50 for. Martzali
 Pegy 25 for. Bosnyák Tódor 12 for. 30 kr.
 Theodori Márton 12 for. 30 kr. Sagillos Ar-
 gili 12 for. 30 kr. Arók-Szállásról Csubanuli
 János 50 for. Csubanuli Konstantin 50 for. M.
 Túrról, Pap Máté 25 for. Rátz György 25
 for. Török Sz. Miklósról Szafir János 25 for.
 Nagy György 12 for. 30 kr. Kirial György 50
 for. Papp János 25 for. Tisza Abadról, Ta-
 káts Miklós 25 for. Tisza Berzáról, Toti Ist-

ván 12 for. 30 kr. Sz. Imréről Illyés István 25 for. Kenderesről, Konstantin Demeter 25 for. Vanyáról, Gabó Konstantin 12 for. 30 kr. Szabolcs Vármegyéből, Nádudvarról, Takács István 25 for. Bihar Vármegyéből Kabáról Philipp István 12 for. 30 kr. Csongrád Vármegyéből, Szeresről, Kaló Konstantin 100 for. Guricza János 50 for. Harsich Mihály 50 for. Hadszi Konstantin 50 for. Guritza Tódor 25 for. Guritza Márton 25 for. Chrysantopol Demeter 12 for. 30 kr. Pap György 12 for. 30 kr. Nasto Konstantin 12 for. 30 kr. Nikolits Mihály a' Pap 12 for. 30 kr. Basil Miklós 12 for. 30 kr. Chadzsy Simon 12 for. 30 kr. Kun Sz. Mártonról, Vaics Charis 25 for. Csambali Koltza Mihály 25 for. Vásárhelyről, Spiridon Charis 12 for. 30 kr. Tódor György 12 for. 30 kr. Csacso Mihály 12 for. 30 kr. Arvanti Pap Mihály 12 for. 30 kr. Popovits Demeter, az Oskola Mester 12 for. 30 kr. Konstantinovits Christo 25 for. Csanád Vármegyéből, Makoviáról Popovits Mihály 25 for. Valzil György 25 for. Sajténról, Demeter János 12 for. 30 kr.

Syrmiumból Kameniczről, Simonovits Elek, és Viatovits Koltza 200 for.

T u d ó s í t á s o k.

Jó ideje már, hogy a' Szentiványi gazdálkodásra szolgáló deák Könyvét Magyarra fordítom, melyet két részre osztok, és Hegyallyai Iszölöknek nemeivel, gyarapításával, munkájával, egy szóval minden minémüségeivel, annak utánna aszú Iszölő, és másfajta boroknak rend szerint való tsinálásának 's készítésének módjával, annak illendő tartásával gyarapítani fogok. Ezen munkámat előre

fizetésre akarom illy formára bocsátani, hogy a' költségemet ki vévén, az azon felül lévő pénzt ő Felségének Hadi költségére térdem hajtásával ajánlyam. Ezen munka 45 árkusnál nagyobb lészén, *Budán* Királyi Universitásnak betűivel illendő módon nyomtattatni fog, és azért annak 1 Rforint lészén az ára. Reménnem érdemes Hazámfiától, hogy ezek Fels. Urunkhoz buzgó szeretetétől ösztönöztetvén munkámat, és abból került jó szándékomat meg nem vetik. Az előre fizetést bé szedő Urakat tisztsézekre hagyom az Uraknak azt hozzáadván hogy ezek a' tizen eggyedik darabot jutalomúl kapni fognak. Az előre fizető pénz pedig *Csillag* Ignátz Királyi Universitás nyomtató műhelyinek Typogr. contra Agenséhez küldetessen. Az előre fizetés Sz. Mihály napjáig fog bé szedetődni. Kérettetnek mind azon által a' bé szedő Urak, hogy az előre fizető Uraknak számát neveikkel, 's tisztségeikkel együtt, vagy nékem Körmötzre, vagy pedig felül említett contra Agens *Csillagh* Ignátz Úrnak tudunkra adják, hogy azoknak neveiket nyomtatásba bé iktathassuk.

Csillagh Ferentz,
Körmötzi Magyar Professor.

Quod plerique hodie novorum argumentorum Auctores, qui Operum suorum praestantiae, atque perfectioni acrius intenti sunt, sapienter omnino facere consueverunt, ut priusquam illa litteratorum hominum conspectum, beneficio typorum, subire patiantur, Eorum iudicia, consilia, atque suppetias, praemissis Nunciis officiose implorare non intermittant: idem mihi quoque prouide agen,

dum esse ratus, tempestive hocce Folium eo animo publici facio juris, et in vulgus doctum dimitto, ut divulgatione ipsius mentem meam Patriae non minus, ac finitimarum Gentium Eruditis praeue tantisper explicem; quo illi, quibus multa lectio, atque eruditio, materiae, quam pertractandam suscepi, vberior cognitionem, et adparatum parauit, me pro ea, qua in Bellas Artes atque Nationem nostram Hungaram propensa feruntur voluntate promptius, liberaliusque suis litterariis Symbolis opportuno tempore adiutum pergant.

Neque vero dubito quemquam tam aversum futurum a' Musis, qui per eas Nomen suum celebrari, atque immortalitati transscribi renneret: neque ego etiam tacitus quemquam praeteriturus sum, qui qualiquali subsidio accessionem lucubrationibus meis adferre contenderit. Si etenim ipsae florentiores quandoque Scientiarum Academiae, Eruditorumque Societates, quas ceu Litteratorum Dictatorum Concilia suspicimus, ad numeris omnibus ab oluenda Molimina sua, vel soluenda multiplicia altioris indaginis Theoremata, propositis largissimis Honorariis quorumvis priuatorum, quantumlibet remotorum, Doctorum Virorum opem, sententiamque efflagitare non dedignantur, quidni me, qui praeter addictum. Bonis litteris animum, atque prognatum ex eo Res Patrias pro ingenii mei, et propriae supellectilis Librariae tenuitate illustrandi, ornandique studium, nihil mihi adesse praesidii, atque facultatis maioris gloriari possum, in exposcendo Eorum Illustrium seu Exterorum, seu Domesticorum Virorum auxilio, quibus forte nec voluntas, nec modus mihi opitulatoricem suam praebendi operam deesset, pudibundum, aut cunctantem esse deceret?

Itaque Illustri Musagetarum, et Litteratorum Coronae mea humillima deferens obsequia, annuncio, atque significo, me vestro, furoreque, Vatribus quibusvis familiari, percitum, ad pangendas ipsorum fidelium Apollinis, Musarumque Ministrorum laudes, qui ab exculta, magis propitia Minerva, seu *Hungarica*, seu *Latina Poesi*, hactenus e popularibus nostris aliquam Nominis censecuti sunt celebritatem, non sine grauiori motiuo, atque causa delapsum esse. Cum etenim, liquidissima perfusus voluptate, in isto Scientiarum, atque Artium Lumine, cuius fulgentissimi radii quaquauersus in abstrualissimos etiam Patriae nostrae angulos se se ex aequo exserunt, et in hac incredibili Doctarum Mentium contentione, atque aemulatione, qua tota propemodum feruet, atque aestuat Hungaria, cerne-rem non eo duntaxat Hominum Eruditorum conatus vergere, ut digna luce publica, digna perennaturis mandent chartis, sed emergere quoque, atque vocem suam attollere plures istiusmodi Scriptores, qui, exemplo Plutarchi et Suetonii, Illorum Vitas, Res, et Opera, immortalitatem emerita, singularibus consignarent Commentariis: Rem Gentilibus meis haud ingratam, ac una nullius seu praeiudicio, seu intercessionis obnoxiam tanto minus me acturum existimaram, si ipse ego scribendis, texendisquae *Poetarum Hungariae Biographiis* animum, atque conatum meum addicerem; quod aliunde, me tacente, Orbi Litterato probe cognitum existat, hanc materiam a nullo vnquam, cuius vestigiis latius pandendis, insistere possem, attactam esse. Quanto igitur durius, atque difficilius est, nemine praeunte Duce, salebrosam meare semitam, tanto, ad

frangendam laurorum siluam, acriores mihi subdit stimulos Amor ille, et Desiderium, quo in propagandam illam nobilissimam Philosophiae Partem, quae Scientia Pulchri, seu Doctrina Boni Gustus, vulgo *Aesthetica* audit, spargendum item suauissimum Heliconiorum Florum Odorem, et celebrandam Eximiorum Patriae meae Poëtarum Famam, piissimo iuxta, ac tenerrimo flagro.

Bona igitur illorum venia nouo huic Operi ea mente, et cogitatione, manum, atque calamum adiungo, ut Vitas, et Res singulorum gestas, interrupto Carminis filo: ipsos vero Editorum, et Anecdotorum Operum titulos, atque recensiones soluta deducere intendam, occipiamque Oratione. Quod igitur, Deo Ter Optimo Maximo Auspice, felix, faustum, fortunatum, atque honorificum sit vniuersis Elegantiorum Litterarum Patronis, et Amicis; ipsi nobilissimae huius materiae scopum, indolem, et supellectilem intimius perspicientes, nullo amplius seu interprete, seu hortatore egere videntur, ut qua quis symbola Litteraria meos adiutum pergat conatus, cuiuslibet minutim, et singillatim indicare, atque repetere debeam. Hiatus enim, et lacunae in *Czvitingeri*, *Bodónis*, *Sciuerthii*, et aliorum, qui hos, seu praecessere seu subsecuti sunt, Biographorum Memóriis, creberrime occurrentes habita item prae manibus Inedita variorum domesticorum Poëtarum Carmina; denique rariora, atque fugientia Poëmata, tacite eos quodammodo admonebunt, quibus supplementis, et accessionibus nostram Opellam illustriorem non minus, quam locupletiores reddere possint, atque valeant.

Nam quis tam vastam, multiplicem, at

que omnigenem sibi Eruditionem, subactumque adeo insigni crisi Judicium vindicare auit, ut de vniuscuiuscunque studii, atque argumenti genere decretoriam ferre queat sententiam? Id enim et supra vires ingenii humani, et supra terminum vitae nostrae positum est, ut nonnemo Orbem illum scientiarum, quem Graecis Encyclopaediam nuncupare libuit, dicendo, legendoque obiret, et obeundo omnia, et singula Bonarum Artium Mysteria penetraret, exhauriretque ita, ut omnigenae Eruditorum Classis Censorem, Arbitrumque rectum cum dignitate, et securitate agere posset. Sed nec vnius hominis ea potest esse industria, atque felicitas, ut nihil aliis indagandum, animaduertendum, reperiendumque vel in vno argumento relinquere queat. Profecto huius humanae imbecillitatis perspicaciores nonnulli Patriae Scriptores belle conscii, relicto alto illo Encyclopaediae pelago atque circulo, breviori, eique propius sibi cognito, Stadio decurrendo, bonis avibus se committere maluerunt potius, quam longa per deserta susquedeque oberrare, et vanae famae vanum aucupari ventum. Quod ut apertius quisque intelligat, quam recte, meritoque pronunciem expendat paulisper, quanto cum adplarsu, atque adgratulatione Orbis Litterati *Georgius Jeremias Hannerus Historicorum: Stephanus Wefzprémi* vero, Medicorum *Hungariae, et Transilvaniae Biographias* in dias protulerint luminis auras. Ut ergo suus quoque Poëtas etiam Patriae honos, et cultus maneat, ego Eorum, prout supra innui, Vitae, atque Operum Memorias singulari Monumento, quod in plures utique dispecetur Partes, complectar, et sub isthoc titulo publici

satagam facere iuris: **Templum Honoris**
Vatibus Hungaricis Sacrum.

Vt porro Exteri quoque Litteratores aequos Rei nostrae Aestheticae Arbitros agere valeant; videantque Poetas Nationis Hungariae perinde suis esse dignos Praeconibus, singulum Biographicarum Imaginum Monumentum, quorum quodlibet vnum efficiet Volumen, praecedet singulus, separatim prelo subiiciendus: *Fasciculus Florum Poeticorum ex Parnasso Hungarico decerptorum*; exhibens specimina Carminum varii generis, atque argumenti illorum Poetarum, quorum Biographias dictum continebit monumentum. Ex quo iam patet, et suapte intelligitur, nos duplicis ordinis moliri opus; *Biographiam* nempe, et *Collectionem Poetarum Hungarorum*. Illa nostrae mentis partus: haec vero spicilegium duntaxat eorum Artis, atque Venae Poeticae habenda erit.

De his igitur meis conatibus et nisibus Amoeniorum Litterarum Cultores, ac Maecenates tempestive informare operae pretium duxi, ut si quo subsidio opportuno me iuvare possint, id praestare etiam velint, ac dignentur, recepturi communem Pietatis, atque Gratitude fructum, quo illis amplissimo reddendo, me omnino, ut iustum, dignumque est, plurimum obstrictum, suo loco, atque tempore non invitus profitebor. Atque hic publicus Nuncius meus, quem ad compensandas singulares interpellationes, et praecauendos Tabellarii mutuos sumtus Domesticis aequae, ac Exteris inseri curo Ephemeridibus, sit eis instar Humillimi supplicis Memorialis, quo eorum

gratiam, opem, atque patrocinium implorabam. Miskoltzino die 5-ta Julii A. C. 1794-

Michael Tertina

in Regio Miskoltziensi Gymnasio
Poeseos Professor Publ. Ord.

Publica Praemia, et Honores ad excitandam Litteratorum Hominum industriam, atque aemulationem tanti mihi semper visa sunt momenti, ut nonnisi his duobus adminiculis sperem, ac existinem in Patria Nostra Bonas Artes ad eum posse florem, atque perfectionem peruenire, quam ei hactenus aliae pleraeque politioris Europae Gentes aestimatione et patrocinio suo conciliare studuerunt inuidendam. — Gratiae igitur Viris illis Illustribus, in Provincia Szathmariensi Boni Gustus propagandae Doctrinae intentissimis habendae immortales, qui proposita, haud contemnenda, remuneratione, anni, ni fallor, superioris mense Decembri, Magistris aequae ac Alumnis Elegantiorum Litterarum Districtus Litterarii Magno-Varadinensis perquam opportunam inclarescendi obtulerunt occasionem. Faxit Numen Providentissimum! ut exemplo illorum plures, qui opibus atque fortunis largioribus abundant, ad promovendam hanc germanam Pulchri cognitionem, sensumque eius adeo Nationi nostrae necessarium, suam effundant munificentiam. Forte enim ita si non perfectos, saltem tinctos gustu bono plures nancisceremur Cines, qui ipsi deinde Amoeniores Litteras vberissimo cum fructu apud nos proferre possent. Frustra namque sunt Marones, Flacci, Nasones, Tullii, si desint Maecenates, atque Pomponii. Languent deliciosissimae horti opes, nisi sint qui crebra rigatione incrementa earum curent.

In iudiciis porro, de aliorum labore recte ferendis omne utique partium studium procul abesse debet cuius ut Maecenates nostri laudatissimi levissimam etiam suspensionem a se amoverent, decreverunt alterius Districtus Litterarii Homini opera uti; qui honor cum mihi partim indigno, partim invito delatus fuerit, ut relectis, atque ad trutinam aestheticam revocatis complurium aemulorum Opellis, meum tandem depromerem iudicium, iteratis fui interpellatus vicibus. Res per sese non tam ardua, quam invidiae obnoxia erat; sed quia tantae auctoritatis Viris parendum fuit, reductis singulorum Auctorum ad Aestheticae principia Lucubrationibus, ex pluribus duas potissimum comperi Dissertationes, quae nominari merentur; altera D. Stephani Joó, Primariae Vernaculae Scholae Magno Karolinensis Magistri Ordinarii Regii, altera in cuius fronte legitur: *Juvenum Utilitati, Venustarum Artium Incremento*: De Vi Boni Gustus in Institutionem Litterariam Juventutis Hungaricae Dissertatio.

Et quamvis D. Stephanus Joó in hoc genere Litterarum ostendat, se non esse plane peregrinum, tamen notiones *Boni Gustus* non evoluit philosophice, neque quid eae sint, examinat; quod tamen non erat praetermittendum. Non enim satis est dicere, gustum Litterarum e veteribus Romanis, et Graecis esse petendum, sed oportebat id expedire, quid Venustum illud, et Pulchrum in iis sit, curae Venustum, at Pulchrum haberi debeat; atque id exemplis, e Veteribus Auctoribus excerptis, fuisset comprobandum, facto examine cogitationum, et idearum, quae vim illam pulchritudinis continerent. Quod alter Anonymus

ille praefiuit, statimque vsum, et applicationem ad Patriae nostrae rationes adiunxit, et quo modo in omni Patriae Statu imitatio solidarum huiusmodi cogitationum fieri possit; ostendit. Sed nolumus plura de Scripto hoc percerere, id tantum significamus Auctori, vt nomen suum apud me profiteatur, et mox constitutum praemium accipiet.

Carmen itidem Elegiacum, quod, praeceteris elaboratum, iudicabatur, est hoc titulo: *Prolixior Descripto Versiculorum Ovidii L. I. de Ponto Elegia III. Non ager hic pomum etc.* Cuins Auctor ex meis manibus perinde suum obtinebit praemium; Ipsumque Carmen aut iam vulgatum est, aut proxime vulgabitur, Isinuabam Miskoltzino die 22 da Julii Anno 1794.

Michael Tertina,
in Regio Miskoltzensi Gymn.
Poes. Professor Publ. Ord.

Baróti Szabó Dávidnak illy tüzimű munkái ki-jöttek :

I-szor. *Költeményes Munkái, első's másodík kötet. Utólsó kiadás. Kassán, Ellinger János' betűvel: (ezeket Mansfeld metszette)* 1789-dikben kissebb 4 rétkben. Hogy a' Tanuló Ifjúság is könnyebben meg-ízerezhesse, ezután a' két kötetnek, képpel együtt, öszveséggél 51 kr. léízen az árra. Ezen Munkák külömbféle görög, 's deák mértékű jól ki-mívelt versekből állanak.

II-szor. *Kisded Szótár, másodík kiadás, meg bővíve. Kassán, Ellinger János betűvel (ezek is Mansfeld' metszéséből valók)* 1792-dikben 8 rétkb. Az árra a' Tanuló Ifjúság'

bedvéért 30 kr. lessz ezután. Ezen Szótár, a' szebb, ritkább, szokatlanabb, ismeretlenebb Magyar igéket, szavakat, 's a' t. 's az azokkal való élést foglallya magában.

III. szor. *Paraszti Majorság*, második kiadás, meg jobbítva. Kassán, Füskuti *Landerer* Mihály' betűivel 1794-dikben 8 r. tben. Ezen munka a' mezei gazdaságra-tanítván kívül mellesleg erkölts-javító, 's mulattságos is, 16 apró könyvekből áll, *Vanierből* fordítatott, Magyar könnyű értelmű, természetes *hexameter* rel. Mutató tábla is vagyon hozzá adva, melly az első ki-adásban nem volt. Az árra 40 kr. *Landerer* Uram, midőn először maga költségén ki-adta volt, 1 for. és 20 kron árulta.

Ezen Munkából egynehány rendet ide iktatunk a' végre, hogy mind belső mivóllát, mind külső készületét kiki egy tekéntettel által láthassa.

Az egész Munka' foglalattya.

El kezdem, Te velem lévén, vizgálni helyeknek

Természettjeiket: Munkást majorokba vezetni:
Nyájhoz látni: dologra tinót szoktatni: szelíd, és
Vad fákkal földnek kebelét bé-vonni: mezőkhöz
Látván majd azután aratáshoz, 's többi dologhoz
Mellyet az esztendő meg vár; veteményre be-
szédek,

És szőlőkre, borokra, le-száll: szép rendbe
szedeltvén

Már az határ; [majd házi szelíd madarakra
(Galambra

Főképp) jő versem: méz gyűjtő méhek; ezeknek
Házaik, Országjok, meg fognak rendre jelenni:
Végre halas-tóval bé fog vezetődni vadas kert.

A j á n l á s.

Erdély' és Magyar édes Hazánk' fő Naggyai,
kikben,

Mint értz-oszlopiban, vagy on helyheztetve re-
ménye

Kis Népünknek, ezen munkát Ti-néktek ajánlom
Hajdani Nyelveteken jelenik meg előttetek, a'
melly

Hogyha ki-vész, ki-velszünk Magyarok, 's hí-
rünk is alig lessz.

Az Helységeknek, 's Személyeknek nevei,
a' mellyekben, 's a' kiknél, találtatni fognak
az említett Munkák.

Arad, Tek. Keresztes András Professzor.
Béts, a' Magyar Hírmondó' Írója. *Debretzen*,
N. Tiszt. Viski Agoston Prof. *Eger*, N. Tiszt.
Horváth Eusebius Prof. *Győr*, N. Tiszt. Ba-
logh Sándor Prof. *Kassa*, a' Szerző, és Raj-
ner Könyv-kötő Úr. Készthely, Tek. Für
Márton Director. *Kolosvár*, N. Tiszt. Boer
Imre Úr, és Hochmeister Könyv-nyomtató Úr
Komárom, N. Tiszt. Szent-Miklósi Director.
Lötse, Tek. Dayka Gábor Prof. *Maros-Vá-
sárhely*, N. Tiszt. Lisszi András Prof. *Miskoltz*,
az Iskolak' Igazgatója. *Nagy-Szombat*, N.
Tiszt. Zahccár Andras Director. *Nagy-Várad*,
Tek. Keresztúri József Prof. *Nyitra* N. Tiszt.
Lampach Elek Prof. *Pest*, N. Mosótzai Insti-
toris Gábor Úr. *Péts*, Tek. Tsonka János
Prof. *Poson*, Tek. Gubernáth Antal Prof.
Rosnyó Bánya, N. Tiszt. Strohamer Director.
Sátor-Ujhely, N. Tiszt. Sihullzki József Su-
perior, és Director. *Sopron*, N. Tiszt. Pallya
István Director. *Szeged*, N. Tiszt. Rabenhu-
ber Bernárd Prof. *Székes Fejérvár*, N. Tiszt.
Virág Benedek Prof. *Ungvár*, Tek. Fekete
Imre Director. *Veszprim*, N. Tiszt. Gúll János
Professor.

Ha meg tér a' meg nevezett Munkákba bé vertt temérdek költség, a' meg ígértt *Magyarság' Virági* is nem sokára ki fognak jöni. A' kik látták ezen munkát, magyar kis Könyvtárnak nevezték. *Jegyzés.* A' Költeményes Munkákban esett nyomtatásbéli hibák' új's tökéletes lajstromát, melly azoknak első elizallításokkor el maradt, a' fenn nevezett Uraknál fel találhatni.

Következendő újj Könyvek érkeztek hozzánk a' napokban:

Psychologia, Campéből. Pozsonban és Komáromban, *Weber Simon* Péter költségével és betűivel 1794 8 ad rétben, 9 árkusból áll.

Prosodia Latina Regulis, partem refictis Molnarianis, partem novis pluribus comprehendit, atque in novam redegit formam David Szabó de Bartzafalva. Posonii et Pestini typis et sumtibus Joan. Mich. Landerer de Füs kút. 1793. 8 ad rétben 32 old.

Institutiones Juris Hungarici, praemissis ejusdem Historia, ac Prolegomenis, tres in Libros divisae. Liber III. Posonii, typis Langguthianis. Negyed rétben 343 oldal.

Beyträge zur philosophischen Anthropologie und den damit verwandten Vissenschaften. Herausgegeben von Michael Wagner (Egy érdemes Hazánkfia) Erstes Bändchen. Wien, bey Joseph Stahel und Compagnie 1794. Nagy 8 ad rétben: 21 árkus.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

(12.)

Költ *Bétsben*, Kis - Asszony - Havának
(Augustusnak) 8-dik napján, 1794-dik
Eszterdöben.

Hadi Környürlállások.

Frankfurtból, Július' 31-dikén.

Ide egygy óránnyi járó földre, *Sandhof*
mellett választatott hely, hová ölzve.
gyűlnék táborba, a' *Német-Birodalomnak*
kissebb Státusai által ki-állítandó Katona-
ságok. A' *Fuldai*, *Wetzlari*, és *Gederni*
Kontingentziák vagy Részek el-mentek már
oda, Városunkon keresztül, Júliusnak 22-
dikén. — Egygyütt vagynak már ezekkel,
az *Ysenburgiak*, *Braunfeldiek*, *Meerhol-*

N

tziak, Waechtersbergiek's a't. — Tegnap reggel hozzájuk indult a' mi Kontingentziánk is, négy Kompániákban. “

„A' *Kolóniai Választó-Hertzeg'* lakó Városánál *Bonnál*, húsz ezer Gyalogságnak, és hét ezer Lovasságnak való helyet mérték ki Ts. Kir. Ingenieurek, 's már Júl. 24-kén érkeztek is *Neusz*, és *Kolónia* közzé Ts K. nagy ágyúk. “

Dünkirchen, vagy *Duynkirchen* (frantziáúl: *Dunkerque*; deákúl: *Dunikerka*) *Frantzia-Flandriának* tenger-széli ki-kötő helyes Városa, *Páristól* 62 óránnyi járó földre esik Észak felé; *Nieuporttól*, 's *Ostendetől* pedig hat, és kilentz órannyira dél és napnyúgot között. Erről azt írják *Aquisgránumból*, 's *Moguntziából* is, hogy Anglus tengeri Vezér *Smith*, rajta ment ágyúzó - tsónakjaival, és szárazra való tiz ezer Katonákkal véletlenül; 's mivel kevés őriző Nép volt benne: bé-rontott abba erő-hatalommal. — Ha meg-bizonyosodik ezen történet — így írt Júl. 27-kén egy *Aquisgránumi* Levél: — már úgy, könnyebben meg lehet magyarázni, miért tsendesebbedtek a' *Móza*-vizénél néhány napoktól fogva a' Frantziák? és ugyan azon időben, támadáshoz láttatott készíteni magát a' Ts. Kir. Sereg.

A' *Hollandiai* 7 frigyes Tartományoknak Képviselőikhez mondott, és annak-utánna írásban is által-adatott biztató, 's

büzdítő Beszédjéről a' Helytartó-Hertzegnek tettünk már egy két szóval emlékezetet a' napokban ; közöllyük most a' feleletet, mellyet adtak *Frigyes-Belgyiom' (Hollandia)* Rendjei, *Schuylenburg* nevezetű Elöl-ülőjök által, a' Helytartó-Hertzegnek. Ez az : — „Meg-gondolván a' Rendek, az ő Hertzega'ság' beszédjében igazán elő-adatott bizodalomnak fundamentomait, hasonlóképpen nem esnek kétségbe tellyességgel, a' Státusnak meg-maradhatása eránt ; sőt ellenben, merik biztatni magokat, hogy Közöns. Társaságjok' óltalmazására, és az Ellenségnek vissza-tartóztatására fordítandó eszközeik, Isten' segedelme által kívánatos elő-menetellel fognak meg-koronáztatni, 's a' *Belga Nemzet'* betsülete és bódogsága fenn fognak tartatni. Ő Hertzega'ságával eggyezőleg, úgy gondolkodnak ők, hogy minden idétlen félelem, és az említett elzöknek el-múlatása : — a' Haza' bizonyos romlását elzökölhető leg-velzedelmesebb lépések. — Azokat, a' kik kívánják, hogy bártsak jöne az Ellenség, 's igyekeznek félelmet önteni Polgártársaikba, hogy ennél fogva ki-ejtessék a' fegyvert ezeknek kezeikből : ollyatén belső Ellenségeknek tartják ők, minden tekintetben, kiknek vétkez szándékjaik, nem kevesebb vigyázást, és figyelmetességet kívánnak, mint a' külső és közönséges Ellenségeké.”

Hollandiához tartozó Rélzeiben Flan-
driának és Brabantziának, nem lehetett a'
 Várak' környékeit el-öntetni vízzel, a'
 nagy szárazság miatt: azért is ezen fogyat-
 kozást, a' Katonaság' fekvésének helyes el-
 intézése által kellett ki-pótolni.

Hágából, Júliusnak 19-dikén. — „A'
 mi tulajdonképpen úgy-nevezett *Hollandia*
Tartományunknak Pensionáriussa, vagy
 Első Minifterje, *van den Spiegel* Úr ellen,
 nyomtatásban lévő igen rút motskolódó
 írások szórattattak-el nagy bővséggel az
 útszákön, melly motskolódásokat, több
 más gonosz pasquillusok is előztek vala-
 már meg. Ezen Tartománynak Kormány-
 széke fel-vette az ügyét *van den Spiegel*
 Úrnak, mint egy okos, és jó szívű Mini-
 sternek, 's közönséges írás által óltalmazta
 azt, minden rágalmazások ellen; egyszers-
 mind 14 ezer forintokat tett-fel jutalmúl,
 a' Szerzőnek, Nyomtatónak, vagy a'
 nyomtatványok' el-szórójának fel-fedezésé-
 ért, olly ígérlet mellett, hogy ha a' Fel-
 fedezők, résztesültenek is előbb a' vétekből:
 még is semmi bántódások nem léfzen. —
 Helytartó-Hertzegünket, és ennek Felesé-
 gét is igyekeztek némelly Névvél-Pátrioták
 gyűlölségbe hozni, a' Köz. Társaság előtt,
 nyomtatott és el-szélesztett írásaik által;
 de a' mellyeknek, valamint minden egyéb
 veszedelmes szándékoknak is meg-halizonta-

lanítására, alkalmas és foganatos rendelkezések tételnek. “

Az *Amerikai Frantzia Birtokok*’ fő Városának, *Port - au - Princenek*, 4-dik Júniusban történt meg-vétele, igen kevés ember-veszteségbe került az Anglusoknak. Nyertek ők a’ többek között ez alkalmatossággal 131 különbkülönbféle ágyúkat, temérdek egyéb készületeket, és tzukorral, kávéval, pamuttal, indiai fákkal, ’s más efféléekkel rakott 22 hajókat. — A’ S. *Domingóban* lévő *Nagy-Britanniai* Katonaság’ Vezére, *Whyte* Brigadir. Generális, azt írta Június’ 8-dikán *Port-au-Prince*ből *Dundas* Ministerhez, hogy több metéltni való nádméz vólt akkor ott készen, mint egész *Jamaika-Szigetében*, mellynek kerülete 150, hossza 50, szélessége pedig 20 óránnyi járó föld. — Említett *Whyte* Ur, következő értelmű Promulgátziót (Hirdetvényt) adott-ki *Port-au-Prince*ben Jún. 8-dikán: — „A’ (Frantzia) Fő és Al-Kommisszáriusok, mindenütt rágalmazták a’ *Nagy - Britanniai* Minisztériumot, igyekezvén ennél fogva végre-hajtani a’ magok álnok szándékjaikat, mellyek, olly veszedelmeket okoztak, mind a’ Lakosok’ életére, mind a’ törvényekre, és szabadságra nézve, ezen — néha napján virágzott Szigetnek. — *Whyte* Generális, kinek szerentsége vagyon a’ *Nagy-Britanniai* Frantzia Király’ képét viselni, bizonyosokká teszi *Portauprince*

Városának, és Környékjeinek Lakosait; hogy tzellya ő Felségének, 's az ő Felsége³ Ministériumának: vissza-szerezni a' békességet minden rendű Lakosok között. A' Szigetbélieknek azon része, melly már ő Felsége' óltalma alatt vagyon, hív bizonyosságot tehet a' felől: hogy az Ánglusoknak se magok-viseletekben, se törvényeikben nints olyan semmi, a' mit *El-nyomónak* lehetne mondani. A' *S. Domingói* Nép közzül sokan el-vonattattak, tartozott kötelességjeiknek követésétől. Ezen személyek hivattatnak most, hogy térjenek vissza a' magok munkáikra; tegyék-le a' fegyvert, és felejtkezzenek-el mindenről, a' mi őket bosszankodásra indíthatná. Az *Angliai* Kormányfőek kívánja, és ha úgy hozandja magával a' szükség, erővel is fogja elközleni azt a' tsendes engedelmességet, melyet érdemlenek az ő kegyelmes és igaz Törvényei. A' *Mulattok* (különböző színű Szüléktől származott Emberek) egész indulatjait fogják tapasztalni a' Generálisnak, és Kormányfőeknek, az ő javoknak elő-mozdításában. A' kik ő közzülök barátságosan viselik és viseléndik magokat az Ánglusok eránt: ezek által is úgy fognak tartatni, mint Barátok. A' Szeretsenek, kik olly sok ideig valának tsalatott tárgyaik a' Kommisszáriusok' gonosz praktikáiknak: meg fognak rövid időn győzettetni a' felől, hogy az Ánglusok utállyák a' hamisságot,

és tsalárdkodást; 's bízván a' *Britannus* Népnek nemes-lelkűségéhez, vissza-térnek önnön Uraikhoz; le-teszik fegyvereiket, és élnek azokkal a' hasznokkal, mellyeket egy szorgalmatos életből lehet reményleni. Az ő mostani szenvedéseik hamarjában meg-orvosoltatnak, és a' törvények óltalmazni fogják őket, a' kegyetlenkedés és szorongatás ellen. A' melly hadi erő vagyon mostan ebben a' Szigethen, a' Lakosok' bódogságának, és az Ánglus Nemzet' ditsőségének fenn-tartása végett, tsupán egy része, még pedig igen kitsin része, az ő szolgálatjára rendeltetett Seregnek: mivel meg-határozott akarátja ő Felségének, hogy el-múlhatatlanúl és keményen meg-büntesse azokat, a' kik el nem fogadándják ezen mostani, és az előtt közönségessé tett Promulgátziókbéli ajánlásokat. Mindenek, a' kik ezen Promulgátzió' napjának kiadásától számlálva, nyóltz napok alatt vissza-téréndenek *Portauprincebe*, 's jelenténdik magokat az Ánglus Generálisnál: ha tsak gyilkosságokat nem követtek-el, vagy pártütésekben nem vettek részt, befogadtatnak, és kegyelmet nyernek; de valakik, az említett idő-szakasz után fegyveres kézzel fognak találtatni: mint árulók halállal büntettetnek."

Olasz - Országból. —

Mediolánumból, Júliusnak 23-dikán.
„Valamennyi ágyúk voltak imitt amott

Hertzezségünkben: mind az idevaló Erősségbe szállíttatnak, melly kívül csak a Városon. “

Nápolyból, Júliusnak 22. dikén. — „Már el-indúltak innen *Livorno* felé; a' *Lombárdiába* rendeltetett három lovas Regementek, 60 szállító hajókon, kilentz különbkülönbféle nagyságú hadi hajóknak őltalmok alatt. — *Spanyol* tengeri Vezér *Langara*, a' maga kormányozása alatt lévő hajós Sereget egyesítette a' *Hood* Anglus tengeri Vezér' Seregével. “

Rómából, Júliusnak 26. dikán. — „*Civita-Vecchiai* ki-kötő helyünkben alig tsendesedett-le egy lárma: ismét új zenebonát kezdettek két ezer hajós Legények, olly tzéllal, hogy szolgálván nékiek a' szzerentse, *Frantzia* - Országnek *Marseille* (*Marsilia*) Városához menjenek, 's fran. szolgálatba állyanak. De nem bóldogúlhattak szándékjokban; mert ideje - korán érkezett oda elegendő Katonaság, megzabolázásokra. — Egy Biró is küldetett innen *Civitavecchiába*, a' ki első 's utolsó sztentenziát hozzon az öszve - esküvés' fejeire. “

A' *Pedemontziumi* földön lévő *Frantzia* Katonaság' ereje abban a' mértékben nevedik, a' minémüben nevedett a' *Szár-dinai* Király' hadi ereje, a' fel-fegyverkezett Lakosok által. *Loanóban*, és *Onegliában*, — mellyek ellen szzerentsét próbáltak ezen

Lakosok — nem tsak szaporíttatnak a' Garnizonok (Örizetek); hanem, kivált az első hely, építés által is erősebbítették. *Nizzán* által sok vártt ágyút; *Ventimiglián* által pedig 15 ezer főből — jó részént Lovasokból — álló segítséget kapott a' *Pedemontziumi* Frantzaságnak több része. — Így írja ezeket egy *Genuai* Levél, melly költ Júliusnak 18-dikán.

Három száz ezernél többre teszik a' *Frantzia* Tudósítások, az úgy - nevezett *Északi*, és a' *Mózaí*, 's *Száمبرi* *Frantzia* Seregek' számát, mellyek közzül az első *Pichegrü*, a' más kettőt pedig *Jourdan* Generális vezérli, 's a' mellyek Júliusnak 9-dikén öszve-kaptsolták magokat *Brüsszel* előtt *Athnán*; és — az említett tudósítások fzerént — továbbra is eggyesültt erővel fognak dolgozni.

A' *Frantzia* Al-Hadnagyiságtól fogva, a' Batalion, vagy Svadron Kommendánságig való Katonai Tifztségekről, (magát a' Kommendánságot is bele értve) olly Törvényt tett a' Nemzet Gyűlése, Júl. 20-dikán, hogy azokat, Nemzet Gyűlési Végzések által nyerhetik el tsupán olyanok, kikről jelentést tejénd a' Közjóra ügyelő Deputátzió, hogy magokat vitézi remekek által különböztették meg a' viadalokban.

Rouelle Frantziska nevezetű frantzia Leány, már 3 esztendőbéli hadakozásokban vitézkedett, midőn ki-tudódott a' ne-

me, Pajtásai által, kiktől a' Generálishez és a' Seregnél lenni szokott Nemzet Gyűlési Kommisszáriusokhoz vitettetvén elbonttatott akaratja ellen a' Katonai szolgálathól. Nem lévén neki miből élljen, folyamodott a' N. Gy. hez, *Ducos* nevű Tag által; 's hatszáz livert nyert, Nemzeti jutalom' titulus alatt, mivelhogy több rendbéli jeles vitézi tselekedetek által mutatta ki magát, nevezetesen: *Spiránál*, *Moguntzianál*, *Rheinzabernnél*, *Weilernél*, és *Chapelle St. Annenél*.

A' Frantzia Katonáknak, szorossan meg vagyon tiltva, az el-nyertt Tartományokban való pusztítás, és rablás: de más részről a' Seregeknél lévő N. Gy. si Kommisszáriusok nagy adókat vetnek az elfoglalt helyekre, és egyéb erőszakoskodásokat is követnek el. *Laurent* N. Gy. si Kommisszárius maga azt írta *Belgyiomból* a' Közjóra ügyelő Deputátciónak *Párisba*, hogy ő és a' Kollegája *Gilles*, két millió livert kívantak *Mons* Városától, és még ezen két millióknak le-tételével — úgy mond — éppen nem fog végezödni a' Kontribúció. — A' Szerzetesek — így ír továbbá *Laurent* — valamint az Arisztokraták is meg-alázzák magokat. A' harangok, harmadszor hangoztatják győzedelmeinket, és az ablakok mindenfelől ki-vagynak világosítva. Tudom hogy ezek, tsupa hipokritaságok: de hiszem, hadd harangoztassanak.

ának már addig; míg akaratjok ellen való
tsendes magok viselésekre kényszerítendem
öket az által, hogy le fzedetem harangjai-
kat 's pénzt veretek belőlök.

Helvétziából magából származott vólt
a' hír, hogy a' Frantziák következő
kívánságjaikat intézték légyen a' *Helvétu-
sokhoz*: 1.) Hogy ezek, egy Frantzia Ki-
költöztet is meg ne szenvedjenek a' magok
földjökön. 2.) Hogy annyi marhát, lovat,
's egyéb szükséges dolgokat vásárolhassa-
nak a' Frantziák *Helvétziában*, a' mennyi
kívántatik nékiek. 3.) Hivják - vissza a'
Helvétusok minden Embereiket, a' kik
külföldi zsöldön katonáskodnak, 's engedjék
által azokat a' Frantziáknak. 4.) A' mi
puskapor, és fegyver telik a' Helvétusoktól,
azt is adják-által a' Frantziáknak. — Ezen
hírt közönségesen meg-tzáfollják most sok
Helvétziai, 's nevezetesen *Bázeli* Tudósi-
tások, melyekből azonban a' Helvetusokra
nézve, egy bizonytalan okú tselekedetjeket
olvassuk a' Frantziáknak, hogy t. i. igen
nagy számmal gyülekeznek ezek *Helvétzia'*
széleihez, és sántzokat készítenek *Hüningen*
Várossoknál, melly tsak eggy órannyira
esik *Bázeltől*.

A' *Lengyel* Hadról szóló újabb tudó-
sításokból azt olvassuk, hogy egy tüzes
viadal után — mellyben a' *Lengyelek*,
tüz - fal' módjára állottak sok ideig; de a'
Prusszusok se tágitottak, és ugyan azért

sokat is vesztettek: — ugyan tsak végre, *Varsó* sántzai közzé vontá-bé egész Seregét *Kosciuszko*. — Minekelőtte ez történt volna: 40 ezer arannyal kínálódott-meg a' *Prussziai Király* részéről *Zakrzewsky* Úr — *Varsói* Prezidens vagy Polgármester, a' ki Tagja egyfzersmind a' *Lengyel Nemzeti Fő-Tanátsnak* is — ha fel-adándja *Varsó* Városát. — *Zakrzewsky* közlőtte ezen ajánlást *Kosciuszkóval*, a' ki azt javasolta néki, hogy vegye-el a' 40 ezer aranyat; de azonban maradjon-meg, Hazája eránt tartozott hívségében. *Kosciuszko* tanáttsa fzerént tselekedett *Zakrzewsky*, az az: elvette ugyan a' 40 ezer aranyat; de *Varsóba* tsak ugyan nem botsátotta-bé az Ellen-séget.

Podgorzéből (Gallitzia' széléről) Júl. 29-dikén. — „A' *Lengyel-Országi Tudósításokon*, nehéz most valami bizonyost építeni: mert azok naponként ellenkeznek egymással. — Most úgy értjük, hogy a' *Prusszusok* vissza-vonják magokat *Varsótól*; és ezen hír' hitelességének fundamentomául szolgál az: hogy a' *Weichsel (Vistula)* vizétől több rendbéli kised *Prusszus* Sereg-osztályok takarodnak-vissza, 's más vidékre gyűlnek öszve.“

(Egy *Moguntziai* Levél, melly *Dünkirchennek* az *Ánglusok* által lett el-foglal-tatását jelentí; írja azt is: hogy a' *Prussziai Király* bé ment *Varsóba*.)

Frantzia Ország.

A' Fő - Valóság' tiszteletére szenteltt Innepek, Teátrumokban való majmozását illetlennek, és sok tekintetben károsnak ítélte a' Közöns. Tanításra ügyelő Deputátzió, melly ítéletet helybe-hagyott a' Közjóra ügyelő Deputátzió is; minekokáért nints is helye többé az említett majmozásnak.

Huszadik Júliusi Ülésében a' Nemzet-Gyűlésének, megént panasszal 's váddal volt tele a' *Barrere'* szája. „A' mi szerentséinknek közepette — úgymond — azon igyekeznek a' közönséges Erkölts-rontók, hogy meg-vesztegessék a' Nép' gondolatit, és indulatit. Békességet emlegetnek ők, hogy guta-ütésbe ejtsék a' Revoluzionáris Igazgatást, ezt a' szép és rettenetes Institutumot (Intézetet), melly meg-mentette a' Köz. Társaság' földjét a' szakadásoktól; el-távoztatta az éhséget; erős fundamentomra helyhez-tette a' Közön. Társaságot, 's állandóvá teszi a' szabadságot. Nagy zenebonák láttatnak készíteni magokat néhány napoktól fogva, a' ki-ütéshez. — Legszembetűnőbbek azoknak jelenségei a' két Deputátziók előtt, mellyek mind kívülről, mind belőlről veszik a' Tudósításokat. (Ezek, a' Közjóra, és a' Közbátorságra ügyelő Deputátziók.) — Azt hírelik *Olasz-Országban*: hogy a' Nemzet-Gyűlése le-öldö-ödött; hogy a' *Frantzia-Ország*i Igaz-

gatás meg fog változni. — Tudva vagyom, hogy a' Szekeziókban (*Párisi Város-
szakaszokban*), és Népi Társaságokban, készek a' pártütést tárgyazó mozdulások, és beszédek. — A' ti Deputációitok megtették a' szükséges rendelkezéseket. A' szabadság' ellenségei, *Páris* ellen fordították a' magok' kétségbe-eséseket, vétkeiket, és álnok praktikáikat; — de a' Szabadság, győzedelmeskedni fog *Párisban*, valamint másutt. “

Barrere' fel-tétele szerént, meghatározta a' N. Gyűlése: 1.) hogy valakik, az árestáltatásra lett ítéltetés elől, vagy közönséges hivataljokból lett el-botsáttatások után, *Párisba* vették magokat: el-takarodjanak onnan 3 napok alatt, és két dekások (húsz napok) alatt vissza-terjenek önnön honnyaikba; mert különben úgy fognak büntetődni, mint Ki-költözttek — az az: halállal. 2.) A' Népi Társaságoknak *Párisban* lévő Biztosaik is hasonlóképpen haza-menjenek onnan, és Magisztrátussaik előtt tartoznak be-bizonyítani, hogy tíz napok alatt el-mentek 50 óránnyi járó földet.

Frántzia nyelven kell írni ezentúl, minden részeiben a' Közöns. Társaságnak, akármelly közönséges Aktákat. Ezt végezte a' Nemzet-Gyűlése, Júliusnak 22-dikén, *Mertin'* javaslására.

Elegyes Tudósítások.

Koloniából, Júl. 20-dikán. — „Egy láda hozattatott ide, a' napokban kétferezett számú kíséreknek óltalmok alatt: de csak azt tudjuk még rólla, hogy az, a' *Brabantziai* Rendeké vólt, 's a' mint szállítatott volna a' *Skáldis* vizén; le tartóztatódott az *Antverpiai* Kommendáns által, *Koburg* Hg parantsolatjából. Inkább kívánták volna az említett Rendek, ezen ládát vissza kapni: mint az, ugyan akkor elfoglaltatott, mintegy tizennégy milliónyi summájokat; melly tüstént *G. Klerfé Serege* Kallzájába adattatott által.“

A' Szárdiniai Királynak, és Királyi Familiának meg ölésére igyekezett, 's *Pedemontziumot*, *Frantziáké*vá tenni akartt *Turini* Öszve-esküdttek között ketten, úgy-mint: *Cantel János József*, és *Junod János* *Ferentz* fel-akasztattak Júl. 22-dikén reggel *Turin'* eggyik bástyáján: annakutánna testeik meg-égettettek; és hamvaik széllyel szórattak. — Ezeknek sorsára kellett jutni Júl. 24-dikén *Stefanis Kapitánynak* is.

Orosz Birodalombéli közönséges Tudósításokból olvassuk: hogy *Petersburgban* száznál több személlyek fogattattak el; kik azzal vádoltattak, hogy *Jakobinusi* tudományt akartak ott terjeszteni, Sok pénz találtatott nállok.

Nádor Ispány ö *Kir. Fő Hertzegsége,* tegnap indúlt le *Bétsből, Budára.*

Rosnyón, a' mi kárt okozott a' tűz, Júl. 27-dikén: könnyen fel-megy az 60 vagy 70 ezer forintra.

Ánglus Minifter Lord Spencer, Bétsbe érkezett, Grenville Minifternek az Öttsével együtt.

A' *Svéd Oszve-esküvés' Feje*, B. *Armfeld* eránt viseltető indúlatjáról az *Orosz Tsászárnénak*, különbözők a' tudósítások. Kevéssel ennekelötte, azt írták némelly *Levelek*, hogy ki-nyilatkoztatott akaratja légyen az *Orosz Tsászárnénak*, tellyességgel meg nem szenvedni a' maga Birodal-mában B. *Armfeldet*; most ellenben, így ír egy *Stokholmi Levél*, melly költ Július 18-dikán: — „Az itt lévő *Orosz Követ*, nyomos ki - nyilatkoztatásokat közlött, *Tsászárnéja'* nevében, *Fels. Udvarunkkal*, mellyek között való nevezetessen ez is: „*Ha Armfeld, menedék-helyet találna most Russziában: nem volna ez több annál a' pártfogásnál, mellyet a' múltt századbéli pürtos Oroszok nyertek Svéd-Országban.*“

Ántverpiába, Júl. 24-dikén mentek bé a' *Frantziák*.

Magyar Hírmondó.

Költ *Bétsben*, Kis - Alfony - Havának
(Augustusnak) 12-dik napján, 1794-dik
Eszkendőben.

(13.)

Hadi Környürlállások.

Koburg Hertzeg, következő hat-
hatós Buzdítást intézett Júliusnak 30-dikán
a' Német-Birodalombéliekhez:

„Atyámfiai, és Barátim!

El-hagyták a' mi derék Seregeink,
azokat a' termékeny vidékeket, melyeken,
három húzombéli igen véres hadakozásokat
folytattanak vitézül, olly tzéllal, hogy
meg-óltalmazták a' ti vagyonaitokat, 's
életeteket; fenn-tartsák Vallástokat, és
tsendességteket; 's meg-mentsék Tarto-
mányaitokat a' végső romlástól. Nem
kimélették ők saját véreket; ki-öldoztatta
őket magokat önnön magokkal, a' nemes
érzés, azok alól a' drága kötelek alól,
mellyek által a' mészé-való Nemzetek
szintügy vonattatnak tulajdon földjökhöz,
mint ti a' magatokéhoz. Egésszen el-szánták
életeket, és fel-áldozták magános böl-
dog-ságokat — 's ekképpen tartották-fel, 3
egymásután következett esztendőben fegy-
vereiknek ditsősségét, 's eszközlötték ezen
hasznos védelmet.”

„Az erőből való ki-fogyhatatlansága egy dühös Népnek, melly játzik az embereknek életekkel, és boldogságokkal: 's meg-vét mind Vallást, mind Törvényeket, mind minden kötelét a' Társaságnak; ezen Népnek számlálhatatlan tsordái, melyeket, mézfárszékre vezetnek Tirannusaik, és a' mellyek özönnel ontják véreket, egy képzeltt Szabadságnak szemfényvesztő halznáért; — Semmit se' mozdítása, egy megvakíttatott Népnek (a' *Belgyiominak*) melly meg nem esmérte a' veszedelmer, és siket vólt egy olly Fejedelemnek Atyai szavára, a' ki nem akart egyebet, az ő boldogságánál; — a' szörnyű akadályok és nehézségek, mellyeket formáltanak némelley kevély Képviselői ezen Népnek, melly meg esmérí már most és átkozza azokban, a' maga végetlen inségének Elszközlőit. — Ezek azok az okok, mellyek kénfzerítették Seregeinket, a' ti széleitekhez való visszavonulásra.“

„Meg vagynak ugyan gyengülve Seregeink; de nintsenek meg-győzöttetve; meg-fárasztotta őket a' nagyobb számú Néppel való küzködés: de bátortalanság, vagy kétségbe-esés, meg nem szüntette őket azoknak lenni a' kik vóltak. Úgy állanak ők itt még most is, mint bástyája a' Német Szabadságnak, 's mint egy pais, melly védelmére tartozik lenni a' ti Vallástoknak, Törvényeiteknek, és Familiáitoknak. A'

Móza (Maas, Meuse-vize), határ-linea; a' rontás, és meg tartás; az el-enyészés, és fenn-állás; 's a' bódogtalanság, és boldogság között. — A' ti kötelességtek a' most, Derék Németek! Barátim és Atyám-fiai! hogy lehetőségessé tegyétek a' ti Szabadítójaitoknak, az érettetek való élést, 's halást, “

„Én magam — egy Német Hertzeg; kinek egyenlőképpen szívében vagyon Hazám' boldogsága, és Vitézeimnek meg tartása — én, kívánom mai napon tölletek: hogy szerezzetek nekünk táplálásunkra való, hozzatok eleséget, tsüreitekből; midőn táborainkba szállítandjátok azt gondolyátok meg, mit vesztek - bé most is termő földjeitekről? Osszátok - meg velünk, félretett keresménnyeiteket, fordítsátok, Szentegyházaitoknak kintseit, az Úr' ezen Templominak meg-tartására. Küldjétek ezüst-edénnyeiteket a' Tsászárnak, hogy fizesse ő a' ti Óltalmazóitokat. Hathatós köszönetét veszitek Ti ezen Fejedelemnek, és élni fogtok a' ti költsönvaló adományotoknak hasznaival. Pótollyátok ki nekünk, azon segedelmeket, melyektől, Belgiomnak el-vesztése által meg-fosztattunk, és a' mellyekkel most a' mi ellenségeink élnek. Ápolgassátok ezentúl betegjeinket, és sebeseinket, egész munkásságú könyörületességgel. “

„Kellyetek fel jó szívű lakosai a' *Rajnai*, és *Mosellai* szerentsés Tartományoknak, fogjatok fegyvert, álljátok - el folyó - vizeiteknek hosszát, és szoross útaitokat, kísérvétek szállítvánnyainkat, őrizétek magazinomjainkat. Kellyetek fel ezenként, és hartzollyatok velünk, az óltárért, honnyaitokért, Tsászártokért, és Szabadságtokért. Nem viszünk Mi, Titeket, a' ti Országtoknak folyóvizein túl, nem akarjuk a' ti Tartományaitoknak népességét fogyasztani: hanem kötelesek vagytok Ti, bátorságot eszközölni hátunk megett, és vigyázni széleiteken.“

„Bizonyosan hiszünk is, Németek! hogy meg nem tsalódunk, a' reátok való támaszkodással. Ti-bennetek vetettük Mi bizodalmunkat; a' Lélek, mellytől vezéreltetek, és a' ti ereitekben tsergedező vér, nem hagynak bennünket nyughatatlankodni. Maga hordozott a' mi Tsászárunk, három esztendőknék el-forgása alatt minden terhet, és messze-való Népek hartzoltak ti érettetek. Meg-esmerhetitek önnön magatok, hogy már most rajtatok a' sor, a' fegyverfogásban.“

„Mi, részünkről, ígérjük néktek, és én is különösen, mint egy esmeretes hívségű derék Ármádiának Vezére, ígérem Seregeim' nevében, hogy leg-kisebb bosszúságot se fogtok tőlünk szenvedni; nem sajnállyuk vérünket, mind az utólsó

tseppig ki-ontani a' ti javatokért; 's meghalni színtűgy készek leszünk, valamint hartzolni tudunk érettetek; és a' gilljotín-vasa alá soha se fogja adni a' maga nyakát a' szabad és bódog *Német-Ország*; soha ennek tsendes Lakosai, a' magok nyájjas, és jó erköltseiket, kedves és nemes együgyűségjeket, a' tulajdonosi just óltalmazó törvényjeiket, és religiójokat fel nem tserélik: feslettséggel, minden principiumoknak meg-tagadásával, istentelenséggel, és a' Frantziáknak pufztító dühösségjekkel.

„De ha, *Belgyiom'* Lakosainak példája szerént, a' kik most vagyonyaiktól, szabadságjoktól, 's Isteni-tiszteletjektől megfosztattatva, a' leg-síralmasabb állapotban vagynak; el haggyátok magatokat titkos Tsábítók által szédíttetni: úgy mi kéntelenek leszünk, által - venni magunkat a' *Rajmán*; titeket a' dühös Ellenségnek hagyni, 's el-vinni tölletek mind azt, kiméllés nélkül, a' mit találhatna az Ellenség. maga táplálására.“

A' *Brüffzeli*, és ennek Megyéjébéli Nemeseiktől, Papoktól, Klastromoktól, és privilegiáltt Személlyektől, öt millió livra adót kívánt a' már esmeretes nevű *Laurent* Frantzia Kommisszárius, melly summából, két millió, öt száz ezer liver esett különösen a' Papságra. Ezen 2,500,000 livert tartozik a' *Brüffzeli* Magisztrátus, különösen e' végre készítendő papiros-pénzekben elő-

állítani, mellyeknek fundusául fognak szolgálni a' papi jószágok, még pedig olly formán, hogy a' ki, illyetén papiros-pénzeket kész pénzül el-vejend: leg-első jussa lessz annak, az egy hónap alatt árrúba botsátandó p. jószágokból való vásárláshoz. Ebbéli akaratra *Laurent* Kommisszáriusnak, Július' 16-dikán tétetett közönségessé; nem-különben, következő értelmű rendelete is: hogy a' leg-nagyobb részént el-távozott Neméseknek, és Papoknak, valakik pénzzel tartoznak: le-fizessék ezen adósságjokat, a' Város' Kintstartója' *van Roy*' kezébe: mert különben úgy fognak tartatni és büntettetni, mint Ellen-ségei a' Frantzia Nemzetnek.

Landrecie Várának, Júl. 16-dikán lett vissza-vétele után mindjárt *Quesnoi* Várát fogták körül a' Frantziák.

A' *Zweybrücken*i Hertzségységnek *Cussel* nevű Városából, ki-parantsoltak a' Frantziák Júl. 26-dikán minden Lakosokat — mintegy 500 Familiákat — 's annakutánna az egész Várost el-égették — a' mint ők mondják: a' Fran. Közöns. Társaságnak el-árulásáért, és hamis papiros-pénztsinálásért.

A' *Rajna-mellyékének* meg-óltalmazása eránt, szoros parantsolatot küldött a' *Prussziai* Király, *Möllendorf* Vezérjének; egyfzersmind 25 ezer Embert rendelt segítségére, 's el-végezte magában, hogy Sere-

gében, személtyes meg-jelenése által is gerjesztte a' vitézi bátorság' tüzt. — Így írta ezeket, Júl. 25-dikén egy *Oppenheimi* Levél, mellyből azt is olvassuk, hogy a' *Rajna*-vidéki *Frantzia Sereg'* Vezérjét, *Ferrand* Generálist, *Mayer* nevezetű váltotta-fel; a' ki ennekelötte, a' most *Belgyiomban* lévő *Frantzia Seregnél* szolgált.

Mannheim eleibe, hat ezer *Frantzia*-ság tolakodott Júl. 31-dikén: de húsz ágyú-lövéseinknél nem várt-meg többet: hanem dél tájban vissza vonta magát. Ezen alkalmatossággal sebbe estek: *Erdélyi* határ-örző Kapitány *Kenessey*; 's Fő Hadnagy *Dónáth* Urak.

Albert Hertzeg, újra nyóltz ezer embert küldött segítségül, a' *Hohenlohei* örökös Hertzeg' vezérlete alatt lévő *Prusszus Sereg*-osztályhoz, és így már 18 ezerig való Ts. Kir. Katonaság egyesítette magát ezen *Prusszus Sereg*-osztállyal, melly *Eisbachig* nyomúlt elő: valamint más osztálya a' *Prusszus Seregnek*, *Kircheim* *Poland* felé.

Lüttich Városa eránt, 3-dik *Augustus*iak a' leg újjabb Tudósítások, mellyeket össze-vévén az előbbeniekkal, oda megy ki a' summájok: hogy Júl. 27-dikétől fogva szakadatlanúl tartanak a' *Frantziák*, és a' Ts. Kir. Vitézek között, különböző mértékben a' tusakodások. A' miéink, bírták még az említett napon a' külső Városokból azt

a' részt, mellynek neve: a' Carthausi Szerzetesekről; Carthause (Chartreuse); hanem több részeiben Lüttichnek Frantziák voltak, kikkel a' lakosok is egyesítették magokat.

A' *Londoni* Udvar, valamint *Bétsbe*, *Spencer* Minisrt: úgy *Berlinbe* *Paget* Urat küldötte, rendkívülvaló Követül. Ezen küldéseknek okait, nem teszik ugyan ki, egész meghatározással a' *Londoni* Újságok; hanem annyit írnak felőlök, hogy igen nyomosok azok. Említik továbbá, hogy *Nagy - Britannia'* némelly Frigyesseinek izellyokról, kétségeskedésbe hozattatott a' *Londoni* Minisztérium az által: mivel közönséges hírből értette, hogy a' *Chelmi*, *Lublui*, *Sendomiri*, 's *Krakkói* — négy Lengyel Palatinátusoknak; és *Baváriának* az *Ausztiai* Birodalomhoz való eszközlésével bíztatták volna meg ő Ts. Kir. Felségét az *Orosz* Tsászárné, 's a' *Prussziai* Király, — *Belgyiom* helyett, mellynek Lakosai, soha se vettek különben is, tehetségek fzerént való részt, a' magok tulajdon oltalmazásában.

Londonban, Júliusnak 29-dikén meggyúladt szerentsétlenségből, a' *Tamesis-vize'* partján vóltt *Salétrom* - tár, 's mint-hogy másféle több magazinomok is vóltak körülötte: o'ly szörnyű tűz támadt, hogy — egy közelébb érkezett *Londoni* Kurirnak bizonyítása fzerént, ezer régi házak lettek lángok' prédáivá.

Tegnapról fogva, tele *Béts* azzal a' hírrel, hogy *Robespierre* nints többé.

Magyar Hírmondó.

Költ *Bétsben*, Kis - Alfony - Havának
(Augustusnak) 15-dik napján, 1794-dik
Eszkendőben.

(14.)

Robespierre-n
végeztük, a' múltt postán küldött rövid,
de fontos *Hírmondónkat*; a' mait, kezdjük

Robespierre-n.
Ez a' tsudálatos hatalmú, a' ki
magát, *Semmiből, Mind* emtette;
a' ki, nagyon vítatta szóbadságot,
és egyenlőséget; de sok millió
Ember-társai közzül, alázott és magasztalt,
a' kit akart; sőt ölt, és elevenített, egy
beszédjével — *nincs többé.* — A' *Hír*,
melly, gyakran meg-hazudta vala már
magát, a' *Frantzia* Nemzétnek ezen Bál-
ványára nézve: most tsak ugyan igazat
mondott, annak véletlen le-düléséről, 's
omlásáról. — Meg-szünt élni *Robespierre*,
de koránt se *Maráti* ditsősséggel; nem
úgy, mint Barátja, és Mártirja a' *Frantzia*
Közönséges - Társaságnak; hanem, mint
annak meg-esküdt Ellensége; nem úgy,
mint Szabadság' Védelmezője, hanem,
mint annak leg-álnokabb Ostromlója. —
Júliusnak 28-dik napján, estvéli 7 órakor
szegte néki nyakát a' gilljotín' vasa: mint

közönségesen ki-kiáltatott leg-utálatosabb Gonosztévőnek, és leg-el-szenvedhetetlenebb Tirannusnak. — Egész erőben bétéle ezen állortzás *Kronvellen: A' ki másnak ás vermet: maga esik belé.* — Éppen Júliusnak 28-dikát láttatott vala ő — a' *Párisi* tudósítások ízerént — ki-nézni, a' végre, hogy le-öldöstessen azon minden ollyatén Tagjait a' Nemzet - Gyűlésének, kiknek el-enyészéséből, tellyes reménységet formált előre magának, a' Diktátorság eránt, mellyet külsőképpen ugyan, igen kárhoztatott; de nagy ásítozással forgatott képzelődésében, és a' mellynek el-érhetését annál könnyebbnek hitte, minthogy sokkal nagyobb tekintetben tartotta lenni magát már most: mint még 1793-dik éltendőben Májusnak 31-dikén, a' midőn kívánsága ízerént diadalmaskodott vala még is a' *Brissotistákon*, és *Girondistákon.* — A' Jakobinus - Klúbnak leg - nagyobb része; *Fleuriot*, a' *Parisi* Polgármester; *Henriot*, a' *Parisi* Sereg' Vezére; *Dumas*, a' Revol. Törvényfzek' Prezese, vak engedelmesseggel hallgatták ő utánna; ő ízabta-ki a' Revol. Törvényfzolgáltatás' reguláit; az ő gondolatitól különböző gondolatokat nem merelzeltek nyilatkoztatni a' Nemzet-Gyűlésének, és különösen a' Közjóra ügyelő vagy *uralkodó* Deputátciónak Tagjai is, ki - vévén példának - okáért *Bourdon*

de l'Oisét, de a' ki jól is tudta vólt már, egynehány hetekkel ez előtt, hogy ötét, *Danton* után akarja küldeni *Robespierre*, és ugyan azért el sem is múlatott, a' N. Gyűlésének nagyobb részével eggyezőleg, mindent el-követni titkon, hogy meg buk-tathassa *Robespierre*-t. Rajta vólt különö-sen, hogy az Igazgató Dep. ból többet felénél meg-nyerjen maga pártjára; és erre rea is ment: mert tsak *Couthon*, és *Saint-Just* maradtak *Robespierre* mellett, a' kik ugyan tsak gilljotínoztattanak is velle; *Billaud-Varennés* pedig, 's *Collot d'Herbois*, *Barrere*'s a' t. *Bourdonnal* fogták eggyütt a' dolgot; 's ha mind nagy akadályok között is, tsak ugyan végre-hajtották kevés idő alatt, a' már előre jól ki-gondolt, 's el-intézett romlását *Robespierre*'nek.

A' Frantzia Revolutzió' Históriájában, eggy illy igen nevezetes történetnek kör-nyúlásairól, igyekezünk első tudósítá-sunkban is annyit közleni, hogy eleget tehessünk a' köz-figyelmetességnek.

A' Jákobinusok' Klúbja, *Robespierre*' eszközéséből, Deputátziót küldött Július' 25-dikén a' Nemzet-Gyűléséhez, olly jelen-téssel, hogy egy Faktzió (Felekezet) vagyon még a' Frantziák között, melly, Külföldiekkel tizimboráskodik, 's a' N. Gyűlése, és a' Közjóra ügyelő Deputátzió után áskálódik. Ezen jelentésnek, vagy fel-adásnak meg-visgálását, a' Közjóra

ügyelő Deputátziónak adta-által a' Nemzet-Gyűlése. — Huszonhatodik Júliusi Ülésében a' N. Gyűlésének, egy hosszú Orátziót mondott *Robespierre*, mellyben minikutánna sokat beszélt volna a' Revolutz. Igazgatásról: felelt azoknak, kik ötet, Diktátorságra való vágyodással vádolták, 's azt állította a' többek között, hogy az-óltától fogva lettek ő nékie olly halálos Ellenségeivé, a' *Hebertek'* és *Dantonok'* Követői: a' mióltától fogva ki-kiáltotta ő, hogy vagyon Fő-Va'óság. — Igyekezett továbbá meg-tzáfolni azokat a' híreket, mellyek a' Nemzet-Gyűlésében, és *Párisban* terjedtenek ő rólla: mintha ő 30 N. Gyűlési Tagokat szándékozna árestáltatni. Beszélt végtere, a' Közöns. Társaságnak állapotjáról: „A' Közjóra és Közbátorságra ügyelő Deputátziókban, úgymond, vagnak Gyámolai a' Szabadságnak; de a' nagyobb Rész el-nyomattatott azokban. — Az *Anglusok* eránt hozatott végzés, nem tellyesíttetik. *Dumourier'* tselekedése-módja, követődik Belgyiomban. Ismét Szabadság-fái állíttatnak-fel. Az ágyúkkal bánó Katonák el-parantsoltatnak *Párisból*. Szándékba vétetett, a' Közöns. Társaság' formájának meg-változtatása. Kell munkálódni hagyni a' Deputátziókat, de szükség vigyázással lenni reájok. Szükség, hogy a' Nzti Gyűlés, magához illő méltóságot tartson.“ — *Bourdon* azt kívánta, hogy

minekelőtte nyomtató prés alá adattatnék *Robespierren*ek ezen beszéde: küldetessék az, meg - vizsgálás végett, a' Közjóra és Közbátorságra ügyelő Deputátziókhoz; mivel meg-lehet, hogy valamelly hibák tsúfzhattak-bé abba. — *Couthon'* ítélete e' volt: „Alatsonítására szolgálna az, úgymond, a' N. Gyűlésének, ha a' Deputátziótól akarná meg-tudni: ki kellyen - é nyomtattatni valamelly beszédet? Én kívánom, hogy ne tsak ki-nyomtattassék az, hanem el is küldetessék minden Helységeknek (vagy Gyülekezeteknek.) Sok időtől fogva vagy on már a' szokásban, hogy rágalmaztatnak a' Revolucziónak régi Bajnokjai. Vagynak erköltstelen Emberek. A' Nemzet-Gyűlése, Tagjainak nagyobb részére nézve, példája az emberi tökéletességnek; de ne hidjete a' zavaróknak; és ma vonattassék határ-linea.“ — *Vadier* panaszra fakadott azért, hogy a' melly jelentést tett volt ő, Jún. 15-dikén, a' Közbátorságra ügyelő Deputátzió' nevében, *Theos Katalinról*: helytelennek mondotta volt azt *Robespierre*, a' maga beszédében. Felelt *Robespierre*: hogy néki tellyességgel nem volt tzéllya, a' Jelentés - tévő ellen szólani. *Vadier* nem elégedett - meg e' felelettel, 's nem tsak *Theos Katalinról* szóllott, hogy az levelezett *Pitte*, és némelly ki - költözött fő Frantzia Sze néllyekkel; hanem keményen is érdeket *Robespiert*,

nem ugyan ki-nevezve, de még is elég világosan. — Mások is panaszolkodtak *Robespierre* ellen, réffzerént egyenesen, réffzerént mellesleg; hanem tsak ugyan győzedelmeskedett még ez úttal *Robespierre*, mert a' lett a' végzés, hogy nyomtattassék-ki a' Beszédje, és osztassék-ki a' N. Gy. Tagjai között.

Júliusnak 27-dikén, *Saint Just* akart olyan forma beszédet tartani, mint tartott az előtt való napon *Robespierre*; de nem szólhatott többet ennél: „Én nem vagyok úgymond, egy Faktzióból való is; ellenséges indulattal viseltetek én minden Faktziókhoz. Deputátzióitok, mellyek a' Közjóra, és Közbátorságra ügyelnek, reám bízták, hogy készítettsek egygy Elő-adást, a' vélekedés' (opinio) szembetünő megvesztegettetésének okairól; de én tsupán néktek akarok szállani, és tsak tulajdon nevemben.“ — Itt kénytelenítettett *St Just* el-halगतni: mert mindenselől kiábáltak reá. — Említett szavaira *St Just*nek, következő jegyzést tett *Tallien*: „Azt kezdette mondani közöttetek az Orátor, hogy benne nints semmi részre-hajlás. Én is egyedül az Igazsággal tartok. Tegnap, egy Tagja a' Guberniumnak (a' Közjóra ügyelő Deputátziónak — *Robespierre*) magános jelentést tett előttetek; ma más Tag, ismét tsupán maga nevében száll hozzátok. Nintsen egy jó Hazafi is olyan, a' ki meg-tartózkod-

tathatná magát, Hazája' veszedelmének siratásától. — *Billaud*, többet és hatalmasabban szólott, mint *Tallien*: „Szörnyűködve való bosszankodással fogtok, úgymond, el-telni: midőn tapasztalándjátok, hogy *Párisnak* fegyveres ereje, Haza - ölö kezek között vagyon. *Henriotot* úgy adta-fel a' Revolút. Törvényszék, mint *Hebert'* bűnének részesét. De nem lett semmi baja: mert pártját fogta egy Ember — *Robespierre*. — *Lavalette*, egy a' fegyveres Erő' Fejei között, a' ki tsupán maga hagyódott-meg a' Nemesek között katonai tisztségben, köszörüli az ölö - vasakat, mellyek, a' Nép' Képviselőinek fel-mészárlására rendeltettek. 'S ki óltalmazta ezt az Embert? *Robespierre*. — Fel - hozta még a' többek között *Billaud*, *Robespierre* ellen: 1.) hogy ez, a' *L' Indivisibilité* (Meg - oszthatatlanság) nevű Város-szakaszbéli Revol. Komisszióinak Tagjait — kiknek, Hazájokhoz való igaz szeretetjek közönségesen tudva vagyon — tömlöztbe vitette; 2.) hogy már 40 napja, a' mióta el-vonta magát a' Deputátziótól *Robespierre*, mindjárt akkor, midőn a' Revol. Törvényszéknek intézetjét tárgyzó végzés megállíttatott, melly, egyedül az ő képzelődéséből származott; kedvetlenül fogadtott; és a' mellynek tzéllya a' vólt, hogy ki-irtódjanak a' N.Gy.ből minden tisztátalan Emberek (*hommes impurs*), az az, mind

azok, valakik nem fognának néki tetszeni.
 3.) Egy Titoknak, negyven ezer livert
 lopott: még is azt nem hagyta gilljotínoztatni *Robespierre*. 4.) A' Deputátziót vádollya *Robespierre*, hogy le-tétette az a' fegyvert a' Lakosokkal: pedig maga készítette ezen tárgy eránt a' végzést *Robespierre*; azt is a' Deputátciónak tulajdonítja vétkül, hogy a' Fő-Valóság' tiszteletére emelt emlékeztető alkotványok el-enyésztek: pedig ezen tárgy eránt maga *Couthon* készítette a' végzést. — Ezeknek, és több efféléknek hathatós elő-számlálása után, így kiáltott-fel *Billaud*: „Lakosok! akartok-e eggy illy Tirannus alatt újj életet nyerni? melly kérdést: *Nem Nem* kiáltások váltottak fel. — *Robespierre* fel-ment az Orátori székre, hogy majd felel; de rá kiáltott *Cambon*: „Le onnan *Kronwell*! — Kiáltottak mások is mindenfelől: *Le le Tirannus*! — *Billaud* után, igen tüzessen kikelt *Robespierre* ellen *Tallien*, és *Brutus*' képére függesztett szemekkel, segítségül híván ennek Lelkét, azt mondotta, hogy van ő néki fegyvere, meg-szabadítani a' Tirannustól (*Robespierre*'től) a' földet: ha a' Törvény' metző-vasa alá nem téteti annak nyakát a' Nemzet-Gyűlése. — Több Tagok is tartottak még, *Robespierre*, és ennek Tzimborássai ellen kemény beszédek, mellyek között, és után, eggyező akarattal el-végeztetett: hogy az öregebbik

és ifjabbik *Robespierre*, *St Just*, *Couthon*, és *Lebas* — mind Nemzetgyűlési Tagok — tömlőtzebe vitetessenek, 's írásaikra petsét tételődjön. — Más személlyeknek el-fogat-tatása eránt is tett rendeléseket a' Gyűlés; de az ezekről való különös emlékezést, valamint több még ide tartozó, de most az idő miatt nem közölhető dolgoknak meg-írását is, más alkalmatosságra halasztjuk.

Robespierre, és a' vele együtt áres-tomra ítéltetett Kollégái, még a' Nemzet Gyűlés' ülő-helyének választékja előtt vól-tak, a' midőn kívánta *Collot d' Herbois*: hogy azon Beszédet, melyet, *St. Just* akart el mondani az Ülés' kezdetekor, ol-vastassa el a' Gyűlés, és lássa meg belőle, hogy annak tzéllya lett légyen, sok Nem-zet Gyűlési, és Guberniumbéli Tagoknak, el-fogatása, kiket a' *Robespierre* Spionjai, árúltak bé: mert minden Nemzet Gyűlési Tag ellen különös Spion vólt ki-rendelve, a' ki szüntelenül nyomában vólt annak. — Én utánnam, kiálta *Vadier*, mindig egy *Tacherot* nevű spionkodott, a' ki igen meg hitt Embere vólt *Robespierre*nek. — Merem mondani, így szolla továbbá *Collot d' Herbois*, — hogy a' melly Orátziót teg-nap mondott el *Robespierre*: nem egyéb tzéllya vólt annak, hanem hogy hadat tá-masszon a' lakosok között. Már tegnap, midőn jöttünk vólna, — több Kollegák,

és én — a' Jakobinus Klúbból: illettettünk is bosszúsággal. — Ezután rútúl le-festette *Collot Robespierret*, mint egy olyan embert, a' ki minduntalan az ember - szereztésről, és virtusról beszéll, 's azonban vezett erköltsű, kegyetlen, dölfös s' a' t. — Jelentette végtére *Collot*, hogy a' Közjóra ügyelő Deputátzió környülállásos elő-adást fog tenni ezen össze - esküvésről.

Szépszerént ment vala ki *Robespierre*, a' Gyűlés ülő helyéről; nem úgy mint *Couthon*: hanem annak rostéllya elől árestomba menni nem akart. A' Prezes tehát parantsolta a' Gyűlés Hajdújának, hogy vezesse ki *Robespiert*, a' palotából. Akarta tellyesíteni e' parantsolatot a' Hajdu, és közelített *Robespierhez*: de látván ennek bosszankodását vissza kapta magát tőlle, és sokszor kellett meg újjítani a' parantsolatot, míg reá merte vetni kezét a' Hajdú, *Robespierre*. — A' *Luxemburg* nevű Rab-Ház' Gondviselője se merte bé-fogadni *Robespiert*: minekokáért vitték a' Város - Házához. Innen irt a' Tzimborásslainak, hogy kaptsolyák egybe véle magokat: mert kész a' Nép fel kelni mellettük. Fel is keltek sok lovas Katonák, *Henriot* vezérlése alatt; fel kelt egy Pattantyús Kompánia is, *Sijas* nevezetűnek izgatásából; a' Párisi Magistrátusnál lévő Nemzeti Ágens *Payan*, egy Buzdító irást készített a' Néphez, hogy meg nyerje azt, *Robespierre* részére: ma-

ga a' Magistrátus *Robespierre* mellé állott. Ezen környülállásokban, olly reménységet jelentette *Robespierre*, hogy két óra alatt fegyveres erővel fog indulni az él tsúfúlt N. ti Gyűlés ellen. De meg előzte ez *Robespiert*; mert hirtelen ki-nevezett maga kebeléből hét Tagokat, a' kik vezették a' Nemzeti Gárdát a' Város - Háza ellen: a' Magistrátus Tagjait pedig *Henriottal*, *Robespierrel*, és *Sijaffal* együtt Törvény' őltalmán kívül valóknak, az az, akarki által, szabadon meg ölettethetőknek kiáltatta ki. Bé rontván a' Nemzeti Gyűlés' Serege, a' Város - Házába, foglyokká tette a' két *Robespiert*; *Couthont*, és *St. Justet*. *Lebas* el-vezett: de a' többek se maradtak épen *St. Just*ön kívül. Az Ifjú *Robespierre* t. i. ki-ugrott az ablakon, 's el-törte a' lábát; a' Battya pedig nagy sebet kapott a' fején, valamint *Couthon* is.

Soha annyi Nép nem tódult még össze *Párisban*, exekúzió' szemlélésére, mint a' *Robespierri*stákéra. Minden úttzákon, melyeken, végig vitettek ezek a' gilljotin felé; valamint a' Revolúzió piatzán is, nem egyebet lehetett hallani: *Ah les scelerats! vive la Republique! vive la Convention!* (Ah Gonosztévők! Éllyen a' Közönséges Társaság! Éllyen a' Nemzeti Gyűlés!

Robespierre előtt nem sok órákkal feküdte ki, bajos pályáját a' *Párisi* gilljotinson ama mind történeteiről, mind munkáiról igen el

hiresedett, és már életének 70-dik esztendejét számlált Báró *Trenk*.

Elegyes Tudósítások.

A' *Pedemontziumi* Fr. Seregek több helyeken elébb akartak nyomúlni, Júl. 20-dik tájján: de nem nyomúlhattak.

Helvétziából, Júliusnak 20-dikán. — „A' *Német-Birodalomnak Sváb Kerületéből*, négy 's öt ezerig való darab marha került-bé ennekelötte hetenként *Frantzia-Országba*; hanem tiz napoktól fogva nem kerül már eggy is, melly változásra következendő történet szolgáltatott alkalmatosságot: Egy *Frantzia Kommisszáriusnak*, vagy rossz szándékból; vagy ostobaságból az a' gondolatja jött egyszerre, hogy drágállotta a' marhákat, 's nem vette-meg. Ezeknek hajtóik, magok ki-nyilatkoztatták ekkor előbbeni szándékjokat; mellyre nézve tüstént foganatos rendelések tétettek, minden efféle további szándékoknak meggátolására.“

Dániának fő Városából Koppenhágából, Júliusnak 22-dikén. — „*A m a c k* Szigetünknek szélsőbb tsúttja 184 ágyúkkal rakattatott-meg a' napokban. — A' melly *Dánus*, és *Norvégus* Hajós-Legények, külső tartományokbéli hajókon szolgáltak, 's mostani környül-állásainkban visszahivattattak: magok jó-szánttokból előállottak. — A' *Guineai* széleken lévő, *Afrikai* birtokainkról, úgy hallatik, hogy

Hollandia fogná azokat meg-venni. — F. Udvarunk, igen hathatósan eleibe terjesztette a' *Londoninak*, kereskedés' és hajókázásbéli szabadságinkat. — Száz ötven *Dánus* hajókat rablottak már ezen folyó esztendőben az Ánglusok. “

A' *Vesuvius* - hegye' allyán lakik egy Remete, 's ott tartózkodott az alatt az idő alatt is szüntelen, míg hánykódásban vólt, 's okádozott a' *Vesuvius*-hegye. Valamit tapasztalt, mindent fel-tett írásba ezen Remete, és szorgalmatos jegyzései — mellyek már kezünknel vagynak — annál nagyobb figyelmetességet érdemlenek: mivel leg-közelebbről, 's leg-hamarább tehette azokat; 's tanúltt Ember is.

Földvárról, Augustusnak 10-dikén. — „*Szexárdon*, e' folyó hónapnak hetedik napján, tüzzel játszodoztak az utolsó háznál, Szüléiknek távol-létekben a' Gyermekek; melly játszodozás rettentő gyúladást okozott. El-égtek leg-alább is nyóltz száz házak, még pedig ezek között vóltak a' leg-vagyonosabb Lakosoknak házaik is, úgy hogy némelly Lakos vallott húsz ezer forint kárt. El-égtenek továbbá: a' Város-Temploma, a' Kápolna, a' nem régiben épültt igen derék Vármegye-háza, és, a' mint halljuk, talán az Archivum is. — Bizonyos az, hogy az Uraság' Archivuma lángok' prédájává lett, és a' Kassza is nem keveset szenvedett. — Az Uraság' Tisztjei-

nek, nem maradt - meg semmi egyéb vagyonjok, a' rajtok vólit ruhájokon kívül. — A' Vármegye' Rabjai, lántzokra fűzetetvén, őrizet alatt a' mezőre szállíttattak; különben el-vesztek vólna.“

Lötséről, Júliusnak 25-dikén. — „Nállunk, még a' leg-öregebb Emberek sem emlékeznek olly idején való aratásról, mint a' mostani; melly is kezdődött Július 11-dikén. Ezt, a' folytában tartott meleg idő okozta. Soha se kaszáltunk kevesebb fénát, mint ebben az esztendőben. Nints mivel tartani marháinkat, azért kénytelenítetik a' Nép, óltsó pénzen vesztegetni-el azokat. Gyümöltsünk is kevés termett, az is tele féréggel, 's magától le-hull. A' lenünk, és kerti veteményünk is oda van. Két hét múlva kezdünk az árpa-kaszáláshoz; de ha essönk nem lesz: abból se vehetünk vigasztalást. Nagyon félünk a' szűkségtől. — Borainkat se adhatjuk - el: mert most senki se jő azokat venni *Lengyel-Ország*ból. — A' nagy szárazság miatt, igen sok égések esnek ezen a' tájon; ritka het, mellyben a' körül belől lévő helységekben, vagy erdőkben tüzet ne látnánk. Van leg-alabb is tizenöt helység ebben a' (*Szepes*) Vármegyében, melly, vagy egészen, vagy nagy részént el-égett. — Gróf *Csaky*' erdeje, már egész heteken álltal ég. Itt *Lötsén*, mindennap 60 Embernek kell strására ki-állani, a' gyűlésnek el-

távoztatása végett, melytől még ekkoráig meg is mentett az Isten bennünket. — T. *Arnold* Exjesuita Pap Úr meg-fordult itt a' napokban, ki, már négy éltendőtől fogva vizsgálja a' természet' adományait, főképpen a' hegyekben találtatókat.

Dorogról (melly eggy, a' Hajdú-Városok között), Júliusnak 22-dikén. — „Itt, mind a' kaszállók, mind a' vetések el-égtek, a' nagy melegség miatt. Közön-ségesen, azt se vehettük-bé szántó-földeink-ből, a' mit belé vetettünk. Sokan, egy fzetet se láttak belőlök. Még a' szalmája is oda van az életnek, úgy hogy semmink sints, a' mivel el-tarthatnánk marháinkat. Örömet el-adnók azokat, de senki se veszi. — Kevés idővel ez előtt, hat forintokon, hat köből rozst lehetett venni; de most tsak eggyet. Egy köből árpának 4, egy köből búzának 8's 9 forint az árra.“

A' *Rosnyói* égésről, melyről már emlékeztünk, következő tudósítás érkezett hozzánk:

„A' mitől eddig, a' sok rettentő hírek, és történetek között magunk is rettegve tartottunk: meg-ese rajtunk Július' 27-dik napján. Egy tsürből t. i. délelőtti tizedfél óra tájján, midőn mind a' R. Katholikuskok, mid az Évagélikuskok a' Templomban vóltak, tűz támadott, mely, tsak hamar meg-kapta a' körülötte lévő házakat, 's a' piatzon ugyan 14, két két kontigná-

tziós házakat; az útszákban pedig 10 alacsonyabb házakat fel-prédált, nagyon segítettve lévén a' rendkívülvaló szárazság által. Hogyha a' szél meg nem változott volna: semmi emberi segítség, semmi vizi puskák's jó rendelkezések, mellyek mind meg-vóltak, Városunkat a' vég-veszedelemtől meg nem menthették volna. — Valóságos eredetire a' tűznek, a' meg-tett ki-nyomozások után is, jutni nem lehetett. Igen nehezítik annak ki-világosodását, a' tsürnek, és a' körülette vóltt más Gazdák' épületjeiknek fekvések. — A' kár, könnyen fel-megyen 60 vagy 70 ezer forintokra is, azokéval együtt, a' kiknek héjjazatjaik le-verettek. — Ezen szomorú történet, hathatós indító okúl fog szolgálni Előljáróinknak, hogy eggyül eggyig ki-szállíttassa Városunkból a' tsüröket, mellyek között jó formán takarítottak már ki különben is egynehány esztendőktől fogva. — Éppen most hallom, hogy *Stofzban*, a' *Szepeffégen* valami 16 házak égtek - el.

Az öregebbik *Robespierre*, 35 esztendő volt; *Couthon* 38; *St. Just* pedig csak 26.

* * *

A' Kis-Kúnságban fekvő K. Sz. Miklós Város négy Országos Vásárookra Privilegiumot nyert ő Felségétől, mellyek, következő napokon fognak ott tartatni: az első, Februáriusnak 3-dikán, a' második, Májusnak 16-dikán; a' harmadik, Augustusnak 22-dikén; a' negyedik, Decembernek 29-dikén.

Magyar Hírmondó.

Költ *Bétsben*, Kis-Affzony-Havának
(Augustusnak) 19-dik napján, 1794-dik
Eszkendőben,

(15.)

Frantzia Ország.

Robespierre-t, vajmi sokszor nevezte
vált *Barrere* — *tiszta Embernek*, 's jó-
lelkű *Polgárnak* (*Homme pur, vertueux*
Citoyen) — 's ha szóval nem is; maga-
alkalmaztatásával mindazáltal, valamint
mások: úgy ő is vallotta azt, *Frantzia*
Közöns. Társaság' Atláffjának. — Halljuk
most, ugyan ezen *Barrer'*nek szájából,
mint beszélt már ő Július' 30-dikán a'
Nemzeti Gyűlésben *Robespierrről*, 's ennek
Tzimborássairól:

„Polgárok! A' Nemzet' Képét viselő
Gyűlés, meg-mentette magát egy nap,
eszkendőt-által forraltt álnok szándékoktól;
meg-mentette magát a' Nemzet' képét viselő
Gyűlés, a' maga közönséges társasági erős-
lelkűsége, a' maga igazságos keménysége,
és engedelmességre indító rendtartása által,
mellyeket izemléltet *Europával*. A' (Köz-
jóra ügyelő) Deputátzió' nevében, fel-
fedezem mai napon a' Nemzeti Gyűlés
előtt, hogy ezen Ölzve-esküvés (t. i. a'
*Robespierri*staké) nem okozott leg-kissebb

változást is a' társasági intézetben (*organisation sociale*); hogy ámbár egy rész ki-mozdítódott is helyéből: meg-maradt mind-azáltal az Igazgatás, mind belől, mind kívül való — *politica, administrativa, és revolutionalis* — munkálódására nézve, maga egész épségében.“

„A' mi nézi az Igazgatásnak intézetjét, és folyamatját, nem dolgoztak arra nézve semmit is az Őszve-esküdttek. Ez ollyatén dolog, a' melyet sok Lakosok nem tudnak. Fel-fuvalkodván (*Robespierre, St Just, és Couthon*) hazafiúi nagy tekintetjekben, nem méltóztattak ők, dolgozó Tagok lenni; meg-vetették ők, ezeknek homályos kötelességjeket; arra vitte őket a' mások felett való héjjazás, hogy meg-határozzák, kinek legyen jussa, fényesebb szolgálatot tenni a' Hazának? *St Just, és Robespierre* nem vettek részt a' mindennapi folyó munkákban, mellyeknél fogva, érezhetetlenül igazgattatik a' Státus; elég alkalmas eggyügyűeknek tartottak ők minket arra, hogy munkálódjunk a' Hazának részzenként való javát; magoknak tartották ők az Igazgatásnak jussait, és pompáját; tsupán a' Státus' belső bátorságát tárgyazó rendtartásnak (közöns. Politzájnak) egy részére vigyáztak ők, melyet különösen magok, és magokért intéztek-el, mint ki fog tétlizeni a' bővebb le-írásából ezen Őszve-esküvés-nek, melyet annyira nem lehetett volna

gondolni, sem a' személyekre nézve, a' kik kezdték azt; sem pedig az eszközökre nézve, mellyekkel éltek vala ők tze'llyoknak el-érésére. "

A' több része ezen nevezetes Beszédnek nintsen még kezünknel, hanem vagyon más Jelentés, mellyet Júliusnak 31-dikén olvasott-fel *Barrere* a' Gyűlés előtt. *Ant-verpiából* útasította e' Jelentést Július' 27-dikén *Richard* Komisszárius, melly szerént, *Hollandiai Brabántziának Lillo* Várát elhagyták az Ánglusok, 's bé-mentek abba a' Frantziák Júl. 26. Alkalmatosságúl vette *Barrere* ezen Jelentést is, *Robespierre*' vétkeinek említésére: „Ekképpen, úgy-mond, 15 napok alatt, 22 győzedelmeink valának; és ez azaz idő, mellyben *Robespierre* nem vólt többé jelen a' Deputátziónál; ezen idő alatt adott ő fel minket a' Nemzet-Gyűlésének, 's készítette a' maga kontra-revoluzionáris Beszédjeit. A' ki szereti Hazáját: örvend annak szerentséin. "

Barrere dolgozta-ki azon Proklamátzió (Hírdetvény') formáját is, mellyet a' Nii Gyűlés Július' 29-dikén intézett a' Frantzia Néphez. — A' Proklamátzió' értelme ez: „Polgárok! A' ti valóságos Képviselőitek által meg-ítéltetett állortzás Öszveesküdttek, egy hite - szegett Magistrátusnak' kebelebe vették magokat, fegyveres erőt gyűjtöttek-öszve, fel - kívánták a' Polgárokat a' Nemzet' képét viselő Gyűlés ellen, és azon

váltak, hogy el-tulajdonítsák magoknak a' Nép' jussait. De mihelyt ki-tudódott, miben mesterkednek az ölzve - esküdött *Robespierre, St Just, Couthon*, és ezeknek Tzimborássaik? leg - ottan körül - vették *Páris'* Szektziói (Szakaszai) a' Nemzeti Gyűlést; a' Nép' Képviselőit test-bástyával kerítették-bé a' Polgárok, 's védelmezték fegyvereikkel. — — Májusnak 31-dikén, (1793-dikban) a' Nép tsinált revoluztiót; *Thermidornak* 9-dik napján (Júl. 27-kén) a' Nemzeti Gyűlés tsinálta a' magáét. — Mind kettőnek, egyenlőképpen örvendett a' Szabadság. — Bártsak utolsó szélvesze lenne a' Revoluzciónak, ezen rettenetes idejek, a' fanatizmus' és szolgaság' tirannusainál véledelmesebb új Tirannusoknak.

A' *Párisi* Jakobinus Klub, bé-záródott volt Júliusnak 27-dik éjféliakáján: de Júl. 30-dik napján ismét fel-nyitattatott, 's beszédeket tartottak abban *Billaud-Varennes, Collot d' Herbois*, és *Legendre* Nemzet - Gyűlési Tagok: — egyéb nem is — *Legendre*, jelentette a' Jakobinusoknak, a' Közjóra, és a' Közbátorságra ügyelő Deputátziók' nevében atyafiságosan, hogy ne fzenvedjék meg ennekutánna Klubjokban a' privilegiáltt Néző - helyeket; hanem szabadítsák fel az abba való bé-menetelt, minden lakosoknak. Ezen feltételre, eggyező akarattal reá állottak a' Klub' Tagjai.

— *Billaud Varennes*, és *Collot d' Herbois*, a' *Robespierristákat* így érdeklették: „Ezek a' Isuda-állatok fel-olították magok között az uralkodást. *Antonius Couthon*, országlott a' déli; *Lepidus St. Just* pedig, az északi részeken; *Catilina Robespierre*, középbén. Eggy *Ángl Parlam. Tagnak* Levelelből tudják ezt, a' (Közzóra, és Közbátorságra ügyelő) Deputátziók. Ez az Idegen, a' ki, mint maga mondotta, nem szenvedhetett tovább a' Hazájabéli Despotismust, azért is Fr. Országba jött által; *Párisba* hozattatott. *Robespiernek*, a' vólt eránta az akarátja, hogy gilljotinra kell vinni: hanem tsak ugyan helybe hagyta annakutánna ő is, hogy jó lesz, ki-kérdezni az Embert. Ez, nem felelt egyenesen a' kérdésekre: nem lehetett semmi hasonvehető dolgot ki-tanúlni tőle; az Ángliai Parlamentnek tsak az arisztokrata Tagjait emlegette, 's a' Ministeriummal ellenkező Felekezetből tsupán egy Tagot hozott elő. Végre passzust kért, mellyel, *Helvétziába* mehessen, vagy Újj-Ángliába, a' hol — mint mondotta — egy Közönséges-Társaságot akarna fel-állítani. *Robespierre*, Pártfogójává lett az Embernek, igen derék Polgárnak állította azt lenni, és végbe vitte, hogy a' Deputátzió, (t. i. a' Közzóra ügyelő) passzust adott annak *Helvetziába*. Onnan küldött az *Robespierrenek* levelet, mellytellyes, kontrarevolutziónáris ki-fejezések-

kel. — Tanúlljátok - meg ezen példából — monda *Billaud-Varennes* — hogy ne legyen több Bálványotok. Áldozatjaitká lettetek *Lafayett*'nek, *Brissot*nak, és más temérdek össze-esküdtteknek. Gondoljátok meg, hogy nem magános Emberek fundállják a' Szabadságot: sőt veszedelmére járnak annak magános Emberek. Egyesítsétek magatokat, a' Nemzeti Gyűlés körül, melly ezen össze-zavarodásban, leginkább ki-mutatta magát. Nem kegyelmez ő meg egygy össze-esküdttnnek is, és a' virtus fog lenni mindenkor, az ő munkálódásainak fundamentuma. — Hozzá adta ezekhez *Legendre*, hogy két órával az előtt, minekelőtte el-végeztetett volna *Robespierre*' árestáltatása: olly parantsolatjok volt a' Tömlőtztartóknak, hogy más foglyokat bé ne fogadjanak; hanemha a' kiket a' Magistrátus küldend.

Arról is vádoltatott *Robespierre*, mindjárt halála után való nap, *Tureau* és *Tallien* Nemzetgyűlési Tagok által, hogy minden estvénként, alája szokta vala ő nyomni maga petsétjét azon személlyek' laistromának, a' kiknek következő napon kellett életüket végezni a' giljotínon; és hogy meg-hitt Emberei voltak *Robespierre*'nek minden tömlőtzőkben, kiket olly véggel beszélt ő reá a' tettettet raboskodásra, hogy járjanak végére, kik nem szeretik őtet a' Foglyok között, és

küldjék meg néki azoknak neveiket írásban. Meg is küldötték, és már más nap, a' gilljotínoztattak' laifromában fordúltak-elő azon nevek. — Ezzel az alkalmatossággal, sok vetélkedések után el-végeztetett: hogy a' Revol. Törvényszékhez tartozó főbb és alsóbb személlyekkel — úgymint a' kik, nagyobb részént *Robespierre* teremtményei voltak — szakasztassék félbe hivataljoknak folytatása, 's nevezzenek azok helyett, interimális (bizonytalan ideig való) más Birákat, és Tiszteket, a' Közjóra és a' Köz-bátorságra ügyelő Deputátziók. — Sokakat szabadon botsáttat a' Nemzet-Gyűlése, a' kiket *Robespierre* dugatott tömlőtzebe. — Ezeknek száma közzül, név szerént említetnek: *Santerre*, P á r i s Városának néhai Komendánsa; és *Antonelle d' Arles*, a' ki, Tagja volt, míg rabbá nem lett, a' Revol. Törvényszéknek. — A' *Párisi* Magistrátusból, Júl. 21-dikén 12-en gilljotínoztattak; más nap 69-en; Júl. 30-dikán pedig tizenegyen — mindnyájan Robespierriák. — *St Justön*, és *Couthonon* kívül, következő nevezetesebb személlyek múltak-ki a' Világból, Júliusnak 28-dikán estve, a' Fejekkel, *Robespierrel* együtt: Ifjabb *Robespierre*; *Henriot* Párisi Kommendáns, 33 esztendő; *Lavalette*, Párisi Batalion-Kommendáns, 40 eszten.; *Dumas*, Revol. Törvényszék' Prezidense, 37 esztendő; *Fleuriot*, Párisi Polgármester, 39 eszten.;

Payan, a' Párisi Magistrátusnak Nemzeti Ágense, 27 esztendő; *Vivier*, Prézessek volt azon Jakobinusoknak, a' kik Júl. 27-dik éjtszakáján, éjfélutánni négy óráig tanátskoztanak együtt, 50 esztend.; *Bernard*, Papból lett világi Ember, 34 esztendő.

A' mi héjja volt, a' Közjóra, és a' Közbatárságra ügyelő Deputátziók rendes számának, ki-potoltatott az, Júl. 31-dikén: *Bréard*, *Echafferiaux*, *Laloi*, *Thuriot*, *Tréillard*, és *Tallien* N. Gy. si Tagok által; 's egyszersmind el-végeztetett, hogy a' Közjóra ügyelő Deputátziónak egy negyed részét, minden hónapban változtatni kell; és akarki legyen, a' Deputátzióból való ki-lépése után elébb nem; hanem két hónap múlva lehet ismét Tagjává a' Deputátziónak.

Pichegru, és *Jourdan* Frantzia Vezérekről az a' hír: hogy *Párisba* hivattattanak, újj útasítás' (instruktzió') vétele végett.

Hadi Környütlállások.

Mastricht előtt vigyázó Népünk ellen mindennap feles számú Frantzia tsoportok szoktak vala elő - nyomúlani, *Tongerni* táborjokból. *Kray* Generálisunk tehát, *Koburg* Hertzeg' meg - egyyezésével, el-végezte magában, hogy rajta hajtson 3 tsapatokkal az alkalmatlan Ellenségen. — Augusztus' negyedik éjtszakáján kerekedtek fel említett 3 tsapatjaink, mellyek közzül

eggyet Gen. *Boros*; másikat Gen. *Dévay* kormányoztak; a' közbülsőt, 's egyfzersmind leg-kevesebb számút pedig *Ferdinánd* Huszár Májor *Begányi* vezette. Nap' felköltekor, egy Osztyál *Ferdinánd* Huszársággal meg-támadta Májor *Begányi* a' Fr. Őrállókat, kiknek *Mühlennél* volt a' tanjárok. Ezek tsak hamar meg-sutamodtak, hanem hogy segítségek érkezett, ismét vissza fordúltak, 's üzőbe vették a' miénket, és *Herderen* nevű falun túl kergették, a' hol egyesülvén Huszárjaink, segítségekre rendeltetett Pajtásaikkal, mind addig fenn-tartóztatták a' Frantziáságot, míg jobb és bal felől jól közbe szoríthatták azt *Boros*, és *Dévay* Generálisok. Ekkor tüstént meg-szaladt az Ellenség, de Vitézeink utánna eredtek sebes nyargalvást, és egész addig a' hegyi sántzáig hajtották, melly *Tongern* előtt készült. Többet le-szabdaltak belőle a' kergetés közben két száznál, el-fogtak 136-ot, lovat is nyertek tőle két száznál többet. Az el-húllott Frantziák között 3 Tilztek voltak; az el-fogattak, és sebbe-esttek között pedig öt Strásamesterek, és öt Káplárok vagynak. Egy Dragonyos, és egy Huszár-Regementből, 's egy Osztyál Vasasokból állott az Ellenség, és szaporább lehetett ezernél. — *Kray* Generálisunk' bizonyítása szerént, különösen ki-tettek magokért, e' viadalban: *Begányi* Májor', és *Kováts* Kapitány' vezérlések alatt volt

két Osztályai a' *Ferdinánd* Fő-Hertzeg' Magyar lovas Regimentjének. Magafiztalja azonban, diadalmaskodott Népünknek több részét is, melly állott: *Ferdinánd*' és *Blankenstein*' Huszáraiból, Tsászar' könnyű Lovassaiból, 's *Latour*' Dragonyossaiból. Név szerént ditséri, a' *Ferdinánd*' Huszárai között: *Kralovánfszky* Strásamestert, a' ki már több rendbéli remekjeit adta vitézségének, mellyeknek tziemerét, az arany jutalom-pénzt mellyjén is viseli. Mintegy 3 ezer gyalog, és ezer lovas Frantziáság mindjárt fel-kerekedett ezen tsata után, 's *Nauendorf*, és *Kollowráth* Generálisok' vezérlése alatt lévő Forposztjaink ellenében meg-állapodván, sokat puskázott; de bellyebb nem ereszkedett az ütközetbe.

Első Júliustól fogva, húszadikig, 112 Ember, és 66 ló hullott-el a' Hg *Koburg*' Ármádiájából; sebet kapott 323 Ember, és 85 ló; 549 Ember pedig, és 30 ló rész-szerént el-fogattatott az Ellenség által, rész-szerént el-tűnt. A' sebessek között valók: Első *Slavóniai* Batalionbéli *Lenich* Fő, és *Overvich* Alhadnagyok; *Ferdinánd*-Huszár Alhadnagy *Németh*; *Wurmser* - Huszár Kapitány *Steingruber*; 's Alhadnagyok: *Kajdátsi*, és *Smegmer*; *Barkó*-Huszár Alhadnagy *Ferentzi*. — Az el-fogattak között való, *Gemmingen*' gyalog Regimentjébéli Alhadnagy *Kövesdi*.

Albert Hertzeg' Fő-Vezérsége alatt

lévő Seregünknek egy részét, melyet *Pölingennél Blankenstein* Generális kormányozott, meg-támadta *Moreau* Fr. Vezér Auguszt. 8-dikán, mintegy 40 ezer főből állott 3 tsapatokkal, és nem hagyott békét neki mind addig, míg el nem nyomta helyéről, melly is kénytelen vólt ezentúl, *Kaisers Esch* felé venni magát. — Ugyan azon időben, a' Prusszusok ellen is fzerentsét próbált az Ellenség, *Confarbrücknél*; de 5 Tisztek, és 80-nál több Közemberek fogattattak-el között. Hogy a' *Mosella* (*Mosel*) vize' jobb partját el ne foglalhassa a' Frantziáság: még Auguszt. 7-dik napján a' *Nahe*, és *Glan* vizek közzé indította *Möllendorf* Prusszus Feldmarsall, *Rüchel* Genenálmájort, 9 Batalionokkal, és tiz Svadronokkal; 8-dik Augusztusban maga is meg-indúlt a' nagy Sereg-öfztállyal, melyet fzemélyesen vezérel; *Kalkreuth* Generál-Lientenantot pedig *Stumphenthurn* felé küldötte.

Hollandiának fő Városából *Hágából*, Augusztusnak 3-dikán. — „El-foglalván a' Frantziák, *Flandriában* fekvő *Cadsant* (vagy *Cassand*) Szigetünket, tüstént batteriák' készítéséhez fogtak, és már annyit tudunk is, hogy el-kezdették ágyúzni *Ecluse* (*Sluis*) Várunkat; de mitsoda ki-menetelle? még nem tudódik. — Nehéz környülállásainkhoz alkalmaztatott közönséges esedezések fognak tartatni Augusztusnak 10-dikén

egész Tartományunkban. A' kerülő Levél (Circularé), mellyet az említett nap eránt adtak-ki a' Rendek, igen fontos általán-fogva; különösen pedig ezen tikkely: — „Midőn meg-foszt az Isten egy Nemzetet, azoktól a' prerogatíváktól, mellyeket, adakozó jóságából engedett nékie; ezen büntetésnek igaz okai között egynek lehet azt méltán tartani, ha a' Nemzet, nem hogy háláadatosságát mutatná prerogatíváiért, 's szeretettel és egygyességgel fordítaná azokat költsönösen, a' valóságos Közjónak munkálódására; de ellenben, meg nem esméri azokat, és a' belső szakadások által, méltatlanná teszi magát, a' nyugodalmas tsendességnek áldására. — Szükség ez okon, hogy mindenek, valakik a' Szeretet' Religióját tartják, vóltaképpen le-tegyenek minden gyűlölségről és, ellenkezésről, 's egyesítsék szíveiket, és kezeiket, mint Atyafiak, és mint Tagjai a' Közöns. Társaság' nagy Famíliájának, mellynek bódogságához egyenlő nagyságú közünk vagyon, 's gyámolítsuk a' Státusnak ingadozó alkotványát, mellyet dülő félbe ejtettek a' szakadások.“

Hollandiából, Augustus' 5-dikén. — „A' Frantziák, nagyon tzelba láttattak venni Breda Várunkat; de részünkről is minden lehetséges eszközök el-követődnek, kártékony szándékjoknak meg-gátolására. A' partokat, jó számú Anglus és Hollandus

hajók általmazzák. A' szárazon naponként nevékedik a' *Breda*-környéki Ánglus Sereg' száma, és még 16 ezer Ángl. Katonaságnak érkezése eránt vagyon reménység. "

Lengyel - Országból. —

Valamint különböző kezeztől jönnek a' tudósítások: úgy egészen különbözők is. A' *Prusszusok* azt írják, hogy félbe szakasztódott egy ideig a' hadakozás, azért: hogy alkudozni lehessen *Varsó* eránt. — A' *Lengyelek* ellenben azt hírlelik: hogy a' *Prusszusok* semmit se tsinálnak; mivel a' *Kosciuszko*' ereje, sokkal nagyobb az övékénel.

*Kosciuszko*hoz következő értelmű tudósítását botsátotta *Wielohorski* Gener., Július' 23 dikán: — „*Wilno* Városát, 36 órákig lövöldözték, *Knoring*, és *Zubow* Orosz Generálisoknak eggyesült Seregeik; de vissza - verették. Köszönheti a' *Lithvániai* Nemzet ezen szerentsés történetet, *Grabowski György*' vitézségének, a' ki, hazafiúi buzgóságából, magára vállalta a' Város' általmazását. Midőn közelítettem volna én, ennek segítségére: már akkor egészen vissza-vonta magát az Ellenség. — Ezen Tudósítást, *Jelsky* nevezetű Lengyel Vitéz vitte, a' ki maga is benne vólt a' tsatában, 's azt beféllette szóval: hogy rendes Katonák, tsak 250-en vóltak a' Városban, 7 ágyúkkal; az Őrizetnek több része pedig, kalás és dárdás Lakosokból

— úgy-nevezett *Kossynierekből* és *Gikinierekből* állott.

Egynehány el-fogattatott Orosz Vadászok azt vallyák, hogy vóltak tiz ezeren az *Oroszok*, 's kétszer próbáltak bé-rontani erő-hatalommal a' Városba; de mind a' kétszer vissza-kergetődtek. A' *Lengyelek* közül nem esett-el sokkal több, száz Embernél; az *Oroszok* ellenben vesztettek, az el-fogattattakon kívül, mintegy tizenkét százat.

A' Nemzeti Fő-Tanátsnak 20-dik Júliusi Ülésében, következő tudósítása olvastatott-fel *Sierakovszky* Generálisnak: „Én *Brzecz*be jöttem. Jól szaporodott az én Seregem annál fogva, hogy a' Lakosok fegyverfogásra buzdítódtak; különösen a' *Lukowi* Distriktusból, és *Podlachi* Vajdaságból többen tiz ezernél kaptsolták hozzám magokat, kik között 1500 Lovasok, és 3000 puskás Gyalogok vagynak. Az a' szándékom, hogy fel-keressem *Dörfelden* Orosz Generálist.“

Magyar Ország.

Komáromból, Augusztusnak 9-dikén.— „Az itt tanuló *Tót* Ifjúság szép előmenetelt tett a' Magyar Nyelvnek tanulásában, — mellyet látván egy nemes gondolkodású Hazafi, húsz forintokat ajándékozott örömében a' szorgalmatos Ifjaknak. Ezen pénzen, szándékozik azoknak számokra meg-szerezni érdemes Tanítójak, *Varga*

Márton Úr, az Urak által ki-adandó Magyar Grammatikát. De fzeretnénk tudni, mikorra lehet ahoz reménységünk? (Már 10 árkus ki van nyomtatva belőle. Eddig nagy részént ki-fzabadúlt volna a' sajtó alól, ha kedves Betűszedőnk, *Németh Pál* meg nem halálozott volna. Mintegy 23 árkusra telik az egész munka, 's készen lesz November felé, a' midőn bőven meg fogjuk írni mind azt, valamit tudni szükség ezen Grammatikának születéséről.)

Rába-Kovátsiból, Augusztusnak 3-dikán. — „Olly nagy nálunk a' szárazság, a' millyenre senki sem emlékezik. A' szőlő is mind meg-fonnyad, 's répa és káposzta se lesz: ha még egy hétig így tart. — A' marha-dög nagyon hatalmazott szomszédságainkban, úgy hogy egész tsordákból alig marad némelly helyt tiz vagy tizenöt darab. *Ebergényi* Uraságnak szép Svájtzer-tsordájából, tsupán 8 darab marad-meg. — *Fejérvárt*, és a' mi Falunkat nem érdeklette még ekkoráig ezen veszély; hanem nálunk a' vérhas kezd uralkodni, olly mértékben, hogy 250 Lakosaiból Falunknak, már is 18-at ölt-meg. — Nagy szüksége volna itt Orvosra, a' szegény Népnek.“

Erdély Ország.

Felvintzről, Augusztusnak 3-dikán. — „A' szüntelen való szárazság úgy el-rontotta a' termést Hazánknak nagyobb részében,

hogy sem az emberekre, sem a' marhákra nézve, nem lehet inségnél jövendőlni egyebet. Nints se kost (a' marhának való eledel), se gabona. — A' marhák, már némelly helyt, az éhség és szomjúság miatt döglenni kezdettek; a' Lakosok pedig utolsó szükségre való jutástól rettegnek. — A' drágaság, szemlátomást annyira hágott, hogy a' millyen búzát a' tavasszal tizenkét garason adtanak: most folyvást adják négy márvásokon az *Enyedi* piatzon; és a' melly török búza (kukoritza, vagy tengeri) akkor négy garason járt: most folyvást megyen húszason. — Még pedig bizonyosan fellyebb is hág mindennek az árra, ha csak az Egek essőt nem adnak.

„A' bé-állott szük idő — úgy írják bizonyos *Kolosvári* Levelek — az odavaló Játtzó-Színben is meg-tetfzik: mert igen meg-kevesedtenek a' gyakorlói. Némellyek azt is mondják ennek okául, hogy a' Társaságban némelly egyenetlenségek és visszavonások adták volna elő magokat, mellyek miatt sokszor kedvetlenül foly a' játszás.

B é t s.

Direktoriális Vitze. Prézes Gróf *Majláth József* ő Excell. ja *Gallitzia*ba rendeltetett, Fő Kommisszáriusnak, és ideig való Gubernium' Prézesének. Meg-marad azonban a' Direkt. V. Présességben is.

Magyar Hírmondó.

Költ *Bétsben*, Kis - Asszony - Havának
(Augustusnak) 22-dik napján, 1794-dik
Eszterendőben.

(16.)

Frantzia Ország.

Barrere' Beszédjéből, melyet ő, Robespierrenak gonosz szándékjáról tartott Július' 31-dikén a' Nemzeti Gyűlés előtt, közlöttünk már egy részt a' múltt postán; elő-adta továbbá Barrere, hogy fő gondja lett legyen Robespierr'nek, olly személy-lyekből állítani - ki a' Magistrátust, és a' Ministerek helyett gondolt Végrehajtó-Kommissziókat, a' kik egészen alája adták magokat az ő akaratjának, 's a' kik, vétkekkel rakott Emberek lévén, ha gilljotínra küldődtek is, senki se szóllott érettek, 's leg-kissebb gyanúság se háramlott miattok Robespier're. „Uralkodni akart ő — így folytatá beszédjét Barrere — a' maga hatalma alatt való tartása által, a' Közön. Társaság' Centrumának (közép részének.) *Henriot*, a' kit tett ő Fejévé a' fegyveres Erőnek, esküvéssel kötelezte magát az új Tirannusságnak fel - állítására, 's tellyes bizodalmát jelentette, a' fel-tett szándék-nak végre - hajtódása eránt, De ezen

igéretért, melyet a' Nemzeti Gyűlés' bátor - szívűsége meg - hazudtolt, öszve - szóllalkoztak *Henriottal*, a' tzimborássai. Revolutzionár. Törvényszéki Bíró *Coffinal*, tüzessen szembe szállott velle, kit is azért, egy tsatornába dobott (vetett) - ki az ablakon *Henriot*, melly tsatornában annak - utánna meg - találtatott *Coffinal*. Ezen jelentés, melyet beszéllek előttetek, tegnap tevődött a' Rev. Törvényszéknek; és azokból a' jelentésekből, melyeket a' Köz. Vádoló (vagy a' Revolüt. Törvényszék' Fiskálissa) közlött, a' (Közzóra ügyelő) Deputátzióval, ki - tetszik: hogy *Dumas'* javaslására, az a' Végrehajtó-Kommisszió, a' mellyben *Simon* ült-elöl a' Tanátsháznál, lovas Katonaságot rendelt-ki, a' Revolüt. Törvényszéknek, 's bizonyos számú N. Gyűlési Tagoknak le - lövöldözésére. — *Dumas* bátorította őket, hogy leg-kisobb tartózkodás nélkül öllék a' Nemzet' képét viselő Gyűlést. — *St Just*, Plenipotentziáriussok vólt az Északi Részeknek; *Couthon*, és az ifjabb *Robespierre*, Békességszerzőik a' Déli Részeknek; az öregebbik *Robespierre*, hóltt testeknek halmaik felett orlázglott *Párisban*. Erős fundamentomául szolgáltak az ő tirannusi uralkodásának: a' Republikánusok' halála; a' Nzti Gyűlésnek alá-izállása; és a' Magisztrátusnak törvénytelen fel - emelkedése. De szükségesnek ítélte ő, eggy illy átkozott, és szörnyű

Revoluzciónak végbe-vitelére, a' Közöns.
 Társaságnak több Ofztályaait is meg-nyerni
 magának; azért is számos Ágenseket kül-
 dözött azokba. Még tsupán egy vétek
 hibázott, t. i. a' leg-drágább kútlőnek, a'
 közönséges Tanításnak meg-mérge-
 sítése. *Payan*, a' kire vólt e' bízva, sok napokat
 töltött a' kontrarevoluzióra buzdító Circu-
 láréknak (kerülő leveleknek) készítésében,
 és a' Közönséges Társaság Ofztályoknak
 (Departemánoknak) *Robespierre'* munká-
 lódásai eránt való meg-szédítésében, a' ki
 felől lehetetlennek hitte, hogy ne szolgáljon
 néki a' szerentse. Ma, éjfélutánni egy
 órakor bizonyosan meg-tudtuk, hogy el-
 küldődtek a' kerülő-levelek, és hogy sok
 K.T.Ofztályok hibásan kezdenek vélekedni
 abban a' szempillantásban, mellyben veszik
 ezen utálatos sugallásokat. — Fel-olvasott
 itt *Barrere* egy Promulgátziót (Hírdet-
 ményt), mellyet *Payan*, és a' Végrehajtó-
 Kommissziónak még más 3 Tagjai, úgy-
 mint: *Legrand*, *Louvet*, és *Lerebours*
 intéztenek Júliusnak 27-dik éjtszakáján, a'
 Dárdákról neveztetett Szakasszához *Páris*
 Városának. — E' vólt a' Hírdetménynek
 értelme: „Ne féllyetek, Dárdák Szakassza-
 béli Pátrioták! győzedelmeskedik a' Sza-
 badság. Már szabadon vagynak azok,
 kiket az ő erős-lelkűségek rettenetesekké
 tett a' Hazaárulók előtt. Választatott az
 egyesülés helyéül a' Tanátsház, a' hol

fogja tellyesíteni a' derék *Henriot*, a' Hazá' meg - tartására fel - állíttatott Végrehajtó-Kommiffziónak rendeléseit. — Jelentette végre *Barrere*, hogy a' Nemzeti Gyűlés' részéről 17 Kurirok küldődtek - el Proklamátziókkal a' Köz. T. Osztályokba, és a' Seregekhez. — Miképpen viselték legyen magokat a' *Robespierri*sták, a' Seregekre nézve? így szólott erről *Barrere*: „Ki nem hagyták az Öszve-esküdttek, szándék-joknak eszközei között a' Seregeket. Az e' részben el-követett titkos intézetek meg nem engedik, hogy körülállásosan szólhassunk mai nap ezen tárgyról.“ Annyit ugyan csak említett *Barrere*, hogy, *Ant-verpia* mellől vett tudósítások szerént, titkos Biztosok mentek *Párisból* az északi Sereghez, 's olly hírt támasztottak, hogy a' Nzeti Gyűlés fegyver-nyugvásról végzett az Ellenségekkel, mellynek hallása okozta, hogy némelly Frantzia Sereg - osztályok, meg-szüntek 3 nap a' had-folytatástól.

Brival, és *Dupin* nevű Nmz. Gyűlési Tagok is szólottak Júliusnak 31-dikén *Robespier*ről. *Brival* jelentette, hogy ő, eggy ollyatén Tagjától hallotta az előbbeni Revolút. Törvénytörőeknek, a' kinek igen pompás lakó helyet adatott *Robespierre*: hogy tudta *Robespierre*, ha némelly Tagjai a' R. Törvénytörőeknek, nem minden nap adtak halálos voksot, 's azokat leg-ottan változtatta. — *Dupin* azt mondotta, hogy

négy személlyeket, olyanokat ültetett-bé *Robespierre* a' Revol. Törvényfzékbe, a' kik se olvasni, se írni nem tudtak, 's mindennap részegen mentek a' Törvényfzékbe; és ha reájok került a' voksolás, tsak ez mondódott nékik: *Adjátok kezetekvonását.*

Augst. 2-dikán, panaszlotta a' Nzeti Gyűlésnek, *Rovere* nevű Tagja: hogy *Avignon* (*Avenio*) Városában két ezer Foglyok vagynak olyanok, kiket tsak azért záratott-bé egy Templomba *Mignet* nevű teremtménnyé *Robespierre*-nek, hogy azoknak többre ment 15 ezer livernél a' vagyonjok. — Szörnyű bosszankodással telt-el a' Gyűlés ennek hallására, és a' Közbátorságra ügyelő Deputátzióra bízta, hogy járjon utána a' *Rovere* által jelentett dolognak.

Augustusnak 2-dikán, azzal biztatta *Barrere* a' Nemzet-Gyűlését, a' Közjóra ügyelő Deputátzió nevében: hogy a' Tiranusnak (t. i. *Robespierre*-nek) és ennek Tzimborássainak meg bukása, igen nagy örömet szerez mindenütt. Az *Északi, Rajnai, és Mosellai* Seregek — úgymond — örvendenek azoknak meg-büntettetéseken: valamint a' határokon fekvő Városok is.

Aug. 4-dikén, minekutánna jelentette volna *Barrere*, hogy a' Fr. hajók, 52 hajókat vettek el az Anglusoktól, Spanyoloktól, és Hollandusoktól; öt ellenséges

hajót pedig el-süllyesztett, *Latertu* nevű fr. fregát: így ment által egy diadalmoknak (mellyről, a' *Hadi-Környütlállások* között lészen emlékezet) el-beszéllésére: „A' tengertől fogva, a' *Pireneus* hegyekig örvend a' Győzedelem, annak a' szerentsés Revolutziónak, mellyet végbe vivének a' KözönségesTársaság' javáért, és a' Nemzet' képét viselő Gyűlés' méltóságáért (t. i. a' *Robespierristák'* le-öletésének.)

A' Revolut. Törvényshéknék újj intézetjéről, mellyet a' Közjóra, a' Közbátorságra, és a' Törvényhozásra ügyelő Deputációk készítenek, így szóllott *Barrere*, Auguszt. 4-dikén a' N. Gyűlésben: — „A' rettentés' helyébe tegyük, úgymond, az igazságot. Az Öszve-esküdttek, igazságról beszéllentenek. Munkába fogjuk mi azt venni; a' gonosz Emberekre nézve való a' rettentés; midőn ki-terjedend az minden Lakosokra: akkor elő-álmává válik a' szabadság' romlásának. Tiszta Emberek! legyetek tsendések: nem él többé *Sylla*, A' keménységet, igazság fogja mérsékelni. A' ti életetek, nem fog többé ki-tétetve lenni prédául a' képzelődés' hibáinak. A' Kontrarevolutzió' vétkének tökéletes meghatározása nem fogja meg-engedni, hogy bűnössé tsinálódjon az ártatlan. A' Köz. Vádoló, nem gyakorolhat többé szabad tetshése szerént való hatalmat, 's nem állíthat Polgárokat a' Revol. Törvényshék

eleibe. A' szóllás, meg nem tiltódik a' be-vádoltatott személynék; szabad lesz, menteni magát; és e' végre, mástól is tanácsot kérdeni. — Törvény szerént változó, de azonban vóltaképpen változhatatlan Birák nem lesznek. Illendő, és mérséklett fog lenni, a' vád alatt lévőkkel való bánás. Soha nem kerül-elő többé olly botránkozató történet, hogy visszaadódnék a' Revol. Törvényfzéknek valamelly Polgár azért a' vétekért, mellytől már egyszer tisztának ítéltetett lenni. — Végre, nem fog hasonlítani a' Törvényfzék' igazsága, a' 2-dik és 3-dik Septemberi gyilkolashoz, és szententzia-hozásokhoz. Hajthatatlan lesz az Igazság, de emberi; felséges lesz a' Haza, és nem bosszúállással játszó."

A' Revolut. Törvényfzéknek előbbeni Tagjai közzül, újra meg akarták hagyni a' Deputátziók, amaz esmeretes nevű *Fouquier Tainville* Fiskálisnak vagy Közöns. Vádolónak; de a' Nzti Gyűlésnek *Freron* nevű Tagja így szóllott ezen *Fouquierről* Aug. első napján: „Iszonyodva bámúltam-el, midőn láttam, a' Revol. Törvényfzék' Tagjaivá választatott Polgárok' Laistromában, hogy *Fouquier-Tainville* Közönséges-Vádolónak projektáltatott. Egész *Páris* kívánnya ezen Embernek igazságos kivégeztetését, a' ki *Robespierrenek* parancsolatja szerént tette-fel a' vádakat. A' Nép'

nevében, 's azon Familiák' nevében, melyeket gyámolaiktól fosztott - meg ezen Tsuda-állat: vád-végzést kívánok én ellene, hadd lehessen néki ideje, az ontott vérből származott részegségét ki - aludni a' más Világon. — Nagyon örvendett *Freron* kívánságának a' N. Gyűlés, 's tüstént meghatározta, hogy *Fouquier-Tainville* állíttassék a' Revol. Törvényszék eleibe.

Hadi Környülállások.

Albert Hertzeget, következőképpen tudósította *Blankenstein* Vezérünk a' *Trieri (Trevirumi)* Választó - Hertzegség - béli történetekről: — „Auguszt. 7-dikén estve, meg - támadták a' Frantziák *Blankenstein* Generálist, *Wasserbilich*, és *Lauzeri* tanyáin; de ez, kényszerítette őket visszamenni. Gen. *Mercandin*, a' ki *Blankenstein*' Seregének jobb szárnyát vezérli, látván, hogy az Ellenség *Merzkirchenre* is reá tette azon napon a' tzelt; a' *Mosellavize* pedig nagyon meg vólt apadva: ez okon, *Consaarbrücke*hez költözött. — Augusztusnak 8-dikán, minekutánna *Cerfig* nyomta vólna vissza az Ellenség *Blankenstein*' Forposztjait: *Pellingeni* tanyáira esett szörnyű tüzze; de vissza-verettetett alkalmas veszteséggel. Mivel azonban, más tsapat feles számú Frantziaság, *Consaarbrückeig* nyomult elő; és más felől *Vasserbilichet*, 's *Igelt* is el-foglalta Júl. 8-dika' estvéjén: illy környülállásokban, szükség-

gesnek ítélte Gen. *Blankenstein*, ne hogy mind jobb, mind bal felől külön szakaszódjék, a' *Trier* Városa előtt és megett lévő geréndekre (hátas földekre) és onnan éjtfzaka, *Hetzeradthoz* vonni Népének derekát. — Auguſt. 10-dikén, *Wittlichnél* (nem *Kaiſers-Eſchnél*) telepedett-meg. — Auguſtusnak 11-dikén, *Trarbachot*, és a' *Mosella'* jobb partját, Pruiſzusok vették általmokba. “

Maſtricht' tájján fekvő *Fouren le Comte*i fő - kvártélyában, olly tudósítást vett *Koburg* Hertzeg, *Nauendorf*, és *Kollovráth* Generálisainktól, Auguſt. 9-dik napján délutánni négy órakor: hogy az Ellenség minden vigyázó - tanyáit előbb teite', s Örállóinak ſzámát ſzembeütnőképpen öregbítette.

Hollandiából. —

A' Helytartó - Hertzeg, egy fontos Beſzédet tartott Auguſt. 4-dikén a' Rendekhez, mellyben hathatósan elő-adta: hogy az Ellenséggel küzdködő *Hollandus* Seregnek hijánosságát külföldi rekrutázással (új katona - ſzedéssel) kell ki-pótolni; a' hét frigyes Tartományoknak belső általmazására pedig, magokból a' tartományokbéli Lakosokból ſzükség hét Sereg-olztályokat formálni; továbbá, hogy a' Köz. Kintstárt ollyatén állapotba kell helyheztetni, a' millyent kívánnak a' terhes, és rendkívülvaló költekezések. Ezen köz - hafznú

kívánságait a' Helytartó-Hertzegnek, megelőzték résszerént ajánlásaikkal, résszerént vóltaképpen is, sok ollyatén Lakosai *Hollandianak*, a' kik ennek, mostani formájában való meg-maradását szívesen akarják; de egy része a' Népnék egésszen másképpen gondolkozik, és ugyan azért, nem hogy akadályoztatni, hanem inkább elő-segíteni igyekezik az Ellenség' Izándékát. Csak nem mindenütt ellenzették a' széleken lakozók, földjeiknek vízzel való el-boríttatását. Még néhány Ingenieur-Tisztek magok is késleltették *Hollandiai-Flandriában* a' viz-áralztásokat. Azokat fogságba tétette a' Helytartó-Hertzeg. — *Cadfan* nevű Szigetében *Hol. Flandriának*, *Salm'* Gránát. Batalionja, és *Stockum'* lovas Regementje vólt őrizeten. Ezeket, foglyaikká tették a' Frantziák, és nyertek 20 ágyút is. (Magok 70-t írnak.) *Ecluse*, vagy *Sluis* Városa is kénytelen vólt megadni magát az Ellenségnek. Egy rész őrizet a' Várba szaladt, 's ellent-állott onnan, valamíg csak lehetett; de végre nem bírt a' nagyobb erővel, mellynek, általán-fogva véres áldozatjává lett. — Augst. 4-dik napján, *Hulst*nál járkáltak a' Frantzia Szagúldók; mellyből ki lehet hozni, hogy *Sas de Gand* Városát is elfoglalta vólt már akkor az Ellenség. — A' *Hollandiai* Seregnek leg-nagyobb része, *Bergopzoom*, *Breda*, és más Határ-

Várakba oltatódott-fel őrizetűl; az ezektől meg-maradt rész, *Bergopzoom*, és *Breda* között állapotodott-meg az Anglusokkal; de Júl. 29-dikén *Rosendaël*, és *Oudenbosch* közzé szorítódott; Július' 30-dikán pedig kénytelenített *Bredához* vonulni, 's meg-engedni, hogy *Bergopzoom*, körül-vétetődjék a' Frantziáktól.

Olasz - Országból. —

Auguszt. 6-dikán költt *Turini* tudósítások szerént, Ts. Kir. Gener. *Argenteau*, meg-támadta *Battifollonál* (*Pedemontziumban*) a' Frantziákat, 's szerentséssen el-verte őket. Segítségét kapván az Ellenség, vissza - fordúlt; de megént veszteséggel kénytelenített el-vonni magát, valamint harmadikszor is. — *Cuneo* - mellyékéről is hátrább vonúltak a' Frantziák, midőn meghallották volna, hogy *Colli*, és *Argenteau* Ts. Kir. Generálisoknak Seregofztályaikhoz sok Batalionok érkeztenek az *Alexandriai* Táborból.

Livornóból, Augusztusnak 8-dikán. — „Nagyok nállunk az óltalom - készületek. Várunk, sűrűbben meg-rakatott ágyúkkal; meg-rakattak a' partok is mindenütt. Egy Batalion reguláris Katonaság jött ide *Florentziából*. Ezen kívül szaporított lovas Katonáink' száma, és egy új Volontér-Seregetske is állítottatott - fel öt száz Vadászokból, a' kik naponként gyakorolják magokat. — Valamennyi hajók *Korziká-*

ból jönnek, mind bizonyosnak állítják, hogy az egyesültt Ánglusoknak és Korszikaiaknak által-engedték már *Calvi* Várát, még pedig minden fel-tétel nélkül a' Frantziák, kik között nagyon el-hatalmazott vala a' sülly. —

Genuából, Augustusnak 2-dikán. — „*Nizzában*, és mindenütt a' tájjon felette sok a' beteg Frantzia Katona; sok is el-hal. — *Antibo* mellett, *Canne* és *Frejus* helyek közzé egy tartalék-sereget telepítenek a' Frantziák. —

Spanyol-Országból. —

Hertzeg *Castelfanco*, a' ki *Arragonia* Tartományában vezérel egy Sereget, olly örvendetes tudósítást botsátott *Madridba*, hogy *Villa*, *Pau*, és *Rins* hegyekről, diadalmasan el-kergetődtek Jún. 21-dikén a' Frantziák. Reggeli hat órától fogva, délutánni két óráig tartott a' viaskodás. A' Spanyolok bajonétokkal (puska-tsöveik' végére foglaltt döfő vasakkal) mentek rajta az Ellenségen. — A' *Navarrai*, és *Katalóniai* Seregek, tsupán óltalmazólag láttattak magokat tartani, az újjabb tudósítások szérént; és segítséget vártak, mellyel meg-gátolhassák az Ellenségnek elő-nyomulását. *Bellegarde* Várát még Júliusnak 2-dikán, és így 3 hónapi ostrom után is Spanyolok bírták. — *Dugommier* Frantzia Vezér, újra is fel-kívánta ugyan az említett napon, még pedig nagy fenye-

getődzéssel, a' Spanyol Örizet' Kommen-
dánsát, Marki de *Vallesantorot*; de ez,
leg-kissebbet se hajtott kemény izenetjére.
Míg *Bellegardet* vissza nem kaphatják a'
Frantziák; nem tehetnek — úgy látszik —
nagyobb előmeneteleket *Cataloniában*. —
A' *Navarrai* Sereg' Vezérségét le- vétette
magáról *Ventura Caro*, 's helyébe tétetett
Gróf *della Colomera*, *Navarrának* Vitze-
Királya, és Fő Kapitánya. — Húsz első,
és hat közép nagyságú Spanyol hadi hajók,
Barcellona Spanyol Város előtt mutatták
magokat Július' közepe tájján.

Eggy *Olasz* Újság, melly költ Auguszt.
4-dikén, úgy közli a' következő újsá-
gokat, mint bizonyosokat: 1.) Hogy 40
ezernél több Fran. Katonaság, melly az
Olasz Országi Sereghez rendeltetett, vissza-
tartóztatódott *Antibesnél*, és *Toulonnál*:
mivel azon részeiben *Frantzia*-Országának,
mellyek, az előbbeni fel- olztás ízerént,
Provánsz (*Provence*, *Provincia*) nevezet
alatt vóltak esmeretesek, háborogni kez-
dettek a' Lakosok. 2.) Egy *Spanyol* hajós
Sereg-olztály, a' *Provánszi* partok eleibe
érkezett. 3.) A' *Katalóniai* Spanyol Sereg
el-verte az ostromló Frantziákat *Bellegarde*
alól; és *Colioure* Városát, mellyet birt vala
már egyszer, újra ágyúzni kezdette.

A' *Frantzia* Nemzeti Gyűlésnek 4 dik
Augusztusi Ülésében, *Barrere* is elő- hozta
a' Spanyolokkal való hadakozást; de az

szereksésnek mondotta. Szóllott azonban csak azon Seregekről különösen, melly a' *Pirenéus* - hegyeknek napnyúgoti részénél tusakodik. Ennek, úgymond, keskeny útakon kellett szorongani, hegyeket mászni, 's folyó vizeken és meredek hegyeken áthalatni. Tselekedte ez mind ezeket, Thermidórnak 6-dikán (Júliusnak 24-dikén.) — Képzellyetek magatoknak egy igen magas, és meredek, földvárakkal és sántzakkal megerősített, és 8 száz Spanyolok által védeltetett hegyet. A' Republikánusok neki mentek ezen hegynak, és három órák alatt készen vóltak ditső viadaljokkal. Egy Spanyol se szabadíthatta meg magát. — Fogságunkba esett 320. Derék helyekre tettünk szert. *Fontarabia* Városát is érdeklenni kezdték ágyúink. “

Lengyel - Országból. —

A' leg-újabb hiteles tudósítások egy viadalt hírdetnek, melly történt *Varsónál* a' Prusszusok és Lengyelek között, amazoknak károkkal.

Elegyes Tudósítások.

Velentzéből, Augusztus' 13-dikán. —

„Tudták a' Státus' Inquisitori, hogy vagnak itt Jakobinusok; de nyomokba nem akadhattak. Azt gondolták ki tehát, hogy más nemű halálos vétkűek közül, úgy akasztattak fel kettőt hármát a' piatzon naponként, mintha Jakobinusok, és nem köz-állapotú személyek lettek volna azok.

T. i. veres színű borítékkal fedették - bé azoknak fejeiket, 's következő inskrip-tziójú táblátskákat függesztettek melly-jeikre: *A' Jákobinusságért.* — Látván ezeket a' valóságos Jákobinusok, ki-tudód-taknak vélték magokat, 's el akartak többen 30 nál költözni *Velentzéből*; de a' partokon lévő Őrizetek által le-tartóztatód-tak, 's kérdőre vonatván, mind szán-dékjokat, mind tzimborássaikat ki-vallották. Már egynehányan, akasztó-fán végezték életeket; mások pedig, tengeri hajókon való, igen terhes raboskodásra bünte-tődtek.

A' *Szárdiniai Király*' lakó Városából, *Turinbói*, Auguszt. 6-dikán. — „Ritka nap múlik itt el mostanság, mellyen egy két Ember ne végeztetnék - ki az Őszve-esküdttek között. Auguszt. 3-dikán vette-el nevezetesen, szörnyű, de méltó bünte-tését, a' Király' néhai Fő Orvosa *Barollo*, a' ki vállalta vólt magára, hogy meg-öllye ő Felségét. Meg-hordoztatott előbb *Barollo*, hosszú fekete durva öltö-zőben, 's mezít láb, egész *Turin* Városá-ban, nyóltz fekete színű égő fáklyák között; annakutánna a' nagy piatzra vitettetett, és ott elevenen, négy lovak által négy felé szakasztatott.

A' *Genevai* kis Közönséges-Társaság-béli Szánkülöttek, tsak nem nyugovának addig, míg *frantzia* kaptára nem üték Ha-

zajokat. — Júl. 19. dik éjtfzakáján el-foglalták a' Város Házát; tömlöztökre hánytak valami 600 tehetősebb lakosokat, kiket Aristokratáknak neveznek. Más nap Rev. Törvénylázéket állítottak fel, melly, azon kezdte hivatallyát, hogy 4 Személyeket halálra ítelt, más hármakat pedig számkivetésre, és jószágaiktól való meg-fosztatásra; de a' Nép, ezeket is meg-folztotta életektől.

A' *Chínai* Tsászárs, jól fogadta külső-képpen a' *Nagy-Britanniai* Udvar' Követjét Lord *Macartneyt*; de semmit se kívánt hallani a' kereskedésről, mellyet, *Nagy-Britannia*, és *Chína* között gondolt vala ki a' *Londoni* Minisztérium.

Katonai Elömenetelek.

A' *Szent-Györgyi* határ-örző Horvát Regementnek Obersterjévé, és Kommandánsává lett Báró *Seau*, a' ki ez előtt Oberllieutenant vólt az *Ottocháni* határ-örző Regementben. — *Boxich* Úr, a' *Gradiskai* Regementből, mellyben Kapitányi fővel szolgált, második Májornak tétetett-által a' *Litkai* határ-örző Regementbe. Ez az érdemes Úr, kiről már mi több rendben emlékeztünk, eggy azon Kommisszáriusok között is, kik a' *Szisztóvi* Kötésnek, *Horvát-Ország'* határja eránt való végrehajtására rendeltettek.

Küldjük: A' *Frantziák* ellen folyó Hadakozásnak, *Felső Olasz-Ország-béli* Teátromát.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG?
ENGEDELMÉVEL.

(17.)

Költ *Bétsben*, Kis - Alföny - Havának
(Augustusnak) 26-dik napján, 1794-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülállások.

Koburg Hertzeg, néhány izben tett
jelentést az eránt ő Felségének, hogy el-
rontsolódott egészsége miatt, nem folytat-
hatja tovább a' szolgálatot, 's kérte abból
való el - bocsáttatását. El - fogadta ezen
kérelmet F. Urunk, 's a' Hertzeget nyugoda-
lomra eresztette; helyébe pedig Gr. *Clair-
fait* Hadi-Tarmestert állította-elöl, *Mozai*
Deregünk' vezérletére.

S

Hervéből, Augustusnak 14-dikén. —
 „Két ezerig való Ts. Kir. Lovasság elő-
 nyomult tegnap, *Tongres* vagy *Tongern*
 Városáig (melly fekszik a' *Lüttichi* Her-
 tzezségben, *Mastrichttől* 5 óránnyi járó
 földre, dél és napkelet között), 's el-
 foglalta azt; mert a' melly Frantziák ott
 voltak, el-szaladtak előle. — Úgy halljuk,
 hogy mai napon tíz ezer Ts. Kir. Vitézek
 szállottak-által a' *Mózan* (*Maas, Meuse*)
 és ugyan azon időben 8 ezeren az *Outre-*
vizén, a' kik *Hui* felé vették útjokat. —
 (*Hui* is a' *Lüttichi* Hertzegségben fekszik,
Lüttich Városától 5 óránnyira, dél és nap-
 kelet között. “

Moguntziából, Augustus' 16-dikán. —
 „A' Prussziai Armádiának *Flonheimi* fő-
 kvártélyából következő értelmű tudó-
 sítás költ Auguszt. 12-dikén: Értésére esvén
Möllendorf Fő Vezérnek, hogy *Thionville-*
nél 60 ezer Frantziák gyűltek-öszve, kik,
 az *Olasz-Ország*i, és *Vándéi* (*Vendéei*)
 Seregekből vétettek: leg-ottan rendelé-
 seket tett, *Trevirum* (*Trier*) Városának
 meg-tartása eránt. A' *Hohenlohei* örökös
 Hertzegnek Sereg-ösztályát hat Batalio-
 nokkal szaporítván, olly állapotba hely-
 heztette, hogy ezzel egygyütt 80 ezerre
 telt a' *Rajnai* Sereg' száma; maga pedig
 meg-índult Auguszt. 5-dikén, valamint Gen.
Kalokreuth is, hogy meg-előzhesse az

Ellenséget *Triernél*, vagy leg-alább kés-
 leltesse annak haladását, hátúlról való
 nyughatatlankodtatása által; de ámbár
 sebes marsot tettek is a' Prusszusok: még is
Trierhez lett érkezések előtt oda érkez-
 tenek már a' Frantziák, 's következés-
 képpen el foglalhatták azt."

Mannheim mellől, *Schwetzingenből*,
 Augustus' 15-dikén indított tudósításában
 jelentette *Albert Hertzeg*: hogy Generális
Blankenslein' Sereg - osztályaéhoz négy
 Batalionokat küldött segítségül, azzal a'
 hagyomással, hogy ha szükséges fogna
 lenni: August. 22-dikén *Koblentzben* legye-
 nek, és onnan *Collich*' vidékére nyomuly-
 lyanak - elő.

Aquisgranum (németül: *Aachen*;
 frantziául: *Aix la Chapelle*) Városából,
 August. 9-dikén. — „Tegnap olly rendelést
 adott-ki Magistrátusunk, az itt lévő ki-
 költözött Frantziákra nézve: hogy három
 napok alatt el-takarodjanak földünkről."

„*Hollandiai-Brabantziának Bréda*
 nevezetű Erössége' környékén, nagy erőt
 szándékoznak ölfve - vonni a' Frantziák;
 hanem *Bréda* is jó óltalom - állapotban
 vagyon, és a' *Moerdicki* partok erősseh-
 bítettnek, jóllehet Ánglus és Hollandus hadi
 hajók is fedik őket."

Londonból, Augustusnak 8-dikán. —
 „Negyvenkét ezerre megy most azon

Katonáinknak számonk, a' kik *Hollandiában* vagynak, nem ugyan mind Anglusok, hanem részzerént Hannoveránusok, részzerént zsoldunkon lévő Hasszusok is."

Olasz - Országból. —

Genuából, Augusztusnak 9-dikén. — „Egyenessen ide küldődött egy Kurir *Nizzából*, olly tudósítással, hogy az *Olasz-Országi* széleken lévő Seregeknek Kommisszáriusaik, siető rendeléseket vettek *Párisból*, mellyeknek summája az: hogy minden további hadi munkálódásokat szakasztassanak - félbe. — Bizonyos híradásból tudjuk azt is, hogy *Calvi Várát* minden alku nélkül (diskrétióra) feladták a' *Frantziák* Auguszt. 4-dikén, és már *Nizza* ellen készülnek az Anglusok."

„Az *Anglusokkal* egyesültt *Korsziakaiak* olly menydörgös rendelést adtak ki a' *Genuaiak* ellen, hogy ezeknek minden hajójaikat, mellyek, *Frantzia - Országba*, vagy a' *Szárdiniai* Koronához tartozó, de most a' *Frantziák* kezében lévő tengerfzéli birtokokba akarándanak menni: különös fzemmel fogják tartani; és ha el-foghatják: tüstént fel fognak akasztatni azokban a' Kapitányok, magok a' hajók el-égetődnek, s a' hajós Nép fogságra vitetik."

Cremónából, Augusztusnak 8-dikén. — „Az újjonnan érkezett Ts. Kir. Katonaságok ismét takarodnak Városunkon által, *Pede-*

montziumba. A' napokban mentek-el két Batalionok — a' *Jordis* és *Stein* Regement-béliek. Hólnap megy a' *Brechainville* Batalionja. Szüntelen szállítódnak Rekruták is, a' Regementek' hijánosságának pótolására. Temérdek bővséggel hordják a' munitziót is; tsak most közelébb negyven hajó vísz a' *Pádus* folyó vizen fegyvert és golyóbist.

Frantzia Ország.

A' *Robespierristákon* diadalmaskodott Kész, sűrűen hordja-fel *Robespierre*' tirannuskodásának példáit, és éppen olly sűrűen teszi az intézeteket is, mellyeknél fogva eleit vehesse jövődöre, az efféle tirannuskodásnak. Ezen két nagy tárgyaknak bizonyyságaikból közlötünk márnémelyeket; meg fogjuk írni a' többeket is. Most tsak azt említjük, hogy nagyon sürgetődött a' Nti Gyűlésben, Auguft. 5-dikén, a' prés' szabadsága.

Párisból, Auguftusnak 6-dikán. — „*Brüffelből*, öt szekér érkezett ide, öt milliő liver kész pénzzel.“

„A' *Jakobinusok* meg-esküdtek Aug. 4-dikén, *Dubois-Crance* Tagjoknak buzdítására: hogy — *semmi névvel* nevezendő *Tirannust* nem fognak magok között meg-szenvedni.

Lengyel - Országból. —

A' *Varsói Újságnak* első Auguftusban költt Darabjából, közöllyük az *Oroszokkal* és *Prusszusokkal* folyó *Lengyel* Hadnak,

Július hónapi Históriáját. — „Most már egy hónapja, úgymond, hogy Seregeink mintegy fél-óránnyi mellzéségre állanak a fő Város körül, innen a' *Vistula (Weichsel)* folyó vizén. Fő-Vezér *Kosciuszko*, *Mokrolownál* táborozik; Generálieut. *Zajanczek*, *Wolánál*; Generálieuten. *Mokronowsky* pedig *Mariemontnál*. Fő - Vezérünk' táborával által - ellenben fekszik az *Orosz* Sereg, *Chruszczew*, és *Denisow* Generálisoknak kormányozások alatt; *Zajanczek*, és *Makronowsky* Generál-Lieutenantjaink' eránnnyában pedig 15 ezerig való *Prusszusok* állanak. Ezek, Júl. 27-dikén jókor reggel meg-támadták G L. *Zajanczeknek Wolánál* készült ágyúzó-helyét. Mindjárt fel-zúdult az egész Város, és a' fegyveres Lakosok, öszolván az új sántzolásokba, ott várták a' dolog' ki-menetelét. Egynehány órákig tartott ágyúzás után, el-vették a' *Prusszusok* említett ágyúzó - helyünket, 's bé-állottak *Wolába*; de segítsége érkezvén *Zajanczek* Generálisnak, ki-verte onnan őket. Nem szüntették azonban a *Prusszusok* az ágyúzást, és hogy segítséget kaptak; újra el-foglalták *Volát*, mellyet bírnak is mind ekkoráig. A' míg folyt vala ezen viadal: sokat iparkodott egy *Prusszus* tsapat, *Mariemont*' vidékéről *Vola* felé nyomúlni; de nem ereltette *Makronowsky* Generálisunk, ki is ez alkalmatossággal elébb vitte táborát, 's el-fogatott valami húsz *Prusszusokat*. Más

felől, az Oroszok is szándékoztak *Wola* felé; hanem látván, hogy *Kosciuszko*, *Rakowig* terjesztette-ki Seregét, 's oldalról akar nekik kerülni: vissza-tértek, néhány ágyúlövés után előbbeni tanyájokra. A' mióta *Wolában* vagynak a' Prusszusok: szörnyű ágyúzások hallattatnak naponként, mert Gen. *Zajanczek* semmi tsendességet nem akar nékik hagyni, mellynél fogva batteriákat (ágyúzók-helyeket) készíthessenek; ugyan csak reá mentek még is, ezekben a' napokban, hogy tökéletességre viuek *Wolánál* egy batteriát, 's fel is gyújtattak abból már ma egy szél-malmot, melly éppen a' Város előtt vólt. — Közönségesen úgy hiszük, hogy nem sokára fog haladni illy környülállásokban egy nagy verekedés; mivel egyébaránt könnyen hozzá foghatnának a' Prusszusok, *Varsó* egyik külső Városának lövöldözéséhez. — Túl a' *Vistulán*, *Narew*, és *Bug* folyóvizek' partjain, *Cichocki* Generálisunk' Oszttálya tartóztatják-fenn a' Prusszusokat. *Varsóhoz*, 3 mértföldnyire fekszik *Zagorze* nevű Városotska. Ennél leg-gyakrabban esnek ágyúzások; mivel ott próbálgatnak által - szállani a' *Narewen* a' Prusszusok. Nehány hetekkel ez előtt által is rontottak vólt egyfzer; de csak ugyan nem vethették még meg jól a' lábokat innen a' *Narewen*.

Wilna Városának Júliusi történeteit, melyekről emlékeztünk vala már mi a'

napokban, így adja-elő a' *Varsói Újságnak* említett Darabja: „*Lithvániában*, a' hol General - Lieutenant *Wielohorsky* a' Fő-Kormányozó, kitsinben múlt a' minapában, hogy Ellenség' kezére nem jutott a' fő Város (*Wilna.*) — Az alatt, hogy szemmel tartotta Gen. *Wielohorsky* a' *Lidánál* fekvő Orosz Sereget: egy része ennek — mintegy hét ezer főből álló — külön vált Július' 17 dik éjtszakáján, *Lubow*, és *Knorring* Generálisoknak vezérlések alatt, 's felkerekedett olly tzéllal, hogy meg-lopja a' *Vilnaiakat*, és egyszerre bé-rontson közéjük. Olly sebessen ment, hogy már más éjtszaka előtte termett *Vilnának*, mellyben nem vólt több 250 reguláris Katonánál: még is ezek, mérészlettek ellent-állani hét ágyúkkal, olly nagy számú Ellenségnek. Gen. *Grabowsky* vette-által a' Városi Nép' kormányozását; Gen. *Mayen* pedig a' kevés reguláris Katonaságét. A' fegyveres Polgárok sietve nyomúltak a' sán tzokba, 's egész álló napi viaskodássok után vissza - verték az Oroszokat, a' kik már két külső Városokba omlottak-bé, 's külön is szorították vala *Mayen* Generálist. — Más nap ismét új viadalt kezdettek az Oroszok, 's gyújtogatták a' külső Városokat; de tsak ugyan kéntelenítették ez úttal is vissza - térni. Ezután, a' Város' környékebéli halmokra telepedtek, onnan kezdték újra lövöldözni a' Vároost, és két-

fzer kínálták-meg alkuval a' Polgárokat; de ezek, 36 órákig tartott ágyúzása által is az Ellenségnek, nem engedték magokat arra kényszeríttetni, hogy alkuba ereszkedjenek velle. — Érkezett azonban *Wielhorsky* Generális is, a' maga Seregével, mellynek közelgetését értvén az Oroszok, vissza-vonták magokat egy mértföldnyire. Az utolsó tudósítások fzerént mindazáltal, megént fzerentsét akartak próbálni az Oroszok. “

A' *Brüffzeli* Nép, bizonyítja azt maga példájával egész mértékben, a' mit *Hertzeg Koburg* írt vala a' Belga Népről közönségesen, a' *Német*-Birodalmiakhoz intézett Hírdelménnyében: mint ez, a' következő Levélből meg-tetstik.

Brüffzelből, Júliusnak 29-dikén. — „Tegnapra, öszve-gyűjtötték itt az Elöljárók, a' Városi, és ennek Megyéje-béli Lakosokat, 's meg-kérdezték őket: mit gondolnak, a' környülállásokhoz képest, jövődöbéli állapotjokról? A' határozás a' lett, hogy ajánlani kell a' *Frantzia* Nemzeti Gyűlésnek, a' Közön.Társasággal való eggyesülést. Estve meg-húzottak a' harangok, ki-világosítottak minden közönséges és magános épületek, és Deputátusok küldettek a' Nemzet-Gyűlési Kommisszáriusokhoz; de ezek nem voltak *Brüffelben*, azért is mentek a' Deputátusok a' Város' Kommendánsához, *Haquin* Brigad.

Generálishoz, kitől nagy indulattal fogadtattak. Éjfél - utáni 3 órakor indultak el innen *Parisba*, *Van der Stegen* Polgármester, és *Van Langhendonck* Syndikus, az említett határozásnak jelentésével.

Erdély Ország.

Maros-Vásárhelyről, Sz. Jakab - havának 22-dik napján.

„Tegnap, nagy izerentséje vala a' Magyar Társaságnak; a' M. Fő Kormányozó Úr ó Excell. ját, mint rendes Elölülőjét tisztelé. Ő Excellenciája 12 óra után egy fertálykor érkezék-meg a' Székházához. M. Kantzellarius Székely Dávid Úrral, és a' M. Fő Tiszt Úrral ebédele. Meg-érkezésekor jelen lévén a' Társaság-Titoknokja, jelenté ő Excell. jának, hogy ha ebéd előtt a' Társaság-Gyűlésébe magat meg-alázní, s annak folyását meg-látni méltóztatnék: egybe-gyűjtené a' Társokat. Az ajánlást Excelja kegyesen el-fogadván, el-külde mindjárt a' Társak után; addig pedig a' Gyűlés' tárgyait Excell. jával előre közlötte. Csak hamar egybe-gyűlt a' Társaság, és a' Társokon kívül felesen voltak mások is, kiket, Excellenciája' jelenlétének híre hozott volt öszve; és, Szerentséje, a' Helybéli Elölülő Úr is meg-érkezék M. Grófnéjával, a' ki is a' Jelen-vóltaknak szép Seregét szaporitá. A' Gyűlést a' Titoknok, eggy, ő Excelenciája' tiszteletére és el-fogadására intézett beszédetskével nyitá-ki. Azután el-ibe tővé Exceljának az eddig folyt Gyűlések két Jegyző-Könyveit; nem-különben a' magokat pénzel, kéz-írásokkal, könyvekkel, ó pénzekkel, más régiségekkel, és mindenféle értzekkel be-avatott Jóltevőknek és Társoknak neveik' és adományaik' Laistromát. Azután, a' minden Gyűlésben tartatni szokott mód szerént, fel-olvasá a' Gyűlésben előforduló tárgyakat, és meg-kérdé, hogy ő Excelja mellyiket kívánná látni és hallani: s ő Excelja úgy parantsolván, hogy a' rendes Gyűlésekben tartatni szokott rend tartassék-meg most is változás nélkül, hogy a' Gyűlések' és Munkák' folyásának szokott rendit láthassa: fel-olvastaték a' 17-diken tartot

Gyűlés' Jegyző-Könyve egésszen, mellyben a' folyó (currens) dolgok jelentése' rendiben olvastaték az Erd. új Társnak, István Gróf Teleki Domokos Úrnak neve is, ki az első, úgymint 15-diken tartott Gyűlésben jelen lévén, és a' dolog' indulását megkedvellvén, a' Gyűlés után négy arannyal bé-avatta volt magát. A' Jegyző-Könyv' olvasása után, megkérdetének a' rendes munkás Társak, hogy a' múltt Gyűlésben a' Nyelv eránt fenn-forgó kérdésekre tett határozásokhoz valakinek valami szava nintsen - é; mivel a' bé-vett rendtartás szerént, egy meg-határozás sem válik végzéssé, míg két Gyűlésben fel nem olvastatik, 's helybe nem hagyattatik. Most senkinek semmi szava nem lévén hozzájuk, és tovább menvén, következett a' Társaság' Munkáiban való ki-adásra beküldött Darabok között egynek fel-olvasása. Illyen Darab most 3 volt. Egy Magyar Író Deák; Maros-Székeknek földé' le-írása; és az 1784-től való számvetel; és úgy parantsoltatván, hogy a' leg-rövidebb olvastassék-fel; fel-olvastatott az utolsó. Melly immár leg-elsőben a' rendes Társok között azért fog elbocsáttatni, hogy a' jövő Gyűlésre, az írás-módjáról teendő jegyzéseit kiki hozza-bé; azután a' tárgy', és ki-dolgozása' meg-vizsgálása végett egy vagy két Társnak fog ki-adattatni, kik ismét azután bé fogják vélekedéseiket adni; arról t. i., hogy a' Darab méltó-e a' Társaság' munkái között és neve alatt való ki-adattatásra. Ezután következett a' jó-írás' módjáról ki-adott kérdésekről, nevezetesen a' harmadikról és negyedikről való vetélkedés. Vétetett előbb fel a' harmadik e' szerént: Fel-olvastatott a' kérdés, utánna a' regula vagy meg-határozás, okaival együtt. Azután rendiben meg-kérdeztettek a' Társok, vélekedéseik eránt; de a' környüállásokra nézve helyesnek ítélteték abban állapotadni-meg; hogy az ellenkező vélekedésűek tegyék-fel okaikat a' jövő Gyűlésre, írásba; 's ezzel vége szakada az Ülésnek. Ő Excellája, maga megelégedését jelenté, a' Társaság' Gyűléseinek, és munkáinak folyásán; a' Társak pedig meg-köszönék ő Excellentiájá' személyes elől-ülését, és magokat ajánlották."

„Udvarhelyen, a' Fő Tifztségre, B. Hentor Úrnak 150 választó-szava volt; Kandó Mihály Úrnak 148."

Nagyon meg-feredék Július' 30-dikán egy Paraszt Legény *Enyeden*, mert katonaságra lett maga' ajánlása után tsak hamar másképpen kezdett gondolkozni; 's egy kútha bé-szökvén, mind a' hadi, mind pedig a' másféle életből ki-fördé magát.

Magyar Ország.

+ Szakoltzáról, Augustus' 14-dikén. — „Júliusnak 26-dikán, fürödni mentek itt három vagyonos Polgároknak tanuló Fiaik a' *Morva*-vizébe — 11 's 12 esztendősek; de ki-förödték magokat, szerentsétlenek, mind hárman a' Világból.

(A' midőn ezt írjuk, eszünkbe jut egy Magyar Atyának, iskolás Fia eránt maga ki-nyilatkoztatása: „Én meg-verem a' Fiamat, már a' bizonyos, mindannyiszor, valahányszor meg-tudhatom, hogy hírem nélkül ment fürödni; de ha tsupán akkor fogom meg-tudni, hogy jól úszni tudó Társakkal lopva járogatott a' vizre, midőn már meg-tanulta az úszást: azon, különös örömöm lellz.“)

+ *Magyar Országból.* Az idén a' Szeged körül való sok dohány kertész helyek (*diverticula Hortulanorum*) nem kereshettek annyi pénzt mint tavaly. Mert a' múltt ősszel nem is termett annyi dohány, és midőn azt az el múlt Februáriusban és Mártziusban tsomókba kellett kötni, a' száraz tél miatt nem érhetett meg fektében a' dohány. Sokan vízzel ásztatták azt meg 's el-rontották. Töbnyire tehát tsak vagy igen el száradott, vagy nagy részént

el rothadott dohányt lehetett eladni. Ugy
 hogy utóljára kevesebb is, óltóbb is lett a'
 dohány mint tavaly. Tavaly 1792 termelt do-
 hánynak másája 7 for. 30 kron kelt, az idén
 pedig az 1793i termés 6 for. — Tavaly 40 do-
 hányal rakott hajók mentek *Triestre* (Károly-
 várig vizen mennek); az idén pedig csak kettő.
 Egy hajó, melly 500 mérő gabonát rak, 250
 mása dohányt rakhat. — — — *Genuából*
 a' magyar dohányt eddig Olasz 's Frantzia
 Országba hordák széllyel. Vagynak Új vidé-
 ken olyan Görög Kalmárok, kiknek Triest-
 ben még egynehány ezer mása dohányok va-
 gyon, 's mellyek csak a' hadnak boldog ki-
 menetelét várják, hogy azt Frantzia 's Olasz
 Országba el adhassák. — *Csongrád* Vármegyé-
 ben következő dohány kertész faluk vagy-
 nak: *Tsány* (a' hol 200 dohány kertészek lak-
 nak) *Baks*, *Dótz*, *Sövényháza*, és *Anyás* a'
Tisza izigetében, *Torontál* Vármegyében tud-
 tomra ezek: *Tervár*, *Rábé*, *Rudsa*. Ezen
 helységekben egyebet nem művelnek a' lakó-
 sok a' dohány termelésénél. A' kertészek
 mind Magyarok.

Midőn a' múltt Május hónapban *Szegeden*
 kerestül utaztam volna, már öt hetektől fog-
 va tartózkodott ottan *Hofmannseck* nevű Sa-
 xoniai Gróf, kinek Dresdában híres Natura-
 lien Kabinétje vagyon. — Most már má-
 sodszor járja bé Magyar Országot, hogy Ha-
 zánknak természeti ritkaságait ki tanulván,
 azokkal gazdagítsa tárházát (természeti gyűj-
 teményeit) *Szeged* táján a' szomszéd mocsáros
 helyeken, madarakat fogat, és lövöldöztet
 vadászai által, azután ki tömi azokat. Azok
 között, a' mellyeket illy formán gyűjtött, és

egy szobában fel-állított, a' vizi holló (Waffers rabe) szépsége és nagyságára nézve leg szem-
betűnőbb. Egy Rajzoló (pictor) is vagyon a'
Gróf mellett, a' ki a' ritkább Insectumokat
a' füvekkel együtt, a' mellyeken találtnak
azok le - rajzolja. Szegedről Mehádiába szán-
dékozott a' Gróf, és az egész nyarat, és őszet
Magyar Országban fogja tölteni. — Hány főbb
rangú Hazafi vagyon, ki Hazánkat úgy ipar-
kodna esmérni, mint ezen idegen?

H í r a d á s.

„*Uránianknak* első Kötetje, még
Júliusban, és így kevéssel ugyan később,
mint kívántuk, 's fel-fogadtuk, a' sajtót
el-hagyta; de a' többieknek siettetésével
ezen kis halasztást helyre hozni igyekezünk.
Az Előfizető Urak, nyomtatvánnyaikat a'
Bélszedő Uraktól kezekhez venni méltóz-
tassanak.

Eggy akadály, a' több elő-számlálha-
tatlanok között, vólt Munkánk' terjeszté-
sében, az elő - fizetést bé - szedő Uraknak
nem tudása. Itt tehát, hogy ezen hibán
segítségünk, azoknak neveiket közönségessé
teesszük; és ha szinte különösen azokat meg
nem kértük is, itt közönségessen köz-
munkálódásokat, hazafiúi bizodalommal
kérjük:

Aradon: N. *Richter Mihály* Úr, az
Aradi Kamerális Uradalom' Kontrolorja.
Baján: Tek. *Radits* Úr, *Vármegye'* Táb.

Birája. *Bétsben: Stahel és Doll Könyv-*
áros Urak. Besztertzén: Prof. Lubi Úr.
Budán: Weingand Úr' Könyváros Bóltjáb-
an. Czepléden: Tisz. Préd. Motsi Úr.
Debretzenben: Darvai Darvay Károly Úr
Várm. Táb. Bir. Egerben: Tiszt. Junits
Úr, a' Mathesis' Tanítója; és Gyalogai Úr,
nyomtató Műhely' Igazg. Eszéken: Klin-
ger Úr Könyvkötő. Gyöngyösön: Szilá-
gyi Úr Könyvkötő. Győrött: Tisz. Révai
Miklós Úr. Gyulán: T. Kapoltsi Domokos
Lörintz Úr Várm. Fő Notáriusa. Kanisán:
Ilovai János Úr Könyvkötő. Kassán: Ts
Várm. Fő Birája Darvas János Úr. Kesz-
helyen: Direktor Nagyváti Úr. Ketske-
méten: Meggyyesi Mihály Úr Könyvkötő.
Komáromban: Tisz. Préd. Mindszenti Úr.
Kőszegen: Keresztúri Jakab Úr. Loson-
tzon: Főtisz. Kármán, és Prof. Rozgonyi
Urak. Lőtsén: Prof. Liedeman Úr. Mis-
kóltzon: Tisz. Préd. Váradi Úr, és Mólnár
Zsigmond Úr Könyvkötő. N. Kallóban:
Tek. Erdödi Lajos Úr Várm. Táb. Birája.
Nagy-Károlyban: T. Prof. Farkas Úr. N.
Szombatban: Jelenik Úr Könyvnyomtató.
N. Váradon: T. Várm. Fő Birája Szlávi
György Úr, és Guttman Pál Úr Könyv-
kötő. Ó Budán: Kis István Úr Könyv-
kötő. Palotán: Tisz. Préd. Hrabovszky
Úr. Pápán: Söldos György Úr Könyv-
kötő. Posonyban: Kir. Akad. Profess.
Bellnai György Úr. Rimaszombatban:

T. Préd. *Szöke Ferentz* Úr. *Rosnyón*: T. *Chászár András* Úr. *S. Patakon*: Profell. *Szabó Dávid* Úr, és *Szabó János* Úr Könyvkötő. *Szala-Egerszegen*: T. *Japrai Spiffits János* Úr, Varm. első Alispánnya. *Siklóson*: Somogyi *Tóbi János* Úr Könyvkötő. *Sopronban*: Profell. *Vietoris* Úr. *Szathmáron*: *Abel* Úr Könyvkötő. *Szegeden*: T. Prof *Szűts* Úr. *Szigeten*: Kir. Consil. *M. Groschmidt János* Úr. *Székes-Fejerváron*: *Láng* Úr Könyvk. *Szombathelyen* Főtiszt. *Káptalan - Fiskálissa Hajgató* Úr. *Tatában*: *Szilágyi Péter* Úr Könyvkötő. *Temesváratt*: T. Vitze-Ispány *Latzkovits* Úr. *Trentsénben*: T. Senior *Luben* Úr. *Tót-Liptsén*: Tisz. Senior *Schramkó* Úr. *Vásárhelyen*: T. Pred. *Szönyi Benjamin* Úr. *Veszprémbe*: T. Pred. *Horváth* Úr.

Erdély Országban. Kolosváratt, és Szebenben: *Hochmeister* Úr Könyvnyomtó Bóltjaiban. *Maros-Vásárhelyen*: M. Cons. *Aranka György* Úr.

Meg-jegyezzük itt az egyet, hogy egyenként a' Kötetek nem adattainak; hanem a' félesztendei előfizetést egyszerre letenni szükséges lesz, úgy hogy a' ki az első meg-veszi, a' következőért előre fizetni tartozik.

Az *Uránia*' Kiadói.

A' Kolóniai Választó - Hertzeg' lakó - he'véből, Bonnól, Aug. 13-dikán. — „ Szerentsés fogantja lett a' Koburg Hertzeg' Proklamációjának. „

Magyar Hírmondó.

(18.)

Költ *Bétsben*, Kis - Alfzony - Havának
(Augustusnak) 29-dik napján, 1794-dik
Eszterdöben.

Hadi Környüállások.

A' Német - Birodalmiak közzül, igen sokan fel-buzdúlván, *Koburg* Hertzeg' Proklamátziójára, kívánták tudni: hová tegyék-le pénz és eleségbéli adományyaikat, melyeket a' Tsász. Királyi Sereg' ízámára ízántak. — Közönségessé tétetett tehát Újságok által, hogy a' pénzt bé-adhatják a' Ts. Kir. Sereg' Kasszájába, melly *Kolónia* (németül: *Köln*; frantziául: *Cologne*) Városában állíttatott-fel; az eleség nemüt pedig, akár *Kolóniába*, akár *Bonnba*, akár *Aquisgránumba* lehet szállítani: mert mind a' 3 helyen lessz magazinom.

Aquisgránumból, Auguszt. 17-dikén. — „Úgy beszélik itten, hogy a' *N. Britanniai* Udvar, száz ezer Katonák' tartására meg-kívántató hadi segítséget ajánl, *Spencer* Ministere által, a' Ts. Kir. Felségnek. — *Hollandiának Geldria* Tartományabéli *Venlo* Városából, *Mastrichtba* szállíttatik-által a' Ts. Kir. Magazinom.“

*Móza*i Seregünknek *Fouron le Comte*i fő-kvártélyában hadi tanácsot tartottak az egyesült Hatalmasságoknak Generálissaik, 's Miniszterjeik, mellyben meghatározatott: hogy a' *Hollandus* Sereg, *Bredától* fogva *Gorcumig* terjessze magát, és foganatos védelmére legyen ekképpen, a' *Hollandiai* Tartományokba való fő bejárásnak. — *York* Hertzeg, *Hertzenbusch*' (*Bois le Duc*) szomszédjában állapodjon - meg az *Ánglus* Sereggel, hogy közelebb legyen a' Ts. Kir. Sereghez. — *Hollandiai-Brabantziától*, nem csak az igen jó karban lévő *Várak* tartóztatják-vissza az Ellenséget; hanem a' viz-árasztások is, mellyeket nagyon szerentsésítenek az essőzések.

Hágából, *Augustusnak* 12-dikén. — „*Bredának*, szabad kommunikációja (közösülése) vagyon *Bergenopzoommal*. Nem igaz, hogy *Hoogstratenbe* tették volna fő-kvártélyokat a' *Frantziák*. Tsupán némelly Szagúldóik mutogatják magokat *Breda* és *Bergenopzoom* között.“

*Fouron le Comte*i fő-kvártélyunkból, *Koburg* Hertzeg küldötte még azt a' tudósítást, hogy *Auguszt.* 15-dikén reggel, a' *Móza* folyó vizének túlsó részén *Richelle*-vel által - ellenben vigyázó Katonáinkat hátra igyekezett nyomni az Ellenség; de nem nyomhatta.

Aquisgránumból, Auguszt. 15-dikén. —
 „*Valenciennesből* egyy Ember érkezett
 ide, a' ki azt beszéli, hogy *le Quesnois*
 Várát meg-támadták a' Frantziák; de
 segítségére ment a' *Valenciennesi* Örizet,
 's nyertesén el-nyomta onnan az Ellenséget.“

Hervéből, Augusztusnak 16-dikán. —
 „Egyy Ember érkezett ide, a' ki *Namur-*
ból lopta - ki magát. Ez beszéli, hogy
 1200 munkások dolgoznak a' *Namuri*
 Várnak le-rontásában, melly azért törté-
 nik, mivel úgy végezte a' Fran. Nemzet-
 Gyűlése, hogy minden Erösségeket le kell
 rontani az Ellenség' földjén, mellyek húsz
 órányi járó földre esnek a' fran. szélektől.
 A' melly Fran. Katonaság *Namur* tarto-
 mányában vagyon — 15, 16, és 17
 ezrtendő Sühantzokból áll — igen rossz
 öltözetű, 's olly nyomorútt színű, hogy
 ispotályba valónak lehetne gondolni.“

A' *Trieri* Választó - Hertzeg' lakó
 Városából *Koblentzből*, Auguszt. 18-dikán.
 „Tsász. Kir. Feldmarsall *Bender* ki-tsapott
Luxemburg Várából, 's meg-támadta és
 verte a' Frantziákat *Grevenmachernél*. —
 Értésére esvén e' dolog azon Fran. Sereg-
 olztálynak, melly *Hetzeratnál* állott. *Trier*
 és *Witlich* között: vissza - vonta magát
Trierbe. — Temérdek eleséget vásarol-
 tatnak - öszve *Trierben* a' Fran. Kommis-
 szariusok, 's igen drágán fizetik azt, de
 papiros - pénzzel. — Más gondolkodással

bir a' *Trieri* Nép, mint a' *Lüttichi*: mert ez nem akarja, hogy *Templomai*'s *Papjai* legyenek többé; a' *Trieri* Nép ellenben, folytatja még a' *Frantziák* között is, szokott *Isteni-tiszteleteit*, mellyeken *Frantzia* *Katonák* is jelennek-meg, és némelleyek közöttök egész tisztelettel; hanem mások pipázva és fel-tett kalappal. “

*Trevirum*nál (*Triernél*) *August.* 7-dik és 8-dik napjain 72 *Emberünk* hüllött-el, és 20 lovunk; 122 *Emberünk* esett sebbe, és 57 lovunk; résszerént el-fogattak, résszerént nem tudatik, hová lettek 206 *Embereink*, és 6 lovaink. — El-hüllott *Vitézeink* közöttül valók: *Wurmser-Huszár Főhadnagy Ferentzi István*; és *Mitrowsky*' Reg. jebéli *Alhadnagy Gr. Sikorfsinsky*. — A' meg - sebesedttek' számából valók: *Manfredini*' Reg. jebéli *Kapitány Schütz*; *Alhadnagy Baumgartner*; *Zászlótartó Imhoff*; és *Wurmser-Huszár-Főhad. Reinisch János*; *Alhadn. Hertzeg János*. — Az el-fogattak között vagynak: *Manfredini*' Reg. jebéli *Kapitány Borwitz Ferentz*; és *Mitrowszky*' *Regementjebéli Zászlótartó Pilesak*.

Londonból, *Augustusnak* 5-dikén. — „*Anglia*, és *Frantzia-Ország* között, 13 *Frantzia Fregátok* kerengenek a' szoros tengeren; hogy tehát bátorságban maradhasson hajókázásunk: oda küldödött *Macbride Tengeri Vezérünk*' hajós Serege. —

Az északi tengeren hét Fr. Fregátok járnak fel 's alá, és a' mit még soha egy hadakozó Hatalmasság is nem tselekedett: sok halászhajókat el-süllyesztettek ők, az ezeken volt személyekkel együtt. — Parantsolatot vettek minden Posta-hajós Kapitányaink, hogy *Hollandust* egyet se hozzanak *Ángliába*; hanemha passzusa lejéne annak a' *Hágai Ánglus* Követtől. “

Olasz-Országból. —

Nápolyból, Augusztusnak 5-dikén. —
„Már el-mentek innen *Felső Olasz-Országba* két lovas Regimentek; nagy siettséggel készíttetik még 3-dik lovas Regiment is, melly a' két előbbienek után indulhasson.“

Livornóból, Augusztusnak 13-dikán. —
„Ezen hónapnak 9-dikén érkezett ide egy Fregát, *Langara* Spanyol Admirálistól, azzal a' tudósítással, hogy 14 első nagyságú, hat közép-szerű, és néhány kisebb, 's gyújtó hajók érkeztek *Toulon* eleibe, a' *Hieres-Szigetekhez*, és egyesülni fognak azon Ánglus hajós Sereggel, melly, bé-zárva tart a' *Jouan* szoros tengeren egy Frantzia hajós Sereg-osztályt.“

Turinből, Augusztusnak 9-dikén. —
„Egy Fő Tisztet küldött ide *Devins Gen. Mondovi* Városából, olly híradással: hogy azon a' tájon lévő egyesült Sereg-osztályunk meg-futamtatta az Ellenséget, és két derék helyeinket vissza-nyerte. —

Többen estek-el a' Frantziák közzül 400-nál, 60-an pedig el-fogattak. A' diadalmas Sereg - osztály egy Kapitányt, egy Had-nagyot, és 23 Közembert vesztett. "

Turinból, Augustusnak 13-dikán. —
 „Ezen hónapnak 10-dikén meg-támadták az egyesült Ts. Kir., és *Szárdiniai* Kir. Katonák, *Limone* völgyben az Ellenséget, 's kergették *Roccavione*ig; mellyhez lett érkezésekkor nem találtak benne Frantziákat. Ezentúl vissza-vették a' Miéink *Robilantet*. *Colli* Generál egynehány Regementeket küldött oda segítségül, mellyekkel együtt fogván a' dolgot győzedelmes Népünk, *Tendáig* üzte a' Frantziáságot. — Azonközben vissza - szállítottak a' Miéink minden eleséget, mellyet nyakra - főre hagytak-el a' Frantziák; nem - különben, *Vernante*, *Robilante*, és *Roccavione* Mező-Városokbéli Lakosokat is a' *S. Dalmazzo* Táborba, 's el-rontottak minden sántzokat, mellyeket a' Frantziák készíttettek azon a' részen. "

Mediolánumból, Auguszt. 13-dikán. —
 „A' mi Gubernátorunk, *Ferdinánd* Fő-Hertzeg, *Turinba* ment, 's minekutánna értekezett volna a' Királlyal: indúlt onnan Auguszt. 8-dikán *Savigliano* Városába, a' hol hadi tanács tartatott, minden Generálisoknak jelenlétében, ki-vévén egyedül *Devins* Generálist, a' ki *Német-Országba* megy, 's *Ferdinánd* Fő - Hertzeg fogja

folytatni a' Fő-Vezérséget. Aug. 10-dikén meg - nézte a' Fő - Hertzeg *Ceva* Várát; annakutánna a' *Morozzói* Táborba ment, mellyben tizenöt ezerig való Katonaság vagyon. "

Nápolyból, Augusztusnak 12-dikén. — „Ötödik Augusztusban költ egy Királyi Rendelés, és már ki is hirdettetett, mellynek ez a' summája: Minthogy egész *Olasz*-Országot, és ennek minden Fejedelmeit tzelba vette az Ellenség: tehát ő Felsége, hogy meg - tarthassa az *Olasz* Nemzet' Vallását, Életét, Jussait, Tsendességét, 's Betsületét, és a' maga fegyvereinek ditsőségét; akarja: 1.) hogy a' Városok, állítsanak - ki 16 ezer fegyvert - fogható Embereket — 20 és 45 esztendőök között valókat —; de nem házasokat, a' kik csak addig fognak katonáskodni, míg tartánd a' had. 2.) Szívekre köti minden Püspököknek, és Világi Mágánásoknak, hogy szedessenek-öszve annyi Volontérokat (önnön tettisések szerént való Katonákat), a' kikkől tellyen hatvan Batalion — eggy egy: 800 főből álló. 3.) A' lovas Regimentek' szaporítására, verbuálni kell az Országnak minden részeiben, birtokos Volontérokat, kikkől 20 Svadronok formálódhassanak — eggy egy Svadron 165 Embertől álló. 4.) A' melly Lakosok 1792-dik esztendőben fel-íródtak Katonáknak; készen tartsák magokat, hogy a' midőn,

és a' hová parantsolatot vejéndenek :
mindjárt indulhassanak. "

Bétsbe, következő foglalatu
magános Levelek érkeztek tegnap *Olasz-*
Országból: — 1.) *Pedemontziumot*, és
Szabaudiát egészen el-hagyták a' *Frantziák*.
2.) Azon részében *Frantzia* - *Országnak*;
melly, a' régi fel-osztás szerént *Provánsz-*
nak (*Provence, Provincia*) neveztetett,
nagyon el-hatalmazott a' *Kontrarevolutzió*.
3.) Az *Olasz* - *Országi Frantzia* Seregnak
felénél több, oly betegségbe esett, melly-
ben rélszerént el-halt, rélszerént sínlődik.

A' *Spanyolok, és Frantziák között*
folyó Hadról.

Union Grófnak, a' *Katalóniai Spanyol*
Sereg Fő-Vezérjének 4-dik, 6-dik és 8-dik
Júliusi tudósításaiból azt olvassuk, hogy
S. Clementi, és *Villaortoli* nevű *Spanyol*
helyeket meg-támadták a' *Frantziák*; de
vesztéssel verették-vissza. *Villariche-*
nél, nagy erővel és tüzzel kezdettenek
viadalt, s folytattanak sok ideig; de vég-
tére onnan is kényszerítették el - vonni
magokat.

A' *Spanyol* *Minisztérium* nem hagyta
helybe a' *Colliourei* *Kapitulátziót*, melly
szerént hét ezer *Foglyokat* kellett volna
egyszerre vissza - adni a' *Frantziáknak*; —
minekokáért, *Barrere* fel - tétele szerént,
azt végezte a' *Frantzia Nemzeti Gyűlés*,
August. 11-dikén, hogy ha a' *Colliourei*

Kapitulátziót haladék nélkül nem tellyesíténdi a' Spanyol Generális: úgy soha többé Spanyol Katonákat nem vesznek magokhoz, fogságba a' Frantziák; valahol ellenben, meg-fordulálandanak a' napkeleti, és napnyúgoti *Pireneusi* Frantzia Seregek: mindenütt fel-szedik a' Spanyol Papokat, és Nemeseket Kezeseknek.

Cerdagne nevezetű néhai Grófságnak kisebb része, a' Frantzia Koronához tartozott, és a' *Rouffilloni* Gubernium által igazgattatott; nagyobb része pedig *Kataloniához* vólt foglalva. Most ez a' nagyobb rész is a' Frantziák' kezénél vagyon, 's frantzia lábra állíttatott Auguſt. 11-dikén, úgymint a' mellyről azt írták *Párisba*, a' napnyúgoti *Pireneusi* Fran. Seregnél lévő Kommiſſzáriusok, hogy mind Lakosainak kívánsága, mind földjének fekvése úgy hozza magával, hogy a' Frantzia Közöns. Társasághoz kaptsolódjon.

A' nap - nyúgoti *Pireneusi* Frantzia Seregre nézve, azt végezte a' Nemzet-Gyűlése, Auguſt. 11-dikén: hogy nem szűnik az meg, érdemessé tenni magát a' Haza eránt; és hogy annak győzedelmeiről való híradásokat ki kell nyomtattatni, 's el kell küldetni minden Seregekhez. — Az itt említett győzedelmekről, hofſzas tudósításokat vett a' Közjóra ügyelő Depu-tátió, mind a' Kommiſſzáriusoktól, mind *Müller* Fő - Vezértől, mellyeknek oda

megy-ki summás értelmek: hogy *Fontarabia*, Auguszt. első napján; *S. Sebastian* pedig Auguszt. 3-dikán, kapituláció által a' Frantziáké lett, nehány más, nem olly nevezetes Erösségekkel, 's föld-várakkal, és sántzokkal együtt. Tíz napi nyereségeket öszve-summálván *Müller Fő-Vezér*, többre teszi a' Foglyok' számát 4 ezernél, 's a' nyertt ágyúkéét 300-nál.

S. Sebastian, erős, és fő Város *Guipuscoa* nevű Spanyol Tartományotskában. Vagyon különösen Vára is, és igen tágas ki-kötő helye. — *Fontarabia* vagy *Fuente-Rabia* kisebb, de tsak ugyan erős, és ki-kötő helyes Város *Guipuscoa*ban. Ugyan ezen Tartományban esik *Tolosa* Városa is. Erről is azt írta *Müller Fő-Vezér*, 4-dik Aug. i Levelének *Postscriptumában*: hogy el-foglaltatott az ő előljáró Serege által; és hogy *Guipuscoa* Tartománya egy Írást küldött a' Frantzia Kommisszáriusokhoz, mellyben arra kéri őket: hogy szakasztassák-félbe az ellenségeskedést, és traktállyanak együtt, a' tsendességnek, és jó egygyességnek vissza-állításáról.

Namurtól is öt milliót kívántak a' Frantziák, valamint *Brüsszeltől*.

A' *Bressi* Frantzia ki-kötő helyben 17 első nagyságú hadi hajók voltak készen, Auguszt. 17-dikén; de nem szándékoztak addig tengerre szállani, míg 36-ra nem telt

a' számok, mellynek, a' Bresti tudósítások szerént, rövid idő alatt kellett meg-lenni. *Lengyel - Országból.* —

A' *Varsó* előtt fekvő Prusszus Táborból ezeket írták Auguszt. 4-dikén: „*Kosciuszko*' Táborából éjjel nappal tüzelnek. El-vettünk mindazáltal néhány sántzokat tölle, 's jó formán nyertünk ágyúkat is. — Tábori Sütőink harmadfél mértföldnyire vagynak ide, *Raszin* Falu mellett. Ott vagyon Ispotályunk is, a' mellybe szállítatnak sebesséink. Tsak nem minden ágyúink el - érkeztenek már, mellyek különböző útakon indítottak hozzánk. A' *Kosciuszko*' Táborának még tsupán egy, de igen erőssen készült sántzát kellett meg - vennünk; azután könnyű lefz bánni magával is *Varsóval.* — Igen sűrűen kerengenek még fegyveres Lengyelek mindenfelé; azért is sok falukat el kellett égetni, a' mellyekben szoktak vala azok lappangani. Tsoportonként bújkálnak az erdőkben is. Ezeknek ki - tisztítására, több Orofz Lovasságot várunk.“

Varsóról azt írják a' *Thorni* tudósítások, hogy ott egész tsendesség vagyon. Pénzből, 's az élet' fenn - tartására leg-meg - kívántatóbb dolgokból, valamint ágyúkból és munitzióból is nintsen semmi fogyatkozás. — Öt százra tétetik a' kész ágyúknak száma, melly, naponként nevedik újjakkal. — Mindenünne *Varsóba*

viteti *Kosciuszko*, a' Templomokban talál-
tatható ezüstöt, 's pénzt veret belőle.

Posenből, *Augustus*' 8-dik és 11-dik
napjain költt tudósításoknak ide megy-ki
a' summájok: „*Varsónak*, sok részeiben
tettek kárt az *Ostromlók*; de az ostrom
alatt lévők is egész tüzzel védelmezik
magokat. *Wola* nevű Falunak, mellyben
Prusszusok vagynak, el-égették fele részét,
's lőttek a' táborba is. — *Braszlóból*, és
Graudentzből ismét több ágyúk indítottak
Varsó felé, mellyeknek első tsapatját Aug.
19-dikére várták a' *Prussz.* táborba. Ezen
ágyúknak el-érkezésekig, félbe - szakasz-
tódott az ostromlás.“

Varsóban, annyira vitt vala a' vak
patriotismus, *Június*' 28-dikán igen nagy
részt a' Népből, hogy némelly gyanús fő
Személyeket, törvénytörési meg - szenten-
tíáztatás előtt; egy Biztosát pedig a'
Törvénytöréseknek, hivatal-folytatása közben
ítelt akasztó-fára; és a' mit itelt, végre is
hajtatta azt haladék nélkül. Ezen törté-
netnek hallása, kedvetlen indulatokat
gerjesztett *Kosciuszkóban*, a' minthogy írt is
ő mindjárt a' Nemzeti Fő Tanátshoz, a'
botránkozató törvénytelenység' szerzőinek
meg - büntetéseik eránt. A' büntetés
kezdődött mindjárt akkor, és nem lett
vége a' dolognak még *Július*' 28-dikáig is, a'
midőn meg - sokallván azt *Kosciuszko*,
következendő értelmű írását intézte a'

Fellyebb említett Nemzeti Fő Tanátshoz:
 „Fajdalommal értem, hogy 28-dik Júniusi
 vétkeiért az el-vakíttatott Népnek, ámbár
 a' fő bűnösök már meg-büntetődtenek:
 még se szűntek - meg mind ekkoráig a'
 fogdosztatások. Midőn én, a' Bűnökre ügyelő
 Törvényszéket serkengettem, hogy siessen
 végre-hajtani a' Pártosok' meg-visgálását:
 az által nem azt értettem én, hogy egy
 rendbe kellyen tenni a' fő bűnösökkel, a'
 tsupa tévelygésből hibázottakat. Amazokat
 meg kellett egyszeribe büntetni, hogy intő
 példák legyenek; de a' többeket szükség
 vólt tsupán jó útba állítani, és tévelyedé-
 seket örökre el-felejtetni. Ha ki-sül a'
 visgálásokból, hogy nem idegen fortélyok
 által vezéreltetve, hanem tsupán a' láрма'
 özönétől el-kapattatva követték-el ők ezen
 rendeletlenségeket: úgy tartoznak, a' Haza'
 árulóí ellen fordított dühösségjeket, annak
 Ellenségei ellen intézni, 's kezeiket, mel-
 lyeket a' törvénynek által-hágása által
 bé-motskoltanak, meg-mosni az Ellenség'
 vérében. Minekutánna el-vették már a'
 fő bűnösök, érdemlett büntetésséket a'
 Törvényszéktől, Június' 28-dikán: szívére
 kötöm a' Tanátsnak, hogy azokkal, kiket
 inkább lehet hibásoknak, mint bűnösöknek
 tartani, esmertesse-meg hibáikat, és a'
 meg-büntetteknek példáikban mutassa-meg
 nékiak, hogy az efféle bűnök, mellyek
 az Emberiséget, a' Törvényeket, és az

Igazgatást érdeklik, egyedül magok a' Törvények által bosszúltathatnak - meg; terjessze szemeik eleibe, az Igazgatásnak mind szelídségét, mind keménységét; győzze - meg őket arról végtére, hogy tsupán az Ellenség ellen bizonyítandó jeles bátorságjok által nyerhetik - vissza polgári betsületjeket, 's a' Haza előtt való kedves-ségjeket. — Többire, folytassa a' Tanács ennekutánna is, az előtte esmeretes regulák szerént, kötelességeinek tellyesítését; tartsa - meg magok erejekben a' Törvényeket, hogy oktatására lehessenek a' Nemzetnek; és meg ne kegyelmezzon a' gyökeret vertt haza-árulásoknak, mellyek által, a' virtusnak és jólelkűségnek sérelmével, el-adattatnak a' Polgárok, és rab-szolgákká tétetnek. Így reá lehet menni, hogy a' Nép, melly, olly bátor szívvel öfzve-törte a' maga rab - lántzait, 's olly fáradhatatlanul óltalmazza vissza - nyertt szabadságát: meg - tanul, tisztelettel, és engedelmességgel viseltetni a' Törvények-hez; 's ezeknek védelme alatt bóldogúl fog élni. “

Frantzia Ország.

A' Revoluzionáris Igazgatásnak új Intézetjéről, két Plánumok tevődtek a' Nemzeti Gyűlés eleibe: — eggyik, *Barrere* által, a' Közfőra, Közbátorságra, és Törvényhozásra ügyelő Deputátziók' nevében; a' másik pedig *Cambon* által: de sokan

ellenfelelőszóllottak mind kettőnek. *Cambon*, szelídebben gondolkodott, mint a' Deputátziók; azért is az ő Plánuma csak békeség' idejére valónak ítéltetett; de a' Deputátziók' Plánumát se elégséges keménységgűnek mondták lenni *Duhem* és *Ruamps*, olly időben, midőn a' Közös. Társaság' Olíztályaiban, főképpen az északiakban, már is emelgetik fejeiket az Arisztokraták, 's háborgatják a' Pátriótákat. — Illy környüállásokban, a' végeztetett Auguft. 10-dikén: hogy a' míg más Rendelések tétethetődnének a' Revolutzion. Igazgatás eránt; addig, uralkodjon a' 10-dik Mártziusi Törvény. — Minekutánna így adta volna elő ezen tárgyat egy *Párisi Levél*, melly költ Auguft. 13-dikán; következendő nevezetes ki-nyilatkoztatással fejezte-bé írását: „Óhajtlák a' békességet, kétség - kívül, tizenkilentz húszad részei *Frantzia*-Országának; de ha a' Nzeti Gyűlés, hajlandóságát mutatná a' Békesség eránt: tüstént kényszerítődni fogna a' Nép által, hogy minden módon csak békéllyen; — és hihető, hogy ez okozza azt a' maga meghatározatlanságot, és néminémű aggodást, mellyet mutatott a' Gyűlés néhány napoktól fogva. Tegnap (Auguft. 12-dikén) hosszas vetélkedések után, abban állapodott-meg: hogy a' Nemzet-Gyűlési minden Deputátziókból választassék - ki eggy egy Tag, és ezen Tagokból állítódjon - fel egy Kommisszió,

melly a' fehn - említett két Plánamokat meg-visgállya, és azokról való vélekedését a' N. Gyűlése eleibe terjeszti. "

A' *Luxemburg* nevű fog-házból tsak magából száz rabok bocsátódtak ki Aug. 7-dik napján nagy örvendezések között. Ezen tömlőtzbéli feles számú foglyok közül, tsupán hét személlyek nem vóltak ki jegyezve a' gilljotinra, *Robespierre* laistromában. *Elegyes Tudósítások.*

Néhai *XVI. Lajosnak* ifjabbik Testvérjéről, az úgy-nevezett *Artésiai Grófról* közönségessen írták vala, hogy meghalálozott; de nem bizonyosodott - meg ezen híradás, és most hitelesen írhatjuk, hogy *Angouleme* Hertzeggel együtt, elhivattatott a' *Nagy-Britanniai Király* által *Hamm* nevezetű *Német-Birodalmi Városból*; és el is indúltak Aug. 13-dikán *Londonba*, a' hol, illendő tartatások eránt meg-tétettek előre minden rendelések.

Helvétziából, Aug. 8-dikán — A' *Bernai Közönséges - Társaság* Kormány széke, azt végezte Aug. 4-dikén: hogy valakik ezen Közönséges Társaságbéliek között, részt vettek, a' szánakozásra méltó *Genevai Közönséges-Társaságnak* — *Berna* frigyésének — el-rontásában: bé ne bocsátassanak, a' *Bernai K. T.* földjére; és ezen földnek minden ollyatén lakosai, valakik az említett gonofzságban akarmennyire is részcsülteknek lenni meg-esmértetnek, legottan fel-adattassanak 's el-fogattassanak.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(19.)

Költ *Bétsben*, Szent Mihály - Havának
(Septembernek) 2-dik napján, 1794-dik
Eszkendőben.

Hadi Környüállások.

A' *Koburg* Hertzeg' fő vezérleése alatt
vólt *Ármádiának*, *Fouren le Comtei* fő-
kvártélyából, következő tudósítások
érkeztek:

Feldmarsallieutenant Báró *Lilien*, el-
küldötte Auguszt. 16-dikán reggel *Wurmser*-
Huszár - Kapitány Gróf *Piconyt* a' maga
Svadronjával, egy *Frantzia* Sereg-osztály-
nak meg-visgálására, a' melly, *Stree*, és
Vileers le Temple között szállott taborba,

a' *Lüttichi* Hertzegségben. A' mint *Vileers le Temple*hez érkezett Gróf *Picony*: 15 Frantzia Lovasokra, és 29 Gyalogokra bukkant. A' Fran. Lovasok, leg-ottan izaladásra vették a' dolgot; hanem a' Gyalogok, kettő héjján mind fogságunkba estek. Ezek azt beszélték, hogy *Stree*-hez 8000-ig való Frantziaság nyomúlt.

Luxemburgi Kommendáns és Feldmarsal *Bendernek* rendelkezéséből, *Jósef Föhertzeg* Dragonyos Reg. jebéli Kapitány *Frosart*, fel-kerekedett Auguft. 15-dikén éjfélutáni 2 órakor, 90 Dragonyosokkal, és *Klebek* Reg. jebéli 51 Gyalogokkal, 's meg-támadta az Ellenségnek *Mondorfi* tanyáját, olly foganattal, hogy mintegy két százig való Frantziák el-húllottanak, 's ketten fogságunkba estek. Nyert Népünk egy dobot, 's 19 lovakat; két ágyúkat pedig, mint-hogy, ló' nem-léte miatt el nem szállíthatott magával: bé-szegzett. — Részünkről négy Ember esett-el, négy meg-sebesedett, kettő el-tűnt. Lovaink között hármát ejtett-el az Ellenség, egyet meg-sebesített, hatot pedig el-fogott.

Luxemburg Várunk felé, 3 tsapatokban nyomúlt az Ellenség, Auguft. 17-kén; de veszteséggel kénytelenített visszavonulni.

A' *Lüttichi* Hertzegségbéli Frantzia Seregnék minden Forposztjait meg-bojgatta Auguft. 19-dikén Gen. *Kray*, melly alkal-

matossággal mintegy százan estek - el az Ellenség közzül, 23-an pedig el-fogattak. Ez úttal is olly remekjeit adták: Generál. *Dévy*, és *Ferdinánd-Hufzár-Májor Begányi*, esmeretes vitézi okosságoknak, és bátorságoknak, a' mellyek különösen magasztaltatnak. — Májor *Begányi*, igen ditséri *Blankenstein-Hufzár-Főhadnagy Moeckryt*; és *Ferdinánd-Hufzár-Alhadnagy Lukátsot*.

Hollandiának fő Városából Hágából, Augusztus' 16-dikán. — „Az *Amsterdami* Kormányfőszéknek egy Tagja érkezett ide tegnap, olly jelentéssel: hogy a' belső tsendességnek fenn-tartására, el-múlhatatlanúl, és haladék nélkül nagyobb fegyveres erő kívántatnék ottan. Ez okból, tegnap estve, és ma reggel az itten vóltt Örizetnek leg-nagyobb része *Amsterdam* felé indúlt, egygy okos Generálisnak, *Golowkin* Úrnak kormányozása alatt. Itt, tsupán a' Gárda maradt; hanem hólnapra több Katonaságot várunk ide.“

P. S. (Utóírás.) „Úgy halljuk, hogy helyre állította a' tsendességet *Amsterdamban*, az innen (t. i. *Hágából*) oda küldődött Garnizon.“

Hágából, Augusztusnak 21-dikén. — „*Zeelandia* Tartományunkban fekvő *Flessingue* (németül: *Flissingen*; deákul: *Ulis-singa*) nevezetű Városunkból olly tudósítást vettünk: hogy annak ki-kötő helyébe *Harvey* Ang. Admirális' vezérleése alatt, négy

fregátok, és 3 kisebb hadi hajók érkeztek, 's magokkal hozták Mylord Malgravet is, a' ki Vezérje fog lenni a' *Zeelandia* védelmére vártt Ánglus Sereg-osztálynak. — *La Britannia* nevezetű Ánglus hadi hajó, a' *Helvoetsluisi* ki kötő helybe érkezett 4 szállító hajókkal, mellyek között egy, ágyúkkal és mujiózióval vólt terhelve; a' többeken pedig 114 Pattantyúsok, és 362 más közönséges Katonák vóltak. — *Flessingue*-ből 16 dik Augusztusban, *Bergenopzoom*-ból pedig 18 dikban költének olly értelmű tudósítások, hogy akkor tájban, négy öt napok alatt, meg-keltőztetett tüzzel folyt *Sluis* (*l'Ecluse*) Várának ostroma; de azért a' benn lévők meg nem szüntek magokat tántorodhatatlan báor-sággal védelmezni. Bizonyítja az említett tudósításoknak igazságát, *Bedaulx* Reg. béli Hadnagy *Veugen* is, a' ki Adjutánsa vólt *l'Ecluse* Vára' Kommandánsának *van der Duin* Generálisnak, 's az Ostromlóknak batteriáik alatt lévő vizen szerentsésen kilopta magát a' Várból. Ez azt is beszéli, hogy az ő el-jöveteléig, se el nem esett, se meg nem sebesedett egy is a' *l'Eclusei* Őrizetnek Tisztjei között. — *Hulst*, és *Bergenopzoom* körül, mutogatják néha magokat Frantzia Visgálódók; de egyébarant nintsen azoknak semmi bántódások az Ellenségtől, mellynek egészségét ellenben, nagyon vesztegeti a' *Flandria*i levegő-ég.

Olasz - Országból. —

Nizzából, Aug. 11-dikén. „Ezen Hónapnak 5 dikén, ide jött Szabaudiából, Nemzet-Gyűlési Komisszáriusnak, *Albette*; *Ruord* helyebe, a' ki is árestálódott. Ezen *Albette*, a' másik Komisszáriussal *Salicetti*-vel eggyeülve, közönséggé tette a' Nép előtt, *Robespierre*' Tirannuságát, 's ezért lett ki végeztetését. — El-szogatta *Albette*, *Dumerbione*, 's *Buonaparte* Generálisokat is, nem különben a' Kikötőhely' Kapitányát *Chaillont*, 's *Mentone*, *Antibes*, és *Toulon* Városoknak Komendánsaikat, mint a' *Provánszi* (*Provencei*) háborgásnak elz-közlőit. Ugyan ezen háborgás miatt hivat-tatik vissza, az *Olasz Országi* Seregnek is egy része. Az említett *Provánsz Fr. Tartománynak* *Fréjus* (*Forum-Julii*) nevű Városánál tábor állittatik fel; 's a' Közép-tengeri Fr. partokon kordon vonódik.

Két *Spanyol* hajós Seregek vagynak a' Közép-tengeren. Eggyiket *Langara*, másikat *Gravina* Admirális kormányozza. *Langaranak*, 27 hajói, és 1764 ágyúí vagynak. — A hajók, következők: *Reina*, 112 ágyús; *Messicano*, 112 ágyús; *Salvadore*, 112 ágyús; *S. Ermenegildo*, 112 ágyús; *S. Firmino*, 74 ágyús; *S. Nepomuceno*, 74 ágyús; *Oriente*, 74; *Damafo*, 74; *S. Agostino*, 74; *S. Francesco*, 74; *Il Sovrano*, 74; *S. Antonio*, 74; *Il Fermo*, 74; *S. Ildefonso*, 74; *S.*

Gioachino, 74; *L'Arrogante*, 74; *Bahama* 74; *S. Fulgenzio*, 74; *Madonna Fregát*, 40 ágyús; *Perla Fregát*, 34 ágyús; *S. Casilda Fregát*, 34; *Smeralda F.* 34; *S. Cecilia F.* 34; *Florentina F.* 34; *Diana F.* 34; *La Rivoluzione Brigantina* 18 ágyús; *Il Corso Brigan.* 18 ágyús.

Gravinának tíz hajói, és 468 ágyúi vagynak, úgymint: *S. Giulano*, 74 ágyús; *Vincitore*, 74; *L'Asluto*, 74; *Il Serio*, 74; *la Solitudine Fregát*, 34 ágyús; *Vendetta F.* 34; *Giunone F.* 34; *Le Mercedi*, 34; *Il Vivo Brigantina* 18; *S. Leone Brigantina*, 18 ágyús.

Angliának Spitheadi partjánál készen állottak Auguszt. 15-dik napján: 31 első nagyságú hadi hajók, mellyek között 3, 110 ágyús vagy on, öt 98, kettő 84, huszoneggy pedig 74 ágyús. Ezekhez tartoznak néhány kisebb hadi hajók is, úgymint: egy 50, és egy 44 ágyús. Továbbá: négy 32, és két 28 ágyús fregátok, négy korvettek, 3 gyújtó hajók 's a' t. Ezen hajós Seregnek Fő-Vezérje; *Mylord Howe*, a' ki alatt még nyóltz más Admirálisok kormányoznak.

Frantzia - Országának Rocheforti (Rupifortiumi) ki - kötő helyéből — a' melly 102 óránnyi járó földre esik *Páristól* dél és napnyúgot között — el-indúltak a' múltt Áprilisnek 25-dik napján két Fregátok, és három más nemű kisebb hadi

hajók, mintegy 1500 főből álló, szárazra való Katonasággal együtt, *Amerika* felé, 's 41 napokig folytatott utazások után, *Guadeloupe* Szigetéhez érkeztenek — melly annakelőtte a' Frantzia Koronához tartozott, de már ekkor az Ánglusok által vőlt el-foglalva — ki-tették az említett Katona-ságot a' szárazra; magokat pedig meg-félszkeltek a' *Pointe à Pitrei* ki-kötő hely-ben. Mivel az Ánglus Örizet kevés számmal vőlt, a' Frantziák pedig találtak követőket a' Sziget' Lakosai között is: ez okon tsak hamar el-foglaltak némelly Erősségeket, úgymint: *Fleur d' Epéet*, *Fort - Louist*, *Fort-Gouvernementt*, *Pointe à Pitret* 's a't. Meg-értvén ezen környülállásokat *Jervis* Admirális, és *Grey* Generális, a' kik ekkor *St. Christophe*-Szigetében vőltak: siettek tüstént *Guadeloupe*' őltalmára. Már Jún. 8-dikán a' szárazon vőlt Generális *Grey*, *Basse-Terrenél*: *Jervis* Admirális pedig bé-kerítette a' *Pointe à Pitrei* ki-kötő helyben lévő frantzia hajókat, 's el-küldöttek más Szigetekbe is segítségért.

Az el-foglalt Tartományokban nem-állítanak magazinomokat a' Frantziák, hanem, valamit tsak el takaríthatnak azokból mindent el-takarítanak, bé Fr. Országba.

A' *Berlini* Újságnak 21-dik Augustus-ban költt Darabja, következő három rendbéli Tudósításokat közlött a' *Lengyel-Országi* környülállásokról:

Első Tudósítás. *Posnából (Posenből)*, Auguszt. 14-dikén. — „*Varsó* környékén, majd minden nap történnek tsatázások: mert a' *Lengyel*, és *Prusszus* Seregeknek Előlvigyázóik igen közel állanak egymáshoz. — A' *Lengyelek* gyakran ágyúznak ellenünk, de haszontalanul. Mi, ritkán szállaltatjuk ágyúinkat. *Kosciuszko*, 12 batteriákat (ágyúzó-helyeket) készíttetett, mellyek ellen több ágyúkra vagyön szükségünk, mint a' mennyit hoztunk valamagunkkal. — Két *Bloniei* Polgárok, a' kik szerentsésen ki-lopták magokat *Varsóból*, azt beszélik, hogy ott elegendő eleség vagyön; és hogy a' Katonaság mind a' sántzokban tanyázik. A' prusszus golyóbisok elől, bé-vették magokat a' belső Városba, *Prága* nevezetű külső Városnak Lakosai. — Eggy *Orosz* Tiszt olly hírt hozott, hogy *Repnin* Hertzeg; negyven ezered magával, *Lithvániának* fő Városába *Vilnába* érkezett, és onnan *Grodno* felé indította Népét.“

Második Tudósítás. *Thornból*, Auguszt. 16 dikén. — „*Orosz* Oberster Gr. *Tolskoi*, *Pétersburgból* jöven, ezen ment-által a' *Prusszus* Királyhoz, 's bizonyosnak állítja, hogy *Repnin* Hertzeg' vezérlése alatt 40 ezer *Oroszok* nyomúlnak *Livóniából*, *Varsó* felé, mellytől tsak 18 mértföldnyire vagynak már, *Prága* nevű külső Város' eránnýában. Nyóltz van darab, 24 fontos

ágyúkat mond nállok lenni. Más felől, Gróf *Romanzow* is útban vagy on 40 ezer Oroszokkal. Tegnapelőtt, feles számú szekerek mentek itt által, mellyek, a' *Varsó* előtt lévő Prusszus Táborba, ágyúzáshoz meg-kívántató mindenféle készületeket vittek *Graudenz*ből. — Az említett 'Tábor' fő-kvartélyja, nem *Volában* vagy on most, hanem valamivel messzebb elszállítódott onnan *Vlochia*, *Opalin* felé."

Harmadik Tudósítás. *Kurlándiában* fekvő *Liebau* Városából, Augustus' 8-dikán. — „Tizeneggy ezernél felesebb számú Lengyelek — nagyobb részént reguláris Katonák — 30 hosszú, és két mozsár-formájú ágyúkkal, *Liebau* ellen nyomúttak ezen hónapnak 6-dikán. Az Oroszok ki-állottak vólt először a' Város eleibe; de kissebb erővel lévén a' Lengyeleknél, kéntelenítettek magokat vissza-vonni. A' Lengyelek utánnok ágyúztak az útszák' hosszában, és sokat el-ejtettek belőlök. — Midön már Lengyelek vóltak *Liebauban*: eggy Orosz hajó érkezett oda; de hogy észre vették a' rajta lévőket, miben légyen a' dolog: vissza-indúttak. A' Lengyelek, keményen lövöldöztek utánnok."

Varsóból, Augustusnak 8-dikán. — „*Orlowsky* Kommendánsunktól fel-kívánta ezen Várost Prusszus Generál-Lieutenant Gróf *Schwerin*, a' maga Királlya' parantsolatjából. A' fel-kívánó írásnak oda ment-

ki a' summája: hogy, ha 24 órák alatt, várta válasz nem követendő azt: úgy a' Város, minden kímélés nélkül való ostromnak fog tárgya lenni. — Hogy ezen fel-kívánás annál foganatosabb lehessen: maga írt a' *Prussziai* Király eránta *Stanislaus* Királyunknak. — Kommendáns *Orlowsky*' felelete a' vólt: hogy a' míg *Kosciuszko*, *Varsó*, és a' *Prusszus* Tábor között fog állani: addig, nem magától függ *Varsótól* tulajdon sorsa. — *Stanislaus* Király is azt válaszolta a' *Prussz.* Királynak: hogy *Varsó* olly állapotban vagyon, hogy se el nem fogadhatja, se meg nem vetheti a' fel-kívánást; minekokáért, minden esetben kímélést érdemlene a' *Diadalmastól*.“

Frantzia Ország,

Az *Amerikai* Közönséges - Társaság' részéről *Párisba* Követül küldetett *James Mouroy*, következő értelmű írását botsátotta a' Nemzeti Gyűlés' Elölülőjéhez:

„Polgár Elölülő! Az *Amerikai* egyesült Státusok' Elölülőjének olly kommissziójával érkeztem ide néhány napoktól fogva, hogy az említett Státusoknak képét visellyem, mint tellyes hatalommal felruházott Minifter, a' *Frantzia* Közönséges-Társaságnál. Mivel pedig nem tudom, hol kellene magamat különösen jelentenem; valamint azt a' módot se, mellyet szabott a' Törvény az én Minifterségemnek megismérése eránt: erre nézve, szükségesnek

Ítéltém, hogy küldettségemet egyenesen a' Nemzet' Képviselőinek adjam tudtokra, úgymint a' kiknek hatalmokban vagyon, ki-rendelni a' napot és módot, mellyen és a' melly ízerént kellessék engemet meg-esmérni az ő Frigyesek', és Közönséges-Társaság - Rokonjok' Képviselőjének. Ki fogják nékem mutattatni, reménylem, azt a' Kommissziót vagy Deputátziót is, mellynél szükség mutatni magamat, hogy bévétetődjek az alatt a' titulus alatt, mellyet viselek. Annál nagyobb gyönyörűséggel teszem ezen közlést, mivel ez, nem tsak arra szolgáltat nékem alkalmatosságot, hogy a' *Frantzia* Föld' szabad Lakosinak Képviselői előtt meg-bizonyíthassam, minémű buzgósággal viseltetek én, saját ízeméllyemre nézve, a' szabadságnak ügye éránt; hanem hogy tökéletes hiedelmet szerezzek benne az éránt is, hogy az *Amerikai* Kormányshék, és Nép, igen nagyon szíveken hordozzák a' *Frantzia* Közönséges - Társaság' szabadságát, előmeneteleit, és bódogságát. — Ezen Levél' tárgyára nézve, a' Közjóra ügyelő Deputátciónak következő vélekedését terjesztette *Echafferiaux*, Auguszt. 14-dikén a' Nemzet-Gyűlése eleibe: „Elég: hogy az *Amerikai* egyesült Státusok' Küldöttje, a' maga Ministeri tisztségjének próbáit mutassa-elő a' Nemzeti Gyűlés előtt; hogy ennek Elölülőjétől hallja-meg: mint érte-

nek minden Frantziák; hogy a' két Nemzetek' öszve-szövetkezésének igaz szívből lelt származása, atyafiságos ölelés által petsétteltessek meg; és hogy ezen Ülés' folyamatajának elő-adását meg kell küldetni a' (Nemzet-Gyűlési) Prezidens által, az (Amerikai) eggyesült Státusok' Elölülő-jének. — Helybe-hagyta a' N. Gyűlése, ezen fel-tételel a' Közjóra ügyelő Deputatziónak.

Elegyes Tudósttások.

Koburg Hertzeget, mára várják Bétsbe.

Regensburgból (Ratisbonából) Aug. 15-diken. — „A' Német-Birodalmi Státusoknak itt lévő Követjeiket öszve-hívta Auguszt. 9-dikén, a' Moguntziai Választó-Hertzernek — úgymint a' Német-Birodal. Fő-Kantzelláriussának — Követe. Felolvasódott a' Gyűlésben, a' Brandenburgi Követnek, Görz Grófnak, 2-dik Augusztusi írása, mellyben jelenti, hogy az ő Ura, a' Prussziai Király, kívánja azon költségeknek — 2,083,960 talléroknak (két millió, nyóltzvanhárom ezer, kilentz száz hatvan) — meg-teríttetését, a' mellyeket okozott nékie 1793-dikban, a' Frantziáktól való vissza-vétele Moguntzia Városának.“

Magyar Ország.

Gömör-Vármegyéből, Augusztusnak 21-diken. — „Ezen Vármegyében lekvő, s Gróf Kohári Ferentz ő Nagysága' birtokában levő Zumjats nevű Helyseg' határjában, a' Garan-vize' eredetétől nem

meffze, még a' múltt elztendőben elkezdették már az atzél-készítést; de ennek közönséges ki-hírdetése akkorra halasztódott, midőn a' több rendbéli próbatételek leg-kissebb kétséget sem fognának hagyni szerentsés folyamatja eránt. Már az az idő jelen vagyon; minekokaért tudtára adatik Nemzetünknek, hogy az említett helyen meg lehet kapni tíz rénes forinton a' jó atzélnek mázsáját; különös jó-féle vasból pedig egy mázsát heted-fél rénes forintokon.

Somogy - Vármegyéből, Augufusnak 17-dikén. — „Az indulatok' mérséklésének el-múlhatatlanúl fzükséges mestersegét könnyüvé teszi a' gyakorlás. Ezen gyakorlásra, serkentő például szolgálhat ez a' szerentsétlenség is, melly, mai napon történe Vármegyénkben. T. i. bizonyos Gazdanak hajadon Leánya, perbe szállván mintegy 12 elztendős szolgáltskájokkal, úgy neki mérgelődött, hogy a' szegény Gyermekét egy hasáb fával egylizerre agyon tsapta.”

Erdély Ország.

Fejérvárról, Augufus' 17-dikén. — „Ide - való két szomizéd Embereknek Gyermekük az útszán játékból egybe-vezzenek, mellyet észre véven az eggyik Ember, hogy el-választhassa a' Gyermeket egymástól, pofon vágá gyengén

Szomszédjának a' Fiát; de ezen tselekedetéért olyan ütést kap a szegény feje, a' Szomszédjától fül - tön , hogy azonnal meg - hala. “

„A' Tolvajok, és Zsiványok, nem csak pufztákon, vagy erdőkön, hanem még a' Városokban is tartózkodnak. — Maga kárán tapasztalta ezt, *Nagy-Euyed* Városabéli *Radutz* nevű Kereskedő, kinek is áruló boltja egy éjjel fel-verettetvén, mintegy négy száz forintig való pénze, és egynehány darab ezüstje oda leve; a' Jegyző-Könyvét pedig (melly nem kisebb kár) el-szaggatva találá. — De meg kell jegyezni, hogy az áruló bolt fából van építve: még is azon éjjel senki benne nem hált. — Szolgálynon tehát ezen példa, minden Kereskedőnek oktatásul a' szorosabb vigyázásra. “

*A' Magyar Advocat Historiai Dietionariuma
felől való tudósítás.*

1.) Ezen Könyvnek első Darabja nem soká ki jő a' sajtó alól in 8 vo maj. szép fejr papiroson *Mannsfeldnek* ujonnan öntött Gármond Antiqua betűjével. 2.) A' Könyvbe a' Német fordítás szerént az 5-dik 6 dik és az ezen 1794 ben ki jött 7-dik Darab, melly az 1794-dikig éltt nevezetes személyeket foglalja magába, be leszén iktatva, de nem különös

Darabokban, mint a' Németben nagyon, hanem alkalmatosabban a' régi originalis Articulusok közzé elegyítve. 3.) A' Subscribenseknek egy árku 2 kr. ba, a' nem Subscribenseknek pedig 3 kr. ba fog kerülni. 4.) A' Subscriptzió' ideje, azokért, a' kik az elébbi hír-adást vagy nem tudták, vagy későn hallották: még a' jövő Pesti Leopold-napi Vásárig fog tartani. 5.) A' Subscribensek, akár a' Komáromi Typographus Weinmüller Urhoz, akár hozzám küldhetik frankózott leveleiket. 6.) A' ki 10 Exemplárra subscribál, a' 11-diket ingyen veszi. 7.) Ezen hasznos és szükséges Könyvet, Hazánk' Nagyjainak is a' Magyar Litteraturát elő-mozdítani kívánó nemes indulatjokba alázatosan ajánlom.

NB. A' kiknek *Broughton Religioi Lexicon* a' tettszik, azok azt Komáromban a' Weinmüller Ur' Typographiájában méltóztassanak keres-
tetni. Komáromban, 1794.

Mindŕszenti Sámuel.

H í r a d á s.

Minthogy Ns Sz. Királyi *Debretzen Városá* Patikája' Licitátziójának e' folyó hónapnak 14-dik napjára rendelt Terminussa későtskén hirdettetvén-ki, el nem adódhatott: ismét e' folyó Elŕztendőben Október' hatodik napján közönséges Licitátzióra fog botsáttatni, és eladattatni, illy konditziókkal:

1.) Az említett Patika, a' belső piatzon, a' Város' közepén, alkalmas és jó kŕszületű

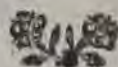
háznál vagyon, melly ház, ha úgy tettzik, a' Patikával együtt, a' betsű szerént való árron, által-adatik a' Vevőnek; és ha senki nem lesz olyan, a' ki az egész árrát egyszerre le tehetné: a' Ns Város nem lesz idegen attól is, hogy a' Vevővel egygyességre menjen az eránt, hogy részenként fizetőjön a' ház' árra.

2.) Ha valaki, tsak a' Patikát akarná meg-venni: ezen esetben, a Ház által-adódik a' Vevőnek árendába; az orvosságok' árráról pedig, ha a' Vevő egyszerre meg nem fizetheti: hasonlóúl egygyességre fog lépni a' Ns Város, mikor és mennyi időre szállítódjon-le részenként az egész summa.

Azért a' kiknek meg-vevő szándékjuk lenne: a' fellyebb írt napon azon Sz Királyi Városban meg-jelenvén, magokat a' Helybéli Magistrátusnál jelenteni ne terhellessenek. — Signatum Debrecini in Senatu 23-a Aug. 1794.

Egy *Bonni* Levél — melly *Augustus'* 23-dikán költ — azt írja *Trier (Trevirum)* Városáról: hogy kéntelenítetttenek azt el-hagyni a' *Frantziák*.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(20.)

Költ *Bétsben*, Szent Mihály - Havának
(Septembernek) 5-dik napján, 1794-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülmánások.

Mó z á i Seregünknek *Fouren le Comte* fő-
kvártélyából következő Tudósítás érke-
zett *Bétsbe* az Udvari Had' Tanátshoz: Aug.
22 dikén mintegy 4000 gyalogokból, és 3000
lovasokból álló két tsapat Frantziáság nyomult
Tongern felől, sok hosszú és rövid ágyúkkal,
Herderen és *Rymps* felé, 's keményen kezdte
lövöldözni Őrállóinkat, úgy hogy ezek kén-
telenek voltak vissza vonni magokat *Lafeldt* felé.
Herderen előtt meg akart állapodni az ellen-
ség: de mihelyt feléje nyomuló lovasságunkat

észre vette ; 's látta, hogy *Moesricht* előtt álló táborunknak bal szárnyától is egy gyalogosztály indult neki oldalról két ágyúkkal : legottan vissza kezdett vonulni ; hanem *Falle* és *Meer* nevű falukban, valamint az ezek megett lévő geréndeken is csak ugyan hagyott egy részt maga között. Látta ezen tselekedetjéből a' Frantziáknak *Kray* Generális, hogy lesbe akarják tsalni a' mieinket : minekokáért csak oldalról háborgattatta őket, kik is nem bódogúlhatván ekképpen semmi szándékjokban, egészen vissza tértek *Tongernhez*.

Albert Hertzeg' tudósítása szerént, mintegy 500-ig való lovas Frantziák jöttek sebesen *Rheingenheim* felől, Előlvigyázóink ellen, Aug. 20-dikán estvéli 7 órakor ; de *Ausitriai* és *Stiriai* Szabad-Huszárink, *Széckely* Stutizosaink, és *Erdélyi* határőrzőink által, *Goretzky* és *Eckard* Szabad - Huszár Kapitányok' kormányozása alatt vissza veretettek.

*Bonn*ból, Augusztusnak 24-dikén. — „A' melly hír, *Trier* Városának visszavételét kezdte hirdetni : meg nem bizonyosodott ; de annyi bizonyos, hogy minden rendelkezések meg vagynak téve, melyeknél fogva fundamentomosan lehet reményleni, hogy nem soká lesz *Trier* az Ellenség' hatalmában.“

A' *Móza* - mellyékeről, Augusztus' 25-dikén. — „*Hollandiai* - *Brabantziának* *Breda* nevű erős Városába, még Auguszt. 18-dikán is feles számú nagy agyúk szállí-

tódtek, úgy hogy már most olly óltalom-
 állapotban vagyon ezen Város, a' millyen-
 ben csak lehetett kívánni. — A' *Mozai*
Ts. Kir. Seregből, 15 ezer Ember indítódott
Luxemburg felé, résszerént *Hervén* és *Lim-*
burgon, résszerént pedig *Henri-Chapellen*
 és *Eupenen* által. — A' melly ágyúk,
Neufsbán (a' *Kolóniai Választó-Htzegség*
 alsóbb részének erős Városotkájában), s
Jülich (fran. *Juliers*) és *Berghem* között
 voltak: vissza-hozódnak a' *Ts. Kir. Sereg-*
 hez; a' Tisztek is engedelmet kaptak,
 hogy elő-hozattathatják nagyobb bagázsia-
 jaikat, mellyeket már 3 hónapoktól fogva
 kellett hátrább, mint a' hol magok feküdtek,
 tartaniok. “

Frigyes - Belgyiomból. —

Hogy ezen Közönséges - Társaságnak
 Lakosai, annál nagyobb készséggel fogjanak
 fegyvert, Hazájoknak belőlről való óltal-
 mazására: a' szóval való buzdítás mellett,
 ígéretek is tevődtek-fel nékiek, neveze-
 tesen a' napnyúgoti *Frisia*, és *Hollandia*
 Tartománybélieknek, következők: 1.)
 Ajándék fel-pénzül, kap minden személly,
 a' midőn bé-áll Vitéznek, húsz forintokat.
 2.) Hetenként 3 forintot, és tiz *flübert*.
 3.) Fegyvert, és 40 forintba kerülő öltö-
 zetet. 4.) A' sebesek, és betegek, közön-
 séges költségen gyógyíttatnak. 5.) A'
 Tartományok fognak gondot viselni az el-
 estteknek özvegyeikről és árváikról is.

Olasz - Országból. —

Turinból, Augustusnak 20-dikán. —
 „A' Frantziák, fel - kerekedvén *Limone-*
völgyükből, siettséggel által - mentek a'
Tendai hegyeken, 's nyomúltak, valamint
 tsák nyomúlhattak *Nizza* felé. A' miéink
 mind el-pusztították azokat a' földvárakat,
 és sántzakat, mellyeket üressen hagyának
 magok után a' Frantziák. — A' nevezett
 völgyben, és hegyeken, igen sok sír-
 halmok bizonyítják az Ellenségnek temér-
 dek veszteségjét.“

„A' *Lucernai* völgynek fegyveres La-
 kosai, diadalmasan es nyertesen el-verték
 földjükről a' Frantziákat.“

Florentziából, Augustus' 20-dikán. —
 „Nagy - Hertzegünk egy szabad Sereget
 állítat-fel, melly, négy Batalionokból, és
 minden Batalion 3038 személyekből —
 gyalogokból és lovasokból — fog állani.
 Neveztetni fognak ezen Batalionok: a'
Florentziai, Sienai, Pisai, és Alsó Tarto-
mánnyaitól a' Nagy - Hetruriai Hertzeg-
 ségnek.“

Nápolyból, Augustusnak 19-dikén. —
 „A' hatvan gyalog Batalionoknak, és 20
 lovas Svadronoknak ki - állításáról szóló
 Királyi Rendelés, mihelyest ki-hírdetődött:
 mindjárt csoportosan kezdték magokat
 jelenteni az Ifjak, hogy ők képezek, a'
 szabad Sereg közé állani.“

„A' *Lukhai* Közöns. Társaság, 3000 Katonákat ad maga részéről *Olasz-Ország*-nak védelmezésére, melly 3000 Emberek, a' *Szardiniai* Király' Seregéhez kaptsollyák magokat. “

A' *Napn. ágoti - Pireneusi* Frantzia Seregtől, *Párisba* érkezett Aug. 13-dikán, Nemzetgyűlési Kommisszárius *Garráu*, a' ki fő elkövető, *Fuenterabia* Spanyol Városnak megvételében. *Párisi* útjának tüzélya a' vőlt, hogy értekezzen, a' Közjóra ügyelő Deputátzióval, a' Spanyol Országi hadnak további folytatásáról, és a' Sereg' szükségéinek pótolásáról. Magával vitte, azon leveleknek mássaikat is, mellyeket Gróf *de la Union*, és *Dügommier* — amaz, a' *Katalóniai* Spanyol Seregnek; ez pedig a' Napkeleti Pireneusi Frantzia Armádiának Vezérje — útasítottak egymáshoz, a' *Colliourei* kapitulátzió eránt. Helytelennek ítélte ezt Gróf *de la Union*, 's így irt rólla a' többek között *Dügommier*hez: „Miért nem terjesztödött én előmbe, meg-erőssíttetés végett ezen Kapitulátzió, a' mint *Don Navarro* (*Collioure* Várának akkori Spanyol Kommendánsa) kívánta? Hogy bajt ne okozzak Generális Uramnak: magam felelek meg ezen kérdésre: Azért: mivel én meg nem határozhattam volna magamat, hogy alkuba ereszkedjem, a' magát úgy képzelő Frantzia Közönséges Társasággal, mellynek nevében lett a' kapitulátzió; mivel én helybe nem hagyhattam volna azt a' képtelenséget, mintha nekünk Hazaárulók adták volna által azon Erősségeket, mellyeket víézségekkel nyertek a' mi Seregeink, 's óltalmaztak a' Frantziák: mivel elztelennek kellett volna lennem, hogy

hat ezernél több ollyatén foglyokat vegyek által kiknek hasznát nem lehet venni 's még is tartani kell; és még ezekért ugyan annyi számuakat adjak vissza, kik tüstént küldetnének az egyesült Hatalmasságok ellen, és más Seregbéliek által újra fel-váltódnának, 's legkisebb részbeli meg-térítését se kívánjam azon nagy költségeknek, mellyekbe került az ő hosszas ideig való tartások Spanyol Országban; mivel meg nem egyezhettem volna benne, hogy ki-botsáíttam kezeimből azokat a' Törvénytrontott Kereskedőket, Tolvajokat, Haramiákat, és Spionokat — a' millyenek t. i. az én *Roussillon*i foglyaím — hanemha olly fel-tétellel, hogy példásan meg-büntettesse őket Generális Uram, de az illy fel-tétel ismét ellenkezik az én emberi érzésemmel; mivel végre ész és szív nélkül való embernek mondott volna engem a' Világ, ha reá állottam volna a' kapitulátziónak ötödik tizikkelyére, mellynél, semmi inkább nem ellenkezhetne az emberiséggel, és a' Nemzetek' Törvényével 's a' t. — A' Nemzeti Gyűlés azt végezte, hogy ha nem tellyesíti Gróf *de la Union* a' *Collioure*i kapitulátziót: egy *Spanyolnak* is pardont ne adjanak a' *Frantzia* Katonák.

Lengyel - Országból. —

A' *Varsói* Újság szerént, meg-támadták az Oroszok, *Lithvániában*, *Novogrodek* nevű Vajdaságnak *Slonim* Városánál Aug. 5-dikén *Sierakovsky* Lengyel Generálist; de szerentsétlenül: mert 300-an hüllottak el közülök, és még többen lettek foglyokká, kik között sok Tisztek is vagynak.

A' *Varsó* előtt táborozó Prusszus Seregnek azon részével, melly *Vola* nevű Falun túl tartózkodott Auguszt. 13-dikán, viadalja vólt az nap az elől-álló Lengyel Seregnek, mellyet *Zajontsek* Generális vezérel. Azt írja ezen Generális, az alatta való Népről, hogy nem retten már a' meg az ágyúk' dörgésére, és a' gránátok' hullására. Különösen ditséri Májor *Czukowskyt*, a' ki meg-gátolta ágyúival a' Prussz. Lovasokat, hogy bé ne vág hassanak, a' mint szándékoztak, a' Lengyel sorok közzé. — Népének jobb szárnyáról úgy ágyúztatott-vissza *Zajontsek* Generális a' Prusszusokra, hogy ezek hagyták-el elébb a' tüzelést. — *Karwowski* Lengyel Generális, maga támadta-meg a' *Narwa*-vizénél a' Prusszusokat, 's 30-nál többet ölt és sebesített-meg közülök: részéről, a' mint írja, tsak két Ember kapott sebet, és egy ló esett-el.

A' *Wola*-mellyéki Prusszus Táborból, Auguszt. 13-dikán. — „A' múltt éjtszaka, vissza akartak venni a' miéinktől egy falut a' Lengyelek, bal szárnyunk' vidékjen. Tettették, hogy jobb szárnyunkat is meg akarják támadni; de azután bal szárnyunkat támadták - meg nagy tüzességgel. *Pellet* Májorunk, 40 lépésnyire hagyta őket közelíteni; akkor, egyfzerre reájok lövetett a' Vadász - Batalionjával, melly lövésnek olly foganatja lett, hogy a' Lengyelek vissza kezdtek vonúlani. Derekasán ágyúz-

tak ugyan Népünkre; de azért, tsak egy-nehányan sebesedtenek-meg ebből. — 40 ezer Oroszokat hozott *Lithvániába Repnin* Hertzeg, és *Wilna* felé nyomúl - elővélek. “

Hurlandia partjainál, 3 Prusszus Fre-gátok kerengenek.

Varsót, Auguszt. 3-dikán hagyta oda egy személl. Ez azt beszéli a' többek között, hogy kevéssel az előtt, ki akart menni a' Király a' táborba; de a' Nemzeti Fő-Tanáts jobbnak találta, a' környülál-lásokra nézve, hogy benn maradjon a' Király *Varsóban*.

Frantzia Ország.

Az előbbeni Revolution. Törvényshék mellett Közönséges Vádolói hivatalt viseltt *Fouquier Tinville*, egy levelet írt a' magafogságából Augusztus' 8-dikán a' Nemzet-Gyűléséhez, mellytől is arra kért engedelmet említett levelében: hadd jelenhessen-meg előtte személlyessen, 's élő szóval terjeszthessen eleibe nyomos dolgokat. — *Lecointre* nevű Tagnak javaslására, elvégezte a' Gyűlés, hogy tellyesíttessék a' *Fouquier*' kérése; de némelly Tagok, ellene kiáltottak ezen végzésnek: „Mit lehet, így szoltának, eggy olly erkölts-telen Embertől várni egyebet; hanemha ollyatén fel-fedezéseket, mellyek újra fellobbanthatják közöttünk minden le-tsendesedett indulatoknak tüzeit? “ Nem

vevődött - vissza ugyan tsak a' végzés; és *Fouquier-Tinville* meg-jelenvén a' Gyűlés előtt, következő belzédet tartott minden írás nélkül: „Meg-árestáltatásomnak fundamentomául értettem lenni, azzal a' gyalázatos *Robespierrel* folytatott tizimbóráskodást: ez okon, szükségesnek ítélttem meg - kérni a' Nemzet - Gyűlését, hogy hallaná - meg tőlem azokat az okokat, melyektől indítottam az előtte való megjelenésre; 's mind azon történeteket, melyeknek elő - adásából, magyarázatja, és menttsége telhetik az én magam - viselésének. — Nem előbb, hanem tsupán akkor, a' midőn Nemzetgyűlési Végzés hozódott a' Revolut. Igazgatás eránt: vettem én hivatalbéli parantsolatot, hogy jelennék-meg a' Közjóra ügyelő Deputátzió nál. — Meg is jelentem, és *Robespierret* találtam a' Deputátzió' Ülője előtt való helyen, ki is igen kemény és fenyegető hangon szóllott hozzám, miért hogy nem adnék számot rólla: mi esik a' (Revolution.) Törvény-széknél? és mitsoda szententziák hozódtak? Sok napokon el-jött annakutánna *Robespierre* maga, 's igen keserítő szemrehányásokat tett nékem: miért nem hozattam szententziát ez vagy amaz Generálisra, ez vagy amaz Foglyokra? Szoros, és naponként - való számot adtam tehát minden munkálódásaimról, és nevezetesen, mind azon Jelentésekről (Deklarátziókról),

melyeket kaptam a' *Hebertisták*' dolgában. Nem sokára azután, született az a' gyalázatos törvény, *Prairial*nak 22-dikén (Jún. 10-dikén); értésemre adódott, hogy szálítanám-le az Esküdtek' számát ötre, és hétre; ez eránt való jegyzéseimet bé-adtam a' Deputátióznak; eleibe terjesztettem, hogy egy illy törvény által meg-fosztódnék a' Törvényfzék azon bizodalomtól, melyet érdemlett mindenkor, és hogy nem egyének fogna többé néződni a' Törvényfzék, hanem egy bosszúállást üzö Faktzió' eszközének. *Robespierre* azzal állott előmbé, hogy én Árisztokrata vagyok; hogy én, az Öszve-esküdtteknek meg-kegyelmeztetéséről, 's vétkeiknek el-felejtetéséről gondolkozom; sőt azt is mondotta, hogy engemet ki kell vetni hivatalomból, 's árestomba kell küldeni. Meg-állott ugyan tsak a' törvény; a' még akkor nem gyaníthatott fortélyok által meg-tsalattatván a' Nemzet-Gyűlése, rcá állott arra, 's még én választódtam ezen törvény által Közöns. Vádolónak. Akkor tüstént fel-fedeztem én, ezen törvénynek minden vétkeit, 's nagy meg-indúlással szóllottam azok ellen, a' Közbátorságra ügyelő Deputátiónál; vólt is szó eránta, hogy jobbítást kellene azon tenni némelly tziókelyekben, és ígéretet vettem, hogy a' jobbítás oránt jelentés fog terjesztődni a' Nzeti Gyűlés eleibe; de nem tellyesedhetett az ígéret, *Robespierre*

nek tirannussága miatt, mellyet meg nem büntethetett volna még akkor úgy a' Gyűlés, hogy fel ne lázzasztotta volna maga ellen a' Népet, mellynek el - vette vala a' szeme - fényét *Robespierre*' kétszinűsége. — *Danton*' dolgában, a' Tanúk' meg-kérdeztetése eránt, írtam vólt én a' Deputátzióhoz; de nem kaptam más feleletet, hanem csak azt a' Végzést, melly, a' mint magatok tudjátok, *St Just*' előadására hozódott. — Nemzetgyűlési Tag *Gay Vernon*' Attyafiának ügyét vizsgálván, láttam, hogy semmivel se lehet azt vádolni, és szükség volna ki-erészteni az árestomból. Így szóllottam felőle *Gay Vernonnak*. Azonban parantsolatot veszek a' (Közjóra ügyelő) Deputátziótól, hogy mennek hozzá. *Robespierre* így szóllít-meg: „Azt hallom, hogy szándékozol szabadon botsátatni *Gay Vernont* (t. i. a' fogságban lévőt), és *Barthelemit*. Parantsolom néked, a' Deputátzió' nevében, hogy mindjárt hozd elő az aktákat. Tartoztam el-vinni. Meglát engemet *Gay Vernon* (a' N. Gyűlési Tag), 's álmélkodik, *úgymond*, rajta, hogy még se végezett a' Törvényszék az ő Attyafia' dolgában. Én értésére adtam, hogy nekem meg van kötve a' kezem, 's el-beszéllettem néki mindeneket, a' mik történtek. — *Kellermann* a' mi illeti, nem akarta *Robespierre*, hogy én arra, még tovább is törvényes tanátskozást tar-

tassak; meg-tiltotta ezt nékem — a' Deputatziónál —: mert mondhatom, hogy én soha se voltam a' *Robespierre*' szállásán, 's ő se volt az enyimen; — még azt is tudakozta ő én tőlem, kik voltak azok a' Nemz. Gyűlési Tagok, a' kik jelentéseket tettek *Kellermann*' menttségére? Nem *Dubois-Crance* volt-é az, *Gaullier*, 's mások? Hasonló környülállásokban voltak *Carteaux*, és *Hoche* is: el-vesztek volna, hanemha mérészen állottam volna ellent érettek. — A' mi illeti azokat a' szörnyűködést okozott laistromokat, mellyekről mondatik, hogy szüntelen hordódtak *Robespierre*'hez: meg-mondom a' Gyűlésnek, miben lett légyen a' dolog? Bizonyosnak állíttatott előttem, hogy *Robespierre*'nek által-adogatta valaki, a' Törvényszék által meg-ítéltetendőknék laistromát. Én jelentem, hogy ezen közlésben részt nem vettem, hanem sok Spionjai voltak *Robespierre*'nek a' Törvényszéknél. Ágense, és tzimborás társa volt néki *Dumas* (a' Rev. Törvényszéknek néhai Prézese, kinek már nyakát szegte a' gilljotín' vasa), és ezen alá-való 's gyalázatos Ember igazgatta a' *Robespierre*' kegyetlen szivét, és szolgálta annak-utánna annak dühösségét, a' Törvényszéknél való Prézesi tekintete által. Az én laistromaim, egészen különbözők voltak, azoktól a' vesztő laistromoktól, mellyek, a' Tirannus' számára, rend-szerűen készít-

tetteknek lenni mondatnak. A' mit én tselekedtem, ebből áll: El - végezte a' Közjóra ügyelő Deputátzió, hogy minden Dekásban (tiz napokból álló idő - szakasban) jelenteném-bé a' Deputátziónak azokat, kiket a' következő Dekásban fognék Törvényszék eleibe állítani; továbbá, hogy adnám-bé minden nap, a' vád alól felszabadítottaknak, és ki-szententziáztattaknak laistromát. Ezek azok a' laistromok, mellyeket én tökéletesen megküldöztem a' Deputátziónak; 's ezek egyfzersmind, a' mellyek alkalmatosságul szolgáltak, hogy olly sok háborgattatás háramlott reám, ennek a' tsuda - állatnak (*Robespierre*'nek) részéről: mert szörnyen mérges, és keserítő szemre-hányásokat kellett tölle szenvednem, hogy némellyeket nem elég hamarsággal, másokat ismét hamarább is valamivel, mint kellett volna, állítottam a' Törvényszék eleibe; és hogy igen könnyen megszabadítottak a' kétséges, vagy hibás szemelvények.

Merlin de Thionville nevű Tagja a' Gyűlésnek, azt kívánta, hogy beszéljenél *Fouquier-Tinville*, a' külföldi, a' *Luxemburgi* öszve - esküvésnek históriáját. — *Breard* nevezetű Tag pedig *Theos Kata-linról* akart tölle haliani. — *Tallien* erőssen ellenek szóllott *Merlinnek*, és *Breardnak*: „Mi okból halgatnátok, úgymond, még továbbra is, eggy olyan Embert, a' ki,

tsupán magát tartja szemei előtt, 's arra fordította minden gondját, hogy el-háríthassa vétkei fejről a' közönséges gyűlölséget, és bosszúállást. Én úgy gondolkoztam, hogy valamelly hasznos bánattól indíttatván, meg - határozándja magát (*Fouquier*), a' Haza ellen erányzott szándékoknak fel-fedezésére, és ennél fogva való meg - orvoslására azon gonoszoknak, mellynek ő egy oka vólt, vagy eszköze; de látom, hogy meg-tsalódtam: *Fouquier*-nek nints más az eszében, hanem hogy a' maga vétkei felől már eléggé nyilvánvalóvá lett vélekedést kétségesse tegye; ő, a' nemzeti bosszúállástól fél, 's nem azon igyekezik, hogy utat mutasson a' ti igazságoknak; kívánom, hogy küldödjék vissza a' Nemzet-Gyűlése elöl árestomba. "Ezen fel-tételnek nem találkoztak tódítói.

Fouquier-Tinville, így folytatta beszédjét: „Kívánódi tőlem, hogy mondjam el, a' mit tudok, a' *Luxemburgi* öfvesesküvésről. Nem engemet küldött ezen házba (t. i. a' *Luxemburg* nevű palotába) *Robespierre*; másra bizta az ottani vizsgálódást, a' kinek tudósításai után készítdtek kétség-kívül azok a' laistromok, mellyeket a' Deputátzió' nevében küldött én hozzám *Robespierre*. *Dumas* azt akarta, hogy ebben a' dologban, száz hatvan személlyek állítódjanak a' Törvényház eleibe. Én azt feleltem, hogy képtelenebb ez a' dolog,

mint sem meg-eggyezhetne abban a' Köz-
 ióra ügyelő Deputátzió. Írtam a' Deputá-
 tzióhoz, még pedig erős ki-fejezésekkel;
 tudom, hogy nem vette leveletemet a' De-
 putátzió, hanem *Robespierre* fogta-el azt,
 a' ki nem adott reá semmi feleletet. Midőn
 láttam volna, hogy tsak nem érkezik
 válaszom, egy ily fontos dologban: a'
 Deputátzióhoz mentem. Ott találtam *St*
Justet, *Billaud-Varennest*, *Collot d'Herboist*,
 és a' mint jut eszembe, *Carnotot*. Mondom
 nékiek, hogy én egy levelet írtam a' Depu-
 tátzióhoz, de a' mellyet tsak *Robespierre*
 olvasott-el, 's nem kaptam reá feleletet;
 hogy én nem hitethetem - el magammal,
 hogy száz hatvan személlyeket akarna a'
 Deputátzió egyszerre a' Törvénytörvény-
 szék eleibe állíttatni. Mindjárt az én jelen-létemben
 fel-vevődött ezen tárgy, 's a' lett a' végzés,
 hogy az említett 160 személlyek, három
 húzom'ban állíttassanak a' Törvénytörvény-
 szék eleibe. " — Nem szólhatott többet *Fou-*
quier: mert el-parantsolta a' Gyűlés maga
 elől.

Hogy *Robespierre* tirannuskodott:
 egész meg-győződésben láttatik az eránt
 lenni mind a' Seregeknek, mind a' Lako-
 soknak nagyobb része; de a' revolutzio-
 naris igazgatás' folytatásának módja eránt,
 igen különbözők a' vélekedések, mind a'
 Nemzeti Gyűlésben, mind *Párisban*, 's az
 Országnek egyéb részeiben is.

Az *Amérikai Szabad Státusok*, békeséges indulatokra hozták a' szomszédságokban levő *Creek Nemzetet*.

H í r a d á s.

Minthogy *Ns Sz. Királyi Debretzen Városa Patikája* Licitátziójának e' folyó hónapnak 14 dik napjára rendelt Terminussa későtskén hirdettetvén ki, el nem adódhatott: ismét e' folyó Elztendőben Október' hatodik napján közönséges Licitátzióra fog botsáttatni, és ekadattatni, illy konditziókkal:

1.) Az említett Patika, a' belső piatzon, a' Város' közepén, alkalmas és jó készületű háznál vagyon, melly ház, ha úgy tetszik, a' Patikával együtt, a' betsü szerént való árron, által-adatik a' Vevőnek; és ha senki nem lesz olyan, a' ki az egész árrát egyszerre le-tehetné: a' *Ns Város* nem lesz idegen attól is, hogy a' Vevővel egyességre menjen az eránt, hogy részenként fizetődjön a' ház' árra.

2.) Ha valaki, tsak a' Patikát akarná meg-venni: ezen esetben, a' Ház által-adódik a' Vevőnek árendába; az orvosságok' árráról pedig, ha a' Vevő egyszerre meg nem fizetheti: hasonlóúl egyességre fog lépni a' *Ns Város*, mikor és mennyi időre szállítódjon-le részenként az egész summa.

Azért a' kiknek meg-vevő szándékjuk lenne: a' fellyebb írt napon azon *Sz. Királyi Városban* meg-jelenvén, magokat a' Helybéli Magistrátusnál jelenteni ne terheltessenek. —
Signatum Debrecini in Senatu 23. a Aug. 1794.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(21.)

Költ *Bétsben*, Szent Mihály - Havának
(Septembernek) 9-dik napján, 1794-dik
Esztergomban.

Hadi Környülállások.

Még Augusztus' 28-dikán Hertzeg *Koburg* folytatta *Mórai* Armádiánknak fő kormányozását, melly napon, következő értelmű tudósítást indított *Béts* felé, *Fouren le Comtei* fő-kvartélyából: — „*Maestricht* előtt táborozó Seregünknek Előlvigyázói ellen, ismét 3 tsapat *Franziaság* indúlt Auguszt. 23-dikán, 6 ezernél felesebb számmal. A' középső tsapat,

vissza is nyomta Örallóinkat, *Herdereni és Rympsi* tanyáikból; de, hírtelen érkezvén ezeknek segítségekre, két hosszú, és két rövid ágyúkkal, a' rajtok innen készen állott Vitézek: kéntelenítettett meg-szaladni az Ellenség, és *Mühlénen* túl futni. Számosan hűltek el közöttük, a' viadal, és szaladás közben. — *Latour* Feldmarchall-Lieutenantnak híradása szerént, alkalmas erőt kezdett gyűjteni *Streehez* az Ellenség, 's *Huytől* nem mellesze két hidakat állítani-fel a' *Móza* vizén. "

„*Augustusnak* 24-dikén jókor reggel, mintegy négy százig való lovas *Frantziák* mutatták megént magokat *Mühlennél*; de nem nyomúltak elébb *Forposztjaink* felé, hanem ugyan azon eggy időben, 3 és 4 száz között lévő számú *Frantziáság* leereszkedett *Wonkból* a' völgybe, és megtámadta *Ebennei* tanyánkat; de ott álló két *Szerviai* Kompániáink által visszaverettetett; 's vészített is 3 Embert. A' *Szerviaiak* között, csak eggy Ember kapott sebet. "

„*Gróf Nauendorf* Generálisunk, a' *Trieri (Trevirumi)* Valasztó-Hertzezségbe rendeltetett, *Prüm* nevezetű Klastromhoz, és *Mezővároshoz*, reszzerént azért, hogy közelebb legyen *Blankenslein* Generálishoz, a' ki elő-nomúlt *Witlich* Városotskához, mellytől visszavonták magokat *Trierhez* közelebb a' *Frantziák*; reszzerént pedig azért, hogy

Gener. *Blankenstein*, és F. M. L. *Latour* között rövidebb óltalom-lineát vonjon, S. *Veith* eránnnyában, mellynek őrizetére két Bataliont állított *Latour* F. M. L. Gróf *Nauendorfnak* előbbeni Seregetskejéhez küldődtek: *Wartensleben*' gyalog Regjebéli 3 Batalionok, *Kovachevich* Generális' vezérleése alatt; és a' *Nassau*' vasas Regimentje. "

A' Német-Birodalomnak Felső-Rajnai Kerületéből, Aug. 30-dikán. — „Ezen hónapnak 27-dikén dél után, *Eppstein*ba nyomúlt-elő az Ellenség, 's valami eleséget is szenvedett ott fel, mellyel vissza-indúlt. Ts. Kir. Generálmajor *Karaiczay*, és Pruss. Generálmajor *Wolffradt*, utánna indultak; de el nem érhatték. Illy környülállásokban, azt gondolta-ki Prusszus Gen. máj *Blücher*, hogy más nap, úgymint 28-dik Aug. ban, két lest vét az Ellenségnek: egyiket *Friedelsheim*nál, a' hol maga is jelen volt; a' másikat pedig *Neuleiningennél*. Előbb észre vették azonban a' Frantziák *Blücher* Generálisnak szándékát: míg még kívánt végre hajthatódott volna az, *Friedelsheim*nál. — Fogta tehát a' nevezett Generális, és az előre tolakodott Fran. Lovasoknak nekik indítván elől - menő Seregetskejét, meg-futamtatta azokat. Bé - érte annakutánna *Wachenheim*nál, az Ellenségnek több Lovasságát is, és egészen széllyel szórta. Fogott közzüle egy Tisztet, 's 20

köz Lovasokat, és sokat leaprított. A' Gyalogság, melly *Wachenheim* előtt állott, ijedttjében az erdőbe szaladt, egynehányon kívül, kiket kunyhójaik előtt kaptak, 's szabdaltak le a' Prusszusok. — *Neuleiningen*hez, *Puttlitz* Kapitányt állította *Blücher* Generális. Az, igen közel hagyta magához menni a' Frantzia Gyalogságot, 's akkor lövetett rája véletlenül, melly lövésre sokan földre terültek közöttük; az életben maradtak pedig vissza szaladtak.

„Aug. 29-dikén, *Karaiczay* és *Wolfardt* Generálisok, ölzve-fogott erővel indultak az ellenség ellen. Egyik *Eppstein*-ben állapotott meg; a' másik még inkább jobbra a' hegyek felé. Mintegy 600 Frantziák érkeztek reggel *Eppstein*hoz. Ezek között mintegy kétszázan sebesedtek meg; hatvanon pedig fogságba estek, — a' többek *Rachheimig* kergetődtek: a' honnan vissza indult diadalmas Népünk, mert Frantzia Generális *Deziat*, gyalogsággal és ágyúkkal, segítségére érkezett a' szaladóknak. — Ts Kir. Feldmarsallieutenánt Gróf. *Wartensleben* meg értvén az ellenség' futását, *Vurmser* Huszárokat indított ellene oldalról, a' kik le is szabdaltak közöttük egynehányat.

Regensburgból, Auguszt. 26-dikán. — „Tsászárs Felsége, egy írást intézett a' Német - Birodalomnak itt ülő Gyűléséhez, melly írásban elő-adatik némelly Rendek-

nek, a' reájok esett Katonaság' ki-állításában való késedelmezések; és a' hadi veszedelemnek nagyobbodásához képest, elmulhatalatlanul szükségesnek jelentetik, hogy minden Rendek tartozzanak öt annyi Katonát állítani, mint szoktak rend-szerént. "

Hollandiának fő Városából Hágából,
 Augusztusnak 25-dikén. — „Helytartó-Hertzegünknek első szülött Fia, következő értelmű tudósítást útasított ide *Brédai* fő-kvartélyából Auguszt. 20-dikán: *Rysbergennél* vigyázó Vitézeinket meg-támadták mai napon reggeli hat órakor, öt száznál felesebb számú Frantzia Dragonyosok, egy könnyű szerű ágyúval; de *Heekeren*-Huszár-Regementjébéli Fő Strásamester *Klesberg* vissza - verte őket, 's el is ejtett kettőt belőlök; húszat pedig meg-sebesített. — Nyóltzad - fél órakor újra el - takarodtak *Zundertól*, 's *Westweezelbe* vették - vissza magokat. — Részünkről hárman kaptak sebet, eggy Emberünk pedig nem találattott a' hartz után. — Hogy bizonyosok lehessünk felőle, mitsodás fekvése vagyon széleinken az Ellenségnek: vizsgálódni indítottam *Brédától*, feles számú Népet, *Turnhoutig*, és *Oostmaleig*. *Turnhoutban*, két Fran. Lovasok lettek foglyainkká. *Oostmaleban* ötven lovas, és húsz gyalog Frantziák voltak őrizeten. Ezek közül hetet le-szabdaltak, 14-et pedig el-fogtak Vitézeink; 13 eleséges szekereket el-égettek,

mivel nem vólt módjok azoknak el-szállí-tásában. — *Bergenopzoomi* Forposztjaink-ból, el-kapott 6 lovast az Ellenség. “

„*Zeelandiai* leg-utólsó Leveleink azt írják *l'Ecluse (Sluys)* Városunk felől, hogy ámbár nagy károkat tettek is annak épületeiben a' frantzia golyóbisok: még is a' benn lévők semmit alább nem hagytak az ellent-állásból. “

Hollandiai Geldriának *Venlo* nevű Városából, Aug. 27-dikén: „Tegnap estvéli 9 órakor olly hír érkezett hozzánk, hogy Városunk, és *Herzogenbusch* között *Eyndhoven* felé nyomult elő 14 ezerig való Frantziáság. Tizenegy órakor össze gyűlt a' Magisztrátus. A' Komendáns, feles számú Viszgalódókat küldött el 3 óránnyi járő-földre, és a' kiinn álló Strásákat hirtelen meg kettőztette. Reggel felé vissza érkeztek el küldött vizsgálódóink azzal a' Jelen-téssel, hogy nem láttak közel ellenséget. Egy Ts. K. Sereg-osztály is sietve szállott által tegnap *Maseykánél* a' *Móza* vizén, és *Eyndhovennek* vette utját. Éppen most érkezik — estvéli 5 órakor — egy Kurir *Hágából*: ismét Gyűlést fog mindjárt tartani Magisztrátusunk.

Korfszika Szigetében lett utólsó foglалások' alkalmatosságával, két Frantzia Fregátot is kaptak az Anglusok, *Calva* Vára' ki kötő helyében. — Sok ezer ki-költözött Frantziák takarodnak *Korfszikába*,

hogy ott meg-telepedjenek. — *Korszikának* minden fegyver-fogható Lakosaiból, otthonn-való Katonaságot állítanak-fel az Anglusok.

Londonból, Augusztusnak 19 dikén. —

„Tegnap estve érkeztek ide *Craddock*, és *Coote* Obersterek, *Grey* Generálisnak, és *Jervis* Admirálisnak olly értelmű tudósításokkal; hogy nem szolgált nékiek a' fzerentse, *Guadeloupe* - Szigetében, a' Frantziák ellen. Tizenkét Tisztek, 's száz Közemberek hüllottak-el részünkről, 330-n pedig sebbe estek. A' *Guadeloupei* egészségtelen levegő-ég is sok kárt tett Népünkben, és hajós Legénnyeinkben, nevezetesen azokban, kik *Boyne* nevezetű hajón szolgáltanak, a' mellyen *Grey* Generális visszatért *Europába*.“

Madridből, Augusztusnak 9-dikén. —

„Ezen hónapnak első napján, rendkívül-való nagy tanátskozás tartatott itten a' had-folytatásról, melly tanátskozáson jelen voltak: a' Király 's Királyné, a' Státus-Ministerek 's Tanátsosok, és még más Dikasztériumokbéli sok Elölülők és Tanátsosok is. A' végzés a' lett; hogy továbbra is egész erővel kell folytatni a' hadakozást. Az újjonnan szedett Katonaság, valamint az is, melly itt maradt vala még őrizeten, mind az Ármádiához indítódott azóltá, siettséggel. Oda indúltak tegnap a' Kir. Testőrzők is. — Egy buzdító Proklamá-

ziót tétetett közönségessé a' Király, mellyben jelenti, hogy maga is meg fog jelenni személyesen hartzoló Vitézei között. "

A' *Napkeleti Pireneusi* Frantzia Sereg-
nél lévő Nemzetgyűlési Kommisszáriusok,
Soubrain, és *Milhaud*, nevezetes hadi-
tudósítást útasítottak Augusztus' 14-dikén
Párisba, melly tudósítást Auguszt. 22-dikén
olvasott-fel *Barrere* a' N. Gyűlése előtt:
„Spanyol Vezér *de la Union* — így írtak
a' nevezett Frantzia Kommisszáriusok —
fel akarván szabadítani *Bellegarde* Várát
az ostrom alól, egy nagy viadalt indított
ellenünk Aug. 13-dikán. Bal szárnyunkat,
mellyet *Sauret* Generális kormányozott,
csak tettetésképpen támadta-meg. Maga
Gróf *de la Union*, Seregünk' dereka ellen
nyomúlt, olly igyekezettel, hogy azt előről
vesztegesse, a' mint lehet. *Figuieresben*,
500 munitziós szekereket tartott készen,
hogy mihelyt nyílás esik: mindjárt bé-
iktathassa azokat *Bellegardba*. Jobb szár-
nyunkat, mellyet *Angereau* Generális
vezérlett, húsz ezer Spanyolok támadták-
meg igazán, 3 tsapatokban. *Lemoine*
Generálisunk' Brigadája, minekutánna
tüzesen hartzolt volna egy ideig 12 ezer
Spanyolokkal: kéntelenítettett magát
vissza-vonni. Az Ellenség el-foglalt egy
halmot, egynehány ágyúinkkal együtt,
's ellenünk fordította azokat. Láttunk az
Ellenség között némelly külföldi Batalio-

nokat is, mellyek ennekelőtte kevés-
jöttek *Afrikából*. Ezek, rettenthetetlen
bátorsággal viaskodtak. Eleintén visszavonóltak a' miénk, a' nagyobb számú
Ellenség előtt, de csak azért, hogy jobban
eggyesíthessék erejeket; a' minthogy végre
vissza is vették el-vezített tanyáikat, és
batteriáikat. — Ezen rettenetes viadal
közben, parantsolatot vett *Mirabel* Gen.
Brigadája, hogy egy vigyázó tsapatjára az
Ellenségnek tsapjon reá. *Mirabel* sikeresen
hozzá kezdett, *Angereau* Generális' paran-
tsolatjának végre - hajtásához; de meg-
ölettetett, fegyveres Pajtási előtt, kik
azonban közikbe vágtak 6 ezer Spanyolok-
nak. — Ugyan azon eggy időben, *Lebon*
Generáladjut. meg-támadott Vadáßzainkal
más Spanyol tsapatot, 's el-verte azt egy
jó fekvésű halomról. — Két ezer öt száz
Embert hagyott az Ellenség, a' tsata-
piatzon; a' meg-maradtakat üzőbe vették
Vitézeink, illy kiáltások között: *Halálra*
hartzollyunk! — *Angereau* Generális jelen
lévén mindenütt személlyesen, két puska-
lövést kapott; *Legrand* Generáladjutánt,
Samson Ingenieur-Kapitány, és sok Batal.
Kommendánsok sebesedtek meg. — A'
mint beszéllik a' szököttek: nem tarthatja
már soká magát *Bellegarde*.“

A' *Frantzia* Nemzeti Gyűlésnek 17-dik
Augusli Ülésében olly jelentést tett *Barrere*,
Le Quesnoi Vára eránt, hogy vissza-jutott

az is, valamint *Landrecy*, a' Frantzia Közöns. Társasaghoz. Minekutánna húsz napi ostromot állott volna ki, az őrizeten benne volt Tsász Kir. Katonaság: megadta magát végre Auguszt 15-dikén, melly Nép, minekutánna le-rakta volna fegyvereit a' Váron kívül: ismét villza-kísértetett annak egy részébe.

Leg - újjabb Levelek.

Aquisgránumból, Aug. 30-dikán: A' *Hollandiai* szélekről, olly Tudósítást vetünk, hogy az *Anglusoknak*, és *Hollandusoknak* szép szerentséjek volt a' Frantziák ellen. — Sok *Brabantziaiak* költöztek, a' mint értjük — *Valenciennesbe*. Ennek Komendánsa, egy Korpust állított fel az említett ki-költözöttiekből *Mons* és *Valenciennes* között, mellyel sok alkalmatlanságot okoz az ellenségnek.

A' Móra mellyékéről, Aug. 30-dikán. „Tegnapelőtt adta - által Hertzeg *Koburg*, Seregünk' fő kormányozását Gr. *Klerfének*. Szépen el-bútsúzott ő Htzgsége a' Seregtől, írásban. (Ezen írást fogjuk közleni a' jövő postán.)

Lengyel - Országból

győzedelmet hirdetnek a' Prusszusok, magokról is, az Oroszokról is. — *Varsó* elől, a' *Volai* fő-kvártélyból költt tudósítássoknak ez a' summája: „Táborunk' bal szárnyával által-ellenben vóltt öt sántzaikat a' Lengyeleknek, meg-támadtuk Auguft. 26-dikán reggel, 's kevés ideig tartott viadal után magunkévá tettük. Nyertünk 14 agyúkat, 's okoztunk két ezer ember-veszteséget *Kosciuszónak*. Részünkről az el-estteknek és meg-sebesedtteknek száma nem haladja-meg a' negyvent. Ma, t. i. Auguft. 28-dik napján, ismét 3 sántzot vettünk-el a' Lengyelektől. — Úgy értjük, hogy Hertzeg *Repnin*, a' ki negyven ezer Oroszokkal nyomúlt-bé *Lithvániába*, megvette annak fő Városát *Vilnát*; és ezen alkalmatossággal hat ezer ember-veszteségjek vólt a' Lengyeleknek.“

Frantzia Ország.

A' Revolutzionális-Igazgatásnak, olly móddal való el-intézése, hogy Tirannussággá se vályyon az többé, mint vált a' *Robespierre*' kezei között; de még is megmaradjon a' maga szükséges keménysége.

ben: hosszas tanátskozásokra, vetélkedésekre, sőt veszekedésekre szolgáltatott alkalmatosságot a' Nemzet-Gyűlésében. — Auguſt. 13-dik napján nevezetesen, olly lármás zenebona támadott annak palotájában, hogy még illy kiáltás is hallatott: *Már ez, belső had!* — Egy *Párisi Újság*, közönségesen írta: „Ha már, úgymond, két részre szakad a' Nemzeti Gyűlés: úgy a' szabadság nem egyéb leſz, képzelődés' játékánál, 's a' Közöns. Társaság, hitván névnel.“ — Meg-állított már ugyan tsak a' Nemzeti Gyűlés némelly végzéseket, a' fenn-említett tárgyra nézve. Meg-határozta p. o. Auguſt. 15-dikén, hány Deputátziók rendelődjenek-ki az ő maga kebeléből, és hány Tagokból állyon egy egy Deputázió? Hozzá kezdett, a' Deputátziók' kötelességeiknek meg-határozásához is. (Ezen tárgyról akkor fogunk bővebben írni, midőn minden Deputátciónak ki-szabott foglalatosságait közölhetjük.) — Auguſt. 20-dikán, a' Revolút. Kommiſſziók eránt, azt végezte a' N. Gyűlése: hogy tsak egy Rev. Kommiſſzió legyen 1) minden Diſtriktusnak fő helyében; 2) minden más Gyűlekezetben, a' melly tiz ezer, vagy több lelkekből áll; 3) *Páris Városának* 12 ezer főből álló részében. — Egy Kommiſſziónak 12 Tagjai leſznek, kik azon egy időben semmi más hivatalt nem viselhetnek. Há-

rom Tagoknál kevesebben nem vitethetnek el valamelly Személyt, — és hét-nél kevesebben nem árestáltathatnak. Huszonnégy órák alatt tartoznak ezek meg küldeni a' Közjóra ügyelő Deputátziónak az árestáltatás' okait: és az árestáltattakról való egyéb Tudósításokat. Egy negyed-rélze a' Rev. Kommisszió' Tagjainak minden hónapban fog változni. Nem lehetnek együtt Rev. Kommisszió' Tagjai, a' kik első 2-dik, 3-dik, 's 4-dik grádusú Atyafiságban vagynak egymással. Három napok alatt tartoznak közleni a' Rev. Kommissziók, a' meg árestáltatott lakosokkal az ő árestáltatásoknak okait 's a' t.

A' *Genevaiak'* Követje eránt azt végezte a' Nemzet-Gyűlése, hogy hasonló tzeremoniával fogadódjon az el, mint fogadódott Auguszt. 15-dikén az *Amerikai* Közönséges-Társaság' Követe *Mouroy*. Bé-vezette a' Közjóra ügyelő Deputátzió *Mouroyt* az említett napon, a' Nti Gyűlés' palotájába. A' míg fel-olvastattak *Vasington Györgynek* — az *Amerikai* egyesültt Státusok' Prezidensének — a' *Frantzia* Közjóra ügyelő Deputátzióhoz intézett Levele, 's *Mouroy*nak a' *Frantzia* Nemzeti Gyűléshez készített, és Fran. nyelvre által-fordítottatott Beszédje; és míg erre felelt a' Nti Gyűlés'

Elölülője, *Merlin de Douay* : addig, a palota' közepén ült *Mouroy*. Végezven feleletjét *Merlin*, meg-tsókolta *Mouroyt*, és a' Nemzetgyűlési Tagok közzé ültette, kit ezen említett Tagok közzül is sokan meg-öleltek. — Végzést hozott annak-utánna a' Nemzet-Gyűlése : hogy *James Mouroy*, a' maga Bizonyság - Levelénél fogva, meg - esmértetik az *Amerikai* egyesült Státusok' tellyes hatalmú Minisiter-jenek, a' *Frantzia* Közöns. Társaságnál ; — továbbá, hogy mind a' *Vashington*' Levele, mind *Mouroy*' Beizedje, és *Merlin*' feleletje, ki-adattassanak nyomtatásban, és minden nyelvekre általafordíttassanak.

Elegyes Tudósítások.

Helvétziai Levelekből — Augusztus' 14-dikén költtekből — olvassuk : hogy a' Helvétusok minden hegyeiket, mellyek *Frantzia*-Országgal határosok, meg-rakták Katonasággal, és igen vigyáznak a' *Frantziáknak* minden mozdúlásaikra. A' melly *Helvétus* Katona-Tisztek *Fran.* Izolgalatban voltak az előbbeni igazgatas alatt, olly útasítást vettek *Párisból*, hogy küldjék-villza bizonyság - leveleiket, 's *Lajos*-keresztjeiket, és adják rólla kezek' íratat,

hogy meg-esmérik a' Frantzia Közönséges-Társaságot. Ha ezeket tselekedéndik: úgy a' Fran. Nemzeti Gyűlés is ki fogja nékiek fizettetni illendő penziójaikat. — Megtudakozták ezen Tisztek a' magok Kánton-jaiktól: mi tévők legyenek? de tsak azt vették feleletül: hogy minden Tiszt tartozik tudni, mit enged - meg néki a' betsület, mit nem? Számot tartván tehát magokkal, abban állapodtak - meg: hogy inkább ne kívánják további fizetését penziójoknak; mint - sem vissza - küldjék kerefszijeiket, 's meg - esmérjek a' Frantzia Közönséges-Társaságot.

Genevában, meg hirdettette a' Revol. Kommisszió: hogy minden Polgár, a' kinek többre megy a' vagyonya 12 ezer livernél, bé-adja nyóltz napok alatt írásban, a' mit bir; mert különben úgy fog tartatni, mint Kontrarevolutzionista, 's halállal büntetik. — El - szedődtek minden gazdag Lakosoktól tulajdon ezüst készületjeik, 's a' pénzverő házba küldődtek. — A' megárestáltt, öt száznál több személyekből, némellyek 3 hónapi, mások egy 's több esztendei fogságra ítéltettek.

A' *Genuai* Frantzia Konzul, *la Chaise*, olly értelmű parantsolatját vette *Párisból* a' Közjóra ügyelő Deputátciónak: hogy kérje - meg a' *Genuai* Kormányzékot, *Hallernek* el-fogatása eránt, a' ki Generál

Lieferántja (Eleség - szolgáltatója) volt az *Olasz - Országi Frantzia Seregnek*, és együitt tizimboráskodott *Robespierrel*. — Ezen parantsolatot tellyesítette Auguszt. 12-dikén *la Chaise*, de későn: mert már az előtt való nap *Helvétzia* felé vette útját *Haller*.

B é t s.

Báró *Hotkovitzi Peharnik Dániel*, Kis-Keresztes Vitéze a' *Mária Theresia-Rendjének*, Ts. Kir. Generál - Májor, és *Horvát-Országban Bellovári* Kommendáns, Septemb. 4-dikén végezte itten negyvenkilentz elztendőkre terjedt életét. Érde-meinek jutalma ki-terjed, utánna maradt Özvegyére is, úgymint a' kinek mindjárt ötödik Augusztusban vissza-adatta ő Felsége a' *reversálist*, mellyben arra kötelezte vala magát a' meg-hóltt: hogy Felesége' számárat sz félre annyi summát, mellyből az, ha özvegységre maradánd, penzió nélkül is illendőképpen el-élhessen.

Kolóniából, Auguszt. 31-dikén. „Egy Kurir mene itt keresztül, azzal a' hírrel: hogy Tsász. Kir. Minister *Merci-Argenteau*, meg-halálozott *Londonban*. Halálát okozta, az úton kapott betegsége.“

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(22.)

Költ *Bétsben*, Szent Mihály - Havának
(Septembernek) 12-dik napján, 1794-dik
Eszkendőben.

Hadi Környülállások.

*Móza i Ármádiánkhoz intézett bútszó
írása Hertzeg Koburnak:*

„**M**éltóztatott helyt adni ő Felsége,
az én alázatos jelentésemnek, el-
fogadván kívánságomat, a' Sereg' fő-
kormányozásának le-tétele eránt, mellynek
folytatását nem engedte többé nékem,
meg-rontsolódott egélségem, 's el-fogyott
eröm; és ezen kormányozást, bízta ő
Z

Felsége azonnal, Hadi-Tármester Gróf *Clerfayt* ö Excellentiájára. — Akartam közleni a' Sereggel, ezen változást. Bizonyosokká teszem egyfzersmind, ezen alkalmatossággal a' Generálisokat, és Tiszteket általánfogva, valamint közönségesen az egész Ármádiát: hogy felette nehezen esik nékem ezen meg-válás. Kérem, győződjenek-meg felőle, hogy illy derék Seregeknek betsüllése, az ö jó-akaratiokért és személlyes hajlandóságjokért 's barátságjokért való háládatosság, leg-drágább érzékenységeim között valók lesznek mindenkoron; valamint az ö emlékezetek is örökre kedves fog lenni nállam. Az ö fegyvereiknek szerentséjét és ditsősségét óhajtó kívánságim, kísérni fogják őket mindenütt; és ha meg-szünök is most Fejek és Vezérjek lenni: nem szünik-meg mindazáltal soha bennem, az ö érdemeiknek tsudálása, az ö tetteiken való örvenkezés, és barátságjokkal való ditselkedés. Hiszem, hogy úgy fogják ők venni belső érzéseimnek ezen ki-nyilatkoztatását, mint egy fel-buzdúlt szív' forró indulatának kitöltését, 's hozzájok vonzó hajlandóságomnak, és tőlem való betsültetéseknek vég-próbáját. "

Aquisgránumból, Auguszt. 30. dikán. —
 „A' Ts. kir. Sereg' mozgásaiból tsalhatatlannál lehet látni, hogy minden órán elébb fog az nyomúlui. Úgy értjük, hogy *Luxen-*

burg Várába nyóltz száz eleséges szekerek mentek bé. A' melly Frantzia Ofztály el akarta azokat rablani, résszerént el-veszett, résszerént fogságra jutott. “

Hollandiai Geldriának Venló nevü Városából, Auguft. 29-dikén. — „Tsak ugyan által-rontának határunkon a' Frantziák, és, mivel nem vala éppen akkor előttök semmi ellent-álló erő: meg-lepék *Eyndhoven* Városunkat. Szénát, abrakot, 's más egyéb efféléket, és pénzt is kívántak a' Lakosoktól. Mihelyt kezdett vala benyomúlni az Ellenség *Eyndhoven*be: mind-járt hír adódott onnan *Hertzogenbusch*ba, (melly frantziáúl *Bois le Duc*nek, deákúl *Silva Ducis*nek neveztetik); melly híradásra tüstént indúlt *Eyndhoven* felé, egy jó számú Ofztály a' *Hollandus* Seregből. Ennek érkezését látván a' Frantziák, el-siettek prédájokkal; de a' Miéink tsak ugyan bé-érhették még őket, 's vissza-vették tőlök a' rablott holmikat. “

Hervéből, Auguftusnak 31-dikén. — „A' Ts. Kir. Sereg, egyesítette magát az Ánglusokkal, a' kik *Haffeltig* nyomúltak-elő. “ — (*Haffelt*, kis Váro, a' *Lüttich* Hertzegségnek *Lofs* nevezetű Grófságában. Öt óránnyira esik *Mastricht*től.)

Frankfurtból, September' 3-dikán. — „A' *Sváb* Kerületnek Kormányfzéke olly rendelést tett, hogy 40 ezer fegyveres Ember állítódjon - ki, a' melly, *Német-*

Országának ezen szélét meg-óltalmazza a' Frantziáknak bé-ütésektől. "

A' *Német* - Birodalomnak *Vesztfáliai* Kerületében fekvő, 's a' *Palatinátusi Vál.* Hertzeg' birtokában lévő *Berg*, és *Jülich* (*Juliers*) Hertzegségek, hat ezer mérő rozst, 12 ezer mérő zabot, és száz ezer portzió szénát fognak szolgáltatni hónaponként *Móza*i Seregünknek.

Egy *Londoni Tudósítás* szerént — melly költ Auguszt. 22-dikén — *Skótzia*nak *Holy-Island* nevezetű Szigetjéhez hat első, és négy közép-nagyságú *Orosz* hadi hajók érkeztek, a' mellyeken lévő Seregből egy Tiszt küldetett *Londonba*, bizonyos írásokkal. Ezen hajókat azért küldötte az *Orosz* Tsászárné, hogy e' mostani hadban olly végre fordítsa azt a' *N. Britanniai* Minisztérium, a' millyen leg-jobbnak fog magának a' Minisztériumnak teltfzeni.

Anglia partjai között akarmellyikre próbálnának ki szállani a' Frantziák, — a' mint készülnék — erőss ellentállásra találnának, mert általán - fogva meg vagynak azok rakva Katonasággal.

A' Frantziák is kapnak ottan - ottan, alkalmas tengeri prédákra, mellyek okozák, hogy *Bresiben* a' leg-szebb ánglus kalapokat meg lehet venni húsz, 's a' tzipököket hét liveren; hanem a' vélelk hadakozó Tengeri - Hatalmasságok is — nevezetesen az Ánglusok — igen jól hozzá

látnak az ő rakott hajójaiknak rablásához. Nevezetesen *Murray Contre* - Admirálisról írják *Londonból*, hogy az, *Északi-Amerika* partjaitól nem messze, negyven rakott Fran. hajókat nyert.

Az *Északi-Amerikabéli* Közönséges - Társaságnak Képviselői, végezvén egy huzombéli Ülésseiket a' múlt Jún. 9-dikén, reá bizták a' Végre - hajtó - Hatalomra, hogy a' Sz. *Jamesi* (*Londoni*) Udvarnál sürgettesse egéssz erőben, a' Közönséges Társaság' kárainak megteremtését: melly tárgy eránt kezdendő alkunak a' míg vége lejend: nem fog addig az *Amerikai* Közönséges - Társaság erőszakosan hozzá nyúlni a' nálla lévő *Anglus* jószágokhoz. — Hogy azonban minden esetre kelzen leheffen a' Közönséges - Társaság; el küldötte *Wagne* Generálissát nyóltz ezer Emberrel, *Canada* széleihez. — Az *Anglusok* se mulatnak el részekről hadi készületeket tenni, *Északi-Amerikabéli* Birtokaikban.

A' Frantzia nagy hajós Sereg, Auguft. 20-dikán szándékozott tengerre szállani, *Brest* Városa' ki-kötő helyéből.

A' Frantzia-Országí Rojalistákat újra fel-támadttaknak írják *Londonból*, a' hová egy Rojalista-Tiszt vitte ezt a' hírt mostanság *Vendééből*, 's ötven és hatvan ezer között állította lenni a' Rojalista-Sereg' számát.

Olasz-Országból többet is írnak; azt t. i., hogy a' Hazájokból ki-költözött, és eddig *Olasz*-Országban tartózkodott Frantziák, csoportosan takarodnak-vissza Fran. Országnak déli részébe, mellyben, az ő

értelmekkel eggyező értelmet kezdett nyilatkoztatni mindenütt, a' Lakosoknak nagyobb része.

*A' Szárdiniai Király' lakó Városából, Turinból, Auguſt. 23-dikán. — „Még a' mi Seregeink semmi nevezetes mozdulást se tettek, réſzerént azért, mivel ámbár az Ellenség mindenünnen viſſza-vonúlt a' tenger' partjai felé: még se tudhatni bizonyosan, mi légyen néki valóſágos gondolatja? réſzerént azért is, mivel a' magas *Alpeseken* el kezdett már havazni.“*

*Nápolyból, Auguſtusnak 26-dikán. — „A' múlt Vasárnap, harmadik lovas Regementünk indúla már el innen *Pedemontium* felé. Nem tudjuk még egéſz meg-határozással, miért gyakoroltatja F. Királyunk úgy annyira, mind két *Szitziliáaan*, a' Katonaságot, 's ſzaporíttatja annak ſzámát; hanem tsak ugyan az itt a' közönséges vélekedés, hogy ha elébb nem is: a' jövő tavaffzal, mindenfelől próbákat fognak tenni az eggyesült Hatalmasságok, *Fran.* Orſzágnak tengeri ſzélein. — Az arany, és ezüst pénzeknek öſzve-vásárlását, és el-adását, mind itt, mind Státusunknak több réſzeiben, ſzorosan meg-tiltotta a' Király. Ha olyanok vétének ezen tilalom ellen, kik, vagy a' magok pénzeknek, vagy a' Státus által reájok bizattatottnak ki-adogatásával folytatnak törvényes kereskedést: tengeri hajón való tiz eſzten-*

dei dolgozásra büntettetnek; ha pedig más személyek hágándják - által e részben a' Kir. Rendelést: a' Nemeseknek, 3 esztendei tömlőt; a' nemteleneknek, tengeri hajón való 3 esztendei dolgozás lesz a' büntetések. “

Varsói magános Levelek írják: 1.) hogy *Wielohorsky* Generális meg - holt *Varsóban*; 2.) hogy Hertzeg *Poniatovski József*, a' ki *Mokronovski* Generális' Sereg-osztályánál Volontér - fővel szolgál, sebet kapott, de nem veszedelmest, eggy olly viadal' alkalmatosságával, mellyben két lengyel sántzot nyertek a' Prusszusok; de a' Lengyelek ismét vissza - vették azokat tőlök. 3.) Hogy a' Prusszusok el - költöztek *Varsó* alól. “ — Ezen harmadik tikkely-lyel egyenesen ellenkező történetet hírdetnek más tudósítások.

B é t s.

Mészáros Generálisnak sok rendbéli érdemeit, Bárói rangra való emeléssel is meg jutalmaztatta ő Felsége.

Hadi Tármester Gróf *Braun*, gyengélkedő egészsége miatt, vissza - jött ide a' *Rajnai* Seregtől.

Szeptembernek tizedik napján, a' *Stubenthor* nevezetű Kapu előtt, lovas és gyalog Katona - Strázsák között eggy Ember függött nyakánál fogva, mellynek látására reggeltől fogva estig járt a' temérdek sokaság. Következendő inscriptziójú tábla

szemléltetett a' függő személly' mellyjén: *Cajetan Gilofski, wegen Staats - und Landesverrätherey. (Gilofski Kajetán, Státus - és Tartomány - árulásért.)* — Nyomtatott tzedulák is jelentek - meg ez alkalmatosságra, mellyek' foglalatjának ez az értelme: „Kedves Polgár-Társaim! Az az Ember, ki a' Hadi Törvény szerént ma akasztatott - fel, *Gilofskinak* hivattatott. Úgy jött *Bétsbe*, mint Idegen (*Salzburgból* való volt); óltalmat és kenyeret adott nékie a' Státus; tsendesen és szerentsésen élhetett volna (Aktuáriusi hivatalt viselt utóllýára, a' Bétsben lévő Katonai Fő-Törvényfzéknél, ezer forint fizetéssel); de rút háládatlansággal fertéztette meg lelkét, mert a' Státusnak, melly őtet olly szeretettel fogadta, árulója lett, 's vétkezett Polgár-társai ellen, kiknek tsendességét meg akarta háborítani. Jólkor kitudódott ezen Embernek vétkes szándéka, el - fogatott, és vizsgálás alá vétetődött: tsak hamar meg-érzette, hogy az Igazságnak sullyos keze elő fogja őtet venni; és minthogy eggy ollyatén Ember előtt, ki, a' maga Polgártársainak tsendességét, és bódogságát fel akarta forgatni, szükségesképpen idegen tárgyak voltak az Isten és Vallás: ez okozta, hogy ő még nagyobbitotta vétkét maga meg-ölése által, mert fog - helyében fel - akasztotta magát egy készkenővel, olly reménység alatt, hogy

meg fog ekképpen menekedni a' büntetés-
től, mellyet az efféle Bünösöknek szabnak
a' Törvények. Nem menekedett - meg
attól mindazáltal; szententzia mondódott
reá a' Hadi Törvény által, és függ azon
gerendán, a' mellyre el vala rendelve: —
hogy ezen példából úndorodást vegyenek
a' Tsendesség - háborítók; 's vizsgáztatást
minden jó Polgárok, kik az efféle Gonosz-
tévőknek igazságos meg - büntetetésében
bátorságot találnak, személlyeikre, és
vagyonjaikra nézve; 's érzik azt a' fzeren-
tségeket, hogy eggy olly Státusban élnek,
mellyben, Rend, és Törvények ural-
kodnak. “

Magyar Ország.

Nemes Bihar-Vármegyének nemesen
gondolkozó Rendjei, tekintvén a' Köz-
Népnek mind gabona, mind pénzbéli szük-
ségeit: önnön jó indulatjokból meg - hatá-
rozták, hogy minden Járásokban (Procesz-
musokban) élés - házak állítódjanak - fel,
Fellyekbe ingyen szolgáltatnak éleket a'
fzöldes-Uraságok, az említett Köz - Nép'
számára.

Szalárdon (Bihar - Vármegyében)
savanyú vizet találtak.

Esztergomból, Sept. 8-dikán. „Tekintetes
Huszár József Királyi Tanácsos Úrnak Kir.
Kömmiffzáriussága alatt, melly fzerentsé-

sen ment legyen véghez, e' folyó Septem-
bernek 2 dik, és 3 dik napjain, a' mi új
Magistrátusunknak fel állíttatása: meg fo-
gom írni a' jövő postán: közlöm most a'
nevezett Királyi Komisszárius Úrnak, Vá-
rosunkhoz mondott hahatós Beszédjét,
melly is így következik:

Nemes Szabad Királyi Város!

„A' Városi Társaság, bizonyos Emberek-
nek egymáshoz lévő bizakodásokból eredett
a' végre, hogy eggyező szívvel, mind különös,
mind közönséges bódogságokat cszközöllyék.
Mind a' kettőnek fenék-köve, Apostoli Magyar
Hazánkban az Ország' Törvényre, mellyre a'
Szabad Királyi Városoknak tulajdon kormá-
nyozása állíttatott. E' nélkül, a' Városi
Társaság, nem tsak magára nézve szörnyű
gyűlevész; hanem az egész Nemzeti Testre
tekintvén (a' mellynek ő, részé), felettébb
veszedelmes volna: mert kiki maga gondolatját
's akaratját követvén, a' társasági alkotvány
annyi részre kontzoltatna, a' mennyi főből
áll; és ha néha eggyezne is, eggyezne leg-
inkább azokban, a' mik a' fenn- említett két
rendbéli bódogságot tellyességgel semmisí-
tenék. Szükséges tehát a' törvényes kormá-
nyozás — de mivel a' Polgárok személlyen-
ként magokat így se kormányozhatják: báltsen
rendelték hajdani ditsőült Királlyaink, hogy
minden Szabad Királyi Város tulajdon kebléből
állíttson némellyeket, kik az egész Társaság'
akaratjával olyanokat válasszanak, kikre a'
törvényes kormányozást bízni lehessen. —

Efféle öszve iktatott érdemes, 's tudós Személyek Tanátsnak nevezte nek; mert a' különös jóról valamit hirtelen intézni, és végezni, veszedelmes: hasznos pedig hosszabb tanátskozás után, a' dolgot szaporán végre-hajtani. Nem volna kívánatosabb, mint-sem az ilyen szükséges Tagokat örökké meg-tarthatni; de mivel, vagy a' szándékok' különbsége nem olly hasznossakat nevezett, mint a' millyeneket egy Város' kormányozása kíván, vagy a' vigyázatlanság néha némellyeket, hosszabb hivatalra érdemetlenekké tett, vagy a' hasznosakat a' fáradhatatlan iparkodás életektől meg-fosztott; arra való nézve, ditséretes szokásba jött, illetén kormányozó Tanátsot, haszon' kedvéért gyakrabban újjítani. Erre a' végre küldettem én is kegyelmesen, mostani Fels. *Első Ferentz* Koronás Urunktól, mint Királyi Bízott, ebbe a' régi bajnokos, és ditsösséges Szabad Királyi *Esztergom* Városába. Hogy tehát nyilvánosságosabban a' N. Városnak, ki-küldésemnek okai értésére legyenek: a' dolognak igaz rendje úgy hozza magával, hogy leg-először is a' Kir. Levél el-olvastassék, és szokás szerént publikáltassék,

Melly nagy örömnök tartanám! ha e' Ns Városnak eggyező választásával, eggy olly Tanátsot állíthatnék, mellyben személyenként mindnyájan, és az egész Közönség öszveséggel meg-nyugodna, 's bóldogúlna. Ez, eggyetlen egy tzéllya Fels. Urunknak, és az én óhajtásom; ez, tudom, az egész Nemes Városnak kívánsága. Nem is lehet kételkedni ezen szerentséről, ha a' részre-hajló személyválogatás, hályagot nem von a' Közjóra nézni

tartozó voksolásra. Nem minden Tudós, hasznos; se nem Minden' tapasztalása. Az erkölts nyilatkoztatja ki mind a' kettőt. Az erkölts mondám, melly a' Köz. Társaságban tulajdonát utolsó helyre teszi, Polgár-Társainak javát pedig, mint különösen, de legfőképpen közönségesen első jónak tartja; ennek keresésén, el-nyerésén, meg-tartásán törekedik. Illy szép, illy hasznos, illy szükséges erköltsű, és nagy' lelkű Férjfiakat számosan találhatni e' derék Nemes Városban; — fogjunk tehát tsendes szívvel, 's ép indulattal egy ilyen nagy dologhoz! Ne sajnállyuk vállainkat egybe-vetni, e' közönséges Tereh, vagy is egy Nemes Tanáts' választása alá, kinek vállaira fog szállani a' miénkről majd nem tsak az egész nehézség. Azon legyünk, hogy egy szívvel és szájjal áldják Építő-Székiünket árvák és özvegyek, hatalmasabbak és ügye-fogyottak. En ugyan első örömeim, 's ditsőségeim közzé fogom számlálni ezen órát, ha e' Nemes Városnak hasznára, 's boldogságára, elől-ülésem alatt el-folyánd.

Frantzia Ország.

A' vélekedéseknek, és azoknak nyomtatásban való közléseknek szabadságát, nagyon meg-szorította vala *Robespierre*: most már azt is fel-öldozta a' N. Gyűlése, *Robespiérnek* kötelei alól. Ha tartós lesz ezen szabadság: meg fog ez buktatni némellyeket azok közzül, a' kik fő Buktatói

váltak *Robespiérnek*. — Könnyen hozzá lehet ehhez vetni, tsak az itt következő tikkelyéből is egy *Párisi Újságnak*: — „Sokan állítják, hogy *Fouquier-Tainvillet* (a' ki Közöns. Vádoló volt az előbbeni Rev. Törvénytörvényfőknél) meg fogja szabadítani a' Rev. Törvényfő. Bizonyosnak mondatik, hogy ez a' Tsuda-állat nem tselekedett egyebet, hanem a' mit a' Közjóra ügyelő Deputátzió' Végzése szabtak eleibe. — Belzélük, hogy *Fouquiernek* hivatalbéli Védelmezője így fog okoskodni (ez Irónia): „*Robespiérnek* nem voltak Tzimborássai a' Közjóra ügyelő Deputátzióban: mert az alatt, hogy el-vonta vala ő magát a' Deputátziótól, a' melly idő szakasz, négy Dekásokig (negyven napokig) tartott: nem szünt-meg úgy viselni magát a' Deputátzió, mint viselte vala a' *Robespierre'* jelenlétében: tsak úgy rémített, olly érzéketlenséget mutatott, olly gyakorlásban tartotta a' gilljotínt, annyi csoport Embereket ölette meg törvény-szolgáltatás nélkül, 's olly formán nyilatkoztatta ki magát az említett négy Dekások alatt, mint annakelőtte. Arról tehát, a' mit *Fouquier*, a' Deputátzióval eggyezőleg tselekedett, nem lehet úgy itélni, hogy *Robespiérnek* Tzimborássáival eggyezőleg tselekedte volna azt; következésképpen nem lehet mondani

felöle, hogy Tzimborássa lett volna ő maga is annak a' Gonosztévőnek (*Robespierre*nek): *Fouquier* tehát kárhoztathatatlan Tisztviselő. — — Szabad legyen, ezen okoskodásához a' Védelmezőnek, hozzá adni tóldalékúl: „Ha *Fouquier*, Tzimborássa lett volna *Robespierre*nek: nem kom-mendálta volna azt a' Deputátzió, Közöns. Vádolónak, az új Revolút. Törvényszék mellé. Úgy de, *Barrere* kiáltotta-ki, annak. *Fouquier* tehát, kárhoztathatatlan Tisztviselő. — *Quod erat demonstrandum!* — Geometrika Demonstrátzió ez, úgy - é Olvasók?

Elegyes Tudósítások.

A' Török Birodalomnak *Smirna* nevű híres Városában azzal hitegetik a' Frantzia Jákobinusok az eggyügyü Török lakosokat, hogy egész Frantzia-Ország, Török vallásra fog átlani, és vissza - szerzi a' Törököknek *Krimeát* az *Oroszoktól*.

Londonból, Augusztusnak 22-dikén. — „Látván Minisztériumunk, hogy a' fel-zúdúltt Népbőlvalókat le nem lehet már tsendesíteni szép szóval: hat lovas Regementeket parantsolt ide a' környékekből. Buzgóan el-követnek azonban Városunknak okos és jó Lakosai minden tsendes elzöközöket is,

melyek által egyenes útbá térítődhessek-
 vissza a' tévelygésben lévő rész. Annyival
 nyomosabb reménységünk vagyon éránta,
 hogy semmi veszedelmes következéseket
 nem fognak szülni e' mostani nyughatatlan-
 kodások: minthogy tudjuk, hogy ezekre,
 éppen nem magától vetemedett a' Nép,
 hanem Frantzia Emiszáriusok által tsábít-
 tatott, egy olly történetnek alkalmatos-
 ságával, mellynek valóságát mihelyt meg-
 érti: lehetetlen, hogy mindjárt másképpen
 ne gondolkodjék. A' történet t. i. ez: Egy
 házból, mellyben újjouan szedett Katonák
 székeltak tartatni, ki-ugrott egy Rekruta az
 ablakon, 's mindjárt szörnyű halált halt.
 Az efféle történetekre ügyelő Törvényszék
 nem járván jól végére a' dolognak, olly
 vigyázatlan szententziát hozott: hogy
 okozta légyen az említett szerentsétlennek
 halálát, az erőszakos bé-záratás; holott
 bizonyos, hogy maga állott az, önként-
 való jó-szánttából Katonának; valamint
 bizonyos dolog felőlle az is, hogy nem
 sokkal jött-ki az előtt a' meg háborodott
 elméjűek' ispotáallyából, a' mellyben gyó-
 gyíttatott volt. "

A' szerentsétlen Frantzia Királyfinak hóltt
 hírét irják némelly Tudósítások.

Néhai XVI. Lajos Fr. Királynak öregeb-
bik testvérje is hivatalt vett *Londonba*.

H í r a d á s.

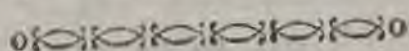
Nemes Szabolts-Vármegyében fekvő
Nagy-Kálló Mezővárosának Királyi Bene-
ficiumai, úgymint: mézfárszékje, ser, és
pályinka - főző - háza, 's kalmár - bóltja,
mellyektől eddig esztendőnként 3600 —
három ezer hat száz forint árenda - pénz
fizetődött: ezen folyó September-hónapnak
huszonkilentzedik napján tartandó kótya-
vetye (licitátzió) által újjonnan árendába
fognak botsáttatni. Ugyan ezen most
említett napon, t. i. 29-dik Septemberben
fog kezdődni az újj árenda.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

23.

Költ Bétsben, Szent Mihály-Havának (Szeptembernek)
16-dik napján, 1794-dik Éfztendőben.

Hadi Környütlállások.

Hadi Tármester Gróf *Clerfait*, kívánván bizonyost tudni felőle: minémű szándékkal legyen az Ellenség, a' *Móza* (*Maas, Meuse*) vizének alsóbb mellyékei eránt; parantsolatot adott *Werne*k Feldmarsall-Lieutenátnak, hogy vizsgálná-meg: miben legyen a' dolog valósággal. Fel-kerekedett tehát *Werne*k F. M. L. Auguszt. 28-dikán délután, 's meg-értvén más nap, hogy egy tsoport Ellenség, *Achel* nevü helyben rakja szekerekre az eleséget: el-küldötte

A a

Obristlieut. Gr. *Keglevitset*, egy Svadron Uhlánus-Volontérokkal *Neer-Pelt* felé, a merre t. i. kellett szállítódni *Achelből* a rablott eleségnek. Gróf *Heglevits* a *Neer-Pelti* mély útban kapta, 's el is foglalta a' frantzia transportot (szállítványt), melly állott: 60 paraszt szekerekből, a' mellyeket magok raktak-meg a' Frantziák eleséggel; és négy 8, 8 lovas tár-szekerekből, a' mellyek *Maestrichtbe* szándékoztak vinni eleséget, de a' Frantziák által el-fogattattak. A' melly Fr. Vadászok védelmül rendelődtek ezen transport mellé, úgy el-szaladtak, hogy a' mély úton nem érhették őket utól Uhlánussaink. — A' *Maestrichtba* való 4 tábori szekerek, vissza-adódtak az odavaló Kommendánsnak; a' mi eleség pedig az el-vett 60 paraszt szekereken találtatott: ki-osztatta azt Gener. *Werne*nek, Vitézeink között, az Erárium' javára.

Valenciennes Várában volt Örizetünk felől azt írták *Hervéből*, és *Aquisgránumból* Sept. első napján, hogy heted nappal annakelőtte felelt légyen az, a' Frantziáknak első fel-kívánásokra. Feleletjének e' volt a' summája: hogy ha tábori ágyúival, 's más bagázsijával együtt, bántódás nélkül eggyesítheti magát Ármádiánkkal: úgy kész lessz oda hagyni *Valenciennest*. — Meg-fontolván a' Frantziák, hogy vajmi nagy veszteségjebbe kerülne nékiek, ha erővel kellene meg-venni *Valenciennest*,

úgy mint a' mellybe sok ostrom - ágyúk
szorúltak: reá állottak említett kívánságára
Örizetünknek. Ennek, a' Sereghez lett
érkezéséről, officiális tudósítás is érkezett
immár *Bétsbe*.

Condei Örizetünk szintolly szerentsés
vólt, mint a' *Valenciennesi*. Valamint t. i.
ez, Auguft. 26-dikán: úgy amaz is Auguft.
29-dikén szabad el-jövetelt nyert minden
katonai tiszteességgel. — *Valenciennesben*,
Cameller Generális vala részünkről a' Kom-
mendáns.

Hollandiának fő Városából *Hágából*,
Septemb. első napján. — „*Bergenopzoom*,
és *Roisteduc* (*Herzogenbusch*) erős Váro-
saink között, nagy erővel nyomúltak bel-
lyebb földünkre a' Frantziák, 's Auguftus-
nak 26-dikán minden Elöl - vigyázóinkat
meg - támadták. 28-dik Auguftusban fel-
kivánták *Brédát*, mellyre nézve, el-szállí-
tódott ezen Városból Seregeinknek fő-
kvártéllya, és a' Hadi Kommisszáriátus. —
Helytartó-Hertzegünk is, a' ki éppen *Bre-
dában* vólt akkor, egész Háza - népével
együtt: vissza-tért onnan, ide *Hágába*.“

„A' *l'Eclusei* (*Sluisi*) Örizet, melly-
ből mintegy két ezer Ember maradt vala
még meg életben, minekutánna 22 napi
tüzes ostromot vitézül ki - állott vólna:
kénytelenítettett végre által adni magát, és
a' belől egészen el-pusztúlt Várat, 20-dik
Auguftusban az Ellenségnek.“

Bredából, Augusztusnak 31. dikén. —
 „Valamennyi házak valának Városunk'
 kapui előtt: mind el-égették azokat tegnap
 a' Magunkéi; a' környékbéli malmokat fel-
 vették puskaporral, 's Lakosaink között
 sok főbb és alsóbb személyek magok is
 segítettek azon köveknek fel-ízedését,
 mellyekkel ki voltak rakva útszáink. —
 Őrizetünknek erősítésére, négy Regemen-
 tek jöttek még ide tegnapi napon. — Az
*Anglusokból, Hasszusokból, Hannoverá-
 nusokból, és Hollandusokból* egyesült
 Sereg bellyebb vonta magát, 's *Gertruiden-
 burgnak és Herzogenbuschnak* környékjein
 telepedett-meg. “

A' *Hollandiai Helytartó Hertzeg'* első
 szülött Fia — a' ki Vezérje a' *Hollandus*
 Seregnek — minekutánna meg-erősítette
 a' *Brédai Őrizetet, és Steenberg's Willem-
 stad* Városokat is meg-rakta Őrizettel:
 maga *Gertruidenberg, és Husten* között
 telepedett-meg Népével.

Londonból, Augusztusnak 26. dikán. —
 „Ismét helyre állott Városunkban a' kívántt
 tsendesség. — Nagy hajós Seregünknek
 nyóltz első nagyságú hajói ki-indúltak a'
Portsmouthi ki-kötő helyből, *Gardner Úr'*
 vezérlése alatt, 21-dik Augullusban, *St*
Helena - Szigetetskénk felé. Ezen Szi-
 getetske, eggy az úgy-nevezett *Scilly Islands*
 (frantziáúl: *Sorlingues*; németül: *Sorlin-
 gische Inseln*) 145 kis Szigetek között,

mellyek *Cornwal* Tartományunktól 25 mértföldnyire fekszenek a' tengeren, *Anglia*, *Hibernia*, és *Frantzia* Ország között. Említett Ofztályát nagy hajós Seregünknek, követte a' több rész is 22-dik Augusztusban, magának *Howe* Admirálisnak kormányozása alatt. Annyival szükségesebb, hogy ezen hajós Sereg a' Kanálison (*Anglia*, és *Fran.* Ország között lévő szoros tengeren) járjon fel 's alá: mivel a' *Frantziák* nem csak előbbeni saját ki-kötő helyeikben, hanem még az *Ostendaiban* is tesznek olly forma készületeket nagy erőben, mellyeknél fogva bé-ronthassanak a' tengerről, Országunkba. — *Howe* Admirálisunk' fővezérlése alatt; a' kised hadi hajókon kívül, 36 első, és 15 közép-nagyságúak vagynak, azokkal együtt, mellyeket a' *Portugalliai* Udvar küldött segítségül. “

Londonból, Augusztusnak 29-dikén. — „Az itt lévő Tengeri Kormányfő, bizonyos, és meg-határozott tudósítást vett már róla: hogy 4-dik Augusztustól fogva, 172 résszerént középszerű hadi, résszerént pedig szállító-hajók gyülekeztek a' *Bulognei*, *Calaisi*, és *Dunkerquei* ki-kötő helyekből, az *Ostendei* ki-kötő helybe, olly véggel: hogy onnan meg-indulván *Anglia* felé, fegyveres Népet szállítsanak - ki ennek partjaira. “

Spanyol-Országból, Auguszt. 12-dikén. „Hogy az Ellenségnek Országunkba való

bellyebb - nyomulása meg - gátoltathassék : fegyver-fogásra buzdította Első Minifterünk egész Nemzetünket. Fel-hozta indító például , a' hajdani Spanyolok' vitézségét; biztatásul pedig az Isteni Felség' segedelmét, úgymint a' kinek ügyéért is foly a' hadakozás. Igérte, hogy maga a' Király fogná vezetni a' maga fegyveres Népét, és nem vet ő Felsége újj adót az Országra; hanem a' mennyire tsak lehetséges, tulajdon udvari költségeit kezdi léjjebb szállítani. "

A' *Frantzia*-Országí Rojalistákról írtuk vala a' múltt postán , hogy közölök egy Tiszt ment légyen *Londonba*. Ezen Tisztnek neve: *Marquis de Tintignac*. Auguszt. 22-dikén érkezett *Londonba*. Beszélli, hogy a' Rojalista-Sereg meg támadta 's verte a' Republikánusokat *Choletnél* , el - nyerte töllök az ágyúikat is; hanem ugyan ezen alkalmatossággal el-vesztette derék Vezérjét *Roche-Jaquelint*, kinek halálán mód nélkül neki keseredvén, szörnyű mézfárlást vitt végbe a' Republikánusok között. — A' *Párisi Újságok* is kezdenek most megént írni a' Rojalistákról, *Chouans* nevezet alatt. Egyik Tudósítás, Auguszt. 14-dikén költ, *Loroux* nevezetű helyből, melly, négy óránnyi földre esik *Nantes* (*Nannetum*) Városától. Summája ez: „Tíz vagy 12 száz Rojalisták ellen, sok ideig óltalmazták magokat harmintz főből állott Republikánusok, Augusztusnak 12-dik napján estve,

*Loroux*tól két óránnyira fekvő *Clement* nevű helyben; de kénytelenek voltak végtére ugyan csak el-vonni magokat. Három Ember esett - el közülök, kettő sebet kapott, hét pedig el - tűnt. A' *Clementi* Templomot fel-gyújtották ezentúl h' Rojalisták, de nem múltak tovább benn a' helyben egy óránál; minekokáért az oda későbbetskén érkezett Republikánusok nem tehettek már egyebet, hanem csak lövöldöztek valami fél óráig a' Rojalisták után. "A' másik Tudósítás, 21-dik Augusztusban költ, *Kis - Britanniának Dinan* nevű Városából, 's következő történetet foglalt magában: „A' mint jött volna az *Irodonarti* erdőkből egy *Chouan* (Rojal.) Sereg-osztály: öszve - találkoztak velle a' Miéink (a' Republikánusok), 's viadal követte az öszve-találkozást. Sok *Chouanok* estenek - el, kiknek számok közül való volt egy Vezérjek is. Ennek testén sok drágaságok, és haszonvehető levelek találattak. Vissza - verettettek a' *Chouanok*, *Chapelle - Chauffée* felől. Fogtunk is el némellyeket közülök, a' kik, haladék nélkül meg fognak lövöldöztetni. — Mi, húsz Embert vesztettünk. “

Magyar Ország.

Galgótzról (Nyitra - Vármegyéből), Septemb 8-dik napján. — „Még az Urak' *Hírmondójában* nem olvastam az általam ímé közlendő dolgokat, az Országunkba

le - szállított Frantzia Foglyokról. Már jó ideje, hogy ő Felségének kegyes gondoskodásából, hat ki-költözött Frantzia Papok küldettenek a' *Nagyszombati* Papi Házba, a' hol minekutánna meg-visgáltattak volna, el-küldődtek onnan, a' Fran Foglyoknak Lelki - Attyaikká, *Posonyba*, *Pestre*, az *Aradi*, *Eszéki*, *Gradiskai* Erösségekbe, és az ide közel fekvő *Leopoldvárába*, a' hol t. i. mindenütt Fran. Rabok tartatnak. Ezen 6 Lelki Atyáknak tartását, *Battyáni* Kárdinális ő Eminentziája vette magára. Egynek egynek 240 forintja, fél mázsa gyertyája, és hat öl fája jár esztendőnként. Az *Aradon* volt Lelki Atya, mintegy 3 hetekkel ez előtt meg-halálozott. A' Revoluzió előtt, *Páris'* belső Városában volt Plébános. A' *Leopoldvári* Lelki Atya pedig a' *Touloni* Megyéből való. Világi ruhába öltözött, hogy meg ne esmérjék, úgy szokott-ki Fran. Országból. Beszélli, hogy csak az Ország' szélén esmerte - meg egy Frantzia Katona, hogy Pap volna. Eppen a' *Raján* álló hid' végén volt már akkor, midőn a' Katona utánna kiált: *per omnia secula seculorum*. Ez pedig ámennel felelt néki, 's kapván a' kalapja mellett volt kokárdát, melyet bátorság' kedvéért viselt addig, a' hidról a' vízbe le - vetette. — Beszélli, hogy a' többi Lelki Atyák semmire se mehetnek a' Frantziákkal, kik se gyónni, se misét halgatni nem akarnak. *Gradiská-*

ban ezer hét százan vagynak, 's azok között tsak egy tette-meg a' húsvéti gyónást. Ő, úgymond, leg-szerentsésebb köztök: mert már két százat meg-térített a' *Leopoldváriak* között, azért kiváltképpen, mivel azok közt nints egy Tisztis. Most tsak 400-an vagynak *Leopoldvárán*, mivel a' télen sokan elhaltak közöttök. Tsak Januáriusban magában három százan hóltak-meg, úgy hogy már meg vólt tiltva a' Várba menni. A' Kommendáns őket tántzra, 's egyéb mozgásokra kényszeríti, egészségek fenn-tartására nézve. Fából kardokat tsináltak magoknak, azokkal gyakorolják magokat, 's egyszersmind mulatják is. "

Debretzenből, Augusztus' 16-dikán. — „Minthogy kevés széna, és szalma lett, a' nyári nagy szárazság miatt: ez okon, olly óltsó a' szarvas marha, hogy egy borjas tehenet, mellynek tsak tavaly is 40, 50 forint vólt az árra, meg lehet most öt, hat forinton venni. A' tavalyi ötven, 's hatvan forintos lovat húszon, harminzon. Az árpa' és tengeri' drágasága miatt, a' tavalyi 10, 12 forintos sertés tíz tizenkét márkáson megyen. A' melly Gazdáknak sok szénájok és szalmájok maradt-meg a' múltt gyenge télen, most azok szerentsések; mert ha húsz lovat, vagy húsz szarvas marhát ki-telettetnek: felét nekik adják a' telettetésért. — Már a' leg-jobb legelő-

helyről is, az az, a' *Hortobágy* mellől, gulyabéli marháink, nem lévén sem itatra, sem ételre valójok, el-széledtek; minden Gazda tartozik a' maga marháiról gondot viselni, 's olly helyre hajtani azokat, a' hol éhen és szomjan el ne vesszenek. — Mire jutnak szegények majd a' télen, kívált ha a' tél, a' Parasztok' jövendőlése szerént olly erős fog lenni, mint a' melly hév és meleg vólt a' nyár? A' széna már is olly szűk és drága, hogy egy valamire való négy ökrös vagy négy lovas szekérrel 30 forinton adnak, mellynek árra, illy idő tájban máskor tsak annyi garas vólt, leg-felleyebb annyi peták. — Hajdan a' tengeri tsutkát ott hagyták az Emberek, a' hol termett. Tsak a' szegények szokták vala azt, fűjtés végett haza hordani; de most, még előre alkudoznak Gazdáink, hogy bizonyos mértékű tengeri tsutkáért ennyit vagy amennyit fognak adni. — Szöleink felől való reménységünkben is meg fogunk tsalatkozni: mert ezek is, a' nagy szárazság miatt, szemlátomást naponként apadnak, fonnyadnak, száradnak. A' mi pedig el-vetett búzáinkat, árpáinkat, 's egyébünket illeti, azokról is ezt írhatom: Igen ritka az a' szántó Ember, 's Városunkban tsak egyet sem tudok, a' ki el-vetett magvát vissza nyerhette volna fel-takartt jószágából; vagynak sokan olyanok, a' kik 30 köből el-vetett búzájuk' vagy árpájukból, jó ha

3 köblöt kaphattak; ollyak is, a' kik tsak egy szemet sem, sőt sok helyett még tsak le-kaszálni se lehetett, hogy azt marháik' táplálására fordíthatták volna. Az illyenek okozták osztán, hogy már is a' termésnek, ezen mostani Lőrintzi Vásárunk' alkalmatosságával, az árra e' szerént vőlt, úgy-mint: egy köből tiszta búza 18, 19, 20 márvás; a' kétszeres 16, 17; az árpa 12, 13, 14; a' zab 12, 13; a' tsupa rozs 12, 13, 14. Még a' dinnye is betses most. A' leg-közelebb múltt esztendőben, két's három márváson száz szép dinnyét lehetett venni; most három négy forinton, noha tsak annyik, mint egy egy jó almák.

Esztergomból, Sept. 10-dikén. „Királyi Biztosúl hozzánk küldődött Tek. *Hafszár* Jósef Királyi Tanátsos Úrnak Városunkhoz mondott sikeres Beszédjét meg küldöttem a' múltt posztán. Most azt irom meg egy két szóval: minémű hasznos, és állandó tsendességet ígérő Intézeteket teve nálunk ezen derék Úr: — A' Tanáts, és Polgárság között, ez előtt 25 esztendőkkel támadott, és idő közben, mind inkább inkább meg gyökeresedett visszálkodásokat ki-gyomlálta; a' Város' gazdaságát, melly meg hanyatlott vala, némelly Tisztviselőknék gyengesége miatt, jó lábra állította; azon nehézségeknek, mellyek, 1789-dikben történtenek, midőn t. i. az egész Belső, és Külső Tanáts, el-esett vala hivataljától tsen-

desen végét vetette; *Rejzel* Jeremiás, és *Falk* Bálint Uraimékat, ő Felségétől ki nyertt kegyelemnek levele mellett, az egész Polgárság meg egygyezésével újra fel vette Tanátsbéli személlyeknek; a' Belső Tanátsot, melly, az említett esztendőtol fogva, csak hat Tagokból állott vala, tiz Tagokra szaporította; tavalyi Biró *Pauer* Ádám Nótárius *Zavody* István, és Fiskális *Vörös* Mihály Uraimékat, ditséretesen viseltt hivatalyaikban meg-erössítette; és *Hersich* János, *Pudeko* József, 's *Kováts* János, Tanátsbéli Uraimékon kívül, új Tanátsbélieknek válalztatta közönséges voksolás által, *Mizsik* Ferentz, *Lauber* Gáspár, 's Görög hiten lévő *Jaksich* Pál Uraimékat.

B é t s.

Ns *Tolna*-Vármegyének Első Alispánnyát, Tek. *Jeszenszki* Urat, mind egyéb tárgyakban, mind különösen az új Katonák ki-állításában szerzett érdemeiért is, Királyi Tanátsossággal ajándékozta - meg Felséges Urunk.

Vitézi érdemeiről igen esmeretes Hazánkfiát, F. M. L. *Fábrit*, kényszerítette el-hagyni a' Márs' mezejét, 's nyugalomra lépni, teste alkotványának meg-romlása.

Hertzeg *Koburg*, húsz ezer forint fizetést fog szedni pihenő esztendeiben.

*Ausfria*ban, Magyar, 's *Morva*-Ország' szélei felé, Septembernek 10-dikén kezlettek szüretelni: mivel a' sok eső miatt rothadni kezdettek a' szőlők.

Frantzia Ország.

Hogy *Robespierre* sebes fővel vitetett legyen gilljotínra, azt meg-írtuk; de nem írhattuk-meg akkor valóságos okát a' feje sebjének. — Most így ír ezen, és más sógoros tárgyakról, egy *Párisi* hiteles Tudósítás: „A' két *Robespierre*, *St. Just*, *Couthon*, *Lebas*, és még némelly Meg-hittjeik, a' Városháza' nagy Palotájának egy szomszéd kamarájába vették magokat Július' 27-dik estvéjén, a' honnan jól láthatták magok is, az ő Követőiknek, 's Védelmezőiknek, a' más Felekezet által lett meg-győzöttetését. Azonban bé-ugrik közéjük egy Barátjuk azzal a' hírrel, hogy mindjárt fegyveres Emberek fognak érkezni el-fogásokra. Ezen jelentésre elő-ránt egy pisztolyt *Robespierre*, 's homloka felé fordítván azt, így szólla a' véle-lévőkhöz: „Engem' nem fognak gilljotímozni, hanem csak a' holttestemet.“ *Lebas* egy nagy kést vett-elől, 's midőn látta volna bétoppanni a' Katonákat: úgy ütötte a' kést a' maga mellébe, hogy tüstént a' *Robespierre*' lábaihoz esett, 's ezek voltak végső szavai: „*Robespierre*nek barátságára, méltó fővel halok-meg.“ Előbb nyomúltak két Katonák abban a' szempillantásban, hogy meg-fogják *Robespierret*. Ez el-mosolyodván magát, így szólla azokhoz: „Szabadon éltem: úgy is halok-meg“ 's azzal pisztolyát a' szájába sütötte magának. *Couthon*, 3

szúrásokat tett magán, de nem halálosokat. *S. Just* is meg-szúrta magát abban a' szempillantásban, mellyben neki ugrott egy Katona. Az ifjabb *Robespierre* ki-ugrott az ablakon, 's el-törte az eggyik lábát. — Úgy látszik, hogy az öregebbik *Robespierre* holt, vagy leg-alább fél-holt volt már Júl. 28-dikán estvéli 7 órakor, midőn t. i. a' gilljotínhoz vivődött.

A' *Frantzia* Nzeti Gyűlésben *Barrere* szokott vala már régidőtől fogva, mintegy privilégium szerént, jelentéseket tenni a' hadi történetekről; de a' 28 dik Augusztusi Ülésben *Treillard* adta hírül a' Gyűlésnek, hogy *Valenciennes* vissza-jutott a' *Frantzia* Közöns. Társasághoz. — *Sluis* Várának meg-vételéről pedig, ugyan azon Ülésben, *Breard* tudósította a' Gyűlést. Tsak Hallgató volt tehát *Barrere* az említett Gyűlésben, még pedig eggy igen kedvetlen dolognak is Hallgatója. — *Lecointre* nevű Tag t. i. azt kérte a' Gyűléstől: hadd lehessen néki Beszédet tartani más nap (Auguszt. 29-dikén) délutánni két órakor a' Gyűlésben, mert tetemes vádak vagynak készen nálla, mellyeket szemekre lobbantson ő hét Nzti Képviselőknak vagy Deputátusoknak, kik közzül hárman, Tagjai a' Közjóra ügyelő Deputátciónak; négyen pedig a' Közbátor-ságra ügyelőnek. Meg-nevezem őket — így szólla *Lecointre* — hogy jelen legyenek itten hólnap, 's feleljenek magokért. —

Neveik, következők: *Billaud-Varennés*, *Collot d'Herbois*, *Barrère*, *Vadier*, *Voulland*, *Amar*, és *David*. — *Bourdon de l'Oise* kívánta, hogy álljon reá a' Gyűlés, *Lecointre*' kérésére. „Szükséges, úgy-mond, hogy meg-ditsérje a' Ntzi Gyűlés *Lecointret*, ha fundamentomosok lesznek az általa fel-tejendő vádak; ha ellenben, hamissak lennének azok: úgy szükség, hogy magára szálljon ő reá az a' büntetés, mellyet a' (meg-nevezett) hét Tagok' fejeikre akar vonni.“ — Meg-eggyezett benne a' Gyűlés, hogy el-mondhassa más nap *Lecointre*, a' mit akar. — A' *Basileai* Újságnak utolsó Darabja, egy *Párisi* Levelet — Sept. első napján költtet — közöl, melly azt írja *Barrerről*, és a' véle együtt vádolódott más hat Nztgyűlési Tagokról: hogy azok, *Dávidon* kívül bünteleneknek ítéltettek. — A' *Hanai*, és *Regensburgi* Újságok, ellenkező értelmű magános levelekről emlékeznek.

Még Augustus' 28-dikán se szűnt vala meg a' Nti Gyűlés hánykódni, a' Revolut. Igazgatás eránt.

XV. *Lajos* Király' idejében, *Dupré* nevű Khimikus, újra fel-találta az úgy-nevezett görög tüzet, mellyet el nem ólt a' víz; de egy illy rettenetes eszközt nem vett-fel akkor a' Frantzia Udvar, hadi eszközül: most egy *Cofte* nevű *Charlestowni* Protest. Prédikátor még keményebb természetű tüzet projektált, mellynek meg-visgálását, a' Hadra, és Közjóra ügyelő

Deputátzióknak adta - által a' Nti Gyűlés, Augustus' 27-dikén; hogy meg-tudhassa: lehet-e haszonra fordítani *Cosse'* tüzet, az Emberiségnek meg-sértése nélkül.

Telegráfnak (Telegraphie) nevezték - el a' Frantziák *Chappe'* találmányát, mely-lyet a' múltt esztendőben hagyott helyben a' Gyűlés, és esztendőt - által olly karba helyheztettetett, hogy annál fogva, egy-néhány fertály órák alatt tudósítást vehet a' szélekről, még pedig úgy, hogy senki egyéb meg nem tudhatja azoknak fogla-latját, a' közöltetés közben. — Négy, öt mértföldnyi messzeségre vagynak egymás-tól a' makhinák (eszközök), mellyek által megy végbe a' közöltetés, és ezt csak az igen igen rossz idő nehezítheti.

Lengyel - Országból

érkezett, 's a' múltt postán közlött tudósi-tásaink között, azok voltak igazak, a' mellyek, *Varsó* alól lett el - meneteleket írták a' Prusszusoknak. Az el - menetel, Sept. 5-dikén lett *Déli-Prusszia* felé, a' hol egészen helyre kívánta állítani ő Prussziai Felsége a' tsendességet, me-lyet most már másodszor kezdtek vala meg - háborítani némellyek.

Kray, és *Dévay* Generálissaink meg-visgálván 31-dik Augustusban *Bilsen*, és *Tongern* közét, úgy találták, hogy húsz ezerig való Népe fekszik ott az Ellenségnek, melly Nép, részzerént *Frantzia*-Országnak belsőbb részeiből való, részzerént *Lüttich'* tájján szedődött.

Magyar Hírmondó.

24.

Költ Bétsben, Szent Mihály-Havának (Septembernek)
19-dik napján, 1794-dik Esztendőben.

Hadi Környülművészek.

A' Rajna' tulsó mellyékén, *Weisenheim*nál, meg lésette a' hegyen Prusszus Generálmajor *Blücher*, *Völher* Kapitánnya által a' Fr. Visz gálódókat, olly szerentsésen: hogy sokan le szabdalódtak azok közül; két Al-Tisztek pedig, és 7 közemberek fogságba estek. — Ez, történt Aug. 4 dikén.

Augst. 5 dikén, ismét sok Frantzia gyalogokat aprítottatott le és fogatott el Gen. *Blücher*, a' *Bubenheimi* úton, melly diadalmát midőn éppen végezte volna, és vissza akart térni: olly Tudósítást vész, hogy egynehány száz gyalogokból, és 50 lovasokból álló Frantziaság, erőssen nyomúl *Kerzenheim* felé. Leg ottan ellene indúlt ezen Frantzia tsoportnak, *Nou-Leiningen* felé, 's éppen a' hegy-tetőn találván azt, olly erőben támadta meg, hogy 300-an estek el közzüle, 65 en pedig foglyokká lettek. A' Prusszusokból egy Ember esett el, és kettő kapott sebet.

A' *Trevirumi* (*Trieri*) Vál. Hertzeg' lakó Városából, *Koblentz*ből, September' 7-dikén. — „ *Trier*ből azt a' hírt hozta ide egy Ember, hogy az ott tartózkodott Frantziáknak 18 ezer főből álló segítségjek érkezett, melly Nép, a' *Trier* mellett lévő

szomszéd helységeken telepedett-meg. — Tsász. Kir. Generális *Blankenstein*, még *Wittlich* nevű Városotkában vagyon; csak az Elöl-vigyázói nyomúltak elébb, *Luzerath* felé. — Nagy szorgalmatossággal látnak itt hozzá, a' Város körül való sántzoknak, főképpen a' *Mosella*-vize felől való készítéséhez. — A' Frantziák hidat állítottak-fel a' *Mosella*-vizén *Igel*nél, és a' Sár-vizén *Sárburn*nál. Ezer Embert állítottak *Hilbringen*be, hogy meg-óltalmazassák *Merzig* Városát a' Prusszusok ellen, a' kik marháti is vettek már el azon a' tájon az Ellenségtől, 's Embert is fogtak-el közöüle egynehányat. Úgy halljuk, hogy erőssen nyomúlnak a' Prusszusok *Trier* felé, és hogy jó forma Korpussok vagyon *Weiskirchen*, *Grimberg*, és *Merzig* között. — Mind arra mutatnak a' környülállások, hogy rövid időn fog már lenni egy közönséges viadal.

Hollandiának fő Városából *Hágából*, Sept. 3-dikán: „*Sluisból*, Aug. 27-dikén takarodott ki Örizetünk, és minekutánna le rakta volna legyvereit, foglyúl vitézett. *Ausztriai Flandriának Brügge* (Bruges) nevezetű Városába, *van der Duyn* Generálisával együtt. *Sluisnek* el foglaltása után *Flandriában* fekvő *Hulst* erős Városotkáknak fel-kivánására, egy Osztály Huszárságot küldöttek a' Frantziák, kik a' *Brédai* Distriktusnak déli részében *Ettentől* fogva *Dorstenig*, mintegy 30 ezeren vagynak. Úgy látzék, hogy minekelötte ostrom kezdődne *Hulst* ellen: el fog belöle vonódni kevés Örizetünk.

Spanyol - Országának *Katalónia* nevű Tartományában, egész erővel rajta van a' fő Városnak, *Barcelionának* erőssebbítésén; mellynek okául azt írják *Genuából*, hogy *Frantzia Vezér Dugommier*, 13-dik Augusztusi győzedelmei után, *Rosas* Városát, és ki-kötő helyét is el-foglalta. — Hogy a' tenger felől is bátorságban lehessen *Barcellona*: parantsolatot vett *Langara* tengeri Vezér, hogy mentől előbb *Barcellona*' ki-kötő helyébe siessen - vissza, a' kormányozása alatt lévő Sp. hajós Sereggel, melly eddig, *Hotham* Ánglus teng. Vezér' Seregével eggyesülve, *Frantzia*-Országának *Provánszi* (*Provencei*) ízélein kerengett, 's a' *Juan* nevű szoros tengerben bé-zárva tartott vala egy *Frantzia* hajós Sereg-
osztályt.

Nagy-Britanniának tengeri ereje, a' melly most valóságos szolgálatban van, áll: 96 első nagyságú hajókból, mellyek között a' leg-kisebb 64, a' leg-nagyobb pedig 110 ágyús; — tiz, ötven ötven ágyúsokból; 125 fregátokból, mellyek között a' leg-kisebb 24, és a' leg-nagyobb 44 ágyús; és 120 *Salup* és *Kutter* nevezetű kisebb hadi hajókból, mellyekhez tartoznak még ízázig való ki-bérlett különféle fegyveres hajók.

A' *Nagy-Britanniai* rabló hajókhoz, olly értelmű Királyi parantsolat intéződött Auguszt. 18-dikán, hogy további rendelése-

kig, el ne állják az útjokat az ollyatén terhes hajóknak, mellyek gabonát, és lisztet szállítanak Fran. Országba.

A' *Breszi* Frantzia hajós Seregnek hat közép - sizerű fegyveres hajókból álló Oltálya, hat hónapi eleséggel szállott tengerre, Augustus' vége felé; de mitsoda szándékkal? azt nem írják.

Az az *Amerikai* (t. i. *Charlestowni*) Frantzia Protefiáns Pap — *Coste* nevezetű — kiről a' múltt postán emlékeztünk, azt állítja az általa fel - találtatott tüzről: hogy azzal, egéllz Európának tengeri erejét semmivé tehetik hat első nagyságú hajók.

A' magát úgy - nevező *Nagy Lengyel-Országi Konfederátzió* (Öszve-szövetkezés), melly *Déli-Prussziában* állott - öszve, egy Jelentést tett 26-dik Augustusban közönséggessé. Ezen Jelentést, a' Kathedrákból olvasták el a' Papok. Minthogy az Öszve-szövetkezettekhez nagy rész hozzájuk állott a' Lakosokból, 's a' melly még hozzájuk nem állott vólt is, nagy készségét bizonyította szóval az Insurrektzióra: — ezen azokon — a' *Berlini Újság'* bizonyítása szerént — még Augustus' 28-dikán megindította a' *Prussziai* Király *Varsó* alól, *Székely* Obersterét, számos kömyű - sizerű Katonasággal *Déli - Prussziába*, és más birtokaiból is parantsolt oda fegyveres erőt; hogy minekelötte egéllzen el-hatalmazhatna az Insurrektzió: Izerentésesen végét vetesse

annak, és meg-téríthesse kárait, melyeket okoztak az Inszurgensek, úgymint a' kik, résszerént foglyaikká tettek, résszerént pedig le-öldöstek némelly kissebb Pruss. Katonatsoportokat; el-foglaltak sok kasszákat; és *Wloclawecknél*, a' *Vistula* (*Weichsel*) vizébe süllyesztettek egynehány hajókat, melyek puskaport, golyóbist, és lövéshez kívántató más kézfűleteket szándékoztak vinni *Graudenzből Varsóhoz*.“

A' Lengyel Sereg' Fő-Vezérje *Kosciusko*, állhatatos kíván lenni, a' Tsász. Kir. Felség eránt ki nyilatkoztatott békességes indulatjában, mellynek szembetünő bizonyosságát adá mostanság is az által, hogy mihelyt meg-értette, az ő Ármádiájábéliek által lett el-fogattatásokat hatvan Ts. K. Vitézeknek — úgymint: 50 Gyalogoknak a' *Sztáray*' Regementjéből, 's tiz Lovasoknak a' *Modenáéből*: — azonnal két Generálissait árestomba tétette; Vitézeinket pedig olly barátságos biztatás mellett vissza-küldötte: hogy nem fog efféle kedvetlen dolog több történni.

Elegyes Tudósítások.

Az Orosz Tsászárné, eggy új pénzt veretett, a' Lengyel-Országi újjabb foglalások' alkalmatosságával. Ezen pénznek felső lapján, szemléltetik a' Tsászárnénak Mellyj-képe, illy értelmű orosz körülírással: *Minden Russziáknak Tsászárnéja*, 's egyedül-való Igazgatója; alól pedig az

Orosz Sas vagy on ki-formálva, melly, az 1772-dik, és 1793-dik esztendőokban, *Leng. Ország*tól el-szakasztott, és *Russziához* foglaltt földeknek — név szerént: a' *Mohilowi*, *Plozki*, *Brazlawi*, *Isiaslawi*, és *Minski* Guberniumoknak — képeiket tartja két kis mappákon. Az inskriptzió itt is oroszúl van, 's ez az értelme: *Vissza-veszi, a' mi el-véttetett vala tőle.*

Mivel a' rekrutázás (vagy újj Katona-szedés) szolgáltatott alkalmatosságot, a' *Londoni* Népnék fel-zúdulására: ezen az okon, rendelést tett az Udvar, hogy a' rekrutázásba bé tsúszott minden vissza-élések vizsgáltaffanak meg, 's töröltesse nek el. Addig is, mig ezen munka tökéletesen meg készülhetne, parantsolatott vettek a' rekrutázó Tisztek, hogy bizonyos meg-határozások alatt kimélléssel legyenek, az olyan Személlyekhez, a' kik Bizonyság-leveleket mutathatnak elő az eránt, hogy ők ki-vagynak véve a' Katonaság alól.

Frantzia Ország.

Augustus' 19-dik éjtszakáján nagy tűz vólt *Párisban*, melly, porrá tette a' néhai *Sz. Hermann'* (St. Germain') Apátursága' épületjében vólt híres Könyvtárt; de a' Manuscriptumok' (Kéz-írások') Tárja tsak ugyan meg-maradott épségben. *Oudot* nevű Tagja a' Nzeti Gyűlésnek, azt kívánta a' 25 dik Augustusi Ülésben, hogy a' Közön-séges Tanításra ügyelő Deputátzióval készíttetni kell tíz napok alatt eggy előadást azon eszközökről, mellyek által a' drága Manu-

skriptumoknak kópiáikat (mássaikat) el lehessen szaporítani, és szélesíteni; hogy hasonló történetek által el ne talállyanak veszni azok a' hasznos igazságok, mellyek találtathatnak, a' tsupán egyszer lévő Kézírásokban. — Helybe hagyta a' Nemzeti Gyűlés *Oudot*' kívánságát, 's végzést hozott annak tellyesítettése eránt,

A' Nemzeti Gyűlésnek 29-dik Augusztusi Ülésében el-mondá *Lecointre*, a' mit tudott, *Barrere*, *Billaud Varennes*, *Collot d'Herbois*, *Vadier*, *Amar*, *Vouland*, és *David* ellen; úgymint: 1.) Hogy ezek rettegésben tartották a' Közöns. Társaságnak minden Lakosait: mivel tsak parantsolták ez vagy amaz személlyeknek el-fogatását, 's nem adták semmi okát az el-fogatásnak. 2.) Még a' Nzti Gyűlés' Tagjait is rettegtették, olly hírt támasztván, hogy harminczan közzülök, szükségesképpen fognak árestálódni. 3.) Soha se sürgették azon hijjánoságnak ki-pótolását, melly esett a' Közjóra ügyelő Deputátzió' Tagjaiban; a' Nemzeti Gyűlést mindég ijjesztgették, tsak azért, hogy egyedül magokat tarthassák - meg állandóúl, tífztségjekben. A' Deputátzió' további meg-marasztatásának, parantsolásképpenváló fel-tételére, szüntelen olly időpontot választott *Barrere*, a' melly nyomban követte valamelly győzelemnek közlését. 4.) *Robespierrel* eggyezőleg, ki-irtották a' N. Gyűlés' kebeléből a' vélekedések' szabad-

ságát, 's meg nem engedtek semmi vizsgálást. 5.) Sürgették, a' szabadságot fenn-tartó törvényeknek vissza - vételét. 6.) Betstelen, vagy álnok Bízatosoktól voltak körül - vétetve, kiknek tellyes hatalmat adtak Albákon (az az, olytén tiszta papi-rosokon, melyekre tsupán a' magok nevei-
ket jegyzették ők fel, 's Bízosaik azt a' plenipotentziát írhatták ezen neveknek felibe, a' melly tettfezt nékiek.) 7.) Ha panasz tevődött az efféle Bízatosok ellen: arra leg-kissebbet se hajtottak, és semmi feleletet nem adtak; még inkább pártjokat fogták bé-vádoltatott Bízosaiknak, magasz-
talták azokat, vissza-vétették az azok ellen hozott végzéseket, 's áldozatul adták ezen Tsuda - állatok, bosszú - állásaiknak az el-
nyomattatott Lakosokat. 8.) Gyászba borították az egész Közönséges-Társaságot, fáz ezernél több Lakosoknak meg-árestál-
tatása által, kik között voltak: betegesek, 80 esztendősek, Atyák, a' Haza' Védelme-
zőinek Rokonjaik 's a' t. — Ezen vád-
tíkkelyeknek nagyobb részét, magával a' N. Gyűléssel akarta bizonyítani *Lecointre*; de a' Gyűlés arra határozta magát, sok lármák után: hogy *Lecointre*' vádját igen nagy bosszankodással meg-veti; és dekla-
rállja: „*hogy a' vádoltatott Tagok meg-eggyezőleg viselték magokat a' közönséges kívánsággal.*“ — „Igen böltsen jegyzették-
meg *Bourdon*, és mások — így ír egy

Párisi Levél — hogy a' hét Tagok ellen fel-hordott vádak által, maga a' Nemzeti Gyűlés érdekeltetett mellestleg. — Nem marad mindazáltal ebben a' dolog: mert nagy hánykodásban vagyon a' Nép. Azt suttoják: hogy új Nemzeti-Gyűlés fog választódni. Vajmi sokan nem akarnák pedig ezt, a' mostani Igazgatók közül, azért: mert az újjonnan választandó Nzeti Képviselők olly hagyomást vehetnének a' magok Választóiktól, hogy keressék-ki, 's büntessék-meg mind azon gyilkosságoknak eszközlőiket, mellyek a' tsupa különböző vélekedésekért követődtenek-el, a' szabadság' nevében; és ezen gyilkosságoknak eszközlése ki találna terjesztődni mind azon Tagjaira a' mostani N. Gyűlésnek, a' kik tették abban a' nagyobb részt, 1792-dik esztendőnek 20-dik Septemberjétől, vagy leg-alább 1793-dik esztendőnek 18-dik Januáriussától fogva, 1794-dik esztendőnek 26-dik Júliussáig. Nem lehet azt tagadni már ma, hogy az a' Hatalom, melly ama' véres 10-dik Augusztust, 21-dik Januáriust, 31-dik Májust, és az ezeket követett minden öldökléseket eszközlötte: éppen az a' Hatalom ne legyen, melly Júliusnak 27-dikén meg-bukott *Robespierrel*. — *Freron* nevű Tagja is a' Nzeti Gyűlésnek, minekutánna eleven színekkel le-festette volna 26-dik Augusztusban *Robespier*'nek tirannuskodását, úgymint a' ki Urává tette

a' N. Gyűlést, a' Közöns. Társaság' fundamentomos igazságainak; a' Közjóra és Köz-
bátorságra ügyelő Deputátziókat ismét,
Uraivá a' N. Gyűlésnek; a' Közjóra ügyelő
Deputátziót, Urává a' Közbatorságra ügye-
lőnek; magát végre, Urává a' Közjóra
ügyelő Deputátziónak: — illy kérdést
tett fel (*Freron*) önnön magának: „Midőn,
úgy mond, ezeket beszéllem: avagy nem
kelletik-e félnem, hogy el-vádoltam a' N.
Gyűlést a' Fran. Közöns. Társaságnál; és
a' Fran. Közöns. Társaságot, Európánál,
's az egész Világnál?“ — Meg-felelt ugyan
ezen kérdésre *Freron*, még pedig úgy,
hogy igen örvendezett néki a' Gyűlés: —
De kérdés: meg fog-e egész Fran. Ország is
elégedni azzal a' felelettel? melly e' volt:
„Az a' tekintet, és bizodalom, mellyekre
méltatlanul tett szert *Robespierre*, olly
bánthatatlanná tették őtet, hogy veszede-
lembe ejtettük volna a' Nemzetet és szabad-
ságot, ha békételenkedő indulatink által,
arra engedtük volna vitetni magunkat;
hogy elebb belé kapjunk a' Tirannusba.“
Következendő két tizikkelyeket közlünk
még a' fenn- említett *Párisi Levélből*:
„*Robespierre*' farka tizimű könyvet
kezdték itt árúlni, Augustus' 30-dikán. —
Az szolgáztatott alkalmatosságot, ezen
könyvnek illy formájú el-nevezésére, hogy
a' Nemzeti Gyűlés két különböző értelmű
Részekre szakadott, melly Részek közül

mindegyik azzal vádolja a' másikat: hogy *Robespierre' farka.* “

„Auguszt. 31-dikén, reggeli 7 órakor, minden épületeket meg-rázkodtatott itten (t. i. *Párisban*), egy szörnyű tsattanás, melly után tüstént egy sűrű felhő emelkedett fel a' levegő-égbe. Okozta ezt, a' szomszédságunkban lévő *Grenellei* puskaapor-fabrikának fel-vetődése. — *Lequinio*, és *Turreau* Tagjai a' N. Gyűlésnek, tudósították ezen történetről a' Gyűlést Auguszt. 31-dikén. Meg-tzáfolták azt a' futó hírt, melly két ezerre tette az említett történet' alkalmatosságával meg-hóltt személieknek számát; 's 50 és 60 között lévő számúaknak mondták ők lenni az akkor életektől meg-fosztódott, és sebet kapott Lakosokat. — *Delmas* is egy vólt, a' kár' látására és orvoslására ki-küldődött Nemzetgyűlési Tagok közzül. Ez azt beszélette, hogy igen tsipős itéleteket, és átkozott feltételeket hallottak ők, ezen alkalmatossággal. — *Bourdon* kívánta, hogy a' már egynehány napoktól fogva tapasztaltt zugolódásnak okait tapogattassa-ki a' Nemzeti Gyűlés, a' Törvényhozásra, Közbátorságra, és Közjóra ügyelő Deputátziókkal. — Reá állott a' Gyűlés *Bourdon'* kívánságára, 's végzést hozott annak tellyesíttetése eránt. — Azt hiszi a' Nép, hogy okozta legyen a' *Grenellei* veszedelmet, némelly, fogságban vóltt személieknek ki-szabadíttatása.

A' Nzeti Gyűlés egy proklamátziót tétetett közönségessé, mellynek ez a' summája: „Nem vólt több a' fel-vetődött fabrikában, egy napi kézfítmény puskapornál; rendelesek tétettek, a' kárnak meg-orvoslása erant; a' N. Gyűlés maga helyén vagyon; talpon áll a' fegyveres erő; derekasan dolgoznak a' tűz-óltó makhinák; menedék-helyek nyittattak a' meg-sebesedtteknek; minden vesztéseget a' Közöns. Társaság vesz magára; a' meg-sebesedtteknek, az el-veszttek' Attyaiknak, Anyaiknak, 's magzatjaiknak, éppen azon segedelmekhez lellz jussok, mint a' Haza-Védelmeszői' vérségeiknek. Kiki légyen eszköz, a' meny nyire ki-telik tölle, a' rendnek helyre-állításában; az Állzonyok, maradjanak a' magok Házok-népeiknél; és ti jó Férjfi-Lakosok, ne fussatok egy helyre tsopor-tosan; tsendes magatok' viselésére kér ben-neteket a' Nemzeti Gyűlés.“

Melly szabadon disponált *Robespierre*, a' Közönséges Társaság' pénzével, onnan próbállyák mostan a' Meg-buktatói, hogy *Henriot*, a' ki Kommendánsa vala *Páris* Városának, és Tzimborássa *Robespiernek*; ennek grátziájából, kevés hónapok alatt, nyóltz száz ezer livernek — koránt sem a' maga, se a' *Robespierre*' szűk kintstárjából valónak — ment-ki a' hátán.

Barrere, *Collot d' Herbois*, *Billaud-Varennes*, és *Tallien*' helyyekbe; *Delmast*, Co.

chont, *Fourcroit*, és *Merlin de Douait* választotta a' Nemzeti Gyűlés, Közjóra ügyelő Deputátziójának Tagjaivá, Sept. 2-dikán. — *Barre*, sors szerént változott: a' többek pedig magok kéredzetiek ki a' Deputátzióból.

Erdély Ország.

Kolosvárról, September 7-dikén. — „Az Ország-Gyűlésének terminussa megváltozott, és Novemberre hirdettetett ki, kerülő Levelek által. Annál jobb módjok, és hosszabb idejek lesz a' ki-választandó Követeknek, magokat el-készíteni, és jól megfontolni: miképpen kellessék a' Haza' bődögságára beszélni, úgymint a' melly, fő tárgya az Ország Gyűlésének.

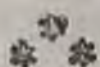
Az ide - való Nemes Magistrátus, izorgalmatosan gondoskodik, Városunk' díszesítésén. Már a' nevezetesebb úttörők ki vagynak rakva, és az ablakok alatt volt pintze-török 's rekeszek el-törlődtenek. Most a' nagy piatz' ki-rakásához fognak.

Szavoja' Dragonyos - Regementjébéli Fő - Hadnagy, Gróf *Rhédei Mihály* Úr, minekelőtte a' táborozásra el-indult volna: házassági életre lépett, Gróf *Bethlen* Borbálával, kiknek arany életet abból is lehet reményleni, hogy nem csak a' szeretet, hanem a' vérség is kötelezi egymáshoz; minthogy a' Grófné' nagy Annya, testvér a' Gróf' édes Annyával.

Ma a' Játtzó-Színben eggy igen nevezetes páfztori énekes Játék fog tartatni, ilyen nevezet alatt: *Lindor és Ismene*, vagy is *A' Tündér Affzony*."

J e l e n t é s e k.

Tek. Ns *Mosony*-Vármegyében, *Párendorf* nevezetű helységben lévő Királyi Posta Hivatal el-adattatik; következőképpen, a' kinek szándéka vagyon, ezen postai hivatalt meg venni: *Párendorf*on a' Posta Hivatalnál, akár pedig Szabad Királyi *Komárom* Városában, a' meghalálozott Posta-Mester', Ns *Keletsényi Mihály* Úrnak Özvegyénél magát jelentheti. — Ezen Posta-Hivatalnál, a' *Bétsi*, *Posonyi*, *Sopronyi*, *Györi*, és *Horvát*-Országba vezető országos utak mindnyájan öszve-ütköznek, 's e' szerént az Utazók, sokan lévén, a' postai Hivatalnak nagyon szép hasznót szoktak bé-hajtani. — Vagyon meg-lehetős épület, mellyben találtnak: három szobák, két kamarák, két istállók, mellyek közzül eggyik nyóltz lóra, a' másik pedig négyre elegendő. Vagyon eggy ökör-istálló is. Ezen kívül vagyon egy fél fedeles kotsi, egy posta-és eggy ordinárikotsik, két, gazdasághoz való paraszt-kotsik; ekék, vas-fogasok, egy szóval, mind azok, a' mellyek a' paraszt gazdasághoz meg-kívántatnak. Tíz ló, két ökör — annyi szántó-földek, tizenkilentz darabokban: hogy ezen földeknek fele, ugarúl hevervén, leg-alább is minden esztendőben el lehet vetni szaz hűsz mérőt. Vagynak még két jó nagy kertek is, a' postai funduson kívül, a' mellyeket a' meg-vejendő úgy használhat, a' mint ő nékie tettízik.

Malmoknak, folyó - vizekre, vagy X
 források' tsatornáikra való jó módú építése;
 a' természet szerént nedves bányáknak, viz-
 merítő eszközök által, alkalmas állapot-
 ban való tartása; forrás-főknek a' föld alól
 való fel - keresése, 's azokból Városokba,
 kertekbe, egy szóval, akárhová való el-
 folyatása, és különbkülönbféle hasznokra
 fordítása a' viznek; vizetlen méjj kútakba,
 ki - apadhatatlan élő - viznek szerzése; a'
 motsáros földeknek ki - száraztása, és hasz-
 nos földekké való változtatása — ezek,
 olly tárgyak, a' mellyeknek tsupa említése,
 ellene - mondhatatlanúl bizonyítja, melly
 szükséges legyen azoknak fundamentomos
 tudása a' két Magyar Hazában. Én Alólírtt,
 Istenem' segedelme, és szorgalmatosságom
 által, olly mértékben meg - ízerzettem
 magamnak az elől - számláltt, 's több afféle
 tárgyaknak fundamentomos tudását — a'
*Practica Hydraulica*i esméretet — hogy
 az által, születésem' földjén kívül, betsü-
 letemet, 's tisztességes élelmemet érdemlem.
 Igaz magyar szívemtől indíttatván, óhaj-
 tanám Nemzetem közzé is tudományomat
 által - plántálni; melly tzélt hogy elérhessek,
 hívok magamhoz, Tanítványimnak, hat
 Magyar Ifjakat, olly ajánlás mellett: hogy
 3 vagy 4 éltendők alatt, el fogom őket

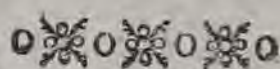
készíteni olly Mestereknek, a' millyen magam vagyok. Nálam fog lenni szállások, és élelmekre két két forintot fogok adni egynek egynek hetenként; azontúl pedig három három forintot. — Meg-kívántatik benne: az egészséges és erős test, jó erkölts, jó ész, olvasásban, írásban, és számvetésben való gyakorlottság, vagy ha több tudománnyok lejénd: még annál jobb; végre, faragáshoz, föld-ásáshoz, és minden egyéb hydraulikai külső foglalatосkodásokhoz való kedv. A' kik ezen meg-kívántató dolgokat, a' serénységgel és szorgalmatossággal egygyütt fel-találják magokban; 's az általam elő-adatott úton akárnak fundamentomot venni jövődöbéli szerentséjeknek, 's hasznos Hazafiúságjoknak: engemet két hónapok alatt el ne múlassanak illy tüzim alatt tudósítani:

'A Monsieur
Monsieur *Michel David Ajtay*, Hydraulique.

à

Vienne.

(*Im Fürst Stahrembergischen Hause, auf der Wieden, Nro 90.*)

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMEVEL.

25.

Költ Bétsben, Szent Mihály-Havának (Szeptembernek)
23-dik napján, 1794-dik Efstendőben.

Hadi Környütlállások.

Fouren le Comteből érkezett 7-dik, 8-dik, 9-dik és 10-dik Szeptemberi Tudósításai H. Kóburgnak, ezeket foglalják magokban: „Mivel az Ellenség, igen megszorodott vala Pilsennél, és szüntelen való mozgásban volt: erre nézve szükségesnek ítélte Gróf Clerfayt, hogy ő is erősítse Mózaí Seregünk' jobb szarnyát; a' mint-hogy Sept. 8-dikán reggel, el is indította a' Fouroni taborból Baró Alvinczy Hadi-

C c

Tármestert, nyóltz Batalion gyalogsággal, és 12 lovas Svadronokkal, *Maeſtricht'* tájára. E. M. L. Báró *Werneck*, és Generalmájor *Kray*, a' kik ott állottak vala már ennekelötte, a' magok Korpussaikkal, parantsolatot vettek, hogy B. *Alvinczy*hez tartsák magokat, és hogy annál könnyebb lehessen az egyesülés: katonai-híd állítódott fel hajókból a' *Móza*-vizén, *Maeſtrichten* alól.

„*Luxemburg* Tartományunkban, *Virton* Városaig nyomúlt egy Fr. Sereg-olztály *Lahaye* és *Ízel* tájjáról; más fr. Sereg-olztály pedig *Longwiból*, *Arlonig*. Ezen két Korpusoknak száma, öt és hat ezer között vagyon, (*Virton*, 9 óránnyi járó földre esik *Luxemburg* Várától, napnyúgot felé; *Arlon* pedig négy óránnyi, észak és napnyúgot között.)

A' *Kolóniai* Frantzia Újság után közöllyük az itt következő két Leveleket, mellyek, 12-dik Septemberben költek *Fou-ron le Comté*ből, és *Hervé*ből. — A' *Fou-ron le Comte*i levélnek, ez a' foglalatja: „Vevén élzre Ts. K. Gen. *Kray*, hogy az Ellenség, viadalt akar kezdeni: jobbnak ítélte azt megelőzni. Fel-kerekedett tehát a' kormányozása alatt lévő Sereg-olztallyal, 's meg-támadta *Tongres* előtt a' Frantziákat, kiknek számok, 25 és 30 ezer között völt. Ezek, keményen ellent-állottak két órákig: de dél-felé vissza-vonták

magokat, alkalmas veszteséggel. Generál *Kray*, két gránátéros bataliont szállított bé *Tongres*-be; Előlvigyázóit pedig a' *Tirlemont*-i tsinált-útra állította ki *Tongres* Kapuján kívül. Sántzokat kezdett annakutánna hányatni *Tongres* és *Maastricht* között, és battériákat készíttetni a' *Tongres* mellett lévő tsinált úton. Négy szökött Frantziák érkeztek ide *Lüttich*-ből tegnap estve. Ezek, azt beszélik, hogy az Ellenség, *Antverpiától* fogva *Namurig*, egyszerre szándékozik meg-támadni az egyesült Seregeket; hogy alkalmatosságot nyerhessen *Bréda* és *Maastricht* Várainak ostrom alá való vételére. — A' *Hervei* leve-
 vélnek ez a' Summája: „Tegnap hadi-tanáts tartatott a' *Foureni* fő quártélyban: a' mellynek következése, egy közönséges hartz lesz, úgy itéllyük.

Brédába, egy Frantzia Tiszt vitte meg írásban azt a' Végzését a' Frantzia N. Gyűlésnek, mellyben vissza-vétegetett, az *Anglusok*, és *Hannoveránusok* ellen hozott előbbeni kegyetlen Végzés: hogy t. i. *Anglus* és *Hannoveránus* Katonának ne adjanak pardont a' Fr. Katonák. — Az emített Tisztról futamodott vala az a' hír, hogy fel-kívánta *Brédát*.

Albert Hertzegnek Schwetzingeni fő-quártélyából Sept. 12-dikén: „Tegnap, sok falukból össze-gyűjtöttek munkásokat a' Frantziák, mivel *Türckheim*, és *Grün-*

stadt között a' *Herxheimi* magassabb fekvésű földön sántzokat akartak hányatni: de H. *Hohenlohe*, és *Blücher* Prusszus Generálisok, éppen az *Ober-Sulzheimi* geréndeken voltak ekkor: 's ellene indították lovasságjokat a' frantzia őrizetnek, a' mellynek védelme alatt dolgoztak a' Munkások; el-verék azt szereztsésem, és az el-kezdett munkát széllyel szóratták. Más Tudósításból azt olvassuk: hogy Sept. 13-dikán ismét sántz'-hányatáshoz akart fogni az Ellenség: és ekkor is meg-támadtatott, a' Prusszusok által; hanem: Mitsoda ki-menetellel, arról nem szól a' Tudósítás.

Trier (Trevirum) Városáról, még nints egyéb bizonyos Tudósítás: hanem hogy Sept. tizedike tájján igen közel nyomúltak vala már ahoz, a' Ts. K. és Prusszus Seregek.

Frankfurtból Sept. 6-dikán: — „A' *Rajnai* Ts. K. Sereg' Fő Vezére *Albert* Királyi Hertzeg, szíves igyekezettel rajta vagyon; hogy a' Német-Birodalmi Sereg, mentől előbb egész-számúvá lehessen. — A' *Spírai (Speyeri)* Hertzeg-Püspöknek nyomos indító-okokat terjesztett eleibe, hogy ő is venne hathatós részt az említett zélnak végre-hajtásában: de ez azzal mentette magát, hogy az ő birtokainak nagy részét ki-pusztította az Ellenség; 's arra a' kevés fegyveres-népre, mellyet a' Birodalmi Sereghez kellene nékie adni, szüksége

vagyon, magánál is a' még meg-maradott Birtokaibéli belső rendességnek fenn-tartására. — A' *Frankóniai* Kerület' Gyűléséhez is írt *Albert* Hg, és kívánta tudni a' fel-fegyverkezett lakosok számát, 's Vezérjeiknek neveiket. Kívánta továbbá ezen fegyveres-népnek, az ő Hertzege' fő vezérlése alá való adattatását, hogy annak mindjárt hasznát vehesse, mihelyt a' szükség kívánja. A' Gyűlés azt felelte, hogy eggy olly messze-lévő Kerületben, mint a' *Frankóniai*, tsupán belső-óltalomra való eszköz, a' Népnek fel-fegyverkeztetése, mellyről még előbb a' Szomszédokkal kell beszélni. Illyetén intézet, különös dolga minden Státusnak magának. Ha ugyan csak tökéletességre menénd az: igyekezik a' Gyűlés, eggyezőleg lenni eránta, a' Hertzeggel.

Londonból Sept. 2-dikán: — „ Lord *Howe* kormányozása alatt lévő nagy hajó-Seregünk, nem hagyhatja el *St. Helene* Szigetjét, melly, 25 mértföldnyire esik, Országunknak (Ángliának) *Cornwalli* szélétől, az ellenkező szelek miatt. Ezen veszteglés, igen nagy kedvetlenséget okozna minékünk: hanemha több rendbéli Tudósítások biztatnának az eránt; hogy, bé-kerítették hajóink az *Ostendai* Kikötőhelyet. Nagyön félnek *Ostendában* a' Frantziák, ne hogy az ottani Kikötőhelybe, gyűjtő hajókat hajtsanak bé éjtszakának idején a'

Miéink, és ugyan ebből az okból mind el-
 szállítottak onnan a' puskaporos hajók a'
Brüggei (*Brugesi*) Tsatornába. — *War-*
ren vezérleése alatt lévő hajós - Sereg-olttá-
 lyunk, egy nagy, és két kisebb frantzia
 fregátokat addig üzött *Kis-Britannia* szé-
 lén, míg olly helyre találtak azok menni,
 a' hol fel akadtak a' víz' tsekélyisége miatt.

A' *Londoni Újságok*ban elő vagyon
 adva szám szerént: mind az egyesült Ha-
 talmasságoknak; mind Frantzia Ország-
 részéről, 1793-dik esztendő' Februáriussá-
 tól fogva első Augusztusig, a' nyertt és ve-
 szett hajóknak száma; illy renddel: *Nagy-*
Britannia nyert 299 frantzia hajókat; más
 Hatalmasságoktól pedig 81-et. *Spanyol*
 Ország nyert 21 frantzia hajókat; 's 9 más-
 féleket. *Hollandia* nyert két fr. hajókat. —
Frantzia Ország, nyert az Ánglusoktól 568
 hajókat, és száz másféleket. — — Ezen
 folyó 1794-dik esztendőnek első Februá-
 riussától fogva első Augusztusig nyertek az
 Ánglusok, 67 frantzia hajókat, mellyek kö-
 zözött 4 fregátok vagynak, 's egy salupp,
 és egy káper — 13 *Svéd Országiakat*; 11
Dániaiakat; egy *Hollandiait*; egy *Prusz-*
sziait; két *Amerikaiit*; egy *Hamburgit*. —
 A' Frantziák nyertek 236 Ángliai hajókat,
 mellyek között, egy Fregát, és 3 Káper
 vagyon; 32 *Hollandiaikat*; négy *Spanyol*
 Országiakat; öt *Portugalliaikat*; 3 *Prusz-*
sziaikat; 5 *Amerikaiakat*; és 3 *Dániaia-*

kat. — Az egyesült Hatalmasságoknak veszteségjékhez számláltathatnak azok a' 31 hajók, melyeket vissza-nyert ugyan Lord *Howe*, de ismét el égettetett: valamint a' Frantziák veszteségjékhez tartoznak azok a' nyóltz első nagyságú hajók, melyek közül kettőt el-süllyesztett Lord *Howe* Júniusnak első napján; hatot pedig el-fogott.

Olasz - Otszágból. —

Nizzából Aug. 31-dikén: — „Az ide való Kikötőhelyet, mindenfelől bé-kerítettek az Anglusok.

Genuából Sept. 4-dikén: — „Ezen Hónapnak első napján olvastatott fel Kormányfzékünkben, eggy Jelentése a' *Nagy-Britanniai* Udvarnak, melyben, az eránt bíztat meg bennünket; hogy nem fogja többé fegyveres hajói által bé-kerítve tartatni Kikötőhelyünket.

Lengyel - Országból. —

Varsó Városa' ostromaltatásának félbe szakadását, következendőképpen adja elő egy Tudósítás, melly Sept. 6-dikán költ a' *Varsó* előtt feküdt *Prusszus* táborból, 's a' *Berlini* Újság által közönségesseé tevődött: „Minekutánna, a' *Varsó* előtt álló *Prusszus* Sereg, fáradhatatlan munkálódásai, és kivált a' múltt Hónapnak 26-dik és 28-dik napjain nyert győzedelmei által, a' Város előtt lévő utolsó *Redutjaiba* (föld-váraiba) verte volna vissza

az ellenséget; 's igen közel vala már tzé-
lyához, hogy t. i. el-foglallya *Varsót*,
mellyben, ízéket emele magának a' Len-
gyel-Országban is el-hatalmazott Revolu-
tzió' lelke: — történt hirtelen, hogy *Déli-
Prussziában*, (melly, ennek előtte *Nagy-
Lengyel-Országának* neveztetett, a' *Var-
sóból* oda hatott mindenféle titkos ösztönö-
zések, és helytelen 's egymással rosszul
eggyező 'szabadság'-képzelődéseknek su-
gallásaik által, olly erőben ütötte ki magát
véletlenül 's nagy hirtelenséggel egy tüzes
Insurrektzió; hogy a' kis Nemességnek leg-
nagyobb része, néhány Főbbeknek vezér-
lése alatt, mindenütt fel-kelt egyfizerre, 's
ugyan arra kényszerítette a' maga Alattva-
lóit is, kik, szerentséseknek tartották vólt
magokat, hogy jó és bölts Uralkodójoknak
Királyi páltzája alatt, ki szabadúlhattak az
előbbeni terhes járom alól. Mindenféle fegy-
verrel, 's még egynehány ágyúkkal is ma-
gát el-készítve, össze-tsoportozott, akasz-
tó-fákat állított-fel mindenféle, 's azokkal
fenyegetett meg mindeneket, valakik nem
akartak hozzája állani; sok Városokat, az
azokban találtatott Királyi Kasszákkal egy-
gyütt ki-rablott; a' Királyi Tisztviselőket
fel-aggatta; meg-támadott, 's le-öldösött
egynehány kitsin Katona-tsoportokat; fel-
gyújtott egy liszt-magazinomot, 's még a'
Slésiai határon is néhány falukat; el-vett
egy rakás zabot, melly, az Ármádia szá-

mára vólt rendelve, és haramiáskodott minden Ország-útakon; úgy hogy minden közösülés (kommunikátzió) 's postajárás, félbe-szakadt; és ámbár némelly helyeken, erőss ellentállásra talált: reá mehetett mindazáltal, hogy *Wrazlawiecnél*, el-foglalt tizeneggy hajókat, mellyek, munitziót (az az: golyóbist, puskaport, és lövéshez kívántató egyéb készületeket szállítottak fel *Graudenzből*, a' *Weichsel* (*Wisłula*) vizén. Minthogy e' szerént egéssz *Déli-Prussziát*, és a' *Slésiai* határokat, közönséges pusztítottatástól lehetett féltetni; és helyre nem hozódhatott a' munitzióbéli veszteség, haladék nélkül, a' *Depositóriumnak* távol léte miatt; következésképpen nem-lehetett elegendő mértékben folytatni az ellenség' sántzainak lövöldözését: illy környüállásokban, arra határozta magát Ő Királyi Felsége; hogy *Varsónak* ostromlását félbe-szakassza eggy ideig, 's ezen Hónapnak 6-dikán, *Raszinig* mennyen Seregével, hogy egy jó helyre telepedvén meg, alkalmatossága legyen, mind azon eszközöknek elő-vételére, mellyek meg-kívántatnak a' *Déli-Prussziai* inszurrekctziónak egyfzeri meg-fojtására; 's Vezérjeinek, és Eszközölőinek példásan való meg-büntetésére. Az Orosz Sereg-osztály, *B. Fersen* Generállieutenánt-nak kormányozása alatt, *Piaczesnánál* szállott táborba.

*Székel*y Oberster, a' kit 28-dik Aug. ban feles számú Sereg-osztállyal indított el *Var-só* alól a' *Pr.* Király Déli-Prussziába, követ-kezendő értelmű Tzikkelyeket útasított oda, Augusztusnak 30-dikán stafétán *Suchazewi* fő-quártélyából: 1.) Minden, valaki, pus-kával, vagy más fegyverrel találtatik: ke-gyelem nélkül le-fog vágattatni, vagy mind-járt azon helyen, a' mellyen találtatik, fel-fog akasztatni. 2.) Minden Nagyokat — világi és egyházi rendűeket — valakik okai, vagy részesei ezen zenebonának, leg-kis-sebb halasztás nélkül fel-fogok én akasztat-ni, vagy Várbéli örökös munkára küldök, és ha vétkesek a' Feleségeik: azokat is így büntetem, és minden jószágaikat el-fog-laltatom. 3.) El-fogatok, és Várba kül-dök minden gyanús személlyeket. — Férj-fiúi és Asszonyi nemén lévőket — valakik részt-vevnek a' háborgásokban. 4.) Ha valamelly Nemes, vagy Egyházi Személly-nél magánál, vagy a' jószágában, Inszurgens, vagy Haramia-bandák tartózkodnak; és erről maga, vagy a' Tisztartója, akár én hoz-zám, akár a' leg-közelebbi Kommandóhoz vagy Dikasztériomhoz nem téfzen jelentést; vagy az efféle bandákat lappangtatja, és táplállya: tartozik a' Nemes, vagy Egyhá-zí Személly, nem tsak meg-téríteni nyom-ban a' történő kárat; hanem még e'-felett, testi büntetéssel, vagy a' környülállások-nak mivóltjokhoz képest halállal is büntet-

tetik. Tartozik ezt a' Papság, minden Vasárnap, és Innep-napokon el-olvasni a' Kathedrából: és ha el-nem olvasándja: elveszti hivatalát és beneficiumát.

A' *Déli-Prussziai* Kormányfő, következő Hírdetményt (Promulgátziót) tétetett közönségessé *Posen* Városából, Aug. 31-én minden lakosok között, a' Prussz. Király' nevében: 1.) Mivel a' békesség-szerető Alattvalónak első és leg-szentebb kötelessége hozza azt magával; hogy semmi más parantsolatoknak ne engedelmeskedjen, hanem tsupán azoknak, mellyeket a' maga Fejedelmétől veszen, az attól elő-állított Magisztrátusok által; ehez képest, semmi Magisztrátusnak, és semmi Földes-Uraságnak nints arra jussa, hogy a' Polgárokat, és Parasztokat (a' Fejedelem ellen való) fel-kelésre kényszerítse, sőt inkább van jussok ezeknek, és tartoznak nem-engedelmeskedni, és ellentállani az efféle parantsolatoknak. 2.) *Déli-Prusszia'* minden lakosainak — Városiaknak és Nem-városiaknak — szorossan meg-tiltatik e' szerént Ő Kir. Felsége' nevében, jó indulatból, és a' Törvények által meg-határozodott kemény büntetésnek alatta, hogy, ha az Inszurreksek, embert, lovat, fegyvert, pénzt, kenyeret, szénát, abrakot, eleséget, 's egyéb más efféléket kívánáندانak, ő tollók: legkissebbnyire is azoknak ne engedelmeskedjenek: sőt inkább tartoznak, az efféle kí-

vánságokat és a' személlyeket, mellyek vit-
ték azokat ő hozzájuk, a' leg-közelebb lé-
vő Katonai-Törvényfűzékhez küldeni. 3.) A'
Paraszti-Rend, — mellyet, mindenkor úgy
tartott Lengyel Országban az Ura, mint rab-
szolgát, 's úgy is bánt véle, melly, a'
Prussz. Igazgatás alatt mindennémű óltal-
mat talál az ez előtt szokásban vóltt Tiran-
nusságjok ellen a' maga Urainak, kik most
imitt amott, meg-lehet, hogy nintsenek
meg - elégedve az Igazgatással, abból az
okból; mivel a' föld-népének szorongat-
ása meg - nem engedődik különösen inte-
tik, hogy ne hagyja magát meg vakíttat-
ni, a' jobbágyságtól való fel-óldoztatásnak,
és az Udvari szolgálatok' meg-kevesebbít-
tetésének ígéretei által, minthogy ezen ígé-
reteknek tellyesíttetésekhez tsak olly keve-
set lehet fundamentomosan bizni; mint a'
Vallásnak képzeltt szabadságához; ő Prussz.
Kir. Felsége ellenben igen hajlandó leszen,
ezen és még több hasznokban is részeltet-
ni a' Paraszti-Rendet, ha hívségében és
tsendességében, állandóúl meg-maradánd.
Még azon Parasztnak is, a' kik talán reá
hagyták magokat vetetni az Insurrekció-
hoz való állásra; de most ismét vissza-tér-
nek haladék nélkül honnyaikba: és tsende-
sen fogják viselni magokat faluibban, a'
meg-történttekről való tökéletes el-felejt-
kezés ígértetik az ő Kir. Felsége' nevében.

Elegyes Tubósítások.

A' *Ferrárai* (Olasz) Hertzezségnek Kormányfője mellett Auditorságot viseltt *Mancurti* nevezetű Urat, azzal vádolta *Valentinelli* Ferentz, hogy veszedelmes Ember. *Mancurtit* tehát Várba zártak: és protzessust indítottak ellene: azonban ki-világosodott a' protzessusból, hogy *Mancurti*, ártatlan. Meg-értvén ezt Pápa ő Szentsége — mint a' *Ferrárai* Hertzezség' Fejedelme — tüstént parantsolatot küldött a' *Ferrárai* Al - Kormányozóhoz, hogy *Mancurti* Urat, minden haladék nélkül helyheztesse vissza betűületébe, és tisztségébe: *Valentinellire* pedig, mint rágalma-zóra szolgáltattasson törvényt. “

Nápolyból Aug. 30-dikán: — „Eggy tudós Egyházi-személy, — *Sacco* József nevezetű — más tanúlt Emberekkel egygyütt, bé-botsátkozott Júl. 15-dik napján a' *Vesuvius* hegye üregébe, 170 lépésnyi mélységre, a' hol meg-állapodtanak eggy kö-fziklán, melly az üreg' oldalából nyúlt ki, 's meg-mérték rólla a' még alattok lévő mélységet is. Találták azt mintegy 330 lépésnyinek: És így a' *Vesuvius* torkának 's gyomrának vagyon mintegy 500 lépésnyi mélysége. “

Magyar Ország.

† Újvidékről Sept. 15-dikén: „Ezen hó-
napnak 10-dikén, igen nagy és kártékony
egi haború vala itten. A' *Duna* hidjat szél-
lyel izaggatta a' kemény szélvész. A' izöl-
löket el-verte a' jég. A' hol el-kezdődött
vala már a' szüret: fel-borogatta az árviz,
a' izöllövel rakott kádakat. Nyomorúság-
ra jutottak némelly lakosok, a' kik, szől-
lejeikből táplálták magokat. A' *Pétervári*
majorokban, házat is sokat el-seprett a'
viz. Egy hajó, melly a' Kamaráé volt,
és fát hozott vala *Futakról*, el-süllyedt. “

„Tiszta búzát, drága pénzen se lehet
itt kapni: a' leg-szegényebb búzának pesti
mérője négy forinton kél. Az úgy neve-
zett *munt* vagy *mont* lisztnek (liszt-láng-
nak) mázsája: 6 forint; a' 'semlye-liszté
pedig, négy. A' múltt ősszel, nyóltz ga-
rassával fizettük a' zabnak pesti mérőjét:
most, 2 for. 12 kron vesszük. “

„Sept. 14 dikén reája ütöttek a' *Ne-
slinyi* Mólnárra, némelly gonosz emberek;
's meg-folztották mindenétől, még életé-
től is.

A' *Hegyallyáról* Sept. 3 dián: —
„Máslzor November' felére végeztük a'
szüretet: most Oct. 18-dikára szándékozunk
készen lenni vele. Augustus' felétől fogva,
sokkal edesebb izöllöket elzünk mi itt az

idén, mint ettünk vala a' múltt esztendőben Sept. végén. Aug. 22-dikén szép esőnk volt, melly után, kezdenek ki-hasadozni a' szőlő-gerezdek, és szépen készülnek az aszú-szőlő szemek. A' hordók drágák: — hat máriás párjok: mivel a' nagy szárazság miatt nem lehetett vízen fát szállítani.

Egerből is azt írják, hogy igen jó borok fognak készülni az idei mustból: bőven volt aszú-szőlő is. Most meg-lehet ott venni hat aranyon, az aszú szőlő-bornak (aufzbruchnak) akóját, mellyben, a' seprőn kívül, hatvan szín ittze vagyon.

Béts.

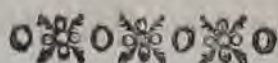
A' Keresztes-Dámák' Rendjébe 28 újj Tagokat méltóztatott fel-venni Sept. 14-dikén Tsálszárné ő Felsége, a' ki ezen fényes Rendnek maga a' Fő Védelmező. Aszönya: Hat, rész-szerént született; rész-szerént lett Magyar Dámák is vagynak az újj Tagok között, úgymint: Báró *Lusinszky*-né, született *Henter* Báró-aszöny; Báró *Vécseyné*, született *Zichy* Gróf-aszöny; Gróf *Battyánné*, született *Stubenberg* Aszöny; Gróf *Dessöffyné*, született *Laffert* Báró-aszöny; Gróf *Kollonits* Maximiliánné, született *Haugwitz* Károlina Gróf-aszöny; Báró *Keményné*, született *Battyánné* Gróf-aszöny.

*Sopron Vármegyéből való Kis-Mar-
toni Fi, Rouland Henrik nevezetű Zsidó,
Keresztyén Vallásra tére itten, 's meg is
keresztelteték Sept. 14-dikén, a' Schön-
brunni Ts. K. mulató-palota' Templomá-
ban, az egész F. Udvar' jelenlétében. An-
tal Fő Hg; és Mária Anna Fő Hertzeg-
asszony, lettek Kereszt-Attyává, és Kereszt-
Annyává.*

J e l e n t é s.

Egynehány el-adni való nyomtatvá-
nyok érkeztek a' *Magyar-Hírmondó'* Ki-
adóihoz, következőkhez tizimű Munkából:
*Paraszti Majorság. Fordít. Vanierből Ba-
róti Szabó Dávid. — Második kiadás. Meg-
jobbítva. Kassán, Fűskúti Landerer Mi-
hály betűivel. 1794. 8-ad rétbén 408 lap.
Az árra eggy nyomtatványnak 40 kr.*

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDelmével.

o❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖

26.

Költ Bétsben, Szent Mihály-Havának (Septembernek)
26-dik napján, 1794-dik Elztendőben.

Hadi Környűállások.

Mannheimből Sept. 13-dikán: — „F.
M. L. Gróf *Wartensleben*' vezérlése alatt
mintegy tiz ezerig való Ts. K. Katonaság
táborozott vala még Városunk előtt; ha-
nem mai napon, reggeli négy órakor, min-
den ágyúival, és bagázsijával együtt
Lambertheim felé indúlt, 's izándékozik ott
még ma éjtszaka által-szállani a' *Rajná*n,
hogy erőssöbödjön általa azon Sereg-oliz-
tály, melly, Ts. K.; Prussziai; 's Nemet-

D d

Birodalmi Vitézekből vagyon eggyesülve; és *Möllendorff* Prusszus Vezér, a' ki nagy részével a' Pr. ármádiának *Trier* felé vette útját, bátorságossan dolgozhasson, Ts. K. Generális *Blankensteinnal* eggyezőleg a' Frantziák ellen. “

„ *Germersheimnál*, sántz-készítésben foglalatoskodik az Ellenség. Több Munkássa minden nap, ezer Embernél.

„ Reggeli hat órától fogva, délelőtti tíz óráig, nagy ágyúzást hallottunk ma, azokról a' hegyekről, mellyek, *Freinsheim*, és *Durckheim* között vagynak. Azt is lehetett látni, hogy *Durckheim* felől sűrű füst módjára emelkedett fel a' por a' levegő-égbe.

Moguntziából Sept. 15-dikén: — „ Úgy halljuk, hogy a' Prusszusok, egy Fr. Kurirt fogtak, a' ki, Instruktziókat (Útasításokat) vitt írásban *Trier* (*Trevirum*) felé, az ott álló Fr. Generálishoz. Az Instruktzióknak értelme e' vólt: „Ha látja a' Generális, hogy ellent nem állhat a' nagyobb számú Ellenségnek: úgy hagyja el *Triert*; de előbb, vettessen annak tüzet négy felől. Ez a' Történet, siettette, a' Prusszusoknak *Trier* felé való menetellyeket, ne hogy megkaphassa más Kurir által az említett Instruktziókat a' *Trieri* Fr. Generális.

Mannheimből Sept. 18-dikán: — „ Némelly Utazók érkeztek ide tegnap este, kik azt beszélik: hogy a' *Hohenlohei* örö-

kös Hertzég' vezérlése alatt lévő egyesült Sereg, mellynek egy részét teszi Ts. K. Generális *Benyovszki* Korpusa, *Lautern* felé indult. Azt is bizonyítják ezen Utazók; hogy nintsen több a' Frantziáknak, hét vagy nyóltz Batalionjoknál *Lautern*ben, és *Landstouhl*ban: melly Batalionokat nem igen lehet többre számlálni négy vagy öt ezer Embernél; ha a' Frantziák között uralkozó nyavalyákat meg gondoljuk. — Ma reggel, mihelyt kezdett világosodni: mindjárt ágyúzás hatott füleinkbe, *Lautern*' környékjeiről. Nyóltz órákor, még meg annyi mértékben nevededett az ágyúzás, mint a' millyenben el-kezdődött; 's tartott tíz óráig. *Lautern*től fogva *Turckheim*ig, (mellyet mások *Durckheim*nak írnak) terjedett ki a' viadal. Tizenegy órákor, sűrű füst látzott fel-menni, azokból a' fából készült Strázsa-tanyákból, mellyeket elfoglaltak a' Fr. Forposztok, *Turckheim*' környékjein. “

„Bizonyosnak mondatik, hogy a' mai nap lett legyen meg-határozva, *Triernél* való meg-támadására a' Frantziáknak.

*Aquisgrán*umból *Sept. 13-dikán*: —

„A' melly viadal, tizeneggyedik *Septem*ben történt *Tongres* és *Mustricht* között, nem vólt olyan nagy; mint a' millyennek hirdette az első hír. A' Frantziák ismét nagy erővel vagynak *Tongres*ben. *Tongres* és *Turlemont* környékjein, hatvan ezer-

re nevekedtek a' Frantziák, azzal a' Sereg-ofztállyal, melly, *Valenciennes* alól érkezett hozzájuk. *Lewe-nél*, (*Tirlemont*) és *Tongres* között eggy, erőssen bé-santzolt taborjok vagyon. Az említett Sereg-ofztályt, ostrom-ágyúk is követték *Valenciennesből*, és *Condéból*. „

„Ts. K. Generális *Kráy*' Korpusának ereje, 19 ágyúkkal is öregbedett, mellyek, mind 16 fontos golyóbisúak. „

„*Károly Fő-Hertze*gről bizonyosnak állítják, hogy a' *Rajnai* Sereghez menénd.

Hervéből Sept. 13-dikén: — „A' *Mastrichti* vagy *Maestrichti* Kommandáns sok Házakat le-rontatott vala már, mellyeket, haszonra fordíthatott volna, ostrom' alkalmatosságával az Ellenség: 's még többeket is szándékozott vala le-rontatni; de, ellenző parantsolatot vett.

Fouren le Comteből Sept. 15-dikén: — „Ts. K. Generális *Kráynak*, *Tongres* mellett lévő taborát, maga vizsgálta meg tegnap *Jourdan* Fr. Generális 500 lovasokkal. — Minden betegjeink, *Aquisgránumba* küldöttek.

Aquisgránumból Sept. 15-dikén: — „Úgy halljuk, hogy a' Ts. K. *Móza*i Sereg' fő-kvartéllya, elébb fog szállítódni holnap; *Fouren le Comteből*, a' *Móza*n által. — Déltől fogva nagy ágyúzás hallatik ide, *Huy* környékjeiről.

A' *Hollandiai* Sereg' Kantzelláriájából költt Tudósítás, így ad elő egy Történetet, melly, 6-dik és 7-dik Septemberben esett *Bréda* előtt: „*Osterhout* és *Bréda* között állott Előlvigyázóinkat megtámadta az Ellenség, Sept. 6-dikán. Gondolták említett Vitézeink, hogy az Ellenség, alkalmas erővel fog elő nyomulni: azért is villza-vonták magokat *Steelhovenen* által. *Bréda* Kommendáns *Geusau* Generálmajor; ki küldötte az Ellenség ellen 7-dik Sept. ben, egy részét a' Várbéli őrizetnek, melly is, olly foganasosan dolgozott; hogy a' Frantziák közzül, a' kik, jó számmal valának *Prinsenhage*ban; de kénytelenítettek onnan el-vonni magokat: 150-en hullottanak el — nem számlálván ezekhez a' megsebesedetteket —; és el-fogattattanak hatan, a' *Waldeck*' Volontérjai által. A' *Hollandusok*' részéről, igen kevés vólt a' veszteség. — Villza-tértek mindazáltal a' Frantziák — így ír egy *Hágai* Levél — az említett környékekre; és Sept. 9-dikén tábori ágyúkat is vittek oda. Az ostrom-ágyúkat *Valenciennes*ből várták.

Azon 6 első nagyságú hadi hajók között, mellyeket Júniusnak első napján vett vólt el Ánglus tengeri Vezér Lord *Howe*, a' Frantziáktól: leg szebbnek tartatott, és harmintz ezer font sterlingre betsültetett, l' *Impetueux* nevezetű, 80 ágyús hajó. Ez is a' *Portsmouthi* Kikötőhelyben vólt

a' többiekkel együtt: de már nints, mert el-égett. Meg-gyúladása' okának következendő történet, mondatik okának lenni: A' mint merte vólna belölle a' meg-romlott puskaport egy Ember, vas-lapáttal: úgy találta ezt, egy vas szegnek talzítani, hogy az össze-ütődött két vasból, szikra pattant ki, melly a' puskaport fel-lobbantotta. Hogy a' hajó' tsináló-helyek, és az oda nem messze lévő puskaporos Magazinom, épségben maradhattanak: oka ennek az; minthogy rendelések tétettek, hogy a' meg gyúladott hajó előbbeni álló helyén maradjon mind végig.

A' *Modenai* Hertzeg, már ennekelötte őt; mostanság pedig, négy ezer Katonasággal erősebbítette maga részéről, az *Olasz-Ország*i egyesült Sereget.

Rosás nevű Kikötőhelyéről *Spanyol-Ország*nak, az a' hír futamodott vala; hogy el-foglalták azt a' *Frantziák*. Ezt a' hírt meg-tzáfolta egy *Spanyol* hajó, melly, négy napi útazása után, érkezett a' nevezett Kikötőhelyből *Genuába*, Sept. 12-dikén. Egyszersmind azt is állították a' hajón-lévők: hogy elegendő erő vagyon *Rosás*ban az ellent-állásra.

*Spanyol-Ország*nak *Barcellóna Városából* Sept. 4-dikén: — „Olly foganatja lett azon Buzdító-Írásnak, mellyet Első-Minister *Hg Alcudia* intézett Nemzetünkhöz a' Király' nevében; hogy már őt

Tartományoknak minden fegyver-fogható Lakossaik valósággal fel-fegyverkeztek, és egy rész belőlök helyben maradt belső védelmül; a' más rész pedig, *Ó - Kasztília*nak fő - Városához *Burgos*hoz, gyülekezett. *Biskája* Tartományunkból nevezetesen, takarodott *Burgos*hoz 30 ezer Ember; *Arragóniából* is 30 ezer; *Katalóniából* 18 ezer; *Valentziából* 20 ezer; magából *Madrit* Városából 12 ezer. Ezen ropantt Sereget, a' Király fogja kormányozni, maga fels. személlében.

Elegyes Tudósítások.

*Dániának Fő - Városából Koppenhága*ból *Sept. 6-dikán*: — „Tellyes bizodalunk vagyon, hogy *Ángliával* békességben marad *Dánia*. Híre is vagyon már, hogy partunknál fekvő hadi hajóink nyúgodalomba fognak helyheztetődni, és *Sept. 16-dikán* kezdődik a' hadi készülétből való ki-vetkeztetések, melly esetre, *Carlscronába* fog akkor vissza térni a' *Svéd* hajós - Sereg.

Konstántinápolyból Aug. 12-dikén: „A' *Török Tsáizár*, által fordíttatta török nyelvre, 's maga meg - vizsgálta azt a' *Beszédet*, mellyet úgy hirdettek ki sok *Újságok*, mintha azt, *St. Just* (*Robespierre*nek tizim borás, és vele együtt gilljotínoztott Társa) mondotta volna el a' *Közzóra* ügy elő *Deputátzióban*. Valami abban, *Török Ország*nak, *Fr. Ország*gal való tizim-

boráskodásáról mondatik, mind azt, hazug költeménynek deklaráltatta a' Tsászárnak, a' Fr. Ország ellen egyesült Hatalmasságok Miniserjeiknél, és olly parantsolatot adott ki az itt lévő Fr. Konzulnak *Descorches*nek, hogy rakassa tüstént hajóra, minden Hazájafiat, valakik, Jakobinusságról gyanúsok, 's küldje azokat *Marseille* (*Marszilia*) Városába. Közöttök vagyon az el küldendőknék *Henin* nevezetű híres Jakobinus is. — A' Státus-Tanáts' Tagjai közül számkivetésbe küldödték innen némellyek, a' kik, hajlandóságokat mutatták a' Fr. Revoluzióhoz, és az Orosz Birodalommal kezdendő háborút igen hasznosnak hirdették, Török Országára nézve. Két Görögök is estek ki a' Tsászárnak grátziájából, úgymint: Hg *Ypsilandi* Sándor; és az Oláh-Országú Hospodárnak kissebbik Ötse, a' ki, Első Tolmátsza vala a' Portának. “

„Az *Asiai* Tartományokban még se' tsendesedtek le némelly Basák: valamint *Drinápoly* (*Adrianopolis*) tájján se' a' Haramiák. Itt *Konstántzinápoly*ban is vagynak némelly háborgós fők, kik, ezekben a' napokban tüzet támasztottak, mellynek sok Házak lettek prédáivá, 's még többek lettek volna: de, a' Tsászárnak személlyesen meg-jelent az égésnél, nagy siettséggel, és mind szóval, mind pénz' osztással buzdította a' tűz-óltó személlyeket, kötelesség-jeknek serény tellyesítésére. A' Népnek

nagy örvendezései között tért vissza Ő Nagyurasága a' maga palotájába. "

„ Júniusnak 5 dik éjtfzakáján föld-indulás volt *Tenedos* nevezetű szigetben, melly, az Archipelaguson fekszik. Reggelre kelve, egy újj szigetetske tűnt szemekbe a' Tenedósiaknak, az ő szigetek, és Ásiának partja között. Eggy Anglus, a' ki éppen *Tenedosban* volt ekkor: mindjárt ment az újonnan született szigetetskének közelebbről való szemlélésére. Ki-falván belé, fél anglus-mérttföldnyinek találta annak kerületjét. *Korall* nevezetű köveket, és tsigákat kapott benne. Eggy kis tűz-okádó hegyből, melly, a' sziget' közepén emelkedett, verhenyeges füstöt látott feljöni. A' gyomrát ezen hegyetskének korogni hallotta. Naponként nagyobbodik a' sziget.

Brüsszelből azt írták Sept. 2-dikán *Gent* (*Gand*) Városáról; hogy erre, hét millió liver kész-pénz adót vetettek a' Frantziák. *Brüsszelben*, a' Magistrátus' neve alatt, következő értelmű Hírdetmény tétetett közönségessé, Auguszt. 31-dikén: „ Tudjátok, hogy halálos büntetés vagyon végezve azok ellen, a' kik, két árrát szabják a' magok, el-adni való Vagyonjaiknak; nem akarják el-venni az Asszinyátokat (frantzia módi papiros-pénzeket); 's vesztik ezeknek betsét akárminémű módon. Siessetek Polgárok! alkalmaztatni magatokat ezen Törvények-

hez, mellyeknek keménysége, minden tekintet nélkül végre fog hajtódni. Utóllýára intünk benneteket, ne eresszétek el fúleitek mellett intéseinket. Szívetekre kötjük néktek ezeket. A' Törvény metz-vasa készen várja azoknak fejeiket, kiknek vétkes gondatlanságjok, kész-akartva való áldozatjaikká tészí őket a' Törvény' keménységének. Ha ezen intések után, szentsétsétségek érnek benneteket: nekünk, semmiképpen nem lehet tulajdonítani azokat a' gyászos következéseket, mellyeket a' Rosszakaróknak meg-átalkodtságok elközlénd.

Ö Ts. K. Felségének, *Károly* Fő Herceg mellett lévő Első Miniszerje Gróf *Mettelnich*, következő értelmű Írást intézett *Düsseldorf*-ból 19-dik Augustusban, a' *Brabántziai* Kamara' Tisztjeihez: „Uraim! Udv. Kantzellárius Gróf *Trautmansdorff* ö Exc. ja, olly rendelkezést küldötte hozzám a' Ts. K. Felségnek, hogy a' Kormány-szék lételének, haladék nélkül véget vessek; és az ehez tartozott személlyeknek egész fizetésseket meg-szüntessem. Közlöm tehát ezen Rendelést az Urakkal, melly szerint szakasszák mindjárt félbe, hivataljoknak folytatását, és erről a' rendelkezésről Fejedelmünknek, tudósíttsanak minden alsóbb Tiszteket is, valakik a' Kamarához tartoztak. Ki nyilatkoztatott akaratja azonban ö Felségének, hogy a' hivatalokat vi-

selt Személyek között, a' kik különösen érdemeseknek tartják magokat ő Felségének jótéteménnyére: útasíthatják hozzája, Infántziájaikat, mellyekbe mutassák elő, régtől fogva való szolgálatjoknak próbáit; valamint más egyéb indító-okaikat is, mellyeknél fogva jussokat tartják az ő Felsége' nemes szívűségéhez való folyamodásra: hogy minekutánna jól meg-visgálánd ő Felsége mindeneket; láthassa, kiknek adódhatik: esztendőnként való fizetés; egyszerre való jutalom; vagy más segedelem, úgy; hogy az ő Felsége' jóltévése ki ne terjedjen szélesebben; mint engedik: a' mostani környülállások; és az a' szükséges tekintet más Státusaira, hogy felesleg ne kén- teleníttessen őket terhelni.

Frantzia Ország.

Ki-Költöztteknek (Emigrés) ítélte, 's végzette lenni a' mostani Nemzeti - Gyűlés, mind azokat a' Frantziákat is, valakik, ki-mentek Hazájokból 1789-dik esztendőnek előtte, és vissza nem tértek oda 1793-dik esztendőnek első Novemberjéig. Ezen Végzés szerént, minden Frantziák, akármelly régen telepedtenek légyen is már meg valamelly külső Tartományban: nem tsak elvesztik az említett idő ponttól (t. i. 1793-dik eszt. nek 1-ső Nov. étől) fogva minden jószágaikat és jussaikat, mellyek a' Frantzia Közönséges-Társaság' földjén vagynak; ha-

nem gilljotínoztatni is fognak, ha bé - menéndenek valaha Fr. Országba; vagy Fr. Republikánusok' kezeikbe jutándanak.

A' *Rajnai* Departmánokból (Közönséges-Társaság-ofztályokból), mi módon írtódhassék ki egészen a' Német nyelv; 's miképpen vívódhassék bé azokba, más öltözet' módja: ezen két tárgyak eránt különb-különb-féle gondolatjaikat terjesztették eleibe a' N. Gy. nek, *Rühl* és *Hermann* nevű két Tagok egygyezőleg Sept. 3-án.

Lecointre, *Tallien* és *Freron* Nemzetgyűlési Tagoknak neveik, ki - törlődtek Sept. 3-dikán a' Jákobinusok' Laistromából. — Sept. 5-dikén *Laveaux* és *Dufournyt*, úgy támadták meg a' Jákobinusok, mint Kontrarevoluzionistákat abból az okból: hogy ezek igen ki-akarták szélesíteni a' prés' szabadságát.

Magyar Ország.

Újj-Vidékről Sept. 16-dikán: — „A' Kanálist, melly, *Báts* Vármegyében a' Dunát a' Tiszával egybe fogja kötni, most is serényen ássák. Minthogy ezen munka, édes Hazánknak nagy dicsőségére és hasznára fog szolgálni, meg érdemli, hogy abból, a' mit egynéhány hetek előtt a' Kanális árkaiban 's fő-rekesztjében (*Haupt-schleusse*) magam láttam 's hallottam, annyit közöljek a' *Hírmondóval*, a' mennyiből minden Hazafi a' Kanálisnak képét le-

rajzolhatja magának. A' Kanálisnak *Báts Vármegye'* közepén által lellz az útja; *Monostornál* a' Dunából nyílik, *Zomboron*, *Sztapáron*, *Cservenkán*, *Kulán*, *Újj* és *Ó Verbáson*, 's *Szent - Tamáson* keresztül fog menni, és *Tisza - Földvárnál* a' Tiszába fog szakadni. Olly méllyre és szélesre ásatik, hogy egy közönséges nagyságú Dunai hajó abban könnyen el-férhet. Ha a' Duna és a' Tisza, *Báts Vármegyében* egyarány magasságú lapon folya, 's a' két folyó vizekben mindenkor egyarányú maradna a' viz, tehát a' Kanálisnak helybeállítására nem kellett volna egyéb, hanem az említett sorban, kívántató mélységre és szélességre egy árkot ki ásni, mellyen tetzés szerént mehettek volna a' hajók, mint-hogy akkor a' Kanálisban egyarányú lett volna a' Dunával és Tiszával a' viz. Ha úgy volna is a' dolog: ki-ki által látja, nagy áradáskor és apadáskor, melly nagy károknak és akadályoknak lett volna ki-téve a' Kanális. De *Nivellatio* (Föld'lapja magasságának ki-mérése) által úgy találattott, hogy a' *Báts Vármegyei* térség, a' Duna' oldalától fogva a' Tisza felé alább száll, úgy hogy a' Tisza, 26 lábnyival mélyebben foly, mint a' Duna. Ha tehát a' tsupa árok vezetné a' vizet a' Dunából a' Tiszába, a' viz a' Kanálison mélyebben által rontván a' Dunából mint a' Tisza; mel-

lyékre folya, vagy pedig ha ezen vesze-
delem nem következne is, a' viz, a' mély-
lyebb részekre mindenkor úgy le-sietne,
hogy a' hajók a' magossabb részén fenék-
re ülnének. Szükség volt tehát a' viznek,
a' Kanálisban Rekeszt-ek által különbkülönb
féle mellzéségekre egyarányú magasságot
és tsendes meg-állapodást szerezni. Ez úgy
lehet meg, minthogy a' Rekeszt arra való,
hogy a' vizet egy folyó-vízen vagy Kaná-
lison két nagy kapuk által, melyeket az
ember, tetszése szerént ki-nyithat vagy bé-
zárhat, ki-folyathatja a' vizet, vissza is
tarthatja, és alább való térségre, mellyen a'
Kanális tovább megy, szállíthatja.

„Semlinben ('Zimon-ban) is voltam,
nem rég', 's meg-néztem a' Száva Tsútisá-
ból, a' hol a' Száva' tiszta-kék vize, a' Du-
na' fehér-motskos vizével elegyedik, *Nan-
dor-Fejér-Várat*, (*Belgrádot*). Erössé-
gei, pompáson mutatják magokat. A'
Felső-Vár, belől most is pufzta, de a' Ví-
zi-Városból a' sok *Mosék* szépen fény-
lenek. Látom hogy azért nevezték a' Vá-
rat *Belgrádnak* vagy *Fejér-Várnak*, mivel
fejér mész-közlíklákon épült. Kevés most
a' Lakos ebben a' szep és gyönyörű helyen
fekvő Városban. Nints 5 ezer lélek ben-
ne, holott előbb 30 ezernél több lakta.
Midőn néztem a' Várat, akkor még sokan

hóltak ott a' pestisben, 's a' Törökök, a' hegyekre és erdőkbe vették a' Basával egygyütt lakásokat. A' Kommunikátzió is *Semlin*nel igen tsekélly, 's a' Kontumázt igen vigyázó vólt.

Nagy-Györből Mérték' Havának (Septembernek) 22-dikén. — „Fő-Tiszteletű *Balogh Sándor Úr* a' Filozofiának Doktora, a' *Györi* Gymnáziumnak öregbik Tanítója, és Prodirektora, huszonhét esztendei tanítása után, Felséges Urunktól kegyelmesen a' *Györi* Káptalannak valóságos Kánonokjává tétetett 4. Sept. és Mérték' Havának 20-dikán, annak rendi szerént bé is iktattatott.

A' *Kassai* Akadémiában Logikát, Metafizikát, és Erkölsökre ügyelő Filozofiát tanított Professor — *Salamon Norbert Úr* meg - halálozott. — Helyébe más újj Tanító kívántatik. A' ki alkalmatosnak ítéli magát ezen hivatalra: jelenjen meg a' *Pesti* Universitásnál Oct. huszadik napjára, úgymint a' melly napra vagyon határozva, az ottan e' végett tartandó Konkurszus. (Visgálás) Öt száz forint, az esztendei fizetés.

H í r a d á s o k.

A' *Derhám* Magyar *Physico-theologia*-ja találtatik *Bétsben* a' Magyar Ujság-író Uraknál; *Debretzenben* a' Ref. Collégium' Bibliotékájában. *Pesten* *Weingand* Könyv-árros Úrnál. — Az árra 2 Rf. 30 kr.

Paradigmata Orationis solutæ ex usu hodierno Eloquentiæ, cum Tractatu de stilo bene Latino iterum in lucem edita.

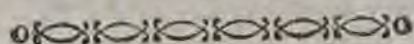
Pars I. De Periodologia. II. De Dialogis. III. De Epistolis. IV. De Narrationibus. V. De Cris. VI. De Oratiunculis omnis generis, uti sunt: Salutationis Principum, aliarumque Personarum Illustrium; Legatorum; Comitiorum; Officiorum clientelarium; Electionum; Inaugurationum, allocutionum variarum. VII. De Libellis Supplicibus. VIII. De Stilo; in quo specialiter practice proponitur Stilus Forensis, collectis et expositis Terminis Technicis, et binis Exemplis stilo Juridico productis: *Actionis et Levatæ*. Opus est phylararum prope 30: sed non cariori pretio, quam totidem cruciferis.

Ez a' Könyv, a' Királyi Universitásnak Nagy-Szombati Tipográfiájában, két részfel bővebben adódott most ki, mint 1783-dik esztendőben. Akkoris nagy kedvességet talált nem tsak a' Hazában; hanem még Külső-Országokban is. Mostani formájában, azt itélték felölle, mind a' *Bétsi*, mind a' *Budai* Censurák: hogy megérdemel ez, nem tsak egy; hanem több ízbéli ki-nyomtatattatást is. Rövideden, de világosan, adja elő a' Régulákat, 's meg világosabbakká; könnyen meg foghatókká; és követhetőkké teszi azokat közel háromszáz példák által: mellyre nézve, mind Tanítók, mind Tanulók, nagy hasznot vehetnek belölle.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

27.

Költ Bétsben, Szent Mihály-Havának (Septembernek)
30-dik napján, 1794-dik Esztendőben.

Hadi Környülállások.

Albert Hertzeg' Tudósításai.

A' Trieri Választó - Hertzegségben kormányozott vala egy Ts. K. Sereg-osztályt, *Blankenslein* Generális: de, által-hívódott *Móza*i Seregünkhöz, és helyette *Melas* Generális lett Vezérjévé, említett Sereg-osztályunknak. Ez, *Hetzerathn*ál állott Sept. 15-dikén, melly napon, mintegy két ezer gyalog, és ötszáz lovas Frantziák vis-

E e

gálódni indúltanak a' Forposztjai felé. — Egy része az ellenségnek által-szállott a' *Mosella* vizen, *Schweignál*; a' más rész pedig villza-nyomta *Hetzerath* megé Elöl-vigyázóinkat. Több Frantziáság is szándékozott vala még elébb nyomulni: mellyet látván *Wurmser* Hufzárjaink, vitézül neki hajtottak a' frantzia lovasságnak, 's tsak hamar le-apritottak között 14 Embert, 's hatot el-fogtak. El-hozták magokkal a' le-szabdaltt 14 Frantziáknak lovaikat is. Annyi sebessei lettek az ellenségnek, hogy nem kaphatott elegendő szekereket *Hetzerathban* és *Fürthben*, azoknak el-szállítására: minekokáért Kezeseket vitt el magával, a' nevezett két Helységekben. — Átallyában ditséri *Melas* Generális; mind Hufzárjainkat, mind Horvátjainkat; mind pedig azokat a' tíz *Trieri* Vadászokat, a' kik jelen vóltak ezen tsatában. Meg-nevezi különösen a' Hufzárók között *Einsiedel* Fő; és *Hamar* Alhadnagyokat, 's *Vámosi* és *Benerick* Káplárokat, kik között amannak már különben is esmeretes vólt a' vitézsége. *Radulovich* Horvát Alhadnagyról, illy szép és nyomos ki-fejezéssel írt Gen. *Melas*: „Ujra meg mutatta az — úgymond — ezzel az alkalmatossággal is, hogy jól tud ellenség ellen, népet kormányozni.

A' *Hohenlohei* örökös Hertzeg, Lovasság-Generalissa (*General de Cavalerie*) a'

Német-Birodalmi seregnél; 's Generállieutenant a' Prussziainál, és eggy ollyatén Sereg-osztályt vezérel Alsó-Palatinátusban, a' melly: Német-Birodalmi; Ts. K.; és Prussziai-Katonaságokból egyesült. Diadalma vólt a' Hertzegnek Sept. 20-dikán. Ezen napon t. i. az a' tsapatja Seregének, mellyet maga kormányozott személlyesen, el-verte az ellenséget *Fischbach*ból és *Hochspeyer*ből.

(Ezen két helyeknek fekvéseiket és neveiket, szemlélni lehet azon a' Mappán, mellyet következő tzim alatt küldöttünk le: A' Frantziák ellen folyó hadakozás' Teátroma Landau Vára' környékjén. — *Fischbach*, *Sischbach*nak talált metzződni.)

Az említett Sereg-tsapatból vagy *Köln*nél, *Vétsey* Magyar lovas Reg. jével, és *Wolfrad*' Reg. ebéli 500 Prusszus lovasokkal közzé vágott az ellenségnek Ts. K. Gen. *Karaiczay*, és sokat le-fabdaltatott, 's el-fogatott közzüle. *Wolfrad* Generális meg-kerülte az ellenséget, 's hasonlóképpen közzé tsapott annak, hét Svadronjaival a' maga Reg.ének, mellyek által; nem különben a' velle lévő *Martini*' Batalionja, és Ts. K. zsóldon vitézkedő *Szerviaiak* által egynehány százat le-öldöstetett; egynehány százat pedig el-fogatott. Minthogy az ellenség nem mehetett vala már villza, egyenessen *Kajferslautern*nek: ehez képest *Trippstadt* felé vette útját, de a' *Hohenlohe*i örökös Hertzeg, utánna küldötte *Karaiczay* Generálist, *Vétsei*' Huszár Reg. jé-

vel; és *Romberg* nevet viselő gránátéros Bat. al. *Kajferslautern* mellé érvén, megállapodtak vala még a' Frantziák; de meg támadtatta őket, H. *Hohenlohe*, *Blücher* Generális, és Iffjabb H. *Hohenlohe* által, homlokban; maga pedig, az örökös Hertzeg, hátúlról került nekik, 's közéjük tsapatott a' *Wolfrad*, és *Katt* Regementjei, 's a' *Blücher* Lovassainak egy része által. Ezek, három fr. batalionokat rész szerént le-szabdaltak; rész szerént el-fogdostak. *Waldeck* és *Schmettau* neveket viselő Regementek, balról vágta bé a' fr. gyalogságba; 's közzüle egy bataliont, rész szerént össze vagdaltak; rész szerént el-fogtak. Bátran lehet állítani; hogy többen haltak el az ellenség közzül két ezernél; 's nem kevesebb annyinál az el-fogattak' száma is. *Kajferslautern*ben ágyúkat és puska poros szekereket is vesztett az ellenség; de meg nem írhatta még most H. *Hohenlohe*: mennyit? — Az egyesült Sereg' vesztése, az ütközet' nagyságához képest: igen kevés vólt, mellyből, fájdalomosan említette a' Hertzeg, még tsupán tsak azt, hogy az Adjutánsa, Oberflieutenánt Gróf *Forstenburg* nagy sebbe esett. A' Ts. K. Vitézek közzül, két Tisztek ditséződtek meg előre is név szerént, derék magok - viseletjeikről, úgymint: *Szerviai* Májor *Simich*; és Kapitány *Jeanrie*, a' ki által küldötte *Kajferslautern*ből, H. *Hohen-*

lohe a' maga első Tudósítását is, *Albert Hertzeghez Schwetzingenbe.*

Gróf Clerfayt' Tudósításai.

A' Fő-Quártélymester-Stabnál szolgált Fő-Hadnagy Gróf *Neuberg*, F. M. L. *Werneck'* parantsolatjából vizsgálódni indult Sept. 15-dikén *Bree* felé, egy Uhlánus Svadronnal. A' mint szemlélődött volna: egyszerre 400 lovas Frantziákra bukkant. Vátiig igyekezett el-vonni magát előttök, vissza felé; de tsak ugyan sok iparkodása után is, egészen körül-vétetett: úgy hogy a' kereftül-vágáson kívül, nem maradt egyéb módja a' szabadulásra. Ezt a' módot tehát meg-próbálta, de el-esvén véle a' ló, hatod magával együtt fogságba esett.

Sept. 17-diken, mihelvt virradni kezdett: mindjárt meg-támadta mintegy 25 ezerig való Frantziáság, öt tsapatokban, Gen. B. *Kráy'* Korpusát, *Mastricht* előtt. Egész estig tartott az ágyúzás: de kénytelenítettett végre az ellenség alkalmas veszteséggel térni vissza, sántzos-táborába.

Ugyan az nap, *Latour* F. M. L. ot is igen tüzessen meg-támadta bal szárnyunkon, *Ayvaille* nevű pataknál, eggy frantzia Sereg-osztály, melly, mind Embereinek, de kivált ágyúinak számára nézve, sokkal meg-haladta a' F. M. L. *Latour*-ét. Több ízben igyekezett az ellenség, által szállani a' patakon: de minden próbája alkalmas veszteségbe került. — Éjtszaka, újj

segítségére érkezett az ellenségnek: minek-
okáért Sept. 18-dikán reggel, több rendbé-
li szérientsét próbált, az *Ourte* vize megett
vóltt *Spremonti* tanyánk ellen: 's vissza
nyomta végtére Népünket, melly 3 napok
alatt szép remekjét adta az állhatatosságnak
és bátor szívűségnek. F. M. L. *Latour*,
Vesder felé vonta magát: — Gróf *Cler-*
fayt, meg-tett előre minden készületeket:
hogy arra indíthassa Seregét, a' merre,
szükségessé fogják azt tenni, a' mindenfe-
lől nagy erővel nyomuló ellenség' szándéki.

Hollandiai Geldriának Venlo nevű Vá-
rosából Sept. 17-dikén: — „Olly Tudó-
sítás érkeze ma hozzánk; hogy az eggye-
sültt Ánglus és Hollandus Seregek, által szál-
lottak a' *Móza* vizén. Most, midőn ezt
írom, *Nimegue*' környékein fekszenek, az
említett Seregek.

(*Nimegue* (*Noviomagus*), nagy, szép,
eröss, és fő - Városa *Hollandiai - Geldriá-*
nak. Fekszik, a' *Rajna* és *Móza* között:
Cleves (*Clivia*) nevű Városától, a' *Vestfáliai*
Német-Kerületnek öt óránnyi járó földre;
*Amsterdám*tól pedig húsz óránnyira, dél és
napkelet között.)

A' *Szardiniai* Király' lakó-helyéből
*Turin*ből, Sept. 13-dikán: „Az ellenség
újra szaporodik körülöttünk sok helyeken,
és olly mozgásokat tesz, mellyekből gya-
nítani lehet, hogy ismét szetentséket akar
próbálni.“

A' Fr. Közjóra - ügyelő Deputátzió , jelentette, *Breard* Tagja által, a' N. Gy. nek, Sept. 8-dikán, hogy 1-ső September-től fogva 7-dikig, 35 Anglus hajók lettek a' Frantzia fegyveres hajóknak prédáik-ká: nyöltz Anglus és Hollandus hajók pedig, minthogy el-nem lehetett szállítani őket jó móddal, el-süllyesztődtek.

Konstantinápolyból Aug. 15-dikén:
„Mint egész bizonyosságú dolgot, úgy írhatom már most, hogy a' Török Ministériumbéli újabb változtatások egyedül abból az okból történtek: mivel a' Nagy-Úr, fzembe-tűnő példával akarta meg-bizonyítani: mennyire igyekezik fenn-tartani a' neutrálitást. A' dolog így történt: Augustusnak 3-dik napján, 3 Kurirok érkeztek ide, az egyesült Hatalmasságoknak Ministerjeikhez: kik leg-ottan össze-gyültek, és tanátskozást tartván magok között, tudósították a' Dívánt, Lengyel-Ország-nak állapotjáról: 's eggyészersmind jelentették, hogy nyomos okok által indítatnak az ő Udvaraik, annak hívására, hogy a' Török Ministériom, belé-va-gyon avatkozva titkosan a' Lengyelek dolgába, 's egy kézre játsszék a' Frantziákkal. Mihelyt meg-értette ezeket a' Nagy-Úr: mindjárt meg-határozta magában; hogy ki-gyomlálya Ministériumjából a' leggyanúsabb Tagokat. A' mi illeti az új Ministériomot: félbe-szakasztatja ezzel Ő

Nagy - Urasága, gyűlés-tartásait, és belőle két Tagokat számkivetésbe küldött. Ezen kívül, egy Írást tétetett közönségesse, mellyben jelenti, hogy a' neutralitást változhatatlanúl meg-akarja tartani, 's jaj annak, a' ki, szándékoznék azt meg-háborítani. Ezen Jelentés után parantsoltatott, Fr. Konzul, és Biztos *Descorches* Úrnak, hogy a' melly Frantziáknak semmi különös hivataljok vagy kereskedések nintsen *Konstántzinápolyban*: küldje el onnan mind azokat; a' minthogy Fő - Jákobinus *Henin* Úrral, 's ennek tzimborás társaival, el is indúlt már egy Török hajó, Fr. Ország, 's nevezetesen *Mársz ély*' (*Marseille* *Marsilia*) Városa felé.

A' Pruszsiai Tudósítások szerént: mintegy 500-an estek el, és sebesedtek meg a' Lengyelek között, Aug. 28-dikán: a' Pruszsusok' részéről 6, Tisztek és 78 Közemberek hűltek el, 's 334 Közemberek sebesedtek meg.

Aug. 31-dikén, mintegy 140-en estek el és kaptak sebet a' Lengyelek között: egy Tiszt és húsz Közemberek pedig fogságba estek. — A' Pruszsusok' részéről, öt Közemberek estek el; 's 3 Tiszt és 97 Közemberek sebesedtek meg.

Sept. 6-dikén elébb az ostrom-ágyúk és bagázsiaik indítódtak el a' Pruszsus táborból: úgy indúlt meg azután maga a' Pr. Sereg, melly et a' Lengyelek, csak mint-

egy 15 vagy 20 Embereik által kísérgettettek, 's tartattak füzemmel, nagyon mezfiziről.

A' Prussziai Koronának örökös Hertzege, *Slésiának Fő-Városába — Braszlóba —* érkezett 19-dik Septemberben, a' *Rasczini* táborból; más nap pedig, *Braszlóból, Berlinbe* indúlt.

Lajos Pr. Hertzeg is oda hagyta a' *Rasczini* tábort, és 20-dik Sept. ben völt *Braszlóban*.

Maga a' *Prussziai Király*, Sept. 21-dikén ért vissza *Braszlóba*, egész tábori kényületjével.

A' még itt következő *Tudósítások is, Prusszus pennából jolytak*:

Déli - Prussziában, sorra jártak vala még az *Inszurgensek* Sept. tizedike' tájján is, minden földes *Uraságokat*, és igyekeztek azokat, ha lehetett csak szép szóval; de ha ez nem használt: erővel is reá venni, hogy kaptsollyák magokat az *Insurrektzióhoz*, 's adjanak *Rekrutákat*. *Gnesen Városába —* mellyet, el-hagytak Sept. 5-dikén a' *Prusszusok —* ismét bé-fzállottak az *Inszurgensek*, annakutánna pedig tábort ütöttek *Czerniewonál, Gnesenhez* két mérttföldnyire. A' *Klastrumok*, nagy *Elősegítőik* az *Insurrektziónak*. *Wongrowitz* nevezetű *Klastrum —* melly fekszik *Nez-Distriktusnak* a' szélén — csak maga, *ízáz fegyveres Parasztokat* küldött *Gnesenbe. —*

A' melly *Prussz. Újság*, *Posen* Városában
jö ki mostanság, hofzasan és környüállá-
sosan elő-adja, mind azokat a' rendelet-
lenségeket, mellyeket, az Insurrekció'
kezdődésekor követtek el *Güsen* Városá-
ban az Insurgensek. A' Prussziai sasokat —
ügymond — lábaikkal tapodták, 's egyet
azok közül, fel is akasztottak. A' För-
vényfzékébéli Aktákból forrásokat tsinal-
tak. 's a' t.

Frantzia Ország.

A' Jakobinusok, szokták tartani a' ma-
gok Üléseit, 1 ső, 3-dik, 5-dik, 7-dik,
és 9-dik napjain a' *Dékásnak* (*Tizednek*).
Ahoz a' Felekezethez tsatolták magokat,
melly a' revolutzionáris keménységnek
folytatását sürgeti. Huzonnegyedik Au-
gusiusi Ülésében a' Klubnak, panaszolkodo-
va hánytorgatták *Maure*, és *Mallarme* ne-
vű Tagok, hogy *Robespierre*' esetétől fog-
va: Grófok, Hertzegek, más Nemesek,
és Ki-költöztetelnek Attyokajaik, számosan
betsátódtak ki fog-helyeikből; hogy a' N.
Gy. Ben egy új nemű *Fekete-Óldal* tá-
mád, melly, nagyon örvend, és tapsol,
mihelyt a' keménység' mérséklésről vagy on
szó, és azt tselekeszi, *emberiségnek*
színe alatt, holott meg-kellene — így szól-
lanak — gondolni, hogy itt 25 millió Em-
berek' szabadsága, az el-érendő tzél. Ha-
sonlította *Maure* a' Revolutziót egy Or-
szág-úthoz, mellyen, hátráltatás nélkül kell

haladni a' Revoluzionáris - Igazgatás' se-
 bess szekerének; 's szükség, ugyan azért,
 minden elől-fordúlható akadályokat el há-
 rítani; és ki-egyenesíteni 's szélesíteni az
 utat előtte. A' Jakobinus Klúbbéli Katé-
 drát továbbá hasonlította egy jel-adó to-
 ronyhoz, mellyből az Igazság, mint vala-
 melly tiszta világosság, egész Frantzia Or-
 szágra el-hat, hasonló gyorsasággal, mint
 a' minémüvel szokta közleni a' híreket a'
Telegráf (*Telegraphe* — melly által 52
 óránnyi messzeségű köz-földre, három iz-
 ben lehet ugyan annyi-féle Tudósításokat
 közleni, egy nap.) — Nevezetes Ülések volt
 a' Jakobinusoknak Sept. 9-én: mellyben azt
 végezték, hogy más nap', rendkívül való
 Ülést tartsanak, és minekutánna fel-fog
 olvasódni közöttök azon Írás, mellynek a'
 N. Gy. hez való intézését meg-határozták:
 seregestől induljanak azzal, nem tsak a'
 rendes Tagok, hanem még Hallgatóik is,
 a' Nemzeti-gyűlés' palotájába. — A' Jak-
 obinusoknak ösztönözésére, árestomba vitet-
 te a' Közbátorságra - ügyelő Deputáció,
 Sept. 9-dikén: *Dufourny*-t, *Réal*-t, és *Gou-*
chon-t. Árestomba vivődtek ugyan ezen
 a' napon *Varlet* és *Laveaux* is, kik az úgy
 nevezett *Elektorális Klúb'* nevében, olly
 értelmű Kérést dolgoztak ki, és küldöttek
 Sept. 6-dikán a' N. Gy. hez, hogy minden
 meg-fzoríttatás nélkül, szabadságában ál-
 lyon kinek-kinek úgy vélekedni, a' mint

néki jobbnak láttzik, 's a' maga vélekedéseit, Világ' eleibe is terjesztetni nyomtatásban: és hogy a' Nép, maga választhasson Magisztrátusokat és Közöséges Tisztviselőket magának. — *Talliennek*, (kiről írtuk vala a' múltt posztán, hogy ki-törlődött a' neve a' Jákobínusok laistromából) tsak történetből maradt meg az élete, Sept. 9-dik éjtszakáján. A' mint t. i. ment volna haza felé éjjél után *Tallien*, és már közel lett volna a' szállása' ajtajához, neki ugrik egy ember, 's így szólván hozzája: „*Rég az ideje, hogy városk már reád Istentelen! hally meg* — reá sütötte a' pisztolyát. A' golyóbis, földre dobantotta *Tallient*: de nem ölte meg: mivel a' bal vállába ment. Segítségére mindjárt szaladtak elő Emberek: de a' gyilkos tsak ugyan kapott időt magának a' meg szaladásra.

Ezen gyilkosságból, alkalmatosságot vett mindjárt más nap', *Thionvillei Merlin* a' Jákobínusok ellen való fel-buzdítására a' Nemzet-gyűlésének, és az ennél megjelent Hallgatóknak: „*Ideje, — úgy-mond, — hogy meg-mondódjon minden, a' Gyűlésnek. Ideje, hogy fel-nyissa szemeit a' Gyűlés, annak a' veszedelmes méjjségnek látására, mellybe, akarják őtet buktatni, és hogy egy lépést tegyen hátra felé, mellynél fogva bátorságosabban nyakon kaphassa a' Nép' ellenségét (Nagy örven-dezéssel telt meg ezen szókra a' palota)*

Vagynak é még *Robespierristák*? (*Vagynak bizony: kiáltának minden felől*) Imhol a' vizsgálni való Kérdés, és úgy látszik nekem, hogy meg-fejtette ezen Kérdést egy Pátriótának vére, melly folyt ezen az éjtszakán (*Kiáltának: Úgy van, Úgy van.*) Nem akarja a' Nép, hogy két Hatalom legyen többé, (a' Köz - Társaságban) (*Nagyon kiáltának: Nem, nem.*) Akarja, hogy meg-szünyön a' Gyilkosok' (*Robespierristák*) országlása. (*Nagy örvendezések között tele torokkal kiáltozták: Igen, igen, ideje már egyszer.*) Nints olly vélekedésben, (a' Nép) mintha az igazság' baráti, a' kik, leg-elsőben mérészelték azt hirdetni; a' kik, *Brútus*nak szűrő-vasával felfegyverkezve, ezen rostély' eleibe, (melly t. i. a' Nemzeti - Gyűlés' ülő - helyét keríti el) vonták *Robespier*rt: nints, mondom, olly vélekedésben a' Nép, mintha ezeknek, akaratjok lehetne valaha vissza buktatni őtet a' tirannusi (*Robespier*'i) igazgatás alá. (*Nem, Nem, kiáltának mindenfelől*) Jól vagyon tehát, Polgárok! — így folytatá beszédjét *Merlin* — fel-adom most én néktek, az én Hazámnak gyilkosait, azokat, kik a' Törvényhozó - Gyűlésben, mellettem voksoltak, a' mi fundamentomos igazságinkra (principiumainkra), 's most, mellettem voksolnak azok ellen. Fel-adom ezeket az Embereket, a' kik, szemtelen beszédeket tartottak eggy igen híres

(*trop fameuse*) Társaságban, melly, hatásos segítséggel vőlt a' trónusnak el-rontásában: de a' mellynek, nem lévén már most, el-rontani való trónus előtté, az a' szándéka, hogy el-rontsa a' Nemzeti-Gyűlést: (*Örvendező Igen, Igen, kiáltások hallatának.*) Fel adom ezeket az Embereket, a' kik, minekutánna bé-fertéztették magokat azoknak a' Szerentsétleneknek vérekkel, kiket, saját bosszúálló-kívánságjaiknak fel-áldoztanak, most már, hogy ennyi istentelenségeket el-takarhassanak, azt gondolták ki erre a' végre eszközül, hogy a' Nemzeti-Gyűlésnek meg-rettentése által, félelemben tartsák megént azt a' Törvényfűzetet, a' melly tartozik őket meg-ítelni. (*Sokan kiálták: De arra ugyan rá-nem mennek.*) *Merlin* szól: Én meg-próbálom fel-adásomat (*Sokan kiálták: Mi is*) *Guyomard* szól: Meg-nem ijjesztenek minket soha: meg-tudunk mi halni. *Merlin* szól: Meg-ne tsallyátok magatokat, Polgárok! azoknak, kik, a' mint mondám, Frantziák' vérében fürödtek, azoknak, kik, szüntelen vißza-kívánják azt a' rettenetes Igazgatást, mellynek, emlékezetét is el-akarnák temetni; akarnák, még a' Hístóriákból is ki-írtani, minden igaz Barátjai a' Népnek: nints azoknak az Embereknek egyéb szándékjok; hanem, hogy el-nyomhassák a' Nemzeti-Gyűlést, 's ekként széllyokat érhessék. Olvassátok meg tsak a'

Jákobinusok tegnapi Ülésének jegyző-könyvét: meg-fogjátok látni, hogy ki-vagynak abban nevezve a' fel-áldozandók; meg-látjátok, hogy Népnek Képviselői vagynak, gyilkoltatás végett ki-jelelve. (*Sokan mondák: Az igaz*)

(Kémtelenítettünk most itt félbe-szakasztani, ezen nevezetes, és nagy következtetéseket szülhető Ülésnek elő adását.)

Az újmódi ~~fr~~frantzia esztendő, végeződött a' mi Septemberünknek 16 dikával. Már a' Frantziáknak mostani Kalendáriom-jok szerént: 17, 18, 20, és 21-dik napjai Septembernek Innep-napoknak — úgy nevezett *Szánkülottideknek* (*Sansculottide,*) tartoztak volna lenni: de a' tanításra ügyelő N. Gy. si Deputátzió eleibe terjesztette 5-dik Sept. ben a' Gyűlésnek; hogy oktalanság volna egygy olyan időben, öt nap vonni el az Embereket, egymás után, a' munkától, midőn a' Mester-emberektől folyvást való munkát kívánnak a' Sereg' szükségéi. Helybe hagyta a' Gyűlés ezen észre-vételt, 's olly Végzést hozott: hogy ez úttal, tsak az utolsó *Szánkülottid* — Sept. 21-dike — legyen Innep-nap, mellynek el-töltése módjáról készítsen Plánumot, a' Tanításra-ügyelő-Deputátzió: 's úgy kezdődjön Sept. 22-dikén az újj-esztendő.

* * * * *

Aquisgránumból Sept. 19 dikén estvéli hét órakor: — „Tegnapelőtt, éjjel-utánni 3 órakor kezdetek viadalt a' Frantziák

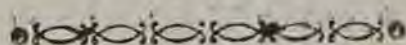
Kráy Ts. K. Generálissal. Tartott ezen viadal, dél-előtti tizenegy óráig; hanem akkor ismét újra kezdődött: mert Gr. *Clerfayt*, 4 bat. nal; 6 svadronnal; és 6 ágyúval segítségére érkezett *Kráy* Generalisnak. Elővel 9 óra tájban, kéntelenített vissza-vonni magát az ellenség, melyből 1500-an a' hartz' mezején maradtak; 300-an pedig el-fogattak. A' Ts. K. Sereg' sebesseinek és el-esttjeinek számáról azt írják az első Tudósítások; hogy nem megy az többre 900-nál; ámbár ostrom-ágyúkkal is lövöldözött az ellenség; 's tábori ágyúit is mind 16 fontosúakká tsináltatta, melyeket, bár melly nehezek légyenek is, még is 8 lábnyi magasságú kerekeken nagy sebességgel el-vonhat mindenütt, és minden időben két ló, vagy tíz ember.,,

„Tegnap, reggeli 4 órakor Ts. K. Gen. *Latour* újra meg-támadta az ellenség. Dél-utánni 3 óra vetett véget a' verkedésnek, a' midőn *Herve* felé vonta magát Gen. *Latour*. Gr. *Clerfayt*, eggy Sereg-osztállyal *Herve* mellé nyomúlt, hogy könnyebbítse G. *Latournak* vissza-vonulását. “

„Gróf *Clerfayt*' armádiájának Fő-Hadi Kommisszáriátussa; Kasszája; és Posta-Hivatalja, ma délben érkezett ide, 's 3 óra után *Juliers* (*Jülich*) felé indúlt. Maga Gr. *Clerfayt*, ma estvére érkezik ide. — Még most is halljuk ide az ágyúzást, 3 óránnyi messzeségről.

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

28.

Költ Bétsben, Mind-Szent-Havának (Oktobernek)
3-dik napján, 1794-dik Esztendőben.

Frantzia Ország.

Tizedik Septemberi Ülésében a' Nemze-
ti-Gyűlésnek, így folytatta hathatós be-
szédjét *Thionvillei Merlin*: „Ha akarjá-
tok tudni, kik légyenek azok, a' kik igye-
keztek meg-ölni *Tallient*; és még újj vétke-
ket is főrrálnak gonosz lelkeikben: értsétek
meg ezt a' ki-fejezést, melly, tegnap hal-
latott a' Jákobinusok' Klúbjában: „A' Köz-
bátorságra ügyelő Deputátzió, tett már ín-
tézeteket: 's tész még többeket is alattom-

ban. “ (*Boffzankodását nyilatkoztatta ezen szókra a' Gyűlés*) El - mondom néktek: mitsodás intézeteket tett a' Köz-bátorságra ügyelő Deputátzió? Árestomba vitette *Réal*-t, és *Dufourny*-t, kikről, tudva lévő dolog mind kettőjükről, hogy fő részt vettenek a' revoluzióban. Tudjátok-e mik legyenek az ő meg-árestáltatásoknak indító-okaik, — olly indító-okok, mellyek, éppen bé-nem íródtak a' Köz-bátorságra ügyelő Deputátziónak jegyző - könyvébe? — Nyilván való dolog vólt, hogy *Réal* fogna lenni, hivatalbéli védelmezőjök a' *Nantes* - (*Nannetum* Városa-) bélieknek: megakarták tehát őtet ebbeli szándékában gátolni: mivel tudták, hogy ki-nevezéndi ő, a' valóságos bűnösöket, 's gilljotínra fogja vitetni a' valósággal össze-esküdtteket, 's azoknak Tzimborássaikat (*Ismét, boffzankodását nyilatkoztatta a' Gyűlés*), Polgárok! vegyétek elő minden erőss-lelkűségeket; mert szükségtek vagyon erre, hogy meg-érthessétek, a' mellyeket mondándok. — (*Nagy hallgatás lón*) A' *Nantesi* Revoluziónáris Kommisszió, 132 feláldozandó izeméllyeket küldött *Páris*ba, és jöllehet, leg-kissebb részben is ki nem kérdezte ezen ízerentsétleneket; sem semmi törvényféki szokást reájok nézve el-nem követett: még is olly parantsolatot adott a' melléjek rendeltt fegyveres kíséreknek, hogy ezek, lövöldöznék agyon azokat az

úton. (*Szörnyűködött ezeknek hallására a' Gyűlés*) — Ezek, a' *Réal'* meg árestáltatásának indító-okai. — A' mi nézi *Dufournyt*: tudva vólt, hogy régi barátja ő, a' Népnek; és hogy a' rettentés' systemájának követői, 's terjesztői nem szerelik, a' Nép' régi barátjainak virtusaikat: a' *Robespierre* forma Pátrióták, 's a' gilljotín' Vitézei, az ő Embereik. De én azt mondom, hogy inkább magam által-ütöm mejjemet, ezen álló-helyemben, mint sem hogy valaha, a' Népnek el-nyomattatását lássam. (*Örvendezés hallatott; és sokan kiáltották: Nem, Nem, arra ugyan soha rá nem mennek.*) *Merlin*: Imhol még egy más ki-fejezés, melly, tegnap mondódott, és a' mellyet, jó fel-fedezni előttetek. — „Emelgetik a' potsolyákból fejeiket a' varas-békák — annál könnyebb lesz őket semmikké tenni.“ (*Sokan kiáltották: Ezek, Duhem' szavai. — Duhem, elő-keelő Jakobinus Klúbista, és Tagja, a' Köz bátorságra ügyelő Nemzet-gyűlési Deputátzió-nak.*) *Merlin* szól: „Ha a' Pátrióták' vére, ha mindnyájunknak vérünk, eszközül szolgálhatna arra: hogy Bóldogság' részpartjára érhessen a' Közönséges-Társaság' hajója: senki sintsen közöttünk, a' ki örömeit fel-ne áldozná érette a' végre saját vérét. (*Fel-emelkedve kiáltották a' Tagok: Mindnyájan, Mindnyájan.*) De jól tudjuk, hogy a' Nemzeti-Gyűlés' Tagjainak

eggy részét, azért veszik tizélba, ebben a szempillantásban a' Gyilkosok: hogy annakutánna a' más részt is ki-írthassák. Tekintsetek bé tsak, ezeknek az Embereknek lelkek' esméretébe, kiket én denuntziálok (fel-adok): meg-fogjátok látni, hogy ezek a' valóságos indító-okaik, az ő vérengező vádoskodásaiknak. Eggy Tag (a' Ják. Klúbban) azt javasolta, hogy a' Klúbbéli Halgatókkal együtt, mennyen deputátzió a' Nemzet-gyűléséhez, 's adjon bé néki, illy értelmű Jelentést: „Ideje, hogy mondja meg a' Nemzeti-Gyűlés: akarja-e meg-tartani a' Népet? *(Sok száj kiáltotta: Igen, Igen, meg fogjuk mi tartani az ő — t. i. a' Jákobinusoknak — trutztzokra)* Feleljük, e' kevély Kérdezőknek: hogy a' Nemzeti-Gyűlés el-végezte magában *nem tartani meg (non à sauver)* a' Népet: mert ez meg-mutatta, hogy meg-tudja tartani magát minden időkben. *(Örvendezés hallatott)* És ez a' nemes lelkű Nép, soha se fogja keresni a' Gyilkosoknak segítségét. Tudja a' Nép, hogy itt vagyon az ő közép-pontja. *(Kiáltának mind a' Tagok: mind a' Halgatók, mindenfelől: Igen, Igen.)* Tudja, hogy hív Képviselőitől való külön-szakasztatása, belső hadat fogna eszközölni. Tudja, hogy Áristokraták; Patrióták; Moderátusok; Anárchisták, felgyúltt indulattal fogják egymást öldöklenni. Az az akaratja a' Népnek: hogy, igazság

vezérellye az ő karjait. — — A' Jákobinus Klub, meg-határozta vala azt is, hogy ne csak valamelly különös Deputátziót küldjön; hanem maga egészen el-jöjjön ide, a' helyebb említett Jelentéssel. Gondollyátok meg Polgárok, kik légyenek azok, a' kikre bízott, hogy tennék fel írásba a' Jelentést? Ezek: *Carrier*; *Royer*, a' ki Helytartója vala a' (néhai) Közönséges-Vádolónak, *Fouquier-Tinville*-nek (*Ah! Ah!*); és *Billaud-Varennes*, hajdani Tagja a' Köz-jóra ügyelő Deputátziónak. Még az is mondódott (a' Ják. Klubban), hogy ez a' kiáltás: *Éllyen a' Nemzeti-Gyűlés!* már ma, Áristokratákat egybe-gyűjtő szó. Ugy tartom, hogy a' miket mondtam, reá bírhatják ezek, a' Nemzeti-Gyűlést arra: hogy ha véget nem vét is a' Jákobinusok' társaságának: meg-tíltja leg-alább az abba való járast a' maga Tagjainak. (*Nagy örvendezések hallattattak.*)

Duhem. Kívánom, hadd szólhassak.

Merlin. Híszem, hogy, a' melly szörnyűségeket le-rajzolék előttetek: ki-nem törlődik azoknak képe, emlékezetetekből. Ha azok, kiket én fel-adék, tagadándják tselekedeteiket; én kívánom, hogy vellek együtt árestálódjam; és ha meg-tsaltam én a' Gyűlést, szálljon az az egész büntetés az én fejemre, mellyre, méltóknak állítom azokat. (*Örvendezés hallatott.*) —

Baudin. Által-adom nyomtatásban, a' Jákobinusok' tegnapi Ülésseknek le-írását: meg-van ebben mind az, a' mit *Merlin* mondott.

Merlin. Még egyet mondok a' Népnek, és Nemzeti Gyűlésnek: én is voltam a' Jákobinusok között; én is sürgettem ott az Insurrekctziót; én is mondtam volt ott, a' mint fel is jegyezték az Újságok: „hogy nem Beszédek; hanem ágyúk által lehet szabadságot eszközölni a' Népnek. “ Ma, azt mondom: Nép! ha meg-akarod tartani a' Szabadságot, és a' Nemzeti-Gyűlést, azt az egyedü-lvaló közép-pontot, a' melly körül egyesítheted magadat: tudd meg, hogy nem Beszédek által tiporhatod le ellenségeidet; hanem fegyverkezd fel magadat saját hatalmaddal, 's vedd kezébe a' Törvényt: úgy ronts ezen Haramia-barlangra — t. i. a' Jákobinus-Klúbra, — (*Örvendezések hallattattak.*)

Duhem. Ha jelen lett volna a' múltt éjtfzaka *Merlin* a' Köz-bátorságra ügyelő Deputátzióban, midőn magyaráztam én ez előtt a' tselekedeteket: nem okozott volna ő illy sztzénát, mint a' millyen történe. (*Sokan kiáltának: A' tselekedetek igazak*)

Duhem: Akarnám, hogy a' kik engemet gyilkosnak tartanak: próbállyák meg, ha voltam é én leg-kissebb igazságtalanságnak el-követésében eszköz, avagy csak valamely részből is: nem én voltam é egy

azok között, a' kik leg-elsőben szegyezték ellene magokat *Robespierre*nek? (*Sokan kiáltották: Nem, Nem*) — *Duhem*: Ha nem akar a' Gyűlés, tsupa El beszéllésnél egyebet hallani: úgy nem szükség többet szólanom. — *Durand - Maillane*: Kívánom, hogy illendő módra beszélljen az Orátor: ne mondja: hogy szűzné a' történet. *Duhem*. A' szerént, a' mint *Merlin* adta elő a' tegnapi (Jákobínus) Ülést: könnyű volna kárhoztatni, és le-rontani az egész Világot.

Thibault. Az egész Jákobínusságot. (*Sokan kiáltották: Határt kell tartani a' szóllásban; határt.*) — *Guyomard*: Kívánnuk, hogy *Thibault*-tal, mérsékelteni kell magát. *Thibault*: Kívánom, hadd szólhassak. *Barras*: Kívánom, hogy *Duhem*, hallódjék meg tsendesen. Senkinek sintsen itt arra jussa, hogy ki-vegye a' szót, valamelly más Tagnak a' szájából, a' kinek meg-engedődött egyszer a' szóllás. — (*Örvendezések hallattattak.*) — *Duhem*: Szükségesképpen el-kell beszéllenem a' mi tegnap történt a' Jákobínusoknál, hogy az, ugyan azon eggy dolog' el-beszéllésének különböző módjaiból által lehes en látni: hogy meg-kell hallani minden Felekezete-
ket. (*Sokan kiáltották: Nintsenek itt semmi Felekezetek.*)

Duhem: A' Jákobínusoknak tegnapi Ülések, kezdődött a' Leveleknek fel-olva-

sásán, melly tartott sok ideig. Ezek a levelek, az egész Közönséges - Társaságból. — (*Ah! Ah! Ah!*) Ki-tettzik ezekből a sok helyekről érkezett fundamentomos Levelekből, a' mellyek által fognak adódni, ha ugyan nem adódtanak még ekkoráig, az igazgatásra ügyelő Deputátzióknak; hogy a' régi Pátrióták, mindenütt üldöződnek; hogy az Áristokraták mindenütt emelgetik fejeiket. (*Sokan kiáltották: Az nem igaz.*)

Duhem. Imé! el-beszéllem a' Jákobínusok' ülésének mivóltát. Nagy része annak, Levelek' olvasásában telt el, mellyekből látni lehet, hogy a' Közönséges-Társaság-osztályokban (Departmánokban) el-nyomattattak a' leg-hathatósabb Pátrióták; és erről tettem én jelentéseket a' Közbátorságra ügyelő Deputátziónak; fő-képpen a' *Caeni*, és *St. Omeri* történetekről. Előbb, serkenteltem a' Jákobínusok' társaságát, hogy igyekezze eszköz lenni, a' Pátrióták' további el-nyomattatásának meggátolásában. Nem volt akkor még szó, a' N. Gy. hez intézendő Írásról; hanem, tanátskozás közben terjesztődött az annakutánna a' Társaság eleibe. A' kik jelenváltak az Ülésben, láthatták, hogy én magam támadtam meg azokat, a' kik nagyították a' dolgot. Az említett Írásnak tehát okosnak és jól meg-fontoltnak kell vala lenni: mivel egy rendkívül-való Ülést

rendelt a' Társaság, annak jó móddal le-
jendő el-készítése végett, ma estvére. A'
potsolyabéli varas békákról lett mondást
a' mi nézi: tsak az mondatott róllok: „Jó
hogy látni lehet: mint emelgetik fejeiket;
mert így reájok lehet esmérni.“

Ezek után, kívánta *Duhem*, hogy ne
hajtson a' N. Gyűlés, a' Jákobínusok' Tár-
saságának el-törlése eránt lett fel-tételre. —
Meg is hagyta a' N. Gyűlés, még ez úttal,
magok épségeken a' Jákobínusokat: ha-
nem a' Közjóra, Köz-bátorságra, és Tör-
vényhozásra ügyelő Deputátzióknak által
adta, a' Jákobínusok eránt lett fel-tétele-
ket, olly hagyomással: hogy vizsgálják meg
azokat, 's vélekedéseket mentől elébb kö-
zöllyék; a' Közönséges-Társaság politikus
állapotjának fundamentomos elő-adásával
eggyütt.

Pámflétok vagy *Brosürök* (apró nyom-
tatványok) nem jöttek még egyszer egyszer
olly sűrűséggel Világ' eleibe *Párisban*: mint
a' mineművel omlottanak *September*' kö-
zepe' tájján, a' *Jákobínusok* ellen, kiket,
*Robespierrotok*nak neveztenek el, temér-
dek gyűlölőik. Mind az Íróknak, mind
a' Nyomtatóknak, neveik ki-vagynak té-
ve, a' *Pámflétok*nak homlokaikon: és szél-
tíre árúlnak az efféle *Brosürök* még a'
Klúbjok körül is a' Jákobínusoknak. —
Sept. 16-dikán, egy *Asszony*, éppen a'
Jákobínus Klúb ajtaja előtt kiáltozta: Ihol:

Az állortzából ki-vetkeztetett Jákobínusok. (Ez volt t. i. a' *Brosür*' tizimje.) Eggy Férjfi, a' kinek nem tettzett ezen kialtas, meg ragadja az Affzonyt, 's viszi a' Köz-bátorságra ügyelő Deputátzióhoz; de a' Deputátzió, a' Férjfit tartoztatta le; az Áruló affzonyt pedig nem tsak szabadon bocsát-tatta, hanem még az idő-veszteségből származhatott kárát is meg-térítette. — Sok Brosüröknek nevettséges titulussaikban, vagy tizimjeikben, *Robespierre*'e vagyon tizé-lozás.

A' Nemzeti fekvő jószágok eránt azt javasolta a' N. Gy. nek 8-dik Septemberi Ülésében, *Fayau* nevű Tag, hogy nem kell többé kótyavetye által adatni el azokat; hanem kisebb részekre fel kell osztatni, minden részeket illendőképpen meg kell betsültetni; 's szegény lakosoknak kell ki-osztatni olly móddal; hogy ezek, tsak húsz esztendő alatt legyenek kötelesek egy huszad részenként le-fizetni azoknak az ár-rokat.

Cambonnak következő fontos fel-tételét fogadta el a' Nemzeti-Gyűlés, Sept. 14-dikén: — „Kívánja a' N. Gy. minden Deputátziójaitól, és minden Tagjaitól; hogy gondolkozzanak azon eszközökről, mellyek által új életre hozódhassanak: a' földmive-lés, szorgalmatosság, tudományok, mesterségek, 's a' kereskedés: 's terjesszék néki azután eleibe, ezen hasznos tárgyról

való vélekedéseiket: melly tárgyat ajánl, minden populáris (népi) Társaságoknak is. Hív, az a' körül való foglalatoskodásra minden lakosokat; és gondolatjaiknak ő hozzája való meg-küldésére.

Hadi Környűlállások.

Mannheimből Sept. 26-dikán: — „*Kalckreuth; Melas; és Koehler* Generálisok vezérlése alatt lévő Ts. K. és Prusszus Sereg-osztályok, által szállottak 19-dik Sept. ben, a' *Mosella* vizének két ágain, olly tzéllal; hogy *Trier (Trevirum)* Város mellett, meg-támadják a' Frantziákat; de minekelötte végre hajtódhatott volna ezen szándék; eggy Kurír érkezett említett eggyesült Népünkhöz azzal a' hírrel, hogy Ts. K. Gen. *Latour* vissza vonta magát: minekokáért *Melas* Generális ismét vissza-tért *Wittlich* tanyájára: *G. Koehler, Trarbach* mellé, Gener. *Kalckreuth* is, egy líneában állapodott meg vellek. — Prusszus Feldmarsall Gróf *Möllendorf*, újra *Creuznach*ba tette által a' maga fő-quartélyát.

Koblentzből Sept. 23-dikán: — „Az Ánglusokat meg-támadták a' Frantziák, Sept. 14-dikén este *Boxtel*nél, *Herzogenbusch (Bois-le-Duc)* mellett. Igen tüzes, és véres vólt a' verekedés, 's tartott késő éjtszakáig. Más nap, jókor reggel

ismét fel - keresték a' Frantziák *Geselnét* az Ánglusokat, és meg - támadták 5 órákor. Délig tartott a' harcz, mellyben mind a' két Rész sokat vesztett. *Schindel*hez vonták magokat az Ánglusok; onnan pedig 17-dik Sept. ben, a' *Mózan* által *Nimwegen* - (*Nimegue* -) hez. Sept. 19-dikén *Nimwegen* mellett, *Wichemben* vólt a' főquártéllya *York* Hertzegnek: más nap pedig *Cranemburgh*ban, két óránnyira, *Cleves* (*Cleve*, *Clivia*) Városához. — A' melly fr. Sereg-osztály, *Brédát* tartotta vala szemmel ekkoráig: leg-nagyobb részént *Herzogenbusch*hoz takarodott; eggy rész mindazáltal, ugyan tsak maradt hátra belölle, a' mellynek, naponként vagynak tsatázásai a' Hollandusokkal.

Aquisgránumból Sept. 21-dikén: — „Még most is tart a' viaskodás a' Frantziák és a' Ts. K. Sereg között, a' mi *Tarományunknak*, és *Limburgnak* határain.

A' *Német - Birodalom*' *Vestfáliai Kerületének* *Juliers* (*Jülich*) nevű Városából Sept. 22-dikén: — „Mai napon érkezett ide Gróf *Clerfayt*, és ennek látogatására a' *Kolóniai Választó - Hertzeg*. Gróf *Lattour*, *Düren* (*Dura*) Városába megy, melly innen öt óránnyira esik dél-felé, a' *Roer* vize partján. A' Ts. K. Seregnek, eggy nagy magazinomja vagyon itten, melly, mind úntalan nagyobbodik. A' hadi Kints-

tár, nem különben a' Fő - Kommisszáriátus, és a' Sereg' bagázsija, *Kolóniába* szállítottanak a' múltt éjlszaka.

Olasz - Országból. —

Nizzából Sept. 8-dikán: — „*Prooszt* nevű, Nemzet-gyűlési 3-dik Biztos érkezett ide *Párisból*, a' Közjóra ügyelő Deputátciónak olly rendelkezésével; hogy ismét lássanak hozzá a' fr. seregek, egéssz erővel, az *Olasz-orzági* hadhoz. Sept. 6-dikán: el-útazott innen ezen Biztos, a' már előbb itt volt Nemzetgyűlési Biztosoknak egyikével *Albittevel* együtt *Loanóba*, a' hol meg-várják *Salicetti* Kollégájokat, 's onnan mind hárman a' fő-kvartélyba fognak menni, melly vagyon *Gareszióban*.

Spanyol-Országból. —

Pámpelóna Városából Aug. 18-dikán: „Szaporodik az ellenség *Tolozában*, mellynek környékéről, *Bajonneba* szállít minden gabonát: 's oda küld minden ezüstöt, vasat, és asszinyáton (papiros-pénzen) tseréltt értz-pénzt is. A' lakosoktól el-fzed minden fegyvert.

Barcellónából August. 27-dikén: — „*Biskájában* és *Navarrában*, nem tehettek nagyobb elő-meneteleket a' Frantziák; mivel a' lakosok, hatalmasan ellent-állottak nékiek mindenütt. — Minthogy *Madridből* még a' Királyi Testőrzők is az *Armádiához* mentek *Biskájába*: tehát ezeknek helyébe, *Sevillából*, és *Grenadából*

mentek által a' Városi frázszak *Madridba*, a' Királyi Ház' őrizetére. — *Barcellóná*-nak egy egy negyed része: nem különben minden külső Város is két-száz Katonákat ad.

Párisból Sept. 17-dikén: — „Közönséges-Társaságunknak azon részében, melly ennekelőtte, *Kis-Britanniának* neveztetett, újra tettek némelly elő-meneteleket a' Királyt-kívánók (Rojalisták.) Olly igyekezettel is vóltak — melly igyekezetben, igen sok lakosok vettenek részt, hogy fel-gyűjtsák *St. Malói*, és más Ki-kötő-helyeinket; 's ekképpen útat nyissanak az Ánglusoknak és a' Ki-költöztteknek, partjainkhoz.

Elegyes Tudósítások.

Az *Angliai* Parlamentom' Üléseinek újra való el-kezdődését, Novembernek második hetére határozza egy *Londoni* Levél, melly költ Sept. 12-dik napján.

Dániának fő-Városából Köppenhágából Sept. 13-dikán: — „Az egyesült *Dánus* és *Svéd* hajós-seregből eddig is az északi tengeren kerengett egy osztály; hanem a' több rész, Városunk partjánál fe-küdütt. Most már ez is parantsolatot vett tegnap előtt, hogy első jó ízéssel eressze ízélnék vitorláit, 's tégyen egy fordulást az északi tengeren. — Két első nagyságú fegyveres hajók, mellyek, az előbbeni ha-

jós-seregbéliek után készítetttenek fel, a' napkeleti tengerre indulnak: mihelyt a' szél engedi.

Magyar Ország.

Czinkotáról Septem bernek 25-dikén: — „Ebben az esztendőben, eggy hónappal elébb véghez ment a' szüretünk, mint más esztendőkben. A' hol a' jég nem járt, alkalmas bőségű vólt a' termés: ámbár tsak ugyan sokkal vékonyabb, mint a' múltt esztendőben. Közönséges tapasztalás után írhatom: hogy az idén jobb ideje vólt a' szőlőnek, a' fővényes, mint a' parázs földön, és hogy több vólt fejr, mint fekete szőlő. — Gyakor essők lévén szépen élednek mezeink. Az őszí vetések is zöldellenek: hanem a' Tisza' környékebéli parázs földeket ritkán éri esső: azért is soványak benne a' vetések. — Némelly szomszéd helységekbén ismét hernyókat vettek észre a' lakosok, 's ugyan ezért késtek a' vetéssel.

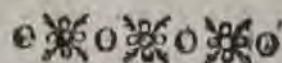
Gyöngyösről Sept. 16-dikán: — „Három Grammatika Oskoláinknak Igazgatójává méltóztatott ő Felsége kegyesen rendelni T. Szuhányi Xávérius Ferentz Urat, a' ki már számos esztendőktől fogva folytatott Tanítói és Nevelői hivatalt mind közönséges Oskolákban, mind Konviktusokban, ditséretesen; és már hat Könyvekkel,

szerzett magának esmerettséget, és kedvességet a' tudós Világ előtt.

Erdély Ország.

A' Székely-földről Sept. 18-dikán: — „Az Unitárius Székelyek, *Udvarhelyszéken Szitás-Keresztúron*, egy közönséges *Gymnasiumot* kezdettenek építtetni, mellyben, minden személly, és Vallás válogatás nélkül, minden Szék-környékbéliek taníttathassanak. Kezdeté minden follyamatnak tsekélly levén, itt is tehát elébb a' Professzornak köteleessége lészén, a' Rhetorikának, és Geográfiának tanítása: de szaporodván a' Tanulóknak, és Al-tanítóknak száma, felsőbb letzkéknek is taníttatását kívánnyák: mivel felettébb költséges, a' mai környülállások között, a' *Kolozvári Kollégiumban* való taníttatása egy Iffjúnak. A Professzorságra meg-hívta a' Székely-Nemesség, és már meg is nyerte *T. Szabó Sámuel* Urat, egy olly Férjfiút, kit, a' fundamentomos tudomány, és példás erkölts; a' jó fő, és egyenes szív egy formán tizimereznék.

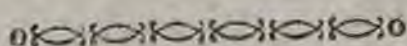
Béts. — Nádor-Ispán ö Királyi Fő-Hettségége, itt múltat egynehány napoktól fogva.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

29.

Költ Bétsben, Mind-Szent-Havának (Oktobernek)
7-dik napján, 1794-dik Elztendőben.

Hadi Környülállások.

Ts. K. Oberster H *Württemberg*, Octob.
3-dikán érkezett *Bétsbe*, a' *Hohenlohei* örö-
kös Hertzeg' győzedelméről való bővebb
Tudósítással; melly szerént, meg-haladta
már az el-fogott *Frantziak'* száma, Sept.
21-dikén a' három ezeret; az el-estteké is
a' két ezeret. — Sept. 22 dikén, el hagy-
ta az ellenség *Weidenthalt* is, melly, a'
Neustadti völgyben fekszik. — Ugyan az
nap *Mundenheimnél* egy kis csatazassok
völt, a' *Fr. Szagúldóknak*, a' mieinkkel.

G g

Albert Hertzeg fő-kormányozása alatt lévő Ts. K. és Német Birodalmi Seregből el-estek — 17-dik Septembertől fogva 24-dikig — : 45 Al-tisztek 's Köz emberek, és 26 katona-lovak; sebet kaptak: 8 Fő-tisztek, 199 Al-tisztek 's Köz emberek, és 64 katona-lovak; el-tűntek: 160 Al-tisztek 's Köz emberek, és öt katona-lovak. A' megsebesedett Ts. K. Tisztek, név szerént ezek: *Devins* Reg. béli Kapitány *Véges*; *Szer-viai* szabad seregbéli Al-hadnagyok *Csikich*, és *Jovanovich*; *Gyulai* szabad-seregbéli Kapitány *B. Trauttenberg*, és Fő-hadnagy *Semsey*.

Gróf Clerfayt Tudósításai.

F. M. L. Gróf *Latour* vezérlése alatt lévő Sereg-osztályunk, *Düren* felé indult *Aachentől*, (*Aquisgrán*umtól) Sept. 22-dikén. Ezen menetelnek védelmezésére, *Aachennél* hagyódott Generálmajor *Ott*, az Arriergárdával. (Sereg-farkával) Ezt az ellenség tüzesen meg-támadta. Gen. *Ott* csak azt várta, hogy lovassai, jó-móddal vághassanak az ellenség közzé, a' mint-hogy mihelyt mutatta magát az alkalmazhatóság: tüstént neki is hajtott az ellenségnek, lovassaival, kik, 42-öt fogának el a' közzül; le-szabdalának sokakat; a' több részt pedig vissza-rivasztották. — *Ott* Generálisnak, találatbizonyossága szerént, különös vitézséggel forgatta magát ezen tüzében *Varga* Hadnagy a' *Barokó* Huszárs

jai között. Hogy bé-következett az éjj: *Eschweiler*hez vonta vissza magát *Ott* Generális. — Gróf *Latour*' Korpusának veszteségét, azért nem írhatta még meg Gróf *Clerfayt*: mivel a' mindennapi marsok, és verekedések miatt, nem adhatták bé Jegyzéseiket a' Regimentek.

Kolóniából Sept. 25-dikén: — „A' Ts. K. Sereg' Kantzelláriájából Tudósításból olvassuk; hogy az *Ourte* vizénél 4 ezer embert vésztettek, Sept. 18-dikán a' Frantziák. Igen tüzessen meg-támadták ezek Sept. 20-dikán Gen.. *Latour* Seregének előjáró részét. Hűszor újjították meg a' viadalt példa nélkül-való meg-átalkodtsággal. Képtelenítették végtére csak ugyan vissza térni, két ezer ember-veszteséggel. A' Ts. K. Sereg azonban hátrább vonúlt. — Az Anglusokból és Hollandusokból eggyesült Seregnek segítség küldődött; mivel sokat szenvedett az Sept. 14-dik és 15-dik napjain; 's különben is sok részeket szagatott el magából, hogy elegendő őrizetekkel rakhassa meg a' *Hollandiai* Közös-séges-Társaság Erősségeit minéműek: *Berg-op-Zoom*; *Bréda*; *Bois-le-Duc*; *Gertruydenberg*; *Wilhelmstadt*; *Grave* 's a' t.

Mastricht őrizetjének a' száma, tíz és tizenkét ezer között vagyon, melly, csak nem egészen Ts. K. Vitézekből áll. Jól vagyon a' Vár, eleséggel, és lövöldözéshez meg-kívántató szerekkel fel-készítve. —

Az Ánglusokkal és Hollandusokkal tartott viadalban, igen sokat vesztek a' Frantziák is, 14-dik és 15-dik Sept. ben. — Sept. 16-dikán, egy Trombitással együtt, Fr. Tiszt érkezett *Bois-le-Duc*be, a' ki, levelet vitt *Pichegru* Fr. Vezértől, melyben ez, a' maga Generális-adjutánsáról, és némelly más Tisztjeiről is tudakozódott, a' kik, sohol se' találtattak.

*Jülich*ből Sept. 26-dikán: — „Egy rendkívül-való Kurír érkezett tegnap előtt a' Ts. K. Sereg' fő-quártélyába, ki által, olly Diplomát vett Gr. *Clerfayt*, melyben, *Belgyiomi* Ministernek és ideig való Gubernátornak nevezetik. — A' Ts. K. Sereg' dereka, vagy közép-része, *Jülich*-nél tartózkodik; jobb szárnya, *Mastricht* felé; a' bal pedig, *Düren* felé nyúlik. *Merzenich*ben vagyon fő-quártély a' bal szárnynak, mely áll húsz ezer főből. *Düren*en felül 3 óránnyi járó földdel, *Nidecken*-nél tizenkét ezerig való Ts. K. Katonaság fekszik. Egynehány napoktól fogva csak az Elöl-vigyázók között voltak némelly tատázások.

Dusseldorf Városából, (melly, *Jülich*-től, 9 óránnyi járó földre fekszik ugyan csak a' *Vestfáliai* Kerületben) Sept. 26-dikán: — „*York* Hertzeg' fő-quártély a, *Grasberg*ben volt tegnap este, *Cleve* Városához két óránnyi járó földre. — Utóljára hirdettetett itt ma ki az a' Rendelés,

mellynek ereje szerént, el kell innen takarodni a' Ki költözött Frantziáknak, valamint minden más Idegeneknek is.

Londonból Sept. 16-dikán: — „*Torbayi* Ki kötő helyünkbe azzal a' hírrel érkezett egy *Svéd* hajó, hogy 18 első nagyságú, és nyóltz középszerű frantzia hadi hajókat látott a' tengeren. Ha ez igaz: úgy nem sokára, újj tengeri ütközetről fogunk hallani.

Olasz - Országból. —

A' *Nápolyi* Felség, meg-engedte, hogy az újjonnan ki-állítandó Gyalog-Katonaság közzé, még a' tömlötzőkből is kivévődhessenek, az aprólékosabb vétkű foglyok; nem különben az olyanok is, a' kik, veszekedés közben, inkább történetből; mint kész-akartva, embert találtak agyon ütni.

A' *Pedemontziumi* nevezetesebb Tudósításoknak oda megy ki a' suminája: hogy Sept. 14-dik, és 19-dik napjain, nagy számmal igyekeztek bellyebb omlani a' *Szárdinai Király'* földjére több helyeken a' *Frantziák*: de néhol éppen nem; néhol pedig csak rész szerént bóldogúlhattak szándékjokban.

Spanyol-Országból. —

A' hartznak szerentsés folyamatjáért kilentz napi közönséges Könyörgéseket parantsolt tartatni a' Király, minden Szent-egyházaiban, az egész Országnak. — A'

leg-újabb Tudósítások szerént, a' *Cadixi* — nem a' *Barcellónai* — Ki-kötő-hely-be hívódott vissza *Langara* Admirális. Vissza-hivattatását okozták, azok a' nagy kézfületek, melyeket tesznek a' Frantziák, *Bresti* Ki-kötő helyekben. Szárazra való tíz-ezer fegyveres ember is vagyon a' *Langara* Admirális' hajóin. — A' Frantziák által lett el-foglaltatása' *Tolosa*' Városának, következőképpen íródott meg *Mádritha*: „Szinte lehetetlennek látszott, hogy *S. Sebastianonak* meg-vétele után, bellyebb nyomúlhasson az ellenség: minthogy minden reguláris Katonáink és fel-fegyverezett lakosaink, egyesítették, és erőssen bé-sántzolták magokat azokon a' *Hegyi-szoross-járásokon*, a' melyeken lehetett egyedül, elébb haladni az ellenségnek. Mind-azáltal Auguszt. 9-dikén, reggeli öt órakor, egyszerre meg-támadtak a' Frantziák, minden Sántzainkat, igen nagy dühösséggel; jóllehet, keményen ágyúzott Népünk rá-jok, mindenfelől. Hat órákig tartott az igen véres viadal: de végtére, erőt vett rajtunk a' nagyobb számú ellenség. Mint-egy 3 ezeren hullottanak el mindenik részről. *Casaviello* Generálist is el-vesztettük mi, sok más Tisztjeinkkel együtt. Minekutánna meg-vették *Tolosát* a' Frantziák: oda tették fő-quartélyokat; azután tovább nyomúltak, 's egy részt magok közzül, bé-szállítottak *Plasenziába*, a' hol sok fegyver-fabrikák

vagynak. Hogy elébb ne tódúlhasson az ellenség: minden halasztás nélkül való segítségét kívánt *Navarrának* Vitze - Királya, 's már most a' Seregnek is Kormányozója, Gróf *Colomera*, a' *Biskájai* Rendektől, kik is, parantsolatot adtanak ki legottan: hogy minden konskribáltt Férjfiak gyűllyenek össze egy meg-határozott helyre, mellyen 3 részekre fel-osztván, egy rész, mennyen mindjárt az ármádiához; más rész, óltalmazza a' széleket; a' harmadik pedig maradjon tartalékul. El-végeztetett egyszersmind, hogy azon esetre, ha nagyobbodni találna a' veszedelem: kötelesek legyenek minden Férjfi-lakosai a' Tartománynak — 17 esztendőstől fogva, 60 esztendősig — fegyvert fogni, mellyet, ha nem akarna valaki tselekedni: minden jószágai konfiskáltassanak. A' konskribáltt Férjfiakra nézve hozattatott Rendelésnek, olly hirtelen-való fogamatja lett; hogy az abban ki-tett 3 Sereg-osztályok indulhattak már Auguszt. 13-dik napján, a' magok helyeikre. — *Navarra* Tartományában is sokan fogtak fegyvert a' lakosok közül. Hatvan-ezerre tette azoknak számát egy *Mádriti* levél, melly költ Aug. 26-dikán.

Tizenkét fő Spanyol Tisztekpek, a' kik olly könnyen vissza ereszték a' *Franziák*' kezébe *Colliouret*, azt a' büntetést szabta a' Király, hogy két esztendőig, közökatonai szolgálatot tartozzanak tenni *Afri-*

ka' széleirn. Szabadságokban hagyta azonban a' Király: hogy ha meg nem elége-
nek az ő szententziájával, terjeszthetik Hadi-
tanáts eleibe is a' magok ügyöket.

Nagy Britannia.

Londonból Sept. 16-dikán: — „A'
Királyi Felség ellen vétett foglyaink eránt
olly értelmű Királyi parantsolatot vettek
itt tegnap a' Bírák, hogy lássanak hozzá
haladék nélkül azoknak meg-vizsgálásához
's ítéléséhez. — Két hasonló vétkű sze-
méllyek, a' kik, *Skótzianak* fő-Városá-
ban *Edinburgban* vóltak fogva, követke-
zendő értelmű kemény szententziát kén-
tenítették hallani *Septembernek* 6-dikán:
„*Watt Robert*; és *Downie Dániel*! Ti-
teket, Felség' meg-bántóinak találtak a'
magatok rendiből, erre a' végre ki-válasz-
tatott személlyek. Mellyhez-képest azt ité-
li a' Törvényszék: hogy a' honnan el-hoz-
tak benneteket, ugyan azon helyre vissza
kell szállítani, és *Octob. 15-dikén* egy sze-
kéren a' Végző-helyre vinni, a' hol mind
addig fogtok függeni, míg meg-haltok; az-
után ki szakasztódnak béleitek, 's artzulat-
jaitokra fognak vetődni; testeitek pedig, négy
négy részekre vágattatnak, mellyek eránt
a' rendelést ő Felsége fogja meg-tenni. Ir-
galmazzon Isten Lelkeiteknek. “ — Mi-
ben állott légyen részenként ezen szere-
tsétleneknek a' bűnök: elő vagyon adva kü-
lön-külön a' *Londoni Újságokban*: vala-

minthogy különösen vevődött fel minde-
 niknek az ügye, 12 ollyatén meg-esketett
 Polgárok által, a' kik ellen nem vólt a'
 foglyoknak semmi ki-fogássok. Mivel
 azonban mind *Watt*, mind *Downie* ellen
 egyenlő Vád terjesztődött a' Bírák' eleibe:
 mi tsak egyikről, *t. i. Wattról* fogunk
 szóllani. Minokutánna fel-olvasódott vól-
 na ez ellen a' Vád: így terjesztette azt is-
 mét a' Korona' Prókátora summásan az Es-
 küdttek' eleibe: „Vádoltatik a' Rab: hogy
 ő, egy ollyan Gyűlést szándékozott össze-
 fzerkeztetni, melly éppen hasonló tzélra
 dolgozott vólna, mint az úgy nevezett *Brit-
 tanniai* Gyűlés, melly ennekelötte nem sok
 idővel tartatott ebben a' Városban. —
 Vádoltatik: hogy fegyvereket szerzett, 's
 készíttetett olly tzállal, hogy a' Király el-
 len hadat kezdjen, ellene álljon a' Kirá-
 lyi hatalomnak, és kényszeríttse a' Királyt,
 bizonyos intézeteknek helybe-hagyására,
 Ministerjeinek el-botsátására, az Ország-
 gyűlésnek el-oszlatására, 's a' hadakozás-
 tól való meg-szünésre. — Vádoltatik:
 hogy igyekezett le-befszélleni a' Katonákat,
 kötelességjeknek követéséről, és esküvés-
 seknek meg-tartásáról, 's olly Intézeteket
 eszközlött, mellyek, veszedelembe ejtették
 vólna a' Király' személljét. “ — Ezek
 után, a' Felség' meg-bántásnak vétke ellen
 hozott Törvényeket adta elő 's magyaráz-
 ta a' Korona' Prókátora. Meg-mutatta

azokból, hogy nem csak azok ejtik magokat Felség' meg-bántás vétkébe, a' kik valóságos erőszakot követnek el a' Királyon, 's meg-ölik azt; hanem még a' tsupa akarói is, és eszközlői ezen gonofzságnak. — „Uraim! — *így folytatá Beszédjét a' Korona' Prókátora* — Tudják Kegyelmetek magok, hogy mintegy két esztendővel ez előtt, Klúbokat és Társaságokat állítottanak fel némelly személlyek, olly szín alatt, mintha reformáltatni akarták volna a' Parlamentomot: holott, valóságos tzéllyok a' vólt, hogy le-rontsák a' Konstitutziót, 's szerentsés systemánk' helyébe, melly alatt bátorságban élünk, azt akarták bé-hozni, hogy közönségessen minden hozzá szólhasson az Ország' dolgaihoz, 's esztendeig tartó Parlamentomok legyenek. Eggy Kérést adtak bé tehát a' Parlamentomnak: de ez — a' mi néki örökös betsületére fog szolgálni — mindjárt által látta: mi szándék lappang a' Kérés alatt, 's el-vetette azt magától. Nem rettentek el mindazáltal még ezért a' Klúbok; sőt inkább más eszközöket gondoltak ki. Láttuk t. i. ezen Országban, az úgy nevezett *Britanniai* Gyűlésnek származását, melly — csak hamar, nagy hatalmat vett magának, 's azt merte mondani: hogy ő vigyáz a' Parlamentomra, ha mér e' ez hozni bizonyos Végzéseket? és végtére, nyilván állította maga felől, hogy ő nem szűn meg mind

addig ellent állani, míg nagyobb erő által el nem fogna szélléftődni; 's meghatározta magában, hogy ha meg fog állani egy bizonyos fel-tétel a' Parlamentomban; párt-ütést támaszt az Országnak törvényes Hatalmai ellen." — Beszédjének utolsó részében dítérettel emlékezett a' Korona' Prókátora *Edinburg'* Városa' Magisztrátusáról, úgymint, a' mellynek bátorsága, és hívsége, fő eszközök voltak arra a' végre, hogy a' *Britanniai* Konventziónak veszedelmes szándékjai meg-gátolódtak, 's annak fő-fő Tagjai el-vették érdemlett büntetésseket. Vissza tért végtére *Wattra*, 's meg-mutatta felölle; hogy már ez, Tagja volt az említett Konventziónak is, és hogy szándékozott legyen azt meg-újítani. Több rendbéli próbáit is hozta fel a' Korona' Prókátora, azon vádaknak, mellyek terhelték *Wattot*, 's azok eránt Tanúk kérdeződtek meg, kik között sokan, mellette; sokan ellene szóllottak *Wattnak*; ('s éppen úgy *Downienek* is.) Védelmezőül, *Hamilton* Úr adódott mellé *Wattnak*; *Downienek* pedig *Cullen* Úr: kik, mindketten, azt igyekeztek meg-mutatni, hogy a' *Watt* és *Downie* ellen fel-hordott Vádak, nintsenek eléggé meg-próbálva, A' Korona' részéről, *Anstruther* Úr felelt, *Hamilton*, 's *Cullen* Uraknak, és mintegy két órákig tartott Beszédjében meg-tárgyalta ezeknek ki-fogásaikat. Szóllott annak-

utánna, a' fellyebb egynehányszor említett *Korona' Prókátora*, a' ki egyszersmind Elölülő is vólt. Lord *Dundas*, „Kétség kívül, — *úgymond* — bámúlni fog rajta az utánnunk következő Világ, midőn halani fogja, hogy ezekben a' meg-világosodott időkben, olly bűnök követődhettenek el, mint a' millyenekkel vádoltatik a' Rab (*Watt*). — Ez a' Tartomány éppen más már most, mint vólt néhány századok' (székulumok) előtt, a' midőn helytelenül vélekedtek az Emberek a' polgári szabadságról; midőn a' föld-mívelés, és kereskedés nem gyakoroltattak; midőn a' Nemesek, és Háznépeknek Fejeik, önnön tettzések szerént hatalmaskodtanak Alattvalóíkon, 's Hozzájok-tartozóíkon. Nem hallott akkor egyebet az Ember, Familiák' perlekedéseiknél; és rendetlenségekből, 's tolvajkodásokból származott veszekedéseknél. De már ma, nints ezeknek helye többé: jobbra fordúlt minden, szerentsésen. A' Nemesek hatalma meg vagyon határozva: a' kereskedés, föld-mívelés, és mesterségek virágoznak, 's gazdag és szorgalmatos Nép lett, a' dolgoztalanból, és szegényből. Hogy ne lehetne tehát tsudálni, hogy illy bóldog állapotjában ezen Tartománynak, békételenkedés származik ollyatén okokból, melyekről soha se gondolkoztak 's hallottak a' mi Eleink; és olly tudomány hirdettek, melly, ha fel-állana: fel-forgatna min-

den társasági rendet, és ezen Tartományt, éppen abba a' boldogtalanságba és verze-
delembe buktatná, melly, eggy szomszéd
Népnél, olly fzerentsétlenül el-hatalma-
zott. " — Az Elölülő Lord, meg-magya-
rázta még egyfzer a' Felség' meg-bántás-
ról szóló Törvényeket, és igen világosan
elő-adta, mind a' mentségeket, mind a'
Vádakat, mellyek fel-hozódtak *Watt'* fze-
mélyére nézve. Szívekre kötötte ezek
után az Esküdteknek, hogy jól meg-fon-
tollyanak mindent, és ha nem találják elég-
ségeseknek a' fel-hozott próbákat, vagy
azok eránt valamelly kétségek vólna: úgy,
szabadítsák fel a' Rabot, a' Vád alól; de
ha elégségesek vólnának a' próbák: úgy,
azok fzerént ítéllyenek. — Ekkor az Es-
küdtiek, egy oldal-szobába mentek, melly-
ből, kevés minutumok múlva ismét vissza-
tértek, a' midőn kérdezte tőlök a' Tör-
vényfzék' Titoknokja, ha kélzen vagynak é,
ítélettételjekkel. — Felelt az Elölálló:
Igen is. — Kérdezte továbbá a' Titoknok
az Elölállót: ha vallyon a' roftélynál álló
Rab bűnössé tette e' magát azon vétkek
által, mellyekkel vádoltatik. — Erre a'
Kérdésre is, állító feleletet adott az Elöl-
álló; — valamint Sept. 5-dikén is, midőn
Downie eránt kérdődött meg; hanem ek-
kor, tsak ugyan azt is jelentette: hogy ő
véle eggyütt, minden Esküdt Társai, sok
környülállásokra nézve való tekintetből,
grátziába ajánlják *Downiet*, és *Wattot*.

Az *Angliai* Parlamentomról egéssz bizonyossággal írhatjuk már most, hogy annak kezdődését Novembernek 4-dik napjára határozta a' Király, 13-dik Septemberben; a' midőn egy Proklamátziót is készíttetett ez eránt, mellyben az is ki van nyilván fejezve, hogy a' következő Parlamentom eleibe, különb-különb-féle nyomos tárgyak, fognak terjesztődni: mellyek közzül valónak írják, a' Korona-örökösének, *Braunschweigi* Hertzeg Kisasszonyal lejendő öszfe - párosodását, mellyhez képest minthogy költségesebb Udvarat fog tartani ezután a' Korona-örökös: mind ezért, mind pedig, hogy a' hadi-segítségeket is haladék nélkül lehessen fizetni, szükségesnek ítélte a' Minisztériom, hogy 18 millió font sterlinget vegyen fel költsön az Ország.

Elegyes Tudósítások.

A' *Treviri Választó-Hertzeg* lakó-Városából *Koblentzből* Sept. 25-dikén: — „Tegnap előtt utaztak itt által *Károly Fő Hertzeg*, és *Kristina Fő Hertzeg Asszony*, *Schwetzingen* felé.

A' Fekete-tengeri Orosz Ki-kötő-helyekből való ki-vivése a' gabonának általában meg-tiltódott. — A' Fekete-tengerbe való omlásánál a' *Niesler* vizének, egy új Várost, és Ki-kötő-helyet épített az Orosz Tsászárné.

A' Fr. Nemzet-Gyűlése, azt bírta Sept. 18-dikán, a' Köz-jóra és Köz-bátorságra

ügyelő Deputátziókra, hogy, míg az úgy nevezett *Szánkületid* napok (t. i. Sept. nek 17, 18, 19, 20 és 21-dik napjai) fog-nak tartani: adják vélekedésseket: ha jó lesz e' el-küldeni a' Frantzia Köz. Társa-ságból másuva, a' (hólttnak hírlelt) Király-fit; nem különben a' Királyi-Familiának egyéb Maradványait is; a' kikre, funda-mentómos gyanúság lehet, hogy Barátjai a' Kontrarevolutziónak. Alkalmatosságot szolgáltatott ezen rendelkezésre a' N. Gy. nek, egy Kontrarevolutzió, melyet a' Közön-séges Társaságnak dél és napkelet között való szélén kezdetek a' Királyt-kívánók.

Béts. — *Kumpf* nevezetű személly, a' ki egy időtől fogva Kantzellifiaságot vi-selt az ide-aló *Politzáj-Direktzió*nál (*Bel-ső bátorságra ügyelő Széknél*); hajdan pe-dig *Pozsonban* is, *Pestén* is esmeretessé tette vala magát, Teátromi Elöljárósága és játszása által — tegnap szégyen póltzon állott itt, mindenek láttára: mert pásquillus írás sült reá.

LANTOS DAL.

Fő Tisztelendő *Balogh Sándor* Úrnak *Győ-ri* Kánonokságába való lktatására

Írta:

Köszögi Fabchich József.

Mérték Havának második harmadán
Hallók sokan melly édesen hangzani:

MÍ MASODIK FERENCZ *Balogh*nak

Erdemeit kegyesen tekintvén.

Az kit nagy erkölcs, nagy tudomány, nagy éle-
Föl ékesített, Isten ajándoka,

Kedves személye Mí Előttünk,

Teljeszük azért, vegye, Kánonokká.

Rád nem szorúltam Pimpla hegy Alsószonya,

Ha Iskoláink Altya FERENCZ Király

Ezt tudja, vallja, írja hírül

Híveinek, 's keze gazdagítja.

Hibáz, ki ezt tsak szokta rekegni; Jó,

Jó pap, valóban jó pap, igaz pap ez:

Lássuksza, Fölséges Királyunk

Melly sokat, és nagyot emlegessen.

Vetted Ignác nagy csuda rendiben,

Hat, 's hat nyaratlzak, mélyre le talpkövit

Tulajdonodnak, 's olly göcsöt ront,

Melly miat hány göcsök elkimúltak?

Horácztot érted, bár maga írta meg,

Ha vólt e szükös: Róma Fejének is

El nem fogadván nagy kegyelmét,

Falvaiban sokat írdogalván.

Azt mondanójók; éjjeli toll füles:

Názót szegénynek fél bokor onszoló

Versért ki híná. Az kilenczet

Vaj csak együld ügyefottra bízók!

Könyvtárod Érted, 's Véled imígy beszél.

Gyántázat, ásvány, égteke házodat

Villáncsozó szikrákkal hintvén

Számtalanok szemeit merésztik.

Titok bötükbül halljuk ez olvasást;

Mihelyt nap, és hold ép felesen burúl:

Arany kenyér, ezüstös hordó,

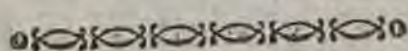
Nyakperez életi Sándorunkat.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDLMÉVEL.

30.

Költ Bétsben, Mind-Szent-Havának (Oktobernek)
10-dik napján, 1794-dik Esztendőben.

Hadi Környüállások.

Gróf Clerfayt' Tudósításai.

Hogy annál közelebb legyenek egymáshoz Sereg-osztályaink: olly parantsolatot vett Hadi-tármester B. *Alvinczy* Sept. 24-dikén: hogy hat gyalog Batalionokkal, és 12 Svadron lovassággal, Gróf *Latour* tanyája — *Düren* — felé vegye útját *Hambach*hoz; más nap pedig maga Gróf *Clerfayt* is oda indult hat Bat. okkal, és húsz Svadronokkal, *Ober-és Nieder-Ziern* előtt

H h

szállította táborba a' Korpusát is: 's tette a' fő-quártélyát *Nieder-Zierube*. *Arnoldsweilernél*, közben áll egy Sereg-osztály, *Finke* Gen. nak kormányozása alatt. Báró *Kienmayer*, és *Dévay* Generálisok, elől-vígyáznak a' *Roer* (*Pur*) vize' túlsó mellyékén, negyvenhárom Kompániákkal, és harminctnégy Svadronokkal, mellyeknek jobb szárnya, egyesülésben vagyon *Flodorf*nál, *F. M. L. B. Werneck*' Korpusával. *Kráy*, és *Gr. Kollowráth* Vintzentz, tíz Bat. okkal, és négy Svadronokkal a' *Jülich*i táborban maradtanak.

Az ellenség, mellynek leg-nagyobb ereje, *Aachen*hez (*Aquisgrán*hoz) gyülekezett össze, *Sept. 25-dikén*, egy csoport-népét *Herzogenrade* felé indította. — (*Herzogenrade*, frantziául: *Rolduc*, *Ausztriai-Belgyi*omhoz tartozó részében fekszik a' *Limburgi* Hertzegeységnek, *Aquisgrán*tól három óránnyi járó földre, észak felé). Mintegy hat Frantzia Svadronok, *Scheydennél*, és *Siersdorf*nál állott Vígyszónok ellen jöttek: de ezeknek segítségekre, hirtelen elő-nyomúlván 2 lovas osztályaink, vissza-verték az ellenséget, melly közzül le is vágtak, 's meg-sebesítettek némelyleket; egy lovas Vadászt pedig el-fogtak. — Híre érkezett azon-közben, hogy *Eupen*, és *Monjoje* Helységeken által, Seregünknek bal-szárnya ellen törekedik a' Fr. aság.

F. M. L. B. Werneck, Vígyszónokat küldött-ki *Sept. 26-dikán*, a' kik, *Rüre*

szállította táborba a' Korpusát is: 's tette a' fő-quártélyát *Nieder-Zierube*. *Arnoldsweilernél*, közben áll egy Sereg-osztály, *Finke* Gen. nak kormányozása alatt. Báró *Kienmayer*, és *Dévay* Generálisok, elől-vígyáznak a' *Roer* (*Pur*) vize' túlsó mellyékén, negyvenhárom Kompániákkal, és harminctnégy Svadronokkal, mellyeknek jobb szárnya, egyesülésben vagyon *Flodorffnál*, *F. M. L. B. Werneck*' Korpusával. *Kráy*, és *Gr. Kollowráth* Vintzentz, tíz Bat. okkal, és négy Svadronokkal a' *Jülich* táborban maradtanak.

Az ellenség, mellynek leg-nagyobb ereje, *Aachenhez* (*Aquisgrán*hoz) gyülekezett össze, *Sept. 25-dikén*, egy csoport-népét *Herzogenrade* felé indította. — (*Herzogenrade*, frantziául: *Rolduc*, *Ausztriai-Belgyiom*hoz tartozó részében fekszik a' *Limburgi Hertzege*ségnek, *Aquisgrán*-tól három óránnyi járó földre, észak felé). Mintegy hat Frantzia Svadronok, *Scheydennél*, és *Siersdorffnál* állott Vígyszónok ellen jöttek: de ezeknek segítségekre, hirtelen elő-nyomúlván 2 lovas osztályaink, vissza-verték az ellenséget, melly közzül le is vágta, 's meg-sebesítettek némelyleket; egy lovas Vadászt pedig el-fogtak. — Híre érkezett azon-közben, hogy *Eupen*, és *Monjoje* Helységeken által, Seregünknek bal-szárnya ellen törekedik a' Fr. aság.

F. M. L. B. Werneck, Vígyszónokat küldött-ki *Sept. 26-dikán*, a' kik, *Rüre-*

monde' tájjánn, eggy fr. tsoportra bukkantak, 's el-fogtak belölle, öt gyalogokat.

York Hertzeg' Seregéből, egy tsapat Hannoveránusság, *Grave* és *Venloo* közé küldödött *Weel*hez.

Seregünk' bal-szárnnya előtt álló Forposztjainkat — mellyeket Báró *Kienmayer* vezérel — Sept. 27-dikén is háborgatni kezdte eggy tsoport gyalog és lovas Frantzaság: de a' valamennyire hátrább állott segítséggel tsak hamar eggyesültek Előlvígyázóink, 's le-vágván egynehányat, kettőt pedig el-fogván az ellenség közzül, vissza-nyomták azt diadalmasan.

Albert Hertzeg' Tudósítása.

Valamint maga *Albert Hertzeg*, *Hofheimi* tanyáját ismét a' *Schwetzingen*ivel váltotta fel; úgy, a' *Hohenlohei* örökös Hertzeg és F. M. L. Gróf *Wartensleben* is vissza-tértek: — amaz *Pfetersheim*hoz; ez pedig, *Maunheim*hoz.

Olasz - Országból. —

Genuából Sept. 20-dikán: — „Tegnap érkezett partunkhoz, *Agamemnon* nevű Ánglus hadi-hajó, 's egyfzersmind az is hallatott, hogy az Ánglus hajós-seregnek eggy része, *della Spezziai* Ki-kötő helyünkbe fogna bé-fzállani. — Az említett hadi-hajónak érkezése után mindjárt közönségesse tétette F. Kormányfzékünk, hogy az Ánglus és Frantzia Konzulok, olly értelmű Jelentést közlöttek velle, a' melly

fzerént, leg-kissebb részben is meg nem fogják sérteni se' Anglus se' Frantzia-hajók, a' mi neutrálitásunkat, és *Ki-hötö-helyi* Törvényeinket.

A' *Genuai* Közönséges - Társaságnak *Finale* nevű Városából, Sept. 18-dikán: „Itt, három ezer Frantziák masirozának által, elő-felé, hasonlóképpen *Gorra*-nn, és *Bardinetto*-nn által is egy egy tsapat. Itt akarnak a' Frantziák, magazinomokat fel-állítani. *Nizza* felől, *S. Remo*-nn által, naponként takarodik mind nép, mind munitzió, és eleség, a' *Loanon*ál álló Frantzia nagy Korpushoz.

(Az itt elő-számláltt minden helyeknek neveiket 's sekvéseiket, világosan lehet látni azon a' Mapán, melyet, illy tzm alatt küldöttünk: A' Frantziák ellen folyó hadakozásnak Teátroma, Felső Olasz - Országban.)

Mediolánumi Gubernátor Fő-Hertzeg *Ferdinánd*, következő foglalatú Tudósítását útasította *Bétsbe*, Sept. 27-dikén, *Alexándria* Városából: — „Sept. 18-dik éjtfizakáján híre érkezett, hogy az ellenség, három nagy tsapatokban nyomakodik a' hegyeken által, *Mallerenél*, és ennek szomszédságaiban állott Előlvígyázóink ellen. Ezeknek ereje tehát nevelődött leg-ottan. *Antal* Fő-Hertzeg' gyalog Reg. béli négy Kompániával, *Milesimo'* és *Cosseria* melyékeire indult Fő-Strázsamester Gróf *Kún*; F. M. L. Gróf *Mels-Colloredo* pedig, hét gyalog Bat. jaival, és két Svadron lovasaival, *Carcasenál* állapodott meg, egy

jó fekvésű helyen. — Sept. 19-dikén, melly, felette ködös nap volt, reggeli 9 óra tájban omlott Forposztjainkra a' nagyobb számú ellenség: 's ámbár igen derekasan óltalmazták is azok magokat: ugyan csak vissza-nyomta őket végtére: 's e' meg-lévén, olly rendkívül-való hirtelenséggel ki-terjesztette magát a' gésztenye-erdős *Appenínusok*' (hegyek) hátán: hogy már estvéli hét órakor, csak nem egészen körül vala véve általa, Seregünk' jobb szárnya, *Carcase* és *Milesimo* között. — Sept. 20-dikán, mihelyt kezdett világosodni: mindjárt fel-kerekedett az ellenség, két tsapatokban, mellyek között egyik, egyenesen Seregünknek a' frontját (homlokát); másik pedig, a' jobb szárnyát vette tételbe, dél-utáni egy óra tájban. Ezen utóbb említett tsapat, állott mintegy négy ezer főből, és igen tüzesen meg-támadta Gróf *Kún* Májorunkat: a' ki, minekutánna tovább óltalmazta volna magát egy óránál: el-vonta végre magát, egy szomszéd hegyre, ott, négy szegületű formába állította Népét, 's úgy várta ismét az ellenséget: de ez, minthogy sokat vesztett vala már: nem kezdett újj viadalt, hanem mindig csak oldalazott, míg nem egészen bé-kerítette, Seregünk' jobb szárnyát. Ezt látván F. M. L. Gróf *Mels-Colloredo*, elhagyta *Carcaset*. Gr. *Kún* is, minekutánna egy osztály-lovasságot kapott volna segítségül: ezzel, minden veszteség nél-

kül vissza-vonúlt Sept. 20-dik éjtszakáján. Minthogy *Cairon*ál meg nem lehetett állani jó móddal: erre nézve, *Dego*-ig vonta vissza magát Népünk, és mivel az ellenség hátúlról igyekezett annak kerülni minden módon: ez okon a' jobb szárny, *St. Guilieta*ig; a' bal pedig, *Monte-notte* hegyig terjesztődött ki. — Sept. 21-dikén, Fő-Kormányozó Gróf *Wallis* Hadi-Tármester maga is a' sereghez érkezett. — Az ellenség, mellynek számát húsz ezerre mondták Kémjeink, több tsapatokra oszolva, és a' hegy hosszában el-nyúlva törekedett ezen reggel elébb nyomulni. A' legnagyobb tsapat, *Salicetton* által, *della Bormida* nevű völgy felé iparkodott. Már déli 12 óra tájban annyira elő-haladt az ellenség, hogy lehetett látni némelly lovasait, és *Rochetta*ból, kezdett is Népünk felé lövöldözni bő tsövé puskákkal: délutánni két órakor pedig, omlott sok csoportokban vitézeinkre: de ezek ki nem mozdultak helyekből előtte; hanem keményen lövöldöztek reá, annakutánna pedig neki estek bajonétjaikkal, és hatalmasan vissza verték. Nem szűnt meg mindazáltal, estvéli hét óráig, újjabb meg újjabb szerentsét próbálni a' Frantzaság: de minden törekedésse haszontalan lett, és utóllýára is kénytelen volt egészen visszavonni magát, leg-alább is két ezer ember veszteséggel. — Részünkről, 96-ra megy a' holtaknak száma; 82-re a' sebeseké. —

Az el-tűntteké ment elébb 28-ra: de már azolta elő-kerültek belőlök egynehányan. A' holtak közzül valók: Néhai Kapitány *Magyary Lajos*; Fő-hadnagy *Ekárd*, mind ketten az *Antal* Fő Hg' Reg.éből: és az *Alvinczyéből* Kapitány *Báró Plonquet*, a' ki nem maradt ugyan halva a' hartz mezején; de az ott vett sebjében már megholt. Tökéletesen viselték magokat minden Generálisaink, Stabális és Fő-Tisztjeink: — és az *Antal* Fő-Hg; 's *Alvinczy* Reg. jei; valamint a' *Szluini* Batalion is, alkalmatosságot találtak, újjabb meg újjabb próbák által, egész különösséggel való bizonyítására vitézi bátorságjoknak.

Hadi-Tármester Gróf *Wallis*ről azt írja *Ferdinánd* Fő-Hertzeg, hogy az, fő mértékben meg-nyerte az egész Seregnek hozzája való bizodalmát, és közönsegesen tsudáltatta személyes bátorságát.

A' melly tanyát, dítsöül meg-tartott Népiünk az ellenség ellen, el-hagyta azt ab-ból az okból: mivel az essös időknek bekövetkezésével lehetetlen lett volna oda eleséget szállítani. Táborba szállott *Aquí* Városánál.

Sept. 24-dikéig meg-tartotta *Degot* az ellenség, de nem küldött ki belölle Elölvígyázókat: az említett napon pedig el-hagyta *Degot* is, *Cairot* is; 's visszavonta magát *Riviere de Ponente*hez.

(Ezen Előadás' olvasásának alkalmatosságával is nagyon fogja segíteni, a' képzelődést, a' fellyebb em-

lített Mappa, minthogy a' nevezett helyek többnyire majd mind fel - találtatnak benne. Milesimot, Milelimo-nak tette a' Mettző hirtelenségből.)

Nagy-Britanniából —

Hufzonöt Hollandus, és négy Ánglus hajókból, mellyek, haláfszni mentek *Islándia* szigetéhez, tsupán, egy Ánglus hajó — *the Hope* nevezetű — menekedhetett meg a' fr. rabló-hajóktól.

A' *Torbayi* Ki kötő-helyből Sept. 7-dikén indúlt ismét tengerre Lord *Howe*, 's nagy hajós-serege mellé vette azon hadihajókat is, mellyeket a' *Portugalliai* Udvar küldött segítségül *Nagy-Britanniának*, *Amérikából* —

Martinique szigetéből, *Grey* és *Jervis*, *Tengeri*, 's *Szárazi* Ánglus Vezérek azt írták, Júl. 20-dikán *Londonba*: jóllehet, még akkor is nagy mértékben uralkodott vala nállok a' sárga-hideg-lelés: hogy ők egész meg-határozással vagynak, mind az ideig, *Amérikában* maradni; míg olly segítséget kaphatnak *Ángliából*, a' mellyel, meg-lehessen szabadítani *Guadeloupet* a' *Frantziáktól*, és a' több újj szerzeményeket (*acquisitiókat*) is tartani. — Az *Ángliai* újjabb Tudósítások szerént, nem indúlt vala még számokra, segítség, *Ángliából*.

Spanyol-Országból. —

Burgos Tartományának lakosai is felfegyverkeztek a' *Biskája*, és *Katalónia*-bélieknek példájok szerént, 's igen nevel-

ték a' *Pampellona* mellyéki Sereg' számát. Hertzeg *Castel franco*, *Arragonia* Tartományából, *Navarrába* vitte a' Korpusát; oda indított tíz ezer Embert Gróf *de la Union* is *Kataloniából*.

A' Spanyoloknak olly győzedelmekről vett Tudósítást onnan hazúl a' *Londoni Spanyol* Követ, mellyben, harmintz ágyúkat vesztettek a' Frantziák. — Ezen Tudósítást közönségessé tétette leg-ottan a' Sp. Követ, a' mint bizonyítja egy *Londoni* levél, melly költ Sept. 19-dikén.

Frantzia-Országból —

A' napnyúgoti *Pireneusi* Frantzia Sereg' Kommisszáriusaitól olly Tudósítást vett a' Nemzeti - Gyűlés, hogy Septemb. 4-dikén kéntelenítettett egy frantzia Forposzt, három *Spanyol* (*Arragoniai*) tsapatok előtt el-vonni magát, *Aspe* völgybéli tanyájáról: de, 600 Emberral érkezvén annak segítségére *Robert* Generális, sokat meg-ölt, és sebesített az ellenség közzül, mellynek száma, reá ment hat ezerre, fogott is el 32-öt, és az el-vesztett tanyát vissza kapta.

A' N. Gy. e előtt egy Jelentést olvasott fel 17-dik Sept. ben, a' Közjóra ügyelő Deputátióznak *Carnot* nevű Tagja, mellyet következő értelmű ki-fejezésekkel közölt a' *Telegráf*: — „A' Republikánusok 28-dikon (Sept. 14-dikén) meg-verték az ellenséget *Herzogenbusch*-nál, és eslivélig kergették: 1500 foglyok, nyóltz ágyúk,

sok puskák, puskaporos-szekerek és lovak — a' hafznai ezen napnak. “

(Magok a' *Hollandiai* Tudósítások, egy hibás hirtelenkedést adnak fő okául azon veszteségnek, melly történt az *Anglusok*, és *Hollandusok*' részéről, Sept. 14-dik és 15-dik napjain. Meg-volt t. i. parantsolva; hogy ha közelgetni fog az ellenség: el kell égetni az *Aa* vize' hídját. Meggyújtódott a' híd, igen is; de elébb, minelőtte által takaródhatott volna rajta az *Anglusokból* és *Hollandusokból* eggyesültt Sereg. A' kik tehát túl maradtak a' vízen: azok, résszerént az ellenség segyverének lettek prédáivá; résszerént pedig által akartak úszni a' vizen: de az úzás közben, felesen veszték a' vízbe.)

Azon *Rojalistákról*, a' kik, Fr. Országának napnyúgot és észak között fekvő részeiben tartózkodnak, olly értelmű Tudósítás indíttatott *Chateau-Gontier* nevű Helységből Sept. 6-dikán, *Párisba*, hogy nagy számmal omlottanak azok, Sept. elein a' *Ligeris* (*Loire*) vízének jobb mellyékére, *Chatelais*, *Nidd'oiscan*, *Congrier*, és sok más helyekben el-égették a' *Templomokat*, *Congrée*ban az ott quártélyozott *Republikánus Katonák* közül le-öldöstek 30 embert; a' *Marriguéi* és *Charréi* *Templomokat* is fel-gyújtották, mellyeknek tüze által 30 *Republikánus Katonák* veszték el. — Nyoltzvan *Rojalistákat* öltek meg azonban a' *Republikánusok* *Segré* és *Pouencé*

között. Eggy volt a' meg-öletteteknek számaából *Sarrazin* nevű Vezér, a' kinél 30 ezer livrák találtattak, résszerént arany-; résszerént papiros-pénzben. *Quelauunenél* 15 embert vesztettek a' Rojalisták. Sept. 5-dikén, *Craonnál* volt nagy lövöldözés. Ennek ki-meneteléről is azt írja a' fenn-
említett Tudósítás: hogy a' Republikánu-
soknak szolgált legyen az által is, a' Ize-
rentse: de, mennyiben? azt még — a'
mint mondja — meg nem írhatta.

Hollandiának Fő-Városából Hágából
Sept. 20-dikán: — „Jóllehet, *Herzogen-
busch (Bois-le-Duc)* Városának, egye-
dül magában vagyon már most minden öl-
talma: és a' Kommendáns, minden Háza-
kat le-rontatott a' Városon kívül, valamel-
lyek akadályoztathatták volna ennek vé-
delmezését: még sints jele ekkoráig leg-
kissebb is, hogy a' Frantziák, ostromlani
akarnák ezen Erösséget. Szabad egyesü-
lések vagyon egymással, a' több Határ-
erösségeknek is, minéműek: *Bréda, Ber-
gen-op-zoom, Heusden, Hulst* 's a' t.: de
ezeknek Környékjeik, rendkívül sokat szen-
vednek általán fogva, a' telhetetlen, és ke-
gyetlen ellenségtől.

Lengyel - Országból —

olly értelmű Tudósítás érkezett *Bétsbe* az
Udvari Hadi-Tanátshoz, hogy ama' neve-
zetes Orosz Vezér *Suvarov*, meg-támadott
Wollhyniában húsz ezer főből állott Len,

gyel Sereg-osztályt, és azt rész-szerént levágatta: rész szerént el-fogatta; rész-szerént pedig el-fzélesztette.

Maga *Sierukovszki* Generális, a' ki vezérlette *Suvarov* ellen a' Lengyeleket, következendő értelmű Tudósítássát intézte *Konstantinowból*, Sept. 20-dikán, *Kossiuskóhoz*: „Sept. 18-dikán, ránk ütöttek az Oroszok *Kropczyce-nél*, olly erővel, melly felül-haladta a' miénket. Nem kevés veszteségjek lett nékiek is: mert vitézül viseltük magunkat ellenek, míg nem végre kénytelenítettünk *Brzesc-ig*, ámbár jó renddel, vissza-vonúlui. Más nap, annyi Oroszok támadtak meg ismét bennünket, hogy lehetetlen vólt meg állani előttök, és a' mi Népünk, rész-szerént szélllyel-fzilálódott. Ágyúinkat, leg-nagyobb részént, meg nem tarthattuk: de hogy az ellenség ne kaphassa el őket; a' vízbe hánytuk.

Frantzia Ország.

Az egymás ellen fel-buzdúlt Jákobínusok' és Nem-jákobínusok' indulatjának tüze, nem csak nem tsillapodott az újjabb Tudósítások szerént is; hanem még inkább gerjedett naponként, sőt óránként. *Freron* nevű Tagja a' N. Gy. nek, a' kinek nevét ki-törlötték laistromjokból 3-dik Sept. ben a' Jákobínusok, 5-dik Darabotska Írását adta ki nyomtatásban, *L'Orateur du peuple* nevezet alatt, Sept. 20-dikán. Így szól ebben *Freron* a' Jákobínusokról: „A'

9-dik Thermidori (27-dik Júliusi) Pártosok csoportosan járnak; úgy erőszakoskodnak, 's igyekeznek meg-fzoritani a' Vélekedést. Az ő Órátorjaik, kik, vér és ragadomány után ásítognak, el-futják egész Párist, 's mindenütt lázzasztják a' Lakosokat; ütik az én könyvetskémnek Árulóit; nyilván fenyegetik a' N. Gy. nek több Tagjait, kevés idő alatt leendő megölettetéssel. Egész erejekkel rajta vagnak, hogy egy mesterséges Insurrektsziót eszközöllyenek: de van efze a' Népek; nem enged semmi ilyen tsábításoknak. — *Dubois-Crancé* is, hatalmasan ki-kelt a' Jákobinusok ellen, egy közönséges Beszédjében, melyet, Sept. 19-dikén tartott a' N. Gy. ben. De valamint a' Nem-jákobinusok, kígyót békát kiáltanak a' Jákobinusokra: ugyan ezt tselekezik más részről ezek is, amazokra nézve. Ha a' Nem-jákobinusok, *Robespierre'* Örököseinek és Folytatóinak, Pártosoknak, 's a' Népet elnyomni kívánó Öllze-esküdtteknek kiáltják a' Jákobinusokat: ezek ismét Áriszokratáknak, Kontrarevolutziónistáknak, és varas-békáknak ordítják a' Nem-jákobinusokat. — Sept. 18-dikán meg is verekedett ezen két Felekezet, azon épület' udvarában, melly, ennekelőtte *Palais-Royal*-nak neveztetett. A' verekedés közben egyik Rész, ezt kiáltotta: *Éllyenek a' Jákobinusok!* — a' másik pedig: *Éllyen a' Nemzeti-Gyűlés!*

A' *Közönséges Isteni-tiszteletre* nézve, azt végezte a' N. Gy., *Cambon* feltelete szerént Sept. 18-dikán, hogy arra, semmi költséget se' fog tenni ezentúl a' *Közönséges-Társaság*: hanem, az ez előtt *Egyházi* hivatalt viseltt *Lakosoknak* fog adatni penziót, akár folytatándják továbbra is hivatallyokat, akár sem.

Magyar Ország.

A' Királyi Táblához Referens - Assessornak tevődött által, *Borsod Vármegyei Második Al-Ispánságból* Tek. *Melczér Úr*.

Posga Vármegyében fekvő *Grancza* nevű falunak Birtokossa *Jankovits Mihály Úr*, a' *Török háború*' alkalmatosságával szerzett érdemeire nézve, *Magyar-Nemességet* nyert ő Felségétől, a' rendes takarának le-fizetése mellett.

Pestről Sept. 29-dikén: — „Nagy félelmet okozott egész Városunkban egy gyűlés, melly történt ezen Hónapnak 20-dikán; mert éppen kegyetlen szél fújt; 's egy olly rakás-fába kapott a' tűz, a' mellyben, nyóltzvanhat öl vólt. Támadt ezen égés, a' *Hatvani* úttzában, azon Épületnek pintzéjében, mellyben hajdan a' *Jésuiták* laktak; most pedig *Orvosi Tudomány* taníttatik. — Különös eszközök vóltak a' veszedelemnek meg-gátolásában *Judex Curiae* ő Exc. ja; *Schönbauer* és *Brandt* Urak; 's *Szathmáry* nevezetű *Pedellusa* az *Universitasnak*: úgymint, a' kik példás szorgalmatossággal rajta vóltak, hogy a' pintze'

minden nyílásai fel-halmozódjanak kívülről vizes földdel: melly intézet által, szerentsé-
sen meg-fojtódott a' tűz. Ki-nyitódván ma
reggel a' pintze, úgy tapasztaltatott; hogy
csak öt öl-fa égett el, a' rakásnak felső-ré-
széből. Ezen tapasztalás arra mutat, hogy
felülről kellett a' gyújtó-matériának vetődn-
ni a' rakás-fára. Még most is Katonák ír-
zsálya az épületet, 's el se' távoznak ad-
dig, míg a' pintze ablakai, tökéletes ólta-
lom-állapotba nem fognak helyheztetődni,
hasonló történetek ellen.

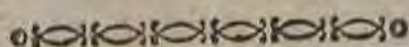
Losontzról Sept. 29-dikén: — „Egy
Evangelikus Korrektor hozódott bé az itt
lévő Ref. *Gymnásium*ba, a' Logikának és
Rhetorikának tanítására, a' ki egyfersmind
a' Német nyelvet is közönségesen tanítja.
A' neve ezen beületes Akadémikus Taní-
tónak, *Palkowits* György. — El-múlt egy
hete, hogy dél után két óra tájban, nagy
rémülés vőlt Városunkban. 19 Ház, sok
Pajták, prédái lettek az ellene állhatatlan
*Vulkánus*nak. Egy részeges vén Asszony,
minekutánna már sok meszely borokat le
nyelt vőlna, az utólsóért, mellybe bújt a'
Sátán, ki nem telvén a' pénze, pótoléket
kért a' Vejitől. Ez meg-elégelvén már hosz-
zas dorbézolását, nem ada neki. Ezért a'
vén Banya neki dühödvén, a' szomszédból
kért pótoló-pénzt, 's egyfersmind a' Ve-
jének Háza végénél tüzet rakott, mellynek
lángja a' déli szél által segítettvén, eggy
kis idő alatt tizenkilentz házakat el-boríta.

Ezen esetkor jelesen ki-mutatta a' Refor-máta Ekklesiá, részre-nem-hajló Keresztyé-ni indulatját, mert minden meg-károso-dott gazdát 10 Rh. forintokkal, — minden 'Selltért 6 Rhénessel meg-ajándékozott. A' Város pedig ingyen ad fát a' házak' fel-építésére. T. Szilassy József Úr szénával, kazal-szalmával, fával, szekerezéssel, 's majd mindennel segíti az el-égetteket. A' Vilkei Tiszt. Plébánus, minden Katholikus gazdát két kila étellel meg-ajándékozott. Ezeken kívül tehetsége szerént, tsak nem minden jó tehetségű lakos, fel-indult azon szerentsétlen embereknek gyámolítására. — Nállunk az Elementumok tsinálnak tsak új-ságot, egyéb-aránt mi nem változunk.

Szárdinia' szigetében ismét helyre-ál-lott a' tsendesség. A' Fő-Városba — *Ca-gliáriba* — Sept. 6-dikán érkezett el az újj Vitze-Király és Fő-Vezér, 's örvendező kiáltásokkal fogadtatott.

A' *S. Domingói* környülállások, nem éppen olly rosszak, mint hirdette vala őket az első hír. Bé-rontottak ugyan a' Szeren-senek, *Gonaives* nevű Kerületbe, 's meg-gyújtottak két Házakat: de ismét villza-hajtódtak a' hegyekre, és a' tűz tsak ha-mar el-óltatott. Ezen történet után, sem-mi más, meg nem háborította a' tsendes-séget.

Magyar Hírmondó.

31.

Költ Bétsben, Mind-Szent-Havának (Oktobernek)
14-dik napján, 1794-dik Elztendőben.

Hadi Környütlállások.

Gróf Clerfayt' Tudósítása.

„Sept. 18-dikán leg-alább is vesztettek a' Frantziák hét ezer embert, *Ayvaille*, és *Esneux*-nél; az ezután következett hartznapokon is bizonyosan, három ezeret. “

„Részünkről első Septembertől fogva, 22-dikig estek el: öt Stabális és Fő-Tisztek; tizenöt Al-Tisztek; két-száz-huszonnyóltz Köz-emberek, és negyvenhárom katona-lovak. — Sebet kaptak; negyvenhárom Stabális és Fő-Tisztek; harminztöt Al-Tisztek; hétszázharminztöt Köz-emberek, és ötvenkilentz katona lovak. — Rész-szerént fogságba estek; rész-szerént el tűntek: huszonkét Stabális és Fő-Tisztek; hatvanegy Al-Tisztek; ezer-hétszáz harminzt Köz-emberek; és száz-hatvanhét katona-lovak. “

Kolóniából Oct. 3-dikán: „Olly Tudósítással érkezett ide eggy Kurir, hogy meg-változtatta fekvéssét a' Ts. K. Sereg: mivel az ellenség, nagy erővel szállott által a' múltt éjtszaka, *Düren'* környékein a' *Rocer* (*Rur*) vizén.

Kolóniából Oct. 4-dikén: — „Ma egész nap, szüntelenül szállítódtott itt, és *Mulheimon* által, a' Ts. K. Sereg' bagátsiája. Nem hallatik azonban semmi ágyúzás: mellyből azt lehet ki-hozni, hogy 2-dik Octobertől fogva nem vólt új viadal. Gróf *Clerfayt* fő-quártélyja *Nipesben* vagyon, a' *Düsseldorfi* úton, ide, egy fertály-órannyira. — Bölts Magisztrátusunk, szorgalmatosan gondoskodik Városunk tsendességéről; és minden rendű Polgárok készek, eszközteni jó-szándékjait.

Koblentzből Sept. 28-dikán: — „Ts. K. Generális *Melas*, a' ki most *Kayszers-eschnél* tanyáz a' Korpusával, 's *Lutzeratig* állította ki Előlvigyázóit, olly tudósítást vett *Trier* felől, hogy az ott tartózkodó Frantziáságnak száma, tizenöt ezerrel nevededett.

Olasz - Országból. —

Ts. K. Hadi-Tármester Gróf *Wallis*, következő értelmű Tudósítását útasította *Bétsbe* Sept. 29-dikén, a' maga fő-quártélyából, melly, *Acqui* Városában vagyon: „*Acquinál* lévő tábotunkba érkeztek Sept. 27-dikén: két *Nádasdi* Batalionok; egy *Thurn* Batalion; az egyesített *Kárlstadti* első Batalion; és két osztály Uhlánusok. Ezek, *Morozsónál* állottak ennekelötte, a' hol csak ugyan maradtak vala még két *Reiski* Bat. ok — addig az ideig, mig *Pedemontziumi* Katonaság válthatná fel őket:

de már ezen két Bat. oknak is parantso-
latjok ment *Ferdinánd* Fő-Hgtól, hogy
Acqui felé indullyanak, mivel jó erőre va-
gyon itt szükség, hogy meg-lehessen a'
Bormidói völgyet őltalmazni a' *Frantziák*-
tól; 's módjok ne legyen nékiek, a' *Ge-
nuai* földön által való bé-ütésre *Lombár-
diába*. — Az a' *Frantziaság*, a' melly,
Degotól és Cairotól vissza tért: részekre
oszlott, és *Savona, Vado, Loano, 's Al-
benga* nevű Helyeknél állapodott meg. —
Colli F. M. L. nak hír-adása szerént, el-
hagyta ugyan az ellenség, *Limonet*: de
Tendánál, hat; *Ormeanál* pedig 7—8 ezer
embere vagyon.

Genuából Sept. 27-dikén: — „Ki-
kötő-helyünkben, négy *Anglus* hadi-ha-
jók vagynak, úgymint: *Victoria* nevezetű,
száz; 's *Britannia* nevű, 98 ágyús; és két
Fregátok. — Vagyon eggy *Frantzia* Fre-
gát, vagy középszerű hadi hajó is, melly-
nek: *Patrióta*; a' Kapitányának pedig,
Rossi a' neve.

Hollandiából. —

Hágából Sept. 27-dikén: — „*Rot-
terdám* Városának Polgármestere *van der
Haim* Úr, *Altonába* akart indulni minden
ingó bingó jószágával a' múltt Szombaton:
de fel-buzdúlván ellene, ezen tselekede-
téért a' Nép, azzal fenyegette, hogy ha
el-megy: le-rontja a' házat. Meg-értvén
ezen történetet, más hasonlókkal egygyütt,

Fő-Kormányfőnk: olly Végzést adott ki a' múltt Szeredán: hogy ha közönséges szolgálatban lévő személyek ki-mérészenek ezentúl költözni a' *Hollandiai Közönséges-Társaságból*: el-vesztik hivatallyokat abban a' szempillantásban, a' melyben el távozándanak: a' már ki-költözteknek pedig napot szabott, a' melyre tartozzanak vissza-térni.

Hágából Sept. 28-dikán: — „Bizonyos Tudósításokból olvastuk már, hogy *Bois-le-Duc* (*Herzogenbusch*) nem csak körül vagyon véve a' Frantziák által; hanem hogy ezek; el is foglalták *Orterschans* nevű Földvárat, és el-kezdettek ágyúzni *Bois-le-Duc*-öt.

Amsterdamból Sept. 29-dikén: „*Bois-le-Duc* ellen kezdett ágyúzássokat folytatták a' Frantziák, Sept. 25-dik és 26-dik napjain: de hasonló erőben tüzeltek ki ő reájok mind a' Városból, mind *Isabelle* Várából.

Utrecht (*Ultrajectum*) Városából Sept. 30-dikán: — „Minekutánna *Crévecœur* kis Várunknak minden erősségei össze-romlotának volna, az ellenségnek kemény ágyúzásai által: nem halaszthatta az alkut tovább az Örizet, melly, *Hollandusokból*, és *Hasszusokból* állott. Szabad el-költözést nyert ez a' múltt Hétfőn, olly magajánlása mellett, hogy nem fog eggy esztendeig fegyvert a' Frantziák ellen. (*Cré-*

veoeuvre, másfél óránnyira esik *Bois-le-Duc*-tól, a' *Meuse*' partján. — 1672-dik éltendőben is el-vették vala ezt a' Vá-ratskát a' Frantziák; hanem ismét vissza-adták.)

Londonból Sept. 23-dikán; — „Hu-fzonöt ezer hordó liszt vólt azokon a' tizen-öt hajókon, mellyeket *Murray* Vezérünk fogott el a' Frantziáknak kereskedő hajós-seregéből, 's *Halifaxi* Ki kötő helyünkbe hozott. — *Lord Howe*' hajós-seregebéli *Alfred* nevű 74 ágyús hajóból olly Tudó-sítás érkezett ide, hogy nevezett Tengeri-Fő-Vezérünk, áll egész seregével együtt, Frantzia-Országnek *Bresti* Ki-kötő-helye előtt, a' mellynek külső részében, vas-mats-kákon fekülznek hufzonöt első-nagyságú fr. hajók, mellyeket meg-támadott volna eddig *Lord Howe*, ha akadályára nem lett volna ezen szándékjának a' nagy köd.

A' Spanyol Király, olly Írást nyert Pápa Ö Szentségétől, a' mellynek ereje fzerént, hadi-szükségeire fordíthatja, az egész Országbéli minden papi jövedelmek-nek harmad-részét.

A' *Roussilloni* Frantzia Grófságnak *Bellegarde* nevezetű Erösségét, sok nehézségek között is meg-tartották a' Spanyolok, Sept. 18-dikáig; mert még addig sem-mi részben meg nem szükültek. Puska-porjok, még az említett napon is vólt negy-ven-ezer font: de, eleség dolgából meg-

kezdték vala fogyatkozni: minekokáért a' Kommendáns, *Marquis de Vallesentore*, jelentést tett a' Fr. Sereg Vezérjének *Dugommier*nek, hogy kíván véle kapitulálni. — *Dugommier* ezt válaszolta: „Semi fel-tételeket el nem fogadhatom. Adja meg magát az Őrizet diskrétzióra (minden alku nélkül); és várja sorsát a' frantzia nem-es-lelkűségtől. — Erre, a' *Spanyol* Kommendáns következőképpen írt vissza: „Nékem adott Válaszodra azt felelem: hogy én reá állok a' te fel-tételekre, és ajánlásodra.“ — *Delbert*, a' ki Nemzetgyűlési Kommisszáriusságot visel a' *Napkeleti-Pireneusi* Frantzia Seregnél, és *Dugommier* Vezér; *Conde* (már most *Nord-libre Szabad-észak*) Vára' újj nevének hasonlatosságára, *Midi libre* nek (*Szabad-délnek*) nevezték el *Bellegárd*-ot. — Ezer főből állott vala még a' *Bellegárdi Spanyol* garnizon Sept. 18-dikán, 's hatvannyóltz ágyúja vólt. — A' Fr. Nemzeti-Gyűlés, 24-dik Septemberben vett tudósítást ezekről, a' Közjóra ügyelő Deputátciónak *Fourcroy* nevű Tagja által, kinek fel-tétele szerint, következő Végzéseket hozott: 1.) A' *Napkeleti-Pirenéusi* Sereg, nem szün-meg érdemessé tenni magát a' Haza eránt: *Bellegarde* Vára, *Sud-Librenek* (Ez is *Szabad-délt* téfzen) fog neveződni ezen-túl. 2.) Hogy a' Közönséges-Társaság' földje egészen ki-ürült az ellenségtől: In-

nep fog ezért tartódni a' közelebb következő tizedben. — A' Közönséges-tanítás-ra ügyelő Deputátzió, tartozik ezen Innep eránt plánumot terjeszteni a' N. Gy. eleibe. 3.) *Bellegarde'* meg-vételének hírével Kurírok küldődnek minden Seregekhez: és az Északi Seregnek, *Telegráf* által adódik az, tudtára.

Lengyel - Országból —

Lengyel Fő Vezér *Kosciuszkó*, következendő Beszédet tartott 26-dik Septem-berben, a' kormányozása alatt lévő fegyveres Néphez: — „Eggy Anyának — a' Hazának — Magzat! hallyátok meg ezen Anyának szavát, melly, mintegy a' Halál-lal küszködven, segítségül hív benneteket: az ő élete, a' mi kezeinkben vagyon. Fegyvereiteket, adta ő tí-nétek, 'az ő maga óltalmazására; és kíván tölletek segedelmet. Vagy, el-akarjátok talán vetni a' fegyvert, 's meg-engeditek, hogy az az Anya, mellynek nevét viselitek, és a' melly által, elztendőktől fogva tápláltattattatok, szemeitek előtt veszesse el életét, 's lételet. Nem, — Atyafiak! Nem, — Magzatok! Nem ezt várom tölletek. Jó Magzatoknak, és egyenes lelkű Pátriótáknak szemeikből, könnyeket fatsár ki annak meg-gondolása: hogy veszni; vagy leg-alább inségben kell sinlődni a' Hazának: 's ugyan ezért, felölletek se' tehetem fel, hogy ne éreznétek eggyül eggyig, Hazátoknak siralmas sorsát. Fogjunk annakokáért fegy-

vert mindnyájan, 's vagy hallyunk meg, vagy győzzünk. — Siessünk diadalmat venni ellenségeinken, és ezen boldog kötelességnek tellyesítése után, térjünk vissza Rokonainkhoz, a' kik, győzelmi kofzorúkat fognak adni minékünk, 's meg-bíztatnak bennünket az eránt; hogy fenn kívánják tartani szabadságjokat állandóúl. A' ki előtt kedvesebb a' nyomorúságos élet; és a' ki, nints velem eggy értelemben; és a' ki fél; vagy valamelly más okai vagynak: állyon ki az, a' Sereg eleibe. Fel-óldozom én ötet ezen szent kötelesség alól, 's el-botsátom: még pedig úgy botsátom el, hogy szintügy fogom azért ötet szeretni, mint mást, akár-kit. Másodszor is mondom: hogy én, szemre-hányás nélkül meg-botsátom néki az ő erőtelenségét, 's szabadságot adok, a' katonaságból ki-állásra, minden kifogás nélkül. De ki kell állani az ilyennek, hogy kárt ne tegyen a' bátor szívűekben; hanem tanúja legyen azok' halálának. Semmit se' aggódom én, a' Seregem' száma eránt. Nem a' Nép' száma; hanem annak bátorsága, és igazsága eszközlik nékünk a' győzedelmeket. Bizonyos vagyok én előre a' győzedelemről, ha olly Férjfiakkal megyek ütközetbe, a' kik meg esküdtek velem eggyütt, hogy vagy győznek, vagy halnak. — Híjjába várom én, hogy ki-álljon valaki a' Sereg' eleibe. Még, várom; 's mondom egyszer: „Állyon ki, a' ki akar: betsületemre fogadom, hogy

szabadon botsátom.“ — — Ekkor se' állott ki azonban eggy lélek is: hanem könnyező szemekkel kiáltották minden Vitézek: „Vélled ó! Vezér, készek vagyunk meghalni mindnyájan: ezt esküdtük néked, az Eg és Föld előtt.“ — — Ekkor, könnybe-borulásig meg-indúlt maga is *Kosciuszkó*, 's így szóllott Vitézeihez: „Jertek hát mindnyájan, győzni, vagy meghalni. — Reménységem vagyon a' Fő-Valóságnak mindenható karjához; hogy tsalhatatlanúl győzni fogunk Ó! Atyafiak, és eggy Hazának Magzati! a' mi fegyvereink, a' mi bátor-szívűségünk, és életünkkel való nem gondolásunk fogják el-választani Közönséges-Társaságunk' sorsát, a' mi atyafiságos egységünket, 's Magunk-uraságát. A' Nagy Isten légyen Segítőnk. Mennyünk! Mennyünk!“

Eggy *Vársói* Levél, melly még 15-dik Septemberben költ; de mivel kerengett: későn juthatott el *Gallítziába*: ezeket foglallya magában: „*Kosciuszkó*, Seregének egy részét *Varsónál* tartja: más részét pedig a' Prusszusok után indította, a' kik, Sept. 10-dikén, *Rawánál* állottak, *Nagy-Lengyel-Ország'* (*Déli-Prusszia'*) határjain: 's olly szándékkal voltak, hogy 3 oldalról szorítsák meg az Infurgenseket. De ezeknek leg-nagyobb része, erdőkben tartózkodik. — *Madalinski* Generális; egyesítette magát a' *Nagy-Lengyel-Országi* Felkölttekkel, 's fel-készítette őket, lövöldö-

zéshez is, abból a' munízióból, mellyet, 13 hajókkal akartak szállítani a' Prusszusok, *Varsó* felé: de, kéntelenítették, a' *Lengyeleknek* által engedni *Graudenznél*. — *Kosciuszkó*, ezen *Városnak* (*Varsónak*) lakosaihoz egygy Írást intézett, mellyben, arra kéri őket, hogy, mintegy húsz-ezerig való fegyvereiket adják által a' *Város* *Prézidensének* *Zakrzewski* Úrnak: minthogy nagyobb szükség vagyon most azokra *Nagy Lengyel-Országban*, mint itt. — A' *Nemzeti Fő-Tanáts* két *Deputátusokat* nevezett ki, a' kiket *Nagy-Lengyel-Országba* küld, olly *Útasítással*, hogy annak minden részeiben, 's különösen a' *Templomokban* hirdettessék-meg: hogy valaki fegyvert foghat: állyon elő a' *Haza'* óltalmazására: mert ha nem; úgy fog tartódni, mint *Haza-áruló*. — A' *Vitézi* különös remekeknek külső jutalom-jeléül, arany-gyűrűt gondolt ki *Kosciuszkó*, mellyet már osztott is ki, némelly főbb, és alsóbb rendű *Vitézeknek*.

Gallítziából Oct. 2-dikán: — „Ezen *Hónapnak* első napjával, hadi lábra állított itt a' *Ts. K. Katonaság*, mellynek legnagyobb része, *Lengyel-Ország'* szélein quártélyozott ekkoráig.

Thorn Városából Sept. 27-dikén: — *Déli-Prussziának* innenső részében, e' mi *Városunktól* fogva *Wüsgrodig*, nintsenek már többé *Inszurgensek*; hanem a' *túlsó részében* még mind ez ideig háborognak

nagy számmal. Sept. 16-dikán, (*Prusszus*) Generálmajor *Schwerin*, meg-ütközött az Insurgensekkel *Koninnál*, 's mintegy ezeret közzülök, résszerént le öldöstetett, résszerént a' *Warte* vizébe vetített. Ezen veszteségtől fogva, *Kosciuszko*' seregének azon Oszttályai is, mellyek, *Dambrowski*, és *Madalinski* Generálisok' vezérlése alatt előnyomultak vala *Déli-Prussziába*: résszerént *Posen* és *Gnesen*; résszerént pedig *Slésia* felé vették útjokat. — A' *Prusszus* Sereg' fő quártélyja, *Skuliban* vagyon még, *Rawánál*. — Az ide való Polgároknak hívségeket, olly privilégiummal jutalmaztatta meg a' Pr. Király, melly szerént azoknak Fiaik, menttek lesznek örökre a' katonai szolgálatról.

Egy Tudósítás szerént, tsak harmincz mértfölnyire vóltak Sept. 27-dikén *Varsótól*, három Orosz tsapatok, mellyek közzül mind egyiknek a' száma, tizenkét és tizenöt ezer között vólt.

Frantzia Ország.

A' Jákobínusok ellen — így írt egy *Párisi levél*, Sept. 26-dikán — még se' szüntek meg csoportosan omlani Világ eleibe, a' kárhoztató Nyomtatványok, mellyeknek tsak a' Tzimjeikből is ki-tetszik, minémű indulattal íródtanak legyen. Illyeknek p. o. *Les Jacobins traités comme ils le méritent*. (Érdem szerént való bánás a' Jákobínusokkal) — *Le Coup de grâce des*

Jacobins. (A' Jákobínusokkal való kegyelmes bánás.)

Továbbá: *Árisztokrata; Federálista; és Kontrarevolutziólista Jákobínusok.* — Népet gyilkoló Jákobínusok. — — A' *l'Orateur du peuple* 7-dik Darabjában, így szól *Freron* a' többek között: „Nem bizonytalanabbé a' közönséges vélekedés; kiadja, ki mutatja az magát, 's menydörög, Frantzia Ország' Szorongatóinak és Hóhérszainak fejeik felett. Minden világosságra jő; kezd el-mozdúlni a' fedel, és láthatni végtére: a' fel-héjjazást; a' bosszúállást; a' rágalmazást; a' meg-tsökkető hatalomnak bánkódásait; és a' decemvirális trónusnak darabjait, mellyek, a' hajdani Deputátziók által ki-ontatott vér-özönökben széllyel-úfzkálnak. Álnok-lelkűek! a' ti gonofságitoknak mértékje meg-telt. — Tudva és gátolva vagyon már az, a' minn fortélyoskodtatok: a' hamis inszurrekctziót; 's azokat a' készületeket, mellyek, Doktor *Duham*nek jelentése szerént titokban lettenek, mind el-enyészeti a' Nép' böltességét. *Marszéllj* (*Marseille, Marsilia* Városa) le fog tsendesedni: és a' *Bayle* Móses, és *Granet* által hat hónapoktól fogva el-követődött fortélyoskodásoknak ellenére, meg fognak még egyfzer tartatni a' *Déli* Részek. A' Jákobínusok' Társaságában szemtelenül sürgetődött belső had, nem fog a' külső haddal eggyesülni, a' Közönséges - Társaságnak végső pufztulására. “

A' *Pantheonból* (nagy-érdemű Haza-
fiak' temető-helyéből) ki-szállítódott *Mi-
rabó'* (*Mirabeau'*) teste, Sept. 21-dikén;
's *Maraté* tevődött annak helyébe, nagy
tzeremóniával. — A' frantzia újj esztendő-
napján (Sept. 22-dikén) *Russzó'* (*Rousseau'*)
teste iktatódott bé a' *Pantheonba*.

Elegyes Tudósítások.

Genevában is változott a' Revoluzió-
nális Törvényszék, *Robespierre'*-nek meg-
bukásával. Ez az újj Törvényszék, maga
eleibe idézte: de nem kaphatta: 's azért is
örökös számkivetésre ítélte ama' nevezetes
Necker Jakabot; a' ki, *Genevából* került
Néhai 16-dik *Lajos'* Udvarához, mellynél
Kintstárta ügyelő Ministerséget viselt vala.

*Svéd-Ország*nak Fő-Városából *Stok-
holmból*: Sept. 23-dikán: — „Tegnap
mondódott ki a' Haza-árulóinak utolsó szen-
tentziájok. *Ehrenström* egygy óráig állott
ma szégyen-póltzon, és már most halálá-
hoz készitődik. Előbb a' jobb keze, an-
nakutánna a' feje fog el - vágattatni. —
*Armfeldt*et agyon ütheti, valaki kaphat-
ja; és ezen szententzia, fel-szegeztetett az
akasztó-fára. — *Rudensköld* Gróf-Kisasz-
fzony, meg-hagyatik életben: hanem mi-
nekutánna egygy óráig állott volna szégyen-
póltzon; a' izövä-házba viteték, 's ott ma-
rad egész életében. — *Aminof* Oberfier,
Carlstein Várába vivődik. *Mineur* és *För-
ster* pedig, meg nem határozott időre *Mal-
möbe*.

Nápolyból Sept. 23-dikán: — „Az Ötze-esküvés eránt tartatott vizsgálásnak már vége vagyon. Ötvennégyen vagynak a' Bűnösök, kiknek szententziájok rövid időn közönségessé fog tételtetni. — Az itt lévő tizenhat Közönséges - Bankóknak ezen-túl való fő-kormányozására, negy olyanén Személyeket nevezett F. Királyunk, a' kiknek okos és jó hazafiságjok, Ország-szertte esméretes. Ezek: Hertzeg *Luzi*; Márkhió *Galliati*; Gróf *PolICASTRO*; és Márkhió *FISCALDO*; a' kik minden gyanús Tifztviselőket el-iktattak már a' Bankók mellől.

Magyar Ország.

Ketskemétről Oct. 4-diken: — „Ide érkezvén, örömmel szemléltem ezen Város' harmad részének, a' tűz által okozott pusztulásából való ki-épülését. Különös érdemet szerzett magának ez alkalmatossággal a' Magisztrátus: mert az úttzáknak, — mellyek ennekelötte, keskenyek, és tsavargósok voltak, — egyenes sorokat szabott: és azt tselekedte: hogy mivel némelly helyett igen sűrűek voltak a' házak: ezen az okon sok Gazdák tartoztak el-adni a' magok ház - helyeiket Szomszédjaiknak: melly intézetnél fogva, leg-szebb és rendesebb része lesz az, *Ketskemétnek*, a' melly el-égett. Számos Gazdák, saját kárjokon tanulván, már most jobb matériákból készítik Házaikat. Azon Gazdák, kik

cz alkalmatossággal, a' Városból ki-ma-
radtak: a' *Tsongrádi*, és *Vásári* kapu előtt
építenek magoknak házakat a' ki-fzabott
sorokban. — Meg se' gondolták volna a'
szegény el-égett *Ketskéméliek*, hogy a' *Pá-
risban* meg-gilljolinóztatott *Báró Trenk* is
eggy legyen az őket segítő Jól-tévők köz-
zül: pedig, úgy van a' dolog, mert ő
Pesten létében, bizonyos summa pénzt te-
sített vala, a' tűz által meg-károsodandók
számára: a' melly pénzből ezer forintot
kaptanak itt negyven ollyatén személlyek,
a' kik, nagy káraikhoz képest, különös se-
gedelemre szorútlak: de ezen 40 személ-
lyek között is, a' szorúltságnak különbsé-
géhez képest alkalmaztatódott az ezer fo-
rintoknak ki-oltsága. “

„Valamint *Pétervára* körül, a' több
izben esett jég miatt, kevés bor lett: úgy
ellenben, *Szabatkánn* (*Mária-Therésiáno-
polyban*) és *Ketskéméten*, annyi lett: hogy
elegedendő hordót se' lehetett neki kapni.“

Tállyáról Oct. 5-dikén: — „A' Hegy-
allyán, igen nagy reménységünk kezdett
az idén lenni a' jó szürethez: de nem ke-
véssé meg-tsökkentette azt, a' majd két
hetekig tartott esőzés. Már most ismét
bízgat bennünket a' kellemetes napfény.
Bártsak az erántt is lehetne bízodalmunk,
hogy jó borainkat, jó móddal el-adhatjuk.
En úgy gondolom, hogy ennek elzközlésé-
re példát lehetne vennünk más Nemzetek-

től, a' mellyek, minthogy helyünkbe szállították a' kávé: úgy rá szoktattak bennünket, hogy talán ha egy arany lenne is annak fontja, még se' szokhatnánk el rólla. — Mi, az idegen füveket (herbatékat) is drágábban fizetjük: mint adjuk, azt a' kedvesebb ízű italunkat, a' mellyel való mérséklett élés, sok nyavalyáktól meg-őrizhetné az emberi-testet.

Béts. — Ma, nyóltzad napja, hogy vissza-indúlt innen Ánglus Minister Lord *Spencer*, Iffjabb *Grenville* Úrral együtt Londonba.

Kolóniai Választó- és Ausztriai Fő-Hertzeg Máximilián ide váratik egynehány napoktól fogva.

Nagy híre vagyon itten, hogy a' *Nagy-Britanniai* Udvarnál, *Fox* váltotta fel *Pittet* a' Ministerségben. — *Fox*, vólt már egyszer Minister.

A' napokban érkezett ide, *Prusszus* Minister *Luchesini*, 's rövid idő múlva ismét vissza-megy *Potzdámba*, a' hol vagyon most a' Pr. Király.

Olasz- Országi Seregünktől, 4 napok alatt érkezett ide, ma reggelre egy Kurír. Málfzor, 9 napok alatt szoktak annyi utat tenni a' Kurírok.

A

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

32.

Költ Bétsben, 'Mind-Szent-Havának (Oktobernek)
17-dik napján, 1794-dik Elztendőben.

Hadi Környülállások.

Gróf Clerfayt' Tudósításai.

Octob. 2-dik napján, mihelyt világosodni kezdett: meg-támadta az ellenség, *Werneck* F. M. L. unkat, *Effeltnél* és *Ratten*nél, tizenennyóltz ezer Emberrel; Gen. *Kráyt*, *Jülichnél*, és *Linnichnél*, harmintz ezerrel; Seregünknek dereka ellen, melly, *Nieder-Zierennél* állott, hat ezer emberét indította; *Latour* F. M. L. ellen olly sereg-jét, mellynek száma, a' 35 és 40 ezer között vólt; Gróf *Hadik* ellen, *Nidecken* fe-

lé, közel hat ezer főből állott tsapatját. Mivel Seregünk' derekát nem olly erőben támadták meg a' Frantziák: mint annak egyéb Osztályait: ez okonn annyi népet küldött Gróf *Clerfayt*, *Kráy* és *Latour* Generálisoknak segítségjekre, a' mennyi nélkül maga el-lehetett: mindazáltal, még így is sokkal kisebb erővel voltak említett Generálisaink: mint az ellenség. Gróf *Clerfayt*, meg-jelent személlyesen, mind *Jülichben*, mind *Dürenben*, hogy inkább meg-győződhesen felőle: minémű számmal légyenek a' Frantziák? — Előlvigyázoink, együtt a' segítségjekkel, visszanyomódtak a' *Roer* (*Rur*) vízének jobb partjára: 's eggy igen feles-számú frantzia Sereg-osztály, által-szállott a' tsekélly vízzen. Ez a' Sereg-osztály igyekezett *Hadik* Generálist, külön szorítani *Latour* F. M. L. tól; és ennek (t. i. F. M. L. *Latour*-nak) bal-szárnyát el-keríteni. Más frantzia Korpus, ugyan azon időben, igen tüzesen meg-támadta *Ott* Generálist *Dürennél*; más ismét, *Dürennek* jobb oldala felől el-foglalta *Bilgersdorfot*, 's által-nyomult a' *Roeren*. Látván Gróf *Clerfayt*, hogy *Latour* F. M. L. Korpusának bal-szárnya, nagy veszedelemnek vagyon ki-téve: parantsolatot adott, hogy *Flodorffon* és *Erkelinsen* által, *Grevenbroichhez* vegye útját a' F. M. L.: maga pedig Gróf *Clerfayt*, az *Erfft* vize megé vonta Népét. — *Werneck* F. M.

L. ot, *Flodornál* is meg-támadta még az ellenség, 's szüntelen háborgatta *Grevenbroichig*: de, szándékja szerént való kárt nem tehetett néki. Tsak hamar azután, hogy a' F. M. L., *Grevenbroich*hoz el-érkezett: újra szerentsét próbáltak ellene a' Frantziák: de, ekkor se' boldogúlhattak. *Grevenbroichtól* mindazáltal el-indúlt, Oct. 3-dik és 4-dik napjai között való éjtszákán F. M. L. *Latour*, és 4-diken *Kolóniához* érkezett: valamint szintén Gróf *Clerfayt* is. Gróf *Nauendorf* Generális, olly parantsolatot vett, hogy *Kaisersefchnél* álló *Melas* F. M. L. jobb szárnyának védelmére, a' hegyen maradjon. "

„Oct. 5-dikén délután, tűzessen megtámadta Előlvígyázóinkat az ellenség: de, minden különös fogamat nélkül: éjtszaka pedig, jobb Szárnyunk' Forposztjai ellen mutogatta magát: de tsak messziről. "

„Octobernek 5-dik és 6-dik napjai' között való éjtszákán, által szállott Gr. *Klerfé*, *Kolóniánál* a' *Raján* — 6-dikon, *Mühlheim* megett telepedett meg. "

„Ts. K. Generális Báró *Kerpen*, a' ki, *Rüremondból*, *Düsseldorf*-ba vitte által a' kormányozása alatt lévő Katonaságot, olly Jelentését útasította Gr. *Clerfayt*hez, Oct. 7-dikén: hogy az előtt való nap' el-kezdették a' Frantziák, estvéli 9 órakor, tűzes golyóbisokkal és haubitz-gránátokkal lövöldözni *Düsseldorf* Városát, 's meg nem

szüntek éjfél utáni két óráig: melly tüze-
léssek által, meg-gyújtották a' Palatinátusi
Választó-Hertzegnnek (Elektornak) palotá-
ját; ló-oskoláját; és sok Polgároknak há-
zaikat. Vévén ezen Tudósítást Gr. *Cler-
fayt*, parantsolt mindjárt *Werneck F. M.
L.* nak, hogy *Mehrheim* és *Düsseldorf* köz-
zé siessen négy Batalionokkal, 's tíz Sva-
dronokkal, és ha a' szükség úgy hozándja
magával, haladék nélkül való segedelmére
légyen *Kerpen* Generálnak.

Hadi-tárnester Gr. *Wallis*nak, 3 dik
Octoberi Tudósítása szerént, más napra
(4 dikre) kellett el-érkezni, *Acqui* Váro-
sánál lévő táborunkba, azon két *Reisky*
Bat. oknak, mellyek, *Mondovinál* marad-
tak vala. Még Oct. 3-dikán, *Riviera di*
ponente nevezetű vidéken tartózkodott az
ellenség; tsupán *Vadonál* lévő tanyáit erős-
sebbítette még két ezer Emberekkel, a' kik,
résszerént *Savonából*; résszerént *Finaleból*
nyomúltak elébb. — A' *Ceva* ellenében
tanyázó Frantziák, se' nem nevelték, *Or-
meanál*, *Calisannál*, és *Bardinettonál* ál-
ló Osztályaiknak számát: se' semmi moz-
dulást nem tettek *Ceva* felé.

A' *Hohenlohei* örökös Hertzegnnek győ-
zedelmes verekedését körülállásosan elől-
adó hofzas Tudósítás, melly költ Sept.
4-dikén, és a' mellyet *Albert Hertzeg*, ma-
ga-valóságában küldött *Bétsbe*, Ts. K.
Oberster Hg *Württemberg* által, több eze-

rekre teszi, meg-határozás nélkül a' hartzban meg holt, és sebet kapott Frantziák' számát. Fogságba estek közzülök száz Tisztek, és három ezer Al-tisztek 's Köz emberek. Nyert töllök egyesült Seregünk : három zászlókat, négy ágyúkat, és hét munitziós szekereket : 's a' mi kenyér sütéshez való készületeit találta vala még az ellenségnek *Lauternben* : azokat, egészen össze-rontotta. — — Ts. K.; *Prussziai*; *Palatinátusi*; *Baváriai*, és *Hassziai* Katonaságokból egyesült egész diadalmas serege a' *Hohenlohei* örökös Hertzegnek, három Tiszteket; öt Al-tiszteket; és száz négy Köz-embereket vezített összeséggel : sebbe estek pedig közzüle: nyoltz Tisztek; kilentz Al-tisztek; és kétszáz-hetvenkét Köz-emberek.

Mannheimből Oct. 9-dikén : — „Tegnap, estvéli tizenegy óra tájban, fel-kerekedtek *Rhéebach* mellől, tíz és tizenkét ezer között lévő számú gyalog és lovas Frantziák, két tsapatokban, sok ágyúkkal. Éjfél-utánni három órakor meg-támadták Ts. K. Generális *Benyovszki*' Korpusának Elöl-vígyázóit, a' melly Korpus, egy részét teszi, a' *Hohenlohei* örökös Hg' vezérlése alatt lévő egyesült Seregnek. Reggeli hat órától fogva kilentz óráig, szakadatlanul tartott az ágyúzás, *Frankenthal* és *Epstein* környékein, a' hol bévagynak sántzolva a' Ts. K. iak, Tized-

fél órakor vissza-indúltak a' Frantziák, *Rhée-bach* megé: a' honnan jöttek vólt. Még eddig nem tudunk többet ezen rörténetről. “

Moguntziából Oct. 7-dikén: — „Felles-számnú ágyúk érkeztek ide, *Frankfurtból*, *Würzburgból*, és *Anspachból*. Két Kompania Ts. K. Artilléristákat is várunk ide, nagy ágyúkkal. Fejedelmünk, újra öt ezerig való Katonaságot fzedet.

Nagy-Britanniából —

A' nagy hajós-sereget el-vitte Lord *Howe*, egészen a' *Bresti* (frantzia) Ki-kötőhely eleibe: de, vissza-érkezett onnan 22-dik Sept. ben, *Ángliának Torbayi* Ki-kötő-helyébe: mivel nagy károkat okozott a' szélvész, hajóiban. Egy nevezetesen, a' velle vóltt segítő *Portugallus* hajók közül, úgy meg-romlott; hogy vonó-kötelek által kellett azt vissza-vinni.

Londonból Sept. 23-dikán: — „Egy-néhány *Spanyol* hadi hajóknak óltalmok alatt, száz-hetven kereskedő hajóink indúltak *Spanyol-Országba*, 's a' Közép-tengerre. Ezekből egy, — *Sara* nevezetű — vissza-érkezett hozzánk, 's azt beszélik a' rajta lévő, hogy említett kereskedő hajóinknak leg-nagyobb részével együtt, őket is el-fogta vala egy frantzia hajós-sereg-osztály, melly, tíz hadi-hajókból állott: hanem ők még is, alkalmatosságot kaptak, az ellenség' kezéből való ki-menekedésre.

Spanyol-Országból. —

Alava Tartományában, mellynek egy részét el-foglalták a' Frantziák, *Elgoibar*, *Alzola*, és *Mendaco* nevű Helyeknek lakosaik, a' midőn látták volna, hogy őket is tzielba vette az ellenség: egybe-gyültek Aug. 26-dikán; elő-nyomúltak *Azcoitia*ig: el-foglalták ott az ellenség' fegyvertárját, mellyet ez, Spanyol fegyverekből rakott össze; mentek annakutánna a' *Layolai* Szánktuáriumig, mellyet, hasonlóképpen magáévá tett vala már az ellenség, Szent-*Ignátz'* képével, egy valóságos újjával, és sok templomi drágaságokkal egyetemben; bé-vágták a' Szánktuárium' ajtaját, ki-hordták belőlle nagy siettséggel a' szentségeket és drágaságokat, szekerekre rakták, 's hátra-küldötték. Midőn éppen az utolsó szekér is meg-indúlt vala már: érkeztek a' Frantziák: de a' fegyveres Spanyol-nép bátran ellenek állott, 's vissza is verte őket végtére. A' melly Helyeken, által vivődtek a' Szentségek és Drágaságok, *Vitoria*ig, melly, Fő-Városa a' Tartománynak: mindenütt csoportosan állottak azok mellé a' lakosok, kísérekül. Hírt vévén a' Király ezen történetről, parantsolt mindjárt, hogy a' vissza nyertt ereklyék és kintsek *St. Ildefonsó*ba vivődjenek, a' minthogy el is szállítódtak oda, nagy protzezzzióval, és pompás tzeremóniával, 's ki-tétettek az Udvari Templomban. A'

Királyi Familia mindjárt ott lett *St. Ildefonso*-ban: és a' Király, kéz-tsókolásra bocsátotta azon fzemélyeket, a' kik, *Vitoriatól* fogva valának kísérei a' szent kintsek. Más nap, Innepi-ájtatosság tartatott az *Ereklyéknek* tiszteletére, mellyek eránt olly parantsolatot adott ki továbbá a' Király, hogy a' Sereghez kell vinni azokat, hadd buzdullyon a' fegyveres nép még inkább, a' Vallásnak, Státusnak, és Királynak óltalmazására. “

„ Különös Törvényt, és büntetéseket szabott a' Spanyol Király, azok ellen, kik, az ő Országában, a' Királyi Felség eránt tartozott hívségét és engedelmességét igyekeznek rontani. “

„ Hét millió *Real* hadi-adót kíván a' (*Spanyol*) Király a' Papságtól; a' Státus-Tanátsnak minden Tagjaitól, százból huszonötöt; az ollyatén polgári Tisztviselőktől pedig, a' kik, nyóltz-száz *Ducadonál* több fizetést szednek esztendőnként, százból négyet.

Barcellonából Sept. 16-dikán: — „ *Arragóniai* Seregünk' Vezére H. *Castelfranco* hé-rontott ezen Hónapnak negyedikén a' Frantziák' földjökre, el-égettetett ott, többet száz faluknál, 's valamennyi Fr. ákat talált, mind le-öldöstette. — A' *Biscaliaiak*, *Villareal*, és *Aumela* mellett, résszerént más Világra küldöltek, részszerént el-fogtak eggy Frantzia Sereg-osz-

tályt. — *Északi-Amerikából* egy hajós-seregünk érkezett a' *Cadixi* Ki-kötő-hely-be. Sok egyéb drágaságokon kívül, tizeneggyedfél millió tallért tevő kész pénzt is hozott.

Olasz - Országból. —

Az Anglusoknak Tengeri Fő - Vezérek Lord *Hood*, és *Hotham* Vitzeadmirális, magok is rajtok voltak azon két első-nagyságú Anglus hajókon, mellyeknek, a' *Genuai* Ki-kötő-helybe lett bé-meneteljeokről emlékezénk a' múltt postán: kik, minekutánna betsületjekre fogadták, hogy *Genuának* neutralitassát, és Ki-kötő-helyi-törvényeit meg-fogják tartani; ki-szállottak a' szárazra Sept. 24-dikén, 's még azon a' napon, az *Angliai* Konzultól kísértetvén, tiszteletére is voltak a' *Genuai Doge*-nak (Első - Embernek.)

Colli Generálist tette Fővé a' *Szárdíniai* Király, egyéb Generálisai felett. Egy *Mediolanumi* Levél, melly 3-dik Oct. ben költ, azt írta *Colli* Gen. ról, hogy ez, 126 Frantziákat fogott *Tendánál*.

Lengyel - Országból —

Varsóból Sept. 30-dikán: — „Ezen Hónapnak 17-dikén, olly ajánlásokat terjesztettek a' Nemzeti Fő-Tanáts eleibe, *Jesielovitz* Benkó, és *Aronovitz* Jósef, idevaló Zsidó Lakosok, hogy ők készek, egy Ó-Tesztamentomi könnyű lovas Regementet saját költségjeken fel-állítani a' Haza

szolgálatjára, 's egyfzersmind engedelmet kértek, ebbéli meg-határozott szándékjoknak tellyesíthetésére. A' N. Fő-Tanáts válassza a' vólt a' két Zsidókhöz, hogy jelenének magokat *Kosciuszkó* Fő-Vezérnél. Ez, meg dilsérte a' Zsidóknak hazafiúi buzgótságjokat, 's engedelmet adott nékiek, hogy bátran szedhetnek, és egészen fel is készíthetnek egy Zsidó' szabad-sereget: hanem minekutánna fel-készíténdik azt, adják által, a' Közönséges - Társaság' vígyázása alá, melly alatt, meg-fognak taníttatni a' katonaságot vállalt Zsidó Ifjak vitézkedésre, 's úgy vivődnek ki annakutánna az ellenség eleibe.

*Kosciuszkó*hoz így írt *Dombrowski* Generális Sept. 18-dikán, *Déli-Prussziának Szezawin* nevű Helységéből: — „Tegnap egy csoport Katonáimat, a' *Vistula* vize felé küldöttem, a' kik, *Tokányban*, ezer-hétszáz hordó sót foglaltak el — mellyet, minthogy a' szekereknek szük-vólta miatt el nem lehetett szállítani, ki-osztattam a' Lakosoknak, olly reménységgel, hogy mi meg-tartjuk ezt a' vidéket. Kilentz ezer forintot is kaptak Vitézeim: Azokat, a' hadi-kasszába küldöttem. Úgy látszik, hogy el akar engem' kerülni az ellenség. Holnapra szándékozok a' rendelt helyen meg-jelenni, és magamat, a' jó gondolkozású Polgárokkal egyesíteni. “

Suwarow és *Sierakovski* Orosz és Lengyel Vezéreknek már tudva-lévő vereke-

déssekről, következendő környülállásokat beszélt *Lembergben*, egy (a' mint írják) szava-bihető Utazó: „*Sierakowski*-nak, nem vólt több Népe hat ezernél: *Suwarow*-nak se' több eleinten hét ezernél. — Sept. 18-dikán, vissza-nyomta *Sierakowski*, — kit, a' leg-jobb Lengyel Generálisok között egynek állítanak lenni, — *Suwarow*-nak Elöl-vígyázóit, nem meszfe *Brzesctől*. Más nap, ismét meg-támadták a' Lengyelek az Oroszokat. Ezek, mindég hátrább vonták magokat: kiknek utánok nyomakodván a' Lengyelek, meszfe el-hagyták sántzaikat, és minthogy végre tökéletes győzedelemről álmodoztának: éjtszakán által nagy vígságokba merültek. Ez alatt, egyesítette Népét *Suwarow*, egygy más Korpussal, körül-vette a' Lengyeleket, 's egygy Trombitást küldött hozzájuk, olly izenettel, hogy tegyék le fegyvereiket: mivel tizenennyöltz ezer Oroszoktól vólnának körül-vétetve. *Sierakowski*, látta a' veszedelmet: ugyan tsak arra határozta magát még is, hogy inkább kerefztül vág az ellenségben, mint sem megadja magát. Meg is próbálta a' mit feltett: de tsupán öt száz lovasokat tarthatott meg maga mellett, minden ágyú nélkül, a' Korpusából, minthogy ennek leg-nagyobb része el-veszett, és fogságba esett; egygy része pedig el-szúlálódott. “

Frantzia Ország.

A' melly Levelek, Sept. végén, és Octob. első napján költtek *Párisból*: még azok is tele vagynak a' Jákobínusok ellen tartó hadnak elő-adásaival. Sok Könyvetskéket neveznek meg, a' mellyek, különb különb féle tímek alatt jöttek Világ' eleibe. Illyenek p. o. *Almanach des Prisons* — *Les Noyades* — *Le club infernal* 's a' t.

Az *Almanach des Prisons* (Tömlőtzők'-Kalendárioma) eleven színekkel rajzolja le azokat a' szörnyűségeket, a' mellyek el-követődtenek, *Robespierre*' uralkodása alatt; a' *Párisi* tömlőtzőkben; 's közül *Anekdótumokat* is némelly foglyokról, valamint olytán Versek és Leveleket is, mellyeket, a' gilljotinoztatott személyek írtanak.

A' *Les Noyades*' Szerzője, *Tacitus*ból vett ki egy tikkelyt, 's nyomtattatott eleibe a' maga Munkájának. Magyar értelme, *Tacitus*' tikkelyének ez: „Akkor *Anicetus*, eleibe terjesztette *Néró*-nak, hogy lehet egy olytán alkotmányú hajót készíteni, mellynek egy része, le fogna süllyedni a' víz alá, az ő (t. i. *Néró*') Anyával együtt, midőn ez, meg se' gondolná. — Tettzett a' találmány *Nérónak*. — *Agrippínának* (*Néró*' Anyjának) sorsánál keservesebbnek írja a' *Les Noyades*' Szerzője, sok szerentsétlen *Nantesieknek* sorsokat, úgy mint, a' kik előre látták már,

miért ültetődnek ők hajóra, azért t. i. hogy a' *Ligeris*' vízébe hanyattassanak le: mert fegyver között kísértettek a' víz' partjához, a' hová midőn el-érkeztek, ki-vetkeztették őket ruhájaikból; hátra kötötték kezeiket: úgy kényszerítették bé-hágni halálos hajójokba a' Hóhérjaik.

A' *Club Infernal*, Gyülést tartat Pókolban, *Robespierre*' el.

Még is a' Jákobínusokról! — Nép! mit akarsz velek tselekedni? — Ez az értelme, eggy Könyvetske' Tzímjének, melyet első Octoberben látott 's olvasott Páris leg-elsőször.

Lubomirska Ifjú Lengyel Hertzeznét, kit, mind a' természet, mind a' gyakorlás, sok tökéletességekkel ékeskedő Dármává formáltak, — gilljotínoztatásra ítelt vala *Párisban*, a' *Robespierre*' Revolutzió-náris Törvényszékje, és tsak azért maradt el az exékutzió, mivel terhesnek adta ki magát a' Hertzezné, a' minthogy meg-vigáltatván, annak is találta. Ezen Hertzeznéről, nem különben hét más, hasonló sorsú Ászonyokról is, vóltaképpen tudósíttatta magát Sept. 17-dikén a' N. Gy., 's örökre el-halasztotta az azokra ki-mondatott halálos szententziát.

Nevezetes Könyv

jött *Londonban* Világ' eleibe, a' múltt Júnus Hónapban. Szerzője a' Könyvnek Gróf *Montgaillard*: a' ki, meg-jövendőlt előre, a' már most valósággal meg-történt

Frantzia - Országi dolgokból, némellyeket *Robespier*ről p. o. így írt: „Minden Polgar-társai, Katonái ő néki, 's úgy látszik, hogy közel vagyon az a' szempillantás, mellyben, vagy Alattvalóivá, vagy Bíráivá lesznek azok ő-néki. — *Páris'* Szek-tzióinak (Szakasszainak) leg-nagyobb része, ellene fordúlna minden erejével a' Diktátor' (*Robespier*r') Kommissziójának, azonnal; mihelyt meg-bízható, igen hathatós eszközök sürgetnék minden-felől: hogy egészen eggyet kell fordítani a' dolgokon.“ — Így írt Gr. *Montgaillard* más helyen: „Frantzia - Országának igazgatása, akkor fog jó lábra állítódni: ha el-enyésznek a' Hóhérjai, és úgy látszik; hogy nintsen megszűze az az idő-pont, mellyben, az emberölésre rendeltt helyeken, közönséges Innepek fognak tartatni.“ — Azt állítja Gr. *Montgaillard*, említett Könyvében, hogy a' Fran. Nemzeti-Gyűlésnek eggy-harmad része, akarja a' Királyságot; a' Közönséges-Társaságot ellenben leg-felgyebb is tsak eggy-tized Rész: és mind *Páris*ban, mind a' Departmánokban (az Országának több újmódi Osztályaiban) visszahajtja a' nagyobb Rész azt a' Konstitutiót, mellynek össze-omlását látta, az után a' tizedik Augusztus után.

Béts. — Hadi-Tármester Gróf *Browne*, a' kit, kényszerített visszahajtatni a' *Rajnai* Seregtől, nehéz betegsége, meghalá-

loza Oct. 14-dikén, életének ötvenharmadik esztendejében.

Blanchard, 1791-dik eszt. ben, Júl. 6-dik napján tette *Bétsben* a' maga 38-dik levegő-égi-útazását. Ennek ábrázolását fzenléltettük vala mi, annak idejében Érd. Olvasóinkkal. — Mind Frantziák, mind Anglusok próbálgatták vólt, nagyobb tökéletességre vinni, és valóságos hafzonra fordítani az efféle levegő-égi útazást. A' Republikánus Frantziák, valamint némelly más előbbeni találmányokat: úgy a' levegő-égi-útazást is hadi-szükségjeikhez alkalmaztatták, ebben az esztendőben. Nem áll t. i. egyébből, az úgy nevezett *Aérostat*, vagy *Ballon-observeur*, melly leg-elsőben, a' *Fleurusi* ütközet alkalmatosságával vétetett elő; hanem: 1.) Egy ollyatén szél-lapta formájú; selyemből készült; és gyúlható 's könnyű levegő-éggel meg-töltött; nagy kereksegre ki-terjedt testből, mint a' mellynek képét láthatni lehet a' fenn- említett ábrázoláson. 2.) Egy tsónakotskából, melly — egy *Bétsi Felsőnek* ábrázolása fzerént — léjjebb függ a' Ballontól, mint függött vólt a' *Blanchardé*-től. Minekutánna bé-ülnek a' tsónakba az e' végre ki-rendeltt Személlyek, fel-botsátódik a' Ballon kötelen, mellynek végére szükséges gondviselés vagyon. Fel-jutván elegendő magasságra a' Ballon, egy fzemélly, teleskopiumon (látást segítő tsövön) nézi az ellenséget, 's a' mit lát, mondja a' vél-

le-lévőnek. Ez írja, 's a' mit írt, azt egy kis skatulyába teszi, és a' skatulyát, a' karikájánál fogva le-botsátja a' kötelén.

* * * * *

Magyar - Ország Nádor-Ispánnyanak Sándor Leopold Fő-Hertzegnek Magyar lovas Regimentjétől, következő Tudósítás érkezett hozzánk: — „Ezen Ns Seragnél, Svadron-Kommandánsságra emeltettek a' múltt nyáron: B. Splényi, Fulda, és Rakovszky Urak. — Második-Kapitányságra: Podrátzki, Leopold, és Rausch Urak. — Al-Tisztekből Hadnagyokká lettek: Mankefz, Bikfalvi, Thier, Klein, és Demény Urak. — — Vitézül végezték érdemes életjüket: Kapitány Arbanasz; és Egerman, Csíszár, 's Barth Hadnagyok. — Hadnagy Jékélius, fogságban vagyon az ellenségnél. Simoni Hadnagy, Lionból tudósította Regimentünket, hogy még él. (Gyulay Reg. ében Zászlótartóságot viselt Böltskevi Úr, ágyú-golyóbis által kapott sebjében meg-hólt.)

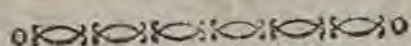
* * * * *

Jülichből írtak első Octoberben, hogy az nap, hat ágyúkat szállítottak oda a' Ts. K. iak, mellyeket Germersweiler és Randerath vidékjein vettek el a' Fr. iáktól. Eggy illyen ágyúba, leg-fellyebb is eggy fontos golyóbis fér. Talyigástól eggyütt el-viheti egy erőss ember; 's tserés helyeken is lehet hasznát venni.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

33.

Költ Bétsben, Mind-Szent-Havának (Oktobernek)
21-dik napján, 1794-dik Elztendőben.

Frantzia Ország.

Párisból Octob. 4-dikén: — „Szemlá-
tomást nagyobb mértékben nyilatkoztatja-
ki magát a' Nép mindenütt a' Jákobínusok
ellen. Az úgy nevezett Frantzia Teátrum-
ban, *Mahomet* nevű Darabot játszának a'
napokban, 's igen nagy örvendezését je-
lentette a' Játék-néző-helybéli egész Gyü-
lekezet, ezen Vers' hallására:

Exterminez, grand Dieu, de la terre où nous sommes:
Quiconque avec plaisir verse le sang des hommes.

(Gyomlálly-ki Nagy Isten! a' földről, mellyen mi
vagyunk, Mindent, valaki gyönyörködve ontja az
emberi vért.)

L 1

Az úttzákön és piatzokon, nem hall az Ember egyebet, a' Jákobínusok ellen való Beszédeknel: és minden arra mutat, hogy vége, az ő országlásoknak. Tömlöztökben ülnek, mind *Párisban*, mind a' Közöséges - Társaságnak több Ösztályai-ban; a' populáris (népi) Társaságoknak, és előbbeni Revolutzió-náris - Kommissziók-nak leg - dühösebb Tagjaik. Híjjába-való vólt, a' *Párisi* Jákobínusoknak erőlködéssek, mellyel ők, szabadságot igyekeztek eszközle-ni, a' nállok Titoknokságot viseltt, de Sept. 25 - dikén meg - árestálódott *Loys*-nak, 's egyéb fogoly-társaiknak. A' Nemzeti Gyűlésnek tegnapi Ülésében, *Douayi Merlin*; *Clausel*; *Thionville-i Merlin*; *Laporte*; *Fréron*; *Bentabolle*; *Bourdon de l' Oise Legendre* nevezetű Tagok, vádoló-beszé-deket tartottanak egymás után, a' Revo-lutzió-náris - Kommissziók' Fejeik ellen. Úgy festették, a' Köz-jóra-ügyelő Deputátzió-nak esméretes 3 Ex-Tagjait is — kiknek neveik: *Barrere*, *Collot*, *Billaud* — mint *Robespierre*' Ágenseit, és Tzimborássait; de *Barrere*, azt felelte: hogy, a' melly el-halgatás, és tselekedetek, vétkül tulaj-doníttatnak ő-nékiek hármójoknak: színtolly' jussal tulajdoníttathatnak a' Deputá-tzió' több Tagjainak is, a' kik Kollegátus-ban vóltak ő-véllek; *Robespierre*' idejében. *Cambon* is mentette őket: — A' N. Gy., félbe-fzakasztotta ezen egész tárgyról való

vetélkedését, és mást vett fel, tanátskozásának tárgyául: hanem elébb tsak ugyan végzett annyit; hogy vissza kell a' tömlözt-be vinni két személyeket, kik ellen az a' vád, hogy részsesültenek légyen a' *Robespierre*' bűneiben: még is ki-praktikálták őket a' fogságból, néhány napoktól fogva a' Jákobínusok. “

„A' *L'Orateur du Peuple*-nek 8-dik és 9-dik Darabjait kezdték már itt 28-dik Sept. ben, kiábálva árúlni: melly Daraboknak egyikében, *Levasseur*-t, *Duhem*-t, és *Carrier*-t beszélteti egymással a' Szerző, *Fréron*: — *Duhem*, el-beszéli a' más kettőnek, a' miket ő, a' Nemzeti-palotában hallott, és a' mellyek, meg-érdemlik — úgy-mond — hogy egész figyelmetességünket reájok fordítsuk. Ezeket hallotta, tudniillik:

„1793-dik esztendőnek 31-dik Májusától fogva, egészen a' Jákobínusoktól függ a' Fr. Köz. Társaság, és N. Gyűlés. Mit tselekedtek pedig a' Jákobínusok? Igazságot, virtust, és jó-lelkűséget forgatván szájokban, olly képtelen tyrannusságot állítottak-fel, mellyre nints példa, a' Revoluzziók' históriájában. Ezereket vesztettek el minden idejű és nemű Lakosok között, nem egyébert; hanem hogy azok, nem vóltak az ő puszító részkekről valók; vagy olly tálentomokkal bírtak, mellyeknél fogva, félték ők azoktól. Pusztították a' Közön-

séges-Társaság' és Magános-személyek' vagyonját Ők támasztották 's nevelték a' *Vándéi* hadat. Mindúntalan azt mondogálták nekünk a' felől, hogy vége vagyon már annak; nem volt pedig, és hogy nem volt: ők tselekedték; 's ekképpen, sok milliónyi károkat okoztak a' Közönséges Társaságnak, tsak hogy magok vesztegethessenek. Ők ölték-el, a' kereskedést, mesterségeket, és tudományokat. Ők, tsak nem minden hivatalokat és közönséges tisztségeket, olytán haszontalan és tudatlan Emberekkel molskoltak meg, mint a' milyenek voltak, az előbbeni *Párisi* Magistrátusnak; Törvény-székek; és Revolúzió-náris-Kommisszióknak Tagjaik. Megmérgeztették a' társaságot, pénzen fogadott vádoskodó álnok Emberekkel. El hatalmaztatták a' vad kegyetlenséget. Külső ellenségei se' kívántak annyi rosszat a' Fr. Nemzetnek, — mint a' mennyit ezek tettek néki. Igaz okon lehet illy szörnyűségekkel vádolni a' Jákobínusok'-társaságát, mert a' kik azokat el-követték, Tagjai voltak mindnyájan; 's még is, nem hogy megintette volna őket; sőt inkább egész erejével segítette, 's védelmezte. Örvendezve fogadta *Lebon*-t és *Carrier*-t, midőn vissza-érkeztek azok, *Arras* és *Nantes* Városokból, a' hol, némelly vétkesek' megbüntetésének színe alatt, özönnel ontatták az ártatlan vért; 's pusztították és rontat-

ták a' magános jószágokat. Ki-vetette ellenben a' maga kebeléből, 's gilljotinra tá-
 szította a' szerentsétlen *Camille Desmou-*
lins-t, a' kinek nem vólt egyéb bűne, ha-
 nem hogy igyekezett ezen átkozott faktziót,
 ki-vetkeztetni állortzájából; 's meg-fzűntetni.
 Hogy szó vólt ezen Faktzió' első Fejének
 ki-irtásáról *Thermidornak* 9-dik napján (Júl.
 27-dikén), mit tselekedtek a' Jákobínusok?
 Némellyek közzülök, azokat indították a'
 Nemzeti - Gyűlés ellen való párt-űtésre, a'
 kik állandóúl bé - szoktak vala jární, az ő
 barlangjoknak tribünjeibe(hallgató-rekesszei-
 be): mások; el - oízlottak a' Szektziókba
 (Város szakaszokba), 's igyekeztek minde-
 nűtt reá beszélleni a' lakosokat; hogy ál-
 lyanak a' Magistrátus mellé, a' melly, ól-
 talma alá vette az össze - eskűdtteket, 's
 egésszen ellene fzegezte magát a' N. Gy.
 nek. Hát 9-dik *Thermidortól* fogva, mit
 tselekedtek a' Jákobínusok? Újra, olly
 Igazgatás-formáját akartak fel - állítani, a'
 melly, szűntelen-való rettegésben tartja a'
 Közönséget, hogy annál fogva meg - tart-
 hassák *Robespierre*' Tzimborássait, az az,
 önnön-magokat. Erre a' végre tzélozott
Barrere, midőn az újj Törvényfzék mellé
 is kommandálá Közönséges-Vádolónak azt
 az átkozott *Fouquier - Tinville*-t. Ez vólt
 a' tzéljok azoknak a' *Párisban* készűltt Írá-
 soknak is, mellyeket a' Közönséges-Tár-
 saság'-őíztályokból útasítottak a' N. Gyű-

léshez, a' Népi-társaságok. Nyilván lehetett t. i. látni belőlök, hogy azoknak Szerzőik, szándékoznak minket vissza-buktatni abba a' veszedelmes állapotba, mellyben voltunk 9-dik *Thermidor* előtt. — Az efféle Írásokat, nevezetesen a' *Dijon*-ból küldöttet — melly eránt, nem végezett egyebet a' N. Gyűlés, hanem hogy adódjék az által, vizsgálás végett a' Deputátzióknak: ki nyomtattatták a' Jákobínusok, 's el küldözték, fiók-társaságaikhoz; a' Seregekhez; és *Páris'* Szakasszaihoz; hogy betsületét veszessék a' N. Gyűlésnek, 's ennek romlásain meg-állíthassák a' magok hatalmokat. Az előbbeni Rev. Kommissziók-béliekkel egyyezőleg, szóval is tsábították a' Szektziókat (Város-szakaszokat.) Mit lehet várni az ilyen Társaságtól? A' mig, ki nem tisztítódik ez valósággal; lehetetlen addig, hogy az anárkhia (fő nélkül való rendetlenség) ne emésszen bennünket, és hogy jó-lábra állíthassuk a' Közönséges-Társaságot. — Egy részze ez azoknak — monda *Duhem* — a' mellyeket hallottam, és a' mellyekre — meg-kell vallani — hogy nem egy könnyen lehet felelni. “

Elegyes Tudósítások.

Londonból Sept. 30-dikán: — „*Nagy-Britannia'* hív lakosainak örömére, ismét meg-mentette az Isteni-gondviselés, egy nagy veszedelemtől, jó és kedves Királyunknak drága életét. T. i. négy közönséges

Emberök, kik, az úgy nevezett *Londoni* Levelező - Társasághoz tartoznak, összeesküdtenek, hogy Fejedelmünkre, vagy *Vindsorban*, a' hol Kir. mulató-palota vagyon, vagy itt, Teátromban, meg-mérgezett nyílat löjjenek: melly igyekezeteket, hogy annál bátorságosabban végre hajthassák: két lábnyi hosszágú tsöbe szerkeztették belé a' nyílat, 's a' szél-puska' rugójához hasonló rugót készítettek neki. Azon esetre, ha a' Teátromban fognának próbát tenni: ki-rendeltek előre némelly személlyeket, a' kik, lármát üssenek, és a' Király' figyelmetességét, a' ki ilyenkor ki-szokott hajlani a' Néző-helyből, egy bizonyos tárgyra vonják. Egy az összeesküdtek között, mesterségét jól-értő Atzelmíves volt. Ez, nem nyughatott addig, háborgó lelke-esméretétől, míg Hg *Portland*hoz nem ment, 's fel nem fedezte a' gonosz szándékot, ezen Miniszernek, a' ki, mindjárt el is fogatott a' múlt Szombaton este, egy óra-tok-tsináló legényt — *la Maitre* nevezetűt —; és egy Kémikusnak a' legénnyét — *Higgins* nevezetűt — a' ki, magára vállalta a' nyílnak meg-mérgezését. Kérdőre is vonta már ezeket egynehányszor a' Titkos-tanáts, melly, magánál tartja az említett eszközt, mint legnagyobb próbáját, a' szörnyű-fel-tételnek. Ezen két Ifjak, tzimboraságban voltak a' *Skótziai* Konventzionálistákkal: és gyakor-

ta látogatták amaz esmeretes *Muirt* és *Palmert*, a' kik, *Ausztráliának Botany-Bay* nevű tsűtsába küldöttek, mivel Ország-rontóknak találtattak: Több szemé-lyek is árestálódtak, kikre méltó gyanúság vagyon, hogy nagy eszközlői voltak a' nevezett két bűnös Ifjak' vakmerő magok meg-határozásának. Tegnap, egyne-hány politikus Klúboknak Írásait vitette el a' Minisztérium. "

„ A' papiros pénzek alább szállottak néhány napoktól fogva: a' szén' arra pe-dig fellyebb hágott, minthogy kevés a' hajós-legény. "

„ Mihály' napján, melly tegnap vala, Lord-Mayorrá (Polgár mesterré) választott a' jövő esztendőre Senátor *Skinner*, ki is, választatása után, következő értelmű Beszédet tartott: „ Olly' bensűlet az, a' melly én eránttam mutatódott ebben a' szempillantásban, hogy már ennél nagyobb-ra, Polgár nem törekedhet: azért is kivált-képpen-való köszönettel tartozom érette. Tudják Uraim, Kegyelmetek! a' kik kö-zött éltem, hogy én, nem vagyok dítse-kedő Ember, és hogy mindenkor a' vólt az én kívánságom, hogy inkább tseleked-teim, mint beszédim, szólnának érettem. Tudom, hogy igen különös idő ez a' mo-stani, és egéssz szemességet, gondosságot, és erőss-lelkűséget kíván egy olyan sze-mélytől, a' ki leg-főbb Tisztviselő, a' Vi-

lág' első Városában. Nem tulajdonítok magamnak nagy tálentomokat, de ígérem, hogy továbbra is meg-marad bennem az a' tulajdonság, mellyel nyertem a' Kegyelmetek jó indulatját, hogy t. i. a' köz-hasznot mindenkor eleibe tészem a' magaménak; meg-maradok változhatatlanúl, a' mi meg-hetsülhetetlen Konstitutziónknak derék principiumai mellett; 's szüntelen-való figyelemetességemnek tárgya lesz a' Kegyelmetek' java. Ekképpen folytatván hivatalomat, tellyes bizodalمام lehet a' Kegyelmetek' eggyütt való munkálódásához és segítségéhez. “

„ F. Királyunk' számára, következő ajándékokat vett által Lord *Macartney*, a' *Chínai* Tsászártól: 1.) Eggy Versezetet, mellyet maga készített, 's tulajdon kezével írt a' Tsászárnak; eggy fa-skatulyában, mellyet, két ezer éltendőig bírt a' *Chínai* Ts. Familia. 2.) Eggy darab *Agat* követ, mellyet, kezében szokott tartani 's nézni a' Tsászárnak, midőn valamelly Miniszerrel beszéll, azért, hogy valami módon arra ne talállya függeszteni szemeit, a' kívül beszéll.

Londonból Oct. 3-dikán: — „ Gyűlést tartván a' Státus-Tanáts ezen hónapnapnak első napján, azt végezte, hogy 4-dik Novemberről halasztódják el huszonötödikre a' Parlamentom' Üléseinek kezdete. “

Lucca Városából (Olasz-Országból) Oct. 4-dikén: — „ Az itt lévő Tudós-tár-

saság, ki-formáltatta márványból egy érdemes Affzonyi-nemű Tagjának *Banderini* Therésiának képét, 's azt, a' maga nagy palotájában állíttatta fel. Egyéb tudományokban is: de kivált a' Görög, Deák, és Olasz litteráturában, 's a' vers-szerzésben nagyra ment, 's nagyon is betsültetik a' tudós Világ által *Banderini* Therésia.

Hadt Környülatállások.

A' *Rajna* mellől vett Leveleinknek oda megy ki a' summája: „hogy a' Frantziák, *Kolóniá*-nak, *Bonn*-nak, és *Koblentz*-nek meg-ízállása után, *Moguntzia* felé indultak: de ez, derekasan meg-van erősítve. “

Más Levelek.

*Mannheim*ből Oct. 13-dikán: — „Ma reggel, *Mundenheim*nál, és *Oggersheim*-nél, két Frantzia Sereg-osztályok mutatták magokat: de, nem kezdettenek semmit; mivel tsupán a' vólt a' tzéllyok: hogy bátorságot elközzöllyenek azon Frantziáságnak, a' melly *Frankenthal* és *Worms* felé vette útját. — A' 9-dik *Octoberi* viadalban, melly, *Frankenthal* körül történt, sokat vesztett az ellenség. El-vesztette a' többek között, egy Generálissát is, a' ki kormányozta a' Pattantyússait. — A' Ts. K. iak, és Prusszusok részéről: 19 emberek, és 31 lovak hüllottak el; sebet kaptak 49 emberek, és 16 lovak; el-tűntek 9 emberek, és hat lovak.

*Newied*ből Oct. 10-dikén: — „A' múltt Szeredán este indult *Kolóniá*ból egy

Posta. Ez, azt befzéli, hogy a' Városban ugyan tsendesen viselik magokat a' Frantziák: hanem ennek környékein el-fzedik a' Lakosoktól marhájaikat, zöldségjekeket 's a' t. — *Bonn* Városán felül is, alól is, meg-rakták ágyúkkal a' *Rajna'* bal-partját. *Mühlheim*ban is tettek valami kevés kárt: hanem *Düsseldorf*-ban sokkal többet.

Hollandiából Oct. 6-dikán: — „*Bois-le-Duc (Herzogenbusch)* ellen folytatják, az ostromot a' Fr. iák: főképpen pedig, *Orthem* nevű Erősség felől tüzeltek arra, a' napokban, igen nagy mértékben, hogy alkalmatossága ne lehessen a' Várbélieknek, ágyúzóhelyeket készíteni *Orthem'* eránnyan, mellyet el-foglaltak a' Frantziák. — *Hulst*-ből, 's a' több részéből is *Hollandiai-Flan-driának*, vissza-vonódnak — a' mint értjük — Őrizetjeink *Geldriába*, hogy ezen Tartományunk, annál bátorságosabb állapotba helyheztetődjön. — *Oberster Ti-boel*, a' ki *Kommendáns* vala *Crevecoeur* Várunkban, árestálva vagyon *Hágában*, 's számadásra fog vonattatni, miért engedte által olly könnyen, a' kormányozására bízott Várat az ellenségnek? Nagyon terheli ezen *Oberstert*, a' *Kapitulátciónak* azon tikkelye is, mellyben meg-engedődik néki, hogy szabadon el-szállíthatja a' Várból minden ingó-bingó jószágait.“

Neuviedből Oct. 9-dikén: — „Eggy *Frantzia*, a' ki *Mastricht*nál vólt még ezen

hónapnak 6-dikán: de meg-szökött: azt beszéli, hogy fel-kívánta az ellenség *Mastricht*-ot: de ez, nem akarta magát megadni. Midőn el-jött az említett *Frantzia*: már akkor el-kezdett baltériákat készíteni az ellenség, és 300 ágyúkkal szándékozott hozzá fogni *Mastricht*-nak lövöldözéséhez.“

York Hertzeg, következő summájú Hírdetményt intézett, Sept. 23-dikán, a' kormányozása alatt lévő egész Sereghez: „Nagyon fájlalja a' Hg, hogy újra is kéntelenítettik igen szoross parantsolatokat adni-ki azok ellen a' gyalázatos erőszakoskodások és rablások ellen, mellyek betstelenítik, a' vezérlése alatt lévő Sereget. A' keménységnek szükséges vóltáról annyira meg-vagyon győztetve a' Hg, hogy, a' 38-dik Regementből öt személyek, a' kik tegnap rablásban kapattattak: leg-ottan halálra ítéltettek, melly szententziát mindazáltal nem hajtatott végre Ő Kir. Hgsége, emberi-szeretetből; hanem a' halál helyett kemény testi-büntetést diktált. De hogy a' rablás annyival inkább ki-irtódhassék: meg-parantsolta Ő Kir. Hgsége, hogy valakik, arra vetemednek ezen-túl, és tettenn kapattatnak, mindjárt végeztesse-ki őket a' Tömlőtztartó, és azon esetre, — ha nem találna Hóhér jelen-lenni, a' ki fel-akasztaná őket — lövesse agyon. Ezen Végzésnek közönségessé-tétele után, szükségesnek tartja Ő Kir. Hgsége, meg-kívánni a' Tisztektől, hogy a' *Britanniai* Se-

reg' tekintete, a' Nemzeti karakter; a' Királynak és a' Hazának szolgálója, és önnön betsületesek eránt viseltető indulatjokból, munkálódjanak egyesített erővel, az önnön szemeik előtt lőrténni szokott rablásnak megakadályoztatásában, mellyre, egyedül a' szoross hadi fenyték által lehet reá menni. Óhajtja a' Hertzeg, hogy elő ne adja magát olly alkalmatosság, melly, kényszerítene őt, a' Tisztekkel való kemény-bánásra. Kiváltképpen a' Regementek-Kommendánssaikra fog vigyázni, 's el nem mulat jelentést tenni eránta, a' Királynak, ha az ő vigyázatlanságjok által, még tovább is tart az erőszakoskodás, mellynek egészen gátot akart vetni Ő Kir. Hertzegsége, ezen parantsolatja által.

Felső-Olasz-Országának *Acqui* Városából, 6-dik Oct. ben költ Tudósítása Gróf *Wallis* Hadi-Tármesterünknek, azt tartja: hogy minden Kémeknek bizonyítása szerént, az a' része a' Frantziáknak, melly *Riviera-di-ponente*ben, és a' *Savonai*, *Vadoi*, 's *Finalei* vidékeken tartózkodik, Sántzokat hány, az *Appenínus* hegye' szoross járásai' eleibe, mellyek a' tenger' parja felé szolgálnak. E' végre, számos hajók érkeztek *Nizzából Vadoba*, ágyúkkal és munitzióval.

Spanyol-Országának Fő-Városából Madritből Sept. 15-dikén: — „A' melly hadi tudósítások mai napig érkeztenek ide, Vezérjeinktől, ide megy ki a' summájok;

S. Sebastiani, Fuentarabiai, és Iruni vidékeinken, erőss sántzokat készítenek a' Frantziák. Fő-quártélyok *Tolosában* vagyon: a' honnan mindenfelé küldözik Szaguldóikat. A' *Plasenziai* híres fegyver-fabrikát egészen el - rontották. Gróf *dell' Union* Vezérünk, vátig igyekezett fel szabadítani *Bellegarde* Várát az ostrom alól; de nem szolgált néki a' fzerentse: valamint *Sangro* Hertzegnek sem, a' ki, *Aragóniai* határunknál támadta-meg a' Frantziákat.

Portugalliának Fő - Városából Lisbo-nából Sept. 2-dikán: — „A' *Spanyol* Udvarnál lévő Követünktől, eggy Kurír érkezett ide a' napokban, 's mindjárt két rendbéli gyűlést tartott a' Státus - Tanáts. A' melly Katonaság itt vólt eddig, parantsolatot vett, hogy haladék nélkül indullyon a' *Navarrai Spanyol* Seregnek segítségére. Helyébe, négy Regementek jönnek ide, más részeiből az Országnek. Új katonákkal pótolódik ki, minden gyalog, és lovas Reg. jeink' hijánossága. Határainak, minden szoross-járásaik meg - rakatnak ágyúkkal, 's vitéz - legénységgel: A' rekrutázásnak, és a' hadi költekezésnek könnyebbítésére nézve, három ezer Munkás-embereket botsátott el az Udvar, saját Fabrikáiból, és a' közönséges dolgozó-helyekből.

A' *Lengyel-Országi* leg-újabb Tudósítások, két igen nevezetes ütközetekről em-

lékeznek. Eggyik történt, *Napnyúgoti-Prussziának Bromberg* vagy *Bramberg* nevű Városánál, az *Insurgens* Lengyelek, és eggy *Prusszus* Sereg-osztály között, melyet, *Székely* *Oberstier* vezérlett. Az *Insurgensek* voltak a' meg-támadók, 's a' diadalmasok is. El-fogták *Székely* *Oberstert* is, a' ki kevés idővel azután, megholt sebjeiben. — A' másik nevezetes ütközet, az *Oroszok*, és *Kosciuszkó* között volt, mellyben amazok győztek, 's magát is el-fogták — a' mint írják — *Kosciuszkót*.

(Midőn már le írtuk vala ezt: akkor érkeztek más Tudósítások, mellyek, *Kosciuszkó* sorsára nézve, meg-tsáfollják az előbbenieket: Néhai *Székely* *Obersterről* pedig azt jegyzik meg, hogy *Kosciuszkó*, maga eleibe vitette azt, és különös szorgalmatossággal való gyógyíttatása eránt, erőssen reájok parantsolt a *Seborvosokra*; de ezek nem álhattak ellent minden mesterségjekkel is, hogy a' nagy sebeket, két napok után, halál ne kövesse.)

Magyar Ország.

Nagy - Váradról Oct. 14-dikén: — „A' *Görög* *Katholikusoknak* itt lévő *Káptalanjából* ki-halván a' *Kántor*, Néhai *Fő Tiszt. Godsa* *György* *Úr*, ennek helyébe *Kántorra* neveztetett *F. Királyunk* által, *Fő Tiszt. Kánonok Vulkán* *Sámuel* *Úr*; *Kusztósságot* nyert, *Fő Tiszt. Kánonok Szilágyi* *József* *Úr*; *Skolastikusságot* pedig *Fő Tiszt. Kánonok Magyarai* *Úr*; 's *Kánonok-*

ságra emeltetett Fő Tiszt. *Szilágyi Zaka-*
riás Úr, a' ki ennekelötte, Lelki-Pásztor
völt a' *Nagy-Létai* Görög-Kátholikusok'
Gyülekezetjének, és *Esperesse* a' *Laksági*
Distriktusnak.

Debretzenből Oct. 11-dikén: — „A'
kerti szüretünk meg-völt még Sept. nek
15-dik, és következett napjain, még pe-
dig úgy, hogy kinek annyi bora lett, mint
tavaly, kinek több, kinek sokkal kevesebb.
Éppen így vagyon szőlős-hegyeinkre néz-
ve is a' dolog. Mindenütt tökéletes ért-
tségében völt a' szőlő: azért is sokkal jobb,
's állandóbb borokat reménylünk az idei
termésből, mint valának a' múltt eszten-
dőbéliek.

Katonai Elő-menetelek.

Gróf *Wartensleben*, a' ki mostanság
eggy Ts. K. Sereg-osztályt kormányoz, *Al-*
bert Hertzegnek fő-vezérlése alatt, Feld-
marschallieutenántságból Haditármesterség-
re emeltetett: H. *Hohenlohe* pedig, a' ki
Oberstere vala a' *Waldeck*' Dragonos Reg.
jének, Generálmájorságra.

Konsiliárius, és Itélő Mester *Kornis*
Jósef Urat méltóztatott ő Felsége, a' F.Sep-
temvirális Tábla Assessorává resolválni.

Béts benn, következő számjai jöttek ki a'
Lotteriának, a' 18-dik Octoberi húzás' alkalmatossa-
gával.

20. 73. 89. 62. 29.

— A' következő húzás *Lintzen* fog lenni Oct.
29-dikén.

T Ó L D A L É K

A' *Magyar Hirmondónak*, Oct. 21-dik napján, 1794-ben költt árkusához.

A' *Magyar Hirmondó* érdemes Íróji, a' minapában — Máj. 20-dik napján kiadott — Újságjoknak Tóldalékjában a' melly Elmélkedést kihírdettenek vólt némelly régi Magyar Királyoknak a' B. Szüz Máriának képével megtzímerezett ritka pénzeikről, abban ott a' 757-dik levelen valamelly különös hiba esett vólt a' *b.* betű alatt való Jegyzésben, a' melly így kezdődik: *Elmulatta vólt azt tselekedni, hogy egy szóval emlittsem, amaz Ország háborító Rákótzí Ferentz is's a' t.* Ezen említett egész Jegyzésnek helyébe imé a' következőt kívánna maga az Író meg jobbitva közönségessé tételni. Ama nevezetes zenobonáskodó néhai *Erdélyi Fejedelem, Rákóczy Ferentz* is, az egyéb arany, ezüst, és réz pénzeire a' Sz. Szüznek képét reá üttette ugyan; de a' Tíz-poltrássaira, és más különös emlékezetre veretett pénzeire nézve azont tselekedni el mulatta, és egyszersmind pártos társainak sok rendbéli kéréseikre, az *Onodé Ország' Gyűlése* végezésinek Hetedik Tzikkelvényében ezt a' végezést is tette 1707-dikben, hogy számszerént két millió, és ezen fellyül két száz ezer forintokat érő Tíz, és Húsz-Poltrássai *devalváltatván*, 's elébbi betsekre nézve sokkal alábbra szállíttatván, a' Sz. Szüznek kisdéd képetskéjével, hogy továbbra is az Országban folyhassanak, mind meg béllyegezo

tettenek, a' mint a' kezünknel lévő a' félebélyeges némelly ezüst, és réz pénzei bizonyítták; a' többi pedig a' köz-kintstárba beszédettetvén, belőlök ágyúk öntödtének a' tudva lévő illy fellyül irással: *Nummus eram Patriae, nervus belli, atque Moneta, Nunc Libertatis vindico Jura bonus.* Ekképpen illik, sőt ugyan szükséges dolog is, midőn a' pennánk valahol meg találna botlani, ne átallyuk, 's ne szégyenlyük hibáinkat meg vallani, és azokat meg jobbítani. *Debretzenben, Kis-Alfz. Havának 30-dik napján 1794.*

Recension der Lichtensternischen Karte vom Oedenburger Komitat.

Herr Lichtenstern hat im vorigen Jahre eine Karte vom Oedenburger Komitat im gewöhnlichen Landkartenformat unter folg. Titel herausgegeben: *Comitatus Soproniensis, ungarice Sopron Vármegye, et germanice Oedenburger Gespanschaft, ex optimis recentioribusque observationibus ac hucusque partim ignotis manuductionibus designatus per Josephum Marc. Lib. Baronem de Lichtenstern, variarum societatum scientia inclytarum membrum 1793. Viennae, sumtibus auctoris A. Amon sculpsit. (45 xr.)* Die Karte emphiehl sich dem äußeren Eindruck außerordentlich gut. Randverzierungen, gut gewählte verschönernde Zeichnungen, der gute Ausdruck der Grenzen und Flüsse, des Sees und des Sumpfes, der Wälder und Gebirge, vorzüglich die schön gestochenen Namen der Gegenstände, so wie die feine schwarze Farbe und schönes starkes Papier sind lauter Vorzüge die diese Karte in sich vereinigt, und die zum Theil unsern künftigen Landkartenstechern und Herausgebern als muster dienen können. Der erwähnte Titel stellt ein Monument vor, über welchem eine abgehauene Pyramide steht, die das Fürstlich. Eszterházy'sche Wappen enthält. Rechts beschattet das Monument ein Orangenbaum wahrscheinlich aus den Fürst Eszterházy'schen Gärten; links erheben sich Tannengebirge über Eichenwäldern und Weinhügeln mit kultivirten Feldern;

der Grund, auf welchem das Monument ruht ist Sumpf mit Schilfrohr und übereinanderkriechenden Fischen, und das Fundament von allen sind 3 Grundsteine aus dem Kroisbacher und Margarether Sandsteinbrüchen. Der Gedanke war nicht übel die Produkte des Komitats um die Aufschrift herumzupflanzen; hinter dem Monument blöcken wahrscheinlich Heerden von Rindern und Schafen unter dem Schatten von Obstbäumen. — Diesem Titelpuffer in einer Diagonallinie gegenüber, links unten, wird die Karte in einem ovalem Kranz dem Grafen Theodor Battyán dedicirt. — Der schöne Ausdruck der Namen in der Karte verdient einen besonderen Ruhm, und macht dem Kupferstecher Hr. Amon sehr viel Ehre. Bisher war man gewohnt sich über dergleichen Stich nur auf englischen und französischen Karten zu freuen. Die Rundung, das verhältniß und die praecision (allenthalben genau und gleich bestimmte Grenze sowohl der Länge, als vorzüglich des Durchmessers der Züge) der Buchstaben ist allerliebste. Man betrachte zum Beyspiel, um den Geschmack und die geschickte Hand des Künstlers gebührend zu schätzen, die Namen Vitnyédi Raba, zwischen Hövey und Timot nicht weit davon, wo sich der Vitnyeder Arm des Raabflusses in den Sumpf Hanság verliert, Haracson auf der Strasse von Oedenburg nach Güns, Hasendorf zwischen Haracson und Wolfs am Neusiedler See, und Czapring an der Réptze nicht weit von Güns. Ob nun der innere Werth der Karte mit dem äusseren gewiss schöne Anblick derselben übereinstimme, mag am Ende selbst jeder beurtheilen, wenn er sie mit mir und andern noch bessern Kennern des Oedenburger Komitats mit der wirklichen physikalischen Oberfläche und mit der Topographie derselben verglichen hat. Noch einer solchen genauen Vergleichen ergibt sich

1. Im Ganzen: Dafs die Gebirge und die Flüsse und Bäche durchaus falsch gezeichnet sind. Die in der Karte gezeichneten Berge nehmen weder ihre natürlichen wirklichen Plätze ein, noch zeigen sie im geringsten ihre Verhältniß untereinander und ihr Fortlaufen an. Man sieht nichts als einzeln gezeichnete Berge, die in der Karte bald dichter bald entfernter hingesetzt sind, aber die man in dem gebirgigten Theil

des Komitats nirgends in dieser isolirten Gestalt findet, sondern die in der Natur an der Grenze Österreichs in Flözgebirgreihen forlaufen, sich hin und wieder theilen, oder bis in die Ebene herunter in allmäligen Hügeln verbreiten, bald engere bald weitere Thäler unausgebreitete Flächen einschließen. Aus der starck schattirten Zeichnung der Berge von Eisenstadt zwischen dem Neusiedler See und der Leita hinauf, sollte man da auf hoch über einander gethürmte Berge schließen, wo sich doch bloß mäßige Bergreihen und Hügel an einander anschließen. Zwischen Reigenbach und Prodersdorf geht die Poststraße über drey Berge, wo doch wirklich keine sind, denn so bald man von der Klingebacher Höhe herunter kommt, so fährt man bis Großhöflein in der Ebene fort, wo sich dann die Gegend wieder in ungleichen Höhen zu erheben anfängt. Auch Hornstein und Milchdorf liegt auf der Gruppe dieser Höhen, das man auch aus der Karte nicht wissen kann. Die unnatürliche und unrichtige Zeichnung der Berge macht, daß auch die Bäche nicht gut angegeben sind, und man findet die Thäler, aus welchen sie herabkommen entweder gar nicht oder nicht am rechten Orte. Der Spitelbach, der durch Oedenburg fließt und nachher Iqua heißt wird von Siegraberg über Agendorf und Wandorf hergeleitet, da er doch von Schadendorf herkommt, wo gar kein Bach angegeben ist. Der Agendorfer Bach kommt auch nicht nach Wandorf, wie in der Karte, sondern fließt links zwischen Oedenburg und Schadendorf dem Spitelbach zu. Der Wandorfer Bach hingegen entfließt aus der Oedenburger Gebirgen aus einer doppelten Quellen und aus verschiedenen Thälern, und vereinigt sich dann nachdem er Oedenburg durchflossen hat auch mit dem Spitelbach. Zwischen Oedenburg und Ruß wird von Siegendorf her ein Bach über einen hohen Berg in den See geleitet, ohne ihm das ihm zukommende Thal zu geben. Der Fluß Leita fließt von Neustadt her nach Windpasing zu von Südwest gegen Nordost, in der Karte hingegen zieht er sich beinahe ganz von Süden nach Norden. Beim Fluß Raab hingegen hat man den Irrthum oder eben so unverzeihliche Nachlässigkeit begangen, daß man ihn zu einmal aus der Réptze entstehen läßt, so daß man denken muß Raab und Réptze sind ein Fluß

ohne zu erfahren, daß die Raab aus Steyermark durch das Eisenburger Komitat bey dem Dorf Beled kommt, wo sie die Réptze aufnimmt. Von Beled müßte also das Flußbett südwestlich ein kleines Stück in das Eisenburger Komitat zurückgeführt werden um das Herkommen des Raabflusses und den Einfluß der Réptze zugleich anzuzeigen.

Überhaupt ist ferner die ganze Fläche zwischen dem Neusiedler - See und der Leita zu schmal angegeben, sie sollte an manchem Ort nach dem Maasstabe der Karte nochmal so breit seyn. Dann ist der Neusiedler-See grundfalsch abgebildet. Das kann jedermann auf den ersten Blick sehen, der seine Erfahrung oder die sehr richtige Zeichnung des Neusiedler Sees vom sel. Krieger, die Hr. Junker vor 10 Jahren in Kupfer gestochen hat damit vergleichen will. Bey Rust ist der See viel zu schmal und bey Ockau und Purbach viel zu breit angegeben. Die Inseln hat der See auch nicht.

Das Locale der Örter und ihr Verhältniß gegen einander ist auch größtentheils falsch angegeben. Zum Beispiel die Strasse von Oedenburg nach Wien geht viel nördlicher als in der Karte, und alle Dörfer auf dieser Strasse sollen also viel nördlicher liegen. Neustadt muß im Verhältniß zu Oedenburg 2 Meilen und von Windpasing eben so viel, nun messe man einmal das Verhältniß in der Karte ab.

2. Im Einzelnen ein par Hauptböcke. Der Marktflecken Kroisbach ist in der Karte an die Stelle gezeichnet, wo Wolfs liegt, und noch sammt dem See um eine halbe Meile näher, denn der See ist in der Karte, gute Meile von Oedenburg entfernt, und in der Natur nur eine Stunde. Kroisbach muß zwischen Oedenburg und Rust an der Stelle stehen, wo sich der zuvor erwähnte Bach von Siegendorf her in den Neusiedler See ergießt. Nur muß der Bach sammt Kreisbach näher an Oedenburg gerückt werden. Rust ist in der Karte von Oedenburg beinah 3 Meilen entfernt und auf dem Lande nur 1 1/2. In der Rabau soll Egyed in der Linie von Kapuvár nach Árpás liegen, und in der Karte spaziert Egyed eine ganze Meile rechts. Monbijou zwischen Kapuvár und Szent - Miklós ist mit dem Zeichen eines Dorfs und einer Katholischen Kirche bezeichnet, und

es doch nichts weiter als ein fürstl. Eszterháziſches Luſtſchloß im Walde. Oben habe ich ſchon als Beyſpiele mehr einzelne Unrichtigkeiten angeführt, und ich könnte in den Gegenden des Komitats die ich ganz genau kenne, und die ich allein verglichen habe noch mehr anführen. Der das ganze Komitat ganz genau im Kopfe hätte müßte dieſe Karte der vielen groben Fehler wegen mit dem gerechteſten Unwillen kaum des erſten Blickes würdigen.

Ungariſch kann der Verfaſſer auch nicht, ſo wenig als er richtig nachſchreiben kann. Man leſe nur die Namen: Borladon (Pórládon) Belled, Gerest, Thot - Kerestur, Vadosfa, Czepreg, Egyházas - falu, Balzti - falva (Pufzta - falu) etc.

Zum Gebrauch kan man alſo dieſe Karte niemanden empfehlen, da man ſich aus derſelben weder von der phyſiſchen Lage noch von der Topographie des Oedenburger Komitats unterrichten kann. Und beydes hat man doch das größte Recht in einer ſolchen Special Karte genau zu fordern. Der Naturforſcher kan dieſe Karte nicht brauchen, weil er ſich daraus, aus Mangel der richtigen Bezeichnung der Berge und Thäler und Flüſſe, keine Uebersicht der natürlichen Lage des bezeichneten Landes machen kann. Und doch müßte es vorzüglich intereſſant ſeyn aus einer guten Karte des Oedenburger Komitats zu lernen, wie ſich die Flöſsgebirge in demſelben, die zu dem Ungebirge des Schneeberges in Öſterreich und zu den Ganggebirgen an der ungarisch - öſterreichiſchen Grenze gehören, in die Tiefe des Nensiedler Sees verlieren. Dem Einwohner des Oedenburger Komitats, der einen Theil ſeines mütterlichen Bodens kennt, und nun auch die ganze Gegend umher kennen lernen will kann auſſer dem izt erwähnten Hauptfehler auch deswegen mit der Karte nicht gedient ſeyn, weil ihm die unrichtige Grenze und die ſchlechte Topographie derſelben gleich in die Augen fällt. Auch wer ein bloßes Verzeichniß der Dörfer des Oedenburger Komitats auf der Karte zu haben wünſchte, wird viele Örter unrichtig geſchrieben finden. — Die Zeichen der Producte und der Statiſtiſchen Merkwürdigkeiten hat der Herausgeber beinahe überall und größtentheils richtig angebracht, aber dieſer Vorzug, der ſich hauptſächlich bey Specialkarten

gut anbringen läßt, adelt die übrigens ganz fehlerhafte Karte noch nicht zur Brauchbarkeit.

Am Ende ergiebt sich nothwendig daß Hr. Lichtenstern keinen Theil des Oedenburger Komitats aus eigner geographischer und physikalischer Erfahrung kennt, vielweniger irgend eine geometrische Messung bey seiner Karte zu Grunde gelegt hat. Er hat die Karte bloß aus andern imaginären Karten nachgezeichnet. Der grundfalsch gezeichnete Neusiedlersee mit dem Hanság ist aus der Zeichnung des längstverstorbenen Ingenieur Kováts genommen, der vor mehr als 30 Jahren als schon projectirt wurde den See abzuzapfen, dem Oedenburger und Raaber Komitat eine imaginäre Zeichnung vom Hanság vorlegte bloß um die projectirten Kanäle im Verhältniß darzustellen. Der Neusiedler See ward nur pro forma mit freyen und ungezwungenen Zügen aus freyer Hand hinzugesetzt, und dieser war das Original des Hr. L. Das feste Land des Oedenburger Komitats hat Hr. L. aus andern imaginaeren Abbildungen genommen, aber nicht aus der imaginaeren Karte des Burgstaller die sub titulo: *Mappa Comitatus Soproniensis. 1753 I. B.* (Jos. Burgstaller.) gestochen ist, denn diese ist viel besser gerathen als die Lichtensternische. — Auch der gute Wille des Hr. L. verdient den sonst billigen Dank nicht, weil man ihm von Oedenburg aus Verbesserungen seiner Karte, ehe er sie noch in Kupfer hat stochen lassen, angetragen hat, aber er dieselben ausgeschlagen hat. Sein Verdienst bleibt also bloß, daß er uns mit dem geschickten Künstler Hr. Amon bekannt gemacht, daß er andern das Beyspiel gegeben ihren Karten auch für den Geschmack schön einzurichten und bey Specialkarten Physikalische und Statistische Zeichen hinzuzufügen, und daß seine Karte für alle ein warnendes Beyspiel bleibt, die irgend ein Werk unternehmen, wozu sie weder am Geist, noch an Wissenschaft noch an Erfahrung gewachsen sind. — Die beste Karte, die wir bis izt von dem Oedenburger Komitat haben, ist diejenige, welche uns izt die Verfasser des Magyar Hirmondó in kleinen Format liefern. Würde hingegen Hr. Ingenieur Kainrath bald seine Karte von Oedenb. Kom. herausgeben, der jeden Winkel desselben selbst gemessen u. beobachtet hat, so

würden wir eine Karte bekommen, die allen Specialkarten an vollendeten Vollständigkeit zum Muster dienen müßte.

Asbóth J.

(*Ugyan az Magyarra fordítva.*)

Meg ítélése Sopron Vármegye azon Mappájának, melyet a' ízkott nagyságban B. *Lichtenstern* ilyen Titulus alatt adott ki: *Comitatus Soproniensis, ungarice Soprony Vármegye, et Germ. Oedenburger Gespansschaft, ex optimis recentioribusque observationibus, ac hucusque partim ignotis manuductionibus designatus, per Josephum Marc. Lib. Earonem de Lichtenstern, variarum societatum Scientia inclytarum membrum 1793. Viennae, sumtibus auctoris. A. Amón sculpsit 45 kr.* A' külső tekintete a' Mappának sokat ígér. Ennek tizifra kerülete, az ékesítésére jól választott rajzolatok, a' határoknak, a' folyó-vizeknek, a' Fertőnek, Erdőknek, és Hegyeknek, kivált a' neveknek szép metzése, jó fekete színnel szép és erőss papirosra való nyomtatása, müftra gyanánt lehetnek a' jövendőbéli Mappa kiadóiknak. A' fenn említett titulussa egy emlékeztető oszlopot ábrázol, ennek felette egy tsonka Píramis áll, melyre az *Eszterházy* Hertzegi tzimmer vagyon metzve. Jobb felől árnyékot tart ezen oszlopnak egy Narancs fa, hihető az Hertzeg *Eszterházy* kertjéből: bal felől fenyő bértzek emelkednek fel, a' tserfa Erdők, szölliő hegyek és bé szántott földek mellett. Az oszlop allja egy kákás motsár, melyben a' halak egymáson keresztül kosúl vagynak, és mind ezeknek fundamentoma három darab kőből áll, melyek a' *Margaréti*, 's a' többi kő. bányákat példázzák, eb-

ben a' Vármegyében. A' gondolat nem rossz, hogy a' Vármegye productumi a' titulussa mellé rakattassanak. Az Özlöp megett szép gyümöls fák' árnyékában bögnék, kétség kívül a' szarvas marháknak tsordái. — Ezen Mappa a' titulusnak kereftül ellenében, alól egy kerekded koszorúban, Gróf Batthyányi Theodornak van ajánlva. A' nevek olly szép betűkkel vagynak a' mappán írva, mint a' millyeneket eddig tsak az *Anglus* és *Frantzia* mappákon lehetett látni, melly Ammon Metztőjének valósággal betsületére szolgál. Ennek bizonyoságául méltó meg tekinteni a' következő neveket: *Vitnyéd Rába*, *Hövey*, és *Timod* között, *Haraeson*, a' *Köszegre* menő út mellett, és ahoz közel fekvő *Hasendorf*-ot, nem különben *Csapring*-ot, a' *Répeze* mentében, nem messze *Köszeghez*.

Ollyan jó e továbbá ez a' mappa, mint a' millyen szép, ezt az ítélheti meg leg inkább, a' ki a' Vármegyét jól esméri, és vele a' mappát öszve hasonlíthatja: az öszve hasonlítás meg mutatja,

1-ször. Altaljában: hogy a' hegyek, a' folyo vizek, és a' Tavak mindenütt hibáson vagynak fel téve. A' hegyek nem is természetesen, és nem is ott fekszenek a' hol kellene, belőlök észre nem lehet venni, mellyik magos, mellyik alacson, hol formálnak lántzot, merre oszolnak? A' mappa szerént *Kis Marton* táján a' Fertő tava, és a' Lajta vize között igen magos hegyeknek kellene lenni, holott ott igen tsekély hegyek kaptsolják öszve magokat. Az sem igaz, hogy *Klingenbach* és *Prodersdorf* közt 3 hegyeken menne a' Pósta út kereftül: mert mihelyest le jön az a' *Klingenbach* hátaokról, lapos helyen megy az

egész *Gross - Höfleinig*, a' hol a' környék ismét emelkedni kezd. *Hornstein* és *Milchdorf* is ezen hátság földéken fekszik, melyet a' mappából észre nem lehet venni. A' hegyeknek hibás fekvése miatt, el van hibázva a' Patakoknak rajzolása is, mivel azokat a' völgyeket, mellyeken ezek le folynak, vagy tellyeséggel nem, vagy leg alább nem a' magok helyeken találja az ember. A' *Spitel* Patak a' melly *Sopronon* keresztül foly, és alább *Ikvá-
uak* neveztetik, úgy van fel téve a' mappán, mintha *Sigraben*, *Agendorf*, és *Wandorf* helységek felé folya, holott *Schadendorftól* ered, a' hol semmi patak sincs fel téve. Az *Agendorfi* Patak sem foly *Vandorfhoz*, mint a' Mappán van, hanem balra *Sopron* és *Schadendorf* közt foly a' *Spitelpatak* felé. A' *Vandorfi* Patak ellenben a' *Soproni* hegyek közt egy kettős forrásból ered, és némelly völgyekből, 's minekutánna *Sopronon* keresztül folyt, belé foly a' *Spitelpatakba*. A' Mappán egy Patak foly *Siegenddorftól* *Sopron* és *Ruszk* között egy nagy hegyen által, 's nints kitéve, mellyik völgyen foly az le a' Fertőbe. A' Lajta folyása is *Neustadt*, és *Vindpassing* közt hibás. A' *Rába* vize úgyvan rajzolva, mintha az a' *Réptzéből* eredne, 's azt gondolhatná az ember, hogy a' *Rába* és a' *Réptze* ugyan azon egy folyó víz volna, holott a' *Rába* *Styriából* *Vas* Vármegyén keresztül jön *Sopron* Vármegyébe, és *Beléd* Helyiségnél szakad a' *Réptzébe*.

Továbbá a' *Fertő* és a' *Lajta* közt való térség általjában keskenynek van rajzolva, úgy hogy a' mappán lévő Mértföld mérték szerént, néhol két olyan szélesnek is kellene annak lenni. A' *Fertő* igen hibáson van. Ez mind-

gyárt szembe tűnik, ha az ember a' tapasztalást vagy *Krigernek*, ez előtt 10 esztendőkel *Junker* által metzelt Mappáját ezzel egybe veti. *Ruszt*nál keskenynek, *Ohaunál* és *Purbachnál* pedig igen szélesnek van rajzolva, és a' szigetek szinte meg benne. — A' helységek fekvése és egymáshoz való messzesége is hibás, következésképpen az út mentében fekvő helységeknek is, p. o. *Sopronból* a' *Bétsi* útnak sokkal inkább észak felé kellene menni. *Neustadtnak* *Sopronhoz* képest két mérfölddel kell északhoz közelebb esni, mint a' mappán van. *Kis Marton*, mind *Sopronhoz*, mind *Vindpassinghoz* 2 mérföldnyire esik, azonban nézze meg az ember még is a' mappán a' különbségét.

2 szor Külön véve: *Szarvas* hibák ezek, hogy *Kroisbach* mező város *Wolfs* helyére van rajzolva, és a' *Fertő*vel együtt fél mérfölddel közelébb, mint kellene. Mert a' *Fertő* *Soprontól* és *Rusztól* egy jó mérföldnyire van téve, holott valósággal csak egy óra. *Kraisbachnak* *Sopron* és *Ruszt* közt azon a' helyen kell lenni, a' hol az elébb említett *Patak Siegendorf*tól a' *Fertő*be szakad. Mind a' *Patak*nak, mind *Kroisbachnak* *Sopronhoz* közelébb kell esni. *Ruszt*, *Sopronhoz* majd 3 mérföldnyire van a' Mappán téve, holott csak másfél mérföld az. *Egyednek* a' *Rábaközben* *Kapuvár* és *Arpás* közt ezekkel egyenes liniában kellene esni, és még is az jobbra majd 1 mérföldre van téve. *Kapuvár* és *Sz. Miklós* közt *Monbijou* olyan jegyekkel van fel téve mintha ott Helység, és *Catholicus Templom* is volna, holott ez nem egyéb, hanem *Ezterházy* *Hertzegnek* az erdőben épült *Kastélja*. A' már említett hibákon kívül még többeket

is hozhatnék elő tsak azon vidékben is, melyet én jól esmerek: a' ki a' Vármegye fekvését jól esméri, és azt ezen mappával helyesen egybe veti, alig fogja ezt egy tekintetre is méltónak itélni. — Ide járul az is, hogy a' Szerző nem érti a' Magyar nyelvet, a' szókat se tudja igazán írni: mert Pórládon, Thot-Keresztúr, Vadosfa, Csepreg, Egyházos-falu 's a' t. helyébe ezeket írta: Borladon, Thot-Keresztúr, Vadosfa, Czepreg, Egyházosfalu.

Hafzon vételre tehát ezen mappát senkinek sem lehet javasolni, mivel abból sem fekvését, sem tulajdonságát Sopron Vármegyének meg nem lehet tanulni, holott pedig ezt ilyen különös mappától megvárhatja az ember. A' természet vizsgáló ennek hafznát nem veheti, mivel a' hegyeknek, völgyeknek, és vizeknek hibás rajzolásából igaz ideát arról magának nem formálhat. — Magoknak a' Sopron Vármegyeieknek sem jó ezen mappa, mind a' határoknak rossz rajzolásáért, mind azért is, mivel a' helységek fekvése szembetűnő képpen rossz. De az sem veheti ennek hafznát a' ki tsupán a' helységek neveit kívánná azon látni, mivel sok helységek hibáson vagynak fel téve. Az ezen a' Vármegyében található Productumoknak, és egyéb nevezetes dolgoknak is jegyeit majd mindenütt, és nagy részént helyesen fel rakta a' ki adó; de a' mappának ezen érdeme, mellyet az ilyen különös mappán könnyű el érni, a' többi hibáit jóvá, és hafzon vehetővé nem teszi.

Végre nyilván meg tesszik, hogy B. *Lichtenstern* Úrnak Sopron Vármegyéről, vagy ennek leg kisebb részéről is, a' maga tapasztalásából semmi esmérete nintsen, és hogy ezen

egész mappája nem a' földnek valóságos fel-
 mérése, hanem tsak más gondolomra tsinált
 mappák után készült. A' Fertőnek és a' Han-
 ságnak rossz rajzolása vétetett egy már régen
 még holt Kováts nevű Ingenieurnek mappájá-
 ról, melyet ő mint egy 30 esztendővel ez
 előtt, mikor a' Fertő vizének másuvá való
 vételéről szó vólt, tsak tsupán gondolomra
 a' végre készített, hogy a' víz árkokat lehes-
 sen rajta látni. A' Fertő szabad kézzel, és
 tsak úgy van azon tsinálva, tsak hogy még is va-
 lami formája legyen, és ennek vette már most
 mássát B. *Lichtenstern*. A' száraz földet pe-
 dig más gondolomra készült mappákból szede-
 őszve: de nem a' *Burgstaller* mappájából,
 melly ilyen titulus alatt jött ki: *Mappa Comi-
 tatus Soproniensis 1753. I. B. (Io. Burgstaller)*
 mert ez jobban esett ki, mint a' B. *Lichten-
 sterné*. Még tsak a' jó szándéka sem érdemel
 a' kiadónak köszönetet; mert meg kínálták
 őtet Sopronból még minek előtte a' mappáját
 rézbe mettzette volna, azzal, hogy azt meg
 jobbítják; de ezen ajánlást nem fogadta el.
 Tsak ez hát minden érdeme, hogy *Ammon*
 jó mettzőt meg esmérteti velünk, és példát mu-
 tat a' mappáknak tsinos ki adására, és a'
 termések' és egyéb nevezetes dolgok' példázó
 jegyeinek fel rakására, és egyszersmind példa
 gyanánt szolgál, hogy senki olyan munkához
 ne kezdjen, a' mellyhez sem elze, sem tudo-
 mánya, sem tapasztalása nintsen. — A' leg
 jobb mappája Sopron Vármegyének az eddig
 ki jöttek között az, melyet a' *Magyar Hír-
 mondó* Írói most botsátnak ki kisebb formá-
 ban. Ha ellenben *Kamráth* nevű Ingenieur Úr,
 a' ki leg kisebb zugját is maga mérte fel Söp-

ron Vármegyének a' maga mappáját világ eleibe bocsátandja, ez lenne az a' tökéletes mustra, melyről minden különös Mappáknak hi-
met kellene varni.

Asbóth J.

Veszprém Vármegyéből. Az ide zártt régéségen hadd rágódjanak a' Diplomák után Járók :

Stephanus Dei gratia Rex Ung. fidelibus suis Collectoribus in Comitatu Castriferrei constitutis salutem et gratiam. Fidelitati vestrae firmiter praecipiendo mandamus, quatenus collecta Castrensi in Comitatu Castrif. existentium, numero quinquaginta, mansionum facta dicatione Andrae Comiti Karako exigere et percipere permittatis, et aliud non faciatis, quod Nos eidem ad suum salarium deputabimus. Dat. in Nádos emanatum Sabbatho proximo post octavas S. Joannis Baptistae (L S.) Kivül ez vólt írva: Collectoribus in Comitatu Castriferrei constitutis. Ezen levelét István Királynak (de mellyiknek?) a' napokban irtam le, egy másfél újni szélességű, 's talám egy arasznyi hosszágú bőrről (pergamentről) de annak is tsak a' vidimátájáról (hiteles párjáról) mert az Originalison tsak imitt amott tudtam el menni.

Deák lábu versek, *M. Vásárhellyt* egy Halotti alkalmatossággal. Az Halott szavai.

El bágyatt poraim, kiket oh Föld! hajdon
Töled

Az újj emberi forma remekben költsön vett vólt,
'S Ilteni képpen meg nemesített: most meg térnek.
— Az irgalmas Egeknek, a' kik böltsen alkották,

A' mely mennyei rész vala benne, vissza
adván —

Tápláló kebeledbe. Sietnek megnyugodni.
Oh Föld jó Anya! Magzatod' esmérd meg's
vedd hozzád!

Hajdani Társai, tiszta porotskák! A' Test
szennyét

Gondosb Annyle molta, hasonló lessz hozzánk;
Szenvedjétek el. Adjatok addig tsendes helyet,
Mig tisztátalan emberiségét majd el velzti:
Több atyafi porok és csontok közt hogy meg-
szálljon!

Commendatur Docentibus in Hungaria,
et in adnexis Provinciis Liber, qui nunc pae-
lum reliquit: *Compendia Arithmetica* minus
apud nos vulgata, methodo scientifica propo-
suit, et ad Partium nostrarum usum accom-
modavit; modum facilem terminos in propor-
tione simplici ordinandi eudemque in compo-
sita retinendi ostendit; notionem concatenatio-
nis genuinam, catenatique exempla non cate-
nato discrimen, ad quae in Institutionibus
Arithmeticis pro Gymnasiis Hungariae A. 1783
editis non satis advertitur, demonstravit *Jose-
phus Königsacker e Scholis Piis*, Arithmeticae
Compendiariae quondam Professor. Pestini
Typis Matthiae Trattner MDCCXCIV. in octa-
vo majori. Universim philyrae triginta sex.
Invenitur in Domibus Scholarum Piarum. Fl-
I. Xr. 12.

Két rövid, de igen mulattságos Könyvek vagynak
munkában, mellyek ennek az esztendőnek végére ki
is szabadúlnak a' sajtó alól. Az eggyik ilyen tzim
alatt: Magyar Erasmus. Nyomtattatott Asszony Pata-
kán 1795. A' másik ilyen titulus alatt; Provincia

Vagorum recens detecta, et notis illustrata a Stephano Ifriopolitano. Cosmopoli typis Collegii Vagorum. 1795
 Mellyek a' végre tétetnek közönségessé, hogy az érdemes Közönség, az említett munkákról előre tudósíttatván, annak idejében meg-szerezthessenek.

En alább írt; a' múlt esztendőben egy Könyvetskét botsátattam ki Weber Simón Úr által Komáromban illy cím alatt: A' Sz. Passió, vagy az Úr Jesus Krístus szenvedésének és halálának históriája, melly a' négy Evangelistákból öszve fűdegettetvén, rövid jegyzésekkel meg-világosított, olly tzéallal, hogy ha ezen munkátskám az Erd. Olvasók előtt kedvet fog találni, a' Sz. Írásoknak több részeit is újjonnan megfordítván, illyen rövid jegyzésekkel ki-fogom botsátani. Lehet ezt találni, és meg-szerezni Komáromban, a' N. Collegiumban, és magamnál is.

Idvezült Tíft. Pétzely Jósef Uram a' Prideaux ó Testamentomi betses históriájának fordításában bé halván, ezt is fogom folytatni, és el-végezni, ha valaki az érdemes Hazafak közzül még ehez hozzá nem fogott volna, vagy nem szándékozna meg fordítani. Írtam Mező - Túron Jún. 1-ső napján 1794-dik esztend.

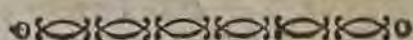
Ertsei Dániel

Mező - Túri Predikátor.

Pesten, a' Trattner Könyvnyomtató Műhelyében sajtó alatt vagyon, és rövid időn el is fog végződni egy Magyar Könyv illyen titlus alatt: A' Borbélyi Tanításoknak rövid Summája. Első Darab. Az Anatómiáról, Physiologiáról, Pathologiaról, Materia - Medicaról, Chirurgiáról, és Bábaságról, egy tóldalékkal együtt, az állandó, félbenhagyó, és Skárlatos hideglelésről. — Második Darab. A' Törvényes Orvosi Tudományról, és az Orvosi Politziáról, az egész dologában ki-adott Királyi Rendelésekkel, és egy Orvosi Oktatással a' leg gyakrab, és leg közönségesebb belső nyavalyáknak orvoslásáról. — Ki adta Rátz Sámuel, a' Szabad Mesterségeknek, Philosophiának, és Orvosi Tudománynak Doktora, a' Physiologiának közönséges rendes Professora, N. Hont Vármegyének egyik törvényes Tábla Birája, és ezen esztendőben a' Tudományok Királyi Universitássának Magnificu Rectora,

Magyar Hírmondó.

Költ Bétsben, Mind-Szent-Havának (Oktobernek)
24-dik napján, 1794-dik Elztendőben.

34.

Hadi Környülállások.

Gróf *Clerfayt*, következendő értelmű Tudósításokat indított *Bétsbe*, Oct. 12-dikén, *Mehrheimből*: „Minekutánna *Düsseldorf* Városából, a' *Palatinátusi* Örizet, Kommendásostól együtt, és a' *Jülich* 's *Bergi* Hertzegségeknek Kormányfője, úgy el-költöztenek volna, hogy vissza se tértek oda többé: parantsolta Gr. *Clerfayt*, hogy *Kerpen* Generálmájorunknak négy Bat. onjaival, a' mellyek *Düsseldorf*-ban állottanak vala már, egyesítse B. *Werneck* F. M. L. unk is, a' kormányozása alatt, *Baumberg*nél vígyázott négy Bat. okat, és tíz Svadronokat: Oct. 11-dikén pedig, megént tíz újj Kompániákat, két Bat. okat, 's négy Svadronokat rendelt *Düsseldorf*-ba; úgy hogy már most, áll ennek az Örizetje: tíz Kompánia, tíz Battalion, és tizenennyöltz Svadron Ts. K. Katonaságból, a' melly, öt óránnyi-járó földre terjed-ki észak-felé, *Duysburg* Városáig. — Gen. Gróf *Nauendorf* is, a' ki *Zinzigtól* kezdve, fel-felé állította Sereg-osztál-

lyát, a' *Rajna*' jobb partja' hofzában, még egy Batalion Határ-örzőket, és négy Svadron Könnyű-lovasságot nyert előbbeni Korpuszához, hogy így, annál hatékosabb védelmére lehessen, *Melas* F. M. L. unk' jobb-szárnyának, a' ki, *Koblentz* Városa előtt áll. — Hírt vévén Gróf *Clerfayt*, Oct. 9 dikén az eránt, hogy egy nagy frantzia Korpus nyomult elő azon az úton, melly, *Kolóniától Bonn* Városa felé szolgál, parantsolatot adott *Quosdanovich* F. M. L. nak, hogy ez, maga mellé vévén a' *Mehrheimi* táborból, három Bat. okat, és hat Svadronokat, indúllyon *Siegburgen* által, *Beul* felé, a' hol már az előtt egy Bat. on gyalogjaink, 's két Svadron lovas-saink vóltanak. — A' *Bergi* Hertzezségben fekvő *Nonnenwerth*, vagy *Rolandswerth* szigetjéig a' *Rajna*'nak, meg-van ennek partja, Könnyű-Katonasággal rakva; 's úgy vagynak *Unkl*-nél, és *Linz* nevű Városotkánál is állítva Osztállyaink; hogy Gen. *Nauendorff*al fenn-tartatik a' Kommunikáció.

Azokban a' több rendbéli tsatákban, mellyek, Sept. 21-dikétől fogva történe-nek 6-dik Oct. ig, és a' *Rajna*'n által lett vissza vonulás' alkalmatosságával, vesztett Népünk mind öfze: három Fő-Tiszteket; négy Al-tiszteket; száz-hatvannégy Közembereket, és száz-harmintzegy katona lovakat. — Meg-sebesedtek belölle: tizen-

eggy Fő-Tisztek; tizennyóltz Al-tisztek; kétfáz-ötveneggy Köz-emberek; és hetvenhat katona-lovak. — El-tüntek: öt Fő-Tisztek; 26 Al-tisztek; négyszázharminthét Köz-emberek, és nyóltzvanhat katona-lovak. — Az el-esett Tisztek között említetnek Néhai *Berkó* és *Belbald* Urak is. Az első, Fő-Hadnagy vólt a' Tsászár Huszár' Reg. jében: a' második pedig, Al-Hadnagy, *Blankensteinéban*. — A' sebesek' közzül-valók: *Gyulay*' Reg. jebéli *Bornemisza*, és *Andrási* Kapitányok; Fő-Hadnagy *Mólnár*, a' Tsászár' Huszár-Reg. jéből; Kapitány *Darvas*, és Al-Hadnagy *Volfram* a' *Blankensteinéből* 's a' t.

Kobtentzből Oct. 11-dikén: — „*Kolóniá-ban*, *Bonnban*, 's az egéllz vidéken, olly ígérletet hirdettetett ki a' Fr. Generális: hogy bátorságban lehetnek a' Lakosok, Vagyonjaik, 's önnön Személlyeik eránt; és szabadon folytathatják Isteni-tiszteletjeket. “

Moguntziából Oct. 15-dikén: — „A' Pr. Seregnek minden osztályai, a' *Hohenlohei* örökös Hertzeg' eggyesült Korpusával eggyütt, úgy helyheztették magokat, hogy *Bingentől* fogva *Guntersblumig*, eggy ellenző-sort formálnak, az előre-tolakodó *Frantziák'* eránnýában. *Bingennél*, *Koehler* Generális áll; *Creuznachnál*, Gen. *Rüchel*; *Algesheimnél*, Gen. Gróf *Kalckreuth*; *Möhlendorf* Feldmarsallnak, *Werstoettben* va-

gyon fő-quártéllya; H. *Hohenlohe* végre a *Guntersblum* környékjein tanyáz.

Mannheimből Octob. 16-dikán: — „*Friesenheim* előtt, sántzok' készítésében foglalatoskodtak a' múltt éjtszaka, a' *Franziák*: a' kik felől közönségesen az a' vélekedés, hogy nem akarnak egyebet, hanem tsupán, tartalékul való óltalmára lenni annak a' *Fr. Sereg-osztálynak*, melly, *Hohenlohe* Hertzeg ellen masíroz. ,

Londonból Oct. 4-dikén: — „Apródonként még most is szállítódik Katonaság Országunkból *Hollandiába*.“

„*Septembernek* utolsó napján érkeze partunkhoz *Északi - Amerikából*, a' *Jamai-kai* Posta-hajó. Ezen jött, *Charmilly* Ober-fierünk is, ki által *S. Domingó* szigetének, leg-tehetősebb Lakosai, olly értelmű Izenetjeket, és Irássokat intézték *F. Királyunkhoz*, hogy egésszen a' *Nagy-Britanniai* óltalom alá ajánlják magokat, 's egyszersmind szigetjek' tsendességének és bátorságának meg-erössítésére, szükségesnek jelentik, hogy több fegyveres Nép küldödjön hozzájuk. A' *S. Domingóiak*' javaslásának, és *Charmilly* Úr közbenjárásának lehet közönni, hogy *Jamaika* szigetében *la Grand-Anse*, *St. Nicholas Mole*, *St. Marcs*, *Leogane* 's több Erösségek is, hat hetek alatt, *Nagy-Britanniához* hajlottanak. — Mind a' *S. Domingóiaknak* fellyebb említett Jelentésekre nézve; mind azért, mivel *Északi - Amerikabeli* szigeteinkben átal-

lyában, még most is sokan halnak az előbb oda-küldött Katonáink 's hajós-legénnyeinck közzül, úgy hogy, *Scipio* nevű hajónkról csak magáról, háromszáz személlyek holtak-el; és ennél fogva, nem lehetett reménység *Guadeloupe* szigetének vissza-vételéhez, annyival is inkább; mivel újra egy Frantzia hajós-sereg-osztály indúlt *Eszaki-Amérikába*: — ezen okoktól indítatván a' Király, parantsolta, hogy nagy hajós-seregünkből, melyet Lord *Howe* kormányoz, hét 74 ágyús, és két kisebb hajók, egyenesen *Eszaki-Amérika* felé vegyék útjokat, *Caldvell* Vitze-Admirális kormányozása alatt. — Hajós-seregének több része eránt, olly parantsolatot vett Lord *Howe*, hogy azzal újra ki-indúllyon tengerre, a' *Torbayi* Ki-kötő-helyből. “

„A' melly fegyveres-hajókat segítséggül küldött hozzánk a' *Portugallus* Udvar: már azok, Ki-kötő-helyeket keresnek, melyekben tsendesen telelhessenek. “

Hollandiának Fő-Városából Hágából
Oct. 6-dikán: — „Az *Ánglus*-sereg, melyet, *York* Hertzeg vezérel, mind ez ideig a' *Klíviai* Hertzsegségnek *Groesbeck* nevű Helységjében tartja fő-quártélyát, és védelmezi a' *Móza*, (*Meuse*) vízének jobb partját, mellynek bal-melleykén Frantziák állanak, 's hol *Venlo*-t, hol *Grave*-t rémítgetik, ágyú-golyóbisaiknak egyenként való lövöldözésével, és bombijaiknak szállítgatásával. “

Olasz - Országból. —

Alexandriából Oct. 8-dikán: — „*Acqui* Városától, *Terzoig* terjed-ki a' Ts. K. tábor, és többet foglal magában, húsz-ezer embernél. — *Mediolánumi* Gubernátor, és a' *Pedemontziumban* lévő Ts. K. Fegyveres-népnek Leg-főbb Vezérje, *Ferdinánd* Fő-Hertzeg; az egész Sereg előtt, 30 arany, és két ezüst érdem-pénzeket osztott ki azoknak a' jeles Vitézeknek, kik a' *Dego*-mellyéki verekezésben, példásan meg-különböztették magokat. “

„A' *Szárdiniai* Király, Sept. 20-dikán, egy Hírdetményt adott-ki, mellyben, közönséges - insurrekctzióra buzdította, minden Alattvalóit. Szerentsés fogamatja van, buzdításának. — *Tenda*-felé, nem lehet már többé hadakozni, a' nagy hó miatt.

Livornóból Oct. 10 dikén: — „*Ánglus* Admirális *Hood*, *Korszika'* szigetébe indult tegnap a' maga hajós-seregével, a' honnan egy Sereg-osztályt szándékozik, *Genua'* partjaihoz szállítani. “

Genuából Oct. 6 dikán: — „Egy *Spanyol* Kurír, olly híradással érkezett ide, hogy *Biskája Spanyol Tartomány'* Lakosai vissza-nyerték *Tolosa* Városát a' *Francia*któl; 's a' *Pirenéus*-hegyeken addig üztek, és vertek egy Fr. Sereg-osztályt, mig el-nem vették tőlle minden prédáját, mellyet az, rablásával gyűjtött vala. — *Mitsoda* számmal légyenek most ezen a' ré-

fen a' Frantziák? nem lehet bizonyosan meghatározni: mert mindég ögyelegnek, és ugyan azon tsoport, majd itt, majd amott, mutatja magát. “

Kosciuszkó

sorsáról e' vagyon a' *Bétsi* Udvari Ujságnak October' 22 dik napján költt Darabjában: — „A' *Lengyel*-Országi *Orosz* főquártélyból, olly Tudósítás érkezett: hogy *Orosz* Generállieutenánt Báró *Fersen*, *Macieva* nevű kis Vár' tájjékán, megtámadott, és ölfze-rontott tíz-ezer főből állott *Lengyel*-sereget, mellyet, *Kosciuszkó* vezérlett. Maga *Kosciuszkó* Vezér, a' vele völtt több Generálisokkal; számos Stabális Tisztekkel, és sok Köz-emberekkel egyetemben fogságba esett; 's el-nyerték a' *Lengyel* Korpustól minden ágyúit is a' Győzők. — Az el-esett *Lengyelek*' számát, négy-ezerre teszik a' későbbi Tudósítások; két-ezerre az el-fogottakét; a' töllök nyertt ágyúkét pedig 26 ra. “

Orosz Generállieutenánt Báró *Fersen*, következendő értelmű Írását útasította ezen történet eránt, *Prusszus* Generállieutenánt *Schwerin* Úrhoz: „Szerentsém vagyon, jelenteni Exc. ádnak, hogy én ma, — ezen Hónapnak (Octobernek) tizedikén — *Maczewitze* Városotskának Erösségénél, megtámadtam az ellenem jött Sereg-öfztályt, mellyet *Kosciuszkó* vezérlett, és rajta tellyes diadalmat vettem. Az én Korpusom-

ból el-esetteknek és meg-sebesedtteknek számát még meg nem írhatom: minthogy nem kaphattam még bé Tisztjeimtől, a' Tudósításokat. Az Ellenség, igen sok embert, és 16 ágyúkat vesztett. Az el-fogat-taknak nagy száma között valók: *Kosciuszko*; — *Sierakovsky*, *Kamiensky*, és *Sencevitz* Generálisok; eggynehány Brigadérosok; Obersterek; és sok más Tisztek. Minthogy *Heiligenstädt* Prusszus Hadnagy Úr, szemmel-látott-Tanú vólt, és mindennütt velem együtt lovaglott: szerentséje lessz bővebben le-beszélleni mindeneket, Exc. ádnak. — *Maczewitze* Várában Oct. 10-dikén. — *Báró Fersen*.

(*Maczewitze*, a' *Vislula* (*Weichsel*) Vízének jobb mellyékénn fekszik, *Varsó* megett, mintegy 16 mérttföldnyire.)

Affzonyi-módik.

Midőn az *Anglusok* el-vették *Martique* szigetét a' *Frantziáktól*: az *Angliai* Dámák, vas-matskának, aranyból készültt kis-formáját kezdtének viselni a' nyakokban, *Anglia'* tzimerével együtt, azon való örömöknek nyilatkoztatására, hogy az ánglus vas-matska, jól meg-kapafzkodott a' frantzia földön. — A' *Frantzia* *Affzonyi-Nem*, melly most se' felejtette még el a' módikat, a' *Rajna'* vízének, és ennek bal-melleyékénn lévő *Városoknak* ábrázolatját viseli nyak-ékességül, mellynek közepéről le függ a' mejjre *Hollandia'* képe. A' *Raj-nán* ezek a' szók olvastatnak: *Non plus*

ultra: Hollandián felül pedig: Neptunus Galliae.

Elegyes Tudósítások.

*Londonból Oct. 3-dikán: — „Az itt fogva-lévő Ország- és Felség-bántóknak ügyeket, minekutánna szorgalmasan megvizsgálta volna egy Parlamentomi (Országgyűlési) Kommisszió, mind Írásaiknak megolvasása, mind pedig ki-kérdezés által is: már tegnap, Itélő-Szék kezdett az ügyhöz látni. Áll ezen Itélő-Szék, huszonhárom (más Tudósítás szerént 25) idevaló-lakos Polgárokból, kiket a' végre eskettek-meg, hogy Hotham Fő-Bírónak előlülése alatt, az említett Parlamentomi Kommissziónak elő-adása, 's a' Tanúk' vallástétele szerént határozzák meg: ha lehet-é tulajdonítani az ő meg-ítélésekre bizott foglyoknak, azt a' vétket, a' mellyel azok vádoltatnak? A' Fő-Bíró, következő ki-fejezésekkel terjesztette a' Vádat az Esküdtek' eleibe: „Ország-áruló-össze-esküvések vóltanak — *úgymond* — olly tzéllal; hogy az Ország-nak mostani Törvénynei és Konstitútzioja, ki-pusztítódjanak, 's ezeknek helyébe, éppen az a' Törvény-és-Rend nélkül-valóság hozódjon bé ide, melly uralkodik mostan Fr. Országban. Ezen szándék — *így folytatá szavait a' Fő-Bíró* — veszedelmet elközlött a' Király' életének, a' kinek személlye pedig szent és bánthatatlan a' mi Konstitútziónk szerént, azért: mivel az Ország' javára tartozik ő, fordítani az életét;*

és mivel a' mi Konstitúciónk, a' Királyból, 'a Parlamentomból, és a' Népből áll, elválaszthatatlanúl. A' kit tehát meg-lehet két Tanúk által győzni a' felől, hogy ő, eggy olly tselekedetet kezdett, melly által veszedelembe hozódik a' Király' élete: az, Ország-és Felség bántóvá tette magát, a' mi Törvényeink szerént. Igaz, hogy a' Vád-alatt-lévők azt mondják, hogy a' Parlamentom' reformátziója vólt tsupán az ő tzéllyok; és ha ezt meg-lehetne mutatni; ha az Esküdttek nem egyébnek fognák ítélni az ő tzéllyokat: úgy, fel-kellene a' vád alól szabadítani, a' Vádoltattakat. Ebben az Országban, nem tsak jussa vagyon kinek-kinek; hanem még kötelességében is áll, hogy vigyázzon az Ország-gyűlési Végzésekre, 's az Igazgatás' módjára, és ki-mondja ezek eránt, a' maga vélekedését. Mert valamiképpen szabadságot adott az Isten minden Embernek, hogy gondollyon a' mit akar: hasonlóképpen nem tartozik meg-akadályoztatni eggy jó intézetű Igazgatás is, hogy az Emberek, szabadon közöllyék egymással vélekedésseiket, és ezt nyilván meg-engedi az *Ángliai* Konstitúció is. Tsak arra kell tehát itt vigyázni, hogy ez, olly móddal ne történjen, melly, ártalmára lehet a' köz-tsendességnek. Úgy de a' Parlamentom áll: a' Királyból, 's a' Felső-és Alsó-Táblából. Ezen, egymástól el-választhatatlanúl össze-vett három Réfzektől, kell mindennek ki-jöni, a' minek

törvényi ereje akar lenni; következésképpen, magától a' Parlamentomtól kell mind annak is származni, valami, a' Parlamentom' reformátziójára tzelez: és ha nem származik; Ország-bántásnak kell azt itélni: úgymint a' mostani Törvényeknek le-rontására tett első lépést, melly, ha megtörtént egyszer; nem lehet el-látni előre: mitsoda) következéseket vonhat az, maga után, és hová vihet? 's nem lehet azt, bizonyos határok között vezetni és megtartani. Az Esküdtek tehát oda nézzenek; hogy a' Király' élete, bátorságban, 's az Igazgatás, tántorodás nélkül megtartassék; és a' köztsendesség meg ne háboríttassék. — Hogy a' Fő-Bíró, beszédjét végezte: harmintzhat Személyek eskettettek-meg Tanúknak: 's ezzel vége lett az Itélő-Szék' első Ülésének. “

„A' Király' élete ellen össze-esküdött három Személyeknek — *le Maitre, Higgins*, és *Smith* nevezetűeknek — utólszori ki-kérdeztetésekkor, elő-hivatta a' Királyi Titkos-Tanáts, *Mortimer* Urat is, a' ki nagy Mester, a' puska-rugók' készítésében, 's kívánta tőle, hogy adná vélekedését, a' nevezett Bűnösöknek ölö-eszközzök eránt. *Mortimer* Úr azt mondotta: hogy a' nyil igen mesterségesen vagyon munkálva, jól-lehet nem kész még egészen: és hihető, hogy annak formája, egy Elő-adásból vevődött, melly, a' *Frantzia Encyclopaedia*-ban találtatik. A' végre, hogy halálos se-

bet ejtsen az efféle nyíl: szükségesnek ítélte *Mortimer* Úr, hogy magass helyről, rézsút lövődjek az: minthogy csak így állapotodhatik meg, minden mozgás nélkül a' sebbenn, 's folyhat le ennek belső nyílására, a' méreg rólla. Azt a' két lábnyi tsöt, a' mellybe szerkeztetődött a' nyíl, lehetett vala, páltzára alkalmaztatni, és úgy készült az ölö-eszköz átallyábann; hogy azzal bizonyosan végre lehetett volna hajtani, még pedig, nem egy-könnyen ki-tapogatható módon a' szörnyü-fel-tételt."

Nápolyból Oct. 11-dikén: — „Az ötvennégy Össze-esküdttek között, ketten már akasztó-fán végezék életüket, úgymint: Nemes-származású *Valeriani*; és az idevaló Universitásban Professzorságot viseltt *Giordani*. A' több Vétkesek is el-fogják venni érdemlett büntetésseket; hanem, ártatlan Vérségjeik, valamint nem vettek részt a' bűnben: úgy nem fognak részt venni a' büntetésben is. Se' betsületjeből; se' jószágjokból; se' pedig közönséges hivatalok' folytatására való jussokból, legkissebbet is el-nem vesztenek; melly eránt, különös Királyi-rendelet által, meg-vagynak bízattatva.

Utrecht (Ultrajectum) nevű Városából Hollandiának Oct. 5-dikén: — „Tegnap este két gyanús Személlyek fogattak el itten: *Vianen* Városotkánkban pedig, melly ide, két óránnyira esik, négy hasonló Személlyek."

Felső - Olasz - Országból Oct. tizedikén: — „A' *Genuai* Közönséges - Társaságnál folytatott *Frantzia* Követségből, elmozdította a' Nemzeti-gyűlés *Tilly* Urat, 's helyébe rendelte *Villard* Urat. — *Nizába*, *Türreau* és *Reyter* nevű Nemzeti-gyűlési Tagok érkeztek *Párisból*, a' kik *Salicetti*-t és *Albitte*-t váltották fel a' *Hadi - Kommisszáriusságban*. “

A' *Frantzia* Nemzeti - Gyűlés, 7-dik Octóberi Üléssében, vissza - adta a' *Lyon* nevet, *Lyon*' Városának, melly, darab ideig tartott ostromoltatása után, minekutánna meg-bukott volna: *Commune - Affranchienak* (*Fel-szabadított-gyülekezetnek*) neveződött - el, *Robespierre*' tirannussága alatt.

Béts. — A' múlt Kedden (Octob. 21-dikén) költözének-bé *Laxenburgból* Ő Felségek, *Nádor-Ispán*, és *József* Fő-Hertzegekkel együtt. A' Ts. K. Familiának több része, egy nappal kezdette előbb a' Városi benn-lakást.

A' F. Magyar Kantzellária mellett, *Udvari Ágenssé* lett *Esküdt-Prókátor Kiszelyi Pál* Ur.

A' F. Magyar Kamarához *T. Szentgáli János* Úr rezolváltatott *Titoknoknak*, a' ki, *Adjunktusságot* viselt vala a' *Zágrábi Kameralis Adminisztrátió*nál.

A' *Hohenlohei* örökös Hg, számos Ts. K. Tiszteket meg - nevez, a' kik, Sept. 18-dik, 19-dik és 20-dik napjain meg-kü-

lönböztették magokat. Ezek közül vá-
lók: Al-Kapitány *Törös*; *Petróczi*, és
Weisz Fő-Hadnagyok, 's *Palugyánszki*,
és *Bóthi* Zászlótartók — mindnyájan a'
Devins' gyalog Reg. jéből; Kapitány *Öt-
vös*, a' *Gyulay'* Szabad-Seregéből; *Spie-
gelberg* Oberster, *Skaritz*a Oberfl., *Peyer*,
Magi, *Lindenberg*, *B. Hutten*, *Janovich*,
és *Gamesek* Kapitányok; *Horváth*, *Pró-
nay*, *Lepossa*, Gr. *Wartensleben*, és *Hessy*
Fő-Hadnagyok; 's *Otto* Al-Hadnagy —
mind a' *Vétsey'* Huszár Reg. jéből.

Magyar Ország.

Ketskémétről Oct. 19-dikén: — „Há-
ladatlan lennék, ha egy örök emlékeze-
tet érdemlő Hazafinak, ditséretre méltó ise-
lekedetét, valamelly nyughatatlan elméjű,
és maga ditsőségét, mindenkor Ember-
társainak, és Felsőségének gyalázásával va-
dászott hazátlan Férjfiúra, engedném néma-
ságommal ruházni; erre nézve kívántam
jelenteni, hogy a' 31-dik szám alatt költt
Hírmondóban közönségessé tettett Levél
hibázott, azt írván: hogy az irtóztató tűz
által, 10-dik Júliusban meg-károsíttatott
szegény *Ketskéméti* Lakosok' jó-tévője, a'
Párisban meg-gilljotínoztatott *Trenk* Úr
lett légyen, holott korán sem a' vólt azon
érdemes jó-tévő, hanem, szélessen ki-ter-
jedett tudománnyal bírt *Trnka* Ventzel
Ur, *Pesti* Királyi Universitásunkban az Or-
vosi Tudománynak néhai Fő-Tanítója,
és Fak. Dekánussa, a' ki mag-nélkül meg-ha-

lázolván, Feleségét, esztendőbéli 800 forint
jövedelembe helyhezette; minden egyéb
javait pedig, tűz, és más szerentsétlen ese-
tek által, meg-nyomorítottaknak számára
hagyta utolsó rendelkezésében, mellynek, ma-
ga által nevezett végre-hajtói, úgymint:
Tekintetes *Demién Antal* Úr, a' *Pesti Kirá-*
lyi Universitasban a' *Természet', Nemze-*
tek', és Közönséges-Törvények' érdemes
Tanítója; Nagyon Tisztelendő *Edlinger*
Ferentz Világi Pap Úr; és Tisztelendő
Faustinus Servita Eő Atyasága, a' szegény
meg-égett *Ketskeméti Lakosok'* számára,
ezer Rh. forintokat kegyessen ajánlottak.
Ezeknek valóságát annál bizonyossabban
írhatom, mivel Bírói hivatalomhoz-képest,
mind meg-szerzésében, mind pedig, min-
den Hit'. és Vallás' különbsége nélkül, véger-
mentt ki-osztásában forgottam. — *Ladányi*
Gergely. P. Ketskemét Városának Fő-Bi-
rája. mk.

P. Mokóról Sept. 26-dikán: — „Az
a' nagy hírű, bölts tudományú, és még a'
következendő Századokban is, sok munkái-
ról boldog emlékezetet érdemlendő Fő-Tisz-
telendő Tudós *Szőnyi Beniamin* Úr; a'
Hód-Mező-Vásárhellyi Reformáta Sz. Ek-
klésiának 46 esztendőig, hivatalban szol-
gáltt Prédikátora; azolta pedig, 6 eszten-
deig, nyugodalomra botsáttatott Kegyes
Attya; a' Tisztelendő *Békési Megyének Fő-*
Espereftje; a' *Szentek Gegedűjének*, s más
halznos Könyvetskéknek Írója; ezen folyó

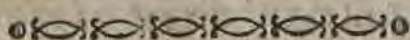
elzúgának, September nevet viselő Hav-
 vanak 17-dikén, estvéli 6 és 7 óra között,
 igen szép tsendes el-alvással, hanyatt fekü-
 vén; szemeit bé-húnyván; el-lankadt ke-
 zeit, tsendesen pihegő oldalai mellé szépen
 el nyújtóztatván, (magam szemem' láttára)
 e' siralom' völgyéből, az örök vígasságnak
 hegyeire fel-repüle!!! Mondhatom, hogy
 ebben a' Században meg-hóltt Igazaknak
 számok között, ez volt az eggyik, a' ki-
 nek halálával meg-halni, még *Bálám* is
 szerezett volna. Nagy meg-illetődéssel volt
 az egész Város!! 18-dikon estvére, a' hóltt
 test, sátor alá ki-tétetett; egész éjtszaka,
 felette éneklettenek a' Deákok. 19-diken
 pedig, az Asszonyok és a' Leányok, meg-
 szűnés nélkül; még pedig, a' magától ké-
 szítettett *Szente*k' *Hegedűjéből*, Könyv-nél-
 kül mondván a' sok szép Énekeit; sirván
 és zokogván. — 20-dikon, két Prédiká-
 tzió és illendő bútsúztatás után, (mellyek
 a' Templomban vitettenek véghez) a' Tem-
 plom' Kerítésébe, el-temettetett, dél után
 3 óra tájban; a' Méltóságos Gróf *Károlyi*
József Eö Nagysága Tisztjeinek jelen-létek-
 ben. 21-diken pedig, Vasárnap lévén, az
 egész Nép' jó előre reggel fel-gyülekezett;
 és a' mint, már az előtt el-múltt napon is,
 úgy akkor, a' reggeli harangozásig, a' *Szen-*
tek Hegedűjéből, benn a' Templomban,
 keservesen éneklett.

(Egy árku

s Tóldalékkal, melly az L1 árku
hoz tartazik.)

Magyar Hírmondó.

Költ Bétsben, Mind-Szent-Havának (Oktobernek)
28-dik napján, 1794-dik Elztendőben.

35.

Hadi Környűlállások.

Moguntziából Octob. 19-dikén: — „*Prusszus* Feldmarschall *Möllendorff* Úr, által-ízállította tegnap a' maga fő quártélyát *Niederolmba*, melly innen két mérttföldnyire esik. A' *Prussz.* Seregnek Városunk előtt való fekvése, kilentz mérttföldre terjed-ki. — Tegnapelőtt egy alkalmas számú frantzia Sereg-osztály bé-ment *Kreuznachba*; tegnap pedig, *Bingenhez* egy mérttföldnyire nyomta-elő az ellenség a' maga Előlvígyázóit. “

Utól-Írás. (P.S.) A' melly Leveleket ebben a' szempillantásban veszünk: azt olvassuk belőlök: hogy *Prusszus* Generális *Blücher*, meg-verte *Bingennél* a' Frantziákat, 's el-fogott közzülök ezer embert.

Mannheimből Oct. 20-dikán: — „A' mi környékjeinkben tsendesség uralkodik. A' Frantziák, *Mundenheim* és *Friesenheim* előtt kezdett sántzolássokat folytatják mind-untalan. “

A' *Bergi* Hertzezségnek *Sieberg* vagy *Siegbourg* nevű Városotskájából Oct. 15-di-

kén: — „Mind ezen a' tájon, mind pedig más környékjeiben is a' Német-Birodalomnak, mellyeket el-nem foglalt még a' Frantziáság, meg-hírdetődött a' Lakosoknak, hogy gabonájoknak egy részét, szolgáltatásák a' Ts. K. Élés-házakba. “

Neuviedből Oct. 18-dikán: — „16-dik Octóberben dél-után, hat mértföldnyire voltak még a' Frantziák *Koblentztől* *Dungelnél*. Hirtelenkedett tehát a' *Hír*, midőn *Kolóniának*, és *Bonnak* el-foglaltatásával együtt, *Koblentzet* is trombitálta vala. Ts. K. Gen. *Melas*, *Koblentzbe* tette által *Kaisersefchből* a' fő-quártélyát: se-regét pedig úgy fektette; hogy annak jobb szárnyát, Ts. K. Gen. *Nauendorff* Korpusa éri, melly, *Andernach* környékein tanyázik, és ki terjed *Remagenig*, a' hol sánczok és batteriák akadályoztatják, az ellenségnek *Koblentz* felé erányzott útját. Tegnapelőtt némelly Frantzia Vadászok, *Remagennél* mutatták magokat: de tsak hamar vissza-tértek *Oberwinterbe*. — A' Ts. K. nagy tábor, melly, *Zundorff* táján vólt, *Bonn* Városán alól, a' *Rajna* jobb oldalán, három mértföldnyire, el-fzállítódott onnan, résszerént *Yglich* felől, egy mértfölddel fellyebb; résszerént pedig, a' mi (t. i. *Neuvied-i*) környékeinkre. *Zundorffnál*, tsak egy osztály Huszárság-maradt, és egynéhány száz Ágyúval-bánó Katonák, nagy ágyúkkal. Meg-rakták a' Ts. K. Vitézek, egyébűtt is a'

Rajna' partját, nagy ágyúkkal. — *Sturzelberg*-nél, *Düsseldorf*-on felül, másfél mértfölddel, által akartak szállani a' *Rajna'*n, néhány napokkal ez előtt a' *Frantziák*. Már készen is vólt felé a' hídjoknak: de a' Ts. K. sereg, olly erőben tüzelt reájok: hogy nem tsak hídjokat rontotta össze; hanem le is ölt közzülök vagy két százat.

A' *Hollandiai* Közönséges - Társaságnak *Leyda*, vagy *Lugdunum Batavorum* (frantziáúl: *Leyde*; hollandiáúl: *Leyden*) nevezetű, gazdag, szép, népes, és *Universitássaról* is híres *Varosában*, eggy *derék Újság* adódik ki *frantzia* nyelven. Ezen *Újságnak* 14-dik *Octóberben* költt *Darabját*, más hiteles *Tudósításokkal* is eggyüvévén, ezt írhatjuk némelly *Sereg-olztályok'* fekvéséről; az *ellenségnek*, *Hollandia* ellen-való törekedéseiről, és a' *Hollandiai* széleknek állapotjáról: „A' *Német-Birodalomnak Klíviai* Hertzegségében fekszenek *Düsseldorf* és *Duisburg* Városok, egymástól ot órányi-járó földre. Ezen közföldön, eggy jó nagy, t. i. tíz *Komp.* tíz *Bat.* és 18 *Svadr.* ból álló, Ts. K. *Korpus* vígyaz, *F. M. L. B. Werneck'* kormányozása alatt. Szabad közösülésben vagyon *B. Werneck*, a' *Hannoverai* *Korpus* *Elöl-vígyázóival*, a' kik, *Veezel* Váraig kiterjednek. Maga a' *Hannov.* *Korpus*, a' *Rajna'* jobb partján, *Emmerichtől* fogva

nyúlik *Nymegue*- vagy *Nimmvegen*-ig, a' hol *York Anglus* Kir. Hertzegnek vagyon a' fő-quártélyja, és a' hol nagy készületek tétetnek a' védelemhez, melly — a' mint beszéllek — *Hammerstein* Hannoveránus Generálisra fog bízódni. *St. Andre* nevű Váratskát, melly, alább esik *Nimmvegen*-nél, le-rontotta 's el-hagyta az Örizetje — egy *Hasszus*-osztály. — — E' szerént, *Geldrián* a' *Móza* és *Vaal* vízei között lévő része, nyitva vagyon a' *Frantziák* előtt, kiknek egy *Sereg*-osztályok, által szállott a' *Mózan*, *Alphen* nevű Helység-nél. *Tiel* Városa, arra határozta magát, hogy bé-fogadja őket, jóllehet, nem melsz-e vólt oda egy *Hasszus*-osztály, *Druzen* nevű Helységben. Az *Anglus*, *Hannoveránus* és *Hasszus* Vezérek, főbb figyelmetességjeket, láttatnak fordítani, *Bommel* szigetének, és a' *Waal* partjainak *Nymeguetől* fogva, *Gorcumig* való meg-óltalmazására. *Maestricht*, *Venlo*, és *Grave* Várainknak sorsáról semmi bizonyost nem tudhatunk: *Gravera* nézve, mindazáltal úgy látszik, hogy ámbár gyakran ijjesztgették már azt a' *Frantziák*: még is valósággal meg támadni nem akarják: mivel minden ezek ott jár; hogy mentől egyenesebben hathassanak-bé a' *Hollandiai* Közönséges-Társaságnak belsőbb részeibe. — Jó fenyítékben tartják a' *Fr. iákat*, Főbb és Alsóbb-Elöljáróik. — Olly értelműek a' leg-újabb Tudósítások *Bois-le-Duc*-ről,

hogy fel-adta magát szintén olly fel-tételek alatt, mint *Valenciennes*. “

(A' Frantzia Közjóra-ügyelő Deputáció, következő Tudósítást vett a' *Telegráf* útján Oct. tizedikén, 's közlött még az nap, *Richard* nevű Tagja által a' Nemzeti-gyűléssel; „Ebben a' szempillantásban vesszük — *úgymond* — a' hír-adást: hogy *Bois-le-Duc*, a' Republikánusok' hatalmában vagyon: hogy a' melly Örizet volt a' Várban, hadi fogságba esett, ugyan annyi frantzia foglyokért fog vissza-engedődni, ki-vévén azokat a' négy-száz Ki-költözteteket, kik ebben a' Várban fogattattanak el, kik is által fognak adattatni a' Törvény' fegyverének. *Bois-le-Duc*, ma vétetett-meg, *Vendémiaire*-nek 19-dikén (Oct. tizedikén), az *Északi* Sereg által. “ A' N. Gy. azt végezte, hogy az *Északi* Sereg, nem izűnik meg érdemessé tenni magát a' Haza eránt, és hogy ezen Végzés, küldődjék meg annak, *Telegráf* útján. “

Hollandiának Fő-Városából Hágából Oct. 11-dikén: — „Helytartó-Hertzegünknek első szülött Fia, a' kinek fő-kormányozása alatt vagynak fegyveres Népeink, következő értelmű Nyomtatványt útasított, *Geldria* és *Hollandia* Tartományainknak Lakosaihoz, az ellenség által tzélba vétetett határok' hosszában: „Ö Hertzege, Uram-Atyám, tellyes hatalmat adott nékem, arra, hogy el-fogadjam min-

den jó Lakosoknak segítségeket, a' határok' védelmezésére; és vitézkedjem velek, az Isteni-tiszteletnek, és Hazának megtartásáért. Serkentelek tehát, hív és derék *Geldriaiak*, 's *Hollandiaiak*! mindnyájotokat, álljatok elő Hazaitokból, 's Udvaraitokból; javaitokkal, és véretekkel, védelemre. Itt a' fegyver, puska-por, és golyó-bis. Vegyétek el bátor-szívvvel, 's használatok erőss kezekkel. Senki közzületek, ha nem akar, nem kényszeríttetik ki-menni Tartományából; hanem a' maga lakó-helyének kerületjében, tartozik akadályoztatni az ellenségnek elő-nyomulását. Minden ötven Ember közzületek, választhat magának egy Hadnagyot, 's két Al-Tisztet; és én adok még Néktek, azokon kívül Tiszteket és Al-Tiszteket, tanítástokra. Hartzollyunk tehát mind együtt, bátor és hív Hazafiak! a' mi közös-séges Hazánkért. Katonák, és Városi 's falusi Lakosok, mindnyájan egy szívvvel, 's egy zászló alatt kellyünk ki, azon egy ellenség ellen. Én is Veletek együtt tusakodom a' Hazáért. Isten adjon nekünk győzedelmet!

„*Amsterdam* Városáról azt halljuk, hogy már el-kezdette tétetni a' készüléteket, az úgy nevezett nagy Inundátzióhoz (Víz-árasztáshoz), mellyet, az általa okozandó nagy károk miatt, erőssen ellenzenek némellyek.“

— Mivel sok Ifjú Emberek, hirtelen kezdtek házasodni, tsak azért, hogy ennél fogva meg menekedhessenek a' katonaságtól: olly Rendelést tétetett e' részben közönségessé a' Király; hogy a' múltt *Septembernek* tizedik napja után lett házasodások ellent nem állván, fel-fognak azért vétetni Katonáknak, a' kik különben fel-vevődtek volna.

Kosciuszkónak el-fogattatását, már most azok is bizonyítják, a' kik elébb, két rendbéli magános Leveleikben is kétségbe hozták azt.

Frantzia Ország.

A' Nemzeti-Gyűlés, mellynek nagyobb része, gyűlöli a' *Párisi* Jákobínusok' Klúbját, és annak el-törlésére, vagy leg-alább reformátziójára, tellyes erővel igyekezik, nem tsak *Párisból*; hanem a' Közönséges-Társaságnak más részeiből is vesz, sok kértő's buzdító Izeneteket és Írásokat, mellyeknek oda megy ki a' summája, hogy siessen áldott szándékjának végrehajtásával: de ellenben a' *Párisi* Jákobínus Klúbot is biztatják sok felől, a' populáris (népi) Társaságok, hogy ne haggya magát, a' minthogy esnek is a' Klúbban, ennek Rosszakarói ellen, némelly kemény Beszéd. Illy körülállásokban, jobbnak ítélték, a' Közjóra; Köz-bátorságra; és Törvényhozásra ügyelő Deputátziók: hogy a' Jákobínusokról készítendő Vélekedések előtt, eggy olly Elő-adásnak formáját dol-

gozzanak ki, mellyet a' Nemzeti-gyűlés intézhessen a' Fr. Néphez. Oct. 9-dikén, *Cambaceres* terjesztette eleibe a' N. Gy. nek, az említett formát, mellyet az, nagy örvendezések között el fogadott; és közön-ségessé tételé eránt, mindjárt akkor Vég-zélt is hozott.

A' Közjóra ügyelő Deputátziónak ne-gyed része újra változván, azon Törvény-szerént, melly, a' *Robespierre*' halála után hozódott, *Carnot*, *Robert-Lindet*, és *Prieur de la côte d' Or* nevezetű Tagokat; *Richard*, *Prieur de la Marne*, és *Guyton-Morveau* váltottak fel: valamint a' Köz-bátorságra ügyelő Deputátziónál: *Amart*, *Dubarrant*, *Bernard de Saintest*, és *Voul-landot*; *Rewbel*, *Bentabolle*, *Laporte*, és *Reverchon*. — Az újj Tagjaik mind a' két Deputátzióknak, esmeretes kárhozta-tói a' *Robespierre*'i kegyetlenségnek.

Barrer't úgy ki kezdték már *Párisban*, hogy Octob. 10-dikén, eggy nagyon kapós Könyvetske is jött ki ellene, következen-dő értelmű tizim alatt: „*Barrere által te-jendő Előadás a' Köz vélekedés' nevében*; vagy: *Barrere Bertrand*, Nép-képviselője, Megítélője *Vieuçaci Nemes Barrere Uram-nak*, Királyi Tanácsosnak; Királyi jöve-delmek' és költségek' Referenssének; Föil-lyántok' (az első Konstitutziót kívánók) Elölülőjének; *Mirabó*, *Orleán*, *Danton*, *Brissót's a' t. szolgájának*; és *Robespierre*

alatt, a' *Vétek' Fő-Titoknokjának.* " — *Barrere*-t, magával ítelteti meg ezen Könyvetske, a' mint ki tettzik a' titulusokból, mert *Barrere*, *Vieuzac*-ról nevezte vala magát annakelőtte, Nemes familiából vette származását: Tanátsossa 's Számtartója volt 14-dik *Lajosnak* 's a' t.

A' Nemzeti-Gyűlésnek tizedik Octoberi Ülésében, *Bois-le-Duc* vagy *Herzogenbusch* eránt tett Jelentéséből, a' Közjóra ügyelő Deputátiónak, alkalmatosságot vett *Duhem* azon Ki-költözttek ellen való ki-kelesre, a' kik, *Valenciennes*ben fogattattak el: „A' melly négyszáz Ki-költözttek — *ügywond* — *Bois-le-Duc*ben lettek foglyokká, által-adattak a' Törvény' fegyverének: de azok a' tizenegyszázak, a' kik *Valenciennes*ben találtattak: még élnek. Ezek a' gonosztévők, hánykódnak minden értelemben, hogy jó republikánusi indulatjokról Bizonyosság-Írásokat kaphassanak, mostani lakó-helyekből; és tudni-való, mennyi eszközök által bódogúlhatnak ők, ebbéli szándékjokban. Kívánom, hogy hozzon a' N. Gy. egy Végzést, mellynek ereje szerént, exequáltassanak minden el-fogatott Ki-költözttek, 24 órák alatt, a' Végzésnek közönségessé tétele után. — *Richard*, így felelt *Duhem*-nek: „Tsendes elmével lehetünk mi a' Ki-költöztteknek sorsa eránt: 's bátran bízhatjuk e' részben magunkat, a' Republikánuskatonáknak méltó bosszankodásokra: —

Ypres - (*Ypern*) -nél, Pandúr-ruhában akartak meg-szökni a' Ki-költözttek: de úgy is rájuk esmértek Katonáink, 's az Igazság szerént bántak velük. *Newportnál*, övigmentek a' vízbe Katonáink, 's úgy öldöstek le ötszáz Ki-költöztteket, a' kik futottak a' halál előtt. — *Merlin de Douay*, szólott továbbá: Már — *úgymond* — *Lacoste*, állított vala fel Kommissziókat, a' Ki-költöztteknek meg ítézésére: de el-késleltették azokat némelly formalitások, melyeket az Igazság kívánt: hanem, most reá kell parantsolni *Berlierre*, (a' kit *Lacoste* helyett küldött a' N. Gy. *Valencien-nesbe*), hogy rendellyen egy második Kommissziót, melly, siettesse az ítélest, és adjon számot a' maga munkájáról, minden tíz-
napokon.

Nagy - Britannia.

Azon foglyoknak ügyéről, a' kik magokat, Ország - és Felség - bántás' vétkérről tették gyanúsokká, minekutánna négy napokig tanátskoztak volna az e' végre meg-esketett Polgárok: Végre Oct. 6-dikán, olly ítéletet hoztanak, hogy eggy a' foglyok között — *Johan Lovatt* nevezetű — nem ejtette magát Ország - és - Felség - bántás' vétkébe: méltó okot adtak ellenben, az azzal való vádoltatásra tizenketten, kiknek neveik következendők: *Thomas Hardy*; *John Horne Took*; *John Augustus Bonney*; *Steward Kydd*; *Jeremias Joyce*; *Thomas Wardel*; *Thomas Hotcroft*; *John*

Richter ; Matthias Moore ; John Thelwall ; Richard Hodson ; és John Baxter. — Ezen ki-nyilatkoztatások után, köszönetet mondtak az Esküdtek, azon világosító Beszédjéért a' Fő-Bírónak, mellyet, Üléseknek kezdődésekor, tartott vala ez hozzájuk : 's kérték, hogy adná ki azt, nyomtatásban is. Meg-igérte ezt a' Fő-Bíró, 's jelentette annakutánna nékiek, hogy az ő általok hozódott ítélet, haladék nélkül fog közöltetni, a' Vád-alatt-lévőkkel, és a' Prókátorok, vagy más Ügyészek, tökéletes szabadsággal mehetnek a' foglyokhoz — kiknek, az Angliai Törvények szerént tíz napjaik lesznek, a' magok óltalmazásához való hozzá készülésre. “

Londonból Oct. 7-dikén: — „ A' Telegráfnak könnyebb-szerű neméről gondolkodnak nállunk, mint a' millyet, Lille vagy Ryssel, és Páris között készítették a' Frantziák, és most, Perpignan, Toulon ; Brest ; és Straszburg Városoktól fogva is szándékoznak készíttetni. A' Frantzia Nemzeti-gyűlésben, tett vala jelentést egy Tag, a' Fr. Országi Telegráfról ; de ez, csak olyan jelentés vólt, hogy valamitskével ugyan többet képzelhetünk utánna, de a' mi illeti a' dolog' valóságát, többet nem tudunk. A' mi Telegráfistáink, ezt a' plánomot tsinálták : Egy fekete deszkázatot ki-kell mettzetni, olly formán, hogy a' nyílása' eránnyában, kilentz lábnyi hosszaságú betűk, vagy jelentő figurák

el-férjenek; melly betűket, vagy figurákat erőssen ki-kell világosítani hátúlról; nyíltt, és a' világosságot, egy közép-pontba ösfize-szedő, 's abból ismét nagy mértékben vissza-adó-lámpásokkal: annak utánna, próbát kell tenni, mennyi messziségre lehet az ekképpen meg-világosított betűket, vagy figurákat jól ki-venni, teleskopiumok (látást-segítő-tsövek) által. Egy illy próba-tételnek elő-segállítására, az egéssz *Londoni* Kalmárságot buzdította egy Magános-személy, olly ígéret mellett, hogy ha végre-hajthatik az elő-adott Intézet: tudósítást lehet annál fogva, *Doweri*, és *Harwichi* Ki-kötő-helyeinkből venni a' külföldi Posták eránt: — el-érkeztek e' vagy nem? és mitsoda órában fognak ide-jöni? melly tudósítás, nagy jó-tétemény lenne a' Kereskedésre nézve, főképpen posta-napokon. “

Magyar Ország.

Székes-Fejérvárról Oct. 19-dikén: — „T. N. *Székes-Fejér-Vármegyében* Octob. 13-dikán Mlgos Gróf *Nádasdy* Ferentz Eő Excellentiája elől ülése alatt tartatott Szék-újjítás, következőképpen ment-véghez: — Minekutánna T. Kir. Tanácsos és Rendes Al-Ispán *Marich* Tamás Úr, egy szív-re-ható fontos Beszédet mondott, melly, minden igaz Magyaroknak szemeikből, öröm-könny-tseppeket fatsart ki; és tsak nem harmincz esztendőök alatt, mindeneknek tellyes meg-elégedésekkel viseltt Hivatal-

ját fel-mondotta volna: leg-elsőben is a' T. Rendeknek, és Rangoknak (*Statuum et Ordinum*) ezer *Éllyen* kiáltásaik, es a' nagy számmal egybe-gyűltt Nemességnek is hasonló örvendezései között, a' tiszteltt Konsiliárius Úr, elébbeni Székében nem csak meg-hagyattatott; hanem abból meg csak ki-mozdúltni sem engedtetett. Szinte ilyen öröm-jelentések között, az alsóbb Tisztviselő Urak is, majd mindnyájan elébbeni Hivataljaikban meg erősítődtek; úgy, hogy az egész Szék-újítás, (vagy inkább mondhatom — Szék-erősítés) fél óra alatt véghez ment.

Mostani Magistrátuális Tisztjeinknek laistromát ide iktatom. Rendes és Második Al-Ispányok: T. T. *Marich* Tamás; és *Kotsi* Horvát István Urak. — Fő-Jegyző: T. *Weegh* Péter Úr; Első, és Második Al-Jegyzők: *Domokos* Károly; és *Jankovich* Antal Urak. — Fő-Bírák: *Zlinszky* Ignátz; *Kazay* István; és *Salamon* Ignátz Urak. — Első Al-Bírák: *Hrabovszky* Gáspár; *Lapsánszky* Antal; és *Meszlényi* Ferentz Urak. — Második Al-Bírák: *Salamon* Zsigmond; *Kreskay* Ferentz, és *Pázmándi* József Urak. — Generális-Perceptor: *Andráshy* Antal Úr; Partikuláris-Perceptorok: *Háyer* Mátyás; *Fekete* András; és *Pöcz* István Urak. — Rendes Fiskális: *Kazay* János Úr; Al-Fiskálisok: *Jankó* István, és *Magyari* István Urak. — Fő-Komisszárius: *Pribek* János

Úr. — Exactor: *Kolosvári* Mihály Úr. — Fizetés mellett szolgáló (szalarizáltt) Esküttek: *Kulifay* József, *Zlinszky* Imre, *Mohos* Ferentz, *Gyürky* Leopold, *Mészely* Lajos, *Balassa* János, *Szabó* János, és *Hollósy* István Urak. — Földmérő: *Csapó* Bénéámin Úr.

Erdély Ország.

Kolosvárról Oct. 16-dikán: — „Elvégeződék itten is a' szüret; de borbéli bővséggel senki sem ditsekedhetik. Némelly helyeken fél-termés; de némellyeken annyi sem vőlt. Ugyan tsak a' szép idő, a' sok muzsika-szó, és ki sereglett gyülekezet, örvendetessé tették a' különben sovány szüretezést. Ez alatt, a' Játtzó-Társaság is pihenést vett magának. Még *Ferentz* napján is zárva tartotta a' Néző-Színt. Közelébb játtzá *Voltér*nak *Zair* nevű Szomorú-Játékját, mellyben a' többek között, *Zair'* testvérjét *Nerefánt* játtzott *Kontz* József, derekasan meg-felelt a' reménységnek.

Több idő-töltései Városunknak, még azzal is szaporodtanak, hogy egy Olvasó-Ház állott-fel, mellyből is, a' kinek tetszik, minden napra egy krajtzárt fizetvén, elég Könyvet olvashat. Méltán lehet reményleni, 's várni: hogy az idegen nyelveken készült Könyvekhez, magyarul írottak is szerződnek, ezen jó-kezdetű Olvasó-Házba. — Az este hét órakor szerentsésen bé-érkezék, minden ki-gondolható pompák, és tiszteletek között, az Ország'-Gyű-

lésére, Fejedelem' Képinek rendeltetett Lovasság' Generálja, és Magyar Országi Vitzé Kommendáns, B. *Barkó* ő Excellentziája, kitől is, mint derék Hazafitól, reménylve várják mindenek, hogy a' mit tsak lehet, el fog követni Nemzetének javára, és hivataljának kötelességét, Hazája' szeretetével úgy fogja egyyeztetni, hogy egyformán megelégedjenek vele, mind a' Király; mind a' Haza. "

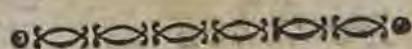
Béts.

Méltóságos Oberster *Bartsay* Ábrahám Úr, — ez a', nem tsak *Mársnak*, hanem *Pallásnak* táborában is érdemesen forgott Híve Királyunknak és Nemzetünknek — a' Magyar Királyi Testőrző Nemes Seregnél példásan folytatott szolgálatjából, nyugalomra való botsáttatását kérte F. Urunktól, mellyet már meg is nyert, Obersteri ranggal, és penzióval. A' Nemes Sereg, mellynek Elöljárója vala, Barátját, és Attyát tisztelte, ezen nagy tudományú, okos, és Ember-társait mind esmérni, mind betsülni 's szeretni tanúlt derék Hazafiban: kinek személljétől, a' milyen fájdalmas érzékenységgel válmeg mostan: szintén olyan mértékű buzgósággal fogja tartani háladatos emlékezetében és szívében, annak drága tulajdonságait.

Fő-Tisztelendő *Gyoroki Edelspacher* Miklós *Nagyvaradi* Kánonok Urat, Infulátus Apátúrságra méltóztatott emelni Ő Felsége.

Magyar Hírmondó.

Költ Bétsben, Mind-Szent-Havának (Oktobernek)
31-dik napján, 1794-dik Elztendőben.

36.

Hadi Környülállások.

Gróf *Clerfayt*, hogy annál bátorságosabbá tehesse, *York* Hertzeggel való közösülését; és az eggyesült Hatalmasságok Státussaiknak tölle ki-telhetőképpen védelmére lehessen: még több Népet is küldött *Werneck* F. M. L. nak 20-dik Oct. ben *Düsseldorf*-hoz; olly hagyornásssal, hogy *Wesel* és *Reesz* közzé vigye Korpussát nevezett F. M. L. unk.

*Koblentz*ből Oct. 21-dikén: — „Három tsapatokban nyomúlt ezen Város ellen, az ellenség. Eggy tsapat, *Castellaun*-on által vette útját, a' *Mosella*' jobb-partján; más tsapat, *Metternichen* által, a' *Mosella*' bal-partján; harmadik pedig, *Mayenen* által. Tegnap este meg-támadták a' Frantziák, Elölvígyázóinknak egész sorát, főképpen *Barkó* Huszárjait, a' kik, csak mostanság érkezének ide segítségül: de nem nyomhatták ki helyeikből a' miéinket. Ma reggel megént hasonló szerentsét próbált az ellenség: de nem nagyobb foganattal, mint tegnap. Ide érkeze ma

hozzánk, az a' derék Ts. K. Generális, B. *Beaulieu*; és minekutánna tanácsot tartott volna, *Melas*, *Nauendorff*, és *Mercandin* Generálisokkal: velek együtt, vizsgálására ment *Polifchon* által, a' *Mosella*' túlsó mellyékének. — Nyughatatlankodva várjuk vissza-érkezését. “

Moguntziából Oct. 21-dikén: — „Ezt az oldalt el-hagyja a' *Prusszus* Sereg, és egészen vissza-vonja magát a' *Rajna*' jobb mellyékére, több helyeken fel-állított hajó-hidakon. Gróf *Kalksteintól* Gen. *Neu* vette tegnap által az ide-való Kommandánságot. Tizennyóltz ezer ember fogja fel-váltani az innen el-takarodó *Prusszus*okat. Már bé is szállott hozzánk, mintegy tíz ezer főből — részzerént Ts. K.; részzerént *Palatinátusi*; és *Hessen-Darmstadt* Vitézekből álló Korpus. *Aschaffenburgba* költözik innen a' *Dikaszteriálistáknak* nagyobb része: hanem, Státus-Minister és Kantzellárius Bárá *Albini*, itt marad, néhány Tanácsosokkal együtt. “

„A' *Blücher* (Pr.) Generális' győzedelméről futamodott; de meg nem bizonyosodott hírre, alkalmatosságot szolgáltatnak, a' Forposztok között történt némelly tsaták, mellyekben a' Frántziák vesztettek. “

Az *Olasz-Országban* lévő Ts. K. Seregosztály' Vezére, Hadi-tármester Gróf *Wal*lis, következő értelmű Tudósítását útasította *Acqui* Városából *Bétsbe*, Octób.

17-dik napján: „Még mindúntalan sántzolyák a' Frantziák az *Appenínus*-hegyeknek, tenger felé szolgáló szoross-járásaikat. *Vado* és *Finale* között, fel 's alá járkáltatnak egynehány Bat. okat, a' honnan úgy lehet itélni, hogy semmi új segítséget nem kaptak: azért igyekeznek ottani Korpussoknak tulajdonképpen-való számát titkolni. S. *Remonál*, és *Vintimigliánál* nem vólt több Népe az ellenségnek, hatodik Octóberig, azokon a' néhány száz lovasokon kívül, a' kik *Onegliából* jöttek *Nizzán* által. Legelső vígyázatjaikat se erősebbítették a' Frantziák. *Savonában* élés-házakat és sü-tő-kementzéket készítenek. “

Genuából Oct. 12-dikén: — „*Pedemontziumi* és *Genuai* birtokaiban, a' *Szár-díniai* Királynak, nintsenek most többen a' Frantziák, húsz - ezernél; mivel alkalmas számú résznek el-kellett menni közzülök; résszerént *Toulon*, résszerént *Marseille* Városába, az ott támadott zenebonáknak letsendesítésére: melly tzel, el is érődött már *Marfzélly*-ben, minekutánna az oda való leg-nyughatatlanabb Jákobínusok között, eggy rész árestomba zárattatott; más rész pedig el-illantott. Negyven illyeten személlyek jöttek ide tegnap, és tegnap-előtt. “

„*Nizzából* írják, hogy négy közép-szerű frantzia hadi-hajók, meg-támadtak eggy *Perle* nevű, negyven ágyús Angliai

Fregátot, *Port-Mahon* előtt, 's mind addig viaskodtak vele, míg végre magokévá tették. “

Nagy-Britanniából —

„Octobernek 5-dik és 6-dik napjain, olly szörnyű szélveszek dühösködtek a' partok' hosszában, hogy kényszerítettett azok által *Lord Howe*, ismét vissza-vinni a' *Torbayi* Ki-kötő-helybe hajós-seregét, mellyben mindazáltal nem esett olly nagy kár; mint a' *Plymouthi*, *Portsmouthi*, *Doveri*, és *Deal*i partoknál feküdt hajókban. *Dovernél*, el-hordta a' szél, az ott táborozott Katonaságnak sátorait is. Húsz terhes-hajókat, mellyek, szenet akartak vinni *Londonba*, olly helyre vert, a' mellyen mind fel-akadtak azok. A' benne volt Embereket, nagy ügyel-bajjal, ki-lehetett még is szabadítani. Két *Hiberniai* szállító-hajókról az a' hír, hogy hat százig való Katonasággal el-süllyedtek. — A' melly négy Regementek *Északi-Amérikába* rendeltettek, nem szállhattak tengerre Oct. tizedik napja előtt. “

Stevensun és *Duncan* nevezetű *Anglus* Hajós-kapitányok, öt Hajós-legényekkel együtt, *Brestből*, a' hol fogva tartattanak a' Frantziák által, meg-szöktek egy fedeletlen tsónakon, 's szerentsésen *Angliába* érkeztek. Ezek, azt beszélik, hogy Sept. 19-dik napján, hat első-nagyságú, és három középszerű frantzia hadi hajók indul-

tak el a' *Bresti* Ki-kötő-helyből *Északi-Amerikába*.

Frantzia - Országból —

Meudon, Királyi mulató-hely vala, most pedig, a' múltt esztendőtol fogva, újj hadi-intézeteknek műhelye. *Páris*-hoz két óránnyi járó földre fekszik, a' *Sequana* (*Seine*) vize partján egy halmon, mellynek környéke szép tér-föld. Az újj hadi Intézetekről, és *Meudon*ról, következő summájú Elő-adást terjesztett a' Közjóra ügyelő Deputátzió, *Prieur* nevű Tagja által, a' Nemzeti-gyűlés' eleibe, Szeptembernek 26-dik napján: „Tudni-való, hogy a' hadakozás mestersége, nagyon tökéletessebbítetett már ma. Ennek találmányai, jótétemények az Emberi-nemre nézve: mivel a' tapasztalás bizonyítja, hogy mentől rettentőbbek némelly fegyverek: annál kevesebb Emberek vesznek el azok által. Ha egy oly rettenetes hadieszközt lehetne találni: a' melly által kényszeríttetnék az ellenség, még távolabb tartani magát; mint szokásban vólt eddig: ez, nagyobb előre-való vigyázásra szolgáltatna okot, következésképpen több Embereknek meg-tartatására. A' mai hadak, tsupán az újjabb találmányoknál fogva, nem oly véresek, mint valának a' régi időkben. 1793-dik esztendőben, igen szorúlt állapotban vóltunk. Egyszerre fel-ébredt a' Nemzet' lelke, és különb-különb-féle újj Intézetekről kezdett szó lenni. Látta a

Közzjóra ügyelő Deputátzió; melly hasznos légyen azoknak ki-dolgozása; és melly szükséges, a' próbatételeknek titokban való tartása. 1793-dik elztendőnek Octóber hónapjában, újj vizsgálódásokat kezdetett a' Deputátzió, az ágyúk eránt: melly munkához, öt hónappal az után, három Tagjait rendelte - ki - Kommisszáriusoknak, 's Nagy - és Kis - Meudont környékeستől egygyütt mutatta - ki nékiek, a' hol tétethetik próbáikat. Különös engedelem nélkül senki oda bé nem mehetett. Minthogy a' próbákhoz meg-kívántató némelly matériálék, messze földön készültek: erre nézve Nép-képét-viselő *Bastelier*, minden meg-határozás nélkül való különös Fő Igazgatójává tétetett az egész munkának, 's tellyes hatalmat vett, hogy mindenüvé utazhat, vagy küldhet mást, a' hová szükségesnek ítéléndi a' menetelt, vagy küldést. Jó előmenetellel tevődtek a' próbák, 's újj rémítő eszközöket szolgáltattak a' Közönséges-Társaságnak. Idővel, még inkább megfog győzettetni felölle a' Gyűlés: hogy bizodalját, meg-érdemlette a' Deputátzió. Meudonból jöttek p. o. a' Levegő-égi-hajókázók, kiknek szolgálatjok, olly esmeretes a' Számberi és Mózai seregnél. A' Levegő-égi-hajókázók' Kompániájába, melly, Meudonban állíttatott fel, bé-lopták magokat két hajdani Nemesek; 's a' titkos próbatételek' helyére is fel-mászkáltak. Meg-esmértetvén, árestomba zárat-

tattak: 's az után ugyan, ismét szabadon bocsátódtak; de, a' Kompániából el-küldödték. Ezen történet szolgáltatott alkalmazhatóságot arra a' Végzésre, hogy a' kibé-megy hír nélkül a' (*Meudoni*) kerületbe: nem halállal büntettetik, a' mint hamissan hírtették némellyek; hanem, mint gyanús, áreftáltatik. — Belsőbb részében *Meudonnak*, Romlott, (*Invalídu-*) Katonának a' frázsa, a' kik járkálva tartoznak vigyázni éjjel-nappal. " — *Prieur*' Előadására, ezt végzette a' N. Gyűlés: „A' *Meudoni* intézetek, helybe-hagyattatnak. Két Nép'-képét-viselőknak kell lenni *Meudonban* szüntelen, és egyiknek közzülök, minden fertály-esztendőben kell változni.

A' Közjóra-ügyelő Deputátzió' nevében, *Guiton* is közlött a' Nemzeti-gyűléssel egy részt, a' Levegőégi-hajókázók Kapitányának, *Coutelle* Polgárnak jegyzéseiből: — „El-halgatom, *úgymond*, minden körülállásos elő-adását az *Aërostat*tal való bánás' módjának, 's annak tökéletesebbbedésének: tsupán az újáról szöllok valamit az *Aërostat*-nak. — Minthogy ezt, az a' folyó test vízi, melly, maga szűli a' szélveszeket (t. i. a' Levegő-ég): tehát az *Aërostat*nak sok szélveszet is kell ki-állani. Igen keményet állott ki *Namur* felett, úgy hogy, helyrehozattatása végett, *Maubengebe* (*Mobözsbe*) szállítódott vissza. — Onnan viszont,

el-indult 8-dik Sept. ben, és tizedikben *Brüsszel*hez érkezett: a' hol újra orvoslást kellett tenni rajta: 's el-gondolhatjátok, hogy sok embert indított a' kuriózitás (szemfűlség), a' műhelyhez való forrásra. *De Coutelle* olly okos ember vólt, hogy második *Meudon* környeket tsinált ottan, és tsak azt hagyta látni a' mi meg-készült; nem pedig az újj eszközöket, a' mellyek által készült. Nem fogjátok meg-indulás nélkül hallani azokat a' különb-különb-féle ítéleteket, mellyeket *Brüsszel*ben tettek az *Aërostat*ról. Az *Árifztokraták* aggodva tsudálták azt. Sokan még ekkor is kételkedtek felölle, hogy egy illy roppant, és olly könnyen romló készület, nyomban követheti egy *ármádiának* mozgásait. Mások, el-rémültek azoknak vakmerőségén, a' kik, az *Aërostat*ra merték magokat bízni, s' a' t.

Gallítziának Fő-Városából Lemberg-ből Oct. 17-dikén: — „Midőn híre jött először, hogy *Orosz* fogságba esett *Kosciuszko*, senki se' hitte: hanem, 15-dik napján ezen Hónapnak, estvéli tíz órakor egy *Staféta* érkezett ide, olly értelmű *Tudósítással*, hogy *Kosciuszkónak* el-fogattatása bizonyos. Még is kétségbe hozzák némellyek: de én, annak minden környü-állásait is meg-írhatom a' jövő postán.“

Varsónak az *Oroszok* által, két napi verekedés után lett el-foglaltatását hirdeti egy hír, melly tegnap érkezett *Bétsbe*.

Frantzia Ország.

Az egész Néphez intézett Oktatása a' Nemzeti-Gyűlésnek, summásan ezeket foglalja magában: „A' ti ditső győzedelmeiteknek közepette, Frantziák! el-akarták temetni a' szabadságot némelly gonosz emberek. — A' ti leg-veszedelmesebb ellenségeitek, belől vagynak, t. i. a' *Robespierre*' vétkének örökösi, a' kik, különbözőkülönbféle állortzák alatt igyekeznek megfűszéíteni, 's rontani benneteket. Szüntelen a' Nép' jussait forgatják szájokban, de csak azért, hogy másokat ki-rekesztve, egyedül magokat tehessék azoknak birtokába. — Ne hagyjátok meg-tsalatni magatokat Frantziák! Vesző-félben vala a' Közönséges-Társaság, a' midőn Ti, egy-egyét kiáltátok: *Ellyen a' Nemzeti-gyűlés!* 's meg-tartatott a' Közönséges-Társaság-Gondollyátok-meg, hogy míg *Eggy* marad a' Nép, és a' Gyűlés, melly az ő képet viseli: mind addig, erőtelenek lesznek ellenségeitek. Jól tudják ezt azok, a' kik, meg-hasonlást akarnak elközleni közöttetek. — Maga részéről a' N. Gy., tántorgás nélkül fogja tenni lépéseit; meg-tartja azt az igazgatást, melly, ki-ragadta a' veszedelemből a' Közönséges-Társaságot, maga tisztaságában és erejében, hogy se' igazságtalanná, se haszontalanná ne legyen ez. Esküszünk, hogy helyünkön maradunk mind addig, míg a' tökéletes szabadságot, és tartós békességet meg nem szerzi a' Köz.

Társaság magának, a' Győzedelemnek általma alatt. — A' melly emberben jó szívet nem tapasztaltok, el ne mennyetek a' szaván. — A' ti Képviselőitek, meg nem szenvednek más személyeket, a' közönséges tisztségeknek viselésében; hanem tsupán azokat, kik, a' ti boldogságtokat akarják. — Egy Nemzet, nem igazgathatja magát egyébképpen; hanem Törvények által. Valami meg-sérti a' Törvényeket: véték. Szükség, hogy ne legyenek más határai a' szabadságnak, hanem csak a' mellyeket a' Törvény szabott. A' munkálódó Törvény tartja fel állandóúl, mind a' Vagyon- mind a' Személy-béli bátorságot. — Kinek kell lenni a' Törvénytévőnek? Magának a' Népnek, a' maga Ki-rendelttjei által, kiket, Törvény-hozásra való hatalommal fel-ruházott. A' Nemzeti-gyűlés, soha se' fog arról meg felejtkezni, hogy számot tartozik adni a' Népnek, tölle vett hatalmairól. A' fundamentomos kéréseket meg-fogja hallgatni: de azt meg nem engedi, hogy tzellyokat ériék, a' kik, magassabb hangon, és hathatósabban akarnak szólani mint ő. — Frantziák! úgy nézzétek, mint ellenségeiteket, a' kik ezen változhatatlan igazságokat, ki-akarják verni eszeteiből. Kerüllyétek azokat, a' kik szüntelen vérről, halálról, és gilljotínról beszéllenek. Betsüllyétek ellenben azokat a' dolgos, jó, és tiszta-szívű Embereket, a' kik, magok'hánytatása nélkül szóllanak

és a' ti boldogságtokat munkálódják. A' ti Közönséges-Társaságtoknak fundamentoma, meg-vagyon már vetve: tsendesség kell, hogy az ezen fundamentomon való építés, végre hajtódhasson. Vessétek szeméteket a' szabadságért hartzoló derék Rokonsaitokra, kik abban tartják ditsőségjeket, hogy győzzenek, és engedelmeskedjenek a' Törvényeknek. — Parthoz ért már a' Közönséges-Társaság' hajója: vízfőz ne vessétek a' habokuak. “

„Diktálljunk békességet a' Külföldnek: emellyünk új *Herkules*-országait a' *Rajna*; *Móza*; és *Skáldis* folyó-vizek felett. “ — Eggy tikkelye vala ez, *Bourdon de l' Oise'* Beszédének, mellyben, a' belső-tsendességnek meg-szerzésére 's erősítésére buzdította Octob. 14-dikén, a' N. Gyűlését. “

Elegyes Tudósítások.

Londonból Oct. 10-dikén: — „*Holcroft* Tamás, (kinek neve, említődött vala már a' múltt postán, az Ország' és Király' bántóknak íteltetett Személlyek' neveik között), nem vala még akkor el-fogva, midőn meg-hallotta, hogy ő is vádoltatik, hanem maga önként ment az Itélő-Szék eleibe, és az Elölülőt így szólította meg: „Milord! úgy hallom, hogy engemet azzal vádolnak, mintha az Ország' és Király' ellen vétettem volna, és azért önként jelentem meg ezen Szék előtt.

Ha vétkes vagyok, kívánom, hogy az én vétkem, minden környülállásával; ha ellenben ártatlan vagyok, ártatlan gondolkodásom módja, és magam viselése, Világ eleibe terjesztessenek. A' Bíró erre így felelt: Én az Urat nem esmerem, és így azt sem tudom, az Ur é az, a' kit vádolnak? — *Holcroft*: „Ezt én is szintén úgy nem tudhatom. — A' Bíró: „Talám hát jobb volna az Úrnak tsendességben lenni, annyival inkább, mivel többen is lehetnek azon a' néven. — Ez után ott mindjárt elfogatta a' Korona' Prókátora *Holcroft*-ot. Ez tsak azt kérte, hogy a' Titoknokját is hadd vihesse magával a' fog-házba. Az Elölülő' válassza a' vólt; hogy ebben nem kedvezhetne, és hogy azt, másutt kellene kérni. — *Holcroft*: „Nem kívánok — *ügymond* — kedvezést, hanem igazságot. — Az Igazság' rendes útján, két Prókátorokat — *Erskine* és *Gibbs* nevezetűeket — kapott *Holcroft*, maga mellé, Védelmezőknek. “

A' Svéd Igazgató Hertzeg, meg-kegyelmezett *Ehrenström* életének.

Ötödik Oct. ben érkezett Genuába a' Frantzia Közönséges-Társaságnak újj Követje, — *Dontier Villiard* nevű Polgár — kit, az oda-való szokás szerént, négy kirendeltetett Pátrítziusok köszöntöttek, a' Közönséges-Társaság' nevében. “

Bétsben a' *Békességről* sokan sokat beszéllnek; de bizonyost nem tudhatnak.

A' *Tarnopoli* Kerületből egy *Nemesember*, olly ajánlást tett Ő Ts. K. Felségének, hogy saját költségén egy *Svadron* *Könnyű-lovasságot* fog fel állítani köz-hafizonra.

Katonai Elő menetelek.

A' *Likkai* *Határőrző Reg.* ben *Első-Májorságra* lépett *Boxich Márk Úr*; ennek helyébe pedig, *Második-Májorra* lett, ugyan azon *Reg. béli Kapitányból*, *Oreskovich Úr*.

H í r a d á s.

Régen jelentődött már a' *Magyar Hazának*, hogy, *Egészséget tárgyazó Katechismus* név alatt, ki fog adódni egy igen hasznos könyvetske, melly, németből fordítottatott magyarra. Leg-jobban sajnállok én, hogy mind eddig is nem használhatta azt a' *Publikum*. Most immár folytatában nyomtattatom, és kevés idő múlva, örömmel ki-botsátom kezeim közzül. Fő óhajtásom, hogy olly' betses lenne az a' *Magyarok* előtt, mint *Német-Országban*, a' hol már száz-ezer nyomtatványnál is több el-széjjeledett, a' *Nép*, és az *Oskolába* járó gyermekek között. Sok, minden *Vallású Püspökök*, 's *Földes Urak*, eze-

renként vették azt, hogy ki - oszthassák Alattvalóiknak; az Oskola-mestereknek, és a' gyermekeknek.

Nem szükség, hogy különösen ditsérem e' Könyvetskét; midőn elegendő ditsérete telik a' ki - pallérozott Nemzeteknél lévő nagy betséből. Szent Igazság az, hogy ha az Egység leg - szükségesebb az emberi - életre: az az eszköz bizonyosan leg - hasznosabb az Embereknek, melly által őriztetik az egészség, vagy az el - vesztett vissza - szereztetik. — Az *Egységet tárgyazó Katechismus*, szépen és igen értelmessen tanítja azt: mi módon őrizhetjük egészségünket. Mert meg - esmértet bennünket, mind azon dolgokkal, mellyek, ronthatják az egészséget. Valóságos *Dietetika* ez tehát: de minden Másnál azért lehetkülönb; mivel a' Köz - néppel igen értelmessen szól: nem áll vastag Köttetekből; mellyek sok idejét vennék el az Olvasónak; sem nem drága árrú.

Többre is Út - mutatónk még az *Egységet tárgyazó Katechismus*. Tanít t. i. különösen a' Gyermekeknek neveléséről; a' Kisdedekkel való bánásról; azoknak olly formán való gondviselésekről 's táplálásokról, hogy ép 's erős Emberek válhassanak belőlök. — Tanít továbbá a' Betegkekhez való látásról; a' magatartásról, és miképp' könnyebbíthet ott a' Nem - orvos; a' hol Orvos nintsen. — Szép oktatásokat

ad a' közönséges uralkodó Betegségek eránt. Tanít végtére némelly ragadó betegségekről, mellyek, gyakran meg-fordúlnak az Emberek között: p. o. a' Himlőről; Veres-himlőről; 's ezeknek az emberek közül való nem lehetetlen ki-irtásáról; a' Vérhasról, a' meg-fagyott, vagy meg-fúltt Embereknek fel-elevenítéséről 's a' t.

Szükség, hogy e' Könyvetske eránt, még a' következők is tudtára legyenek a' Publikumnak:

1.) Ez a' *Katechismus*, minden-féle Vallású Embernek való. — A' Név, senkit se idegenítsen tőlle. Meg-vallom, hogy azok miatt, kik a' Néven építik Vallássokat, jobb lett volna, másképpen nevezni a' Könyvetskét Böltsen, de későn, emlékeztetett engemet erre, *Jenából* írtt Levele által, egy nagy reménységű Hazánkfia, *Zsóldos János*, a' ki, *Jenában* foglalatoskodott akkor, most pedig *Bétsben* foglalatoskodik, az Orvosi Tudományban. Ez, Hazájához viseltető szeretetéből, és a' Német bölts Szerzőnek Doktor *Faustnak*; nem különben *Saltzman*, és *Lentz* Uraknak is — amaz híres *Schepfenthali* Institutum' Első és Második Direktorainak. — kérésére, maga is hozzá-fogott volna már e' Könyvetskének fordításához, ha általam meg nem előztetett volna. Örültek a' nevezett derék Német Tudósok, hogy már *Magyar-Országban* is el-terjedhet az a' drá-

ga Találmány, mellyre mindig leg-első
szüksége lett volna az embernek, és még
is olly' késő szüleménnyre, a' tökéletességre
iparkodó emberi-törekedésnek. Ditsé-
kedem, hogy örömöknek jelentése mellett
vettem is betses izenettyeket, illy' szép ki-
fejezéssel: „*Köszönik az Emberiséghez
vonzó indulatomat.*

2.) A' Fordítás által, egészen más
formába öntetett az eredeti Könyvetske,
szaporodott is ollyan Kérdésekkel, mellyek
még szükségesek valának a' Magyarokra
nézve.

3.) A' kritikusabb Olvasókra nézve,
meg-kell vallanom, hogy Jobbításom mel-
lett, össze kevertem még is az okosabbakat
és együgyűbbeket, — a' Tanítókat és Gyer-
mekeket — oktató Kérdéseket. Mintegy
kéntelen tettem ezt azért, hogy bár egyy
(nem két féle) Könyvetskét volna kedvek
olvasni falusi Magyarainknak. Az okos Ok-
tató meg-ítélheti, mellyik kérdés illőbb a'
gyermekeknek. — De hiszem, ha valóságos-
san Oskolába is fel-vétele az a' Köny-
vetske, igen könnyen lehetne azon változ-
tatni.

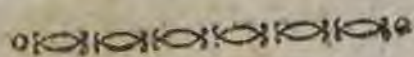
Kis József — Gróf Széchényi
Ferencz ö Exc. ajának Udvari
Orvosa. mk.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

37.

Költ Bétsben, Sz. András-Havának (Novembernek)
4. dik napján, 1794-dik Esztendőben.

Békességes gondolatok.

A' Német-Birodalomnak, *Regensburgi* Gyűlése eleibe, eggy igen fontos Fel-tételt terjesztetett a' *Moguntziai Választó-Hertzeg*, mint Német-Birodalmi Fő-Kantzellarius, Oct. 20-dik napján, melly Fel tételben, szól elebb azon Tsászári Végzésről, mellyben kívántatik, hogy a' Német-Birodalmi Rendek, ötször annyi részt vegyenek e' mostani hadnak folytatásában, mint vettenek más időbeli hadaiban a' Német-Birodalomnak. Ajánlja maga részéről a' Mog.

Q q

Vál. Hg, hogy tellyesíteni fogja olly há-
marsággal, valamillyennel tsak lehet az
említett Ts. Végzést, és kész átallyában,
egéllz erejéből el-követni mind azokat, va-
lamellyeknek tselekedését szükségessé te-
fzi a' Hazának nagyobbodó veszedelme. —
Ezen nyilatkoztatása után, arról való meg-
győződését jelentette a' Vál. Hg, hogy min-
den Rend-Társai is, hasonló buzgósággal
eszközléndik, a' következő eszt. hadako-
zásnak reménylett végét.

A' Vál. Hgi Fel-tételnek több része, ezeket fog-
allya summásan magában:

Nem titkolhatja mindazáltal Ő Vál.
Hgsége, hogy ezen veszedelmes hadnak,
eggy el-fogadható Békesség által való meg-
szüntetése eránt, a' Ts. Protokollumba bé-
adott kívánsága a' Palatinátusi Vál. Hgi Ud-
varnak, annyival nagyobb erőben láttatik
minden figyelmetességet, és egy fundamento-
mos tanátskozást meg-érdemleni, mivel Ő
Tsáfzari Felsége is jelentette, említett Vég-
zésében, hogy örömet fog hallani, a' Né-
met-Hazánn való segíthetősnek más mód-
jairól is. — „*Német-Ország*, tartozott
pártjokat fogni azon Rendjeinek, kik, *Al-
zátziában*, és *Lotharingiában* háborgattat-
tanak, és eddig tsupán azért, t. i. annak
az állapotnak fenn-tartásáért hadakozott;
mellyet, az ő 1648-dik eszt. béli fundamen-
tomos Békesség-kötésében, maga Frantzia-
Ország is garantírozott; nem pedig azért,
hogy magát Frantzia-Országnak belső dol-

gaiba elegyítettse. A' helyett, hogy előbbeni tze'llyát el-érhette volna Német-Ország, eggyik Tartománnnyát a' másik után el-vesztette, és az ellenség által el nem foglaltatott Elő-Tartománnnyai is Német Orzágnak, rendkívül sokat Izenvedtek. Tanátsosnak és szükségesnek látja tehát Ő Vál. Hgsége, hogy az alatt, midőn fáradhatatlanul tétetnek a' készülétek, egy, szerentsésesebbnek reménylhető újj húzombéli hadakozáshoz, mutatódjon meg egyfzersmind a' békesseges Német Polgárnak, hogy Német-Ország' békessege'nek meg-Izerzése, szíves Izándékkal munkába vevődött.

Minden további gondolkodás nélkül, meg-jelentheti a' Frantzia Nemzetnek, Német Ország, maga felől:

— hogy ő, nem nagyobbodni, hanem tsupán maga valóságában akar meg-maradni.
— hogy ő egyébaránt, nem gondol vele, s aggódik erántta, a' mi Fr. Országban történik.

Látja innen a' Frantzia Nemzet, hogy tölle függ egyedül, békességet kötni Német-Orzággal: mellyet ha nem akar-na, minden reménység ellen; ha, gyakran nyilatkoztatott gondolkodása' fundamento-mai ellen, nevelni akarná előbbeni birto-kait: ez által, még bizonyosabban meggyőződnenek a' felől Német-Orzágnak Lakosai, hogy nints egyéb mód, hanem hogy továbbra is békességes türe'ssel viselleyék a'

had' terheit, 's önnön meg-maradásokért kövessék el mind azt, valamit eggy ilyen nemű had kíván mindentől, a' ki Izereti Hazáját, és saját valóságát. "

Hellyesen meg-fontolván mind ezeket Ő Vál. Hgsége, Fő Kantzelláriusi kötelességének tartja, azt elközleni; hogy az Ország-gyűlés, vegye fel tanátskozása' tárgyául, haladék nélkül, a' Palatinátusi Vál. Hgi Udvarnak fenn- említett kívánságát, 's készítsen *Opíniót* (Vélekedést) mellyet, a' Ts. Felséghez lehessen küldeni.

„ Ezzel a' Kérdessel: *Meg kell é valósággal, indítani a' Békesség' dolgát?* — olly izoross eggyessége van a' további Kérdésnek: *Miképpen kell meg-esni annak?* hogy ezen második Kérdésről is szükség eggy úttal tanátskozni 's végezni. "

Úgy gondollya Ő Vál. Hgsége, hogy ezen második Kérdésre, igen könnyen kitelik Német- Országtól a' felelet. Hartzolt. i. Német-Ország, 1648 dik esztendőbéli fundamentomos Békesség-kötése' állapotjának meg tartásáért, mellyre kötelezte magát, a' mostani hadban részt nem vevő Svéd- Korona is: minden akadozás nélkül meg-lehet tehát kérni a' F. Svéd Királyt, Német-Ország' részéről, hogy ennek említett állapotjában való meg maradását, eszközöllye hathatós közbenjárása által. — Bizonnyal fel-vállal eggy illy betses közbenjárást a' Svéd Korona, mihelyt ki-nyilatkoztatja Német- Ország, hogy nem kí-

ván annál egyebet; a' mit tart a' *Vesztfáliai* Békesség-kötés. Azt is meg-kell még itt gondolni, hogy Német-Országának Fő-Rendjei között egy, a F. Svéd Király, következőképpen szükséges köze van a' Német Haza' javához, mellyért az ő Német-birtokaibéli fegyveres-nép, hartzolni tartozik. Ugyan ezen észre-vételnek ereje van a' F. *Dániai* Királyra nézve is, a' ki mint Király, hasonlóképpen nem vesz részt a' mostani hadban. Olly értelemben van tehát Ő Vál. Hgsége:

Meg-kell Német-Ország' részéről kérni a' Svéd és *Dánus* Udvarokat, hogy vessék közbe magokat, eggy el-sogadható Békességért, a' Fr. Nemzetnél, egész hathatósággal. A' tél, különben is az ajtó előtt áll: ezen a' télen, lehetne alkut tartani a' Békesség eránt, csak hogy a' nevezett F. Udvarok, minden igyekezetjekkel, egy ideigvaló Fegyvernyugvást (armistitiumot) eszközöllyenek haladék nélkül. 's a' t.

Regensburgból azr írták Oct. 24-dikén, hogy a' *Treviri*, *Kolóniai*, *Palatínatusi*, és *Brándenburi* Vál. Hertzegeknek Követjeik; nem különben a' Hgi Követek is leg-nagyobb részént, tökéletesen reá-állottak ezen Fel-tételére a' Móg. Vál. Hgnek.

Eggy *Párisi* Újságból ezt közölhetjük: — „Szó kezd lenni végtére (Frantzia Országban) a' Békességről. Olly hiedelem-

ben vagyon a' Publikum, hogy Békessegről gondoskodik a' Kormányshék.

Hadt Környálállások.

Schwetzingenből, 24 dik Octóberben költt Tudósítása *Albert* Hertzegnek ezt tartja: „*Melas* F. M. L. unknak *Koblentz*-mellyéki tábora ellen, *Bonn* Városából is indított még az ellenség Oct. 22-dikén, egy tsoport lovasságot, és öt gyalog Batalionokat: említett F. M. L. unk tehát mindeképpen hozzá-készült; hogy tanyáját, egész lehetőségig védelmezze; arra az esetre mindazáltal, ha talán kénytelenítettnek el vonni magát a' nagyobb erő előtt, elegendő fegyveres-néppel erősítette *Ehrenbreitstein* Várát.“

Ehrenbreitsteinből Oct. 23-dikán: — „*Koblentz* mélyékéről, még tegnap este el-kezdette a' *Rajna*n való által-takarodást Ts. K. Generális *Melas*' Korpusa. — A' *Chartreuse* nevezetű épületben (*Kárthusiánusok*' *Klastró*mában) maradtak vala hátra egynehány Bat. ok, valamint, a' *Mettelnich* felől való *Mosella* parti földvárakban is öt Kompania Vadászok, és egy rész Horvátság. Még a' Városban is tartózkodtak tizenegy órakor két Batalionok, s a' *Mosella* hídja eleibe tizenkét ágyú voltak ki szegezve. Tizenkettődfél órakor kezdtek el tüzelni a' *Frantziák*. Visszavölődöztek a' Ts. K. iak is mind a' *Redutokból*, mind a' Várból, és ez, szakadatlanul így tartott, éjféltutáni másodfél óráig,

a' midőn el-hagyták a' Ts. K. iak, mind Földvéraikat, mind a' Kárthusiánusok' Klástrómát. Két órákor fejer zászló állítódott fel a' *Mosella'* hídján; meg-szünt az ágyúzás; és a' *Koblentzi* egész Magisztrátus, eleik-be ment a' Frantziáknak. „

„Ebben a' szempillantásban (délután-ni három órákor) jutott által a' *Rajna'*, a' Ts. K. iaknak utolsó szakassza; és a' hajó-hidaknak el-szedéséhez készülnek a' Pontonírok. Sok bombik hullottak a' Város-ba: de kevés kárt tettek. Háromszor támadt tűz: de mind a' háromszor, szeren-tsésen el-óltódott. „

Neuviedből Oct. 25-dikén: — „Több rendbéli Tudósítások érkeztenek ide, melyek azt bizonyítják, hogy *Koblentzet*, kapitulátziónál fogva engedte által, az ott kormányozott Ts. K. Generális a' Fr. iáknak. A' Kapitulátziónak, vagy Alkunak tizikkelyei között közölnek is hármat, úgy-mint: 1.) Hogy a' Lakosok, birtokosi jussaikban védelmeztessenek. 2.) Rendkívül-való adófizetésre ne kényszeríttessenek. — 3.) A' *Rajna'* innenső mellyékére ne lőjjenek a' Frantziák.

Hanau (Hanovia) Városából Oct. 27-dikén: — „A' múltt Pénteken ment itt keresztül *Prusszus* Generális Gróf *Kalkstein*, a' ki, *Máintzban* vala Kommendáns, és most *Berlinbe* szándékozik. „

Máintzból Oct. 24-dikén: — „Ma napon, dob-szóval való jel-adások után,

olly értelmű Hírdetmény tétetett itten közönségesse: hogy halál a' fejeken, a' Klúbistáknak; — minden gyanús fzemélyek pedig, és idegen kóldusok, kemény testi büntetésre fognak vonattatni: ha ki nem mennek Városunkból, huszonnégy órák alatt. — Halálos szententziát fog mondani a' Katonai Törvényfzék azokra is, kik Városunk' fel-adását mérészelik sürgetni. “

„Eggy óránnyi járó földre közelítettek már ma Városunkhoz az ellenség' Szaguldói. “

Mannheimből Oct. 26 dikán: — „Jól-lehet, közel vagyunk hozzánk az ellenségnek azon része, melly, mindúntalan folytatja, *Mundenheimnél*, és *Friesenheimnél* a' sántz-készítést: itt még is elég tsendesen vagyunk. “

Olasz - Országból. —

Turinből Oct. 14-dikén: — „F. Királyunk, a' *Pedemontziumi* Hertzeggel együtt, *Cherasco* Városába indúlt tegnap, az ottani újj óltalam-készületeknek megfzemlélésére. (*Cherasco* Városa, kilentz óránnyira esik *Turintól*, dél és napkelet között.) “

Nápolyból Oct. 14-dikén: — „A' hajós-seregek, újjonnan, és pedig sietve való fel-készíttetését parantsolta Király Ő Felsége. Igen sok apró-szerű hadi-hajók is vagynak munkában. “

A' *Nápolyi* ötvennégy Őffze esküdtek közzül, tsak azon három fzemélyek ölet-

tettek-meg, kiket már a' minap meg-neveztünk; a' többek mindnyájan számkivetésre büntetettek, a' közöttök volt Szerzeteseken kívül, kik is vissza küldödték ugyan Klastromjaikba: de ott, örökös fogóságban tartatnak.

Hollandiából. —

„*Bois-le-Duc*, vagy *Herzogenbusch* Vára, mind épületjeire nézve, mind lakossaiból sokat vesztett, azok alatt a' kevés napok alatt, mellyeken által, igen tüzesen ostromlotta azt az ellenség. Tizenkettődik Octóberben költözött el belőle, a' kétezereötszáz főből állott *Hollandiai* őrizet, egész katonai tisztességgel. Hagyott a' Várban, 146 ágyúkat, 130 ezer font puska-port, 9 ezer új flintákat, és sok vasat. — Újra szolgálhat ezen folyó hadban; mihelyt a' Frantziák, 2500 el fogottjaikat nyerendik vissza érte. — Hogy az ellenség se juthatott alkalmas veszteség nélkül, *Herzogenbusch*hoz: könnyen meg-lehet avagytsak abból is itélni, hogy Frantzia-Ország-nak ama' hadakozó Királya, Tizennegyedik *Lajos*, tizenhat ezer Embert vesztett vala *Crevecoeur* és *Herzogenbusch* előtt.

(Magok a' Frantzia Kommisszáriusok is — *Bellegarde* és *Lacombe* — *Páris*ba küldött Tudóssítássokban, nyilván megvallották; hogy soha több bajokkal, nem volt Ostrom egybe-kötve, mint a' *Herzogenbusch*: mert, vízzel elborított föld alatt kellett ásni a' Vár-felé öt menetele-

ket, 's az első is szüntelen szakadt, mind a' tizen négy napjai alatt az ostromnak; és tsupán tábori ágyúi voltak az ostromló-seregnek)

„*St. Andre* nevű kis Várról (mellyről írtuk vala, hogy a' benne volt *Hassus* őrizet által le-rontatott és el-hagyatott) olly Tudósítás érkezett a' Fő-Városba — *Hágába* —, hogy újra meg-erősítettetett a' Frantziák által; hanem Oct. tizedikén, *Anglus* Generális *Abercrombie* által, *Hollandus* Contreadmirális *Mellvill*-nek segítségével, vissza vétetett.

„*Bergen-op-Zoom* Várának őrizetje, *Hollandusokból* és *Hasszusokból* áll. Ezek között nagy veszekedés támadott volt Oct. 12. dikén: de *van der Duin* Generálisnak bölts intézetei által csak hamar le-tsillapodott.

Nagy-Britanniából —

„*Hollandiából*, *Londonba* lett vissza-érkezése után, *Windham* *Anglus* Hadi-Titoknoknak több rendbéli tanátskozásokat tartott a' *Londoni* Udvar, 's *Hágai* Követjéhez *St. Helens* Lordhoz, újj Instrukciókat (Útasításokat) küldött, mellyek, csak hamar, két rendbéli hírnök terjedésére szolgáltatnak alkalmatosságot, úgymint: 1.) hogy a' szárazra való minden reguláris Katonái *Nagy-Britanniának*, *Hollandiába* szállítodnak által: 2.) Hogy négy Róm. Katholikus Regementek állíttatnak fel, mellyekbe, *Hiberniai* (vagy *Irlandiai*) Katholikusok

fognak Tisztekké tétetni; 's mindegyik Reg. ben, két ezer Ember lessz. “

„A' Frantzia rabló-hajókra, mellyek, felette nagy károkat okoznak *Nagy-Britanniának*, két első-nagyságú, és öt közép-szerű *Anglus* hadi-hajók vígyáznak az Eszaki tengeren. “

„*Guadeloupe*' szigetéből, újra próbálták el-verní a' Frantziákat, Július Hónapnak 20-dikán az *Anglusok*: de nem boldogúlhattak ellenek. “

A' Lengyel-Országi Történetekről.

*Lemberg*ből Oct. 22-dikén: — „*Kosciuszkó*' el-fogattatásáról, következő bővebb Tudósítás érkezett ide: „Hogy Orosz Generális *Fersen*, által-szállott a' *Vistula* (*Weichsel*) vízén, 's magát *Suwarow* Vezérrel egyesíteni akarta: meg-értvén ezt *Kosciuszkó*, maga mellé vett, legjobb Vitézei közzül, tíz-ezeret; fel-kerekedett, 's igyekezett meg-akadályoztatni a' *Fersen*' szándékát. *Pulawy* alatt, nem messze *Maczewitz*hez szállította Népét egy olly erős táborba, mellyhez az ellenség, sok Embereinek fel-áldozása nélkül, nem férhetett volna. — *Fersen* Generális vissza kezdett vonúlui, de tsak azért, hogy ennél fogva el-tsallya jó helyekről a' *Lengyeleket*. Nem is lett haszontalan ezen fel-tétel: mert utánnok indúlt *Kosciuszkó* az Oroszoknak; kik a' tettetett meg-rémülés mellett, olly derekasan hozzá vóltak készűlve a' viadalhoz, hogy mindjárt az el-

ső szembe-szállás meg-szerzette a' tökéletes diadalmat. A' fogságba esett nagyobb és kisebb rendű L. Tiszteknek száma, száznövekedett ment. — *Kosciuszkó* két vágást kapott a' vállain, és egy szúrást a' hátán; melly sebjeivel, le-hanyvatlott a' lováról. Egy Kozák, minekutánna meg-fosztotta volna erizennyét, és órájától, éppen agyon akarta már vágálni: mivel eggyüru ruhájából, nem nagy embernek gondolta lenni. Azonban más Kozákok érkeztenek oda, egy fogoly Stabális Lengyel Tiszt, ki is meg-látván *Kosciuszkót*, fel kiálta: *Onasz Naczelnik!* (*A' mi Fő-Vezérünk!*) Ezt hallván a' vérengező Kozák, már többé nem a' meg ölésről, hanem *Kosciuszkónak*, *Fersen* Generális-hoz való viteléről szorgalmatoskodott.

A' Bétsi Udvari Újságnak első Novemberben költt Darabjából: — „Meg-értvén *Kosciuszkó* vezédelmét 12-dik Octóberben, a' Lengyel Nemzeti-Fő-Tanáts; leg-ottan *Wawrzecki* Urat választotta ki Fő-Vezérnek a' maga kebeléből, 's egy elevenítő, és bátorító írást is intézett eggyzersmind a' Nemzethez. — Minthogy az Oroszok, mindenfelől nyomúltak *Varsó* fele, erre nézve, *Prága* nevű külső Város *Varsónak*, új sántzokkal erősebbítette; 's az Insurrekciójánális seregnek minden részei, *Varsó*hoz húzódtak össze.

„ Az Orosz Generális, igen szépen bánik *Kosciuszkóval*, 's meg-engedte neki,

hogy tulajdon Seb orvosát és tábori-készület-jét magához vitethesse *Varsóból*. — Két ló esett el *Kosciuszkó* alatt, midőn újra összepakarta szedni, el-féledett bal-szárnyát seregének. Ugyan akkor maga is kapott három sebeket: de a' mellyek nem halálosok “

„ *Dombrowsky* és *Madalinsky* Lengyel Generálisok, Nagy-Lengyel-Országának, vagy a' mint már ma neveztetik: *Déli-Prussziának Thorn* Városa felé nyomúltak vala már; a' midőn *Kosciuszkónak* szerentsélen története, értésekre esett; mellyhez képest, leg-ottan vissza-kezdték vonni magokat mindenfelől; de *Prusszus* Generállitenánt *Schwerin*, még Oct. 4-dikén elhagyta vala már *Poseni* táborát, és *Lowitz* felé masírozott olly izándékkal, — mint tartják a' *Prussz.* Tudósítások — hogy el-vágja *Dombrowsky* és *Madalinsky* Generálisoknak útjokat *Varsó* felé. “

Frantzia Ország.

A' Jákobínusoknak vagy *Robespierre*' Örököseinek, minden rontó erejeket el vette a' Nemzeti Gyűlés, eggy Végzése által, melly, Oct. 16 dikán született meg, 's következő tíz Tzikkelyeket foglal magában:

1.) A' Társaságoknak, mindennémű, és akármiképpen nevezendő össze-állásaik, alyafiasodásaik, izövetkezéseik, 's egymással, közönséges vagy össze-vett név alatt (*en nom collectif*) való levelezéseik, — mint az igazgatásnak fel forgatói, és a' Közönséges Társaságnak eggysegével ellenkezők, meg-tiltatnak.

2.) Meg-tiltatnak minden közönséges név alatt való kérések, és írások: tartoznak ezeknek Szerzőik, egyenként feljegyezni a' magok neveiket.

3.) Meg-tiltatik a' törvényes Hatalmaknak (vagy Magisztrátusoknak), az ollyalén írásoknak vagy kéréseknek fel-vétele, a' mellyek, közönséges név alatt intéződnek hozzájuk.

4.) A' kik, mint Elölülők, vagy Titoknokok, írándják alája magokat, az említett írásoknak vagy kéréseknek: áressomba foganak mint gyanúsok vitetni, és fogságban tartatni.

5.) Ezen Végzésnek közönségessé-tétele után, tüstént tartozik minden Társaság, laistromba venni a' Tagokat, a' mellyekből áll; feljegyezvén kinek kinek vezeték és keresztnévét; idejét; születése' helyét; hol tartózkodott 1789-dik esztendőnek 14-dik Júliussa előtt, és utánn; 's mikor vevődött bé a' Társaságba.

6.) A' Disztriktusbéli Nemzeti - Agenshez kell küldeni ezen laistromnak mássát (vagy párját) két tizedek, (avagy húsz napok) alatt, mellyek a' Végzésnek közönségessé-tétele után következnek.

7.) Ugyan ezen idő-szakasz alatt, tartozik minden Társaság, a' laistromnak más párját, azon Gyülekezetnek Nemzeti Agensséhez is még küldeni, a' melly Gyűlben tartja a' maga Üléseit, és a' Magisztrátus Üléseinek helyében fel-függesztve fog tartódni ezen második Kópiája a' laistromnak.

8.) Párisban, a' belső-bátorságra ügyelő Kommisszióhoz kell tenni az előbbeni két izika helyekben ki-izabott küldést; és ezen Kom-

misszió' Üléseinek helyébe fog fel függesztődni a' megküldendő laistrom.

9.) A' laistromokat újra kell készíteni és küldeni a' következő *Nivos*nek (Havas-hónapnak) két első Tizedjeiben: és annakutána minden három hónapokban.

10.) Valakik ezen Végzésnek rendelkezései szerént nem tselekedéndenek, árestomba fognak mint gyanúsok vitetni, és fogságban tartatni.

Magyar Ország.

Veszprémből Oct. 28-dikán: — „*Olly Feleség, a' milyen ritka találtatik.* Ezen tízm alatt egy kellemetes Elő-adású Könyv jó most itt Világ eleibe, eggy derék Hazaleánynak — Tek. *Marits* Rendes Al-Iszapány Úr' Hitvesének — költségén, úgymint a' kinek kegyes pártfogásába ajánlotta vala azt Írásban, a' Fordító, Néhai *Zarnótzay* János.

Minthogy Néhai *Kovachevich* Generális, a' tsata-mezőn vett sebjében, minden testamentom nélkül halálozott meg Májusnak 31-dikén *Brüffel* Várnsában: ez okon hirdettetia' *Péterváradon* lévő Katonai Törvénylők, hogy a' kik, valamelly jussokat tartják a' Hólttnak Örökségéhez, jelentsék magokat, akár személyyesen, akár Bíztoassaik által, a' jövő 1795-dik esztendő' Februárius Hónapjának negyedikén, regg. 9 órakor az említett Törvénylők (*Judicium Delegatum Militare*) előtt *Pétervárat*la

Béts. — Az ide-való Universitásban tanító-széket emelt Ő Felsége, az *Olasz* nyelvnek és Litteraturának, mellynek tanítását, ezen Hónapnak tizenegyedik napján kezdi el az e' végre elől-állítatott Rendkívülvaló Professzor, Gradiskai *Sarachi* Úr.

Eszterházy Miklós Ő Hertzegsége, Feleségestől, és néhány más Uraságokkal együtt *Olasz*-Országba indul innen négy hónapra.

Fő-Hertzeg Nádor-Ispányunk, ismét *Budán* lesz kevés napok múlva.

* *

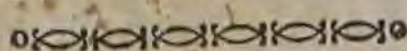
* *

* *

Kérettetnek minden tisztelettel és hathatossággal, *Hírmondónknak* azon (tit.) Olvasói, kik fel nem küldötték még e' folyó elz-tendőnek második felére az öt forintokat; ne terheltenessnek fel-küldeni mentől elébb, illytízim alatt: *An die K. K. Oberpostamtszeitungs-expedition. Pro Magyar Hírmondó. à Vienn.* — Jól tudják önnön magok, kik, a' már elmúltt, vagy több fél-elz-tendőkért is betses-igéretjeket, még nem tellyesítették: méltóztassanak tehát szent-kötelességjokről fogantatosan meg emlékezni; mert tudják, hogy közhalzonra teszünk igen fáradságos és költséges munkákat.

Magyar Hírmondó.

38.

Költ Bétsben, Sz. András-Havának (Novembernek)
7-dik napján, 1794-dik Esztendőben.

Hadi Környűlállások.

S*chwetzingenből* 28-dik Oct. ben költt Tudósítása szerént *Albert* Hertzegnek, olly Jelentés tevődött *Melas* F. M. L. unk által a' Frantziákhoz, hogy, ha *Koblentz*ben, vagy ennek mellyékén fekvő Múlató-kastélyokban, leg-kissebb rontást követéndenek is el: tudják-meg, hogy *Koblentz*, a' benne lévő Frantzia Örizettel együtt, össze-fog lövöldöztetni, *Ehrenbreitslein* Várából.

A' *Palatinátusi* és *Kolóniai* Választó-Hertzogségekben, kényszerülödtek a' Magisztrátusok, esküvéssel kötelezni magokat, a' Frantzia Közönséges-Társaság' hívségére, és parantsolatokat vettek az ellenségtől; hogy annyi Fegyveres-népet állítsanak az ő számára, a' mennyit tartoztanak adni a' Német-Birodalmi sereghez.

A' *Hannoverai* Választó-Hertzogség' szélei meg-rakattatnak Katonasággal, hogy azon esetre, ha addig találunk elő-nyomólni a' Frantziák: legyen őket mivel vissza-tartóztatni.

Olasz - Országból. —

Pedemontziumból Oct. 14-dikén: — „A' Frantziáknak négy tsapatjai, mellyek, *Ceva* Városa körül, nem különben azok is, mellyek, *Cairo* felé állottak, mindnyájan *Ormea*, és *Garesia* felé vonták magokat, olly végből, a' mint láttzik; hogy könnyebb móddal bellyebb ronthassanak Tartományunkba, egészen *Morozzo* Városáig.“

(Az itt nevezett Városok, mind, nagyobb betűkkel vagynak fel-jegyezve azon a' Mappán, mellyet, *Olasz - Országi* hadakozásunknak jobb móddal való képzelhetése végett küldöttünk le, e' folyó fél-éztendőben.)

De mi, nem sokat félünk ezen a' tájon a' Frantziáktól: mert *Morozzonál*, nyóitz-fáz Horvátok állanak, és mindenütt meg-van a' környék erősítve, sok ágyús Föld várakkal. Mind-ezeknél pedig, nagyobb még a' természeti Erössége ezen vidéknek. Itt szüntelen esik a' hó, és az eső; mikor nem esik, akkor sűrű köd tölti a' levegő-eget, és tsípös hideget okoz. — *Tendánál* (melly *Nizza* felé fekszik) már is olly nagy a' hó; hogy tellyességgel által nem hathatnak rajta a' Frantziák. — Dészka-sátorok alatt tanyáznak Katonáink, hogy ne ártson annyira nekik a' hideg.“

Genuából Oct. 14-dikén: — „Ezen Hónapnak tizenegyedikén üzőbe vettek két Fr. hadi-hajók, eggy *Ángliait*, 's olly közel kergették partunkhoz, hogy lehetetlen vólt nem ágyúzni erről reájok. Azt

a' hasznát vette ágyúzásunknak az *Anglus* hajó, hogy meg-menekedhetett Kergetőitől. "

Livornóból Oct. 15-dikén: — „Tegnap hozatott ide, eggy frantzia hadi-hajó — *Revolutzió* nevezetű — melly, *Áfriká*-nak *Tunisi* szélén rakodott élettél, 's ment vala Fr. Országának *Marfzília* Városa felé: de *Dido* nevű *Anglus* Frégát által elfogattatott, *Pedemontzium* Tartományának *Villafranca* Városa előtt. "

Nápolyból Oct. 21 dikén: — „A' Király, meg-újjította ismét azon jelentését, mellyben kívánta, hogy a' melly ezüst készületekre különös nagy szükségjek nintsen a' Templomoknak: szállítódjanak a' pénzverő házba; mellyekből, kis ezüst-pénzek fognak verettetni. "

Hollandiából —

Hagából Oct. 18-dikán: — „Hertzeg *Hessen-Philippstahl*, a' ki *Kommendáns*sa vala *Bois-le-Duc* (*Herzogenbusch*) Várunknak, ide várattatott, de nem jött; hanem egyenesen a' maga Német Státusai-ba ment vissza, Feleségével eggyütt; a' ki, még az ostrom alatt se' távozott vala el tőlle. A' Kapitulátzió, mellyel által vette nevezett Erösségünket az ellenség, ki-jött már itt nyomtatásban is. A' frantzia golyóbisok, öt Házat égettek el a' Városban; öt százat pedig meg-rongáltak: sizerént nagyobb, rélszerént kisebb mértékben. Három-ezer Embert szállítottak.

Várba őrizetül a' Frantziák. Midőn el-indult *Herzogenbuschtól* a' *Hollandus* - Őrizet: eggy osztály Frantziáság adatott meléje kísézőül. Ez, reá esmért huszonöt *Frantzia* Ki-költözttekre, a' kik, ruhájokat változtatva jöttek vala ki a' Várból, a' *Hollandusok* között: 's Katonai-törvényt tartott nyomban reájok, 's ki-végezte őket. “

„ Még ezeken kívül száz-nyóltzvan Ki-költöztteket kapott meg a' kíséző Fr. Osztály, a' *Hollandusok* között; hanem azok vissza-küldödtek *Herzogenbuschba*, hogy az ott maradt több Ki-költözttekkel együtt lövöldöztessenek-meg. “

„ Tegnap, a' *Móza*' víze felől nagy ágyúzás hallatott. Kéttség kívül *Gertruydenberg* és *Heusden* Erösségeinket támadták meg a' Frantziák. A' *Wael* víze felől nem annyira lehet félnünk, mert a' sok batteriák miatt, szinte lehetetlen által hatni az ellenségnek, ha mindjárt el-foglalhatná is *Bommelwert* szigetjét, melyet a' *Wael* és *Móza* vízei formálnak. “

„ A' melly Fegyveres-népünk, *Hollandiai* - *Geldriában* vólt; résszerént *Bergen-op-Zoomba*, résszerént *Gorcumba*; a' lovasság pedig *Amsterdámba* takarodott. — Oct. 13 dikán, három órákig tüzeltek a' Frantziák *Bréda*' Városára, három hosszú, és két rövid ágyúkból: de ezen Erösségbéli őrizetünknek kemény vissza-ágyúzása, és foganatos ki-tsapása, vissza-vonulásra kén-

fzerítette az ellenséget: melly azonban nagyobb erővel készül vissza, 's valóságos oltrom alá szándékozik venni *Brédát*. “

„Úgy érjük, hogy *Grave* Várunkat ágyúzza az ellenség. *Maeftrichtről*, és *Venloról* semmit se' hallunk. “

A' *Lejdai Újságnak* 24-dik Oct. ben költt Darabja így írt *Venloról*: „Némelyek azt állítják, hogy már *Venlo*, által bortsátódott bizonyos fel-tételek alatt a' *Franziáknak*. “

Dordrecht Városában négy; *Lejdában* pedig öt Magisztrátuális személlyek tették le hivatallyaikat, és ezen tselekedetjeknek okait, nyomtatásban tették közönségeské.

Hágából Oct. 21-dikén: — „*Hertzeg Hessen-Philippsthálnak*, *Herzogenbuschra* nézve való maga-viseletét, eggy Hadi-Tanáts fogja meg-visgálni, mellynek Elölülő-jévé, Gyalogság-Generálja (Hadi-Tárme-ster) Hg *Nassau-Usingen* neveztetett. “

„*Hollandia* Tartományunk' Rendjei, egy Végzést tétettek közönségessé, mellyben értesekre adatik a' Lakosoknak, hogy ne tegyék neveiket az ollyatén Írásoknak alája, mellyekben elébb hozódik ítélet, az Igazgatást illető dolgokról, minekelötte tanátskozott volna azokról a' Fő-Kormány-szék: vagy a' mellyekben, még az is kívánódik a' Fő-Kormányfőktől, hogy adjon számot tselekedeteiről. Meg-tiltatik

egyszersmind az említett Végzésben, minden gyanús Társaságoknak formálása.

„Eggy, az *Ámsterdami* harminztöt Polgár-kompániáknak öt Obersterjeik között, igen örvendetes Beszédet tartott Octóbernek 17-dikén a' Magistrátushoz: mert ezt arról tette bizonyossá, említett Beszédjében, hogy a' Polgárságnak nagyobb része, kész továbbra is a' Magistrátus után hallgatni. Hitte ezt a' Magistrátus, minekelőtte még illy különös nyilatkoztatást vett volna is: mert nem ijedett meg egy Írástól, mellyben, Oct. 14-dikén három-ezer alól-írt Polgárok, fenyegetődzve kérték: 1.) hogy *Ánglas* Katonaság ne fogadódjon bé *Ámsterdámba* — 2.) hogy semmi óltalom készületek ne tétessenek a' Város körül, 's nevezetesen, 3.) hogy víz alá ne vétettessék *Ámsterdám* Városa, mivel e' szerént öt lábnyi magassagra nevededvén a' víz, húsz-ezer Emberek szorúlnának ki honnyaikból, úgy-mint, a' kiknek mostani lakások, pintzékben vagyon; továbbá, minthogy Városoknak víz alá való vétettetése, szükségét okozna az iható víznek, 's az eleségnek is. — Oct. 16-dikán fel-kívánta a' Magistrátus maga eleibe, az említett kérésnek bé-adóit; 's egyszersmind kétferezett írásakat állíttatott a' Város-házához, kemény-töltésű puskákkal: de tsak más nap mentek a' fel-kívántiak között némellyek a' Város-házához, akkor is tsupán azért,

hogy meg-tudhassák a' kéréssekre adattott választ. Felelet helyett, jelentődött nékiek, hogy a' Polgármesterek által ugyan közöltetett az ő kéréssek a' Magistrátussal: de ez, illetlenebb ki-fejezéseket talált a' kérdésben, hogy sem mint tanátskozhattott volna arról: minekokáért által adta azt a' Fiskálisnak, hogy indítana ez, prótzezzust, az újjmódi Kérők ellen: kiket a' Magistrátusnak ezen erős-lelkűsége, nem kevés nyughatatlanságba hozott. “

A' *Fríziai* Rendek, arra határozták magokat, hogy békességet, és Frigyet köszönek a' Fr. Nemzettel, ennek kívánsága szerint. Ebben a' Végzésben nem eggyeztek meg *Lynde* és *Hambroek* nevezetű, két előkelő Famíliák.

Nagy-Britanniából —

Az újjabb Tudósítások szerént is egész erőben téteti az Udvar mindúntalan a' hadi készületeket. — Lord *Howe*, ismét szándékozott tengerre szállani a' *Torbayi* Ki kötő-helyből, mellybe 6-dik Oct. ben szállította be hajós-seregét a' rettenetes szélvész elől. — A' *Jamaika* szigetéből indúlt, és nagy nyughatatlansággal vártt százötven Kalmár hajók, szerentsésen el-érkeztek *Ángliának Portlandi* partjához.

„ A' Közép-tengerről indúlt kereskedő hajós-seregjek eránt, néminémű aggodásban vagynak az *Ánglusok*: mivel erős hajós-sereget küldöttek ki, annak vadászására a' *Frantziák*. “

Londonból Oct. 17-dikén: — „A' mi Minisztériomunk mindent láttatik el-követni a' végre; hogy fel ne bomolna a' Bekesség, *Nagy Britannia* és az *Amérikai Közönséges - Társaság* között. Reményünk, eleit fogja venni azon kedvetlen történet' további következéseinek is, mellyről *Canada* Fő - Kormányozónk, Lord *Dorchester*, 13. dik Sept. ben vett Tudósítást, hogy t. i. *Detroit* nevű Városnál, össze-veltek a' határ miatt egymással, 's meg is verekedtek *Nagy - Britanniának* és az *Amérikai Köz. Társaságnak* fegyveres Emberei, melly verekezésben húsz reguláris Katonákat, 's ötven *Indiaiakat* veszített, a' nevezett Köz. Társaság' Generálissa.“

Lengyel - Országból,

Octób. 14-dikén költt egygy éredeti Levél, mellynek nevezetes foglalátja így következik: Ts. K. Generális Gróf *Orelly*' Brigádájához mindjárt el-érkezett tizenegyedik Octóberben a' híre, *Kosciuszkó*' meg-veretetésének, 's személlyes el-fogattatásának. Ezen nagy történetnek hírét, néminémű fortéllýos költeménynek tartottuk az első hallásra; hogy tehát egész bizonyosságban lehessen említett Generálisunk, a' dolognak valóságáról: el-küldött egygy *Modena* Lovas-Kapitányt az *Orosz* táborba, hogy hozna onnan hiteles Tudósítást. Kapitányunkat bé-vezettette, *Fersen* Orosz Vezér *Kosciuszkó*hoz, ki is észre vévén a' Ts.

K. Tisztet, el-dugta ez előtt a' képét, fel-vonván a' paplanját, melly alatt feküdt, egészen a' fejére. Ugyan tsak talált az-után alkalmatosságot Kapitányunk, *Kosciuszkó* ábrázatjának meg látására, 's szem-lélte rajta, a' méjj szomorúságnak és bosz-szankodásnak nyilvánvaló nyomait. — Min-denekről értekezvén Tisztünk vóltaképpen: jól el-beszéllhetette, vissza-érkezésével, min-den egyéb környülállásait is *Kosciuszkó*' szerentsétlen sorsának: Igen véresnek mon-dja a' viadalt, melly *Vieps* nevezetű víznek a' *Visztulába* való szakadásánál történt, ti-zedik Oct. ben, a' Lengyelek és Oroszok között: mivel mindenik Fél, úgy el-szánta vala magát, hogy vagy hal; vagy győz. — *Fersen*, fel-szedette a' hídakat az ütközet előtt, 's meg-hírdettette Népének, hogy ez úttal nem lesz helye a' vissza-vonulásnak. — A' *Lengyeleknek* hazafiúi tüzöket na-gyobb lángalásban még tsak képzelni se-lehet, mint vólt ezzel az alkalmatossággal: mert meg-hitt Kedves Fő-Vezérjeknek je-lenléte által is buzdítottak, a' ki eggy, há-rom-lovas paraszt szekéren érkezett hozzá-jok *Varsóból*, és igen jó rendeléseket tett közöttök, mint ezt magok is meg-vallyák az *Oroszok*. — *Fersen* azzal a' fortéllyal élt, — mellyet észre nem vett előre *Kos-ciuszkó* — hogy két Regiment Kozákokat eggy erdőbe állított posványos helyre, olly hagyomással, hogy a' midőn ő maga, elől fogja meg-támadni a' *Lengyeleket*; a' Ko-

zákok, hátúlról lepjék meg azokat. — *Kosciuszkó*, midőn látta Seregének veszedelmét, és már meg is sebesítetett, egy Kozáknak döfése által oldalban, futásra vette a' dolgot, két Lengyel Köz-Katonának társaságában. — Ezt látván egy *Orosz* Dragonyos Tifzt, három Köz-embereivel együtt, utánna eredt *Kosciuszkónak*; nem ugyan úgy, mint *Kosciuszkónak*: mert nem esmérte, hanem tsak mint Lengyel Tifztnak, 's a' lovát le-lötte alatta. — Ekkor egyik Lengyel Köz-ember hirtelen le-ugra a' maga lováról, 's által adá azt *Kosciuszkónak*, ki is egy jó mérttföldet szaladott még ezentúl. Az *Orosz* Tifzt felette nagy tűzbe jöven, ugyan tsak eleibe ugratott végtére *Kosciuszkónak*, 's úgy vágta vállban, hogy leg ottan le-hanyatlott ez a' lováról. Ekkor a' *Muszka* Köz-emberek oda rohantak, 's agyon akarták vagdalni *Kosciuszkót*; hanem ez kiáltott, hogy ő volna *Kosciuszkó*. El-lehet gondolni, melly igen meg-örültek ennek hallására az *Orosz* Tifzt és Köz-emberek, 's melly nagy gyorsasággal vitték *Fersenhez* *Kosciuszkót*, a' kinek fejére, ötven ezer Rubelek valának feltéve jutalmúl.

„ A' *Sendomiri*, *Lublini*, és *Chelmi* Palatinátusokban, Ts. K. Katonaság van. — Quártély tsinálók voltak azon Katonáink, kiket el fogtak vala a' Lengyelek, szám-fzerént: ötvenhat gyalogokat a'

Sztáray Regementjéből; és öt lovasokat a' *Modenáéből*. — A' lovasoknak ketteje Káplár volt, igen szép Iffjú mind a' kettő. Ezeket meg-kinálta vólt Lengyel szolgálattal maga *Kosciuszkó*, olly ígélet mellett; hogy mindjárt Tisztekké teszi őket; 's harmincz aranyat, és két paripát fog kapni mind-eggyiköjök: de azt felelték, hogy már eggyfzer hívséget esküdtek a' Ts. K. Felségnek: ezen esküvésseket tehát nem akarják meg szegni. H *Ponyatovszki* József is ott vala akkor, és alattomban megditsérte Káplárjaink' állhatatosságát; melyet *Kosciuszkó* se' akart kényszeríteni: hanem szabadon botsáttatta őket, több fogoly-társaikkal eggyütt, olly fel-tétel alatt, hogy ebben a' hadban, ne szolgállyanak a' Lengyelek ellen. “

A' *Lengyel* Királyhoz — *Stanislaus Augustushoz* — eggy Levelet botsátott 16-dik Octóberben Orosz Generális *Fersen*, melly Levélnek summája ide megy ki: A' *Krakkói* — 1794-dik eszt. nek, Mártzius Hónapjábann történt — Revoluzciónak szüleménnyei, próbára vonódtak, tizedik Octóberben. Ha tsillapodna a' pártütés' lelke: ajánlja ő (B. *Fersen*), hogy a' Felséges Tsáfszárnénál, engesztelői közbenjárást mére szel vállalni: főképpen, ha Király Ő Felsége, segíteni kívánja ötet ezen fel-tételében.

A' Király, azt felelte erre az Írásra, hogy nem áll hatalmában, tudósítani a' Nemzetet, B. *Fersennek* szándékjáról. —

Ezen ki-nyilatkoztatásához a' Királynak', ragasztott a' Lengyel Nemzeti Fő-Tanáts is egy Írást, mellyben e' vólt a' többek között: „Ha *Orosz* Ország, vissza-adja nekünk, örök ditsőségű *Kosciuszkó* Vezérünket; készek vagyunk ezen egyetlen egy Férj-fiúért, szabadon bocsátani nyóltz-ezer *Oroszokat*. Ha nem adja *Orosz-Ország*: igen nagy öröme fog szolgálni a' Fő-Tanátsnak, hogy fellyebb betsültetik több ezeknél *Kosciuszkó*.“

Elegyes Tudósítások.

Török-Országból —

Parantsolatot vettek mind az *Európai*, mind az *Asiai* Jantsárok, hogy magokat készen tartsák. *Konstántzinápolyban* két százig való *Frantzia* Indsenörök vagynak.

Genuából Oct. 23-dikán: — „F. Kormányfőnk' Elölülőjénél (a' ki *Dózsénak* (*Doge*) neveztetik) meg-jelent már személlyesen az újj *Frantzia* Követ. — Ide-való Emberek által vitette magát egy fedeles székben. Előtte mentek két Emberei aranyos öltözetben, 's veres, kék és fehér pántlika-bokros kalapban. Követői némelly *Frantzia* Tisztek, és más ide-való személlyek vóltak. — Nagy betsülettel fogadtatott. — *Tilly* Úr eránt, a' ki, előtte vala itt *Fr. Követ*, olly jelentést adott-bé Guberniomunknak, a' Nemzeti-gyűlés nevében, hogy ennek, egészzen tettzése ellen esett, a' mint *Tilly* Úr viselte magát, azon tárgyakra nézve, mellyek által Közönsé-

ges-Társaságunknak földje, meg-sértődött a' Frantziák által: és kész a' Nemzeti-gyűlés, ha Guberniomunknak úgy tetszik, ki-parantsolni *Vado* és *Finale* Városainkból a' Fr. Katonákat, kik, tsak azért vagynak ottan, hogy azon tájra való bé-szállását az ellenségnek, meg-akadályoztathassák. — A' melly Frantziák, *Marfília* és *Lion* Városokból szaladtnak ide, olly biztatást vettek a' Fr. Követtől, hogy bátran vissza mehetnek honnyaikba, 's folytathatják rendes foglalatosságjaikat, minden bántódástól való félelem nélkül: mivel tsak az ollyan Ki-költözteteket bünteti a' Fr. Közönséges-Társaság, a' kik fegyvert fogtak Hazájok ellen. “

Rómából Oct. 17-dikén: — „*Ancona* Városából ezen Egyházi-Birodalomnak, az az örvendetes Tudósítás érkezett ide; hogy annak szomszédságában egy olly reménységű arany-bányát találtak, melly, a' próba-tétel fzerént, másfél annyiit hajt-bé, mint a' reá-tejendő költség. “

Londonból Octób. 17-dikén: — „A' közelebb meg-nevezett 's itéltetett Felső-és Ország-bántókon kívül, többen is ültek vala még itt fogságban, a' kik hasonló vétekről való fundamentomos gyanúságra szolgáltattnak okot magok erántt. Már most ezeknek is által-adódott az ellenek fel-tett hoſzas Vád, mellynek summája oda megy ki: hogy az említett Személyek, Alattvalói lévén a' Királynak, az

Istentől való félelmet, 's törvényes Fejedelmek eránt tartozott kötelességjeket szemeik előtt nem tartották; hanem olly feltételekre engedték magokat vitetni az Ördög által, hogy a' Királyt le-tegyék; a' köztsendességet meg-zavarják; a' törvénytévő hatalmat, és ősi igazgatást semmivé-tegyék; sőt magát a' Királyt, 1793 dik esztendőnek első Mártziussában, életétől megfosszák: és ezen tzellyoknak el-érése végett, pártos-gyűléseket tartottak; nyomtatott tzedulákat és hívó leveleket szélesztettek el a' Nép között; titkon fegyverben gyakorolták magokat; és újj nemű fegyvereket szerzettek. — Vagyon a' vádoztak között egy *Németnek* a' Fia is, *Franklau* nevezetű. — Eggynehány százig való Polgároknak neveik terjesztődtek a' Vád alatt lévőknek eleikbe, olly jelentés mellett, hogy a' meg-nevezett Polgárok között vala-lázzanak - ki magoknak egy egy Itélő-Széket, melly, esküvéssel fogja kötelezni magát, a' Vád helyes vagy helytelen voltának meg itélésére. “

„A' midőn Minisztériomunk ekképpen szorgalmatoskodik meg-menteni a' Konstitútiót, minden veszedelmes Háborgatóitól: más részről tsendesen el halgatja, sőt tanúságul veszi az ollyatén letzkeket, melyeket a' Konstitúciónak ereje szerént ad neki közönségesen az úgy nevezett *Whig*-felekezet, melly szüntelenül ellenkezik ő velle, és a' mellynek Vezérjeül tartatik

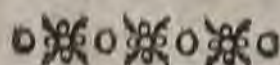
Fox Úr, az Ország-gyűlésnek Második Táblájánál. — *Westminster* Városa', — melly *London*hoz tartozik — két Képviselőt szokta küldeni az Ország-gyűlésé' Második Táblájához Tagoknak. Ezen Hónapnak tizedik napján múlt éppen 14 esztendeje, hogy egyyk Képviselőjévé először választotta vala *Fox* Urat: mellynek emlékezetére Öröm-innepet tartott az említett napon. Nagy ebéd vólt, *Shakespeare Tavern*e nevű Vendég-fogadóban, mellytől kéntelenek vóltak egynehány száz személlyek villza menni, minthogy későtskén mentek, 's nem találtak többé helyet. — A' hozzája mutatott indulatért, egy hathatós köszönő-beszédet mondott *Fox* Úr, mellyben ígérte, hogy buzgó *Whig*-ségét, a' mellyre való tekintetből választódott Ország-gyűlési Képviselőjévé *Westminster* Városának, állhatatosan meg-fogja tartani mind-végig. Szóllott az *Amerikai* és a' mostani hadról is, egyenlőknek mondotta mind az indító okait, mind a' ki-menetelét e' kettőnek, 's olly tanúságú ki-fejezésekkel élt ezen elő-adásában: hogy, szerezse a' Minisztériom is a' szabadságnak fundamentumait, mellyeket annyira betsülnek a' *Britannusok*; és együtt munkálódja a' Népek 's az Udvarnak meg-elégedését. — Beszédjét végezvén *Fox* Úr, arra buzdította a' Vigadó-Társaságot, hogy igyon az egész *Angliabéli Whig*-felekezetért — továbbá: az igaz ügyért, mellyért *Hampsh.*

den a' tsata-mezőn; *Sydney* pedig, az Ölöhelyen vérzett; végtére: a' Nép' jussaiért. — *Sheridán* Úr is hasonló módon beszélt mint *Fox* Úr, és annakutánna *Kosciuszkó*ért ürítettett poharakat. " — Nagy kedvetlenséget okozhatott tehát *Sheridán*-nak, midőn fülébe ment: hogy éppen azon a' napon fordított a' változó *Szerentse* hátat *Kosciuszkónak*, a' mellyen, sok Izájának únszó kiáltásaik által, kívánta vala ő azt *Kosciuszkó*hoz hódítani. "

Béts.

A' Magyar Királyi Testőrző Seregnél, Obersteri - Méltóságot nyert, Hertzeg *Eszterházy* Miklós; helyébe, Oberstlieutenantságra lépett, *Therésia'* Rendjének Kis-kezeltes Vitézze *Szarvasi* József Úr; ezt a' Valóságos Fő-Strázsamesterré lett *Bárótzl* Sándor Úr; Kapitányá pedig *Bisztrai* Aron Tódor Úr, a' ki Fő Hadnagy volt *Splényi* gyalog Regementjében, és egy időtől fogva a' Német Gárdánál.

A' F. *Erdélyi* Kantzelláriánál Referendáriusi - Hivatalt folytató Ts. K. Belső-Tanátsos *Rosenfeld* Ö Exc. iáját, méltóztatott Fels Urunk, Barói rangra emelni, minden taksa nélkül.

TÓLDALÉK

A' Magyar Hirmondónak, Novemb. 7-dik napján, 1794-ben költt árkusához.

Hertzeg Eszterházy Miklós, és Gr. Károlyi József ö Nagy Méltóságoknak, Sopron és Szattnár Vármegyei Fő Ispánysági méltóságokba lett béiktatásokról még a következő környölállások közöltettek velünk:

„Hertzeg Eszterházy majd minden vendégeit, kik a' Királyi Bíziosnak, Hg Battyányi József Országunk Primássa el-fogadtaására mentek ki a' Városból, a' maga lovain 's hintóin, mellyek között három igen igen pompás vólt, vitette ki. Inassainak 's Udyari Tisztjeinek sárga és veres színű köntösei ezüstel 's arannyal vóltak gazdagon ki varva. A' Hertzeg beszédje után, hatha ós órátziót tartott Prépost Majláth Ur, 's midőn a' Hertzeg Pál nevű 8 esztendő s fiatskájáról, a' Hertzegi Familiának, és a' Házának nagy reménységéről szólott vólna, annyira fel búzdította a' minden Renden lévő halgatók' szívét, hogy azok közül egynehányan a' kis Herzeget, ki az Attyához közel ült, háromszor fel emelték, 's mindnyájan szerentsés hosszú élelet kiáltottak néki. — Ezek után a' Győri Püspök Fengler ö Exja, az Eszterházy Familiának két — a' Kis-Martoni Horváth János, és a' Rátóthi Paintner Mihály, Prépost Uraknak affisten iájával a' Te Deum laudamust el énekelte 's azért a' Hertzegől egy drága gyűrővel meg is ajándékozott. Közönségesen mindeneknek szívét ma-

gához hódította a' Hertzeg nyájas és kedvel-
tető maga viseletével, mellyet tapasztaltatott
kedves vendégeivel minden izemély válogatás
nélkül. Minden asztalhoz Mágnásokat, 's fő
Asszonyságokat ültetett, 's általok képzelte
a' Gazdát, és a' Gazdaasszonyt. A' Hertzegi
Várban, melly árokkal 's hányással meg erő-
sített nagy roppant épület, négy hosszú asz-
talok voltak terítve: az első asztalnál maga a'
Hertzeg, és az Ország Bírájának hitvessé, szü-
letett *Khevenhüller* Gróf Asszony; a' második-
nál, Gróf *Zichy* Károly az Ország Bírája, és
a' Hertzeg hitvessé, született *Lichtenstein* Her-
tzegi Asszony; a' harmadiknál Gróf *Pálffy* Ká-
roly Cancellarius, és Gróf *Szécheny* Ferentz
hitvessé, született *Festetics* Grófi Asszony; a'
negyediknél, Gróf *Szécheny* Ferentz, és Gróf
Pálffy József hitvessé, született *Hohenfeld* Grófi
Asszony voltak a' Gazdák, és Gazdaasszonyok.
A' várhoz ragasztott fa épületben is terítve
vált egy nagy tábla, ennél Gróf *Vitzay* volt
a' Gazda, a' Gazdaasszony pedig Gróf *Eszter-*
házy Károly hitvessé, született *Festetics* Grófi
Asszony, és ámbár csak a' várban fel ment
leg alább is ezerre a' vendégek száma, még
is mindenek olyan jó rendel folytatnak, hogy
nem lehetett onnan belső meg illetődés, és tel-
lyes meg elégedés nélkül meg válni. A' Pa-
lotának (izála) egyik végén Mélt. *Horváth* 'Sig-
mond Magyar öltözetben lévő mnsikussai, a'
másik végén pedig Német Banda ébresztgette a'
vendégeket. Gróf *Eszterházy* Károly, azon
kívül, hogy mindeneket igen jól el rendelt,
's jól végre is hajtatott, a' Vendégeket kelle-
meles magyar tántzával mulatta, mellyel már
más alkalmatosságokban is nagy nevet szer-
zett magának. Ebben mindenek felett győ-

nyörködtek a' ki-költözött 's most a' Köpönygi Hertzegi Kastélyban lakó Frantzia Hertzegek, és az özvegy *Lichtenstein* Károly Hertzegné, kinek már az előtt öröm könyvek hullottak le ortzáján, midőn izemléte kedves vejét a' sok Nemellég szives Eljen kiáltásai között háromszor fel emeltetni. Jöttek ki erre az alkalmatosságra többféle öröm Versek is nyomtatásban. Kár hogy Bétsben lakó Gelei Orvos Doctornak Deák Versei is közöttök vannak. Ezt a' kárt helyre hozta a' *Nyájas Másának Erdemes Szerzője*, Tisztelendő Nagy János Szanyi Plébánus Úr, kinek Magyar nyelven írt versei nyomtatásban jöttek ki. Völtek illyen, tízü Deák Versek is: *Vota Cels. S. R. I. Principi et D. D. Nicolao Eszterházy, dum Com. Sopron Supremus Comes faustis acclamationibus introduceretur, a Musa Ebreichsdorfensi decantata.* — Egy Világi Versszerző a' Hertzegnek ajánlott Alagyája végén ezeket írja:

sopronlensls agrl VIVat CoMes, atqVe perennet
In patrIs, InqVe sVI sede LoCatVs aVI.
pVrpVree hVngariae prlMas, nostrl VICe regIs
InstaLLans, VItae LVstra Iosephe, VIlDe.
sIt MerItIs DIVES PrInCeps nI CoLaVs, et aeVo,
atqVe sVos sero nonnlsI VIsat aVos.
VIVat DIgna VIto, VIVat CeLsIssIMa Consorts,
perpetVet stlrpis totaqVe progenies!
VIVant! o faVeant VoIs: ConCLVDIMVs,
AVthor VItae!

„Gróf Károlyi József ő Nagysága egész Debreczenig ment a' béiktatásra ő Felségétől küldetett Kir. Biztos Gróf Zichy Károly Ország Biráj n. k. eleibe. Júli. 6-dikán ebédre jöttek Lugosra, Szatmár Vármegye szélén fekvő helysége, hol az oda küldetett Daputátziója által a' Nemes Vár-

megyének meg tisztelték a' Kir. Biztos ő Exja. Dél után 5 órára *Fény* nevezetű helységbe érkezett Gróf Károlyi József ő Ngával egy hintóban, a' hol várta már ő Exját az oda *Nagy Károlyból* ki jött pompás öltözetű Nemesi Sereg. Az oda ki rendelt Deputációnak Szószólója, Tek. Kis - Rhédei *Rhédei* Ferentz Kir. Tanácsos Ur, gyönyörű Magyarsággal készült beszédével meg köszöntette a' Királyi Biztost. Ennek végezetével bé ült ő Exja Gr. *Károlyi* József ő Ngával együtt azon három hat púpás igen szép hintóknak egyikébe, melyeket nagy költséggel készíttetett a' bé iktatandó Fő Ispány ő Nagysága. Onnan kezdődött azután a' pompás bé jövetel *Nagy Károlyba*, mellyhez hasonlót az Országnak más szeglete sem látott, 's valójába oda éltet volna az a' Királyi Koronázások pompájához is. Nem volt vége hossza a' sok hintóknak, és a' lovagló Seregeknek. Tsak a' *Szatmár* Vármegye setét kék forma ruhába (uniformisba) öltözött Nemességnek a' száma meg haladta a' hat százat. Ide nem számláltatik ezen Nemes Vármegyének Zászlóallja (Banderiuma) 's Gróf *Károlyi* ő Nagyságának, Nagy Károly Városának egy részét lakó, 's Hajdú Városiaknak nevezetett Katonáik, kik közzül harminzat drága ruhákba öltöztetett ezen alkalmatosságra: nem számláltatnak ide a' Grófnak házi Katonái (Huszárjai) és a' szomszéd 's távol lévő Vármegyéből erre a' pompára meg jelent Nemesek is, kik mind ünnepi ruhájokban díszeskedtek, 's kiknek tsillamló sorát nem lehetett nagy gyönyörűség nélkül izemlélni. Júl. 7 dikén reggel közönséges Gyűlés volt a' Vármegye házában, mellyben Báró *Vécsey* ő Nagysága N. *Szatmár* Vármegyének eddig volt Admi-

niftrátora el-bútsúzott a' Vármegyétől. Ezután tartott a' Várból a' Vármegye házába jövő Méltóságoknak — kik között volt a' Kir. Biztos és Gr. *Károlyi* ő Nga, pompás sora — 's kezdődött a' béiktatásnak tzeremoniája, melly alatt mind a' Királyi Biztos, mind a' Fő Ispány Úr hathatós beszédeket tartottak. — Mind ezeket Tek. *Szenitzei* Gáspár Pál, a' N. Vármegye fő Nótáriussának (Jegyzőjének) fontos beszédje, sok ágyú ropogások, sűrű Eljen! kiáltások, ezután a' Tisztelendő Piáristák templomában tartott *Te Deum laudamus*, onnan a' várba lett pompás jövetel, és három napokig tartott vendégeskedések fejezték be. Mindennap leg alább is hét száz vendégei ültek több helyen terített asztalainál Fő Ispán ő Ngának, kik között sok Mágnások ültek minden hely válogatás nélkül. A' nyomtatásban ki jött, 's velünk is közöltetett Magyar 's Deák Verseknak, tsak a' titulussait tesszük ide:

Nagyságos Nagy *Károlyi* Gróf *Károlyi* József Urhoz, Nemes *Szatmár* Vármegyének Fő Ispányi Iszékébe lett Bé-iktatásokor Szent Jakab Havának 7 dik napján, Nagy-Károlyban 1794. Pesten *Trattner* Mátyás betűivel (Irta *Farkas* Lajos, a' Nevendék Piáristáknak Tudákosság Tanítója *Nagy Károlyban*) 8-ad réiben hat levél

Méltóságos, és Nagyságos *Károlyi* Grófné Ersébethhez Iszületett Gróf *Waldstein* Alszonyhoz. Kérésztés Dámához, midőn Nagyságos Férje Nagy *Károlyi* Gróf *Károlyi* József Úr, Nemes *Szatmár* Vármegyének Fő Ispányi Iszékébe fényes pompával helyheztetne, Sz. Jakab Havának 7 dik napján Nagy Károlyban 1794. Pesten, *Trattner* Mátyás' betűivel. 4 lev.

Ode ad Illustrissimum Comitem Iosephum Károlyi, dum more, institutoque Majorum Supremi Comitatus munus Provinciae Szathmariensis adiret Karolini die 7-ma Julii Anno 1794. Pestini Typis Fr. Aug. Patzkó. (A' Versek után ezeket olvassuk: Magno Karoliense Collegium Piarum Scholarum Fundatori suo) 8-vo 4 l-vél.

Elegia ad Excellentissimum Comitem Carolum Zichy de Vásonykő Ins. Ord. S. St. Reg. Ap. M. Crucis Eqv. SS. Caes. et R. A. M. Cam. Act. Int. St. Consil. Judicem Curiae R. I. Com. Jaur. Supr. Com. et Exc. Cons. R. L. Hung. Consil. ac ad Exc. Tab. Septemv. Cojudicem, dum Inaugurationem Supremi Comitatus Provinciae Szathmariensis Ill. Com. Iosephi Károlyi Auctoritate Regia praestaret Karolini die VII Julii 1794. Pestini typis Fr. Aug. Patzkó (Irta Tiszt. Hannulik Kristóf, a' N. Károlyi Piaristák Collegiumában Logica's Metaphysicának Professora) 8 ad rétb. 4 lev.

Ode ad Ill. Comitissam Elisabetham Károlyi, Natam e Com. Waldstein, dum ad Ill. Comitatus Iosephi Károlyi Conjugis sui Inaugurationem in munere Supr. Com. Provinciae Szathmariensis magno populi desiderio expectata venisset Karolinum mense Julio 1794. Debrecini per Michaellem Szigethi Typogr. (Alá ezen szók vannak írva: Sebaldus Erimanticus Arcas, az az a' fenn említett Tiszt. Hannulik Kristóf) 8 ad rétb. 2 levél.

Phaenix Redivivus. Egy árkusra nyomtatott Magyar Versek. — A' végén ez olvastatik: *Anno, quo:*

gaLLICA tUrba sUrIt, greX IntoLerabILIIs UrIt,
eCCe poLona qVles sUCCIdet ante DIes.

*A' Tsászári 's Királyi privilegiált Sopronyi
Nádméz Fábrikáról.*

Ambár ugyan Királyi Szabad Soprony Városában Felséges Tsászári 's Királyi engedelem mellett illy nevezet alatt: *Tsászári 's Királyi privilegiált Sopronyi Nádméz - Fábrika* öfzve állott Társaság, a' maga Plánuma már e' folyó esztendőben Aprilisnek első napján az Újságok által ki-hirdette légyen; de mindazonál al némelly jeles, ezen idő közben elő fordúlt környűállások, főképpen pedig több Jóakaróknak hathatós kívánságok által ingereltetvén, szükségesnek lenni találta, az említett Plánumban némelly változásokat tenni, és az első Aprilisi Tudósítást ez által nyilván semmivé tévén, következő regulákat szabni jövőndőre: úgy mint

1 ször Több jó akarók úgy nyilatkoztatták ki kívánságokat számos levelek által, hogy a' ki tett aktziák több okokra nézve 500 forintokról 300-ra szállíttatnának le, mellyre nézve a' Társaság a' maga fundusán kívül 400 aktziákat 300 forintyával fog ki-adni, a' mostan folyó Octobernak első napjától kezdve tíz egymást követő esztendőkre; ez által tehát

2 ször a' Társaságnak mostani valósága tíz esztendőkre vagyon meg-határozva, mellyeknek el-folyta előtt szabad nem fog lenni, a' már le-fizetett pénzt vissza kívánni, melly csak a' tizedik esztendőnek végén engedtetik meg, és ekkor is olly meg-határozással, hogy ezen akarattyát a' kilentzedik esztendőnek végén, vagy is a' közönséges nyerességnek harmadszorta való elosztásánál, ki ki meg-jelentse a' Társaságnak, melly alkalmatosságnál másképpen is meg fog vizgáltatni, 's határozatni, miképpen kellessék folytatni ezen Munkát jövőndőben. De mindazonáltal

3 szor Szabad lesznek kinek kinek, az említett tíz esztendőök alatt is másra által bocsátani az aktziákat, csak tartozik ezt előre megjelenteni a' Társaságnak, ki eféle esetekben magánál meg tartja az előbbséget.

4-szer a' le fizetésnek napjától 5 procento interes fog fizettetni az aktziáktól; ezen kívül pedig kiki részeseül a' nyerességben is aktziájának mértéke szerint, melly nyeresség a' raffinérozott Nádméz eladásának kezdetétől fogva minden harmadik esztendőben fog elosztattatni.

5-ször Szabadságában áll kinek kinek az aktziákat, mellyeket váltani fog, egyszerre, vagy részenként bé-váltani, de úgy, hogy az utolsó terminus Aprilisnek utolsó napját 1795 meg ne halladja; azért a' kik részenként fogják le tenni a' pénzt, tartoznak az egész sumrát le fizetni az említett Terminusra; mivel a' Társaság abban határozta meg magát, hogy azon időre a' Fábrika háznak más el kezdett épületét el végezni, mindenféle szükséges dolgokat, és eszközöket meg szerezni, és a' Raffinérozást első Májussal 1795. valóban elkezdeni fogja.

6 szor. A' pénzt az aktziákért le lehet fizetni: *Bétsben*, Novákovits István Udvari Agens Úrnál; ki lakik *Salvator* nevű utczában, a' Karmeliták házában, 456 szám alatt, a' második Kontignátzióban. *Posonyban*: Szauher György Kereskedőnél. *Sopronban* pedig, Nemes Nagy György Úrnál, ki is a' Kasszára vigyázni, és érette az egész Directzióval kezes fog lenni. Ugyan ezen beszélő Urak fognak, mint Interimális kvietántziát a' részszerint való fizetésnél, mint pedig az egész sumrának le-fizetése után rendes aktziákat ki adni;

mellyek ezen *Firmával Nagy György és Com-
pania* lesznek meg erősítve, melyeknél az elz-
tendőbeli Interest is, melly a' jobb rendtartás
kedvéért csak elztendőnként fog fizettetni, kell
felvenni; a' három elztendőbeli nyereség pe-
dig egyedül csak a' Kallzánál Sopronban fog
fizettetni.

7 szor; A' mi a' második pontban meg va-
gyon határozva, hogy tiz elztendők előtt sen-
ki bé tett kapitálissát vissza nem veheti, azt
azon esetre is kell érteni, ha valaki részen-
ként fogja fel váltani az aktziáját, valamint
tehát az egész summát, úgy a' már le tett egy
vagy több rátát vissza venni szabad nem lesz;
hanem köteles az ilyen rész szorént fizető az
ötödik pontban ki szabott Terminusig az egész
Summát le tenni.

8-szor: Mivel az előbbeni aktziák 500 fo-
rintokról 300 ra le-szállítottak; kéreitetnek
azon Urak, a' kik eddig 500 zal aktziákat vál-
tottak, hogy az efféle egy aktziáért más két
újjakat 300 zal váltsanak, és a' hejánosságot
100 forintokkal potollyák ki, kiknek a' már
le tett pénzért esendő Interest pro rata tempo-
ris bé fog számláltatni. Végtére.

9-szer, Minden elztendőben fog egy Inven-
tárium, és Billancz, minden harmadik elzten-
dőben pedig a' közönséges gyűlésnél egy fő
Inventárium kifizettetni, és számvetés tartatni,
mellyre minden részvévők személyek szerint,
vagy hatalom viselők által meg jelenhetnek,
és mind az Inventáriumokat, mind pedig a'
számvetések a' Fabrika Comtoirjában meg
visgálhattják. Sopronban, Mindizent havá-
nak 15-ő napján 1794.

Következendő új Könyvek érkeztek hozzánk:

Analysis Aquae Thermarum Novarvm Raieczensivm; cvm praemissa Brevi Earundem Descriptione Topographica. Auctore Amadeo Kélin Medicinae Doctore et Inclyti Comitatus Thvrocziensis Physico Ordinario. Cum Tabula Aenea. Viennae, Typis Ignatii Goldhan 1793.

Ünnepi Predikáció, melyet a' ditső Sz. Istvánnak Magyarok' első Keresztény Királyának pompás Innepe alkalmatosságával tartott a' N. N. Magyar Nemzethez *Rosenbacher* Ferentz kegyes Iskolabéli Pap, a' Ts. Kir. Akadémiában Philosophusok' Prefektusa *Bétsben* a' T. P. Kaputzinusok Templomában, 24. dik Aug. 1794. dik Esztendőben. Nyomtatott a' Süket némák Műhelyében.

Paradigmata Orationis solutae ex vsv hodierno Eloqventiae cum Tractatu de stilo bene Latino iterum in lucem edita. Tirnaviae, Typis Regiae Universitatis, 1794. Nagy 8-ad rétb. 405.

Oratio ad Juventutem Scholasticam Regii Soproniensis Gymnasii habita a Stephano Pállya e S. P. ejusdem Gymnasii Directore, et in sempiternum grati animi, ac venerationis Monumentum oblata, ipso natali die. Viennae Apud Josephum Stahel et Socios 1794. 10 kr.

Fő Tisztelendő *Horváth* Mihály Úr, az Isteni Tudománynak Doctora, 's több az egyházi, és a' világi Rendet illető munkák érdemes Írója, következő könyvet bocsátott ki Deák nyelven: *Statisticæ Regni Hungariae. Posonban* Schauff János Könyvnyomtatónál 8 ad rétbén, 10 árkus. A' Könyv ezen tzik.

kelyeket foglalja magában: 1. Descriptio ac Divisio Hungariae. 2. De Nationibus, quae hodie Hungariam incolunt. 3. De lingvis, quae in ea continentur. 4. De forma Ecclesiae. 5. Quo loco sit apud nos Religio, ob oculos ponitur. 6. De Religiosis Ordinibus. 7. De forma Regni. Az árta 36 kr. Talaltatik Posenban *Schweiger, Doll, és Mahler* Könyvárosoknál. A' második rész, ha ebben az esztendőben nem is, a' jövőnek elején minden bizoronyal világot fog látni. Az következő izikkelyekből fog állani: 1. De Regibus junioribus, 2. De Ducibus Hungariae. 3. Con. Regentibus. 4. De Archi. Officiis Regni. 5. De supremis Curia. 6. De Comitibus. 7. Aerario Regio. 8. De Clero. 9. De Nobilitate, et ejus praerogativis. 10. De Re Militari. 11. De Ordinibus Equestribus. 12. De Clenodis Regni. 13. De Coronatione Regum. 14. Regnorum et Provinciarum, quae Hungariae adnectuntur, per. censio.

Csokonai Vitéz Mihálynak a' N. Debretzen Ref. Collegiumban a' Poésis', és hozzá tartozó szép Tudományok' közönséges Tanítójának elegyes munkái fognak a' következő tavasszal sajtó alá menni, IV. Darabban. All a' Gyűjtemény különbkülönbféle kissebb nagyobb Vers. nemekből, Vig, Szomorú, Érzeny, Nemzeti, és Enekes Játékokból, Satyrákból, vagy Gúnyoló Versekből, Comica és travestiált *Epopoeák*ból, és más folyó's kötött beszédű többnyire Poétai Darabokból, Némellyek Görögből, Deákból, Németből, és Olaszból való fordítások, némellyek és nagy részént Eredetiek, Egynehányat említek közzülök,

1. A' *Batrachomyomachia*, vagy Békaegérhartz, *Homerusból* fordítva. Ugyan az *Blumauer* Úr módja szerént travestiálva. Ugyanaz bővebben, 's mái Világhoz ki tsinálva. Utána van egy *Apologia*, melly is Satirának mondathatik: és a' *Travestirozásról*, vagy *Paródiákról* valami értekezés.

2. A' méla *Tempefői*, vagy: Az is bolond, a' ki Poétává lessz Magyar Országban. Nemzeti Játék formába öntött Satira. 3. *Patvarszki Vigjáték Terentiusból*, mai világhoz alkalmaztatva, és Magyar Országi történetté téve. 4. *Cyrus és Lysimachus*, két szomorú Játékok, *Rue Károly Frantz Poéta* után. 5. *Az el hagyattatott Didó*, Énekes Játék *Metastasio Péter Olasz Poéta* után. 6. *Orlando és Galatée*, két éneki Pásztori Játék, ugyan *Metastasio* után. 7. Egy eredeti Pásztori Játék. 8. A' *Boszorkánysip. Sikanéder*, és *Mozárt Urak* után. Egy igen nagy énekes Játék ez. 9. *Goldoni Olasz Poéta Hazugja*. Egy a' fő vig Játékok közül. 10. *Metastasionak XVII. Cantátái*, és II. *Canzonettái Olaszból*. 11. Gr. *Teleki Sámuel* Úr ö Ex. ja és Gr. *Károly Jósef* Úr ö Nagysága *Instállátziójokra magasztaló versek*. 12. *Galatée, Theokritus Görög, Ovidius Deák*, és *Metastasio Olasz Poémájok egybe hasonlítva*. 13. *Cupido és Psyche*, Rómán formára ki készítve. 14. A' *Bolondság' Ditsérete*, *Roterodámi Rézmánból*. 15. Az én életem. 16. Az én szerentsétlenségemnek históriája, és okai. Magyarosan, minden tettetés nélkül. 17. *Az el ragadtattatott Veder*. *Comica Epopoeia, Tassoni* — *Olasz Poetából*. 18. A' tréfás *Iliás*, *Irtá Loredano*, *Olasz Poéta*. Ez az *Iliás travestiálása* van IV. *Tomusban*. 19. Sok *Ariák, Menuetto, Stajer, Lengyel, Magyar, Török*,

's a' t. Noták, musikai kotákkal. 20. Sok Ertekezések, Recensiók, ki-szedett Darabok, 's más efféle Tractamentom. Mind ezekből a' jövő elztendőre talám a' IV első Darabok ki fognak jöni. Lesznek benne Clavirra való Kótázások, képek, 's a' t. Előre jelentem azért, hogy a' fordított munkák' fordításába valaki a' Tudós Hazafiak közül belé ne kezdjen.

Csokonay Vitéz Mihály.

*Az egészséges Hosszú Életről való szabad
Elmélkedések 's a' t.*

Kolosvárátt 1792. 8-ad rétb. Ezen Munkának három elsőbb részeiben az Egészséges Hosszú-Eletnek kiváltképenvaló akadályai summásan le rajzoltattak: a' negyedik részben pedig út és mód mutattatik, miképpen lehessen azokat el hárítani.

I. Rész szól az egészséges Hosszú-Eletről való bal vélekedésekről, mint első Akadályról. Ezen Résznek I. sz. Szakaszja szól a' Hosszú életéről, mellyben ezen kérdésnek, vallyon az Isten teremthette volna é az embert úgy, hogy örökké éljen? meg vizsgálása után; az Hosszú-Elet, ötventől fogva százig való Elztendőkre határoztatik. lev. 6—11.

II. Szakasz. Az egészségnék mivóltáról. Itten elő adattatik, hogy ezen hat dolgok, u. m. 1. az Aer, 2. az Étel, és Ital, 3. a' Mozgás, és nyúgvás, 4. az Alom és vigyázás, 5. a' Testnek tisztulási, 6. az Indulatok, mint legyenek, az egészség' fenn tartásának, vagy meg bomlásának, a' velek való jó, vagy vissza élés által, eszközei. lev. 11—21. Már az III Szakaszban meg vizgáltattnak a' Bal-vélekedések, mellyek is ezek: I. Akármint reguláz-

tassék az élet, meg nem hosszabíttathatik az, csak ugyan el jő a' halál a' maga idejében. lev. 21—25. 2. A' mértékletes élet csak némely részeinek való követése. lev. 25—27. 3. Az orvosságokra való támaszkodás, 27—29. 4. Bizonyos orvosságokhoz való ragaszkodás. 29—31. Ezen Bal vélekedések az okoskodásból, és tapasztalásból megtízáfoltatnak.

II. Rész. A' Nevelésnek hibáiról. Ezen Résznek I. Szak. meg mutattatik, melly igen nagy befolyása legyen annak az egészség dolgába, 1. az egymást nem szerető, 2. a' gyenge, 3. az erköltstelen Személyek öszve kelése, 4. az Anyáknak terhes állapottyokban való helytelen tselekedetek. lev. 31—35.

II. Szak. Elő számláltatnak tulajdon a' nevelésbéli hibák. 1. Az eledelnek minéműségére, 2. 3. mennyiségére való nem vigyázás, 4. a' friss levegő égre való ki menetel tilalmazása, 5. a' jó tanács megvetése, 6. 7. a' felettebb való gondoskodás, szeretet, kedvezés. 35—46.

III Rész. Az Erköltstelenségről. I Szak. az étellel, és itallal való vissza élés. Henyélés, dologtalanság 46—55 lev. II. Szak. A' Bujaságról; hogy ez vagy igen bőv mértékben, vagy nem a' maga idejében, vagy nem a' rendes utakon, vagy tiltáttalan izemélyekkel gyakoroltatván, az embert egészségétől's életétől meg fosztja meg mutattatik. 55—65. III. Szak. Az egészség ostromainak lenni meg bizonyíttatnak 1. az indulatoskodás, 2. a' kevélység, 3. a' fősvénység, 4. a' vakmerőség. lev. 65—72.

IV. Rész. Arról tanít, miképpen lehet, a' leirt Akadályokat el hárítani. Ezen tizélra három dolgok használnak, mellyek e' következendők:

I. Szakasz. Az egészség' természetiről jobb móddal való oktattatások, és ezen Tudomány-
nak tanittatása. 73—81.

II. Szakasz. Hogy a' Tudományok helyein mindenütt egy Ispotály állítassék, hogy a' betegek orvoslása alkalmatosságával, az Eklésiai Hivatalokra készülők, az Házi eszközökkel való orvoslásnak módját tanulják 82—89.

III. Szakasz. A' jó példa adás, és a' jutalommal 's ollykor büntetéssel való serkentés. lev. 89—95.

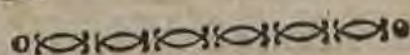
Az árra ezen hasznos Könyvetskének 15 kr. Találtatik Bétsben, a' Magyar Hírmondó Iróinál. Pesten, Könyváras Weigand Urnál. Kolosváratt, Könyvnyomtató Hochmeister Urnál. N. Enyeden, a' Kollégium' Bibliothekáriussánál.

Nevelésről való Catechismus avagy Közönséges és akárki által meg érthető Nevelés, Irattott Frantzia nyelven Chatelain Henrik Abrahamtól Németből Magyarra fordittatott Kazinczi János Maróti és Dömösi Predikátor által.

Minden érzékeny szív kívánnya az Ifjúság jó nevelésének módját tudni, botsátattak is már ezen tárgyról, kíváltképpen a' jelen való században sok derék munkák világosságra: de azért nem következik, hogy az erről szöllő újabb, 's derekabb munkák örökösen a' setétségben maradjanak, az arany és ezüst maga természeti valóságában setét és komor test, hanem mennél jobban palléroztatik, annál szebb annak külső színe, annál jobban kap azokon a' szem. Ahozképest alázatossan jelentem a' N. Publicumnak, hogy én ezen munkát, világ eleibe kívánom botsátani, hogyha tsekély foglalatosságom által használhatok Nemes Hazának és Nemzetemnek. Hogy pedig ki ki jó eleve tudhassa, minémű munka legyen ez, ide teszem a' Tigurumi tudós Társaságnak erről való ítélet tételét: „Nulla fere est arbor, quae non tortuosa fiat, si cultura desit. Ezt a' nevelésről való elmélkedést, a

melly a' Nemes Publicummal közöltetik, a' bődög emlékezetű Chatelain Henrik Abrahám Úrnak, a' ki Amsterdamból való, kell köszönni, olly férfinak, a' ki a' mig élt, nemes érzékenységei és virtusai által sok izben ki nyilatkoztatta, és talentomai 's köz jóra tzelőző erőlködései által elegendőképpen ajánlotta. Ő ezt először a' maga tulajdon familiájának neveléséért ké-szítette; de midőn a' Harlemi Túdós Társaság 1765-dik esztendőben, ezt a' fontos kérdést jutalomra fel-tette volna: Mellyik a' leg jobb mesterség a' gyerme-keknek lelkét és szívet formálni, hogy ők hasznos és szterentsés emberek lehessenek? tehát ő közlötte ezek-nek ezt az elmélkedést ilyen tzim alatt: *Ex paterno amore, ac in utilitatem civium et humanitatis.* — A' leg meg világositottabb tagjai ezen Társaságnak, győ-nyörködéssel és helybe hagyással vették ezt a' Chate-lain Úr munkáját; meg esmérték sok köszönettel az ő vigyázóságát és gondosságát, hogy hamarabb lehetne azoknak igyekezetén könnyíteni, a' kik a' gyermekek nevelésében foglalatoskodnak, mint valamelly prédi-kátziót minden akadémiái regulák szterént kélszíteni. Nyert is volna ezért arany emlékeztető pénzt, ha a' jutalmaknak ki osztogatásában mindenkor a' voksokat fontolnák meg, de tsak meg számlállyák azokat, és így ő tsak ezüst emlékeztető pénzt kapott. Az ő el-mélkedése Frantziául nyomtattatott ki, és a' Társaság-nak elmélkedései közt Belga nyelvre fordittatott. — A' rendkívül való nagy és jó szívé helybe hagyás, a' mellyel ötet a' Publicum vette, arra indította a' Fran-tzia Túdósokat, hogy egy derekabb és meg jobbitatott ki adást állitanának elő, a' mellyből mi itten a' fordítást a' Nemes Publicumnak ajánlyuk a' szíves bé vé-telnek reménysége alatt, és hogy ez sokaknak, egy hasznos nevelésről való kézi könyv fog lenni, melly-nek betsét nem a' font, hanem a' helyyes itélet tétel-nek mértéken kell keresni 's a' t. „En tehát a' Ti-gurumi Német ki adás szterint fogom ezen igen hasz-nos és szükséges munkát ki adni. és mennél előbb köz-teni az Érd. Publicummal, melly ha mind ennek, mind az Uránia felől való Társaságnak, és annak drága Fautorainak tetizeni fog, méltóztassanak engemet tu-dositani, illy adresse, avagy útasítás alatt: A' Mon-sieur, Monsieur Antoine Andrassy Curé à Dömös, pour Mr Jean Kazinczy Ministre de l' Eglise Reformée, à Maroth.

Magyar Hírmondó.

39.

Költ Bétsben, Sz. András-Havának (Novembernek)
11 dik napján, 1794-dik Esztendőben.

Hadi Környürlállások.

Moguntziába, Oct. 23-dik napján, nyóltzvan ágyúk érkeztek, 's még meg annyik varattattak, mellyekkel hatszázra telendő vala az oda rendeltetett ágyúknak száma.

Moguntziából Oct. 30-dikán: — „Közel vagyon hozzánk az ellenség: de tsendesen viseli magát. — A' Kolóniai Választó-Hertzeg' Katonái, tegnapelőtt ide érkeztek: érkeztek, más Német-Országi Rendeknek fegyveres-népeik is, mellyek, egy részét formálták, Ts. K. Feldmarschallieut. Melas' Korpussanak.“

Eggy Kurír érkezett Bétsbe, ez előtt négy napokkal, 's azt beszéli, hogy mikor ő el indúlt; már akkor erőssen ágyúzta az ellenség Moguntziát.

Rheinfels, eggy magas kö-sziklánn épült Vár, Koblentz és Bacharach között; S Goar nevű Városotska mellett. Által ellenben fekszik vele, Catz vagy Neucatzenelnbogen nevezetű, igen erős Vár, eggy magas kö-sziklánn. Ezen mind

két Erösségeket, a' *Hessen-Rheinfelsi* Ház bírja örökség szerént: hanem a' *Hessencasseli* Haz, tart bennük katonai őrizeteket (garnizonokat.) — Oct. 26 dikán reggel, közel jöttek a' Frantziák, *Rheinfels*hez: de mivel ebből igen foganatosan tüzelt ki rájuk az Őrizet, egész délutánni egy óráig: nem akarták tovább szerentseltetni magokat; hanem előbbeni tanyájokra vissza-lődültek. — Oct. 27 dikén, *Rheinfels* felé indúlt a' *Hessencasseli* Landgráf, hogy meg-
 rakja a' *Rajna*' partját, fegyveres Néppel, azon a' tájjon. Vitt magával egy Testörzö lovas Reg. et; egy Reg. Huszárságot; egy Vadász. Bat. ont; egy gyalog Testörzö Reg. et; egy Bat. on gyalog Vadászokat; és tizenhét Batalion gyalogságot.

A' *Prussziai* Seregből is elébb nyomúlt ismét egy rész, a' *Rajna* felé: a' más rész pedig, olly sűrűen fekszik a' *Ménus* (*Mayn*) vize két partjain; hogy egy Házban, harmintz, 's több Pr. Quártélyosok is vagynak.

St. Goart is meg-kísértették alkalmas számú Frantziák, Oct. 27-dikén: de kén-telenek vóltak, nagy siettséggel venni vissza-útjokat, *Ober-Wesel*, és *Bacharach* felé. „A' *Hessencasseli* Landgráfnak egy Vadász-Hadnaggya utánnok mérészlett indúlni hat emberrel, 's *Ober-Wesel*ben el is ért néhányat közzülök, kiknek Elöljárókat, minekutánna haszontalanúl kínálta volna pardonnnal: meg-ölte saját kezével.“

Mannheimből Oct. 30 dikán: — „*Friesenheim* - és *Mundenheim*nál nem szünnek meg erősebbíteni magokat a' Frantziák. Tegnapelőtt, sántz-készítéshez fogtak *Oggersheim* előtt is, és a' tsinált-út mellett. A' sok Munkások, nagyobb részént Katonák. — Környékeinken hét, vagy nyóltz száznál nem megy fellyebb a' Frantziák száma. “

Ehrenbreitsteinből Oct. 30 dikán: — „Mindenek téli Quártélyra oľzoknak. — A' Frantziák ezt kiabállják által *Koblentz* mellől: *Reposons nous, reposons-nous, Camarades!* (Pihenennyünk Pajtások! pihenennyünk.)

Frankfurtból Nov. 3 dikán: — „A' *Koblentzi* Frantzia Generális — *Marceau* nevezetű — által - küldötte az Adjutánsát, egy Hadi Kommisszáriussal együtt, *Is. K. F. M. L. Melashoz*, olly izenettel: hogy szünnének meg egy ideig az ellenségeskedéstől. *Melas* Generális azt válaszolta, hogy nem tellyesítheti magától, *Marceau* Generálisnak kívánságát; hanem jelentést fog erántta tenni Tsászárnak Ő Felségéhez: 's mihelyt feleletet vejénd: el nem mulatja, az eránt való Tudósítását leg-ottan által-küldeni *Koblentzbe*. Azon közben egyik Fel se' háborgatja a' másikat “

Frigyes Belgyiomból —

A' *Hollandiai* Rendeknek leg-nagyobb része, arra határozta magát, hogy nem kell

el-öntetni vízzel a' Tartományt, és ezen Végzéssel igen sietve küldötte *Fagel* Nótáriussát *Londonba*. El-követnek azonban a' Rendek mindent, valamit csak tehetnek, a' rendeletlenségeknek meg-gátolására. Szorossan meg-tiltottak a' többek között, eggy Nyomtatványt, mellyben, *Marcus* nevezetű *Lejdai* volt Polgár-mester, hivatalyáról lett le-mondását, 's ezen tselekedetének indító-okait tette közönségesekké. — A' melly fenyegetődző Inflántziáról, írtuk vala a' múltt postán; hogy négy-ezer *Amsterdami* Polgároknek neveik alatt nyújtódott-bé a' Magistrátusnak, azt hánytorgatták a' Bé-adók, hogy az *Orániai* örökös Hg; és az *Anglus* Király' Második Fia, — az úgy nevezett *York* Hertzeg — meg-fordulván kevéssel az előtt *Amsterdamban*, arra befzellették reá a' Magistrátust, hogy katonai óltalom alá vétetődjön *Amsterdam* Városa. — Minthogy az említett újjmódi Inflántzia, leg-először, az úgy nevezett Patrióták-Társasága palotájában subscribálódott; és ezen Társaságnak össze-gyülekezései, rosz következésektől való tartásra kezdettenek alkalmatosságot szolgáltatni: ezen okból 17-dik Octóberben, körül-vétette a' Magistrátus, Katonákkal, a' Társaság'-házát; össze-kerestette; el-vitetett belőlle minden Írásokat; 's az ülő-szálát bé-záratta: más nap pedig (Oct. 18-dikán) halálos büntetés alatt meg-tiltott minden Nép-társaságokat.

Hágából Oct. 25-dikén: — „*York* Hertzeg' fő-quártélyya, *Arnheimba* szállítódott által, *Nimmwegen* (*Nymegue*) Városából, mellyet már most ostromolnak a' Frantziák, eggy igen tüzes, és véres hartz után, melly, 19 dik Octóberben történt, *Drutennek*, 's a' *Vael* vagy *Vaal*; és *Móza* vízei' izigetjének környékein.“

Spanyol Országból. —

„*Navarra*, négy-ezer Katonákkal kívánta könnyíteni maga részéről ezen hadfolytatásának terhét.“

A' Frantzia Közőnséges-Társaságnak minden különös Gyülekezeti, meg-inneptették Octób. 21-dik napját, azon való örvendezéseknek nyilatkoztatására, hogy nints többé külső ellenség a' frantzia földön.

Warsónak, az Oroszok által lett elfoglaltatásáról, meg nem bizonyosodott még eddig a' hír: hanem a' leg-újabb Tudósítások, megént emlékeznek az Oroszoknak eggy győzedelmes ütközetjéről, mellyben, három-ezer Embert, húsz ágyút, és négy Generálisokat vesztettek — a' mint íratik — a' Lengyelek *Varsónál*,

Frantzia Ország.

A' Jákobínusok' hatalmát le-rontó Végzését, a' Nemzeti-gyűlésnek, nem hagyá bezzeg szó nélkül a' *Párisi Jákobínus Klúb*. Keményen szemekre hányta *Raiffon* nevű Tag, *Billaud-Varennesnek*, és *Collot d'Herboisnak*; hogy ott ültek mint Tagok

a' Nemzeti-gyűlésben; még is el-halgathat-
ták egy olly Végzésnek meg-állíttatását.
Lejeune nyilván kívánta, hogy adják okát
vétkes halgatássoknak *Billaud* és *Collot*.
Ezek, azzal mentették magokat, hogy őket,
Robespierre' Kontínuátorinak (Folytatói-
nak) kiáltják: az ellenkező Fél: nem va-
la tehát tanácsos szóllaniok. — *Crassut*,
azt mondotta a' Végzésről, hogy annál fog-
va, még erőssöbödnek egy grádussal,
a' Népi-társaságok. Leg-nagyobb ellenve-
tés völt — *ügymond* — eddig ezek ellen,
hogy egynehány személlyek által engedik
magokat vezéreltetni. No, hiszem már
most, minden Írás, a' melly ki-fog menni
ezen Kerületből, subscribálódni fog, az
azt helybe-hagyándó minden bátor-szívű
Emberök által: és ha a' nyúl-szívűek, nem
akarják alája tenni annak a' magok nevei-
ket; nem fognak kényszerítödni. A' Szabad-
ság, nem óltalmaztathatja, 's nem is akarja
magát óltalmaztatni félénkek által. — A'
másik rendelése ezen Végzésnek az: hogy
a' Belső bátorságra ügyelő Kommisziónál,
és a' Törvényshékeknel lévő Nemzeti-Ágens-
hez küldjétek Társaságtok'-Tagjainak lai-
stromát. Már meg-elöztétek Ti, a' Nem-
zeti-gyűlésnek ebbéli kívánságát: midön
Végzést hoztatok, Tagjaitok' laistromának
ki-nyomtatattatása eránt. Nem azért jövünk
mi ide, hogy el-dugjuk magunkat: hanem
hogy védelmezzük a' Nép' hasznait. Kí-
vánom, hogy a' levelezésre ügyelő Depu-

tátzió által, kerestetni kell olly útat és módot, a' mellyen továbbra is folytathassa ezen Társaság, a' Közönséges-Társaságnak más Népi társaságjaival való levelezését, a' (N. Gyülési) Végzésnek meg sértése nélkül. — *Mau re*, azt javasolta, hogy egy jegyző könyvet kell készíttetni naponként, a' melly, igazán adjon számot a' Társaságnak Üléseiről. Ezen eszköz által — *ügymond* — levelezni fogtok a' Közönséges-Társaságnak több Ofztályaibéli Rokonaikkal: bizzátok ezen jegyző-könyvnek írását, ollyatén személlyekre, a' kik, alkalmatosok az oktatásra; nem pedig afféle gyenge Emberekre, kiknek nints elegendő bátorságjok, az Igazságnak ki-mondására. — *Bassal*, szükségesnek ítélte, a' Végzés' értelmének egész ki-fejtését, hogy annak tökéletes igyekezettel való végre-hajtása által, meg-hafzontalaníttassanak a' Végzés' sürgetőinek, és eszközlőinek szándekjaik. Igen nagy számmal mondotta lenni, *Bassal*, a' fog házakból ki-botsátgató-dott Árilstokratákat, kik, vermet ásnak a' Szabadság' és a' Nemzeti-gyülés alá; midőn a' Népi-társaságok, azt írják a' Nemzeti-gyülésnek: hogy el ne ofzollyon addig, míg ingadozatlan fundamentomra nem helyhetendi a' Közönséges-Társaságot. — „Meg ne háborodjatok azonban — *így folytatá beszédjét Bassal*. — Szabadságnak 's Egyenlőségnek Baráti! Nem alattosnít Titeket ezen Végzés, hanem meg-foszt-

ja a' Nagyra-héjjazókat, azon eszközről, mellynél fogva, hatalmat építhetnének fel magoknak, némelly Embereknek könnyen-hívőségénn. A' Ti levelezéstek, fog lenni ezen helyről, a' honnan most én beszéllek, és a' Ti Jegyző-könyvetek által. Ha némelly maganos Leveleket kell írni, más Társaságoknak: nints olly Pátrióta, a' ki, alája ne írja nevét az afféle Leveleknek, és ki ne nyilatkoztassa szívének érzéseit. Látjátok Polgárok, hogy ez a' Végzés, meg nem háboríthatja a' Patriótákat. Az első Nemzeti gyűlés is, mellynek munkája vala, az 1789 dik eszt. béli Konstitúzió, szinte hasonló Végzést hozott ehez, 's még is az éppen meg nem gátolhatta; hogy szorosan ne egyesítenék a' Népi-társaságok magokat, a' Szabadságnak meg-tartására. Kívánom annakokáért, hogy a' levelezésre ügyelő Deputátzióval, módját kell találtatni, hogy' lehessen úgy levelezést folytatni a' Népi társaságokkal, hogy a' (Nemzetgyűlési) mai Végzésnek rendelkezéseiből, egy is meg ne sértődjék. — *Goujon* így szólott: „Jóllehet, a' szóban forgó Végzés, nem éppen olly rossz a' Pátriótáknak, mint kívánták volna némellyek: ki tettzik mindazáltal belőlle, hogy a' Népi-társaságok eránt való köz vélekedés meg-zavaródott Nem sokkal ez előtt. a' volt a' kívánság: hogy el kell petsétegni ezen Társaságnak Írásait. Hogy ezen szándék el nem sülhetett: már most annyiban határozódott a' kívánság: hogy

el kell vágni a' Pátrióták között való minden közösülésnek és atyafiságnak fonálát. Ha sikeretlenekké tette valaha a' Nep-el-lenség-inek Fel-tételeiket, a' Frantzia gondolkodás: most történt az valójában, midőn a' Nemzeti gyűlés, közzé iktatta az eleibe terjesztődött Végzésnek ezt a' szót: közönséges, vagy öf-fe-ve-tt név alatt való levelezés (*Correspondance collective*). Polgárok! ez a' Végzés, azon Könyvetskének szüleménnye, mellyek, naponként omolnak Világ eleibe a' Népi-társaságok ellen: azon Embereknek munkája, kik azt akarják, hogy egy millió korhelek, huszonnégy millió dolgos, és a' Közönséges-Társaságnak hasznos Polgárokon uralkodjanak. Ismét is azt mondom, hogy ha a' Népi-társaságok erántt való köz-velekedés, meg nem zavaródott volna: soha ez a' Végzés, Törvényé-tétel végett, eleibe nem terjesztetett volna a' N. Gy. nek. Polgárok! már a' Törvény meg-vagyon eggy-szer, tartozunk annak alája botsátani magunkat: de meg kell emlékezni rólla a' Népi társaságoknak, hogy az Árisztokraták győzedelmeskedtek, hogy tsata-mező nyílt a' Vétek és Virtus között; eggy Pátriótá se' alugyon el addig ágyában, míg így nem szólott magában: „Szükség, hogy a' Szabadság, és Egyenlőség, győzedelmeskedjenek.” — Én, ha kívántatni fog: kész vagyok vérem' ontásával is eszközteni ezen győzedelmet. — *Fayau*, azt mondta:

hogy, bár mint igyekezzenek is a' Kontra-revolúciónisták le dönteni a' Köz. Társaság' alkotmányát: szándékjokban mindazáltal nem fognak boldogúlni. Avagy — *úgymond* — a' Népi társaságok, mellyek úgy tartatnak már ma, mint *Szerzetesi és Arisztokratai* intézetek, meg szüntek e', a' Tisztviselőkre vígyázó *Nép szemének* lenni? Kívánom, hogy a' levelezésre ügyelő Deputátzió, adja vélekedését eiránta, miképpen levelezhessünk úgy, a' Közöséges-Társaságnak több Ofztályaibéli Atyáink-fiaival, hogy a' Törvényt meg ne sértsük. — Örvendezett a' Klúb; és a' több ízben említett Fel tétel, által-adódott a' levelezésre ügyelő Deputátziónak. — Ezek Oct. 16-dikán, és így mindjárt a' N. Gyűlési Végzés' szűletése' napján történtenek.

Oct. 18-dikán, másuvávaló Jákobínus-Klúboknak leveleik olvasódtak fel a' *Párisi Klúbban*, melly levelek, magános név alatt íratattak vala ugyan már: de azért nem vóltak kevésbbé foganatosok, mint-ha közönséges név alatt íratattak vólna. P. o. a' *Pari Klúb'* nevében írt egy Tag, a' ki személlyesen tette alája a' maga nevét a' levélnek, mellynek e' vólt a' foglalatja: hogy az ő velle együtt Társaságot-formáló Jákobínusok, olvasván a' több Jákobínusoknak *Circuláréjokat* (Kerülő-írássokat) látták, hogy az abban ki nyilatkoztatott gondolkodás' fundamentomai, tökéletesen meg-eggyeznek az övéikkel,

a' Nemzeti-gyűléshez viseltető tiszteletjekre, 's ragaszkodássokra nézve. — Nagy katzajt ütött a' *Párisi* Jákobínusoknak egész gyülekezete, midőn hallotta volna illy elmés maga-fel találását a' *Pau* Klúb-
nak: és több húzomban meg-újjította örvendező hahotálásait. — A' *Grenoblei* Jákobínusok, száz huszonnégy óránnyi járó földre laknak *Páristól*, dél és napkelet között, még is meg-tudták eggynehány órák alatt a' N. Gyűlés' Végzését, kétszég kívül *Telegráf* által: eggy tehát közölők, meg-küldötte maga neve alatt, eggy más Tag-Társának hosszú Beszédjét, a' *Párisi* Jákobínusokhoz, melly Beszédben, panaszkodik az Orátor, azon újj Faktzió (Felekezet) ellen, melly, a' Népi társaságokat el-akarja rontani; panaszkodott azon elnyomattatásról is, melly alatt nyögnek a' Párioták; és a' Szabadságról, mellyet nyernek az Árifztokráták. Minekutánna több illy panaszok is forgottak volna fenn a' Klúbban: ki-neveződtek végre öt Tagok, a' fogságban ülő Páriotáknak óltalmazására. Eggy ezen öt Tagok közül, a' már fellyebb említett *Maure* is, a' ki, fenn-akadt rajta, ha vallyon nem lessz e' az ő ki-rendeltetések, ellene, a' N. Gy Végzésének, melly, a' közönséges név alatt való munkálódást meg-tiltja a' Társaságoknak. Ezen nehézségét *Maurenak*, el-ozlatta egy Kollegája, következő szavaival: „Nem a' Társaság rendel, 's állít ki Titeket Vé

delmezőknek; önnön magatok vállaltok magatokra ezen kötelességet; 's nem tesz egyebet a' Társaság; hanem tsak megnevez Tiiteket a' Népnek. "

Sok nemeit az eleségnek, p. o. húst, tojást, vaját, 's a' t. vagy éppen nem, vagy igen szűkös lehetett kapni *Párisban*: hanem a' mint mostanság írják, nem olly ritkaságok többé azok, a' *Párisi* piatzokon. Drágák ugyan felette nagyon; de, a' Nemzeti-gyűlés, szenvedhetőbbnek tartja: hogy, bár ha sok pénzen is: tsak ugyan lehessen valamit kapni: mint sem hogy a' Publikum, fogatkozást lásson mindenből: és ugyan ebből a' tekintetből, fel-hagyott azon Törvényeknek sürgetésével, mellyekben bizonyos árrok-vagyon szabva az eleség' nemeinek.

Elegyes Tudósítások.

Török-Országból, következő summájú Tudósítások érkeztek *Trieszbe*, Oct. 24-dikén: — „Sokszor tanátskoznak a' Török Ministerek, mind egymás között; mind pedig más Hatalmasságoknak *Konstantinápolyban* lévő Ministerjeikkel is. — *Moldva* és *Oláh-Országokban*, tsupán annyira való gabona hagyatott meg a' Lakosoknak, a' mennyire el-múlhatatlanúl szükségjek vagyon magoknak: a' több rész, fel-szedődött tollók, Magazínomokba. — Száz, ágyúzó (bombardier) hajóknak, a' jövő Mártziusig, egészen való fel-készítte-

téssek erántt tétetett rendeléseket a' Nagy
Úr. “

Rómából Oct. 17-dikén: — „Meg-
újította Pápa Ö Szentsége, azon buzdítá-
sát, hogy a' kiknek ezüst-portékáik vagy-
nak, adják-be azokat a' Pénz-verő-házba,
száztól négy interesre. — Olly értelmű
Rendelést is tétetett közönségessé, hogy a'
melly ezüst-portékák, tizennyóltz hónapok-
tól fogva hevernek a' Zálog-házban, adód-
janak onnan a' Pénz-verő házba. “

A' *Nápolyi* Király, igen szoross tilal-
mazó parantsolatot adott ki ismét a' *Ha-
zard* (*Vakmerő*-) játékok eránt.

Szitzília' szigetének lakosai arra kéri-
k F. Királyokat, hogy az ő közöttök lévő
tiszségek, született *Szitzíliaiak*nak adódja-
nak ezentúl mindenkor.

Genuából Oct. 15-dikén: — „Az itt
Frantzia Követséget viselt *Tilly* Polgár,
mihelyt innen *Vado* Városunkba érkezett:
mindjárt rabbá lett; és az ott lévő Fran-
tziák által, katonai őrizet alatt küldődött
Párisba. Torkára forrott, hogy olly tü-
zesen ki-kelt vala itten, három Személlyek
mellett, a' kik, *Genuai* származásúak: ha-
nem, a' Frantzia Követségénél vettek szol-
gálatot, és úgy meg-bántották, mind szó-
val, mind tselekedettel Hazájokat, hogy
F. Kormányshékünk kéntelen vólt őket el-
fogatni: és *Tilly* Polgár eránt *Párisba*
írni.

Svéd Országnek Fő - Városából Stokholmból, Oct. 25 dikén: — „A' Királyi Felség, eggy Emlékeztetést intézett minden Alattvalóihoz, és azt a' Prédikállószekekből olvastatta el itten tegnapelőtt. — Szóll a' Király ezen Emlékeztetésében, mindeneknek előtte arról a' gondoskodásáról, melyet, országlásának kezdetétől fogva, fordított a' *Svéd Nemzet'* külső békességének fenn-tartására; számlállya továbbá: hogy a' prés-szabadságának nagyobbítása által, útat nyitott a' hasznos világosodásra, tökéletesebben meg-esmértetvén a' Népet, maga kötelességeivel, és jussaival; — hogy a' bántást okossan meg-botsátó nagy lelkűségnek hathatós példáját adta, midőn meg-kegyelmezett ellenségeinek; — hogy a' gyengébbeket, és az ősi érdemekkel nem tekinteteskedhetőket, meg-mentette a' Hatalmassabbaknak el-nyomásától; — hogy egész erejéből igyekezett fel-keresni, 's megjutalmaztatni a' Virtust, 's alkalmas személyeket állítani elő a' Státus' szolgálatjára; — hogy a' lakosok' szorgalmatosságának éleltésére, és a' Nemzet'-adosságainak léjjebb szállíthatása végett, határt szabott az étel, ital, és öltözködésbéli kártékony bujálkodásnak, melyet a' külföldi termések, és készítmények származtattak bé az Országba; — hogy ő maga, legszembetűnőbb példáját igyekezik adni, a' takarékoságnak; — hogy a' kereskedést,

öltalma alá vette, 's a' hasznos mesterségeket virágzásba hozta; — hogy végre a' Közönséges - Kintstár mellé, rendes Számvevő, 's Számtartó Tiszteket rendelt; és ekképpen bátorságossá tette, az azzal való jó-lelkű bánást. “

Ezek után olly summájú kívánságát jelentí a' Király: hadd biztathassa ő magát minden Alattvalóinak szeretetjekkel 's engedelmességekkel.

Béts.

A' Ts. K. Familia' Titkos-Leveléinek Fő Gondviselője, Ts. K. Udvari Tanácsos *Schmidt* Mihály Ignátz Úr, nem vihette tovább 3 dik *Ferdinánd* Császár' idejénél, az általa Világ eleibe bocsátatott, és közönséges kedvességet nyertt Németek' Historiáját: mert ezen Hónapnak első napján, véletlenül el-enyészte, életének 59 esztendejében. Szokása vala t. i. a' boldogultt Férjfiúnak, déli álmot alunni: le-feküdt tehát az említett naponn is, meg-hagyván Inassának, hogy bizonyos idő múlva felköltené. Az Inas oda megy a' ki-szabott idő-pontkor Urához, hogy majd felkölti, 's hát halva talállya.

Az *Alsó Rajnai* Német Kerületnek elfoglalt rélzeibe, egy Hirdetmény által hívja vissza, Fr. N. Gy. si Kommisszárius *Gillet*, az el-szaladt Lakosokat. Hirdetményébenn illy ki-fejezésekkel él a' többek között: „A' Fr. Nemzet, szabadsága ol-

talmazására fogott fegyvert, mellyet le nem fog elebb tenni, míg ellenségei is le nem tesznek, az ő el-nyomására szélező szándékokról. A' Fr. Nemzet, nem akarja, a' más Nemzetek igazgatását illető dolgokba elegyíteni magát."

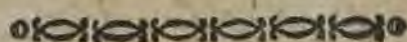
H í r a d á s.

Szombathelyről, el-tűnt két hónapokkal ez előtt, eggy 12 esztendő, — elég szép formájú Ifjatska, *Csepregi Horvát József* nevezetű. *Kőszeg*en árvának adta ki magát; mindazáltal tsak ugyan meg-értette az Attya, — *Csepregi Horvát János Úr*; — *Kőszegen* való létét Fiának: 's utánna is indúlt azonnal. Hallván a' Fiú, hogy *Kőszegen* vagyon az Attya: el-szökött előlle *Kőszegről* is, és azolta hol légyen, nem tudatik. Kérettetnek minden Ember-társaink, hogy ha valami bizonyost tudhatnak, ezen maga javát most nem értő Gyermekek felől, ne terheltesse nek jelentést tenni, akár a' meg-sebhedt szívű Szüléknek, kik, *Szombathelyen* laknak; akár, az ugyan *Szombathelyen* lévő TT Domínikánus Pátereknek. Eggy illy valóságos Emberi tselekedeteket, külső jó jutalom is fogja követni a' belsően kívül.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

40.

Költ Bétsben, Sz. András-Havának (Novembernek)
14-dik napján, 1794-dik Elztendőben.

Hadi Környűllálások.

Frankfurtból Nov. 4-dikén: — „Tegnap estve az a' hír futamodott itten, 's má már hitelesedni is kezd, hogy *Rheinfels Vára*, kemény ostromlások után, a' *Fran-tziáknak* meg-adta magát, némelly fel-té-telek alatt, ezen Hónapnak első éjtszaká-jánn. “

Frigyes - Belgyiomból —

Hágából Oct. 25-dikén: — „Mint-hogy a' földünkön lévő *Ánglus Katonák*, újj okokat szolgáltattak *Belgáinknak* sok

U u

panaszokra: tehát ezeknek hathatós meg-
orvoslására; nem különben a' Frantziák el-
len meg-kivántató óltalom-munkáknak is,
szorgalmaztatása végett, *Utrechtbe és Arn-*
heimba utazott innen, Helytartó Hertze-
günk. “

„Nem csak maga az *Orániai* Hertzeg;
hanem ennek első-szülött Fia is, fel-áldoz-
ta ezüst-készületeit, a' Haza' szolgálat-
jára. “

Arnheimből Oct. 24-dikén: — „*Ny-*
megue (Nimmvegen) Városa mellett, vere-
kedés vólt tegnap előtt az Elöljáró Sereg-
osztályok között. Úgy halljuk, hogy ezer
Frantziák maradtak ez alkalmatossággal a'
tsata-piatzonn. “

„Eggy az el-fogott Frantziák között,
tizenöt-ezer főből állónak mondja, a'
Nimmvegen, és *Grave* között lévő Fran-
tziáságot. A' *Nimmvegeni* Sántzok megett
Walmoden Generális áll, *Anglus*, *Hanno-*
veránus, *Hasszus*, és *Hollandus* Katonák-
kal. Reménylyük, hogy nem eggy kön-
nyen hathat által az említett sántzokon az
ellenség. Ha által találna rontani: úgy
a' mi Népünk, fogja magát vonni a' *Grep*
Sántzok megé, mellyek, jó-forma erős-
ségűek. “

A' *Kolóniai Választó Hertzogségnek*
Rheinberg nevű erős Városából, Octób.
25-dikén: — „Tegnap-előtt és tegnap,
szakadatlanúl tüzes golyóbisokat durrog-

tattak bé a' Frantziák, *Hollandiai-Geldriának Venlo* nevezetű erőss Városába. A' *Venloi* Komendáns, szerentsét próbált az ellenségre való ki-rontás által, melly, olly foganatos lett; hogy a' Frantziák sok Embert és két ágyút vesztettek: Fogságba is estek közöttök eggynehány százan. A' sebessek, *Creveldhe*, és *Geldria* (*Guel-dres*) Városába vitettek. Ámbár ez úttal szolgált is a' szerentse: még se' lehet reményleni, hogy sokáig tarthassa magát *Venlo*. "6

(*Guel-dres* vagy *Geldria* Városa, négy óránnyira fekszik *Venlo*-tól, észak és napkelet között; *Rheinberg* pedig, tizenhat óránnyi járó földre dél és napkelet között, *Geldria*-tól.)

Wesel Városából (melly, *Geldriától* öt óránnyira esik, észak és napkelet között.) Oct. 29. dikén: „Tegnap dél-előtt ide érkezett *Clerfayt* Generális, 's innen tsak hamar *Rées* felé indult, a' melly Város, hat óránnyira esik tőlünk, észak és napnyugot között: hanem már ma reggel, ismét vissza érkezett onnan ide. Tegnap dél-után ide érkezett a' *Kolóniai* Választó Hertzeg is; és estve felé tovább folytatta útját. "6

„Tegnap, össze kaptak a' Forpóztok egymással, a' *Rajná*nak másik oldala felől való szomszedságunkban. A' puskázás, délelötti kilentz órától fogva, tartott tizenegy óráig; a' midőn vissza-vonta magát az ellenség. "6

„Úgy hallyuk, hogy *Prusszus* Vezér

Möllendorf Seregéből, tizenöt-ezer Embert fogna jöni vidékünkre. “

„A’ Ts. K. Fő-quártély, nem különben a’ környékünkön feküdt Ts. K. Sereg-osztály, *Hollandia* felé vette útját mai naponn. “

„Jól halljuk ide a’ nagy ágyúzást, melyet *Nimmwegen* ellen, már két napoktól fogva folytatnak a’ Frantziák. *Grave*-ről és *Mastricht*-ről semmit se’ tudunk. “

„Éppen most érkezik ide a’ híre, hogy *Nimmwegen*-nek külső sántzait, erőhatalommal akarták meg-hágni tegnap és tegnapelőtt a’ Frantziák: de vissza-veret-tek nagy veszteséggel. “

„*Venlo*-ról bizonyosnak mondatik, hogy kemény ellentállása után is, kéntele- nítettett végre meg-adni magát az ellen- ségnek. “

Ehrenbreitstein mellől Nov. 2-dikán :
„*Marceau* Frantzia Generális, el-ment *Koblentz*-ből, ’s kormányozása alatt volt Népét két tsapatokra osztván, egyiket azok közzül, *Bonn* felé indította; a’ másikat pedig *Hundsruck* felé, és onnan to- vább — a’ mint sokan vélekedtenek teg- nap *Koblentz*-ben — *Moguntzia* ellen. “

„Tsendességben vagynak e’ tájon a’ *Rajna* két partjai. Nagyobb bátorságnak okáért, el-vagynak paláncsolva a’ *Rajna* felől való környékei *Thal-Ehrenbreitstein*-nak, (melly *Városotska*, alatta fekszik *Eh- renbreitstein*, vagy *Hermannstein* Várának)

és az egész vidéken, mellyen téli quártélyba szállott Népünk, 's a' mellynek közép-pontja *Nassau*, Spanyol Sorompók vagynak fel-állítva. "

Olasz - Országból. —

Ts. K. Haditármester Gróf *Wallis*, 31-dik Octóberben útasította *Acqui* Városából, a' maga leg-utolsó Tudósítását, mellynek summája oda megy ki: hogy több rendbéli Kémeknek híradásaik szerént, szerentsét akarnak próbálni, *Korszika* szigete ellen, a' Frantziák: melly végre, készen vagynak már egynehány hadi hajók a' *Tuloni* Ki-kötő-helyben, többek pedig nagy serénységgel készitődnek, és szárazra-való, egynehány ezerekből álló Katonaság is segregett *Tulon* Városához.

Nápolyból Oct. 28-dikán: — „Partjaink, a' Frantziák' bé-szállása ellen, elegendőképpen meg-vagynak erősítve. — F. Királyunk' rendelése szerént, nagy szorgalmatossággal készülnek hadi-hajóink. "

Turinből Oct. 29-dikén: — „Ö Felsége, (a' Szárdíniai Király) meg nagyobbította azt a' tőke-pénzt, mellyből, a' mostani háborúban el-esett Tiszteknek Özvegyeik és Árváik fizettetnek. — *Cherascore* kívül, *Mondovi* és *Asti* Városaink is nagyon erősítettnek. — Úgy halljuk, hogy bizonyos ideig meg-fognának szünni, egyesült Seregeink és a' Frantziák között, az ellenségeskedések. Innon némellyek bé-

kességet reménylenek: mivelhogy nagyon kívánnák azt. “

Lengyel - Országból —

Warsóból Oct. 31-dikén: — „ Az Oroszokról annyi bizonyos, hogy közelebb nyomulnak Városunkhoz mindúntalan; de mitsoda számmal? azt nem tudhatjuk. — Úgy halljuk, hogy némelly *Prussziai* Sereg-osztályok is vissza szándékoznak környékünkre. “

„ *Kosciuszkónak* meg-verettetése, 's el-fogattatása után, eggy Levelet útasított Királyunkhoz, *Orosz* Generállieutenánt *B. Fersen*, a' melly Levél' valóságos foglalatjának ez az értelme:

Felséges Úr!

„ A' *Kameknél* tartózkodott *Lengyel* Sereg-osztálynak egész vezedelme; nagy számú (*Lengyel*) Katonáknak, 's minden rendű Tiszteknek; nem különben a' Vezérnek, és végre a' Fő-Kormányozónak, az 1794-dik eszt. béli Revolútzio Fejének is (*Kosciuszkónak*) el-fogattatása: — ezek valának, tizedik Octóberi szerentsés történeteink. Meg-lévén felölle győzettelve, hogy *Felséged*, és a' *Lengyel* Közönséges-Társaság, vissza-léptek mostan, eredeti jussaikba: sietek, ezen törvényes Hatalomhoz folyamodni, minden *Orosz* Generálisoknak, Tiszteknek, Katonáknak, és Tselédeknek, nem különben a' Követség' Tagjainak; és az Affzonyoknak is szabadságjok eránt, kik, a' Nemzetek'-Törvényé-

re való minden tekintet nélkül, tartatnak fogságban. Ohajtom, hogy az én vezérlésem alatt lévő Korpushoz, hozódjanak ezek vissza, kiknek hamar lejendő visszaérkezések, nevelni fogja azon hajlandóságomat, melly szerént kész vagyok elkövetni részemről annyit, a' mennyi, engedődött nékem, 's fog töllem függeni. Reménylem, hogy még e' folyó esztendőben meg tehetem Felségednek, személlyes tiszteletemet, 's kérem már előre, hogy annak nyilatkoztatását, valamint azon érzéseimet is el fogadni méltóztassék, mellyekkel vagyok 's a' t. "

„ Erre a' Király azt válaszolta: hogy a' Fő-Kormányozónak el fogattatása, nem szakasztotta még végét a' dolognak, 's ötet se' indíthatja, attól a' Revolúziótól való elállásra, mellyre meg esküdt. Az *Orosz* foglyok' el-botsáttatása eránt való kívánságát *Fersen* Generálisnak, nem tellyesítheti másképpen: hanem ha tserét akar tenni a' Generális. "

Az *Oroszoknak* és *Prusszusoknak* győzedelmeikről, következő Tudósítások érkeztek *Bétsbe*: „ *Warsónak* *Prága* nevezetű külső Városához közel, el-fogták az *Oroszok*, 27-dik Octóberben, *Bujurszky* Generálissokat a' *Lengyeleknek*. — — *Bieberstein* *Prusszus* Generális, meg-verte, 28 dik Octóberben, *Wukrinovszky* *Lengyel* Generálist, 's el-fogta minden ágyúival együtt. — — *Prusszus* Generális, Her-

ezeg *Hollstein-Beck*, el-fogta *Karbovszky* *Lengyel* Generálist, két ezerrel magával, és hat ágyúkat is nyert ezzel az alkalmatossággal. Mikor? az nem íratik: hanem a' diadalom helye, *Johannesberg*, és *Putulsk* között vólt. — — *Orosz* Vezér *Suwarow*, fellyebb említett *Prága* nevű külső Városát *Warsónak*, harmadik Novemberben, meg-vette erővel. Le-ölt ezen győzedelmekor, öt ezer *Lengyeleket*, el-fogott hét ezerig valókat, és nyert kilentzvennégy ágyúkat. “

Orosz- Országból —

„ A' *Pétersburgi* Tudósítások szerint, újj Katonákat szedet a' *Tsászárné*, szélesesen ki terjedt Birodalmának minden részeiben. — Sok jutalmakat osztott már ki a' *Tsászárné*, *Octóbernek* 3 - dik napjáig is, a' *Lengyelekkel* tusakodó Generálissai, és Tisztjei között. “

Frantzia Ország.

Párisban, össze-állottak némellyek, és *Emberfzeretők-Társaságának* nevezetje alatt, tserfa-koszorút, 's *Russzónak* minden Könyveit tették-fel annak jutalmúl, a' ki, tulajdonképpen való szókat találánd a' *Lyonban*, *Arrasban*, és *Nantesben* véghez-mentt szörnyűségeknek hathatós előadására. Az *Újságok*-Expedíciójának helye, mutatódott-ki, a' hova lehet frankózni, a' kívántt Munkákat.

A' melly *Revolutzió*nális Deputátzió, *Nantes* Városában kegyetlenkedett vala

Robespierre' országglása alatt: következendő summájú Írást tett közönségessé, *Páris* fogságából, Octóber' vége fele: „Elég régen vagyunk már tsúfságnak, és gyűlölségnek tárgyai; a' szörnyű gyanúságok, mellyek némelly meg-történt dolgokon fundálódtak, ezer halálra kárhoztatnak bennünket, már régen, naponként; és a' mi minden szorongattatásainknak Okozója, mind ez ideig, maga-szabadságában van. Az az Ember, a' ki fel-hevítette a' mi Fejeinket; vezérlette mozgásainkat; arra hajtotta, a' merre akarta vélekedéseinket; 's igazgatta lépéseinket, tsendességben szemléli a' mi sírásunkat, 's kétségbeesésünket. Nem engedi az Igazság, hogy veszteglésben maradjon még továbbra is ez az Ember, a' ki vissza-élt a' mi hivségünkkel, a' mi meg-buktatásunkra; a' ki meg-mutatván nekünk azt a' méjséget, mellybe, vak engedelmességgel be-szöktünk az ő szavára, maga, felül-maradt a' méjség' szélén. Szükséges a' mi ügyünkre nézve, hogy meg-jelenjen a' Törvény-szék előtt *Carrier*. (Így neveztetik az a' Nemzet-gyűlési Tag, a' kiről fellyebb szólottanak a' volt *Nantesi* Rev. Deputátzió-nak Tagjai). — Meg-kell azt végtére tudni a' mi Biráinknak, és a' Népnek, hogy mi, tsupán olly eszközök voltunk, a' *Carrier*' parántsolatjainak, és dühös gondolatnak végre-hajtásában, mint a' kalapács a' Kovács' kezében. Ha meg-kérdődnek

a' *Nantesi* Pátrióták: ezt fogják kiáltani mindnyájan. *Carrier* rendelt s hirdetett ki, és parantsolt fel szóval minden revoluczió-nális Intézeteket; *Carrier*, kényszerítette a' Törvényfűzék Elölülőjét, hogy gilljotí-noztasson, minden törvény'-szolgáltatás nél-kül, negyven *Vándé* bélieket, a' kik, fel-fegyverkezve fogattattanak el; *Carrier*, kényszerítette a' Katonai Kommissziót, hogy végeztessen - ki törvényesen, három - ezer Haramiákat (Ellenkező-értelműeket) a' kik, (elmebéli) pestist támasztottak a' Város-ban; *Carrier* adott, a' törvényesen meg-ítéltetett Pártosoknak életeken való egész hatalmat *Lambertynek* és *Fouquetnek*, kik, annyira vissza-éltek a' magok hatalmokkal, hogy még a' terhes Asszonyokat, és a' Gyermekeket is fel-áldozták; *Carrier*, olly tanácsot adott a' *Buffay* Distriktusbéli egy-gyesültt Deputátzióknak, hogy veszessenek el egyszerre minden foglyokat, arra az eset-re, ha insurrekctziótól, és a' Katholikus (Rojalista) seregnek bé-ütésétől kellene tar-tani; *Carrier* parantsolta, száz és egyne-hány személlyeknek, vízbe való fullaszta-tásokat, kiknek el-vesztteket, szükségesnek ítélte, a' Fog-házaknak, és a' Városnak tsendességére; Végtére; *Carrier* tette egyedül azt a' rettenetes tásztást, melly, határon kívül buktatta a' tüzes; de hív Pá-triótákat. Bírák! a' kik, részre nem haj-lást mutattok magatok viselésébenn: kik-nek kezeikben vagyon annyi meg-tántorítá-

vott áldozatoknak életjek 's betsületjek: ne mondjátok addig szententziát reájok, míg meg nem hallándjátok az ő minden szerentsétlenségjeiknek, és hibáiknak Okozóját. Az Igazság és Valóság kívánják, előtetek való megjelenését *Carriernek*, hogy vagy igazítsa meg szerentsétlen Ágensseit: vagy legyen olly nagy lelkű, hogy egyedül magát vallya bűnösnek. “

1793. Egy *Párisi Levél*, melly költ Oct. 24-dikén, így ír *Carrier*ről: „Nem gondolhatja okát a' Publikum, miért nem adódik által *Carrier*, a' Rev. Törvényfőeknek? — Attól félnek talám, hogy ha e' történik, e' lessz a' felelete *Carriernek*: Ő tsupánn engedelmeskedő eszköze vólt a' Közjóra ügyelt Deputátciónak, melly, abban az időben, magának tulajdonította vala, minden hatalmát a' Nemzeti-gyűlésnek; sőt hogy még olly szemtelen állításra is ne vetemedjen ez az Ember, hogy az ő dühös-ködéseit, maga helybe-hagyta a' N. Gy., részzerént az által, hogy magasztalva megújította minden hónapban az említett Deputátciónak hatalmát; részzerént *Vandénak* el-pusztításáról, 1793-dik eszt. béli huszadik Octóberben hozott Végzése által; részzerént végre az által is, hogy fel-olvastott maga előtt egy *Levelet*, mellyben ditsekedett *Carrier*, hogy ő kilentzven Papoknak el-süllyesztetésekről tudósította a' N. Gy. ét. — Részesévé akarná talán ezek által tenni a' N. Gy. t *Carrier*, azoknak a'

szörnyűségeknek, mellyeket el-követett Ő az emberiség ellen? — Tudni-való dolog, hogy el vőlt nyomattatva a' N. Gy., *Robespierre*' tirannussága alatt, de ezen gonofztevőt gilljotínoztatta, hogy vissza-nyerhesse maga-szabadságát: nem hogy része se volna tehát azon szörnyűségeknek; sőt inkább folytatja azoknak meg-bosszúlását, a' fel gerjedtt haragú Népnak nevében.

A' Jakobínusokonn győzedelmeskedett, vagy leg-alább győzedelmeskedni láttatott, nagyobb részét a' Nemzeti-gyűlésnek, két részekre szakasztotta, hetvenegy nevezetes foglyoknak ügye, a' kik Tagjai vőltak, a' Nemzeti-gyűlésnek, de ennek kebeléből, más harmintzhat Kollegáikkal együtt, kiszoríttatván, már esztendőnél régebben sínlenek tömlőtzbén. — Az említett 36 Társaik ezeknek, részerént meg-hóltak; részerént el-illantottak; részerént pedig gilljotínoztattak, a' kik közzül való vőlt *Rabaud St. Etienne* is.

Mig *Robespierre* hatalmaskodott: addig, nem mertek esedezni is a' 71 fogoly Deputátusok: de hogy meg-bukott *Robespierre*: már azolta bátran kívánták szabadon botsáttatásokat. Igen tüzes veszeke-dés vőlt eránttok Oct. 22-dikén, a' Nemzet-gyűlésében. A' millyen buzgósággal vitatta egy Rész, hogy haladék nélkül ki kell őket botsáttatni a' fogságból, 's bé kell fogadni a' Gyűlés' kebelébe: szintolly meg-indúlással mondott a' más Rész ellene

ezen Fel-tételnek. — Tsak Oct. 24-dikén jelent-meg leg-először nyomtatásban az a' Protestátzió, a' mellyért árestomra ítéldtek vólt száz-hét Tagjai a' Gy. nek. 75-en nyilván alája írták annak magokat: 32-en pedig nem: de még is egyy értelműeknek tartattak amazokkal: minthogy a' Protestátziónak első formája nállok találtatott. — Ezek között a' 107 Tagok között maradtak még meg, a' szóban forgó 71 Tagok.

Elegyes Tudósítások.

Londonból Oct. 21-dikén: — „Ama' két nevezetes Skótziai Felség- és Ország-bántók között, a' kikre mondatott szententzia már tudva vagyon, Oct. 15-dikén végződött ki az egyyk, *Watt* nevezetű. Egyy fekete szánonn vonattatott ez a' Végző-helyre, egyyütt a' Hóhérral, a' ki, szekertzet tartott a' kezében. — Le vétetvén *Watt*' teste az akasztó-fáról, ki-terítetett egy délkára, 's el-mettzetvén a' fő belőlle, fel-mutatódott a' Népnek, illy meg-szóllítás mellett: „Ez, egyy Felség-'s Ország'-bántónak a' feje: 's bártak valakik illyenek, hasonló módon vesznének el mindnyájan. “ — Semmi szánakodást se' okozott a' Népben, ezen Bűnösnek erőszakos halála. — *Watt* Társának *Downienek* exekútziója el halasztódott, melyre, következő történet szolgáltaltott alkalmatosságot. Egyy az Itélő-Esküdtek között, tellyességgel nem akarta vétkesnek itélni *Downiet*, abból a' meg-gyöző-

désből; hogy ő — *úgymond* — mint Ember, semmi más embernek halálra való kárhoztatását nem tartozik elő-segíteni. A' több Esküdtek, ígérték néki, hogy csak nyilatkoztassa - ki hasonló értelmét az övékéhez: ők a' Vád alatt lévő személyt, kegyelmébe fogják ajánlani a' Királynak, a' ki illy környüllásokban nem szokta magát a' Törvény' keménységéhez szabni, hanem az Igazságot könyörületességgel mérsékli.

Rómából Oct. 31-dikén: — „Amá híres *Bernis* Kárdinális, a' ki, Követje vala itt a' Néhai *Frantzia* Felségnek, sullyos betegségben fekszik. A' múltt éjtszaka felvévé az utolsó kenetet is. “

Berlinből Nov. első napján: — „F. Királyunk' második Fiának *Lajos* Hertzegek Hitvesse, nem olly szerentsétlen vala, első szülésében, mint a' testvér Nénnye, a' Korona-örökösének Felesége. Ez t. i.; egy élet nélkül való leánykát szült: de *Lajos* Hertzezné, egy ép és egészséges Hertzeget; kinek Világra lett jövetelét; huszonnégy ágyúk durrogták - ki, tegnapelőtt estve, három izben egymás után a' Múlató-kertből. “

Freiburgból Oct, 15-dikén: — „Tegnapelőtt estve, egy ollyatén szerentsétlenség történt itten, melly, hathatós újj letzkét szolgáltatathat, a' puskával való vakmerő-játtzás ellen. — Báró *Sickingen*, — a' ki, ez előtt, csak néhány hónapokkal

kelt ki a' Kurátorság alól; 's vette által maga kezei alá, húsz-ezer forintoknál esztendőnként többet bé-hajtó örökségét — a' mint együtt mulatott volna tegnapelőtt este, Lovas-Kapitány *Fuchs* Gróffal, és még egy más Úrral: le-veszi egyik pisztolyát a' szegről, mellyről azt gondolta, hogy ki-vette belőle a' töltést az Inassa, 's rá tsattantja azt, Gróf *Fuchs*' mejjére; de nem adott tüzet a' kovája. Látván B. *Sickingen*, ezen lett nagy meg-indulását Gróf *Fuchsnak*, ismét fel-vonja a' pisztoly rugóját, 's a' tsövet maga szájába fogván; úgy rántja meg a' rugót, hogy már ekkor bezzeg tüzet adott a' kova, 's el-sült a' két golyóbisokkal töltve volt fegyver, melly, hat órákig tartott kínokat, és végre halált okozott, a' még nőtelenységben élt, 's jeles elme- és szív-béli tulajdonságokkal bírt B. *Sickingennek*. “

Katonai Elő menetelek.

A' Császár Magyar lovas Reg. éből, nyugodalomra bocsátatott Generálisi ranggal és fizetéssel. *Blaskovits* Úr. Ennek helyébe, Oberstierségre lépett Oberstlieutenántságból *Nagy Ferentz* Úr.

A' Péterváradí Regementtől, a' Második Báni Reg. hez Obersterré rendeltett *Millutinovich* Úr, meg-maradt a' Péterváradí Reg. nél Oberstiernek. — Helyette, a' 2-dik Báni Reg. hez *Simunovich* Úr ment Oberstiernek, a' ki, Oberstlieut. volt a' Német-Báni Reg. ben. — Az Oláh-Il-

líriai Reg. nél 1-ső Májorságot viseltt *Rakicsevich* Ur, Oberstlieut. nak ment által, a' *Német-Báni* Reg. be. — Első Májorjává az *Oláh-Illíriai* Reg. nek, *Peretich* Ur lett, 2-dik Májorból.

Splényi gyalog Regimentjének első Battalionjától a' *Lüttichi* táborból, úgy távozott vala el 2-dik Septemberben, *Salamon* Elek Zászlótartó: *Bekes* Mihály, és *Imre* János Káplárokkal, hogy nem tsak adóságait ki nem fizette; hanem még a' Regiment' pénzéből is el-vitt kilentzvenkilentz R.forintokat, 's húsz krajtzárokat: minek-okáért, a' *Willichi* táborból Oct. 15-dikén költt Emlékeztető-Írásban, adatik tudtára, hogy három hónapok alatt jelenjen meg az említett Batalionnál; mert ha ezen ki-fizabolt idő alatt vissza nem térénd: *Processus in contumaciam* fog indítódni ellene, a' Katonai-törvény szerént.

* * * * *

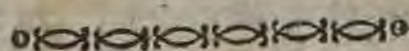
Urániánknak 2 Köttetje ki-került a' sajtó alól, és olly rendeléseket tettünk, hogy Erdemes Olvasóink kezekhez vehetik azt, ott a' hol a' pénzt le tették érte. A' kik eddig nem prenumeráltak, azoknak számára nyitva hagyatik még tovább is az Előfizetés, és ha kedvek lészén, ki-jött két köttetjeinket is meg szerezni, azokat is meg küldjük a' prenumeráció árrán, az az 3 Rforintokon. Költ *Pesten* 25 dik Oct. 1794: — Az *Uránia'* kiadói.

A' múlt postán küldöttünk egy árkus Tételéket, melly az R r árkushoz tartozik.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

41.

Költ Bétsben, Sz. András-Havának (Novembernek)
18-dik napján, 1794-dik Elztendőben.

Hadi Környűlállások.

A' *Vesztfáliai Kerületben fekvő Dietz Grófságnak Embs vagy Ems nevű Mező. Városából Novembernek 4-dikén: — „Ts. K. Generális Mélasnak fő-quártélyá, itt vagyon tegnapelőttől fogva. — Nagy számú Ts. K. Katonaság tartózkodik ezeken a' vidékeken.“ — „A' Frantziák tegnap által rontottak egy szigetetskéjébe a' Rajnának, mellyben, egy nagy falu, és egy Apátza-klasztrom vagyon. Enge-*

X x

delmet kért az ellenség — úgy hallyuk — hadd vásárolhasson marhát ezen a' részén: de olyatén választ kapott, a' millyent érdemlett a' kérése. "

Moguntziából Nov. 6-dikán: — „Tegnap reggel két óráig tsatáztak Előlvígyázóinkkal a' *Mombachi* erdönél, mellyben Munkássaink vagynak, a' Frantzia Szaguldók, 's minthogy nagyobb számmal voltak: láttattak elő-nyomúlui: de az *Ingelheimi* Berekből ellenek szállított golyóisaink, vissza-térítették őket előbbeni tanyájokra. A' *Hechtsheimi*, és *Bretzenheimi* mezőn is történtek tegnap, de csak valami tsekélly tsatázások. A' múltt éjtszaka, meg-láttak *Nackenheimnél*, egy tsónakot a' Frantziák, 's rá lőttek. Ennek hallására, *Hechtsheimig* lévő minden Vígyázóik tüzet adtak, melly által, mind az ide való Őrizet, mind pedig a' *Rajrán* túl lévő fegyveres Népiünk is fel-lármázódott. Ma délelőtt, számos Frantzia Visgálódók mutatták magokat *Hechtsheimon* alól, egynehány kurta-ágyúkkal. A' *Weisenau* Sántzon dolgozóinkat akarták meg zavarui, a' minthogy vették is két haubitz granátokat: de semmi kárt se' tehettek. Munkássainkban: a' mi ágyúink ellenben, olly sikeresen dolgoztak ő ellenek, az újj Favorit-sántzból, hogy kéntelenítetttenék nagy siettséggel vissza-szaladni. "

Frigyes - Belgyiomból —

Hágából Oct 29 dikén: — „*Hulst, Philippine, Axel, Ter-Neuse*, és minden egyéb Erösségeink, a' mellyek *Hollandiai-Flan-driában* vóltanak, el-hagyattatván Népünk-től, frantzia kézben vagynak, ezen Hónap-nak huszonkettődikétől fogva.“

Olasz - Országból. —

Ts. K. Hadi - Tármester Gróf *Wallis*, olly értelmű Tudósítását útasította *Bétsbe, Acqui* Városából, Nov. 3-dikán, hogy a' sok essözések és havazások által lett el-rom-lásaik miatt az útaknak, téli-quártélyokra szállította, a' kormányozása alatt lévő fegy-veres Népet olly formánn; hogy ennek leg-nagyobb része, eggy menetellel *Acquinál* te-remhet; a' kevesebb rész is, két menetel-lel (marssal)

A' *Szárdíniai* Király, hogy annál in-kább segíthessen a' hadi Kintstáron, újra készített papíros-pénzeket, mellyeknek egéllz summájok, tizenhat millió lírát vagy fontot, mindegyik pedig közölök har-madfél lírát, az az, mintegy tizennyóltzad-fél garast fog tenni.

Genuából Nov. 8-dikán: — „A' *Tu-lon* alól el-indúlt Frantzia hajós-Sereg, nem ment *Korjzika'* Izigete ellen, mint va-la felölte a' velekedés, hanem az *Afrika* partok felé, hogy óltalom alá venne az ot-tán gabonával rakodott számos hajókat, mellyek vízfsza-igyekeztek Fr. Országának

déli részébe, a' hol nagy a' szükség, élet-
dolgából. — *Marszília* Varosában egész
tsendesség vagyon, a' mióta ki-végzett
százhat Jákobínust a' gilljotín. — A' Kö-
zép-tengeren kerengő *Nagy Britanniai* ha-
jós-Seregnek kormányozásából, vissza-hi-
vattatott *Hood* Admirális; helyébe — a'
mint hallyuk — *Parker* Úr fog küldödni:
addig pedig *Hotham* Vitze-Admirális lesz
a' Fő-vezérség'-helytartója. “

Genuából Oct. 25-dikén: — „ Azt
hírlelik itten a' *Madriti* Levelek, hogy az
Arragoniai Spanyol Sereg-osztály' Vezére,
Hg *Castelfranco*, bé ütött Fr. Ország-
ba, 's a' *Liersi* és *Lascuni* völgyekben,
és minden magazinomjaikat el-égette a'
Frantziáknak, úgy hogy reá megy ezeknek
a' veszteségjek leg-alább is tizenkét milliő-
ra. A' Spanyolok közzül — saját elő-adás-
sok szerént — egy Tiszt és tizenhét Köz-
emberek estek el; négy Tiszt, és negyven-
kilentz Köz-emberek sebet kaptak; egy
Tiszt, és száz-tíz Köz-emberek pedig fog-
lyaivá lettek az ellenségnek. “

„ Más Levelekből azt olvassuk, hogy
a' Sz. *Lörintzi* hegyek felé, nagyon véres
verekedés volt a' *Katalóniai* Spanyol Se-
reg-osztály' Kormányozója, és Fr. Vezér
Dügommier között. Igen sokat vesztett
mind a' két Rész. “

York Hertzeg' Seregénél, ezen eszten-
dőbéli hadakozásnak mindjárt az elein, se-

bet kapott vala artzúlatban, *Ernst* Ánglus Királyi Hg, és fogságba is esett volna, ha egy tsoport *Ánglus* lovasság, igen vitézül ki nem kelt volna mellette. A' múltt hónap vége felé pedig, olly környüállások között volt ezen Hertzeg, hogy tsupán a' szélnek köszönheti, Frantzia fogságba lett nem esését. T. i. Octób. 26-dikán *Hollandia* felé akart hajókázni: de mivel meg-fordult a' szél, el nem indulhatott a' *Margatei* parttól. Kevéssel azután egy hajó érkezett a' *Margatei* Ki-kötő-helybe, olly híradással: hogy ezen nevezett Ki-kötő-hely, és *Hollandia* között, 3 középszerű frantzia hadi hajók kerengenek. Ezeknek tehát prédájokká lett volna kétség-kívül az *Ernst* Hg' Fregátja, ha tengerre szállhatott volna akkor, a' midön szándékozott.

A' Fr. Nemzeti-Gyűlésnek 30-dik Octóberi Ülésében, olly értelmű Tudósítást közölt *Thuriot*, hogy a' *Napnyugoti-pirenéusi Spanyol* Sereg' Sántzaiba bé-rontván erő-hatalommal a' Frantziák, le-öltek két ezer Spanyolokat, el-fogtak két-ezer-öt-fázat, és nyertek ötven ágyúkat.

A' Rojalisták eránt, hol kedves, hol kedvetlen Tudósításokat vész a' Fr. Nemzet-gyűlése: — *Saint-Malo* Városából, a' melly, *Páristól* 82 óránnyi földre fekszik napnyúgot felé, olly értelmű Híradás indítódott Octób. 16-dikán *Páris*ba, hogy

Sable d' Olonne-nál igen nagy veszteségek vólt a' Rojalistáknak, melly után, öt ezeren közzülök le-tettek a' fegyverviselésről 's ellenségeskedésről. — Nem sokkal ez után, éppen más hangon írt a' N. Gy. hez, *Legrís* nevű Kommisszáriussá, kinek Tudósítása, a' 28-dik Octóberi Ülésben olvastatott fel, 's ezeket foglalta magában: „*Chouanok* (Suánok, Rojalisták, vagy Királynak kívánók) között vagyok én itt. A' veszély, mellyken forgok, szaporítja gondjaimat. Nem lehet gondolni, mennyire el-vagynak szédítve, ezen vidékeknek lakosai. — Nem beszélnek ezek egvébről, hanem csak a' Religiójokról. Ez, a' Papoknak, és Ki-költöztetteknek a' munkája. Őlnék, és rémítnek mindenfelé a' Haramiák. Kényszerítő nagy eszközökre vagon itt szükség. Küldjetez több erőt, és a' Tartomány meg fog tartatni. — Ezen Levelet, a' Közjóra; Köz-bátorságra; és Törvényhozásra ügyelő Deputátzióknak adatta által a' Nzeti-Gvűlés. “

Párisba Brüsszelből, Oct. 22-dik napján útasított Tudósítása szerént *Briez* nevű Nemzet-gvűlési Kommisszáriusnak, négy ágyúkat nverték a' Frantziák, 10-dik Octóberben, *Nimvegennél*, *York Hg'* Seregétől, 's hétszáz embert fogtak el belőlle.

A' Lengyel Insurrekctzió' sorsáról.

A' mit íránk a' múlt posztán, *Prága* nevű *Varsói* külső Városnak, az *Oroszok*

által lett el-foglaltatásáról, bizonyítják azt a' később Tudósítások is, mellyeknek foglalatjuk ez: „*Prága* külső Városára *Varsónak*, melly, a' Fortifikátziónak minden regulai szerént meg-vala erősítve, és húszonhat ezer Katonákkal rakva, negyedik Novemberre virradóra, éjféli-utánni négy órakor, egyszerre reá rohantak az *Oroszok*, Gróf *Suwarow*; Bárá *Fersen*; *Dörfelden*; és *Denisow* Generálissaiknak kormányozzások alatt, mindenfelől; 's négy órákig tartott kemény bajvívás után, magokévé tették azt. Mintegy tizenkét ezer *Lengyelek* hüllottak el a' tsata-mezején; tíz ezerezen *Orosz* fogságba estek; két ezer lovasok a' *Vizló* (*Vistula*) vízébe merültek, és csak mintegy két ezer lovasok szaladhattak el. Négy el-esett Generálisoknak ketteje, *Grabowsky*, és *Jazsinsky* voltak; három Generálisok, foglyokká lettek. — Eggy ezek között *Madatinsky*, a' ki, sebet is kapott. Ágyút, hetvenkettőt nyertek az *Oroszok*. “

Byszewskynek nevezik a' később Tudósítások, azt a' *Lengyel* Generálist, kinek, az *Oroszok* által, 27-dik Octóberben lett el-fogattatásáról emlékeztünk a' múltt posztán. A' történetet így adják elő: „A' mint masírozott volna *Varsó* felé *Suwarow*: nem messze *Kobylkahoz* — melly, három mértföldnyire esik *Varsótól*, megtámadta *Byszewsky* Generálist, a' ki, mint-

eggy öt ezer főből, leg-nagyobb részént lo-
vasokból állott Korpussal tanyázott vala,
erdő és mocsár között, egy térségenn.
Rettenetes ütközet volt: a' Lengyelek, vá-
tig nem hagyták volna magokat: de vég-
tére is tsak ugyan az *Orosz* szablya, és
hajonét győzött. Maga Generális *Byszewsky*,
Volland Obersterrel, négy Májorokkal,
negyvenegy alsóbb Tisztekkel; és nyóltz-
száz Köz-emberekkel együtt, fogságba
esett. Kilentz ágyút, és egy nagy Nem-
zeti zászlót is nyertek az *Oroszok*. Az el-
esett Lengyelek között találtattak: *Su-
cholzky* Oberster, és *Liszewsky* Oberstlieu-
tenánt. A' mi kevesen el-futhattak a' Len-
gyelek közzül, mindenütt lárma-tüzet gyűj-
tottak, 's mind addig üzte őket az *Orosz-
ság*, míg üzhette a' *Prágai* ágyúk miatt."

A' *Lengyel*-Országban lévő Tz. K.
Generálstabból egy Tiszt, azzal a' hírrel ér-
kezett tegnap *Bétsbe*, hogy *Varsó* Városa
kapitulálni akart; de nem lehetett: minek-
okáért bé-botsátotta kebelébe *Suwarow*
Orosz Vezért, ajánlván magát ennek embe-
riségébe, ki is szépen bán, a' mint hallatik,
ezen ízerentsétlen Várossal, mellyben benn
völt Hg *Poniatowsky* Jósef Generális is,

Frantzia Ország.

Az a' nevezetes Protestátzió, — mel-
lyért a' *Robespierristák*, száz-hét Kollegái-
kat marák ki a' múltt esztendőben, a' Nem-
zet gyűlése kebeléből, 's résszerént a' Vi-
lágból is — e' volt:

„A' Frantzia Népnek alól-írtt Képviselei: Meg-gondolván, hogy olly történetek között, mellyek, az egész Közönséges-Társaságot fel-bosszantják, nem nézhetik úgy többé, a' Népnek-képét-viselők ellen való erőszakoskodásokat, hogy ők magokat igen gyalázatos gyengeséggel; vagy még vétkesebb rész-vétellel ne vádolják. Meg-gondolván, hogy ugyan azon Összesküdttek, kik a' Köz. Társaság' ki-kiáltatásának idő-pontjától fogva, meg nem szüntek ostromlani a' Nép'-képét-viselőket, azal fejezik bé végtére, eddig el-követett gonofságaikat, hogy a' Népnek felsőségét, meg-sértik ennek Képviseleibe, kik közül némelyleket, résszerént széllyel szórtak, résszerént tömlőtbe zárattak; a' többeket pedig, szörnyű vakmerőségű Tirannusságoknak jármába fogtak. Meg-gondolván, hogy ezen Faktciónak (Pártos-felekezethez) Fejei, minekutánna, hosszas ideig büntetlenül lett maradásokban el-bízták magokat, 's meg-erössödtenek, a' vakmerőség, és Tzimborássaiknak száma által: ezeknél fogva, sajátjaikká tették a' Végre-hajtó-hatalomnak minden ágait. A' Nemzet' kintseit; óltalom-eszközeit; és jövedelmeit, kénynek szerént bitolják; 's maga a' Nemzet ellen fordítják. A' Fegyveres-nép' Főtisztjeivel, és a' Párisi Magistrátusokkal úgy parantsolnak, a' mint tettik. Ezen Város' lakosait nagyobb részént, olly féle-

lembe hozta eggy illy Faktzió, mellynek
 vétkeivel nem bír a' Törvény; úgy el-ré-
 mítette a' tömlötözések által, mellyekkel
 szüntelenül fenyegetődzik; hogy nem tsak
 sikeretlenekké nem tehetik azok, az Össe-
 esküdtteknek fortélyaikat; hanem meg-
 esik gyakorta, hogy a' Törvény eránt va-
 ló tiszteletből, mellynek ereje szerént, en-
 gedelmeskedni kell a' Magistrátusoknak;
 meg kénytelenek néminémű eszközök lenni,
 a' Faktzió' álnok szándékjainak végre-haj-
 tódásában. — Meg-gondolván, hogy illy
 el-nyomattatás alatt nyög a' Nemzeti gyű-
 lés; hogy eggy is a' Végzéseik között, vég-
 re nem hajtódhatik; hanem ha a' Faktzió'
 Fejei helybe-hagyták, vagy diktálták azt;
 hogy az Össe-esküdttek, egyedül magokat
 tették a' Köz-akaratnak Magyarázóivá; a'
 N. Gy. nek több részét pedig vak engedel-
 mességgel való eszközlőjévé a' magok aka-
 ratjának. — Meg-gondolván, hogy kénsze-
 rítettve vagyon a' Nzti gyűlés, minden ha-
 tár nélkül való hatalommal ruházni fel azon
 Biztosokat, kiket a' Departmánokba (Kö-
 zönséges-Társaság'-osztályokba) és a' Sere-
 gekhez ő küld ugyan; de egyedül a' Fak-
 tzió szokott ki jelelni: és ez az oka, hogy
 se' meg nem gátolhatja osztán, a' Kom-
 misszáriusoknak szabad szájok szerént való
 tselekedéseiket; se' nem kárhoztathatja
 nyilván, azta' háborúságot és rendeletlensé-
 get szerző tudományt, mellyet terjesztett

a' Kommisszáriusoknak nagyobb része. — Meg gondolván, hogy nem csak meg nem büntethette a' N. Gy., se' a' Közönséges-Társaság' kintsének El pazérlóit; se' azokat a' gonofztévőket, a' kiknek parantsolatjára lettek a' gyilkolások és rablások: hanem még az Öllze esküdtek, midőn látták volna, hogy nem sülhetett el a' szándékjok, tizedik és tizenegyedik Mártzius között való éjszakán, a' múltt eszt. ben: újra elő-vették annak végre-hajtását nagyobb szerentsével, az említett esztendőnek, 20, 21, 27, 's 31-dik Májusán, és első 's második Júniussán; az utólyára nevezett napon különösen, dobot verettek mindenfelé, meg-vonatták a' lárma-harangot, 's ki-lövétték a' lárma-ágyút; bé-zá-ratták a' Városnak külső kapuit; meg-gátoltak minden közösüléseket; fel-szaggatták a' leveleket; körül-vétették a' Gyűlés' palotáját többel, hatvan ezer Ember-nél; sok ágyúkat parantsoltak minden Bé-járásaihoz, a' Nemzeti-palotának, mellyeknél golyóbisok tüzesítésére szolgáló rofélélyok is készíődtek fel, 's minden ostromi intézetek meg-tevődtek; azok a' Batalionok is közöttök voltak az ostromlóknak, a' mellyek, *Vándéba* rendeltettek vala, de (a' Faktzió által) szánfzándékkal vissza-tartóztatódtak, *Páris'* környekein; az Öllze-esküdtteknek meg-hitt, és vérengező szándékjoknak végre-hajtásá hoz hozzá-készítet

fegyveres - embereik, a' leg - szükségesebb helyeket és a' N. Gy. Ülő-szálájának Ki-já-rásait foglalták el, és annakutánna nyilván-való jutalmát is vették buzgóságjoknak, eleségből, és pénzből. Midőn a' Nemze-ti-gyűlésnek egész teste meg-jelent volna a' Palota' Bé-járásainál, hogy vissza-paran-tsollya onnan a' fegyveres Népet: a' Ko-mendáns, kit az Össze-esküdttek, hallat-lan Diktátorsággal ruháztak fel, mérészlet-te kívánni, hogy adja ki a' Gyűlés, maga kebeléből, a' proskribáltatott (az az: a' Nemzet'-képének további viselésére, a' Fak-tzió által méltatlanoknak kiáltatott) Tago-kat, hadd állja azokon bosszúját a' Nép; és midőn nem akarta volna ezt tselekedni, a' Gyűlés: olly iszonyú szemtelenségre ve-temedett a' Komendáns, hogy fegyvert rán-tatott, és veszedelemben forogtatta a' Fran-tzia Nép'-képét - viselőknék életeket. — Meg-gondolván végre, hogy illyetén ter-mészeti intézetek tsikartak ki a' Nemzet-gyűlésétől, vagy inkább az ezt formáló Ta-goknak hatod részétől, eggy olly Végzést, mellyben, az Össze-esküdttek által ki-jelelt, és proskribáltatott harminthármat Képviselői a' Nemzetnek, úgy ítéltetnek áreftomra, 's fosztatnak meg hivataljoktól, hogy semmi fundamentomos Vád elébb fel nem tevő-dött, semmi próba fel nem hozódott, 's leg-kissebb vizsgálás is ellenek nem tarta-tott, melly történetből látni való, hogy

minden törvény-széki rendtartásokat megvetett a' Faktzió, 's meg-sértette a' Nemzetek' jussát, és a' Nemzeti-felsőséget.

„Jelentik (t. i. ezen Protestátciónak Készítői), a' magok Kommittenseiknek (Küldőiknek) — minden Osztályokbéli Polgároknak — a' Fr. Népnak, mellynek jussai és felsősége, illy vakmerően meg bántódtak; hogy azon idő-ponttól fogva, mellyben a' Nemzet' képét viselő-gyűlésnek egész vóltta meg-bontódott, eggy olyatén erőszakos tselekedet által, a' millyenre nem vala még példa a' Nemzetek' Hístóriájában: ők többé, nem vehettek, 's nem tartoztak részt venni, a' Gyűlés' tanátskozásaiban. Olly boldogtalan környüllátásokban vagynak ők, hogy magok erejek által, leg-kissebbnyire is nem gátolhatják az Ötze-esküdtteknek elő-meneteljeket. Nem tehetnek egyebet; hanem, hírül adják az egész Köz. Társaságnak, azokat az utálatos sztyénákat, mellyeknek tanúi, és áldozatai vóltak mindnyájan. — *Párisban*, Jún. 6-dikán, a' Fr. Respublikának 2-dik esztendejében “

(Itt következtek a' magokat alól-írtt hetvenöt N. Gy. si Tagoknak neveik.)

A' *Párisi* Revolutziónális Törvény-szék, félbe-szakasztotta 27-dik Octóberben, a' vóltt *Nántesi* Revolutziónális Kommiszió' ügyének vizsgálását. Ezen tárgyról így szóllott a' Nemzeti-gyűlésben *Raffron*: —

„Kénteleníttetett a' Törvénytörők félbe-szakasztani, egy nagy protesszust, mivel úgy ítélte, hogy bé kell az ő tanátskozásaiba jöni *Carriernek*. A' meg-bántódott Nép, bosszúállást kíván. Eggy Embert látnak a' Polgárok mi közöttünk ülni, a' ki ellen szörnyű gyanúságok vagynak: a' kit olly vétkekről vádol a' köz-vélekedés, mellyektől iszonyodik az emberi természet. Nem abban az időben élünk többé, mellyben úgy adódtak elő (*Lebon* által) az efféle kegyetlenségek, mint kemény eszközök: és ha annyi szemtelenségre vetemedett *Barrere*; hogy ezen iszonyúságoknak jelentését egybe kötötte, a' *Fleurusi* örök emlékezetű győzedelmekről való híradással: hinni kell, hogy nem fog találni *Carrier*, ha vétke, olly szemtelen Prókátorrá. Kívánom, hogy még ebbe az Ülésbe adják bé Tudósításokat a' Deputátziók, melly, ne álljon egyéből, hanem a' Próba-írásoknak fel-olvasásából. — A' lassú Igazság vakmerővé teszi a' bűnöst; és kétségbe ejti az ártatlant. — Ugyan ezt kívánom *Lebon*ra nézve. — Harmintz ezer személlyeket — Férjfiakat, Asszonyokat, és Gyermekeket — fosztott meg életjeiktől az erőszak: 's még se' végez a' Gyűlés. “ — A' vén *Raffronnak* igen sokan örvendeztek: de még is semmi se' lett a' szavára.

Újj találmányok.

1.) Hogy lehessen a' Spanyol bodzából

igen jó *Alkalit* (Só-neme) tsinálni? — 2.) *Menniget*, úgy kelzíteni, hogy semmi ártalmara ne legyen az egészségnek? — Ezt valamelly *Olivier* nevezetű Polgár találta fel, a' ki, engedelmet nyert a' Nemzeti - Gyűléstől, hogy a' hol, és a' mennyi *Mennig* - fábrikákat akar felállítani, állíthasson. — 3.) Hogy kellyen hufzonöt lat vad-gesztenye' hamuból, tízennyóltz lat hamu-zsirt szerezni? — 4.) Hogy' lehessen a' víz alatt maradni a' meddig tettzik? — *Boiffel* nevű Indzszenőr, nyóltz Hajós-legényekkel eggyütt, le-ereszkedett a' tenger-méjjségebe, éppen ott, a' hol belé szakad ebbé a' *Rodanus*' (Rhône') víze; a' víz alatt maradt eggynehány órákig, meg-visgálta a' kő-ízálakat, 's ismét fel-jött a' ízárazra, egész épségbenn. Ennyi Hír-adást vett vala már Oct. 17-dikén is a' Gyűlés: a' bővebb Tudósításnak készítését pedig, maga *Boiffel* vette magára.

Elegyes Tudósítások.

A' *Török-Birodalomból* érkező levelek, mind bizonyítják a' nagy hadi készülleteket. — Írják azt is, hogy három helyeken vagynak most egyszerre pártütések a' Birodalomban, úgymint *Morea* (hajdan *Peleponnésus*) nevű Fél-szigetben; és *Thessalia* 's *Albánia* Tartományokban.

A Marokkói Birodalomnak mostani Feje, minekutánna, Rokonainn vett tellyes diadalmainál fogva, meg-erősítette volna a' maga trónusát: szokás szerént: eggy *Marrokkói* módra stilizáltt Jelentést intézett, a' birtokaiba kereskedő Hatalmasságokhoz, melly Jelentésben, értékre adja kerekenn, hogy el ne múlassanak, az ő erzfénnyébe bizonyos summa-pénzt juttatni esztendőnként: ha szép békességben akarnak élni velle. “

Béts.

Péts Városában, Postamesterséget viseltt *Wangl* Gervásius János Urat, több rendbéli érdemes szolgálatjaira való tekin-
tetből, a' rendes taksának meg-kívánása mellett, Magyar-Nemesi rangra emelte Ő Felsége.

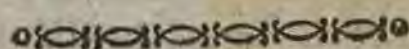

Moguntziából Nov. 9. dikén: — „Tegnap, délelőtti tíz órakor meg-támadták a' Frantziák, 15 Bat. ökkal, és 15 ágyúkkal *Zahlbach*i nagy Földvárunkat, mellyben, 16 hosszú; és négy kurta ágyúk vagynak. Szörnyű ágyúzások után, be-rontottak Redutunkba a' Frantziák: de hogy *Mihálovits* Seregének eggy osztályaival szaporodott Népunk: olly tüzzel esett ismét az ellenségnek; hogy ez, sem el nem yihette, se' be nem fizegezhette ágyúinkat. “

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

42.

Költ Bétsben, Sz. András-Havának (Novembernek)
21-dik napján, 1794-dik Elztendőben.

Hadi Környűlállások.

A' *Hessencasseli* Landgráf, meg-árestáltat-
ta *Resius* Generálist, a' ki *Kommendáns*
vala *Rheinfels* Várában: mert ámbár nem
vólt több véle, 617 Vitézeknél, és 23
ágyúknál: még is tovább állhatott volna
ellent, mint állott, a' *Frantziáknak*.

Frigyes - Belgyiomból —

Mastrichtnak, az ostrom alól való fel-
szabadítására által szállott vala már a' *Raj-
nán*, az a' végre ki-rendeltt *Katonaságnak*
eggy része: de kéntelenítettett vissza-térni:

Y y

minthogy *Venlo*, véletlen hirtelenséggel esett az ellenség kezébe. Ez így lévén, olly tüzelést vittek végbe a' *Mastrichtot* ostromló Frantziák, száz-húsz hosszú és kurt ágyúkból, éjjel és nappal; hogy a' házaknak nagy része, és eggy Eleséggel rakott magazinom is porrá égett; néhány fő-batteriai a' védelmező seregnek össze-romlottak; 's a' Vár' nagy-bátyáján is estek tsorbák három helyen. Úgy szándékozott az ellenség, hogy ha még két napok alatt, több rontásokat is követhet el, és nagyobb tsorbákat löhet: harmintz ezer Emberral fog bé-rontani a' Városba és Várba. Illy környülállások között, alkura lépett Ts. K. Feldmarsallientenánt *Klebek*, az ellenséggel: 's a' kapitulátciónak ereje szerént, el-szállította *Mastricht*-ból az Őrizetet, melly, nyóltz Ts. K. Batalionokból, 's *Hollandus* Katonaságból is állott; és szolgálhat továbbra is ebben a' hadban, mihelyest annyi számú foglyaikat kapják vissza a' Frantziák.

Venloból, nem tsak szabad el-menetelt nyert a' benne volt Őrizet, hanem tábori ágyút is el-szállíthatta. Szolgálhat is folyvást a' Frantziák ellen: tsupán *Nimwegen*-ben nem.

Hágából Nov. 1-ső napján: — „*Nimwegen* Városunkat, egészen igyekeztek bekeríteni a' Frantziák, tizenkilentzedik Octóberi nyerttes napjoktól fogva, és több íz-

béli meg-támadásokat kezdték az ellen: de mindenkor vissza-verették vesztéssel. Nem tettek le mindazáltal győzedelmet szomjúhozó szándékokról: hanem nagyobb erővel készültek új viadalhoz, minekutánna meg-vévén 27-dik Octóberben *Venlot*, magokhoz vették volna ott állott ostromló Sereg-osztályokat, 's ágyúikat. Az *Upbergeni* líneában állanak; 's a' fő-quártélyok, *Hülsenben* vagyon. — Oct. 29 dikén *Nimwegenben* voltak: Helytartó Hertzegünk, Ts. K. Hadi-Tármester Gróf *Clerfayt*; és *York* Anglus Kir. Hertzeg; 's azt végezték, hogy az ottani Örizet' számát, erősebbíteni kell mind Néppel, mind ágyúkkal. *Hollandiai* Katonaságunknak nagy része, *Zütphen*-hez, és *Arnheim*hoz parantsoltatott. A' *Naardeni*, és *Amersforti* vidékek víz alá vétetnek. Szeren-tsésítették a' Vízze-vel-é-ly-el-borításokat az essőzések. A' *Süderseen* sok fegyveres hajók vagynak, *Braam* Admirálisnak kormányozása alatt. Ezen Intézeteknél fogva reménység vagyon, hogy meg-tarthatja magát *Hollandia* Tartományunk, a' Frantziák ellen."

„*Bréda* Erősségünket számos Frantzia Sereg vette körül, 's már el is kezdette ostromlani."

„*Amsterdamban*, *Visser* nevű Város-pensionáriussának, és némelly más leg-háborgóbb főeknek el-fogattatások, zenebonára

adott alkalmatosságot: de a' mellyet, tsak hamar le-tsillapított a' Polgár és Lovas-Katonaság. “

*Nimwegen*ből, szükségesnek ítélte *York* Hertzeg, ki-szállítani az Őrizetet, *November*nek 5-dik éjtszakáján, 's össze-vonni az egéssz *Anglus*-Sereget: más nap tehát, minden ellentállás nélkül bé-szállottak a' *Frantziák* *Nimwegen*be.

Az eggyesült *Anglus* és *Hollandus* Seregnek vezérlését, Hertzeg *Braunschweig* vette által.

Olasz-Országból. —

Alexándria-Városából, Nov. 7-dikén költt Tudósítása szerént Ts. K. Hadi-Tármester Gróf *Wallis*nak, azok a' *Frantzia* hadi hajók, mellyek *St. Juan* nevezetű szoross tengerbe rekedtek vala: minekutánna, az őket zárva tartott *Angliai* hajós-Sereg-osztály el-távozott volna: villza-tértek a' *Tuloni* Ki költő helybe. “

„A' *Genuai* parton fekvő *Vado* Városánál, ezer Embérrel nevededett az ott tan-nyázó *Frantziák*' száma. “

Nagy-*Britanniából* —

Londonból Octób. 30-dikán: — „A' miolta *Herzogenbusch* (*Bois-le-Duc*) a' *Frantziáké*: azolta, még sokkal nagyobb számmal takarodnak által *Angliába*, a' *Frantzia* és *Hollandus* Ki-költözttek a' *Hollandiai* posta-hajónn. *B. Davidson*, azért jött ide *Hagából*, hogy meg több segítsé-

get kérjen F. Udvarunktól, *Frigyes - Belgyiom'* részére. Kérésének fogamatja, bizonyosnak mondatik, mellynek tellyesítése végett, Gróf *Moirá'* vezérlése alatt lévő nyóltz ezer Vitézeinken kívül, több Katonaság is tartja magát készen, partjainkon, hogy a' melly idő - pontban parantsolatot vejénd: azonnal hajókra ülhessen. A' Frantzia Ki-költözttekből állított Sereg' Vezére Gróf *Hervilly* is, tsupán az utolsó parantsolatot várja ez eránt. "

„A' Napkeleti *Indiába* kereskedők' Társasága, gyűlést tartott Octób. 21-dikén, mellyben arról vólt tanátskozás, hogy három Regementekkel kellene segíteni a' Királyt, e' mostani terhes hadnak folytatásában. A' Miniitériommal ellenkező részen lévőek, itt is tsináltak erőss ellenvetéseket, p. o. hogy helytelenség, *politika faktzió'* dolgába elegyíteni magát a' Társaságnak; pénze sins; és egynehány Regementek' fellállításával igen keveset segíthet. Többen vóltak azonban, a' kik sürgették 's el - végezték a' három Reg. eknek állítását, és az ez eránt való jelentést el is készítették a' Királyhoz: kik között *Watson* Prókátor, illy kemény ki - fejezésekkel is élt, egyéb mondásai között: „Szabadon lévő vad állatok' rendtartása, a' mostani frantzia igazgatás' systemája, melly ellen, indítsanak e' vadászatot az *Ánglusok*, vagy nem? ez a' Kérdés, éppen nem *politika-faktzio'* dolga. "

Frantzia - Országból —

A' Közjóra ügyelő Deputátzió nevében azt javasolta 27-dik Octóberben *Delmas* a' N. Gyűlésnek, hogy *Thionvillei Merlint*, — a' ki már úgy is vőlt egyszer Deputátus *Moguntziában*, 's azt a' vidéket jól esméri, — küldje Biztosnak az osztrómló Sereghez. Mindjárt el is küldötte.

A' *Dünkircheni*, *Ostendei*, és *Sluisi* Ki-kötő-helyekbe, igen sok könnyű hadihajók gyűltek össze, olly tzéllal, a' mint láttzik, hogy *Frigyes - Belgyiornak Seelandi* partjai ellen próbállyanak szereztsét.

A' *Napnyugoti-pirenéusi* frantzia Sereg és a' Frantziák között történt hadnak — mellyről már a' múltt postán emlékeztünk eggy két szóval — huszadik Octóber vőlt a' napja. Úgy szándékoztak a' Frantziák, hogy *Spanyol - Ország*nak *Navarra Tartományában*, nyóltzvan óránnyi járó földet körül vegyenek, és mindenfelől meg-támadják egyszerre, az azon feküdt Spanyol sereget, melly, hét ezer reguláris Katonából, 's nyóltz ezer fegyveres parasztokból állott, 's mind természeti, mind mesterséggel készültt erősségű Sántzokkal bé-vőlt kerítve. Véletlenül esvén a' Spanyoloknak igen tüzes meg-támadtatássok, zavarodásba hozta őket: hanem az, sokat segített rajtok, hogy a' frantzia leg-nagyobb tsapatok közzül eggy, a' melly *Lanz* felől nyomúlt elő, el-tévesztette az útát, 's

későn érkezhetett ki-szabott helyére. Reájok bukkant mindazáltal a' futott Spanyolokra, 's nagy kárt tett benne. Midőn elindítódtak a' Tudósítások ezen viadalról *Párisba*: még akkor sok Fr. osztaályok voltak oda üzőbe, a' Spanyolok után, kik között két ezeren hullottak vala már el akkor, 2500-an fogságba estek, 's ötven ágyút töltésses-szekerekkel, és 'sok puskát 's bagázsát vesztettek. *Iratieban*, a' Kir. Fegyver-fabrikát, *Eguyben* és *Orbinetteben*, az Ágyú-öntő-helyeket, prédájokká tették a' Frantziák.

Elegyes Tudósítások.

A' *Párisi* Jákobínusok' betsületének igen alá lett szállásáról; és a' *Nantesben* kegyetlenkedett Robespierriista *Carrier*' ügyének, huszonegy Nemzet-gyűlési Tagok által való vizsgáltságáról, bővebben fogunk emlékezni a' jövő postán.

Lafajet (la Fayette)

ezen folyó hadnak elein, Fő-Kormányozója vala egy ideig az északi frantzia seregnek: de azt el-hagyván, *Hollandiába* akarta magát által lopni eggynehányad magával. Nem hajthatta azonban végre ebbéli szándékát: mert *Ausztriai* - *Belgyiomban* le-tartoztatódott; a' honnan, fogságra vitétt *Magdeburg* Városába, melyet a' *Prusz-szai* Király bír. Ebben az esztendőben, *Magdeburgból*, *Morva*-Országának nevezetes Városába *Olmützba*, szállítódott által:

mellyből ki-kotsizván — szokása szerént — Nov. 8-dikán, egy Őrizővel, azt mondja ennek, hogy ő nékie szüksége vagyon ki-szállani a' kotsiból. Ki-szállott tehát, és készen lévén már a' tájon, számára, egy ánglus paripa, fel-kapott arra, 's el-illan-tott: de el tévelyedvén, egy szegény Em-berre bukkant, 's azt kérte, hogy mutat-ná meg néki, *Troppau* felé az útát. Az Ember, gyanakodni kezdett, az ő nyelvét nem jól beszéllő idegen ellen: mineko-káért olly fortéllyal élt, hogy a' míg vá-rakoztatta *Lafajett*-et: az alatt hírt adott a' Helységébéli Elöljáróknak. Ezek előtt ki-jelentette magát *Lafajet*: hanem egy-szersmind nagy summa pénzt ígért nékiek, ha szándékában elő-segítendőik, melly ígé-rete mindazáltal haszontalan vólt; mert más nap, (Nov. 9-dikén) reggel, fegyve-res Emberek között küldődött *Olmütz*ba.

A' Felsőg'-és Ország'-bántásért el-fogatott Londoniakról.

A' Tower nevezetű régi Várból, Octób. 24-dikén szállították el ezeket ko-tsikon, és elegendő Őrizet alatt a' Vá-ros' tömlöztzébe. A' melly időpontban, a' Törvényfészék' eleibe állítódtak: nem va-lának még jelen az ő leg-főbb Próká-torjaik, *Erskine* és *Gibbs* Urak: mineko-káért jelentette a' Fő-Bíró, hogy várakoz-ni kellene reájok egy ideig. Ekkor így szállította meg *Horne Tooke* nevezetű fo-

goly, a' Fő-Bírót: *Mylord!* Ha hozzá
nem kezdet most mindjárt a' dologhoz:
kérem, engedje-meg nékem, hadd mehes-
sek el: mert hátam megett, nyitlt ablakok
és ajtók vagynak, és én olly igen meleg
helyről jövök, hogy könnyen betegségbe
eshetek, ha itt szükség, és hafzon nélkül
soká állok. — A' Fő-Bíró azt mondotta
néki, hogy ha az ellene intézett Vád eránt
ki-nyilatkoztathatja magát, tselekedje, 's
mindjárt el-mehet Isten' nevében. — *Horne*
Tooke' feleletje e' vólt: „En szinte úgy
tselekedhetném azt most, mint tseleked-
tem meg-árestáltatásomnak első szempillan-
tásában: de látja az Úr, hogy nintsenek
itt az én két Prókátorjaim, én pedig
azoknak jelenlétek nélkül, leg-kisseb-
be is nem ereszkedek. Valamelly emlí-
tést szükség itt arról tennem, hogy a' Tör-
vény, tíz napokat engedett nekünk, a'
Vádnak közönségessé-tételétől fogva, a'
mi Mentségünknek bé-adásaig. De eggy
napunk el-vevődött, a' mellyen t. i. a'
Towerből, által-hozának bennünket a' töm-
lötzbe. Eppen ezen a' napon akartam vólt
én utólsó beszéllgetésemet tartani a' Pró-
kátorommal: minekokáért kívánom, hogy
nékem és a' több foglyoknak, pótolódjék-
ki a' tizedik nap, és a' Ki-kérdezés ne a'
jövő Hétfőnn, hanem Kedden kezdődjön.
— Más fogoly, *Thelwall* nevezetű, arról
panaszolkodott; hogy nem szolgáltatták

még által néki a' *Tower*ből, a' *Könyveit*, és *Írásait*. Hozzá-tette ezen ki-nyilatkoztatásához: „Tsak azért említem — *úgymond* — ezt, hogy regulátlanság; nem pedig azért, hogy késleltessem a' protzeszisztust: mert én nem iktódom, a' részre-hajlás nélkül való ki-kérdeztetéstök. — El-érkezvén ezen közben a' fellyebb nevezett két *Prókátorok*, fel-tette a' *Fő-Bíró* külön-külön minden foglyoknak, a' már szokásban lévő előjáró Kérdéseket, úgymint: — Vétkesnek tartja e' magát (a' fogoly) vagy ártatlannak, az ellene intézett Vádra nézve? — Mint kívánnya, hogy véghez menjen a' ki-kérdeztetése? — Az úgy nevezett *Londoni* levelező Társaságnak néhai Titoknokja, *Hardy*, nem különben *Horne Tooke*, *Kydd*, *Joyer*, *Richter*, *Holcroft*, és *Baxter*, kereken ezt felelték az első Kérdésre: „*Ártatlannak*. — *Bonney*' feleletje e' vólt: „Az én meg-árestáltatásom erántt költt Rendelésben, két hibák vagnak. Mind nevem', mind lakásom' helye, rosszul van fel-téve. Ennél fogva, az Ország' Törvényei szerént, ha meg nem szabadúlnék is éppen: leg-alább nagyon hosszasan el-vonódna a' protzeszisztusom: de én ezt nem üzöm, füzöm, mert sok okaim vagnak nékem arra, hogy kívánjam ki-kérdeztetésemet, és a' Vád alól való fel-öldoztatásomat. Mert én is ártatlan vagyok. — *Thelwall*, így szóllott: „Az

én meg árestáltatásom erántt költt Rende-
lésben is vagyon egy hiba, mellynek,
hasznát vehetném: de útalom az efféle
praktikákat: mivel meg-vagyok felölle
győzöttetve, hogy tartoznak engemet ár-
tatlannak itélni az Esküdtték, valamint én
most magamat jelentem: *Ártatlannak*. —
Horne Tooke, meg-tsóválta a' fejét, a'
második Kérdésre, 's így szóllott: „Kíván-
nám, hogy Isten, és Hazám előtt esne-
meg az én ki-kérdeztetésem. — — Ezek
után meg-szóllalt *Erskine* Prókátor, 's kí-
vánta, hogy a' szállítás által el-vett tize-
dik napjok helyett a' foglyoknak, adódjék
más. — *A' Fő-Bíró*: „Van az ellen va-
lami szava Közönséges-Fiskális Urnak? “
— *A' Közönséges Fiskális*: „Mylord,
tudták ugyan azt a' Foglyok, hogy ma fog-
nának a' Törvényfzék' eleibe állítódni, és
eggyen a' tíz napok közzül el-szállítódni a'
Towerből, a' Város-tömlötzébe: mindaz-
által egy napi haladék, semmit se' árthat
annak a' tzélnak, hogy a' foglyok, egy tö-
kéletes, világos, és részre-hajlás nélkül
való ki-kérdeztetés után, itélődjenek-meg,
az Esküdtték által: ha tehát Fő-Bíró Úr,
és a' több Bírák, nem ellenzik: én egész-
fzen meg-nyugszom rajta, hogy Kedden
kezdődjék a' Ki-kérdeztetés. Ekkor a' Fő-
Bíró is jelentette: hogy ő ezt a' halasztást
éppen nem tartja veszedelmesnek, a' Ki-
kérdéshez való fogáskor, a' mellyet te-

hát Kedden kell kezdeni *Hardy* Úron. Ezen nyilatkoztatása után a' Fő-Bírónak, mindjárt ki-ment *Horne Tooke* a' Törvénytörések előtt, és vissza-vitetett a' tömlőtzhöz. A' több foglyok, még hátra-maradtak, 's panaszkodtak, hogy igen nyomorútt lakozások vagyon a' tömlőtzhöz, nem magokra nézve — úgy mondának — hanem mivel a' Prókátorjaiknak, 's az őket meglátogató egyéb Barátjaiknak, igen nehezen esik, az ollyatén jukakban való mulatás. *Bonney* nevezetesen azt kívánta, hogy mivel az ő Ki-kérdeztetése, még egy ideig el-haladhat: őtet addig vigyék vissza a' *Towerbe*. A' Fő-Bíró azt felelte, hogy nints hatalmában, tellyesíteni *Bonney* Úrnak kívánságát: hanem a' *Londoni* Magistrátusnak, bizonyosan fog már arra gondolni, hogy olly el-szenvedhetővé tegye nékiek a' fogzást, valamillyenné csak teheti. Így leve vége az első Ki-kérdeztetésnek, mellyre temérdek Hallgatók jelentek-meg. — Az úgy nevezett *Londoni* levelező Társaság, mellynek Tagjai között ült vala, egy része a' Foglyoknak, közönséges buzdítást tett, a' Vád-alatt-lévők Feleségeiknek és Gyermekeiknek számára való adakozás végett, kik az alatt, míg a' protzesztus tart, szükségre juthatnának. — *Sheridan* Úr, jelen fog lenni minden Ki-kérdeztetéseken: mivel ezt a' Törvénytörések előtt kívánták a' Foglyok.

Oct. 28-dikán, reggeli nyóltz órakor kezdődött a' *Hardy Úr* Ki kérdeztetése. — Azon kétfáz Személlyek közzül, kik azért jelentek vala meg a' Törvénytűk palotájában, hogy belöllök, tizenkét Itélő-Esküdtek választódjanak, sokan vissza-küldötek, mivelhogy nem valóságos *Londoni* Polgárok. Mások azzal mentették magokat, hogy felül vagynak már a' hetvedik esztendőnn; mások ismét, hogy betegek. Hat ellen a' Közönséges-Fiskális; harmintzöt ellen pedig a' Vád alatt-lévőnek Prókátora tett ki-fogást. Minekutánna kiválasztódtak a' tizenkét Itélő-Esküdtek: eleikbe adatott a' Vád, kilentz Tzikkelyekben: és a' Közönséges-Fiskális, kilentz egész órákig tartott Beszédjében igyekezett öket meg-gyözni, a' Vádoltatottnak bűnös voltáról. Ekkor el távoztak a' Bírák eggy kevés időre: az Esküdtek, helyben maradtak, és oda vivödött nékiek valami enni való: az után kezdődött a' Tanúk' ki-kérdeztetése, melly, midön már éjjeli tizenegy óráig folytatódott volna: fel állott a' Vád-alatt-lévőnek Prókátora, *Erskine's* így szóllott: „Most már ideje volna, úgy gondolom, hogy félbe-szakasszuk a' mái munkát, mert a' mint én érzem, nem telik az ki, emberi erőtol, hogy reggeli nyóltz órátol fogva, eddig, és még tovább, mindenkör egyenlő mértékben tartson a' kívántató figyelmetesség. A' kinek elegendő ere-

je volna is még most arra, hogy végig halgassa a' Tanúk' ki-kérdeztetését: nehezen hallgathatná az én óltalmazó beszédemet hasonló figyelmetességgel, és én se' volnék alkalmas ezen óltalom-beszédnek tartására, hanem ha ki pihenéndem elébb magamat. — A' Fő-Bíró következőképpen válaszolt: „Az észre-vétel — *úgy-mond* — igen helyes. „Végezi hamar Közönséges-Fiskális Úr, a' Tanúk' ki-kérdezését? Még felére se' vagyok kéfzen, Mylord! monda a' Közönséges-Fiskális. — Tsak folyt azonban a' Tanúk' ki-kérdeztetése, éjjélutánni eggyedfél óráig, a' midőn végre meg-határozták a' Bírák, magok jobb vóltokért is, hogy engedni kell az emberi természet' gyengeségének: de az Esküdtek, a' Törvényték'-házában maradjanak hálni, szoross vígyázás alatt; és reggeli hét órakor, jelenjenek meg ismét Ülő-helyeiken. Úgy is lett: és újra elővételődött a' Tanúk' Ki-kérdezése, de ennek még más nap se' lehetett vége, minnekokáért ismét a' Törvényték'-házában háltak az Esküdtek, fzemmel tartatván hasonló szorgalmatossággal, hogy senki is velek ne belzélhessen: minthogy az *Angliai* Törvények azt kívánják, hogy midőn főbenjáró dologról vagyon kérdés: egygyetlen egy Ülésben tartozzanak hozni ítéletet az Esküdtek, és ezt abból az okból, hogy ne valamelly idegen sugallások; hanem

Lelkek-esméretének diktálása szerént itél-
lyenek az Esküdtek. Most, nem lehetett
ugyan, éppen betű-szerént be-tölteni a' Tör-
vényt: ennek tzellya mindazáltal tellyesi-
tődik; hogy t. i. színtűgy nints alkalmatos-
ságok az Esküdteknek, valakivel más-
sal tanátskozni az eránt, a' mit hallottak:
mintha egyyetlen egy Ülés után mondot-
ták volna-ki egyyező ítéletjeiket.

* * * * *

H í r a d á s o k.

Pesten, a' *Hatvani* kapun kívül fek-
vő, *Hacker* név alatt, igen esméretes nagy
Ház, Nov. 29-dikén délelőtti 9 órakor kő-
tyavetye által el-fog adattatni. Ezen Ház-
ban a' föld színen 18 szobák; az első kon-
tignátzió 7 szobák, 2 konyhák, 's 2 élés-
kamarák vagynak. Elztendőnként 2700
forintokat hajt be. Van benne egy Kávé-
ház is, Billiárdal, 's drága ingó bingó jó-
szágokkal. Van egy, 12 mulató házats-
kákkal (filegóriákkal), 4 fedeles, és 4 nem
fedeles tekéző (kuglizó) helyekkel, 's szép
sorba ültetett élő-fákkal ékes kertje, és egy,
nagy tükörrel, függő-lámpásokkal, 's raj-
zolásokkal fel-tsinosított Palotája (Saal).
Van tágas udvara, két szekér-szin benne,
5 kamara, 4 gabona tartó-hely, 5 pintze,
's tüzi-fának való szín.

* * * * *

Betsület - mentése Urániának.

Egy szerentsétlen zavarodás a' Névben,
úgy tapasztaljuk sok helyekről, el-hitette né-

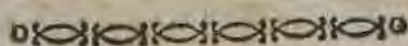
mellyekkel, hogy *Urániánk*, Fordítása legyen egy bizonyos, *ugyan ezen Név* alatt ki-jött, 's Német nyelven írtt Faradéknak, a' melly egy boldogtalan, de sok részben tiszteletet érdemlő Fejedelem-asszonyinak, szánható Hamvait betstelenséggel illetni mondatik. Minthogy mi ezen Írást nem láttuk, és látni sem kívánjuk, többet mi sem mondhatunk rólla, mint a' mit a' Közbeszéd rólla szól. Szemesek lévén és buzgók, szándékunknak betsületére, tartozunk az Erdemes Közönségnél hintethető Elő-ítéleteket megelőzni. Minthogy ezen Hittel, senkinél a' ki Munkánkat látta, 's egyes lélekkel ki terjesztett Intézeteinket, első Köttelünk Bévételében olvasta, gyökeret nem foghat, azoknak a' kik restellik azt meg nézni, közönségessen azt itt jelentjük, hogy a' mi magunknak ki-mértt *Határoktól, Szívünktől, és Gondolkozásunk módjától* idegen, egygy olly forma foglalatú Termést, Hazánkba által plántálni akarnunk, és hogy ha szinte később tetizhetett is ezen közjelentésű Tzimet, azon nállunk esmeretlen Irónak, a' maga Munkája eleibe függeszteni, mellyet mi *előbb választottunk*, tzélunk különböző, és Munkánk más, és hogy ez a' mi *Urániánk* Magyarokért készült folytatott Írás, nem politika fetsegés, sem nem holtak emlékezetét tapodó alatsnyítás, és a' mellybe, olly kevés Fordítást igyekezünk befogadni, a' mint tsak lehet. — Közönségessen pedig, kérünk mindoneket, a' kiknek kedvek vagyon, Itéletek alá venni Munkánkat, hogy a' magok Igazság Szeretetéért! addig Itéleteket erántta *függeszék fel*, míg azt meg nem tekintették. és meg nem olvasták.

Az *Uránia'* kiadói.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

43.

Költ Bétsben, Sz. András-Havának (Novembernek)
25-dik napján, 1794-dik Elztendőben.

Hadi Környütlállások.

Moguntziánál megént alkalmatlankodott
az ellenség Nov. 12-dikén: de minden kü-
lönös foganat nélkül.

Frankfurtból Nov. 15-dikén: — „A'
Moguntziai Komendánsságot *Nau* Generá-
lis vette által eggy ideig, Báró *Huff* he-
lyett, a' ki gutta-ütésbe esett. — Tizen-
kilentz és húsz ezer között vagyon a' szá-
ma az ottani Örizetnek, 's áll nagyobb ré-

Z z

szént, Tsász. Királyi Katonaságból; rész-
szerént pedig, *Hessen-Darmstadt*, *Zwey-
brücken*, *Palatinatusi*, *Kolóniai*, és *Frankfur-
ti* Kontingentziákból Még négy gyalog, és
két Hulzár Regementeket várnak oda: a'
Ts. K. Népből, mellyből ott vagynak már:
Lasci; *Wallis Olivier*; *Pellegrini*;
Wenckheim; 's *Lattermann* Reg. eikbéli
gyalogok; eggy Svadron a' *Waldeck* Dra-
gonyossai közzül, két *Oláh* Bat. ok; eggy
Bat. on a' *Szerviai* Szabad-Seregből; *Sla-
voniaiak*; Ut egyengetők; Föld-alá-ásók;
Hidasok; és Ágyúsok. "

Braunschweig Hertzeg közönségesen el-
lene mondat azon Tudósításoknak, mel-
lyekben az íródott felölle, hogy *Hollan-
diaba* utazott legyen, és ott, az eggyesültt
Anglus és *Hollandus* Seregnek fő-kormá-
nyozását vette magára.

Frigyes *Belgyiomból* —

Amsterdamból Nov. 4-dikén: — „A'
magános ízeméllyeknek birtokában vóltt
ágyúkat, mind el kívánta itten a' Kormány-
szék, köz-hafzonra. „

„ *St. Andre* Erősségünket, megént
igyekeztek vissza-nyerni több izben a' Fran-
tziák: de még eddig semmire se mehettek.
A' míg ezen kis Vár, meg-maradhat bir-
tokunkban: addig nem lesznek veszedele-
ben *Gorcum* és *Löwenstein* Váraink, a'

mellyek, fő védelmei, a' magok tájjok felől, *Hollandia* Tartományunknak. — *Gorcumban* a' mi örökös Hertzegünk folytatja még a' Komendánságot. — *Löwensteinből*, *Naardenbe* szállítódta által minden foglyok, kik a' Státus ellen vétettek, a' kik közöttül egy, Gróf *Byland* is, *Bréda* Várának Néhai Kormányozója. “

„*Bréda* vidékjen, le *Maire* nevű Fr. Generális vezérel. Ennek a' Fia, bé-kéredzett egy Trombitás által *Brédába*; a' hová bé is vezettetett. Mitsoda járatban lett légyen? még nem tudatik “

„A' *Grey* mellyéki sántzolás, melly fedi *Utrecht* Városa felől *Hollandia* Tartományunkat, sűrű batteriákkal (ágyúzótanyakkal) erősebbítettik. A' sántzolás előtt, szintén a' meg-kívántató mértékre nevedekett már fel a' víz. “

„*Heusden* tájján, *Hedikuizennél*, batteriákat készítették a' *Frantziák*. “

Nagy-Britanniából —

Londonból Nov. 4-dikén: — „Nagy hajós' Serégünkkel, ismét bé tért a' múltt Pénteken estve Lord *Howe* a' *Torbayi* Kikötő-helybe: de ha elegendőképpen megerősíti magát: vílzont szándékozik tengerre szállani, 's meg-ütközni az ellenséggel. “

„A' *Portugalliai* Udvar, fél millió font sterlinget keres költsön *Ángliában*; 's

hogy annál könnyebben kaphasson pénzt; különbkülönbfele drága köveket, 's más efféle portékákat tétetett le zalogúl az ide való *Bankónál*. "

Olasz - Országból. —

Livornóból Nov. 7-dikén: — „A' *Nagy - Britanniai* hajós - Sereg, melly, a' Közép-tengeren járkálgatott vala fel 's alá, hogy bátorságot eszközölne a' *Frantziák* ellen; egynehány szakaszokra oszolva, *Korszika* szigetének *S. Fiorenzoi* Ki-kötő helyébe takarodott, 's már e' szerént tizen-hét első nagyságu 's számos középszerű hadi hajók vagynak készen, *Nagy - Britannia'* részéről, hogy ellentállhassanak azoknak a' tizenöt első-nagyságu, és tíz középszerű *frantzia* hadi hajóknak, mellyek, *Korszika* ellen szándékoznak. "

Ventimigliából Oct. 28-dikán: „Olly nagy hó esett ezen a' tájon, hogy kényszerítették el-hagyni miatta a' *Frantziák*, a' *Tendai* hegyet, melly a' *Nizzai* úton fekszik, *Pedemontzium'* szélénn. El távoztak ettől a' *Pedemontziumi* Katonák is, és az *Acqui* Városa' tájján fekvő *Ts. K. Sereg*-osztállyal kaptsolták össze magokat. Ezen Hónapnak 25-dikén, egy *Batalion* *Fr. gyalogság* ment ezen keresztül; ma megy a' második. Mind kettő, *Nizzából* jött. Még ezeken kívül nyóltz más *Bat. ok* is fog-

nak itt által menni, a' *Genuai* földön fekvő *frantzia* Seregnek erősebbítésére. — A' *Genuai* *Frantzia* Követségből vissza-parantsoltatott *Tilly* Polgár, mind ekkoráig *Nizzában* vagyon, és az ott lévő Nemzetgyűlési Kommisszáriusokkal egygy Házban lakik. Semmi tanátskozást se tartanak ezen Kommisszáriusok, hogy el ne hívnák abba *Tillyt*. “

Lengyel - Országáról —

Warsó Városa, és *Orosz* Vezér *Suwarow* között, vólt tsak ugyan, az újjabb, és egész hitelességű Tudósítások szerént, néminémű Kapitulátzió. — Minekutánna egész 4-dik Novemberben tartott vólna *Warsóból*, a' már ekkor el-vesztett *Prága* külső Város felé az ágyúzás; mellyhez képest ellenben keveset tüzeltek az *Oroszok* *Varsó* felé: estve tájban, három Követeket küldött a' *Varsói* Magistrátus *Suwarow*hoz, alku-ajánlással. *Suwarow*, egész betsülettel látta a' *Varsói* Küldötteket, 's nem tsak készségét jelentette a' Kapitulátzióra, hanem még által is adott a' Deputátusoknak, saját nevének alól-írásával meg-erősítve, némelly Elöljáró-Tzikkelyeket, mellyekben, a' meg-történtekről való egész el-felejtkezés ígértetett a' *Varsói*aknak; és mind személlyeikre, mind vagyonjaikra nézve, tökéletes bátorság. — Nov. 5-dikén dél-tájban érkeztek vissza *Varsóba* a' Kö-

vetek, kiknek járatjok éránt, azonnal tudósította a' Várost a' Magisztrátus, és tsendességre kérte a' lakosokat: valamivel későbbben pedig arra is, hogy *Suwarownak* kívánsága szerént, adnák által egy közönséges helyre, minden lakosok a' magok fegyvereiket, dárdáikat, és hadi-kaszáikat. A' drága fegyverek, nem különben a' vadászathoz valók, vissza fognak annak-utánna adódni: ha helyre áll egészen a' tsendesség. E' meg-lévén, véghez ment a' Kapitulátzió is, melly éránt Nov. 7-dikén tudósította is a' Várost a' Magisztrátus, 's parantsolta eggyfersmind a' lakosoknak: hogy az Oroszoknak más nap lejendő bemenetelhekkor, úgy visellyék magokat, hogy leg-kisobb részben is azoknak bánására ne legyenek, mert ha ezen rendelés ellen vétkezéndenek: leg-ottan árestálódni fognak, az e' végre ki nevezett Polgárok által, és hogy a' tsendességet és jó rendtartást, annál bizonyosabban leheszen eszközteni: zárva legyenek minden ajtók; és sohol is össze-tsoportozás ne történjen.

A' fegyver le tételről való kívánságát *Suwarownak*, nem értették először magokra a' *Lengyel* Katonák: de a' Kapitulátzióban nyilván ki vólt fejezve ezen kívánság, minekokáért tellyesíteni kellett azt. Az ágyúkat és ezekhez való készülleteket is

eggy ki-rendeltt helyre kívánta szállíttatni a' Kapitulátzióban *Suwarow*. A' Király személlýének bánthatatlanságát nem tsak meg-esmérte, hanem azzal is bizonyította, hogy a' Lengyel Testörzökhöz, Oroszokat is ajánlott. A' közönséges meg-kegyelmezést, és mind személlý-mind vagyoni-beli bátorságot, általán fogva ki-terjesztett minden Lengyelekre: ellenben meg-kívánta, hogy minden Oroszok is — Férjfiak és Asszonyok — valakik Lengyel fogságban vagynak, nékie ki-adódjanak.

Nov. 8-dikán két ezer Oroszok mentek bé *Varsóba*: mellyet számos előkelő személlýek el-hagytak, kiknek számok között való Cancellárius *Kolontay* is.

Elegyes Tudósítások.

Az *Ángliai* Ország-gyűlésnek 25-dik Novemberben való kezdődését, úgy írjak mint bizonyost, a' *Londoni* leg-újabb Tudósítások.

Bernis Kárdinális, kinek halálra lett válásáról, emlékeztünk vala már a' napokban, ugyan tsak meg-halálozott e' folyó Hónapnak 2-dikán, életének nyóltzvanodik esztendejében. Negyedik vólt a' Kárdinálisok' rendjében. A' melly kész pénz; 's házi készületek; és drágaságok maradtak utánna, többre mennek háromszáz-ezer

tallérnál. Tsak maga az ezüst portéka többet ér kilentzven ezer tallérnál. Testamentomjának Végre-hajtójává, *Római Spanyol* Minister *Azara* Urat rendelte; a' kihez költöztek által, a' meg-hóltt Kárdinálisnak palotájából, még egy nappal ennek halála előtt, a' két élttes' Frantzia Királyi Herceg-asszonyok, “

Hardy Tamás'

dolgának ki-menetelére, figyelmezőbbnek írja a' *Londoni* egész Népet egy Levél, melly, negyedik Novemberben költ *Londonból*; mint sem *Hollandiának* sorsára. A' *Hardy'* bűnös, vagy nem bűnös vóltanak meg-ítélésére ki-választatott és fel-esketett tizenkét *Londoni* Polgárok, Oct. 28-dikán, reggeli hét órakor kezdték első Ülésüket, melly tartott (mint említettük már a' múltt postán) éjfél-utánni eggyedfél óráig, A' melly Beszédet tartott vala a' Köz. Fis-kális, ezen első Ülésnek kilentz óráin, mutogatta abban mindeneknek előtte az *Angliai* Konstitútzióból, a' Királynak megbánthatatlanságát, és halhatatlanságát; következő két fundamentomon; 1.) mert abban az idő-pontban, mellyben bé-húnnya szemeit az Uralkodó: következik mindjárt helyébe a' Korona Örököse: 2.) mert a' Király, a' Parlamentomnak Első és Második Táblájával eggyütt, egy fő részét

teszi a' Konstitúciónak. — Említette továbbba: hogy a' mostani környülállásokban, mellyekben, veszedelem származhatna a' frantzia Fő nélkül-valóságból, más Országokra is, szükségesnek találta az Országgyűlés, olly hatalommal ruházni fel a' Királyt, mellynek ereje által el-fogathassa ez azokat a' személyeket, kik az ő személyének, 's az Igazgatásnak meg-bántásáról, gyanúsokká tették magokat. Az Alattvalónak szabadsága ugyan szenvedni az által, hogy a' *Habeas Corpus* nevű Törvény, kivéődött erejéből egy ideig, melly szerént t. i. kívánhatja minden, valaki el-fogatik, hogy huszonnégyszáz órák alatt adódjanak tudtára néki az ő el-fogatásának okai: — de szükség, a' veszedelmes időkben, fel-áldozni egy részét a' szabadságnak: hogy az egész szabadság el ne vesszen. — A' Nagy-Törvényfőnök, mellynek Elölülője a' Fő-Bíró talált már előre némelly okokat, a' mellyekre nézve, Felség- és Ország-bántóknak gyanítja a' foglyokat: de, még ennek se' kell semmi bé-folyásának lenni, a' tizenkét Esküdttel Végzésébe. Ha tselekedetek bizonyítják, hogy vétettek a' foglyok a' Törvény ellen: úgy, áldozatul kívánja őket az Igazság, de ha a' Felség- és Ország-bántásnak olly formán való meg-bizonyítására, mint ezt a' Törvénynek valóságos értelme és szavai meg-határozzák, nem telnének elegendő próbák, azoknak

tselekedeteikből: úgy, bünteleneknek kell őket itélni. A' Felség-bántást abban helyhez-teti a' Törvény: ha valaki, élete ellen törekedik a' Királynak, vagy hadat indít ellene. — Ezen Törvényt, el-múlhatatlanúl szükséges dolog, úgy magyarázni, hogy se' a' Király' bátorsága; se' az Alattvalóknak szabadságjok sérelmet ne szenvedjen. — Ha a' következtéseknek tsupa *gondolomra* való formálásain épültt magyarázatnak helye vólna: úgy, igen meg-szoríttatnék az Alattvaló, és mindég félhetne, hogy olytat talál szóllani, vagy tselekedni, a' mi által, Felség'-bántásról való gyanúcságba ejti magát. Igaz azonban másfelől, hogy történhetnek olyan beszédek és tselekedetek, mellyeket, Felség'-bántás gyanánt lehet tartani. Itt, bé-erelzkedett a' Közönséges-Fiskális, a' Foglyok tselekedetjeiknek, beszédjeiknek, és szándékjaiknak környülállásos elő-adásába, mellynek végzésével, szívekre kötötte a' 12 Esküdtteknek, hogy ha a' Foglyok ellen elegendendőképpen bé-fog bizonyítódni olytatén vétek, mellynek természete, a' Törvényben ki-fejezett Felség bántásnak természetével eggy: tehát úgy, itéllyék azt, a' mivel tartoznak Hazájoknak, a' Maradéknak; és önnön magoknak: ha pedig a' Tanúknak, és a' mentségeknek meg-hal-lása után, az ellenkező rélzre érzéndik magokat hajlandóbbaknak: én — *úgymond* —

el jártam leg-alább kötelességemben, és csak azt kívánom, hogy Isten segítsen a' Foglyokon.

Ekkor kezdődött a' tanúbizonyságoknak vizsgálása, melly, más nap reggeli hét órakor, ismét elő vevődött, és folyt mint-eggy éjfelutáni egy óráig: a' midőn megfőzöllalt egy az Esküdtték közül, 's olly kereset intézte a' Törvénylázékhez, több Eskütt-társainak is nevében, hadd hálhasanak saját ágyaikban, mivel a' múlt éjtszakai hálások a' Törvénytészék' házában, tellyességgel nem vólt tettések szerént. A' Fő-Bíró azt felelte: hogy nem lehetne ki-menni nékiek hálásra a' Törvénytészék' házából. Az Eskütt, így válaszolt erre: *My lord!* Az emberek, csak emberek. Mi, nyűgodalmat kívánunk. — Nem tellyesítette annyiban az Esküdtték' kívánsága, hogy önnön házaikhoz mehettek vólna éjtszakára; hanem ugyan csak egy Vendégfogadóban készítődtek számokra, tizenkét ágyak, a' mellyeken háltak, vigyázat alatt. *Erskine* Úrnak pedig meg-engedődött, hogy Óltalmazó-beszédének jobb rendbe-fzedhetése végett, által forgathassa a' Foglyoknak temérdek Írásaikat. — Nov. 3-dikára lett vége, a' Próba-Írások, és Tanúk vizsgálásának: melly után, *Erskine* Prókátor kezdett a' maga Védelmező-Beszédéhez. Ezt követte sok órák után a' *Hardy*' részére lévő Tanúknak meg-esketése, és ki-kér.

dezése; melly Tanúk, magok is, hasonló Társaságoknak Tagjai; mint a' millyennek Tuoknokja volt *Hardy*. Azt mindnyájan valották, hogy ők az Ország gyűlés' Második Táblájának jobb móddal való intézetjét igyekeztenek elszöközni, 's ugyan ebben a' tárgyban, Deputátusokat is küldöttek vala az *Edinburghi* (*Skótziai*) Gyűléshez: s' e' volt a' tzellya *Hardy*nak is. — *Richmond* Hertzeg maga is megjelent szemeltyesen a' Törvényfűk előtt, 's igaznak esmerete azon állításokat a' Népi-Társaságoknak, melly szerént már ennekelőtle tíz elztendőkkel vítatta ő, (t. i. a' Hertzeg) az Ország-gyűlésben, hasonló intézetjét a' Parlamentom' Második-Táblájának, mint a' minéműt sürgettenek most a' Népi-Társaságok: 's azok között *Hardy* is. — *Sheridan*, *Francis*, és néhány több efele Tagjai az Ország gyűlés' Második Táblájának meg-kérdeztén: Minemű eggyesekben voltak ők az említett Társaságokkal? — azt felelték: hogy ő hozzájuk folyamodtak a' Népi-Társaságok, bizonyos Írásaiknak, az Ország-gyűlés' eleibe lejendő terjesztetése végett. — Leg nagyobb része a' Tanúknak *Hardy*t, jámbor hív Alattvalónak, és jó Keresztyénnek állította; és ugyan ezt bizonyította felölle a' Prédikátor is, a' kinek Gyülekezetéből való volt már sok elztendőktől fogva. — —

Hogy vége lett ezen vizsgálásnak: *Gibbs* Prókátor is, mondott egy hollzú beszédet, *Hardynak* védelmezésére: melly után meg-kérdődött *Hardy*: ha akar e' fel-hozni maga is valamit önnön mentségére: de azt felelte, hogy a' mit a' Prókátorjai mondtak mellette: azzal tökéletesen megelégszik, és semmit is nem kíván hozzá adni. — Ekkor, újra tartott még a' Közönséges-Fiskális egy Beszédet, mellyben mindeneket egybe-summálván, Itélet hozásra buzdította az Esküdteket: de mivel éjfél-utánni egy óra tájban vala már az idő: kívánta a' Fő-Bíró, hogy halasztód-nék el az Itélet-hozás, Nov. 4-dikére.

Még tsak két dolgot említünk itt. 1.) A' Közönséges - Fiskális által elő-állított Tanúknak némelly vallástételeik igen terheltek ugyan *Hardyt*: de azok ellen, hathatós ki-fogásokat tettek a' két Védelmező-Prókátorok, *Erskine* és *Gibbs* Urak, meg mutatván felöllök, hogy ki-bérlett Kémjeik voltak a' Népi-Társaságoknak. Eggyet ezen Tanúk közzül, igen rossz lelkű Embernek is festett le a' Törvényszék előtt *Erskine* Ur. — 2.) Hogy a' Népi-Társaságoknak Tagjai, — 's ezek között *Hardy* is, szerzettenek valamelly fegyvereket magoknak: ezt ugyan bé-bizonyította a' Közönséges-Fiskális; de nem bizonyít-

hatott bé ellenek egyéb tzel; hanem hogy magok általmazására szerzették a' fegyvert, t. i. arra az esetre, ha talán szabados ízándékjok, erőszakosan akadályoztatnék. Az *Angliai Törvényekkel* pedig éppen nem ellenkezik az említett tzel.

A' *Toskánai*, vagy *Nagy-Hetrúriai* Udvarnál lévő *Anglus Követ, Wyndham* Úr, egy Emlékeztető Írást adott bé, az említett Udvar Minisztériomjának, Octóber' vége felé, melly Írásban, h thatósan le-rajzolta a' Frantziákra nézve való alkalmaztatás' módját; és meg-nevezett egynehány személlyeket, kiknek mint Fő jakobínusoknak, számkivetésbe való küldetetésseket kívánta a' *Nagy-Britanniai* Udvar' nevében, olly nyilatkoztatás mellett, hogy ha nem reménylett választ találna kapni a' *Toskánai* Minisztériomtól: kénytelen lesz félbeszakasztani a' maga Követségének folytatását. Bé-adása után ezen Írásának, mindjárt el-útazott *Florentzia* Városából *Livornóba*, 's ott várja a' feleletet.

Berlinből Nov. 8-dikán: — „Hertzeg *Holstein-Beck* Generálisunk' Adjutánsa, *Kurowsky* Hadnagy, tegnap mene itt keresztül *Potzdamba*, hova azt a' hírt vitte a' Királynak, hogy a' *Narew* víze mellett, *Ostrolenkánál* két ezer Lengyeleket fogott,

's tizenkilentz ágyúkat nyert a' fenn nevezett Hertzeg. "

H í r a d á s o k.

Bihar Vármegyében a' *Székelyhídi*, és *Dioszegi* Uradalmak' részéről, *Léta* nevű Helységben, mintegy kétfáz ötven darabból álló hízott Sertések, e' most ifolyó elzúndó' *December* Hónapjának, tizenkettődik napján, licitátzió, vagy kótyavetyélés által el-fognak adattatni: minekokaért, a' kinek kedve volna, jól meghízott Sertéseknek vételére, ne terheltesse, a' meg-írtt időben, és Helységben megjelenni.]

Slavoniából Méltóságos *B. Brandau*-nak *Valpói* Uradalmából, el-tűnt kilentz Hetekkel ez előtt, egy barna, himlő-helyes Ifjú, *Páder* József nevezetű, fizületésére nézve *Szombathelyi*, hivatalára nézve pedig Földmérő; 's el-vitte magával, *Marián Kariakovits* nevű Szabó Mester-embernek távollétében, ennek ifjú, alacson termetű, rövid fekete hajú, fekete izemű, gömbölyű szép deli ábrázatú, 's még tsak

két hónapi házas társát, nem különben mintegy 200 forintra számláltatható, rész-
szerént kész pénz, rész-
szerént más jószágbé-
li tulajdonát. A' mint hallatott, *Szombat-
hely* felé indult: de valósággal hova ment
légyen, nem tudatik. Minekokáért kéret-
tetnek mindenek, kiknek emberi szívek
vagyon, hogy ha az említett személlyekről
valami bizonyost tudhatnak: ne terheltes-
senek jelentést tenni eránttok, akár a' most
Somogy Vármegyében Babótsán lakozó
szerentsétlen *Marián Kariákovits* Szabó-
nak; akár az ugyan *Babótsán* lévő Fels.
Ts. K. Posta-Expeditorának, *Heffling Já-
nosnak*.

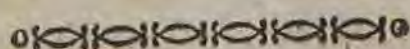
Küldjük azon nagy képnek általunk le-
tsináltatott Mássát, melyet Nemes *Sopron*
Vármegye készítettett volt 1790-ben, Her-
tzege *Kaunitz'* tiszteletére.

Nov. 22-dik napján következő számok vo-
nattak ki a' Lotterián, *Lintzben*:

16. 15. 56. 39. 7.

A' jövő Vonás *Bétsben* leszen, *Decembernek*
6-dikán.

Magyar Hírmondó.

44.

Költ Bétsben, Sz. András-Havának (Novembernek)
28-dik napján, 1794-dik Esztendőben.

Büntelennek

ítélték *Hardy* Tamást, a' tizenkét Esküdtt Polgár-társai. — Még Nov. 4-dikén, maga a' Fő-Bíró Lord *Eyre* is mondott, *Hardy*' ügyében egy Beszédet, melly tartott estvéli nyóltz óráig, a' midőn úgy elvölt bádjadva *Eyre* Úr, hogy kéntelenített el-halasztani az Esküdtték' Végzését, 5-dik Novemberre. Ezen a' napon ismét mondott az Esküdttkekhez egy Beszédet, melly, három órákig tartott. Ennek végződésével el-távoztak az Esküdtttek, egy különös szobába, hogy ott magánosan tanátskoznának, a' meg-hallottakból, *Hardy*nak, bűnös, vagy nem bűnös-vóltáról. Dél-utánni három órakor tértek vissz a' Törvényszékhez, 's az első közülök *Buck* Tamás nevezetű, ki-nyilatkoztatta, hogy ők, ártatlannak találták *Hardy* Tamást. — Olly indulat származott benne, a' meg-szabadító szónak: *not guilty* (nem-bűnös) ki-mondásával; hogy ájulásba esett. A' *not guilty*nek hallására, igen nagy örvendezéssel telt el a' Törvényszék' palotája. *Hardy*

A a a

mindjárt szabadon bocsáttatott, és haza felé indult: de, a' palota körül állott sokaság által, kényszerítettett fel-ülni egy olyan kotsiba, melly, pénzért hordja az Embereket, 's Lakos-társai által vonattatott abban a' házához: hová el-érvén, megköszönte Lakos-Társainak, erántta nyilatkoztatott indúlatjokat; de eggyfzersmind kérte őket, hogy mennének haza tsendeszen; ne hogy a' rossz-gondolkozású Emberek, hasznokra fordítsák az ő örömeiket, 's meg-háborítsák a' köz-tsendességet: melly történet, árthatna a' több foglyoknak. „Haza! Haza! kiáltozták egymásnak az Emberek mindenfelől, és kevés minútumok alatt, szépen el-ozlott az egéssz sokaság. — A' két Védelmező-Prókátorai *Hardynak*, *Erskine* és *Gibbs* Urak, vá-
 rakoztanak alkalmas ideig, a' Törvényték' palotájában, ne hogy vellek is hasonló tisztelettétel történjen, mint történt *Hardy*-val: de, mind addig állott kívül a' Nép, míg ki nem jöttek a' nevezett Prókátorok, 's szíves köszönetek és vígadozások között vonta őket kotsijaikban, a' szállássokig. — Haza érvén, kérte *Erskine* a' gyülekezetet, hogy takarodna haza tsendeszen, minekutánna — *úgymond* — meg-mutatta volna ezen a' napon egyy betsületes *Angliai* Itélő-ték, hogy nem olly könnyen lehet meg-felejtkezni, a' fundamentomos igazságokról. Nagy készséggel tellyesítette a' Nép, *Erskine*' kérését.

Sok Londoni Könyvárosok által kiadattatott nyomtatásban egész protzeßzusa *Hardynak*, 's igen nagy kelete vagyon. — A' melly *Befzédet*, Nov. 3-dikán tartott *Erskine* Prókátor, a' maga *Klienssének* *Hardynak* mentségére, ezeket foglallya az summásan, magában:

„ Minekelötte azon nehéz kötelességnek tellyesítéséhez fognék, mellyre, ezen nap hiv engemet: köszönöm, a' Bíráknak és Esküdteknek, hogy időt engedtek énneken, magam' ki-nyúgovására, mellyet kívánt a' természet. Mindent el-mellözök, a' mi nem a' dologra tartozik: és egyzeriben alájok írom magamat azoknak a' magasztalásoknak, mellyeket, a' protzeßzusnak kezdődésével, *Anglia'* Konstitutziójára ruházott a' Korona-Prókátora (vagy a' Közönséges - Fiskális). De miben áll az *Angliai* Konstitutzió' jósága? Abban, hogy jussok vagyon a' Lakosoknak, saját Törvényeiknek tsinálására, mellyek előtt, mindnyájan egyenlők; és a' mellyeknek részre-hajlás nélkül való ki-fizolgáltatások által, bátorságban élnek. Ha ez a' protzeßzus azért lett, hogy el-távoztatódjék mi nállunk az a' Fő-nélkül-valóság, mellyet, egy vad kényszerítés uralkodtat a Frantziák között: ez valójában, nem az által készül meg, ha mi, jó indúlatból származott el-ragadtatásunkban, fel-áldozunk a' mi jobb Konstitutziónkért egyne-

hány ártatlanokat, vak - buzgósággal. A' védelmem alá vett személyre (Klienssem-re) nézve, hideg-vérű, 's részre-hajlás nélkül-való vizgálást kívánok én a' Bíráktól, és az Esküdttektől; 's kérem az Istent, a' kinek hatalmában vagyon az élet, és a' halál; a' ki kormányozza az Embereknek tselekedeteiket; és a' kinek akaraija szerént emelkednek, 's allyasodnak, vagy újjúlnak a' Nemzetek: foglallya el őket egész-fzen, az Igazságnak és Valóságnak lelkével, mellynek vezérlése által ki-hatolhasnak az eleikbe terjesztetett ellenkező - próbáknak végetlen szövevénnnyéből. — A' Király élete ellen erányzott szándékban áll a' természete a' Felség-bántásnak, mellyel az én Klienssem váldoltatik. Mindent a' Lélek' szándéka, 's fel-tétele határoz meg itten: és nyilvánságos tselekedeteket kell fel-hozni, ezen szándéknak bé-bizonyítására. A' Felség'-bántásról szóló egygyetlen eggy bizonyos és leg-bátorságosabb Törvény, 3-dik *Edvárd* Király alatt hozattott: mert a' melly Közönséges-Törvény volt ez előtt, a' Felség'-bántás ellen: hasonlóvá tette az hajdan, *Angliát*, a' mostani *Fr. Ország*hoz; mert a' leg-ártatlannabb beszédekből és tselekedeteből is Felség'-bántást lehetett annál fogva ki-préselni. A' Felség-bántásról szóló Törvény arra való, hogy óltalmazza, a' Királynak személyét, és végre-hajtó-hatalmát. Ezzel a' ki-fejezéssel él: *előre el-gondoltt és*

meg-határozott módon igyekezni a' Király-nak meg-ölésére: és ezen esetben, az akarat, valóságos ölés gyanánt tartatik. — Ugyan ezért, tellyesek a' mi leg-nagyobb Törvény tudóinknak — *Halenek, Forsternek, Cokenek* — Írásaik, a' Bírákhoz szóló Intésekkel, hogy ne higgyenek ezek mindjárt minden tselekedetnek, melly, Felség'-bántásnak láttatik lenni; hanem a' Törvény' szavaihoz tartsák szorossan magokat; és a' leg-nagyobb egyenességgel, 's szem-betűnő világossággal kell bé-bizonyítódni a' Király-ölés' feltételének. De avagy reá lehet e' erre menni a' mostani esetben, midőn egyetlenegy tselekedetről, és szándékról se' bizonyos; hogy az, a' Király' élete ellen lett volna intézve: — midőn, az ennek meg-mutatására szolgálendő Írások' zavaros rakássának rendbe-szedésében, négy napok teltek el: — midőn, kilentz órákig tartott Beszéd kívántatott, tsupán a' Vád' minéműségének elő-adására. En meg-mutathatom minden protzeffzusokból, mellyek, Felség'-bántás felől tartattak, hogy szüntelen a' Törvény' szavaihoz tartották magokat az Itélők, és semmi ollyatén tselekedet számba nem vevődött, melly, nem egyenessen, a' Király' személlye, és élete ellen vólt erányozva. — Jóllehet a' *Wilhelm* Király ellen lett öffe-esküvéskor meg-próbálódott, hogy az ő ellenségei iparkodtanak, a' Frantziák' segítsége által, ismét trónusba ültetni az el-szaladt

Királyt, a' honnan *Wilhelm*nek le-tétele, 's talán meg-ölettetése is következhetett volna: mindazáltal akkori Fő-Bíró *Holte* azt kívánta, hogy meg-kell mutatni egyes-nesen ezt a' feltételt. Másképpen, egymásra halmozódnak a' következtetések: mint e' mostani esetben. A' mondatik t. i. az én Klienssemről, hogy ő, a' maga Lakos-társait igyekezett meg-világosítani, hogy benne újítás-kívánságot gerjesszen; — ezen kívánság által, Közös-séges-társasági gondolatokra — ezek által ismét, fel-fegy-verkezésre szolgáltatott alkalmatosságot: — a' fel-fegyverkezés által tzelozta, az Igazgatásnak fel-forgattatását — és így végre, veszedelemben forogtatta a' Király' életét. Nagy Isten! Felség'-bántás tehát ez, ebben a' Szabadságnak és Igazságnak Hazájában, *Angliában*, 1794-dik esztendőben? és valósággal, Törvény-szék előtt tartatik erántta vizsgálás? Itt, véget vehetnék beszédemnek; nem féltem én leg-kissebbnyire is a' Klienssem' életét, egy jó lelki-esméretű Itélő-Szék előtt: de nem csak életét, hanem betsületét is kívánnám meg-menteni. — Ha ártatlannak ítéltetett Lord *Gordon* György, a' ki tíz-ezer Emb-berrel vette vala körül a' Parlamentomot, hogy meg-változtattasson vele egy Vég-zést: — *Hardyt* nem lehet Haza-árulónak, és a' *Nagy-Britanniai* Konstitutió' Meg-bántójának tartani. Valamint minden más Tagjai ezen Társaságnak, úgy ő is nem

akart egyebet, a' Parlamentom'-reformá-
 ziójánál. Hogy szükséges legyen az Or-
 szág-gyűlés' Második-Tábláját, melly a'
 Nemzet'-képét viseli, egyenlőbb módon
 intézni el, a' Köz-jóért: ezt, mindenek
 meg-esméri; 's bár akármennyin legye-
 nek is itt az ollyatén alá-való Spionok,
 a' kik, Tanúknak állítatnak elő, a'
 Vád-alatt-lévők ellen: közönségesen ki-
 mondom itt mindazáltal, hogy ha a' köz-
 zénk bé-tsúfzott vißza-élések el nem hárít-
 tatnak: szükségesképpen Revolútziót von-
 nak magok után. — Ezen Társaságok, a'
 Parlamentomon való jobbításban, pontban
 azt a' módot követték, mellyet, 1780-dik
 esztendőben a' mostani Ministerek találtak-
 fel. — *Richmond* Hertzeg, a' ki nem úgy
 mint az említett Társaságok, valami két
 dutzetnyi dárdás emberekkel; hanem egy-
 nehány ezer fegyveres Volontérokkal igye-
 kezett végre-hajtani a' maga szándékát:
 ezolta, Ministerségre vevődött-fel; 's hát
 ezt a' szegény Tzipő-tsinálót (*Hardy*), ki
 a' nevezett Hertzeg' útján indúlt, fel-kell
 akasztani? Azt kell e' mondani a' Poétá-
 val: hogy az arannyal bé-pántzélozott bű-
 nön, nem hathat által az igazságnak éles
 nyila; hanem által jukaszthatja azt, ha szal-
 ma-fonatékkal van fedve. 'S mik a' leg-
 erősebb próbák *Hardy* ellen? A' Spionok-
 nak vallás-tételeik, kik közzül eggy azt
 mondja, hogy ő hallott valamit, a' mit
 néki a' másik mondott; mellyet ez, a' har-

madiktól hallott; kik között más nem mind hallotta, a' mi mondatott; kik között a' harmadik, nem emlékezik mindenre; mivel nem írta fel 's a' t. Alig tudom, hol vagyok, ha az ilyen bizonyság-tételek, vizsgálás alá-vétetnek egy *Anglus* Törvényfzék előtt. És hogy' lehet az, hogy egy olly szegény Ember mint *Hardy*, olly kevés számú Emberek, mint az ő Fogolytársai, ártottak volna a' Királynak? Hogy gyűlölhettek volna ők, egy ollyatén Fejedelmet, a' ki soha meg nem bántotta őket, ki, a' maga Alattvalóinak szíveiben uralkodik, kinek természeti-tulajdonsága, mindeneknek szeretetét és hajlandóságát meg-nyeri? 's pompás Testőrök, és más Követők nélkül lovagol ki minden-nap. — Miért adunk mi helyet egy olly gyanúságnak, melly, színtolly méltatlan a' Királyra nézve; mint a' millyen meg nem érdemlett a' Nép' részéről. Bátorságos állapotban vagyon a' Királyi-fzék, ha egy szabad Népnek hajlandósága és szeretete tartja azt. De hogy' szólhat ez a' Nép, ha nintsenek, kellete szerént való Képviselői? Ezek a' Társaságok, semmit se' indítottak a' Király, és az Ország-gyűlés' Első Táblája ellen: tsak azt sürgetik, hogy reformáltassék a' Második Tábla, melly, Szószóllója tartozik lenni a' Népnek. És ez a' reformáció meg-eshetik úgy, hogy legkisebb veszedelem is annál fogva, a' Király' izemélyét, és igazgatását nem érdek-

li. Azzal vádoltatnak a' Népi-társaságok, hogy pártot ütöttek a' Státus ellen: hiszen a' Státus nem egyéb, hanem az egész Nemzet együtt-véve. Meg vagyok győztetve felölle, hogy ha az egész Nemzet meg-kérdődnék: arra voksolna, hogy maradjon meg továbbra is a' Korona. De nehezemre esik, midőn tsupán azért mondanak valamelly Embert Felség'-bántónak, mivel az, az Embereknek jussaikról szól. — Mindég eszembe ötlök, a' mit *Johnson* mondott, midőn Lord *Gordon* György büntelennek ítéltetett: „Én — *úgymond* — gyűlölöm Lord *Gordont*: de tettzésem szerént vagyon, hogy fel-szabadítódott a' Vád alól, mert szeretem Hazámat, és magamat. “

„Kegyelmetek, Uraim! kiknek, mint Esküdtteknek, egy *Lakos-társsok'* életére, vagy halálára kell most ítéletet hozni, szorossan a' Törvény' szavaihoz tartsák magokat. Ne véllýék vagy képzellyék, hanem erőssen higgyék lelkekben, hogy Felség'-bántás követődött el, minekelőtte ki-mondándják ítéletjeket. A' mi fel-derültt időnkben, mellyben, változás alá vettetett minden, és nagyobb tökéletességre törekedik: jó lesz, a' Törvényeknek igen engedelmes magyarázatja által, meg-tartani a' Népet, az Igazgatás eránt való hajlandóságban. Felség'-bántóknak kellessék e' neveznünk azokat, és úgy büntetnünk, mint

Felség'-bántókat, kik, az egész Néppel együtt érzik a' rajtunk fekvő terhet, és ezen nehézségeknek el-hárítására való törvényes elzközökről gondolkoznak? Ha meg-erössítik ezt Kegyelmetek! ítéletjek által: úgy a' Királyt, a' maga Alattvalóinak felénél többtől meg-fogják fosztani. Nem akarom, hogy a' Frantzia Törvény-szék' kegyetlenkedése álljon-fel közöttünk, melly előtt elég egy Vád, a' gilljotínon való fel-áldozására valamelly fzenéllynek Vegyék gondolóra Kegyelmetek, *Anglus* Itélők! hogy a' Közönség; önnön magok, az utánunk következő Emberi-nem, és Isten eránt tartozott kötelességjek, meg-tartani az életét egy Embernek, a' Törvény szerént, melly szerént, kívánnák attól a' magok életének meg-tartását, 's hinnen is bátorságban létét. Kegyelmetekre hagyom már én most a' Klienssemet, tellyes bizodalommal lévén a' felől, hogy velle, igazság fog történni. "

Hadt Környülmállások.

Mannheimből Nov. 16-dikán: — „*Muhlau* nevezetű Sziget mellett lévő Földvárunkra, ágyúzni kezdettek tegnap a' Frantziák: de a' Palatinátusiaknak visszafiz-ágyúzása, tsak hamar el-halgattatta őket; minckutánna le-ölt volna közzülök mintegy tíz Embert. — Estvéli nyóltz órájában ki-indúltak a' Ts. K. iak hat ágyúkkal, hogy az ellenséget, *Oggersheim* mellyéki dolgozása közben, meg-lephessék;

de még ekkor nem fogtak vala szokott munkájokhoz a' Frantziák. Várakoztak azonban a' Ts. K. iak, 's nem is híjjában: mert eggy óra múlva, hozzá kezdett az ellenség *Oggersheim*nál, szokott foglalatosságának folytatásához: meg se gondolván, hogy olly közel legyenek ellene, mint voltak, ágyúk ki szegezve, mellyekből, olly erőben omlottak reája egyszerre a' kártátsok, hogy nagy kiáltások között, nyakra före futott el *Oggersheim* mellől. "

Albert Hertzeg, *Heidelberg*ába szállította által *Schwetzingen*ből, 17-dik Novemberben a' fő-quártélyt.

Frankfurtból Nov. 18-dikán: — „Tegnapelőtt érkeztek *Moguntziába* az *Erdödy*' Huszárai. *Karaiczay* Generálisról mondják, hogy Kormányozójává fogna lenni azon Erösségnek. — *Oppenheim*-ban vagyon már *Thionvillei Merlin*, mint Fr. Nemzet-gyűlési Komisszárius, és sok rendbéli Tudósítások szerént, nyomtatott tzedulákat széllesztetett el, mellyekben haza hívja a' Palatinátusbélieket, olly biztatás mellett, hogy se' Vagyonjaikra nézve nints mitől félniek; se' pedig Katonai szolgálatra nem fognak kényszerítettetni. "

Kolóniával által ellenben, a' *Rajna*' innenső partján fekvő *Deutz Mező-Városból* Nov. 13-dikán: — „Néhány napoktól fogva, újj batteriák készültek környékeinken, a' *Rajna*' mentében. A' Ts. K.

legyveres Népnek is egy rész, ismét elébb nyomúlt a' víz felé. Ezen készültek azért lettek: mivel *Mastricht*tól, a' *Rajna* felé hallatott indulni egy frantzia Sereg-osztály. “

A' *Nimwegen*i történetről, ez az újabb, és valóságos Tudósítás: „Már elkezdődött vala az alku *Nimwegen* eránt, midőn Nov. 2-dikán oda érkezett a' *Hollandiai* Helytartó Hertzeg, vissza parantsolta oda a' Katonaságot, és meg-támadtatta véle az ellenséget. De nem szolgált a' szerentse: és még inkább ágyúzta ezentúl az ellenség *Nimwegent*, és a' *Waal* vize' hídját: minekokáért Nov. 7-dik éjtszakáján ki indult az Őrizet, Kapitulátzió nélkül, *Nimwegen*ből, 's egy rész által is ment belőle a' *Waal*on szerentsésen: hanem midőn még egy hollandus Batalionnal, és az Őrizetnek utolsó részével indult volna a' híd, el-szakadt a' kötele: 's a' rajta lévők, kénteleneknek látták magokat a' megadásra. “

Nov. 8-dikán lett által-vétele után, *Nimwegen*nek: más nap, *Büderich* vagy *Burick* Városát foglalták el a' Frantziák: de ezen nyereségjek, nagy veszteséggel völt egybe-köttetve.

Az *Olasz* - Országi Frantzia Seregnek kormányozását kéntelenített le-tenni *Dümbion* Generális, élttes ideje, és betegeskedése miatt. Helyébe, *Scherer* Gene-

rális állíttatott, a' ki, vezérlett vala már a' Számbéri és Mózai Seregnél is.

Frantzia Ország.

Meudon' kerületében, két makhinák készültek mostan. Eggyik arra való, hogy el-ólthatatlan tűz által, meg-gyújtsa bizonyos messzeségre a' hajókat; a' másik által pedig eggy Búvár, a' leg-nagyobb hajókat is meg-fúrhatja fenékben, a' víz alatt, 's el-süllyesztheti.

Párisból Oct. 29-dikén: — „A' Jákobínusok, kiket, *Robespierristáknak* tart a' Köz-vélekedés; olly mértékben lettek tárgyaivá a' Nép' gyűlölségének: a' millyen ifzonyodással telnek el minden érzékeny lelkek, azoknak a' szörnyűségeknek hallására, melyeket *Carrier*, és az ő undok Al-tisztjei követtenek el. Nem jelenhet már meg közönséges helyen eggy Jákobínus is, hogy valamelly tsúfság ne érje. Az útszákon és közönséges sétáló-helyekenn, a' Jákobínusok ellen ki-jött Könyvetskének árúloi, mindjárt utánna erednek annak, 's integetnek reá, hogy a' Nép is hadd esmerje-meg, és el-kezdik kiabálni a' nállok lévő Könyvetskének tüzimjeket, 's árrokat, p. o. *A' Jákobínusok, két fil-léren.* — *A' Jákobínusok Nép-ellenségi 's a' t.* — Az *Egyenlőség* nevű palota' udvarában, Oct. 26-dikén este, kardot akartak rántani a' Jákobínusok, az illyen kiabálók ellen: de ezeknek pártjokat fogta a'

Nép; a' Jákobínusokat pedig meg-öklözte, és szaladáára kényszerítette. Eggy a' megdögyönyöztetett és futamtatott Jákobínusok között, el ment a' Klúbbba, melly, ekkor Ülést tartott, 's el-beszélllette, a' mi rajtok történt. „Midön — *úgymond* — kérték volna az Atyafiak a' Népet, hogy lenne segítségül nékik az alkalmatlan kiábálók ellen: eggy közönséges kiáltás: *Ellyen a' Nemzeti-gyűlés!* illy bántást okozott az Anya-társaságnak (a' *Párisi* Jákobínus-Klúbnak). Ezen tsúfos történetnek halására úgy ki-ürült a' Klúb' palotája; hogy *Boiffel* nevű Tag, a' ki éppen, a' Közönséges - Tanításról írt munkáját olvasta vala fel, csak azon vette észre, hogy szinte Hallgatók nélkül maradt.

Nov. 3-dikán, olly fennyen, és tüzezen beszéllettek a' *Párisi* Jákobínus Klubnak főfő Tagjai magok között; hogy ezen háborús ki-nyilatkoztatásaik által, lármás veszekedésekre szolgáltattak alkalmatosságot, a' Nemzeti-Gyűlés' 5-dik, és 6-dik Novemberi Üléseinek.

Némelly nevezetesebb Végzései a' N. Gyűlésnek.

Az el-nyert Tartományokban találta-tó Könyvtárokat, Kéz-írásokat (Manuskriptumokat), és mesterséges remekeket, a' N. Gy. hez kell küldeni: mellyekért illendő jutalom fog járni. — Valamennyi mén-lovakat (tsödöröket) és kosokat lehet kapni *Spanyol*-Országban: által kell azokat szál-

lítottatni a' Frantzia földre, 's el-kell széllel-
teni a' Közönséges-Társaság' Olztályaiban,
hogy a' frantzia lovak és juhok is tökéle-
tessebbedjenek. — Hogy annál jobb elő-
menetele lehessen a' Közönséges-tanítás-
nak: mindeneknek előtte, *Párisban* állít-
tatik fel egy *Normalis* Oskola, mellyben
elztendönként háromszáz Tanítók képzített-
nek. — A' Nemzeti Teátrumra vígyázní
fognak, a' Tanításra- és Közönséges Kintz-
tárra ügyelő Deputátziók. Ezek határo-
zák meg a' Teátrumí személlyeknek fizeté-
seket, és magok-viselése módját. Ha hat-
száznyóltzvan-ezer lívernél kevesebbet hajt-
bé elztendőt által a' Teátrum: a' mi hibáz-
ni fog ezen summából: az, a' Teátrumí
személlyek fizetéséből fog le-húzódni; ha
pedig az említett summát meg-haladja a'
jövedelem: úgy, a' mi felül fog lenni a'
680000 líveren: annak fele el-fog olztódni
a' Teátrumí személlyek között.

* * * * * * * * *

Kolosvárárt, Nov. 11-dikén, egy
Nagy-Embértől fosztotta-meg a' Halál, Fels.
Udvarunkat, és *Erdélyt*, Báró *Lossonczy*
Bánffi Farkas Ö Exjának személlyében,
a' ki, hetven elztendeinek negyvenét töl-
tötte-el közönséges hivatalokban. — Ki-
rályi Tábla-Bíróság; *Kolosvármegyei* Fő-
Ispányság; Fő-Kormányfzéki Konziliárius-
ság; Fő-Propinciális-Kommisszáriusság;
Statuum-Prézidensség, és végre Thezau-
riátusság — valának az általa folytatott érde-

mesítő tisztségek; mellyekhez, fényesítők is járúltanak, úgymint: Kameráriusság; Sz. István' Rendjebéli Kommendátorság, és Fejedelmi Fő-Lovász-Mesterség. — Fő-Kurátora volt a' Ref. Ekklesiáknak és Os-koláknak.

H í r a d á s o k.

Bihar Vármegyében a' Székelyhídi, és Dioszegi Uradalmak' részéről, Léta ne-vű Helységben, mintegy kétszáz ötven da-rabból álló hízott Sertések, e' most fo-lyó esztendő' December Hónapjának, tizen-kettődik napján, licitátzió, vagy kótyave-tyélés által el-fognak adattatni: mineko-káért, a' kinek kedve volna, jól meg-hí-zott Sertéseknek vételére, ne terheltesse-n, a' meg-írtt időben, és Helységben meg-jelenni.

Jelentjük az Érdeemes Olvasóknak, hogy *Hírmondónknak* a' jövő fél esztendőre is, az az, Januárius elejétől fogva, Június' utolsó nap-jáig, 5 forint előpénz az árra, mellyet követ-kezendő tízím alatt ne terheltesse-nek jó ide-jén fel-küldeni: *An die K. K. Oberst-Hofpost-ams-Zeitungs-expedition. Pro Hírmondó. a' Vienne.* — Neveiket, és a' közelebb való Postát, a' honnan i. i. leg hamarább vehetik Ujságainkat, méltóztassanak világosan meg-íratni. — Mi, mint eddig, ezentúl is készek leszünk az el-tévelyedett Ujság árkusokat, vagy az azokhoz tartozó rajzolatokat, 's mappáka újra is meg-küldeni,

A°

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG[°]
ENGEDELMÉVEL.

45.

Molt Bétsben, Karátson - Havának (Decembernek)
2-dik napján, 1794-dik Elztendőben.

Hadi Környüállások.

A° *Felső - Rajnai Német - Kerületnek*
Hanau (Hanovia) Városából Nov. 22-di-
kén: — „A° Hohenlohei örökös Hertzeg”
kormányozása alatt lévő Prusszus Sereg-ösz-
tályt villza-parantsolta vala a° Rajna mellől
a° Prussziai Király, de most olly parantsola-
tot vett ismét a° Hertzeg Berlinből, hogy
további rendelkezésekig, helyben maradjon;
és Köhler Generális, tartozott a° Sereg-ösz-
tálynak előljáró részét siettséggel indítani.

B b b

megént vissza, a' *Rajna* felé. Úgy hallatik, hogy *Wesel* tájára küldődik a' *Hohenlohei* örökös Hertzeg' Korpusa. "

Wesel Városából Nov. 15-dikén: —
 „ A' mi vidékünkön tanyázott Ts. K. Katonaság, résszerént *Hollandiai Geldriának Arnheim Városa*, résszerént pedig a' *Bergi Hertzegség* felé vette útját. *York* Anglus Királyi Hertzeg fő-quártéllya, *Arnheimban* vagyon. — *Nimwegennel* által ellenben, *Leernél*, mindent el-követnek az eggyesült Sereg osztaílyok, hogy által ne ronghasson a' *Waal* vízénn az ellenség. — *Rotterdám és Dordrecht Városai*ban *Hollandiának* nagy Magazínok készülnek. "

Prusszus Fő-Vezér Möllendorf' fő-quártéllyából *Hochheimből* Nov. 19-dikén:
 „ A' melly fekvő helyet választott vala *Möllendorf Fő-Vezér*, a' maga személlyes kormányozása alatt lévő *Prusszus Népnek*, 23-dik Octóberben: még most is azon vagyon, 's ki terjed *Caubtól* fogva *Gernsheimig*, melly köz-föld, meg vagyon erősítve sántzokkal, és batteriákkal. — Az ellenség tsendesesen vagyon a' *Rajná*nak által ellenben lévő mellyeken. "

„ *Moguntzia*' szomszédságában lévő Szigetjei a' *Rajná*nak, nagyon nehezítették vala a' *Frantziaktól* lelt vissza vételeit *Moguntziának*. Most ezen Szigeteket *Prusszus* Generálmajor *Ruchel* védelmezi a' *Frantziak* ellen. "

Moguntziából Nov. 19-dikén: „Tegnap, reggeli hat órakor, olly sebesen megtámadta az ellenség, előlvígyázott szakaszát a' *Is. K. Oláh - Batalionnak*; hogy ámbár erőssen igyekezett is ez ellent állani: még is eggy *Tíft*, és *Strázsamester*-től alá felé számlálva, harmintz személlyek *frantzia* fogságba estek. Segítség érkezvén részünkről, kemény ágyúzás és lövöldözés lett, mellynek alkalmatosságával, nem kevés veszteségjeik vólt a' *Frantziák*-nak, kik is, dél-tájban, siettséggel vonultak vissza. — Ma délután el-hagyta az ellenség *Bretzenheimot*, minekutánna úgy ki-rablott vólna némelly házakat; hogy még az ablakjaikat is le-szedte azoknak. — Számosan szöknek által hozzánk a' *Frantziák* között. — Egy *Frantzia Spion*t fogtak a' *Prusszusok*, a' ki azt mondja, hogy oszrom-ágyúk' szállítására, sok lovakat kívántak a' *Lakosoktól*, a' *Frantziák*; és hogy ezek, *Oppenheimnél* szándékoznának által rontani a' *Rajná*n: melly állítást tellyességgel nem tarthatunk hitelesnek. — *Kommendánsunknak*, *Neu Generálisnak*, mind gondosságához, mind okosságához, egész bizodalunk vagyon. “

Mannheimből Nov. 21-dikén: „Tsendesen vagynak a' *Frantziák*: hanem szorgalmasan készítik, sántzaik előtt, a' földvárakat. Negyedik Földvár-tsináláshoz fog-

tak ma, a' *Rajna*' Sántza, és *Friesenheim* között. “

Ehrenbreitstein Várán alól, a' *Rajna*tól nem messze fekvő *Wallendar Városá*ból Nov. 18 dikán: — „A' *Rajna*nak Városunkkal által-ellenben lévő Szigetjét elhagyták tegnapelőtt a' *Frantziák*. Ts. K. *Generális Nauendorff*, leg-ottan *Őrizetet* (*Garnizont*) szállított abba, és egy *Földvár*at is készíttetett benne. A' mi Városunkban, két-ezer gyalog és lovas *Katonák* vagynak. “

Gróf Clerfayt Hadi-tármesternek *Mehrheim*ből botosított Tudósítása, nem határozza meg: mit vesztettek a' *Frantziák*, *Büderich* vagy *Burick Városá*' tájján, 9-dik Novemberben: hanem a' részünkről lett veszteséget így adja elő: *El-estek*: *Stuart* Reg. béli Fő-Hadnagy *Hönig*; tizenkét Köz-emberek; és öt katona lovak. Sebet kaptak: harminthekkilentz Köz-emberek; és hat katona lovak. Nem találtat: egy Fő-Tiszt; harminthet Köz-emberek; és tizenkét katona-lovak.

Egy *Karlsruhei* Levél szerént, Ts. K. *Feldmarschall*lieutenánt *Benyowszkival*, félbe-hagyatta betegsége a' hadi-szolgálatot. Sereg-olztályaának vezérlését F. M. L. *Staader* vette által.

Hollandiáról —

A' *Leydai Újságnak* 14-dik Novemberi Darabjából: — „Nov. 7-dikén reg-

gel, ki-tsapott a' *Bergen-op-Zoomi* Öri-
zetnek egy részze a' Frantziákra, kik, igen
közel mentek a' Vár alá. Az ellenség öt
fzekér sebesseket vitt el, a' mi parasztjaink-
nak hír-adások szerént. Részünkről, negy-
venre megy az el esteknek és el-fogattak-
nak száma. — Nov. 9-dikén estve egy
Frantzia Trombitás kéredzett bé *Bergen-
op-Zoomi* Komendánsunkhoz. — *Gertrui-
denberg* Erősségünket, ostrom alá készül
venni az ellenség. “

A' Német Birodalom' *Vesztfáliai Ke-
rületének Münster (Monasterium)* Városá-
ból Nov. 16-dikán: — „Úgy értjük, hogy
nagy számmal kezdik mutatni magokat a'
Frantziák, *Hollandiai Geldriának Arnheim*
Városánál, melly, tíz óránnyi járó földre
esik, *Utrecht (Ultrajectum)* Városától nap-
kelet fele. Tizennegyedik *Lajos Fr. Ki-
rály* ellen megtartotta magát *Frigyes-Bel-
gyiom*, egész földjének víz alá-való vé-
tele, vagy a' közönséges inundátzió által,
melly, kivált, *Amsterdam'* vidékein, egész-
szen tenger-ábrázatot ad *Hollandiának*.
Most is lehet reményleni, hogy ha efféle
közönséges inundátzió lesz: híjjába-való-
vá fogja az tenni, *Frigyes-Belgyiom* ellen
intézett szándékjokat az új Frantziáknak. “

Mastrichtban, az ostrom alatt négyszáz
házak, résszerént el-égtek; résszerént igen
nagy sérelmet szenvedtek.

Midőn által-vették a' Frantziák *Ma-*

Strichtot: 352 ágyú; két-ezer puska; és két-ezer mázsa puskapor volt benne.

Olasz - Országból. —

Acquiból Nov. 5-dikén: — „Az e' tájon fekvő Ts. K. Katonaság, nem ment még téli quártélyra, 's úgy látszik, hogy későn is fog menni, abból az okból, mivel az ellenség szüntelen mozgásban vagyon, 's nem lehet tudni, miben töri a' fejét. Azt jól tudjuk, hogy mind lovas, mind gyalog Katonák jöttek hozzájuk *Marsília* Várossa felől. Már harmadik napja, hogy itten mindég esik az eső. “

Genuából Nov. 9-dikén: — „Tegnap érkezett ide egy hajó, *Korszika* Szigetének *Ajaccio* nevű Várossából, hol a' lakosok meg-hasonlottak magok között, 's onnan lett el-indulásakor a' hajónak, szörnyű módon tüzeltek egymás ellen. Eddig nagy részént *Paoli* Generálisokhoz hajlottak a' *Korszikabéliek*: most sokan közzülők, másképpen gondolkodnak. Az *Anglusok*, mind szárazon, mind vízen, *S. Fiorenzo* nevű helységnél vették össze minden erejeket. “

A' *Frantzia*-Országi Rojalistáknak, új szerentségeikről emlékeznek némelly *Frantzia* Levelek.

Lengyel Országról —

Egy *Gallútziai* Levélből, melly, Nov. 21-dikén költ, ezeket olvassuk: „Minekelőtte bé-mentek volna az *Oroszok* *Varsó*-

ba: ki-takarodott abból a' *Lengyel* Katonaság, három tsapatokban: hanem eggy ezek közzül, mellyet Hertzeg *Poniatovszki* Jósef vezérlett, meg-adta magát az Oroszoknak. — Tizennyóltzadik Novemberben, hasonló sorsra jutottak: „*Wawrzeszki*, a' ki, *Kosciuszkó*' helyébe lett Fő-Vezérre; és *Dombrowski*; *Gielgut*; *Gendrowitz*; 's *Mieskowski* Generálisok, a' még velek maradott Néppel eggyütt. — Generális *Sajontschek*, Ts. K. óltalomba ajánlotta magát, 's a' *Lublini* Vajdaságnak *Casimir* (Kazimierz) Városotskájában gyógyítódik sebjéből.

Kosciuszkó, botsátott vala eggy Levelet a' maga fogságából, Oct. 16-dikán, a' *Lengyel* Nemzeti Fő-Tanátschoz; kilentz *Lengyel* Tisztek eránt, a' kik, Orosz fogságba esvén tizedik Octóberben, kérték, több fogoly társaikkal eggyütt, *Fersen* Orosz Vezértől, hogy ne tartatnának zárva. Ezt meg is nyerték, olly fogadássokra, hogy el nem mennek az Orosz táborból. — Meg nem tartották azonban szavokat; hanem meg-szöktek: minekokáért kérte *Kosciuszkó* a' Fő-Tanátsot, hogy keresse fel akár hol is ezen el-szökötteket, és küldje vasban *Fersen* Generálishoz. — Illy ki-fejezéssel élt a' többek között *Kosciuszkó*, említtet Levelében: „Ne engedjük, hogy annyi szerentsétlenségekhez, melyekre juttatott bennünket a' mostoha sors,

még annak vesztesége is hozzá járúllyon, a' mit leg - inkább kell féltenuink, t. i. dicsőségünknek, és betsületünknek vesztesége.

A' *Lengyel Fő - Tanács* is írt *Kosciuszkó*hoz egy Levelet mellyben, Méltó Fő - Vezérnek nevezte ezt, el - fogatása után is; jelentette néki, hogy az ő rajta történtt szerentsétlenségben siratja a' Hazát, mellynek sorsáról való kétségbe esést mindazáltal, meg nem engedi a' polgári kötelesség, és *Kosciuszkó*' példája. Nagy kívánságát jelentette a' Fő Tanács az eránt, hogy a' míg tsak lehet, közöllye velle *Kosciuszkó*, minden hátra - tartás nélkül a' maga szükségeit, és azon Vitéz - Férjfiúkéit, a' kik, Társai valának, az ő hadi tselekedeteinek, és most részesei az ő izomorrú állapotjának. Olly nagyra betsüli — monda a' Fő - Tanács — *Kosciuszkó*nak vissza - térését, hogy örömet vissza adná érte, minden foglyait az ellenségnek, 's kész volna a' Fő - Tanácsnak is minden Tagja, fel - áldozni saját szabadságát a' *Kosciuszkó*éért. Ezen szíves ki - fejezést, követte még egy igen fontos, mellyben az a' ritka szerentse tulajdoníttatik *Kosciuszkó*nak, hogy ötet a' velle egy időben élők betsülték immár közönségesen olly mértékben: mint a' millyenben egyebaránt csak a' késő Maradék tudja meg adni illő betsületjét az érdemnek.

Frantzia Ország.

A' Revoluzciónális - Kommissziók, melyeken építette *Robespierre* a' maga szörnyű mindenhatóságát, öt száz-kilentzven-eggy millió líverben kerültek esztendő-tartal, a' Közönséges - Kintstárra ügyelő Deputátciónak vallástétele szerént; és ötszáz-ezer főből állván, annyi személyekkel kevesebbítették a' Mester-emberek' és Földmivelők' számát. — Ugyan az említett Deputátciónak vallástétele: hogy az Egyházi kintsek, koránt se' teltek annyira, mint vala felöllok a' reménység: nem adtak ugyan is többet, huszonöt millió líver-nél; melly híjánosság onnan származott: mivel sok Templomi drágaságok félre-takarítódtak, 's ki is küldődtek a' frantzia földről, míg hozzá kezdetett a' Templo-moknak ki-ürítéséhez a' N. Gyűlés: de midőn már, a' Közönséges-Társaság' számára foglalódtak el az Egyházi-kintsek: még akkor is veszett el azokból némelly rész. — A' harangoknak apró-pénzekké való veretése, minteggy négy millió líverbe került: következképpen semmi haszon se' vólt benne. — Két-ezer-kétszáz millióra számlálta a' Deputátzió, a' közelebb múlt frantzia esztendőbéli költségeit a' Köz. Társaságnak.

A' Közjóra ügyelő Deputátciónak *Richard* nevű Tagja, minekutánna közlötte volna Nov. 8-dikán a' Nemzeti-gyűléssel,

Mastrichtnak és Rheinfelsnek a' Frantzia Katonák által lett el-fogalaltatását: így folytatta tovább, elő-adássát: „A' Közjóra ügyelő Deputátzió, igen nyomos tárgy körül foglalatoskodik mostan: de, nem fedezhet még fel semmit belőlle. Szüksége vagyon azonban a' Nemzeti-gyűlésnek bizodalma. Két Nemzet gyűlési Tagokat kell küldeni valahová: kér benneteket a' Deputátzió, hogy adjatok nékie hatalmat ezen két Tagoknak, a' maga kebeléből való ki-választására.“ — Adott hatalmat a' Gyűlés, a' Deputátziónak.

A' *Robespierri*stáknak Vádjaik alól sűrűen fel-óldoztatott, és a' fogságból szabadon bocsátatott személlyek között, eggy, *Kellermann* Generális is, a' kinek ügyét Nov. 8-dikán vette elő a' Revolutzióális Törvénytörvényház. Olly szin alatt záródott vala *Kellermann* tömlőtzebe, mint a' ki, restesen forgolódott az *Alpesi* Seregnek el-intézésében, és *Lyon* Városának ostromlásában. A' ki-kérdeztetett Tanúktól, okos, hív, ember szerető, 's jó-lelkű Vezérnek értette lenni *Kellermann*ut a' Törvényház: minnekokáért nem tsak büntelennek, és szabadon bocsátandónak ítélte ezt; hanem még a' Törvényház' Elölülője, eggy fontos Beszédet is mondott *Kellermann*nak dítséretére. Valamint más több efféle történeteknek: úgy ennek is, igen örvendezett a' jelen volt sokaság.

Látták a' Jákobínusok, hogy az ő néhai ofzlop emberjek *Robespierre*, és ennek Tzimborássai által, meg-árestáltatott személyek, igen nagy számmal botsátódtak már ki a' tömlőtzőkből: sokan lettek ellenben foglyokká, a' kik gyámolai voltak a' Jábobínusságnak. Látták nevezetesen, hogy *Carrier* Tagjok is, közel jár a' meg-árestáltatáshoz: ennek meg-akadályoztatására tehát, nagy buzdításokat tettek Nov. 3-dikán a' Klúbjokban: Nov. 9-dikén pedig, a' Klúbjokon kívül is. Számosan öllze-sereglettek t. i. azon palotáknál, melyekben ennekelötte, a' Király, és az *Orleáni* Hertzeg laktanak; 's más közönséges helyeken is, és tele torokkal kurjongatták: *Éllyenek a' Jákobínusok!* de még erősebben kiáltozta az ellenkező Rész: *Éllyen a' Nemzet gyűlése!* — A' szóval való vetélkedést, ütlekes veszekedés váltotta fel már ekkor is: még inkább pedig a' Klúb' palotájánál, mellybe, minekutánna bé-gyülekeztek volna a' Jákobínusok; nagy sokaság tódult annak külső környékjére. Megént el-kezdé mind a' két Rész, a' maga *Éllyen* kiáltozásait: a' kívül állott Felekezet pedig, hogy annál hathatósabban bé-hangoztassa kiáltásait a' Jákobínusok közzé: bé-verte ezeknek ablakjaikat kövekkel. Fel-bozzankodtak illy meg-bántatássokon a' Jákobínusok, és ki-rontván palotájokból, elégtételt tsináltak magoknak, a' hogy tsinálhattak. Fogtak is el

némellyeket az östírómlók között, kiket, minekutánna meg-öklöztek, vagy botoztak: veress sipkákat vontak azoknak fejükre, 's ezen Jákobínusi ékességgel, a' Prézes mellé ültették le őket. Nem soká tartott azonban a' Jákobínusoknak győzedelmek: mert nagyobb erővel omolván rájuk a' Nép, széllyel verte őket, 's bézárta a' palotájokat. Az igazgatást hívó Nemzet-gyűlési Deputátziók is meg erősítették ezen hirtelen-végzését a' Népnél: mert olly Intézeteket tettek, hogy további rendelkezésekig, ne tarthasson a' Jákobínus-Klób Üléseket. — Nagy része a' meg-szalasztott Jákobínusoknak, és Jákobínáknak, kéntelen volt által gázolni a' *Honoré* nevű útzán folyó patakot, négy-ezernél felesebb számú személlyeknek soraik között, kiktől sok tsúfságot és gyalázatot szenvedett, kiváltképpen a' Jákobínaság. Nemzet-gyűlési Tagok érkezvén, le-tsendesítették a' Népet: melly azonban kereken meg-mondotta, hogy nem akar hallani többé a' Jákobínusoknak, ezeknek a' pártos, vérengző, és a' Nemzeti-gyűléssel szüntelenül ellenkező Embereknek gyűlésekről.

Ekképpen rontották meg a' Jákobínusok még inkább magokat *Carrieré*ért, a' ki csak ugyan meg-árestálódott Nov. 10-dikén: minekutánna tudósította volna érántta a' Nemzeti-gyűlést vóltaképpen az a' Kommisszió, melly, az ő tselekedeteinek megvisgálására 's ítélésére, huszonegy Nen-

zet-gyűlési Tagokból állítódott vala fel. — Kívánta *Carrier*: hadd szólíhasson a' maga védelmezésére, és ez, meg is engedődött néki: de híjánosnak találtatott a' mentése: ámbár egyébaránt, hofzas vólt a' Belzédje, mellyben: *Kapitoliumról*, *Tarpeia* - kőszálról, és győzedelmeiről emlékezett; 's Haza-szabadítójának nevezte magát. — Mikor — *úgymond* — *Nántesbe* érkezett ő: száz-hatvan ezeren vóltak a' Haramiák (Pártosok): de ő, háromszázra szálította - le azoknak számát. — *Khuan*, *Vándét*, *Rojalista*, *Árisztokrata*, *Fanatikus*, és *Moderátus* (Mérséklett) nevezeteket ruházott a' Vádolóira. — Ötet megtámadni, *annyinak állította*, mint megtámadni a' Nemzeti - gyűlést. Mert ha protzesszus indítódik ő ellene: úgy a' hajdani Deputátziók; a' Nemzeti - Gyűlés; 14-dik Július; 5-dik 's 6-dik Octóber; 10-dik Augustus; 2-dik 's 3-dik September; végre a' Nép; és Szabadság ellen is, hasonlóképpen protzesszus fog indítódni. — A' Revoluzionális Törvényészék' egy Szakasszának Elölülőjét; Fiskálisait; 's Esküttjeit, bé vádolom — *úgymond* — a' Publikumnak mint *Khuánokat*, 's *Vándéiakat* (az az: pártosokat). — Hogy az általa véghez-vitt szörnyűségeket, nem éppen példa nélkül valóknak lenni meg-mutathassa: fel-hordta: *Máriusnak*, és *Syllának* a' régi Rómában el - követett kegyetlenkedéseiket; a' Frantzia históriában nevezetes *Ligának* ha-

dakozásait; *Bertalan'* éjtszakáját; és végre, a' Republikánusokkal való kemény bánássokat is a' Rojalistáknak.

Elegyes Tudósítások.

A' *Londoni* Udvar, ötödik Novemberben hirdettette ki tzeremóniásan, a' *Korona-örököséhez* lett el jegyeztetését *Braunschweigi* Hertzeg-asszonynak.

*Spanyol - Ország*nak *Fő-Városából* *Madridből* Oct. 16-dikán: — „A' még itt maradott *Frantziák* is kényteleníttetnek már most innen el-költözni minden kifogás nélkül, és rövid idő alatt, eggy új Királyi parantsolatnak ereje szerént.“

Erdély Ország.

Kolosvárról Nov. 16-dikán: — „E' folyó Hónapnak 12-dikén kezdének *Nemes Hazánk' Rendjei*, *Ország-gyűlési* üléseknek tartásához, melly, nagyobbára a' nevek laisromának olvasásával tölt el. A' más napi ülésre meg-jelenvén a' *Fejedelem Képe*, *Lovas Vezér Báró Barkó Vintze Úr* Ö Exc. ja is, *Katonaság* sorai; dob, síp szó; és ágyú durrogások között, bé-közfőne a' *Hazának*, kinek köszöntését *Fő-kormányozó Gróf Bánffy György* Ö Exc. ja fogadá el. Fel-olvastatának az úgy nevezett *Királyi Fel-tételek*, mellyekben a' többek között, ezek eránt tettzett ki az Ö Felsége akarattya: hogy a' halálos *Rabok'* kínzása, más pallérozott *Nemzetek*, és *Országok* példája szerént, itten is tovább ne gyakoroltasson, hogy a' *Deputátziók*, munkájaiknak

el-végezésével, és közlésével siessenek, és hogy a' hivatalbéli ürességek, érdemes személyekkel bé-töltsessenek. Vége lévén ekkor a' Gyűlésnek, a' Rendeknek nagyobb részze a' Fejedelem képénél ebédelt, estve pedig ugyan tsak ottan, fényes bál tartatott. Ettől fogva nem volt több Gyűlés, hólnap lesz a' harmadik. “

Az említett vígságok, és pompák között eggy kedvetlen történet is adta elő magát. Mert éppen az nap dél-utánni két óra tájban végeze életét Méltóságos L. Bárá *Losontzi Bánffy* Farkas Úr Ő Exc. ja: kinek ritka bátorsággal, és elméjének leg-nagyobb épségivel történt ki-múlását ki lehet abból hozni, hogy halála körül meg-történhető minden leg-kissebb dolgokról is rendelést tett.

E' szerént három nevezetes hivatalokra kell a' jelen-lévő Ország-gyűlésének választatni, úgymint: a' Fő Kíntstárnokságra, a' Fő-Törvényiszéki Elölülőségre, és a' Fő-Tartománybéli Biztosságra. “

Szebenből Nov. 22-dikén: — „Ezen Hónapnak 12-dik napján, reggeli hét óra után, 22-dik minutumkor, 15 *minutum secundum*okig tartott földindulás tapasztaltatott itten, dél és napkelet felől, észak és napnyúgot felé. — A' nyári szárazság után vizgáztatásokra szolgál a' Mezei-gazdáknak, hogy még mind ez ideig fűvön tarthatják marhájaikat. Még semmi hó se' volt eddig a' tér-földeken. “

Magyar Ország.

A' Horvát - Országi Bánt Monyoróke-
reki Gróf Erdödi Urat, Feldmarsallieute-
nántból, Lovasság - Generáljává emelték
fel érdemei.

Szoboszlóról Nov. 17-dikén: — „Ki-
rályi Tanácsos, és Udvarnok; 's Ns Hajdú
Városok' Dekretális Fő-Kapitánya T. Jab-
lontzai Petes János Úr, követésre méltó
példáját adta közelebb is a' maga emberi
jó szívének, ezen Ns Város' szűkölkö-
dő Lakosainak fel-segállításával. Ezek sze-
gények éhel-halának vala meg: de a' tisz-
telet Urat arra bírta erántok érzékeny ne-
mes lelke, hogy ki-oltsaná számokra a'
jövő termésig szép kéttzeres életjét, mel-
lyet a' bővebb időkben, nagy szorgalom-
mal takarított volt bé tárházába. Sok száz
kíván holtná szerentsés életet ezen Élet-
adójának. “

Egerből Nov. 22-dikén: — „A' múltt
nyári izárazságot most már a' szűnetlen es-
sőzés követte. 19-diken és 20-dikonn ha-
vazott és meg-fagyott: de más nap me-
gént esső lett reá. “

* * * * *

Már rézre metztettük a' *Frantzia Te-
legráfnak* — messze-földre, nagy hirtelen-
séggel hírt közlő eszköznek — valóságos
képét, 's meg is fogjuk azt küldeni, le-
írásával együtt, még ebben a' Hónapban.

* * * * *

(Egy árkus Tóldalékkal.)

T Ó L D A L É K

A' Magyar Hirmondónak, Decemb. 2-dik napján, 1794-ben költt árkusához.

Novembernek 25-dikén Hirmondónk mellett le- küldött Hertzeg Kaunitz képe, ezen most folyó Hatodik Szakasz Homlok írásának ellenébe fog köttetődni. Mi azt azon egy árkus nagyságu kép szzerént készítettük, melyet Unterberger Ignácz idevaló híres képművész, és Mechanicus, egy általa ki gondolt metzész eszköz által metzsett réz táblára. Ezen allegoriás kép által kívánta Nemes Sopron Vármegye Hertzeg Kaunitzot meg tisztelni 1790-dik elztendőben. Annak magyarázatját ide iktatjuk mind Deák, mind Magyar nyelven is:

Descriptio Allegoriae Tabula aeri incisa representatae.

Templum Honoris pluribus ornatum columnis, cujus in medio cernitur imago S. R. I. Principis a Kaunitz Rietberg, Cancellarii Supremi, de quo tacere praestat, quam parum dicere. Adsidet Palladis noctua, vigilantiae laborumque non modo diurnorum, sed etiam nocturnorum emblemata. Imposita protome marmoris quadrato. Haec forma aequilatera firmitatem, soliditatemque jam veteribus denotabat; nam quocunque vertas, aequae stabilis consistit lapis cubicus. Ea de causa etiam Mercurius dictus tetragonus, sive quadratus, adlusione simul facta ad sapientis maturique consilii stabilitatem. Lapidem ipsum supposi-

tis tergoribus portant leo et Sphinx, ille fortitudinis, haec sagacitatis notissima symbola. Porro sphinx leonem intuetur, ut consilii modum ad virium mensuram exigat. Inferioris basis partes laterales gradibus distinctae sunt, pars vero anterior iisdem caret, ne quis temere ausit ad eum adscendere, qui tantum inter ceteros eminet.

A sinistris stat Comitatus Soproniensis genius muliebris turritus, multa reverentia, atque animi gratitudine patronum suum admirans. Dextro brachio incumbit lapidi quadrato supra dicto, indigitans sequentem inscriptionem:

*Immortali Principi Venceslao Kaunitz & Riether Cuius Consilio Provido Justo Sapienti
Libertas Jura Legesque Pannoniae Redditae Gra-
vi Comitatus Soproniensis Ordines D. D. D.
MDCXC.*

Sinistra manu tenet propria insignia armati et galeati viri, qui in scuto coronato, et aurei velleris catena circumdato insigniasupremi provinciae comitis, e nobilissima familia Principum *Eszterhazii* depicta ostentat.

Retro genium adparet Immortalitas, quae Principis effigiem corona querna ornat, et sinistra manu serpentem tenet in se recurrentem, veluti circulum.

A dextris conspicitur Consilium sub imagine viri barbati et magno annorum pondere gravis, qui libram dextra manu gubernatam intento et oculo et animo spectat, quasi ponderans atque examinans consilii capiendi rationem, et modum proferendae sententiae. Scipioni involutus est serpens, animal prudentiae cognitae. Pars scipionis superior finit in tria capita, quorum primum est propectae, secun-

dum medias, juvenilis aetatis tertium; nimirum quod vir sapiens praeteritis praesentia comparare, atque ex his futura praevidere debeat. Brachio sinistro innititur libro clauso, cujus argumentum sublime non omnibus concessum intelligere.

Juxta Consilium fluvius Leita, irrigans Comitatum Soproniensem, urnae aquas evo-
menti incumbit. Fingitur foeminea specie, ut fingi solent fontes, et fluvii minores navibus vehendis parum idonei.

Superne in arcu templi Fama volans geminas tubas inflat universo orbi praedicans Virum, cujus gesta scriptorem fatigabunt.

(A' sok oszlopokkal fel-ékesített ditsőség-
templomának közepén szemléltetik a' Római
Sz. Birodalombéli Hertzeg Kaunitz-Rietberg
Fő Kantzellárius' képe, kiről jobb semmit se,
mint keveset szólni. Mellette látszik Pállás
Isten Alfzornynak bagolyja, melly által jelen-
tetnek éjjeli, 's nappali munkái a' Hertzegnek.
Ezen kép négy szegű márvány köre van hely-
heztetve. Ezen egyforma oldalú négyszeg
már a' régieknél is jele vólt az erősségnek:
mert akár mellyik oldalra fordítassék is, erős-
sen meg áll az. Erre nézve neveztetett Mer-
kurius is négyszegűnek, jeléül a' bölts és a
meg-ért ész áthatatosságának. Ezen négy
szegű kö az oroszlán, és a' Sphinx (a' Görö-
göktől ki-gondolt állat) hátain fekszik. Tud-
va van, hogy amaz az erősséget, ez pedig az
éles eszt jelentí. Tovább a' Sphinx az oroszlánra
néz, hogy a' jó tanácsot az erőnek mi-
voltához alkalmaztassa. A' könek talpán két
oldalról garáditsok látszatnak, elől pedig sem-
mi garádits nintsen rajta, annak jeléül, hogy

minden közönséges érdemű ember ne mérészeljen hozzája fel lépni. Balról áll *Sopron Vármegyének*, város falakkal koronázott *Asszonyi képe*, 's nagy tisztelettel 's háládatossággal pártfogójára néz. Jobb karja a' négy szegű kőven nyugszik, 's az arra metzsett írásra mutat. Bal kezében *Nemes Sopron Vármegyének*, és a' *Hertzeg Eszterházy Familiának* tzimmerét tartja. Hátul áll a' Halhatatlanságnak képe, 's *Kaunitz* képét tölgyfa ágból kötött koszorúval koronázza, bal kezében pedig egy kigyót tart, melly farkát szájába fogta, 's azzal vége nélkül való kerakséget ábrázol. Jobbra szemléltetik egy szakállos ősz embernek, az az a' bölts tanátsnak képe, jobb kezében a' mértéket tartván arra nagy figyelmetességgel vigyáz, mintegy meg fontolja, 's jól meg vizsgálja elébb azt, a' mit ki akar mondani. A' bal kezében lévő páltzára tekerdőzdött a' kigyó, az okosságnak példája. A' páltza felső végén három fejek látszatnak, az egyik öreg, a' másik közép koru, a' harmadik Iffiú. Ez által jelentetik, hogy a' bölts embernek a' jelenvaló dolgot az el múltal össze kell vetni, 's ezekből a' jövendőt előre látni. Bal karjával egy bezárt könyvre könyököl, mellynek felséges foglalatját nem szabad minden embernek érteni, 's tudni. A' *Leita vize*, melly *Sopron Vármegye* széleit mossa, egy *Asszonyi kép* által ábrázoltatik, melly egy víz akadó edényre dült. Felül a' ditsősség templom boltozatján a' repülő hír szemléltetik, melly *Kaunitz*nak sok és nagy tetteit két trombitával trombitálja.)

*Malum ex Hospitio Reuerendissimi Praepositi
Rátóthiensis Michaelis Paintner.
Altumindormieram meo veterno,*

Quod longum mihi taedium, dolorque
 Induxit docilis malo frequenti
 Vltro cedere, meque iuuat alma
 Rerum obliuio, torpidusque sensus
 Ad res, quae variae geruntur, omnes.
 Sed nunc hospitium, optimum quidem illud,
 Et carum mihi, si iocosque suaves,
 Et conuiuia lauta, lectulumque
 Mollem, et dulciter otium recordor
 Solutum, vacuumque cura edaci:
 Hoc nunc hospitium tuum misello
 Vt magno mihi stat malo, quietum
 Perturbans animum, diebus vsque
 Incumbens mihi, noctibusque totis.
 Crudele hospitium tuum, et molestum,
 Cur late patuit mihi, recluso
 Illo praecipue malo cubili?
 Quo me bibliotheca fascinauit
 Incautum tua: stultiorque sumsi,
 Vt peius peream, tuos libellos
 Mecum, heu! illecebris nimis refertos:
 Quales nec potuit furens Calypso,
 Vafro nec gremio fouere Circe.
 Hos cum debeo lectitare, multam
 Bellis implicitus tuis Poetis,
 Tuo Cumichio, tuo Zamagna,
 Doctis, grandiloquis, piis, venustis,
 Cor ipsum penetrantibus Poetis:
 Furtim, nescio quis, subiuit ardor,
 Et praecordia concitauit ima
 Inflammata suo potenter igne.
 Et nunc perpetuo, furente mente,
 Sic carmen meditor male inquietus:
 Vt vix euigilans, dieque tota,
 Et cantem veniente nocte sera
 In longas tenebras: breuemque somnum
 Constanter numerus ferit recursans.

Sed, dulcis Michael! nihilne tanto
 Iratus tibi pro malo rependam?
 Si sic vexor ego tibi canendo,
 Jam vexabere tu mihi legendo.
 Namque largiter obruere multa
 Hac farragine, quam redux paraui
 Hoc, de quo queror, improbo furore.

A' Játzó színeknek boldogságáról

illő lessz talám már valamit írni, midőn ezek
 mind a' két Magyar Hazában fenn állanak;
 illő lessz ezeknek meg történhető romlásokról
 emlékezni, mert akármekkora ditsőséget oko-
 zott Nemzetünknek fel-állások, tiz akkora
 gyaláza ott szülne elenyészések. Tudni való
 dolog, hogy ezeknek a' Nép világosításán ki-
 vül, még három nevezetes tárgyai vagynak,
 úgy mint: 1.) A' szívnek nemes érzékenyítése.
 2.) Az helyben lévő Közönségnek gyönyörköd-
 tetése, és 3.) Egy Társaságnak Élelme, melly
 nemes szélokát a' következők háboríthat-
 tyák:

1.) A' szívnek nemes érzékenyítésit, leg-
 kevesebbé lehet akkor el érni, midőn nem
 az érdemes, és válogatott Darabok, hanem
 tsekélységek adódaak elé, midőn példának
 okáért: a' *Haldokló Kútót*, *Moritzot*, *Lanas-
 sát*, és más tanító Játékokat, fél annyiszor lát
 a' Közönség, mint a' *Politikus Tszimadiát*, *A'
 Kis - Affzony el-szököttet*, *A' Disputáló Deá-
 kat*, és más hasonló, tsak száját, nem pedig
 szívet mozdító Játékokat. Minden munkába
 azt kell nézni, hogy taníttson is, érzékenyít-
 sen is, nem pedig tsak nevetessen, mert a'
 tsupa nevetés el-érésére elég mulattságos Anek-
 dótákat, elég nevető Demokritusokat lehet
 olvasni, nints miért a' Játzó színbé fizetni.

2.) Az helyben lévő Közönség gyönyörködtefe egy olyan kényes dolog, melyet leg könnyebben lehet meg sérteni. Példának okáért a' Játtzónak kevély maga viseletével, a' Munkának el rontásával, és az illetlen öltözerbe való meg-jelenéssel, mellyekben magát a' Játtzók Elöljárója leg inkább ki-mutat. hattya, az ezekre való nem vigyázás, a' Rollék hibás osztása, és azon tselekedete által, hogy a' munkából, a' mi magának nem tetszik, ki hadja. Meg esik az is gyakorta, hogy az ilyen Játtzó meg nem tanulván rolléját, ebbéli hibáját illelen maga viseletével, és fejéből származott akkori érelen gondolatokkal akarja ki-pótolni, példának okáért vadászatot akarván mutatni, a' leg szivre hatóbb Játékban kopókat, és nyulakat viszen fel, melly a' Közönséget illelen nevetésre ösztönözi, az érzékeny játtzást pedig semmivé téli. Meg esik, hogy némelly munkának Szerzőjre, vagy Fordítójára személyes ránkora lévén, akár-milyen legyen is, kerefszül kasul rontya, és szánszándékkal semmivé téli, sőt olyan is lehet, a' ki semmit, a' mi nem a' maga penájából foly ki, helyyesen, és igaz lelki esmérete szerént nem igyekezik elé adni. Meg esik, hogy maga nem értvén hozzája, mástól sem kér Tanátsot, hanem önnön képzelődésiből egésszen ellenkező ki nézésbe játzadja a' Személyt: már pedig mi lehetne nevetésesebb, és botránkoztatóbb, mint *Néró Császárt* német köntösbe, az idegen Országi Uralkodókat pedig magyar fel akasztott vitéz kötéssel látni? Hát még a' változások! már ezek ha rosszak a' tsömörig ingerlik a' nézőket, midőn láttyák, hogy a' Tömlötznek egy része erdő, az erdőnek egy része palota 's a' t. — Az efféle hi-

bák nem hogy gyönyörköttetnék a' Közönséget, hanem még kedvetlenítik, és el idegenítik a' Játzó Szintök.

E' szerint ki lévén azon hibák nevezve, mellyek mind a' három szándékot meg gátolhatják, és következőképpen a' Játzó Színeknek meg romlásokat siettethetik, arra kell azoknak, a' kiknek hatalmokban vagyon törekedni, hogy ezek jó karba állittassanak. Ezeknek olyan Elöljárói légyenek, kik az említett hibákat el kerülven, a' Játzó Színeknek nem pufztulást, hanem örökkévalóságot okozhassanak, és ezzel Nemzetünknek tökéletes ditsőséget szerezhessenek. Különben bizonyosan ezen két újj tsillagaink is el tűnven, azt fogják ellenségeink mondani: Nézd el, a' Magyar mindenhez fog; de semmit sem vihet tökéletességre.

Mint hogy a' Szarvasi Oskoláról, mellyben a' Gazdaság tanittatik, már több ízben tettek az Urak az Erdemes Közönség előtt említést, a' magok betses munkájokban, kívántam az Urakkal, ez úttal is közleni azt, a' mi ezen Oskolában az elztendőnek közelébb múlt nyári felében történt.

Hozzá kezdettünk tudni illik a' munkához, és a' Gazdaság tudományának rendes tanításához Mártziusnak a' végén, és az 6ta

I.ször Eggy felsőbb, és két alsóbb Classisokban rendes letzkéken olvastattak és tanítottak.

I.ször Mayernek a' földmivelésről írt Catechismusa.

2.ször Mayernek a' földmivelésről írt Könyve.

- 3-szor Hornek, az Austriai Status Gazdaságáról.
- 4-szer Mitterpacher a' mezei Gazdaságról.
- 5-szor Ezen Szarvasi Oskolának rendi, és tzelja.
- 6-szor Az emberi test fenn tartása módja, Diaetetika, és a' barmok orvoslása.
- 7-szer A' selyemmel való bánás.
- II-szor Egy másánál több selymet, két magokat gyakorló Ifjak, és két Leányok kikészítettek, és megfontak.
- III-szor Húsz mása, és 46 font, három féle úgymint Szarvasi, Czigári, és Bulgari, és így mind Magyar Országgi gyapjú, annyira kikészítettek, mostak, füsültek, fontak, szöttek, hogy abból 49 darabban 1590 rőf, rész szerént flanell, rész szerént egész és fél Rássa, Chalon, vagy Hernad és párkán, nagy részént már meg vannak lólva, festve, és nyomtatva.
- IV-szer Vagyon készen egynéhány ezer Rőf vékony, vékonyabb, és igen vékony fonal, a' mellyekből hetenként 5, 6, 7, darab Matériák készíttetnek.
- V-szor Tizenhárom Oskolabéli Leányok a' magok kezek által készült ruhát viselnek, a' kik különben is jól tanulván, és magokat minden tekintetben igen jól viselvén, jutalmat is kaptak.
- A' gyermekeknek a' fonásért való fizetések telzen 112 for. 38 kr.
- VI-szor Nem tsak Szarvason, hanem a' körül belől való Helyiségekben Tartsán, Berényben, Sz. Andráson sok Asszony, és Leány Személlyek ezen példák által a' fonásra fel buzdítottak. Tsak Szarvason több van 100 fonónál, a' kiknek fonásokon álmél-

kodni lehet, és vagy 60-non örömeztőbb fonnak ruházatért, mint pénzért.

VII. szer A' Fabrikának állapotját nagyon elő segítette az, hogy a' Szarvasiak, a' régi Oskola házat olyan épületté építették, a' mellyben most, a' gyapjúval való mindenféle bánás végbe mehet, és ezen munkánál három száz embernél több keresi kenyerét, kik között két olyan Személyek is vagynak, kik közzül egyiknek a' keze, másiknak a' lába hibás.

Itt egy fedél alatt lehet mind azt a' munkát látni, valamin tsak a' gyapjúnak az első kéztől fogva, az utolsóig által kell menni, és ehez hasonló készületet, és próbát, a' mi Magyar Hazánk, a' maga kebelében ezen kívül mást még eddig nem látott.

VIII. szer A' Ló here, ezen száraz esztendőben is olly jól termett, hogy kétszeri kaszálásra 16 mása 14 font magot gyűjtöttünk: harmad izben pedig most kaszálztatjuk (October 16-dikán) és a' Ló here magva most is érett.

IX. szer A' Magyar Országi Briznai Ványoló földel (azt a' földet nevezik így, a' mellyel a' polztóból, minekutánna azt meg festették, a' zirt ki veszik) szerentsés próbák tételtek.

X. szer Az Oskolánk számára a' Magyar Productumokból (termésekből, és kézi munkákból) egy kevés Gyűjteményt kezdetünk ölvé, szerezni.

Vólt már ezen Oskolának egynehány ezen által utazó Méltóságokhoz is szerentséje, a' többek között *Torontál* Vármegyei Fő Ispány Mélt. Balog Péter, és ezen *Ts Bérés* Várma-

gyének Fő Ispánnya 's Udv. Tanácsos Mélt. Lovász Sigmond Urakhoz. Ezen Méltóság azon kívül, hogy a' Leány Oskolát meg ajándékozta, méltóztatott a' Ns Vármegye Köz Gyűléséből jó igyekezetiünket ezen alább meg írt írás által, a' Kir. Hertzegségének, Országunk Náporispánnyának, és a' Fels. Helytartó Tanácsnak ajánlani. Vajha a' Hazában ne csak kedvet, hanem szorgalmatos követőket is találna ezen mi igyekezetiünk, a' hol a' kézi munkák gyakorlására, és a' gazdaság tudományára, a' mostani szűk időben valóban nagy szükségünk volna.

Serenissime &c. Dominus Samuel Theschedik Evang. Aug. Confessionis in Oppido Szarvas verbi Divini Minister, brevem Instituti sui Oeconomico Industrialis Conspectum exhibens, petit nos, ut attactus in eodem modernus Instituti sui progressus cognosceretur, et Excelso Consilio submitteretur.

Cum autem vel absque ulteriori revisione pluribus nostrum perbene constaret, Institutum illud, vel inter innumera apud nos novo quopiam Instituto, proeprimis autem tali, quod principali elatere, utpote Fundo caret, occurrunt impedimenta, indefessa viri illius industria, novas in dies vires acquirere, conceptamque de se spem, illud olim, quod, si ad consistentiam pervenire posset, haud contemnendum Reipublicae Emolumentum, praepimis in puncto filationis (Land. Product.) Regioni nunc adeo homogeneae, confectionis item materiae *Rascha* dicta, procuraturum, sed et Illimus Dominus Supremus Comes Noster recentissime Cottum peragrans, ea, quae in exhibito illo succincto Conspectu continentur, semet ita expertum fuisse refert ac asserit.

Ea propter succinctum hunc Conspectum
Celsitudini Vrae Regiae, et Excelso Consilio
humillime submittenes, oramus ut, Institutum
illud Industriae Nationali multum proficuum,
sub potentem suam Protectionem sumere, ne-
que admittere dignetur, ut laudabiles viri illius
plurium annorum conatus sumtusque ob de-
fectum publicae Protectionis evanescere, is-
que solus victima laudabilis sui zeli fieri de-
beat. Datum e Generali Congregatione nostra
Die 21 ma Oct. 1794 in Oppido Gyula cele-
brata.

Egy nevezetes Tudós Ember, a' ki Euró-
pának szebb, és a' Tudományokban 's Mes-
terségekben ki - pallérozottabb részeit nem csak
el - járván, hanem gondos szemekkel a' szük-
ségessebb dolgokat vizsgálván, Nemes Nemze-
tének hasznos szolgálatját ajánlja, még pedig
e' következő dolgokban.

Minthogy az Ifjúságnak neveltetése, vagy
módja; az emberi nemzetnek ki - palléroztatá-
sa a' nap alatt minden Tartományokban még
e' mi időnkig, egy bé - kötött tsmónak iga-
zán mondattatik, ideje volna már valahára,
Nemes Nemzetünkben ezt meg oldani próbál-
ni, melly szerént is ezen említett Tudós Ur,
ki is még a' halhatatlan II. Jósef Császár Ural-
kodása alatt, Nemes Hazájában e' szükséges
próbát, hogy meg nem tehetette, akadályozta
nevezetesen közönséges hivatalainak a' N. Ha-
za távolabb fekvő részeiben 15 esztendő alatt
való ditséretes folytatása.

Ki is mind Hivatalaira. mind pedig e' vi-
lági dolgoknak folytatásának szövevényes ba-
jaira reá unván a' fellyebb el - múltt esztendő

ben a' tsendesebb, és a' maga dolgainak folytatására helyesebb alkalmatosságot lelt magának a' mi Királyi Városunkban, a' Nemzeti elsőb, és felsőbb Oskoláknak Árnyékában, a' holott maga Házánál két nagy reménységű Fijainak Tanulásoknak jobb móddal lehető elő-mozdításával, egy igen könnyen véghez vihető kézben forgó próbát tett, mind magának, mind a' Királyi Oskoláknak egész gyönyörűségére, ezt a' taníttás' módját, a' híres *Basedov, Lokk, Bart, Hess, de Beaurdeau Blairs*, Német Országi, Londoni, Marschlintzi, Lipsiai, Párisi, és több Európai Tanítóktól vett nevezetét ezen dolgon rajta hagyván, maga is *Philantropiumnak*, vagy is emberi Nemzet szeretetét magában foglaló taníttás módjának hivattatni kívánnya.

Ezen próbát, mellyet két Fijai mellett, egy két társatskákkal ditséretesen meg-tett, azért nem ereztette közre a' hirlelés szárnyain az Érdemes közönség eleibe, hogy míg gyarapodást nem vesznek tanítványkái, mint egy mások inas elztendőt ne kénteleníttessenek toltetni nálla, mostan azért, ezen következő-punktumok szerént közli azonokkal, a' kik a' jó nevelésnek nem tsak hirét szeretik hallani; — — — — —

Elsőben: nyóltz elztendős korától fogva, kereken a' tizenhárom elztendőnek végéig a' Magyar, és a' körül lévő Nemzeteknek nemes Fijatskáit magához fogadván nem tsak mint gazda, hanem mint valóságos Ifjakat nevelő gondos Tanító, mind külső, mind belső tá-lentumaikra elegendő, és a' Szüléknek 's Tutoroknak tellyes meg-elégedést okozó Atyai indulatját igéri, minden vallásokra leendő te-

kintet félre vetésével, tsupán az elmének ki-
palléroztatása lévén főbb tzellye.

Ugyan is a' fent említett idő alatt: *Ma-
gyarúl, Olaszúl, Németül, Frantzidul, és De-
kül* annyi gyarapodást vesznek, hogy közön-
ségesen beszélhessenek, a' magok rendin lévő
Oskolájokat tsak egy orai mulatással is meg
nem tsonkitván, ha pedig találkoznának a' kik
az említett nevelő háznál is elztendön felllyül
való Ifjak közzül szállást tartani, és az Aka-
démiai Oskoláttanúlni igyekeznének azok ezen
Philantropiumnak regulái által nem fognak kö-
teleztetni.

Melly arany regulák közöltetni fognak az
Érdemes Olvasókkal, annyival is inkább, mi-
vel ezen Úr a' fent említett *Philantropiumba*
Professori rangra, és gondos hivatalra méltó-
nak íteltetett vala a' külső Országokon.

Most elég lesz annyit tudni, hogy mind
Tanulásokra, mind pedig élelmekre Atyai, és
Anyai gond lesz a' *Philantropiumba*.

Kétzerfognak egy héten újj mosott tiszta ru-
hában öltözni, ugyan a' fejeket annyiszor fogják
tisztoítani a' minden napi Nemzetünkben is
már be tsufzott tiszta talan tsinosgatáson kívül.
Hat ételek lesz napjába, igen jó Magyar kenye-
rek, külső Országokon termett babon kívül a' Ma-
gyar ételeket megelőző fölöstökömökkel, egy
szóval: minden meg kívántató szükséges dol-
gokkal annyira elő fognak állani, hogy sen-
kinek méltó panassa ne légyen.

A' viseletben rendet szabó semmi gondos-
kodás, melly a' szokást meg gátolná, nem lesz.
Hetenként két nap, midőn a' nagyobb Osko-
láokban, nyugodalom órái vagynak, mindenkor
musikálásban, tántzolásban, kép írás mester-
ségít tanulásban foglaltatik az Ifjak idejek.

Lefznek alatta való mesterei ezen Urnak, hogy a' mellyeket, vagy nem tehetne maga, vagy pedig azoknak végbevételére nem érkezhetne a' dolog folytatásában, isonkulás ne lenne. Mind ezeknek árra, és fizetése hónaponként 12 Kk. forint lélzen. Kérettetnek azért a' nagy érdemű Szülék és Tútorok, hogy elegedendő fejer ruhával mind magok, személlyekre, mind ágy-beliekre nézve méltóztassanak el készíteni az Ifjakat. A' ki bővebben akar erről értekezni addig is, míg el küldené tanulásra el Izánt fiját, tehát vagy alkalmatossággal, vagy szabad levél botsattással kérdezkedésit útasítatni Pestre T. Pap János Úrhoz ne salynállya. Az Ispotály utzájában 225 szám alatt lévő Kastélban.

Sopronból, Nov. 28-dik napján.

Örömmel lehet itt szemlélni a' Nádméz-Fábrica épülésének szerentsés kezdetét. Látom már tsalhatatlanul, hogy sokaknak felölle el tsüggedt, sőt tsak nem ki-hudt reménységek, ujonnan sokkal nagyobb erőben fel ébred. T. Nagy György Urnak — ugyan mint Directorának — Hazafiúi buzgósága, sok fárattságai és Felséges Királynk kegyes engedelme után. — Istennek légyen hála! már kivált a' főző konyha derekassan epul. De kár hogy a' kegyetlen tél keménysége által meg akarja akadályoztatni: mindazonáltal már tavaszra el kezdik a' főzést. Mennyi ha'z-not fog ez hajtani, mind Sopron, mind egész Országunkra nézve, ki nem mondhatni. De oh fájdalom! a' T. Igazgatón-kivül kevés Hazafi van az említett Tarsaságban.

Már Sopron ezenkívül is két nevezetes Fábrikákkal ditsekedik, ugymint Hamusír, és Spanyol vialzk készítőkkal.

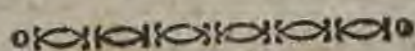
Bihar Vármegyében a' Székelyhídi, és Diószegi Uradalmak' részéről, Léta nevű Helységben, mintegy kétszáz ötven darabból álló hízott Sertések, e' most folyó esztendő' December Hónapjának, tizenkettődik napján, licitátzió, vagy kótyavetyélés által el-fognak adattatni: minekokaért, a' kinek kedve volna, jól meg-hízott Sertéseknek vételére, ne terheltesse, a' meg-írtt időben, és Helységben megjelenni.

Jelentjük az Erdemes Olvasóknak, hogy *Hirmondónknak* a' jövő fél esztendőre is, az az, Januárius elejétől fogva, Június' utolsó napjáig, 5 forint előpénz az árra, mellyet következő tzím alatt ne terheltessenek jó idején fel-küldeni: *An die K. K. Oberst-Hofpost-ams-Zeitungs-expedition. Pro Hirmondó, a' Vienne.* — Neveiket, és a' közelebb való Postát, a' honnan t. i. leg hamarább vehetik Ujságainkat, méltóztassanak világosan megírati. — Mi, mint eddig, ezentúl is készítelészünk az el-tévelyedett Ujság árkusokat, vagy az azokhoz tartozó rajzolatokat, 's mappákat újjra is meg-küldeni.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

46.

Költ Bétsben, Karátson - Havának (Decembernek)
5-dik napján, 1794-dik Esztendőben.

Nem Hadi Környüllállásokról,

hanem, kedves Nemzetünk' *Belső-Békességének* eggy drága gyümölcseről tesszük mai napon első jelentésünket. — Sok alkalmazottágink valának olly érdemes Fiairól tudósítani közönséges Anyánkat — a' kétkebelű Magyar Hazát — kikre való alkalmaztatását *Faludi'* ezen sorainak, maga az ellenség se' ellenzené, ha értené is:

Ti bátor Seregek,
Bellóna' igaz Magzati
Jól vitézkedtetek.

D d d

*Már*snak vérrel gözölgő mezejéről, a' tsendességben gyönyörködő Magyar *Pallás*-nak Óltárára vesd szemeidet Édes Hazánk! ott látod készen a' régen óhajtott

MAGYAR GRAMMATIKÁT

azt a' Magyar-Grammatikát, mellynek készüléséről biztatást; el-készülésének pedig, haladék nélkül való meg-jelentéséről, szent ígéretet nyújtottunk vala a' múltt esztendő-béli Augusztusnak 27-dik napján költt Tóldalék-árkusunkban. Ki-tettzik akkori Híradásunkból, kik legyenek ezen Grammatikának Szerzői? Azon derék *Debretzeni* Hazafiak t. i. kikhez kerültenek *Erdélyből*, meg-visgáltatás és íteltetés végett, azon Magyar-Grammatikák, mellyeknek dolgozására, az általunk fel-tett ötven-arany érdem-pénz, vala serkentő eszköz. Ezen buzgó Fiaid, Édes Hazánk! olly indúlatoktól vagynak el-foglaltatva, hogy egyedül csak a' te meg-elégedésedet óhajtják jutalmául azon szíves fáradságjoknak, melyet fordítottanak, nyelvünk eredetének és természetének gondos ki-tapogatására; 's kivántt módon való elő-adására. Fennmaradt e' szerént az ötven arany érdem-pénz, melly eránt, olly meg határozást szült, a' részre-hajlás nélkül való minden ítéleteknek öllze vétele; hogy huszonhat aranyak, annak adódjanak, kinek munkáját a' meg-visgáltatott több Grammatikákhoz képest; leg-erányosabbnak találták az

Ítélok: a' még felül maradó huszonnégy aranyak pedig olztódjanak meg egyformán, a' más három Grammatikáknak Íróik között: kik, ha nem éppen olly' szereztsésem is, mint az első: mindazáltal hasonló hazafiúi tüzzel szorgalmatoskodtanak, nyelvünk fundamentominak és tulajdonságainak rendbe-szedésében. A' leg-jobbnak íteltetett Grammatika, következő mondással vala meg-jelelve: *Grammatica, est Philosophia verborum subtilis & acuta*: — és ezen jegynél fogva tudtuk meg, hogy, Írója, a' leg-nyertesebb Grammatikának: Tudós *Földi János*, Orvosi-Tudomány-nak Doktora; ezelőtt Nemes Szabad *Szathmár-Németi* Királyi Várossának; most pedig a' Tek. Nemes Hajdú Városok' Kerületének rendes Orvossa; 's Szerzője azon Könyvetskének, mellyet a' múltt esztendőben, illy izímalatt küldöztünk le, *Hírmondónk* mellett: *Rövid Kritika, és Rajzolat, a' Magyar Képvész tudományról.*

A' más három Grammatikák között, az elsőnek jegye ez:

Zoile! res alia est, quam composuisse libellos;
Zoile! fac librum; Zoilus alter ero.

a' másodiknak: *Választott mondások.*

a' harmadiknak: Engem az írásra
Nyelv pallérozása,
Nem a' jutalom hív,
Hanem a' Magyar Szív.

Küldödött még hozzánk egy ötödik Grammatika is: de darabonként és késő-

re, illy jegy alatt: *Vis unita fortior.* — Hogy ennek Szerzője is láthassa külső jutalmát a' maga hív munkálódásának: fogunk néki, reménylett meg - elégedéséig szolgálni, a' ki - jövő Grammatikának nyomtatványaiival: mellyekből el nem múlhatjuk részeltetni a' több Grammatikáknak Íróikat is. Arra kérjük mindnyájokat, hogy mutassanak nekünk helyet, hová? és módot, a' mellyen szállíthassuk számokra a' le-küldeni valókat? — Ha a' tudva-lévő Szerzőn kívül, engedelmet adándanak nekünk arra, a' több Szerzők, hozzánk mentől előbb útasítandó Leveleikben, hogy előszámláltt jegyeik alatt bé-petsételve lévő neveiket meg tudhassuk: mi nagy örömmel bé fogjuk iktatni azokat is, *Hírmondónkba*, és a' már különben ki-nyomtatódott Grammatika' eleire járúlandó Bé - Vezetésbe: hadd olvashassa a' Késő - Maradék is, és buzdíttassék általok, a' Magyar-Haza' boldogsága körül, töllök ki-telhetőképben elkövetendő fáradhatatlanságra.

Hadt Környűlállások.

Mannheimből Nov. 22-dikén: „Úgy látszik, hogy a' melly Földvárnak tsinálásához, a' *Rajna'* Sántzának jobb oldalán, fogtak vala tegnap a' Frantziák; meg-támadás végett szándékoztak azt kélzíteni. Tegnap délutánni négy órától fogva, két rövid ágyúink kezdetek durrogni reájok *Mühlau* nevű szigetből: 's fél fél óráig

tartott egyy húzomban az ágyúzás, mellynek valóságos foganatját meg nem tudhatuk a' nagy köd miatt. Nehány napoktól fogva, hallgatásban vóltak az ellenség ágyúi. “

Koblentzel által ellenben fekvő Thal-Ehrenbreitstein Városotskából Novemb. 21-dikén: — „A' *Rajna*' tulsó mellyékén, minden három-száz lépésre egyy egyy frázsa-tanyájok vagyon a' Frantziáknak. Nem szenvedünk töllök mostanság semmi megháboríttatást. “

A' *Német-Birodalomnak Frankóniai Kerületéből*, Nov. 21-dikén: — „A' mi Kerületünk-gyűlése is, egész indulattal tanátskozik a' Német-Birodalmi Seregnek öt annyira való neveléséről, mint a' mennyi számú szokott az rend szerént lenni: de egyfzersmind szívesen gondolkozik a' Békességről is, és mivel első eszköz erre, a' Fegyvernyugvás, vagy a' Hadakozásnak, ideig való meg-szüntetése: el nem mulat ez eránt mind Tsászárság Felségéhez, mind pedig a' *Prusszus* Királyhoz is, mint Kerületünknek leg-előbb Rendjéhez kérő jelentést tenni. “

Angliának Fő-Városából Londonból Nov. 8-dikén: — „Hogy a' Frantziáknak, partjaink ellen erányzott szándékjok annál hathatósabbán meg-gátoltassék: vígyázó-tornyok állítódtak fel Országunknak déli széleinn, *Cornouaillestől* fogva *Kentig*,

olly formán ; hogy éjtzaka , világosító-
eszközökkel ; nappal pedig zászlókkal , tü-
stént észre-vehető jelt lehet adni eggyik to-
ronyból a' másikba. Minden ilyen torony ,
eggy Hajós - Hadnagyra vagyón bízva , a'
ki szűnetlenül strázsáltat abban , az alatta
lévő Legények által. — Nov. 8 dikán, újj
Polgármester tétel vala itten. Ennek tisz-
tességére nagy vendégség tartaték, melly-
re el-hivattattak , 's meg is jelentek min-
den Ministereink ; a' külső Országi Köve-
tek ; és az Ország-gyűlés' mind két Fele-
kezetjének leg-nevezetesebb Tagjai is. *Pitt*
Úr hintaja eleibe , magokat fogták ez al-
kalmatossággal a' tisztelői. Az ellenkező
Rész, el nem múlatta, ezen látással való
meg nem elegendését, ámbár minden zene-
bona indítás nélkül , ki - nyilatkoztatni , 's
ezt kiáltozta : *No War!* (Nem kell had.)
Frigyes Belgyömi! —

Az egyesült *Anglus* és *Hollandus* Se-
regnek fő-quártélyát, *Utrecht* (Ultraje-
ctum) Városában írják lenni az újjabb Tu-
dósítások.

Weseli Levelekből olvassuk : hogy
Gravet el-foglalta ; *Bergen-op-Zoomot* pe-
dig, és *Gertruydenberget* keményen ágyúz-
za az ellenség.

Bréda ellen még semmit se' kezdettek
a' Frantziák, kik a' tájjon, *Puttnál* tizen-
öt ezeren állanak.

Arnheim Városában szokták tartani a'
Geldriai Rendek egyébaránt a' magok gyű-

léseket: de most által tették azt *Delft* Városába, a' hadi veszedelemtől való féltetekben.

Hat esztendeig tartandó *Westhuysi* fogzágra büntetődtek *Ámsterdám*ban, *Vischer*, *van der Heyde*, *van der Kolcker*, *Janssen*, és *Heuskes* nevű személyek, azért a' fenyegető *Instántzia*ért, mellyről írtak vala, hogy három ezer Polgároknak neveik alatt nyújtódott bé a' *Magistrátus*nak. A' hat esztendőök' el-tölttével, örökre el-fognak tiltódni, *Ámsterdám*' megyéjéből. — Nov. 14-dikén estve, le-tartóztatódott *Ámsterdám*ban, *Amérikai* születésű, és ennekelőtte a' *Frantziáknál* szolgált, *Eustache* nevű *Generalis*, a' ki most *Amérikába* szándékozott indulni: sok *Klúbistáknak* ellenben meg-parantsoltatott, hogy huszonnégyszáz órák alatt, el-takarodjanak a' Városból.

A' *Fr. Nemzeti-gyűlésnek* 12-dik *Novemberi Ülésében*, olly értelmű *Tudósítás* olvastatott fel a' *Bresti* hajós *Seregnek* egy *Osztályáról*: hogy az, *Alexander* nevezetű 74 ágyús ánglus hajót el-nyert; 42 terhes Ánglus hajóknak is egy részét el-vette; más részét el-süllyesztette.

A' Lengyel Insurrekció végződéséről, közlöttük már eddig is, a' mit közölhattunk: most még ide-iktatjuk a' *Bétsi Udvari Újságból* is az itt következő eredeti hitelességű *Elő-adást*:

Minekutánna *Prága* külső Városát *Varsónak*, meg-vették 4-dik *Novemberben*

erő-hatalommal az Oroszok: a' *Varsói* Magistrátus, egy Írást szerzett három Tagjainak, a' Királytól, 's küldötte azokat, a' *Prágánál* lévő Orosz táborba, Gróf *Suwarow - Rymnikski* Fő - Vezérhez, olly ajánlással, hogy készek megadni magokat *Varsó'* lakosai: tsupán, Személlyeiknek, és Vagyonjaiknak, bátorságban való maradhatásáért esedeznek.

Suwarow, következő fel - tételeket küldött által a' *Varsói* Magistrátusnak: 1.) Óltalmazni kell a' Királyt, és koronázott fejéhez illő minden tiszteletet kell mutatni erántta. 2.) Vissza kell állítani haladék nélkül, az előbbeni törvényes Konstitútiót. 3.) Szabadon kell tüstént botsátani, minden, hadban el-fogatott; Kezessekül le-tartóztatott, 's meg-árestáltatott Alattvalóit az én Nagy-kegyelmességű Fejedelem-allszonyomnak; valamint a' *Római* Tsászárait; 's a' *Prusszus* Királyéit is. — 4.) A' melly Katonaság *Varsó'*ban vagyon, rakja-le mindjárt fegyvereit, és adja meg magát, minden lakosokkal egyetemben, diskkrétzióra. 5.) Eggy helyre kell összehordani minden halasztás nélkül, az ágyúkat, mindennémű fegyvereket, és muníctziót; 's annakutánna, a' *Visztulán* által, *Prágába* szállítani. — 6.) A' *Visztula* hídját helyre kell állíttatni hamarsággal, hogy az én Fejedelem-allszonyomnak Seregei, késedelem nélkül bé-mehessenek *Var-*

sóba. 7.) A' minden Oroszokon Egyedül-
Uralkodónak, az én Nagy- Affzonyomnak
nevében, az ő nemes-érzésű lelkébe (ve-
tett bizodalommal) bátorságot igérek én,
részemről, a' Vagyonra és Személlyekre
nézve; 's a' meg-történttekről való el-fe-
lejtkezést. “

Vévén a' Magistrátus, ezen Fel-tétele-
ket, a' maga Deputátusai által; olly értel-
mű Választ küldött más nap *Suwarow*hoz;
hogy ő ugyan (a' Magistrátus) mindent el-
követett, valami tsak tölle ki-telhetett:
de hatalmasabbak még: az úgy nevezett
Nemzeti Fő-Tanáts; a' Fő-Vezér *Wawr-
zeski*; 's a' Katonaság, melly is, fegyve-
rének le-tevésére reá nem akarja venni ma-
gát semmi módon. — *Suwarow* erre azt
válaszolta: „Ő javasolná — *ügymond* —
hogy az erőtelenebb Rész, kérje a' hatal-
massabb Felekezetet, maga meg-adására,
és ez által fordítsa el a' Várostól, a' kü-
lönben reája következő veszedelmet. —
Neki, nehezen esne, de még rettentőbb
fogna lenni *Varsóra* nézve — ha a' *Prá-
gai* véres sztrénáknak mássait kellene is-
mét kezdeni. Ha nem akarja le-tenni
fegyvereit a' Katonaság; el-mehet a' Vá-
rosból: de illy esetre, mindenütt ki lefz
téve prédául az ő győzedelmes Seregoi'
bosszúálló üldözésének.

Ezenközben, írt a' Király *Suwarow*-
hoz, 's nyóltz napokat kívánt tölle, a' mel-

lyeken, jó móddal el-lehessen mindeneket intézni. *Suwarow*, egy *Stabalis Tiszt* által küldött a' Királynak feleletet, mellyben engedett: de nyóltznál kevesebb napokat.

Nov. 5-dikén estve, *Varsóból* való ki-indulásához készítette *Wawrzeski*, minden Katonáit, 's a' Királyt is el-akarta vinni magával: de meg értvén szándékját a' Polgárság; mindjárt be-töltötte a' Királyi palota' udvarát, 's az ehez leg közelebb lévő uttzákat is el-állotta. A' Magistrátus, meg-izente *Wawrzeskinek*, hogy a' Katonaságot ugyan akadály nélkül ki-viheti a' Városból: de hogy a' Királyt el-vigye magával: ez tellyességgel meg nem fog engedődni.

Igy lévén a' dolog, más nap dél-előtti tíz órakor, által adták a' Királynak, minden előbbeni hatalmát: az úgy nevezett Nemzeti Fő-Tanáts és *Wawrzeski*, 's kérték, hogy legyen gondja a' Nemzet javára, melly már ő töllök ki nem telhetik többé.

Tudósíttatván erről *Suwarow*, írt a' Királyhoz Nov. 7-dikén: hogy mivel az *Orosz Seregnek Varsóhoz* lett közelítése, el-érte innmár az első izéllyát, és a' Konstitúzió ízerént való hatalom vissza-adódott a' Királynak: tehát ő (*Suwarow*) bé fog menni Nov. 8-dikén *Varsóba*, hogy egész hátorságba helyheztesse a' Királyt, és a' Várost.

A' *Wisłula*' partjánál várta a' Magistrátus *Suwarowot*, az említett napon, 's által adta néki a' Város kultsait. — Még Nov. 9-dikén, el ment a' Király' tiszteletére *Potemkin* Generális: más nap pedig, *Suwarow* is.

A' *Lengyel* Katonaságnak leg-nagyobb része el-hagyta *Varsót*: mindazáltal némelly Osztályai, más nap mindjárt ajánlották magokat, hogy le-fogják tenni fegyvereket; úgy hogy kilentz ezerre ment Nov. 10-dikén, a' magokat ekképpen meg-adott *Lengyel* Katonáknak száma.

Dombrowski *Lengyel* Generális, *Kozirnicénél* állott, 12 és 15 ezer között lévő számú Néppel. Ez ellen, még 7-dikén el-küldötte *Suwarow*, *Fersen* és *Denisow* Generálisokat 12 ezer Oroszokkal; kik által egy felől; más felől pedig a' *Nidda* mellyékén állott *Prusszusoktól* úgy meg-szorítódott *Dombrowski*, hogy leg-nagyobb része Katonáinak, el-hányván fegyvereit; el-égetvén készületeit; ágyúit pedig, résszerént bé-szegezvén; résszerént földbe ásván, el-futott; a' melly részetske, hátra maradt belöllök: az, meg-adta magát Nov. 12-dikén, *Radoczynnél*.

Hg *Poniatowski* Jósef, minteggy hat ezer Emberrel állott vala *Bsura* nevű víznél, a' *Prusszusok* ellen: de a' Király' parantsolatjára le tett ezen Korpusnak kormányozásáról, még minekelötte bé men-

tek volna *Varsóba* az Oroszok, melyet meg-értvén az említett Korpus, *Sachazewel* által ellenben *Kapinosnál* telepedett meg Nov. 9-dik éjtszakáján. *Klinkowström* Prusszus Generálmajor, leg-ottan nyomában volt ezen Sereg-osztálynak, 's kívánta tőlle, hogy adja meg magát. Ez, huszonnégy óránnyi időt kért a' gondolkodásra: de *Klinkowström*, nem engedett néki semmi időt, hanem körül vette, meg támadta, 's el-fogott belőlle, 56 Tiszteket, és három ezer Köz-embereket; 's nyertt tőlle három ágyúkat; a' több ágyúkat is el-vette pedig más nap *Blonie-nél*. — Már tsak *Déli-Prussziában*; 's *Krakkó*; és *Sendomir* vidékein kerengenek [némelly *Lengyel* tsoportok,

Huszonhat napok alatt, többet öltek le és fogtak el a' *Lengyelek* közül húszezernél, az Oroszok; 's nyertek tőlök száz hatvaneggy ágyúkat. *Kosciuszkón* kívül, nyóltz Generálisok estek fogságba. Az el fogott *Lengyelekből* többet el-botsáttatott *Suwarow* mindjárt harmad-résznél, az olyanokat t. i. kiket az ő látása szerént, vagy erőszak, vagy tsábítás kényszerített vala a' fegyver fogásra.

Kosciuszkót, *Sierakowski* és *Kamenski* Generálisokkal; *Niewcewits* Úrral; 's más négy ezer foglyokkal együtt, még Octóbernek közepe tájján, *Russzia* felé indította *Suwarow*, hat Svadronoknak, és

eggy Granatéros Reg. nek őrizetjek alatt. *Kosciuszkónak* nem tsak a' kardja, mint a' több *Lengyel* Generálisoknak: hanem mind az is vissza-adódott, valamit el-vettek tőlle a' Kozákok. "

Frantzia Ország.

A' *Párisi* Jákobínusok, nem vesztették el minden kurázsijokat Nov. 9-dikén: mert még más nap is próbáltak egy szentsét, hogy meg-tarthassák *Carriert*, 's ezzel egygyütt magokat. Az Igazgatást vi-vő Nemzet-gyűlési négy Deputátziók, melyek: a' Közjóra; a' Közbátorságra; a' Törvényhozásra; és a' Hadakozásra ügyel-nek — meg-határozták vala, hogy további rendelesekig, ne tarthasson Üléseket a' Ják. Klúb: még is a' Jákobínusok, egye-sülvén az előbbeni Revolutziónális - Kom-misszióknak Tagjaikkal, igen számosan csoportoztak össze, azon helyre, a' hol szokta vala tartani a' Klúb, maga üléseit. De az ellenkező Fél' részéről is, temérdek sokaság gyülekezett a' Nemzeti gyűlés palotájának mellyékeire, 's azt hánytá vetette elméjében egy ideig: ha, kérjen e' reá engedelmet a' Nemzet-gyűlésétől, hogy kivetkeztethesse a' Jákobínusokat, fegyvereikből: vagy pedig, maga vegyen erre, szabadságot magának. A' határozás végre a' lett: hogy engedelem-kéréssel időt ne töltsön; hanem minden késedelem nélkül indullyon a' Jákobínusok ellen: a' mint-

hogy kevés idő alatt egészen is bé-kerítette azoknak palotáját, 's kurjongatott szörnyű módon: „Le kell — *úgymond* — tiporni, a' Jakobínusokat; ezeket a' *Carrier*' védelmezőit; vízbe-fúllasztókat; gyilkolókat; agyon-lövöldözőket; tömlőtözöket; Gilljotín'-vitézeit. Ellyen a' saabad-ság 's igazság! Ellyen a' Nép, és ennek Képviselői! “ — Némelly Patrióta-Orátorok tsendesítő beszédekert tartottak a' Néphez; mellyeknek foganatját, igen nevelte az, hogy gyalog és lovas Katonák fogták körül a' Jakobínusokat: kiken tehát nem igen történt ez úttal egyéb, az ellenek intézett kiáltozásokon kívül. — Éjfélt-utáni három óra tájban, Biztosok érkeztek hozzájuk, a' fenn említett Nemzet-gyűlési négy Deputátzióktól: melly Biztosok, haza parantsolták a' Jakobínusokat; el-petsételték a' Társaság' Irásait; 's bé-zárván annak palotáját, el-vitték magokkal a' költsokat. — „Ekképpen leve vége — így ír eggy *Párizsi Újság* — ezen Társaságnak, melly, minnekutánna nagy szolgálatokat tett volna a' Revolutziónak: olly személlyeket fogadott végre kebelébe, a' kik, hatalmasságra és gazdagságra vágyódtak; magoknak ragadoztak el minden tilztségeket; 's szolgálták, talán pedig tudva, a' Pártos-főket, kiknek vétkes fortélyoskodásaik, hátráltatták a' rendnek és igazságnak helyre állását, mellyet, olly igen óhajt ma az egész Nemzet; 's annyira igyekeznek elközleni

a' Népnek Képviselői. A' kik, ezen nevezetes Társaságtól lett el-állásán a' fzerentsének, talán almétkodnának: gondolják meg, hogy a' Szabadság-fszerzésnek eszközei, különböznek azon eszközöktől, mellyek által, fenn-tartatik a' Szabadság, és hogy a' rettentés tsupán akkorra való, midőn még fegyverben mutatja magát az ellenség: de a' már meg-győzettelett, és fegyvereitől meg-fosztattatott ellenség eránt igazságot és emberiséget kell gyakorlani.

Az Igazgatást vivő Nemzet-gyűlési négy Deputátzióknak, a' Jákobínusok eránt hozott Végzéseiket, következő három tzikelyekben terjesztette a' Nemzeti-gyűlés eleibe, *Laignelot* nevű Tag, Nov. 12-dik napján. — 1.) A' Jákobínusok Társaságának Ülési, félbe-szakasztódnak további rendelkezésekig. — 2.) A' Társaság' palotája bé-fog zárattatni, 's a' költsok által-adódnak, a' Közbátorságra ügyelő Deputátzió' Titoknokjainak. — 3.) Tartoznak ezen Meg-határozást végre hajtani, a' Köz bátorságra ügyelő Deputátzió'nak, és a' Törvényfzékeknek Kommisszáriussaik. — Azt mondotta *Laignelot* az egyesült négy Deputátzióknak Végzéséről, hogy ez által meg nem sértetnek a' Népi-Társaságoknak jussaik. — Szükséges vóltát a' Végzésnek így próbálta: A' ti Deputátzióitok — *ügymond* — láttak a' Jákobínusok között, sok alig-esmértt Embereket, kiket mások lázaltítottak-fel; ezen fel-lázaltatásban, ze-

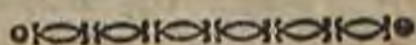
nebona-kezdődést szemléltének a' ti Deputációitok; illetlennek tartották meg-szenvedni egygy olly felekezetjét a' Népnek, melly, erköltstelen és vérengező Emberekből áll, 's újjat von a' törvényes Hatalommal. A' hol jó intézetű Igazgatás vagyon, avagy lehet e' ott látni, két ellenkező Hatalmakat? Van e' olly Tartomány, melly, a' törvényes Hatalom mellett, más meg nem esmért Hatalmat is el-nézzen? Nem bizonyos e', hogy 9 dik *Thermidortól* (a' *Robespierre* meg-bukásának napjától) fogva, meg nem szűnnek a' Jákobínusok pártoskodni, a' Nemzeti-gyűlés ellen? Nem a' Jákobínus Klúbban mondódott e' (3-dik Novemberben)? — „*Tsata-rendben állanak már a' két Felek, egymás ellen.*” Ezek határozták meg a' ti Deputációitokat, az említett Végzésnek hozására, mellynek meg-erössítésére kéri a' Gyűlést. — Eggynehány Tagok kívánták: hogy botsáttatnék voksra a' Meg-erössítés, melly így is tsak ugyan meg-lett: a' voksok' többsége által.

Mannheim alól Nov. 28-dikán: „Tizenkét millió livert ígértek a' Frantziák, ezen Vár' Komendánsának, tsak adja által vérontás nélkül a' Várat: de nem lett foganatja ígéretjeknek.

Béts. Gróf *Wilhorfszki* Generális, a' ki, *Kofzciusko* alatt vezérlett vala egy kis Lengyel Sereget, már vissza-érkezett *Bétsbe*. H. *Poniatowski* Jósef is ide fog jöni.

Küldjük a' *Magyar Hírmondó* ötödik Szakassza Mutató Táblájának első árkuzsát.

Magyar Hírmondó.

47.

Költ Bétsben, Karátson - Havának (Decembernek)
9-dik napján, 1794-dik Esztendőben.

Hadi Környülállások.

M*ehrheim*ből 27-dik Novemberben költt Tudósítása szerént Gróf *Clerfayt* Haditármesternek: *York* Anglus Királyi Hertzeg, segítséget kért Népünkől, hogy annál szerentsésebben lehessen óltalmazni a' Frantziák ellen *Hollandiát*. Ez okon harmincz ezer Ts. K. Vitézekkel a' nevezett Kir. Hertzeghez küldődött B. *Alvintzy* Haditármesterünk. — Mivel méltán fel-lehetett tenni, hogy el nem múlatja az ellenség, nagy erővel is meg-próbálni, a' *Rajnan* való által-szállást *Moguntziánál*: ezen szándéknak foganatos meg-gátolása végétt, olly parantsolatot vett Ts. K. Haditármester Gróf *Kinszky*, melly szerént 30-dik Nov. ben, és első 's 2-dik Dec. ben, a' *Lahn* víze mellyékén lévő helységekre tartozott telepíteni egy Sereg-osztályt.

(*Lahn* folyó - víz, melly, *Lohn*-nak és *Löhn*-nek is nevezetik, *Witgenstein* Grófságban, *Rothaar* nevezetű hegyből veszi eredetét; keresztül folya *Felső-Hassziát*, 's a' *Nassau*i földet, és *Koblentzen* felül, *Oberlahnstein*-nél szakad a' *Rajnába*.)

Mannheimből Nov. 26-dikán: — „A' Frantziák, még is dolgoznak a' negyedik Földvárjokon. Eggy újj munkához is fogtak *Mühl-au* szigetünkkel által-ellenben, eggy töltés mellett. A' miéink, folytatják ellenek az ágyúzást; és olly készüléteket tesznek, mellyeknél fogva hatalmasan visszaverhessék őket: ha úgy fognák kívánni a' környülállások. Száznál több ágyúknak ki szegezve a' Fr. iák ellen, *Mühl-auból*; a' *Rajna'* sántzából; és más ágyútanyákból. “

Frigyes-Belgyiomból —

Brédából Nov. 11-dikén: — „Néhány napoktól fogva, eggy lövést se' tettek a' Frantziák, hanem naponként vizsgálódnak, 's közel mutogatják magokat Elölvígyázoinkhoz. Részünkről, még most is mindig készülnek a' battériák. — Leg-éltebb Embereink, se emlékeznek reá, hogy olly magasságra borította volna el a' víz földünket, mint borítja a' mostani. “

Hágából Nov. 15-dikén: — „*Nimwegennek* el-foglalása után, azon láttatnak tellyes igyekezettel lenni a' Frantziák: hogy által-ronthassanak sok helyeken a' *Waal* vízén. Néha néha, ágyúznak *Thiel* Városunk ellen: de keveset árthatnak néki: mivel a' *Waal* vízének ki-áradása miatt, nem igen mehetnek közel hozzá. Minden órán, el lepsz vízzel borítva, az az egész köz-

föld, melly vagyon a' *Waal* és *Leck* vízei között.

(*Leck*-nek neveztetik egy nagy ága a' Rajná-nak, melly, az *Utrecht*-i Uradalomban *Wick*-nél szakad - ki a' Rajnából, és *Rotterdam*on felül egyesül a' Mózával.)

A' *Leydai Újságnak* 21 dik *Nov.* ben költt *Darabjából*: — „A' *Nimwegen*i *Frantzia* Komendáns; és a' *Lenti* *Hollandus* Örizet Vezére, úgy egyyeztek meg egymással; hogy szünjön meg mind két részről a' szükségtelen ágyúzás.

Olasz - Országból. —

Alexandriából Nov. 21-dikén: — „A' melly Ts. K. Sereg-osztály *Acqui* Városánál táborozza: tsak ugyan el kezd már hólnapi napon téli szállásokra oszlani, *Ferdinand* Fő Hg' rendeléséből.

(Ezt bizonyítja, Gróf *Wallis* Haditármesternök Tudósítása is.)

Napolyból Nov. 18-dikán: — „Mindenfelé készülnek az erőss. batteriák partjainkon: ágyúzó hajóink' száma is nevekedik mindúntalan; jóllehet, már is meghaladja a' száz-negyvent. Bátorságban tartják ezen intézetek Országunkat, a' *Frantziák* ellen.“

Livornóból Nov. 14-dikén: — „*Korszika* Szigetének *S. Fiorenzói* Ki kötő helyéből, és *Bástia* Városából érkezett újabb Hírmondók, meg - hamissítják azt az előbbeni Tudósítást: melly szerint *Afrika* széleire indúlt a' *Tuloni* hajós sereg, hogy

gabonával rakott hajókat kíséren onnan vissza Fr. Országba. “

Hogy a' *Bresti* frantzia hajós-seregnek egy ofztálya, negyven-három angl. terhes hajókat, résszerént el-süllyesztett, résszerént el-rablott; és még *Alexander* nevű 74 ágyús angl. hajót is nyert el: Nov. 8-dikán tudta meg Gróf *Howe* Anglus Tengeri-Vezér; 's mindjárt huszonegy első nagyságú, és különbkülönféle, apróbb hadi hajókkal ki-indúlt a' *Torbay* Ki-kötőhelyből, hogy fel-keresse az említett frantzia hajós-Sereg-ofztályt: de ez, — a Frantzia Tudósítások szerént — vissza-érkezett, prédájával együtt, Nov. 9-dikén, a' *Bresti* Ki-kötő-helybe, a' mellyben mindazáltal igen kevés időt szándékozott mulatni. — Ki-igyekezett onnan egy más Ofztály is, melly, kilentz első-nagyságú hajókból áll, és hat hónapokra, készítette fel magát, eleséggel.

A' *Bresti* Ki kötő-helyből, Napnyugoti *India* felé, November' elein egy hajós-Sereg-ofztály indúlt, melly, nyóltz első-nagyságú; eggynehány közép-szerű; és feles számú kisebb hadi-hajókból állott.

Londonból Nov. 14-dikén: — „A' Közép-tengeri, és *Gibráltári* kereskedő gazdag hajós-seregünkről olly hír futamodott vala, hogy el-vették légyen annak is egy részét a' Frantziák; de meg nem igazódott ezen hír; mert említett egész hajós-

seregünk, fzerentsésen érkezett partjainkhoz, és a' Kísérője, *Cosby* Vice-Admirális is bé-fzállott Nov. 12-dikén a' *St. Helenei* Ki-kötő-helybe.

Dugommier Frantzia Vezér, a' ki *Spanyol*-Országnek *Katalónia* Tartományába nyomúlt elő; *Castella* Városnak megvételéséről írt Nov. 9-dikén, *Lagulanai* fő-quártélyából, *Páris*ba. Tudósításának egy része ez: „*Castellának* el-vétele — *ügymond* — meg-jegyzést érdemel. Köszikla-sorok fedték ottan a' *Spanyolokat*. Olly tüzzel állottak ellent a' lakosok; hogy *Spanyol*-Ország tímerével jegyes fejr zászlót érdemelnének azért, Királyoktól. Ezen diadalom egy derék Republikánusnak életébe került: 's más kilentz Republikánusok, sebet kaptak annak alkalmatosságával. — Talált Népünk *Castellában*: pénzt; munítziót; és gabonát: a' mit el nem szállíthatott, meg-égette; 's mindent összerontott. Valamennyi *Spanyolokat* el-lehetett érni: mindnyájokon végre-hajtódot a' pardon' nem adást parantsoló Végzés.

Elegyes Tudósítások.

Nápolyból Nov. 11-dikén: — „*Kalabriában*, negyven rabokat tartottak vala, egy nagy szobában. Egy, ezen rabok közül Képiró vólt, 's kezdett egy nagy Képnek festésébe, mellyet a' falra függesztett, 's dolgozott rajta nappal: hanem éjjel, szabadulásra való júk-ásáshoz fogott, Társaival

együtt, azon részénn a' falnak, mellyen a' Kép szokott vólt nappal lenni. Tíz napok alatt, annyira mentek a' Rabok az üreg vájkálásban; hogy mindnyájan ki segítették azon magokat a' fogságból.

Berlinből Nov. 24-dikén: — „Azt a' pénzt, mellybe kerültek vólna az idei téli mulattságok: fordította F. Urunk, a' nagy szükségben lévő Katonának, és Katonagyermekek' fel segéllésére. “

Londonból Nov. 13-dikán; — „A' mint hallatik, arra határozták magokat a' Korona-Prókátorai, hogy a' már meg-szabadúlt Hardyval együtt el-fogatott személlyek ellen, ne úgy tevődjék fel a' Vád, mint Felség-bántók; hanem mint Pártütés-indítók ellen. “

Helvétziából —

Bázel (Basilea) Városából Nov. 19-dikén: — „A' mi Közönséges-Társaságunknál lévő Követje a' Frantzia Nemzetnek — *Barthelemy* Polgár — szokott lakni rendszerént *Baden* Városunkban, a' melly tizenkét óránnyi járó földre esik innen, dél és napkelet között: hanem a' Fr. Követség Titoknokja, *Bacher* Polgár, itt mulat most, kivel egynehány napoktól fogva, több rendbéli beszéllgetéseket tartott *Möllendorff* Prusszus Vezérnek Generáladjutántja. — Ezen Generáladjutánton kívül, vagyon még itt, egygy más Prusszus Tiszt is, és egy Ts. K. Kamarás Úr. — *Barthelemi* Polgár,

olly Jelentést tett Kormányfőnknek ,
 hogy a' Fr. Nemzeti-gyűlésnek két Tagjai
 fognának érkezni rövid időn *Hünningen*
 (frantziául: *Hunningue*; deákul: *Hunnin-*
ga) nevű frantzia Városba, melly innen,
 csak egy óránnyi járó földre esik észak fe-
 lé: A' hozzánk első frantzia Státzió lévő
 Postamester, olly intézetek eránt vett pa-
 rantsolatot; hogy minden nap indíthasson
 egy Kurírt *Páris*ba.

Frantzia Ország.

Kívánatos tárgynak írja lenni az egész
 frantzia földön, egy *Párisi Levél*, a' Bé-
 kességet. — Egy Törvény hozódott vala
Robespierre' országlása alatt, melly még
 csak említését is tilalmazta a' Békességnek.
 Tsúfot űz most, a' *Párisi Publikum*, ezen
 Törvényből, azt gondolván - ki, hogy a'
 Teátromi zajoknak tsillapítására nem így
 kiáltoz már most: *Paix - la* (Tsendesség!);
 hanem: *la - paix* (Békesség!). — A' *Re-*
gensburgi (Ratisbonai) Német Ország-gyű-
 lés eleibe terjesztett Békességes Fel-tétele
 a' *Moguntziai Választó - Hertzegnek*, igen
 nagy örömet okozott *Páris*ban, és ezen Fel-
 tételnek meg-értése után kért a' Közjóra
 ügyelő Deputátzió engedelmet a' N. Gy.
 tól arra, hadd választhasson ki, és küld-
 hessen el két Tagokat a' maga kebeléből,
 egy titkos dologban. — — A' Nemzet-
 gyűlésének 14-dik Novemberi Ülésében,
 így szóllott *Tallien*, a' ki, egy most a'

leg-láthatósabb Tagok között: Intézze el bõltsen a' Kormányfzék, mi módon tsinálhassunk egyy betsületes Békességet, nemelly Ellenségeinkkel: mennyünk annak-utánna, a' *Hollandus*, és *Spanyol* hajóknak segítségével erõssöbödve, a' *Tame-sis*' partjaira, és rontsuk-le az újj *Karthá-gót*. " Fel-kelt az egész Gyülés, *Talien* nek ezen szavaira: úgy örvendezett. — *Bresti*, *Rocheforti*, és *Cherbourgi* Ki-kötõ helyeinkben — így ír továbbá a' fenn említett *Pá-risi Levél* — soha még nagyobb siettség-gel és nagyobb mértékben nem tétettek a' tengeri hadi-készületek mint most.

A' már fogságban lévõ *Carrier*, két dolgot kért írásban, Nov. 13-dikán a' Nemzeti-gyűléstõl: 1.) Hadd lehessen egyy Titoknokja, kinek segítségével élhessen, a' maga védelmezésének munkálódásában. — 2.) Hadd mehessenek Barátjai hozzá, a' Strázsák' jelenlétében. — Kedvezõ Választ nyert mind két kérésére.

Párisból Nov. 19-dikén: — „Ezekben a' napokban, következendõ tizimű Nyomtatványt árúlták kiabálva az úttzárkon: „*Orvos Duhemnek azon való nagy bosszankodása, mivel látja: hogy meg nem tarthatja a' Barátját Carrier-t; és hogy a' Gyilkolóknak elõ-serege (avántgárdája), trombita nélkül ballag szük-sorban a' Revoluzió' piattzánn.*“

Különös örömét nyilatkoztatta nagy része *Párisnak*, a' Jákobínusok ellen hozott 12-dik Novemberi Végzésén, a' Nemzetgyűlésének. Jóllehet szűk az olaj és zsír *Párisban*: még is sok lakosok világosították ki ablakaikat: az említett napon; és a' tántzoló tsoportok, ezt éneklették, *Karmanyol* nótára: „*Les Jacobins avoient promis de faire égorger tout Paris.* (Azt ígérték a' Jákobínusok: hogy le-ölettetik egész *Párist*).

Eggy Jákobínus Újság-író *Duval*, nagy indulattal írt, 13-dik Novemberi Levelében, azon erőszakról, melly a' Jákobínusokon követődött el: 's jövendőli, hogy ezen erőszaknak Okai semmiképpen el nem kerülhetik, a' reájok következő büntetést. — De erre szükség volna — *így ír egy más Párisi Újság* — hogy egy napot támaszthassanak a' Jákobínusok: és ez, lehetetlennek látszik. Nem bírnak többé a' Jákobínusok, se' az Igazgatásnak Fejeivel; se' a' Közöséges Kintstárnak kúltsaival; se' a' Közöséges-Társaság-osztályokbéli (Departmánokbéli) Népi-Társaságokkal; se' ötszáz ezer Haramiákkal, a' kik Francia-Országának minden szegleteiben tömlözöttek, rablottak, öldöstek 's a' t. a' szabadságnak és egyyenlőségnek nevében. A' *Párisi Nép*, melly, úgy nézte őket ennekelötte, mint a' Szabadságnak és Revoluczióinak gyámolait; most már nem lát ben-

nek egyebet, *Robespierre*' és *Carrier*' tizimborássainál.

Nem tsak a' *Párisiakban*; hanem sok más lakosaiban is a' *Frantzia* Közön-séges - Társaságnak, szerzett az által nagy meg-elégedést a' Nemzeti gyűlés, hogy le-ültette a' Jákobínusokat: mint nyilván meg-tettzik, az e' végett hozzája küldött Írá-sokból. Négy illyetén nevezetes Írások olvastattak fel a' 16-dik Novemberi Ülés-ben: Úgymint: 1.) az *Aixi* Disztriktusbéli Vigyázó Kommisszióé; 2.) a' *Felső-Alpesi* Ofztálybéli *Gapi* populáris (népi) Társa-ságé; 3.) a' *Strafsburgi* Népi - Társaságé; 4.) a' *Jurai* Ofztálybéli *Lons-le-Saunieri* Népi-Társaságé. Az első rendbéli Írásnak ez az értelme: „Egy szabad Népnek Kép-viselői! érdemesekké tettétek magatokat, a' Haza', és az emberiség eránt. Ne ke-rüllyenek vissza hozzánk többé a' szoron-gatásnak, és rettentésnek azon idei, mel-lyekben olly hosszasan szenvedett a' hív Republikánus. El-múltak a' gyásznapok és keserűségnek napjai: a' Virtusnak és Igaz-ságnak Országá által, mindennek meg kell tartatni. Soha ne közelítsenek felénk ezen-túl azok a' kegyetlen képzelődések, azok a' vérengező és hitetlen Fel-tételek, mel-lyeket szült és nevelt, a' mód nélkül el-terjedett rendeletlenség; kétségsbe-esés; és gyalázatos gonofzság.“ — A' másod rend-béli Írás, ezt foglalja magában: „Törvény-

adók! félbe ne hagyjátok az igazgatást; melly, éppen nem áll még, ingadozatlan fundamentomon. Szaladnak ugyan győzedelmes Katonáink előtt a' külső ellenségek: de a' belsők, ezek a' vérengező Emberek, ismét új álnokságokat főrralnak még magokban. Ne késsetek őket összefűzni a' Nép' erejével. — A' harmadik Írás, így következik: „Népnek Képviselői! Eröss meghatározástokat jelentettétek az eránt, hogy büntetésre vonjátok, és ki-
gyomlállyátok a' pártosokat, ezeket a' szörnyű gyilkosokat, és álnok gaz-embereket. Örvend a' Frantzia Nemzet a' ti bátorságtoknak; és elő-segíti szándéktokat a' maga erejével. Iszonyodunk a' pártosoktól; a' fenn-héjjázóktól; és ezen vad emberektől, kiket, a' *Caligulák*, *Nérók*, 's más Tirannusok se' kedvellenének. Utállyuk ezen kevély Embereket, kik, tsupán magokért szerették a' revolutziót, és azért tartották fenn a' főteleneségből származott rendeletlenségeket; hogy meg-maraszthassák azoknál fogva, törvénytelen hafzonvételjeket; 's új nyereséget hajtsanak magoknak a' Népnek rongálása által. — A' negyedik Írásnak küldői, ígérték, hogy el nem múlatják meg-nevezni a' Nemzeti-gyűlésnek azokat a' gonosz Embereket, a' kik, pártütést igyekeznek indítani ellene, tsábításaikkal. — Ezen mind négy rendbéli Írásokról azt végezte a' Nemzeti-

gyűlés, hogy tisztességes emlékezetet kell róllok tenni a' Jegyző - Könyvben, 's ki is kell őket nyomtattatni. — Hasonlót végzett egy ötödik Írásról is, melyben, azon panaszolkodik egy Népi - Társaság — *Drome* Departmánbéli — hogy az Anya-Társaság (a' *Párisi Jákobínus Klúb*) rútúl hatalmaskodik, és titkos álnok fortélyok által akarja folytatni, a' Nemzeti gyűlés által meg-tiltatott levelezést.

Ki-szoríttatva lévén előbbeni ülő-helyekből a' Jákobínusok, egyesítették magokat, az *Elektoralis Klúb* Tagjaival, és *Szent Antal* nevű Külső - Városba mentek 14-dik Novemberben, gyűlést tartani, egy más Népi-Társaságnak házába, a' melly, *Le Club des quinzevingt* (Három-százak' Klúbja) nevezet alatt esméretes. Több Asszonyok voltak ezen gyűlésben, mint Férjfiak. — Az Orátorok között, kik mindnyájan, pártütésre indító beszédek tartottanak, *Trouvilt*, és *Tissotot* nevezte meg a' Nemzeti-gyűlés előtt *Armand*, azon Tudósításában, melyet a' Köz-jóra, és Köz-bátorságra ügyelő Deputátziók közlöttek általa, a' Nép-Képviselőivel, említett vakmerő gyűléssekről a' Jákobínusoknak. — *Armandnak* elő-adása szerént, így szóllott *Trouvil*, a' többek között: „*Antal* Külső - Városnak derék Lakosai! Óltalmazói a' Nép' jussainak! a' ti szerentsétlen rokonaitok; a' Jákobínusok, üldöztetést szen-

vednek; azért jönnek kebeletekbe. Men-
nyünk a' Külső - Városba, kiáltának a' ti
rokonaitok, jól fogadnak ottan bennünket;
a' leg-bátorságosabb tsapásokhoz, ott ké-
szíthetjük el magunkat; ott tsinálhatjuk ki
a' módját, mellyen fel-szabadíttuk a' Nem-
zeti gyűlést a' rabság alól, 's meg-verjük
ellenséginket. — *Trouvilt*, és *Tissotot*,
a' Törvény keze alatt mondotta már lenni
Armand: melly jelentésre igen nagy örven-
dezéssel telt el a' Nemzeti-gyűlés' palotá-
ja. — *Armand*' Tudósítása, ki-keelő Beszéd
is vólt egyfzersmind a' Jákobínusok ellen.“
Kik azok — *úgymond* — a' kik sértik, és
már régtől fogva meg-sértették a' Népek
szent jussait? Ti vagytok, Vérnek Embe-
rei, a' kik olly sok időtől fogva öldösté-
tek, pusztítottátok, és éhezettettétek a' Né-
pet! és éppen ezért, ki is fog irtani Tite-
ket a' Nép, a' maga haragjában, ha ké-
sik a' Törvény' metző-vasa, el-szelni a'
ti vétkes fejeiteket.

Kétfáz líverért adnak most *Párisban*
eggy ollyan réf-posztót: a' millyent, tíz
esztendőkkel ez előtt meg-lehetett venni
36 líveren. Eggy pár tzipőnek az árra 30
líverre hágott fel, öt 's hat líverről. Eggy
font kenyér hat *sol*-on kél; eggy font fagy-
gyú-gyertya hat *franc* on (48 garason);
eggy font viallz-gyertya, harmintz líveren;
eggy font métsbe-való olaj, hat líveren;
eggy font vaj, hat líveren; száz tojás, öt-

ven líveren; eggy font nádméz, 24 líveren; eggy font kávé, 24 líveren 's a' t.

Magyar Ország.

Veszprémből Nov. 23-dikán: — „Nem tudok most egyébbel kedveskedni a' Hírmondónak, eggy újj Dalnál, melyet nem annyira az elzethetikai íz fzerént lett készölése komendál; mint, eredetének hiltóriája. A' Dal ez: „A' bor, Csajágon fél tallér. Egy ló-fark egy forintot ér. Hajdinom danom: még élek is bánom; Farkvágasom. — Szülte ezen faragatlan nótát következő nevettséges történet: Eggy Csajági lakos, ízekeret fogad, 's meg-rakván azt búzával, el-indúl véle az ide-való Vásárra: hanem, útjába ejtette a' boros pintzéjét, mellyben, addig hajtogatta a' boros-korsót Szekeresével eggyütt, hogy végre mind a' ketten álomba merültek. — Fel-ebred egyízer a' Pintze-gazdája, 's ki téntereg, hogy magán könnyítsen. Látja azonban pókhálós ízemeivel, hogy lovak vagynak a' pintzéje körül: 's nem jutván elzébe, melly még ekkor is igen el vólt ázva, hogy maga ment légyen oda a' lovakon, hozzájuk botorkázik mérgesen, 's el-méltzi a' farkokat. — Hajnal felé keresi a' ízekeres Ember a' lovait: de nem es-mérte azokat magáénak, mivel ánglus paripa formájúaknak tettzetek néki hátúlról. Hogy világosabb lett: visgállya megént a' lovakat, 's látja már ekkor, hogy a' sző-

rök és fejek született olyan azoknak, mint az ő lovaié volt: hanem azon igen tűnődött magában: hová lehetett volna el, a' farkok azoknak. Ekkor, a' dözsölésbéli Kollégája el-kiáltja magát: „*Vae! mihi Komám Uram! Lelkem uttse, én vágtam-el.*“ — A' Meg károsodott, Törvényfzék eleibe terjesztette a' dolgot; 's olly kedvező szententziát kapott, hogy a' Komája, tartozzon neki fizetni mindenik ló-farkért egy egy forintot. Ezen summát, hogy annyival inkább le-fizethesse a' Bűnös: kénytelen volt a' borát is el-adni: fél talléron.

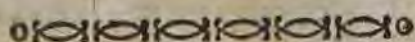
Béts.

Az *Erdélyi* Kantzelláriáról, nyugodalomra bocsátatott Udvari Tanácsos Báró *Miske* József Úrnak, esztendőnként való, négy ezer forint fizetést rendelt Ő Felsége.

A' *Tiszán*-túl lévő Ref. Szuperintendentziában Generális-Nótáriusságot; a' *Közép-Szólnoki* Traktusban 8 esztendőig Esperestséget; és a' *Pééri* Ekklesiában 32 esztendőig Prédikátorságot példás érdemmel és hűséggel viselt Néhai Nagy-tiszteletű tudományú- és ékessen-szóllású *Héczei* Dániel Úr, ezen folyó 1794-dik esztendőben November' 1-30 napján végezte, 65 esztendőkre terjedett életét, kinek haláláról Dec. 2-dikán vett szomorú Tudósítás, következő soroknak írására indított itt *Bétsben*, eggy Hazánkfiát:

1. A' halál Kit, 's hányat rejtett —
 Ez egynek hült porábann:
 Tanú a' rés, melyet ejtett
 A' Tudósok sorábann.
 Virtusról én nem szóllok
 Mert tudom hogy midőnn róllok
 Sok óldalt írnék tele:
 Még se férne le fele.
2. Gyáft, több számtalanak között,
 Kik e' Férjfit síratják,
 Közép-Szólnok is öltözött,
 'S minden Rendek jajgatják.
 Nints ott Halottja senkinek,
 Gyáflzat látnád akárkinek.
 Közönséges Halott ez.
 Ugy sirattatik ott ez.
3. Sír kivált kárát érezvén
 A' Pééri Gyülekezet,
 Jajgató szók közt könyvezvén
 Nyújt fel az Égre kezét,
 Mert a' kinek ajakától,
 Származott sok bölts szavától
 Bóldogulását várta:
 Jaj! koporsóba zárta.
4. Én is, egy titokban lévő
 Józsefe e' Férjfinak,
 Hogy legyek tisztesség tévő
 Hidegült hamvaidnak:
 Míg vedrem a' forrás mellett
 El törné a' vég lehellet,
 Porát magamhoz vezzem
 'S szívem vedrébe teszem.
5. 'S azt a' világot, melly eddig
 Szívem óltaránn ége
 Tiszteletére, a' meddig
 El nem jött élte' vége.
 Jobban meg gyújtom, 's hamvához
 Bé teszem áldott porához
 Mintegy örökös métsnek —
 Palotai közt Bétsnek,

Magyar Hírmondó.

48.

Költ Bétsben, Karátson - Havának (Decembernek)
12-dik napján, 1794-dik Esztendőben.

Hadi Környülmánások.

Moguntziából Decemb. első napján: —
„Ma reggel, nagy számú Frantziáság tódult *Zahlbach* Sántzunk ellen, és eggynehány fertály órák alatt, kétszer akart abba bérontani erő-hatalommal, de mind a kétszer vissza-verettetett. Délelőtti kilentz óra felé, harmadik szerentséjét próbálta, és ekkor, el is foglalt a Sántzot: hanem vitéz Népünk, tsak hamar el-kártátsozta ismét belőlle. — Minteggy délutánni eggy órakor megént elő-nyomúltak a Frantziák friss erővel, és újra el-vették a Sántzot; hanem újra is kéntelenítették azt el hagyni. *Möllendorf Prusszus Vezér* rendeléséből, segítségül jött eggy és két óra között, az *Eben* Huszár Reg. je, és eggy részze, a *Golz* Reg. jének. Hólnapra, három gyalog *Prusszus* Reg. eket várunk ide. Részünkről, az el-esttek, és meg sebesedtek száma, négy, és öt száz között van: a Frantziák vesztesége közel reá mehet két-ezerre. Midőn leg-nagyobb di-

vattyában vólt az ágyúzás : eggy kis Gyer-
mek, Városunkba akart szaladni *Zahlbach*-
ból, 's mikor szegényke, közel lett vól-
na már a' kapuhoz : akkor szakasztotta el
eggyik lábát, egy granát. "

Mannheimből Dec. 2-dikán: — „Teg-
nap délután, ágyúztak a' Miéink mind a'
Sántzokból, mind *Mühl-au* Szigetből, azok-
ra a' kevés Frantziákra, a' kik, negyedik
Földvárjoknak (Redutjoknak) végre hajta-
sában foglalatoskodtanak: valamint azok-
ra is, a' kik, Sántzainknak bal része felől
dolgoztanak az ötödik Földvárjokon. Szin-
te egészen készen lett már ma az ellenség,
a' 4-dik Redutjával. — *Palatinátusi* Ka-
tonaságunk, batteriákat készített ma, még
pedig minden háborgattatás nélkül, azon
Sántzban, melly, *Mühl-au* Szigetünket ke-
ríti. — A' *Friesenheimi* erdő előtt lévő
batteriájokhoz a' Frantziáknak, egynéhány
muníziós szekerek érkeztek ma reggel: de
nem félünk, hogy ide hassanak a' golyó-
bissaik. A' *Mundenheimi* erdő mellett is
vagynak Munkássai az ellenségnek: 's egy-
nehány mozsarak és bombik is szállítód-
tak oda. — Valamennyi Híradásokat
veszünk, mind meg-eggyeznek abban,
hogy a' mi környékeinken tanyázó Fran-
tziák' száma nem nagyobb, hét és nyóltz-
ezer között lévönél, és hogy leg-nagyobb
része Lovasságjoknak; nem különben
ágyú-vontató lovaik is igen el-gyengyül-

tek. Nyóltz fontos ágyú eleibe, kéntelenek fogni tizenennyóltz lovakat is.

A Journal Général tzmű, *Német-Birodalmi Újságnak* első *Decemberi Darabjából*: — „Hogy annál messzebbre löhessenek: igen ki pallérozott golyóbisokat, és finom puska porból, nagy mértékeket szoktak tenni az ágyúikba a' Fr. ák.“

A Neuvièdi Újságnak 27-dik és 28-dik *Nov. ben költt Darabjaiból*: — „Frantzia Vezér *Pichegru*, himlőben fekszik *Antverpiában*. — *Neuvièd*del által ellenben, földet halmaz az ellenség. Nem lehet még el-látni, mit akar tulajdonképpen? Vadász árkokat készíteni e'; vagy pedig ágyúzótanyákat? — Majd mindennap kiabállyák által a' Frantziák, a' *Rajna* bal partjáról, hogy ő állók Békességről vagyon szó. — *Luxemburgból*, ki-tsapott *Bender* Generális *Grevémachernig*, 's eleséget is szerzett; és szerentsésen is vissza-vonta magát a' Várba.“

Frigyes Belgyiomból —

A Leydai Újságnak 25-dik *Nov. ben költt Darabjából*: — „*Brédai* Komen-dansunkhoz, az a' tájon lévő Frantzia Vezér azt izente, hogy semmi parantsolatja nem volna még néki *Brédának* ostromlása eránt; minekokáért, a' míg már valamelly *Rendelés* érkezne hozzá, mellyet ő el nem múlat közleni, jó lenne ha félbe hagynának a' *Hollandus* Előlvígyázók, és a' Fran-

tzia Visgálódók minden tsatázásokat, melyek, illyetén környülállásokban, tziel nélkül valók, és tsupa ember-vesztők vólnának. Reá állott Komendánsunk a' Fr. Vezér' javaslására, és ezen okból, tsendesség vagyon most azon a' részzen. "

Hágából Nov. 18-dikán: — „A' földünkre bé-rontott Frantziáság, nem szállott még mind ez ideig is téli-quártélyokba; hanem olly mozgásokat tészzen szüntelenül, mellyekből könnyű meg-ítélni, hogy a' *Waal*, a' *Rajna*, és az *Yffel* vizén által szándékozik, és körül akarja venni *Grebi* Sántzainkat; hogy így, vagy eggy, vagy más módonn bé-nyomúl hasson *Hollandiába*: de nehezen boldogúlhat igyekezetében; mert részünkről is egész erőben tétetnek az óltalom-készületek; 's eggy jó számú Ts. K. Sereg-osztály is érkezett segítségül *Zütpheni* Grófságunkba. — *Gravet* és *Thielt*, mindúntalan ágyúzza még az ellenség. Nov. 13-dik és 14-dik napjai között múltt éjtszakán *Thielbe*, 263 golyóbisokat és haubitz-gránátokat lött. "

Ámsterdamból Nov. 18-dikán: „*York* Hertzeg' fő-quártéllya *Arnheimban* vagyon még mind ekkoráig, nem pedig *Utrechtben*: mert *Utrecht* is eggy, azon Városok között, mellyek, nem akarnak *Anglus* Katonákat bé-fogadni örizetül, a' rendeletlenségjek miatt. — Tulajdon (*Hollandus*) Seregünk, leg-nagyobb részént, *Bommeler-Vaerd* (*Bommelwert*) Szigetünkbe, és *Gor-*

cum Városunkhoz vonja magát: az *Angliai* Katonaság pedig, *Felső - Geldriába*, és *Overyffel* szövetséges Tartományunkba. “
Olasz - Országból. —

Genuából Nov. 21-dikén: — „Az a’ hír érkezett ide *Nizzából*, hogy szüntelen takarodnak onnan, a’ sok *Frantzia* Katonák a’ *Pedemontzium*’ szélei felé, és sok ágyúkat küldenek onnan hajókon, *Vado Városába*, a’ hol vagyon most a’ *Frantziák*nak, *Pedemontzium* ellen össze-gyűlt nagyobb erejek. “

Páviából Nov. 29-dikén költt eredeti *Magyar Levél*: — „Újságot most nem írhatok egyebet: hanem, hogy az *Acqui* mellyéki táborozásból naponként jönnek ide vissza *Lombárdiába* Katonáink, téli-quártélyra. Nagy bajjal jöhetnek pedig által a’ *Scrivia* vízén, melly e’ napokban a’ nagy zápor esők miatt igen ki-áradott. A’ *Horváth* Regementek *Acquiban* fognak maradni; *Nádasdi* pedig *Vogérában*; ide *Reiszki* fog jönni. *Lodiba* *Ferdinánd*; *Cremonába* *Alvintzi* már bé-érkeztek. A’ *Frantziák* igen szaporodnak *Nizza* körül, de minden készületjeikből azt lehet ki-venni, hogy *Korszika* visszavételére tzeloznak. — A’ *Nápolyi* - Lovas-ság is *Lodiba* költözött, azért a’ *Mészáros* Uhlánussai többnyire itt nállunk fognak teleni; tavaly pedig *Lodiban* vóltak nagyobb részént. “

Turinból Nov. 26-dikán: — „Azon helyeket, melyeket el-hagytak Katonáink, *Ceván* túl négy mértföldel: el foglalták a' *Frantziák*. Nov. 17-dikén, ki-rablották, és adó - alá vetették. A' *Pamparaiakkal*, kik nem fogtak fegyvert ellenek, kedvezőbben bántak: mert 200 ökröt vásároltak tőlök, ki-fizették őket papiros-pénzzel (asszinyáttal). Mintegy három ezer, résszerént Ts. K; résszerént *Pedemon-tziumi* Katonák feküdtek vala *Ceva* Varosában és Várában. Ezek kénytelenek voltak a' környülállásokhoz képest, újra táborba szállani.

Livornóból Nov. 28-dikán: „A' *Rosas* nevű Spanyol Ki-kötő-partnál, 18 Spanyol hadi hajók állapodtak-meg. Meg nem tudatik, mi végre? — Az a' hír érkezett ide *Korszika* Szigetéből, hogy az ottan, nevezetesen *S. Fiorenzonál*, tartózkodott *Anglus* hajós Sereg, el-ment onnan, *Hieres* nevű, *Tulonhoz* közel fekvő Szigetekhez, hogy ottan szemmel tarthassa, a' *Tuloni* Ki-kötő-partnál nagyon készülő *Frantzia* hajós sereget.

Spanyol Országból —

A' Királyi Fegyver-tárokból, száznál több ezer háromszáz huszonhat puskát vettek ki, a' had' kezdetétől fogva; nyolcvankilenz-ezer négyszáz huszonötöt a' rendes Katonák számára; 96,901-et pedig, a' Lakosokéra.

Gróf *Union*, meg-nyerte végre, sok kérésére, hogy le-tehesse a' *Katalóniai* Seregnek vezérlését. — Helyette, *Rubi* nevezetű Generális lett Vezérré. *Katalónia* Kormányozójának továbbra is meg-maradt azonban Gr. *Union* — *Navarra* Tartományában *Urratia* és *Ossuria* Vezérek, szükségesnek ítélték, hátrább vonni *Pampelona* Városától, az alattok lévő fegyveres erőt.

Madridből Octób. 28-dikán költt, és *Londonba* Nov. 16 dikán érkezett Levelek szerént, Gróf *Aranda* hívódott ismét vissza Első-Ministerségre, mellyet, Hg *Alcudia* folytatott vala. Királyi Udvar' Nagy-Mesterének azonban meg-maradt a' Hg, továbbra is.

Madridből Oct. 30-dikán: — „F. Királyunk, rendkívül való tanátsot tartott tegnapelőtt, mellyben, egyéb hadi-készületek között, az is fenn forgott: hogy harmin tz ezer új Katonákat kellene szedni az Országban. Kegyelem hirdetődött ezekben a' napokban, minden olyatén meg-szökött Spanyoloknak, kik, tiltott portékáknak bé-hozása által tették magokat büntetésre méltókká, és ettől való félttekben távoztak el Hazájokból.“

Elegyes Tudósítások.

Gróf *Fernan-Nunez*, a' ki utolsó *Spanyol* Követ vala a' *Frantzia* Udvarnál, minnekutánna sok időt töltött volna idegen Földön: ezen folyó esztendő' Octóberjének huszadik napján érkezett, vissza *Madridba*.

Londonból Nov. 18-dikán: — „Az *Amérikai Közönséges - Társaság* Küldöttje *Jay* Úr, és *Pitt* Ministerünk, ezen Hónapnak 15-dikén, tanátskozást tartottak egymással, mellyben, az említett Köz. Társaság, és a' mi Országunk között fenn-forgott ellenkezések végképpen el-hárítódtak az által — mint írják némelly Újságaink — hogy nemtsak a határokon lévő Várak engedődnek az *Amérikai Köz. Társaságnak*; hanem egész *Canada* Tartománya is.

Konstántzinápolyból Oct. 25-dikén: „A' Nagy - Vezér le-tevődött hivataljából, 's *Isel-Mehemet* állítódott helyébe Octób. 20 dikán, a' ki ennekelötte *Egyiptomi* Basa vólt. Nem több 45 esztendősnél, okos eggy ember; és tellyes tüzzel. Belső Barátságban vagyon a' *Reis Effendivel*, és a' *Kapután-Basával*, kik, mind ketten hasznosnak állították az Oroszokkal való hadkezdést.“ (hanem *Kosciuszkónak* el-fogatá-után, a' *Lengyel Revolutzió* le tsillapod-ván: nyilván a' *Törökök* is másképpen gondolkodnak.)

Eggy Anekdót Kosciuszkóról.

Midőn villza vonták vala magokat a' *Prusszusok Varsótól*: némelly *Varsói Dámák*, borostyán-koszorút küldöttek *Kosciuszkónak*, eggy ezüstös *toalettben* (főtsinósításhoz való eszközbén). Fel-nyitván a' *toalettet* (*toilette*) *Kosciuszkó*, ki-vette belöle a' koszorút, 's meg-nézegetvén azt, így ízöllott: Ez a' koszorú, tulajdonom.

nékem: de nem az a' fejem. Akkor fogom én fel-tenni ezt a' kofzorút, ha bátorságban lehetek a' fejem eránt.

Rómából Nov. 22-dikén: — „Valamelly gonosz ember tüzet vetett itten, a' most uralkodó Sz. Pápa Famíliájának (a' *Braschi*aknak) palotájába, de nem igen nagy kárt okozhatott: mivel jókor észrevették a' tüzet, 's el-óltották.“

Londonból Nov. 18-dikán: — „*Horne Tooke* is, — a' kinek tegnap kezdődék el a' protzeßzusa — *Erskinet* választotta Prókátorának, vagy is inkább a' Törvényesdolgokban való Tanács-adójának, minthogy nem bízta reája, a' védelmezését; és ugyan erre nézve leg-először is azt kívánta a' Fő-Bírótól, hogy engedődnék meg néki, hadd ne álljon ő a' rostély előtt (a' hol szoktak állani más Vád-alatt-lévők); hanem ül-hessen a' Prókátorja mellett, az asztalnál. „Mivel sajdítom — így szólla *Horne Tooke* — hogy az én egész Életem-históriája tárgya lesz en ezen protzeßzusnak; nem kérhettem pedig tanácsot mindazok eránt, a' Prókátoromtól, mellyek, előfordúlhatnak itten az én Életem-históriájából: következésképpen, gyakran meg kell nékem ötlet, a' protzeßzus alatt kérdenem: mellyet nem tselekedhetek mindenkor felszóval. Ha szabadságot nyerek a' velle való tanácskozhataásra; ebből, alkalmas rövidebbedése következik a' protzeßzusnak;

melly, mind a' Biráknak; mind az Esküdt-
teknek; mind nékem magamnak is; nem
kevésse jól fog esni: mert ha *Hardy Úr*
protzeßzusa kétszáz óráig tartott ezen a'
helyen: az enyim, sokkal tovább fog tar-
tani, a' plánum szerént. Egyébaránt az
egésségem is olly gyarló, hogy én ki nem
állhatnám a' roftély előtt a' protzeßzust.
Kívánom tehát törvényesen, hadd ülhes-
sek a' Prókátorom mellett, az asztalnál. “
A' Fő-Bíró azt válaszolta: hogy a' kíván-
ság szokatlan; és ugyan azért nem is le-
het azt tellyesíteni törvényesen: mert kü-
lönben sérelem háramlana mind azokra, a'
kik Vád alatt lévén, ámbár gyenge egés-
ségűek voltak: még is a' roftély előtt kén-
telenítették állani. A' mi Törvényfzéki
rendtartásunk szerént — *úgymond* — sza-
bad járása vólt Kegyelmedhez, a' Próká-
torjának: mindenekről beszéllgethetett ve-
le Kd: többet nem kívánhat törvényesen.
Az, más dolog, ha gondollya Kd, hogy éle-
te' védelme függ ezen kedvezéstől: úgy
meg-kérdem a' jelenlévő Birákat, mit itél-
nek az eránt? — „Ha én Bíró vólnék —
monda Horne Tooke — ez a' szó: *Ked-*
vezés, ki nem jöne az én számonn. —
Eggy Birónak, igaznak — se' többnek, se'
kevesebbnek — kell lenni. Értsen meg én-
gem jól Mylord! meg-bántani éppen nem
akarom: mert vajmi nagy hasznom va-
gyon benne; ha Minden barátom itt énné-

kem: tsak azt mondom, hogy, ha úgy kíván-
 nék valamit, mint Kedvezést; azt nekem
 nem tellyesíthetné az Úr, mint Bíró. A'
 mit én kívánok, törvényesen kívánom:
 mert különben, nem védelmezhetem ma-
 gamat. Olly gyenge t. i. testem-alkotván-
 nya, hogy ha kilentz órákig kell nekem is
 a' roftély előtt állani, mint állott vala
Hardy: úgy én bizonyosan meg fogok hal-
 ni, még minekelőtte el telne ezen idő. —
 Ha tehát meg nem engedődik nekem a'
 mit kívánok: úgy, bátran meg lehet az
 Esküdtteket kimélleni, az Itélet-hozástól:
 mert sokkal előbb, míg annyira menne a'
 dolog; sokkal előbb, míg végezhetném
 védelmezésemet: halva leszek. — A' Ke-
 gyelmed egészségebéli környülállásai — fe-
 lele a' Fő-Bíró — indító okúl szolgálhat-
 nak a' Kedvezésre. — „Eléggé meg-mon-
 dottam már — válaszola *Horne Tooke* —
 mit tartok én a' Bírói kedvezésről. Ha ezen
 nevezet alatt meg nem engedődnék né-
 kem a' mit kérek, kész vagyok Törvény
 útján keresni azt. — „Ha ezen utóbb em-
 lített út tettzik inkább Kegyelmednek —
monda a' Fő-Bíró — hordja fel az oko-
 kat: minekelőtte, meg-kérdeném Bíró-tár-
 saimat, mint értenek ezen dologról? —
Horne Tooke, a' Fő-Bíróhoz: „Ha az
 Úr hajlandó, a' mint veszem észre, az én
 kívánságomba való meg-eggyezésre: úgy
 idő-vesztésnek tartom, hosszabbítani az ál-

tal a' protzeffzusomat: ha szándékomat érhetem: nem akarom, hogy szókonny vetelkedőnek láttassam lenni. — Tsak azt akarom ajánlásom által meg-mutatni, hogy én meg nem ijedek tőlle, ha vizsgálás; még ha törvényes vizsgálás alá vevődik is értelmem. — Ekkor, meg-szóllította a' Kollégáit lassan a' Fő-Bíró: és jelentette mindjárt *Horne Tookenak*; hogy az ő különös testi környülállásaira való tekintetből meg fog az engedődni nékie: a' mit, Másokra nézve szükségtelessé tett az egészségjek. “ — Köszönöm ezt Mylord! — monda *Horne Tooke* is — beteges állapotomért. — E' meg-lévén, el-kezdődött a' tizenkét Esküdttnek, kétszáz-huszonnyóltz Polgárokból való választása: de nem telt többre mint a' Választattak' száma: mert sokan, egészségtelenségjekkel mentették magokat; sokak ellen pedig, ki-fogásokat tett *Erskine* Prókátor; 's harminztötöt minden ok említés nélkül, egygyátalylában meg-vetett; még többeket pedig a' Korona-Fiskálisa, — Hogy jó móddal kintsinalhassa tizenkettőre *Erskine*, az Esküdtték számát: az egyenességgel igen ellenkező dolognak próbálta lenni, hogy a' Vád-alatt-lévő, fogadjon el inkább a' maga élete felől ítélendő három személlyeket azon 35 személlyek közzül; a' kik, ok említés nélkül ugyan: de azért, nem minden ok nélkül vetődtek meg: mint sem hogy

a' Korona-Prókátora engedje meg, az általa ok említés nélkül meg-vettetett sokkal több személyek között lejendő választását a' még kívántató 3 Esküdtteknek. Meg is engedte ezt a' Korona-Fiskálisa, melly szerént, következő 12 Londoni Polgárok lettek a' *Horne Tooke* Ítéloivé: *Heygarth*, saját rendes jövedelméből élő Ember; Sénátor *Harrison*, Marha-hízlaló; *Drain* és *Büllak* Serfözök; *Whiting* Édes-sütemények' készítője; *Cook* és *Horwood*, saját rendes jövedelmekből élők; *Coverdale*, Kötélverő; *Hale*, *Düpont*, *Mairis*, saját rendes jövedelmekből élők; és *Pratt* Mólnár.

Posonból Dec. 1-ső napján: „Nov. 27-dik, és 28 dik napjai között múltt éjtszakán, éjfél tájban; annakutánna még, és hat órakor, három ízbéli föld-ingulást érzettünk itten.

Szeben. — Nov. 19-dikén százhatvan Magyar-Lovas-Katonák mentek itt által, kik a' *Leopold* Huszár Regementjéhez indítódtak.

Frantzia Ország.

A' Nemzeti-gyűlésnek 19-dik és 20-dik Novemberi Üléseiben is olvasódtak-fel több rendbéli Írások, mellyekben, a' Közönséges-Társaságnak különkülönbféle részeiből jelentették, a' Lakosok: minémű megelégedésekre és örömökre szolgállyon az, ő nékiek, hogy a' Nemzeti-gyűlés, egéssz dia-

dalmat vett a' *Párisi* Jákobínusokon. Használó érzéseiket nyilatkoztatták Nov. 21-diken, sok *Párisi* Szektziók (Város-szakaszok) is, melyeknek, nagy hathatóságú ki-fejezéseik között említjük tsupán, a' *Thuilleries* nevet viselő Szakasz' Orátorjának, a' N. Gy. Tagjaihoz intézett következő szavait: „El-vágtátok — *igymond* — a' faktziók útját: és meg-gátoltátok a' belső hadat. Az általatok meggyőzetett Tirannusok, vért és főteleníseget kívántak: Mi, igazságot akarunk, és emberiséget. Kímélés nélkül rontsatok össze Törvényhozók! továbbra is minden gonosz-lelkűeket: és el ne hagyjátok mostani helyeteket addig; míg meg nem mentettétek a' Szabadság' földjét.“ — — A' fellyebb említett Írások között, ide iktatjuk leggyérizetskéjét az *Arras* nevű Disztriktusénak: „Tegnap, össze-esküdtek a' Jákobínusok; a' Haza - szeretet, és tsendes ártatlanság ellen, vissza - akarták hozni a' rettentést: Ma már nintsenek többé, 's él, az ő semmivé-lételek után is a' Szabadság. — Egy Polgári-koronát ajánlunk Néktek, Törvényhozók! — Átok a' Pártosoknak: ditsőség a' Nemzeti-gyűlésnek: győzedelmi pompa, a' Mástól nem függő Nép' jussainak.“ — — A' *Bar-sur-Ornini* Lakosok' Írása, melly, Nov. 20-dikán olvasódott fel, ezt foglalta magában: „A' Jákobínusok' palotája, ennekelőtte Pátrióták'

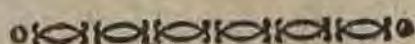
asylum (menedék-helye): de mostanában nem egyéb volt már, Össze-esküdttek' barlangjánál. Hogy tehát Ti ezt bé-zártátok: érdemesekké tettétek magatokat a' Haza-erántt. A' mai *Catilínák* (az újjabb *Jákobínusok*) olly fázándékkal voltak, hogy véget vessenek a' Nemzeti-gyűlésnek, 's magok tulajdonává tegyék a' Népnek felsőséget. Széllyel szóródván ezek a' Harmiák, kilentizedik *Thermidornak* (a' *Robespierre*' meg-bukása' napjának) éjtszákáján, nem tettek még azért le, haza-ölő fázandékokról: hanem tsak el-halasztották azt. Meg ne engedjétek, hogy össze-gyűllyenek még egyszer, ezek a' Kígyók, a' kik, ezer módra isavargatják magokat, hogy halálra marhaszák a' Virtust és Igazságot: a' kik nem találhatnak már többé menedék-helyet, hanem, magokra hagyatván, tébolyognak ide 's tova: meg-fogják tapasztalni, hogy tsak a' kevesebb rélzét foglalhatta el a' vétek, a' Közönséges-Társaságnak. Hadat indítanak ök a' Pátrióták ellen; 's egyedül magok akarának Pátrióták lenni, hogy kénynek fzerént uralkodhassanak. — Szabadabbak, és hasznosabbak lesznek ezentúl a' Népi-Társaságok: minekutánna meg-menekedtek, ettől a' fundamentomatlán Anya-Társaságtól, ettől a' tsúfos gyülekezettől, melly, *Jákobínus* nevet ruházott magára.

Carriernek meg-engedődött, hogy a' Nemzeti-Gyűlés' Orátori székjéből védel-

mezhesse magát azon Tudósítás ellen, melyet a' N. Gy. si Kommisszió adott bé róla. Nov. 21-dik, 22-dik, és 23-dik napjain igyekezett meg-mutatni a' maga bűntelenségét; de meg nem mutathatta: mi-nekokáért, a' végeződött felölle Novemb. 23-dikán, hogy a' Rev. Törvényszék Fiskálisa, Vádat tegyen fel ellene. — Még *Nantes* Városát se' múlatta vólt el tanúbizonyságúl hívni *Carrier* maga mellett: pedig már Nov. 19-dikén, eggy hofzas Írássok olvasódott vala fel a' N. Gy. előtt, a' *Nantesieknek*, a' kik így írtak *Carrier*-ről: „Fel adjuk (a' N. Gy. nek), azt az utálatos *Carrier*t; a' ki szörnyű tselekedeteket vitt véghez. Meg-bizonyítja itt azokat, minden ő ellene: ki jönnek a' Hólttak is sírjaikból az ő vádolására. — *Nantes'* Lakosai el-befzélik: *Carrier*nek dühösködéseit; a' feslett Állzonyokkal gyakorlott dobzódásait; *Nantes* ellen szórtt átkozódásait, melyekben fenyegetődött, hogy ki írt, tűz és víz által minden lakosokat. 's a' t.

Béts. — Hg *Eszterházy* Antal gyalog Reg. tébéli minteggy 3 száz, nagy részent magyar születésű Katonák érkeztek ide tegnap. Egy részét tették vala ezek a' *Condei* őrizetnek, melly, arra kötelezte magát, hogy nem szolgál a' Frantziák ellen ebben a' háborúban. Magyar-Országba mennek. “

Magyar Hírmondó.

49.

Költ Bétsben, Karátson-Havának (Decembernek)
16-dik napján, 1794-dik Esztendőben.

Hadi Környüállások.

A' *Moguntziai* Komendánsnak, *Ts. K.* Generális *Neunak* Tudósítása szerént: hat Tisztek, és 72 Köz-katonák hüllottak el Dec. első napján *Zahlbachnál*, az eggyesült Hatalmasságok' részéről; 17 Tisztek, 's 359 Köz-emberek meg-sebesedtek; eggy Tiszt, 's húsz Köz-emberek fogságba estek, 41-en pedig el-tűntek. Ló, 15 hüllott el; és 24 esett sebbe. — Négy 4 fontos ágyút, és eggy lovasság-haubittzát vittek el a' *Zahlbach*i Redutból a' *Frantziák*.

A' Gazette des Deux-ponts tüzimű Újságból, melly most *Mannheim*ban nyomtatódik: iktattuk vala a' múlt postán *Hírmondónkba* a' *Mannheimi* levelet. Eggy tikkelyén ezen levélnek, olly változtatást teszen maga a' nevezett Újság, Dec. 4-dikén költ Darabjában, hogy a' helyett: — *hét és nyóltz ezer között lévőnél* — kell olvasni: *tizenhét és tizennyóltz ezer között lévőnél.* — Ugyan ezen Újság szerént, *Mühl-au* Szigetbe, melly, *Mannheim* előtt

vagyon, eggynehány bombákat vettek a' Frantziák, Decemb. 3 dikán délután, a' *Friesenheimi* erdő előtt lévő Batteriájokból: de a' *Mühl-au* Szigetben dolgozó Palatinatusi Katonaság' Komendánsa, erősebben ágyúztatott villza reájok; 's el-hallgattatta őket.

Américának S. Domingó nevezetű Szigetjéből, olly Tudósításokat vett közelébb a' *Londoni* Udvar, hogy *Toussaint* és *Lavaux* Frantzia Tisztek, kik úgy egyeztek-meg *Brisbane* Ánglus Obersterrel; hogy *Génaives* nevű Kerületet által botsátanak a' *Nagy-Britanniai* Felség' birtokába, meg másolták ígéretjüket, hogy annál szerentséesebben folytathassák újra az ellenségeskedést. Tettek is szert, ezen isalárdkodások által, némelly nyereségre; úgy hogy *Grosz-Morne*, *Terre-Neuve*, és az egéllz vidék, mellyet el-foglaltak vala már az *Anglusok*, újra a' Frantziák' hatalmában vagyon. Birják még ezek, *Cap* Városát és Ki-kötő-helyét is; mellyben mindazáltal igen fogyaszttja az Emberek' számát naponként az éhség, és az úgy nevezett Sár-ga-bideglelés. Ezen betegség' nemétől ellenben egészen meg-f szabadult már *Port-au-Prince*, mellynak szomszédságában, naponként való diadalmaik vagynak még mindig az Ánglusoknak, a' Frantziákon.

Guadeloupe Szigetéből *Américának*, egygy Levél útasítódott Septemb. 15-dikén

Londonba, olly Híradással, hogy még akkor, nem verték mind ki a' Frantziákat, *Guadeloupe*ből, az Anglusok — mint az előbbeni Tudósítások bizonyították.

Frigyes-Belgyiomból —

Fridrik Orániai Hertzeg, ki, a' Battyával, az örökös Hertzeggel együtt, sok rendbeli próbáit adta, a' maga vitézi bátorságának, 's okosságának: azzal az alkalmatossággal is, midőn el-kellett hagyni *Nimwegent*, igen buzgóán tette mindenütt a' jó rendeléseket, melly foglalatoskodása közben, az a' szerentséllenség történt rajta, hogy le-bukott velle a' lova, egy hegyről. Minden azt gondolta, hogy oda lett a' Hertzeg; hanem még is szerentsére, nem kapott semmi nagy sérelmet.

A Leydai Újságnak 28 dik Dec. ri Darabjából: „Nemelly Tudósítások szerént, a' *Nimwegen*i Fr. Komendáns, tsónakra ült egy *Trombitással* együtt, 's által evezven a' *Waal* vizen, fél órányi járó földre ezen vízhez, Konferentziát (Beszélgetést) tartott, *York* Anglus Királyi Hertzeggel Nov. 20-dikán. — Mi lett legyen a' tárgya ezen Beszélgetésnek, nem tudódik: annyit bizonyosan lehet írni, hogy a' mióltától fogva, el-foglalák *Nimwegent* a' Frantziák: nem követnek el egyéb ellenségeskedést, azon készületeinkre való ágyúzásnál, mellyek a' végett tevődnek *St. Andre* Várunkban, hogy a' *Móza* vizen ál-

tal, *Bommel* Szigetünkbe való hathatások meg - gátoltassék. Úgy látszik, hogy újj ostromhoz, nevezetesen *Bergen-op-Zoom*-nak ostromlásához, éppen nem akarnak kezdeni. Hogy Nov. 9-dikén, egy *Frantzia* Tiszt érkezett légyen levéllel, *Bergen-op-Zoomi* Komendánsunkhoz, Generálmájor Bátor *van der Duynhez*: ez igaz, de a' levélben tsupán egy Lovas-Katonának visszaküldése volt kérve, a' ki, valamit vétett, és hogy a' büntetést el-kerüllye: azért szökött által hozzánk.

A' *Leydai Újságnak* 2-dik *Dec. ri Darabjából*: „A' *Gravei* Örizet, olly alkura lépett Nov. 24-dikén a' *Fr. iákkal*; hogy szabadon mehet, és ezentúl is szolgálhat akárhol másutt. “

Spanyol-Országból —

A' *Madriti Újságban*, közre hotsáttatta az *Udvar*, Gróf *Union* volt *Katalóniai Vezérnek* egy Tudósítását, mellyben, a' *Katonaság* nyúl-szívűségének tulajdonítottik, hogy szerentsétlen ki-menetele volt Sept. 21-dikén, a' *Monrochi* hegy ellen tett próbának. A' melly jó tanyát t. i. vitézül el foglaltak vala a' *Spanyol* Katonák: úgy meg-hagyták azon magokat, kevés számú *Frantziák* által rémíttetni, hogy nyakra főre szaladtak el. Büntetésre akarta ezért vonni Gróf *Union* a' vétkeket: de a' Tisztek, olly hírtelenséggel, és általán fogva történtnek mondták lenni a'

szaladást: hogy lehetetlen volna, egyenként ki-mutatni a' büntetésre méltókat. Minekokáért azt végezte a' Gróf, hogy az el-futott Katonaság közzül, minden tizedik ember öletlessék-meg, a' többek pedig, tartozzanak, *Orsót* fogni kezekbe, 's úgy masírozni el a' Sereg előtt: annakutánna pedig, küldődjenek az *Áfrikai Várakba*. Igen kemény Törvényt adott ki egyfzersmind Gróf *Union*, az ollyatén Katonák ellen, a' kik, ezentúl el-múlhatatlan szükség nélkül, meg-szaladnak az ellenség előtt. A' ki-szabott Tizedelésnek (*Decimatzió*nak) hallása azonban, nagy zúdulást okozott a' seregben, melly is, egy hosszas Írásban igyekezett menteni magát, *Union* Grófnak szemre-hányásai ellen. Ez okon, tsak a' leg-vétkeesebb ötven Katonákra szállítódott le a' Tizedelés; melly szerént, öt személyeknek kellett volna meg-halni: de ezek közzül is háromnak, kegyelmet nyert, a' *Portugalliai Sereg-osztály*' Vezérje, *Forbes* Generális.

A' *Navarrai* és *Arragóniai* veszteségeknek okául is, a' Katonaság' bátortalan-ságát teszik magok a' *Spanyol* Generálisok.

Frantzia - Országból —

Dugommier Generálisban, egy olly szerentsés Hadi-Vezérjeket vesztették el a' *Frantziák*, a' ki, minekutánna *Tulont*, és a' *Roussiloni* Grófságot vissza-szerzette:

által vitte Népet a' *Pireneus* hegyeken *Spanyol-Országba*. Ezen Vezér' halálának környúlásairól, *Debbret* nevű Nzt - gyűlési Kommisszárius, Nov. 18 dikánibotsátotta *Katalóniából* Tudósítássát *Parisba*, a' Közjóra ügyelő Deputátzióhoz, melly is, *Richard* Tagja által, Nov. 25-dik napján közöltette azt, a' Nzt - Gyűléssel. Ez a' summája a' Tudósításnak: „A' *Spanyol* Sereget meg-támadták tegnap jobb és bal felől Vitézeink: egy részetske fegyveres-erők pedig; a' derekát (vagy közepét) tartotta annak szemmel. A' melly tsapatunk jobb kéz felől szállott szembe, az ellenségnek bal szárnyával: tökéletesen diadalmaszkodott azon. Mennyire megyen a' nyertt ágyúk' száma, még nem lehet most meghatározni: hanem a' sátorok, 's egyéb tábori készületek, a' mellyeket kaptunk, elégségesek lennének tíz ezer emberre. A' (Frantzia) Ki költöztek, éppen ezen a' részen voltak a' *Spanyol* Seregnek, kikkel, úgy bántak Fegyveres-rokonaink, mint vezérelte őket; a' szörnyű bosszankodás, mellyet azok öntöttenek ezekbe; magok eránt; de; el-táradván kétség kívül az öldöklésben, meg-kegyelmeztek, ezer *Spanyolok* 's *Portugallusok* életének; a' kik fegyver nélkül vívődtek *Perpignanba*. — Bal szárnyunk is erőssen tusakodott az ellenségnek jobb szárnyával: de mivel különösen meg-erősítették több rendbéli

Földvárakkal, ezen tanyájokat a' Spanyolok: nem tehetta itt szereztségét Népünk, melly, kevés számmal is vólt. — Nem tudjuk, mennyi embert vesztett az ellenség: de hogy sokat vesztett, főképpen jobb szárnyunk előtt: a' bizonyos. Mi fájlallyuk *Dugommier* Generálisnak el-csttét. A' fekete hegyre jött vala fel a' Generális, hogy annál inkább láthasson mindent, 's erányosabban tehesse az intézeteket. Erre a' hegyre sok bombikat hányt az ellenség, mellyek között eggy, fejére esett a' Generálisnak, ki is, azonnal oda lett. — A' Nemzeti gyűlés, mindjárt azt végezte: hogy a' Nagy-érdemű Hazafiak' temető-helyében (a' *Pantheon*ban) emeltt Márvány-oszlopra fel kell jegyezni arany betűkkel a' *Dugommier* nevét. — Némelly Tagok kívántak arról is Nemzet-gyűlési Végzést hozatni, hogy a' *Napkeleti-Pirenéusi* Sereg, nem szűnik meg, érdemessé tenni magát a' Haza eránt. — *Richard* így szóllott: „Ez a' Sereg nagy dologban foglalatoskodik mostan. Hadd hajtsa ő azt végre: és mikor végre-hajtotta: akkor jutalmaztassátok - meg. (Örvendezés követte, *Richardnak* ezen szavait)

Huszonhatodik Septemberi Ülésében a' Fr. Nzti gyűlésnek, le *Tourneur* nevű Tag, következő értelmű Írását közlöttele *Dutheil* Generálisnak: „A' *Khuánok* (Rojalisták), hozzánk állanak, így szóllván: —

Minthogy vége vagyon a' sok öldökléseknek: véget vetünk mi is, a' mi Rokonnainkkal folytatott hadakozásnak. — Azt végezte a' N. Gy. örvendezve, hogy ezen Hír-adás tétessék közönségessé, nyomtatásban.

Elegyes Tudósítások.

Koblentzel által ellenben lévő *Thal-Ehrenbreitstein* nevű Városotskából Nov. 27-dikén: — „Tegnapelőtt a' *Treviri* Választó-Hertzegnek *Koblentzi* palotája előtt, eggy Hadi-Kommisszáriussokat lövöldözték meg a' Frantziák, kit a' Kollégai adtak fel, hogy 150 ezer lívert lopott légyen *Metzi* Tisztviselő korábann, a' Ki-költözött Frantziák' ingó-bingó portékáiknak; és a' Közönséges-Társaság számára el-foglaltt magános jószágoknak árrából.

Londonból Nov. 21-dikén: — „Ezen Hónapnak 25 dik napjára, olly bizonyosan meg vala határozva az Ország-gyűlés' kezdődése; hogy még 13-dik Novemberben írtak vala már Ministerjeink a' magok Barátjaikhoz, 's hívták őket szokás szerént, hogy jelennének meg ő nállok 24-diken, és hallanák-meg előre, azt a' Belzédet, mellyet, következő napon fogna a' Király el-mondani a' Parlamentomban (Ország-gyűlésben). Történik azonban, hogy Nov. 18 dikán, eggy Kurír érkezett ide, *York* Hertzeg' fő-quartélyából, *Arnheim*-ből, olly fontos Írásokkal; hogy azoknak

fel-olvasására, mindjárt össze-ültek a' Ministerek, és egészen éjfél-utáni harmad-fél óráig maradtak együtt. A' mit végeztek; közlőtte más nap reggel Hg *Portland* a' Királlyal; ki is azonnal Tanátsot tartatott a' maga jelenlétében, melly Tanátsnak határozása a' lett: hogy halasztódjék el az Ország-gyűlés, 30-dik Decemberre. Már közönségesse is tevődött ezen határozás. — *Pitt* Úr, olly értelmét nyilatkoztatta vala ez alkalmatossággal, hogy jó lenne mentől elébb meg-tudni: mit itél a' Nemzet valósággal, a' hadnak folytatása, vagy félbe-fzakasztása eránt, és ugyan ezért, éppen nem kellene el-halasztani az Ország-gyűlésnek már egyszer ki-szabott terminussát: de az ellenkezőt sürgetett vok-sok többen voltak eggyel: azért is meg nem állhatott a' *Pitt* Úr' szava."

„ Örökös Kir. Hertzegünknek, eggy *Braunsváji* Hertzeg-asszonnyal lejendő ösfze párosodása is, minden kétségen kívül vala már, úgymint a' melly, az Udvarnál is közönségesse tevődött vólt, szokott pompával; és Követ is neveződött vólt ki *Malmesbury* Lordnak személlyében, a' ki, meg-kérné tzeremóniásan az említett Hertzeg-asszonyt, Örökös Kir. Hertzegünknek jövendőbéli Hitves-Társául: azonban ez a' Követtség is el-halasztódott, és nem lehet tudni, lessz e' valami az egész Házasságból is, avagy nem? "

„A' Ts. K. Udvarhoz, ismét *Eden* Úr választódott Rendkívülvaló-Követnek, 's 13-dik Novemberben meg is kapta már újj Tisztsége eránt a' Királyi Bizonyság-levelet. “

„*Horne Tooke* is büntelennek ítélték az Esküdtték. *Breatfordi* Prédikátorságot viselt vala *Horne Tooke* egy időben, közel *London*hoz; és még akkor csak *Horn*nak hivattatott: hanem egy *Tooke* nevezetű tehetős Ember, halálra válván, minden Vagyonját *Horn*nak testálta, olly fel-tétel alatt, hogy soha, semmi hivatalt el ne fogadjon a' Minisztériumtól. *Horne* úgy annyira tellyesítette ezen fel-tételt, hogy még Prédikátori hivataljáról is mindjárt le-mondott, és a' *Tooke* nevet hozzá tóldotta a' maga előbbeni nevéhez. — A' Királyi Fiskális által, *Horne Tooke* ellen mondott Vádoló-Beszédnek ez a' summája: „A' Vád-alatt-lévő, többed magával, egy Össze-esküvést formált, melly által veszedelembe hozódott a' Királynak drága élete. Ha az e' végre tzelezott vétkek között, tsupán egyet lehetne is meg-bizonyítani: tartoztok (Esküdtték!) bűnösnek ítélni a' Bé-vádolttat. Meg-engednétek e' a' mi Tartományunk' Konstitútziójának, fundamentomostól való fel-forgattatását? Nem vólnátok e' inkább készek, fegyveres kézzel is védelmére lenni annak; há kívántatnék. A' mit Ti, a' Konstitú-

tzióért akarnátok tselekedni: azt akarta
 próbálni az ellen (t. i. a' fegyveres erőt)
 a' Bé-vádolt másokkal egygyüvé - fogva le
 akarta ő tenni a' Királyt, 's erőszakosan
 szándékozott véget vetni a' törvényes Hő-
 hatalomnak. Illy tzelből támadta ő meg
 a' maga Társaival együtt, nem tsak a'
 Ministerek, mint Státus - Kormányozóit;
 hanem magát a' Konstitútzsiót is hibásnak
 mondotta lenni. Így okoskodott: Meg-
 kell vetni minden Igazgatás-formáját, melly,
 meg nem eggyez az Embernek eredeti jus-
 saival. Ezen jussok meg sértetnek az An-
 gliai Igazgatás - formája által. Ezt is meg
 kell tehát vetni. — Avagy nem tevődik e'
 semmivé ez által a' polgári - engedelmes-
 ség? Mit kell Felség - bántásnak nevezni,
 ha ez nem a'? Éppen illy Ország - rontó
 állításokat vettek fel okoskodás fundamen-
 tomainak a' Frantziák: 's látni való, ho-
 vá vitték ezek őket. A' Konstitútzsióról
 tanításokat tévő Társaságért, mellynek Tag-
 ja, vagy inkább Fundálója vala a' Bé-vá-
 dolt, levelezett más hasonló Társaságok-
 kal az Országban: némellyek, ezen Tár-
 saságok között, nyilván leveleztek a' Fr.
 Országgi Nemzet-gyűléssel, kétség kívül
 azért, hogy itten is republikána Igazga-
 tás formája állítódjék - fel: még a' hadnak
 el - kezdődése után se' szűntek meg ezen
 Társaságok, levelezést folytatni a' Fran-
 zia Nemzeti-gyűléssel. — Hogy tzellyok-

hoz képest hasonló zenebonát támaszthat-
 sanak ők itten, mint szintén a' Frantzia-
 Országi: Infántziákkal ostromlották az Or-
 szág-gyűlést, azért ugyan a' mint mondot-
 ták; hogy a' Nép' képét viselőknék, vagy
 a' Parlamentom' Második - Táblája' Tagjai-
 nak választódása', és választódhatása' mód-
 jánn, jobbítást eszközölhessenek, melyet
 mindazáltal meg-nyerni, se' szándékjok
 nem vólt, se' reménységek. Hogy, ugyan
 azt akartak, a' mit a' Frantziák: meg-tet-
 tzik ez, az ő beszédjek-formájából, mel-
 lyet, a' Frantziáktól költsönöztenek. Már
 el vala nállok végezve, hogy Nemzeti-
 gyűlés állítódjék fel itten: melly tseleke-
 detjek által, nyilván meg-vetették az Or-
 szág-törvényeket; és törvényes Elöljárói-
 kat El-nyomóknak, 's Haramiaknak ne-
 vezték. Akármint mondja a' Bé-vádolt, hogy
 ő a' maga személyére nézve, helyes-
 nek ítélte a' Királyi Igazgatásnak, és Örö-
 kös - Nemességnek meg-tartását. Ezt,
 szintűgy mondhatták magok menttségjekre,
 az 1715-dik és 1745-dik esztendőbeli pár-
 tosok; de azért csak ugyan Felség bántók-
 nak ítéldtek. A' leg-nagyobb gonosz-té-
 vő is palástolhatja így a' maga vétjét. Ha
 a' Bé-vádolt Barátja vólt a' Konstitúzió-
 nak: miért komendálta tehát az ellen,
Painenek, és *Barlownak* Írásait? Miért
 küldözgetett leveleket a' (*Párisi*) Jákobi-
 nus - Klúbhhoz, és Nemzeti-gyűléshez? —

Miért mondotta a' maga Írásaiban, hogy az Egyedül-uralkodók, és Árisztokraták, végekhez közelítenek? Miért vette fel *Barret*, és *Saint-Andret*, honorárius (be-tsületért való Tagoknak) a' maga Társaságába? Illyetén tselekedetek ellen mit érhet az, ha a' Bé-vádolt, ellenkező-értelműnek mondja, vagy ha szintén bizonyítja is lenni magát? Vegyétek most gondolóra Esküdtt-Urak! mivel tartoztok, Tartománytok' Konstitútziojának, Lelketek-esméretének, és a' Bé-vádolt' védelmezésének? — — Ezentúl kezdődött a' Közönséges-Prókátor, vagy, Korona-Fiskálisa által elő-állíttatott Tanúknak ki-kérdezte-tése. Eggy *Woodfall* nevű Tanú, azt tartozott bé-bizonyítani, hogy némelly Írásokat valóságosan a' Bé-vádolt tett legyen fel saját kezével. — *Horne Tooke*, azt jegyzette-meg *Woodfall* ellen, hogy nem emlékezhetik ez arra, a' mit állít. Ez azonban továbbra is csak meg-maradt a' maga állítása mellett: a' midőn *Horne Tooke* így szóllott: „Nints itt szükség Tanúkra: a' mit én magam írtam, csak mutatódjék elő nékem: magaménak fogom én azt esmérni, mint emberséges ember: mert én semmit se' írtam olyat, a' mit, ha minden környülállásokat jól meg-fontolok: okom volna el-tagadni. — — „Hagygya Kegyelmed — monda a' Fő-Bíró, *Horne Tookenak* — a' Törvényszéki rend-

tartást, maga folyamatjában. En meg nem engedhetem, hogy önnön vallástételei által, olly szorúltságba ejtse magát Kd, melyet nem láttatik el-látni előre, és a' mely-be való maga buktatására nem köteleztetik törvényesen. Nem kell el-távozni a' szokástól, melly fzerént szükség mindent, a' mi Kd ellen állítódik, meg-bizonyítani.

— — A' Bé-vádolt mellett lévő Prókátor *Erskine*, így szóllott: Valamit fel-hozott a' Közönséges-Prókátor a' maga vádló-beszédjében: nem nyughatatlankodtat az engemet még tsak egy szempillantásig is. Erőszakról, és a' Konstitúciónak olt omlásáról szóllott: de fegyverek, és ölö eszközök helyett, Írások mutatódnak elő a' Vadalatt-lévőnek. Törvényiséki régula az: hogy a' leg-jobb próbákat leg elsőben kell fel hordani. De ha ezek az Írások a' leg-erősebb próbái a' Korona-Fiskálisának: úgy, igen sikertelen fog lenni az ő vádolása. — Tanúnak vala elő állítva a' többek között, *Adams* is, azon Társaságnak Titoknokja, melly, nevezte magát: *A' Konstitúció eránt Tudósításokat szerző Társaságnak*. — *Horne Tooke* maga is tett fel Kérdéseket *Adams*nak, 's így ízóllott hozzája: „Kedves *Adams* Úr! igen meg-illetődöttnek láttatik lenni Kd. Vég-nyen bátorságot magának; nints mitől tartson; felellyen egyenesen, és tartózkodás nélkül, minden Kérdéseimre.“

Párisból Nov. 26-dikán: „Közönségesen hirdeti itt egy Újság, hogy Néh. 16 dik *Lajos'* Fiának nevelésére, a' Közbátorságra ügyelő Deputátzió, két jámbor és okos Férjfiakat rendelt: harmadik hasonló Férjfiút pedig, a' végre adott mellé, hogy vigyázzon, ne hogy a' szükséges dolgokból fogyatkozást lásson ezen, tekintetet érdemlő (interessant) Árva, mint látott annakelőtte.

Carrier' nyakát alig ha el nem mettzette már ekkoráig, midőn ezt írjuk, a' *Párisi* gill-jotín' vasa. Hasonló ki-menetelt jövendőt *Freron* a' maga *l' Orateur du peuple* tüzimű folyó Munkájában, *Billaudnak*, *Collotnak*, és *Barrerenek*.

T u d ó s í t á s.

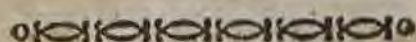
Ama híres Szemgyógyító, és mind Orvosi-Tudománynak, mind a' Khirurgiának Doktora, Bárá *Febur*, vissza tért már *Budára* azon utazásából, melyet *Horváth* Országban keresztül, *Styria*ba tett vala, és *Budán* a' Repülő-hídhöz közel az 57 dik szám alatt lakik. Sok szegényeknek és gazdagoknak szemeket igen szerentsésen gyógyította, a' mint ezt sok Vice-Ispány Uraktól nyertt Bizonyság-leveleivel megmutathatja. A' jövő telet *Budán* fogja tölteni. NB. A' szemnek bajait nem könnyen ítélni és gyógyíthatja meg az ember, ha csak a' személyt nem látja. Egyedül csak az öregségből, vagy a' sok nézés által lett meg-erőltetésből származott Szemgyengeséget, (és a' folyó szemeket is ha tüzeesség nélkül vagynak) lehet, levelezés által, az e' végre készült szem-erősítő-vizekkel gyógyítani. És ezen víznek Butelliája egy

arany. Reggel és estve tseppent az ember egy tseppet belőle a' szemébe, és a' fejét egy fertály óráig hanyatt tartja. A' meg-tű-zesedéstől, vagy himlőtől származott fehér foltokat is, ha ezek fellyül a' szemén vagynak, meg-lehet a' nélkül gyógyítani, hogy az ember a' beteget lássa. Az e' végre való víznek Butelliája két arany: egy kis ruhára kell belőle tseppeltetni, és ezt a' szemre tenni, és a' főt, mint fellyebb íródott, fél óráig hanyatt tartani. De ha az ilyen hájogos szem tüzes, fáj, és foly: ekkor kell az Orvosnak a' személt látni.

Vagynak neki, *Londonban* készültt igen jó Pápa-szemei, és egyéb Szem-üvegei, és ezek között zöldek is, mellyek a' szemet erősítik: vagynak üveg-szemei is, mellyeket azoknak szépen bé tud a' szeme helyére tenni, a' kiknek egy szemek nintsen.

Vagynak még neki, *Angliában* készültt kötői is, mellyekkel, a' Herniákat vagy szakadásokat fel-szokták kötni. Egynek az arra 3 arany, ha pedig két rugó van rajta 6 arany. Ha egy ilyen Elzköz el-törnék (a' mi majd lehetetlen) ingyen mást ad érte. Vagynak neki Gummi-Elasticumból olyan elzközei is, mellyeknek azok jó hasznát vehetik, a' kik a' vizelletet nem tarthatják, az arra 3 arany. Vagyon még olyan itala is, mellyel a' hason lévő némelly (de nem minden) szakadások bé gyógyúlnak. Ennek arra 6 arany, és a' meg-gyógyúláshoz 2 vagy 3 hónap kívántatik. Ha valaki a' hasán lévő szakadásnak fel-kötésére csak levél által kérne kötöt, szükség hogy a' teste vastagságát meg-írja, azt a' punctumot a' hol a' szakadás van fel-jegyezze: mellyik oldalán es-ék az, és hogy könnyen bé-lehet-e nyomni, ezeket is fel-tegye.

Magyar Hírmondó.

50.

Költ Bétsben, Karátson - Havának (Decembernek)
19-dik napján, 1794-dik Elztendőben.

Hadi Környálállások.

Hejdelbergából, December' 6-dikánn
költt Iudósításában, *Albert* Hertzegnek,
meg-vagynak nevezve azon E. Tisztek, a'
kik, *Moguntzia* előtt *Zallbachnál*, réssze-
rént, végeztek vitézi pályájokat Dec. első
napján; résszerént pedig sebeket kaptanak.
Az el-esttek, következők: *Pellegrini*
Reg. béli Kapitány *Ekart*; a' Szerviaiak
között szolgált *Jovanovich* Al-hadnagy;
Erdödy Huszár Hadnagy *Rakovsky*; *Wal-*
deck Drag. Hadnagy *Smythe*; *Moguntziai*
Kapitainlieutenánt *Weidner*. — A' meg-
sebesedtek, ezek: *Wallis* Olivier Reg. bé-
li Főhadnagy *Boheau*; *Lacy* Regementbé-
li Kapitány *Hotherer*, és Zászlótartó *Neu-*
berg; *Wenkheim* Reg. béli Kapit. *Natter-*
mann, és Zászlótartó *Wnorofsky*; *Stra-*
soldo Reg. béli Májor *Crouse*, és Kapit.
Steeger; *Pellegrini* Reg. béli *Weefeld*, és
Bek Főhadnagyok; 's Alhadnagy *Tomarn-*
ga; Oláh Reg. béli Főhadnagy *Marianko-*
vich, Alhadnagy *Banovsky*, 's Zászlótartó
Andrád; Pattantyús Főhadnagy *Kulmer*;

H h h

Erdődy Huszárai között Májor *Sermage*, Kapitány *Rakovsky*; Moguntziai Alhadnagy *Tambör*.

Moguntziából Dec. 5 dikén: — „A' Frantzia Katonaság' tüze, nagyon tsillapodott Dec. első napjától fogva, mellyen, annyit kelle neki küszködni Vitézeinkkel, 's még se' érhette tzéllját *Zaltbach* Sántzunk eránt. Kurírt is küldöttek, — a' mint hallyuk — *Párisba*, olly jelentéssel, hogy lehetetlen nekik boldogúlni, olly nagy Örizet elien, mint a' millyen vagyon most *Moguntziában*, és a' mellynek száma, minden szempillantásban nevedkedhetik.

Moguntziából Decemb. 8-dikan: — „Tsendeszen vagyon az ellenség. — Eleseg, derekasan szállítódik ide, naponként: Népbéli segítséget is várunk, mind gyalogságot; mind lovasságot. Tegnapelőtt estve egy Frantzia Tiszt jelentette magát, szelső Sántzainknál, Trombitás által, 's békeredzett Városunkba: de bé nem botsátódott, azért is egy Írást küldött által Komendánsunkhoz, melly Írásban azt kérte a' Fr. Vezér: hadd kapjanak mi nállunk az ő el-fogatott Tisztjeik, rangjokhoz illendő fizetést. Igérte, hogy ők is hasonló módon bánnak a' mi Tisztjeinkkel, kik az ő fogságjokba jutnak.“

Hogy *Rheinfels* Várát, olly könnyen meg-kapták a' Frantziák: ennek okául azt adták némelly Tudósítások: hogy eleség,

tsak nyóltz napra, munítzió pedig tsupán háromra való lett volna benne, 's ágyú nem több, 16 régi hosszúnál, és három rövidnél. Ezen állítás ellen, eggy tzáfoló Jelentést tétetett közönségessé maga a' *Hessen-Casseli* Landgráf, melly jelentésben, a' tellyebb ki-tett ok helyett, egyedül a' Kommendánsnak, és a' véle eggyet értett Tiszteknek hivatalságjuk említődik, kikről eggyzersmind az is mondatik, hogy elfogják venni büntetésseket, a' hadi törvények szerént.

Pedemontziumnak Ceva Várából Nov. 27-dikén: — „Az ellenség, 3 szakaszokban, *Ronchi* nevű Helységünkre ütött, 's ki-akarta azt rablani, de a' Lakosok hatásosan ellent-állottak; minekutánna pedig eggy Batalion Vadásszaink, 's 3 Batalion gyalogjaink mentek volna segítségjekre: már ekkor vissza is verődött a' Frantziáság, nagy veszteséggel. — *Nizzából* azt hallyuk, hogy azon a' részen fegyver-fogásra kényszerítik az Iffjú Lakosokat a' Frantziák, 's *Német-Ország* felé küldik őket. Sok Iffjak rejtek-helyeket keresnek magoknak, hogy ez ne történjen rajtok. Eggy ilyen Iffjú, tsak ugyan kézbe került, és midőn nem látta volna módját szabadulásának: bús mérgelődésében, nagy sebet ejtett *Thuriot* Nemzet-gyűlési Kommisszáriuson.

Nagy - Britanniából —

Sok Tisztek vettek parantsolatot, hogy York Hertzeg Seregéhez indullyanak innen Hollandiába. — Lord *Mulgravera*, 15 ezer főből álló Sereg-osztály' vezérlése bizattatott, melly Sereg-osztály, hová rendeltetett légyen? még nem tudatik.

Frigyes Belgyiomból —

Hágából Nov. 29 dikén: — „ Minekutánna *Gravet* magokévé tévék a' Frantziák: előttök vagyon még *St. Andre*, melly, választja a' *Mózá*t, a' *Waal* vizétől. Erössen ágyúzza *St. Andret* újjolag az ellenség. Sok Katonaságot gyűjtenek a' Frantziák *Blauw - Sluyshez*, *Bommeler - Waerd* Sziget' ellenébe, 's mindent elkövet, hogy, vagy a' *Vaalon*, vagy a' *Mózá*n által - szállhasson. *Herzogenbuschban* (*Bdis-le-Ducben*) valamennyi Faragó-Mester-embereket kapott, mindnyájokkal, hajókat, és hidasokat miveltet. — *Zütpheni* Grófságunkban fekvő *Doesburg* (*Teutoburgum*) Városa előtt, minden élő-fák levágattatnak, 's a' Házak is, mellyek, akadallyara lennének az óltalmazásnak, lerontatnak. Eggy oldalról víz alá vevődik ezen Város, mellynek derék fegyveres Őrizetje is vagyon: *Hafszus*; *Hannoveránus*; Ts. K., és *Hollandus* Katonákból álló. — Hogy által ne jöhessen a' *Rajná*n az ellenség: eröss batteriák készülnek részünkről *Lobithnál*. “

Spanyol-Országból —

Ellene mondanak az újjabb Levelek, Gróf *Union* Generálisra nézve, az előbbeni Tudósításnak. Állítják ugyan ezek is, hogy eggynehányszor kérte legyen Gróf *Union*, a' *Katalóniai* Vezérségnek rólla való le-vétetését: de meg nem nyerhette. *Robennek* írják a' valóságos nevét azon Generálisnak, kit az előbbi Híradások *Robin*ak neveztenek. *Roben* Generálieutenant, nem Vezér; hanem tsak General-Kapitain lett *Katalóniában*.

A' *Katalóniai* Sereghez rendeltt Néppel és pénzzel, indúlt vala Nov. 3 dikán *Isidoro* nevezetű 74 ágyús hajó, a' *Rosási* Ki-kötő-hely felé; de alig indulhatott el, mindjárt a' parthoz ütődött, és olly hirtelenséggel el-süllyedt, hogy tsupán a' rajta vóltt személlyek, menekedhettek meg a' tengerbe való merüléstől. Két első-nagyságú, és egy középszerű hadi hajókat vesztett már el illy módon, ezen folyó esztendőben *Spanyol-Ország*.

Hollandiában, 50 ezer puskákat vásároltatott a' *Spanyol* Udvar, mellyeknek el szállítására, két középszerű hadi hajók indúltak *Corunnától*, a' *Texeli* (Hollandus) Ki-kötő-helybe.

Tizedik Novemberig, nem nyomúltak vala még elő a' *Frantziák*, *Navarra'* Fő-Városáig *Pampelonáig*: 's nehezíti is az elő-nyomúlást az eleségbéli szükség, mel-

lyen ismét, nem könnyen lehet segíteni: mivel bajos a' szállítás.

A' *Napkeleti - Pirenéus* hegyekről neveztetett Frantzia Sereg, nem boldogúlhattott vala Nov. 17-dikén a' *Katalóniai* Spanyol Seregnak jobb szárnya ellen, melyet, sok ágyúkkal meg rakott Sántzoknak sorai védelmezték: de 20-dik Novemberben, újra meg-támadták ezen szárnyat a' Frantziák, *Augerau* Generálissoknak vezérlése alatt, és négy órákig tartott igen véress verekedés után el is nyomták azt rakott táborából. — *Vidal* és *Delbret*, a' kik, Nemzet-gyűlési Kommisszáriusok, a' fennnevezett Fr. Seregnél, *Párisba* küldött Tudósítássokban, meg nem határozhatták az idő rövidsége miatt, egyéb nyereségeket, hanem csak a' sátorokról írták, melyeket kaptak a' *Spanyol* táborban, hogy legalább is elégségesek azok, 50 ezer Emberre.

Párisból Nov. 20-dikén: — „Tegnap estvétől fogva, olly hír futotta el az egész Várost, hogy egy *Prusszus* Stabális Tiszt érkezett ide, kiről azt is olvassuk egy Újságunkban, hogy mihelyt jött, mindjárt audientziára ment a' Közjóra ügyelő Nemzet-gyűlési Deputátzióhoz. — Így írt tovább az említett Újság: — „Nem tudatnak még az okai, ennek az igen rendkívül való látogatásnak: melly, nagyon megörvendeztette a' Békességnek számos Barátjait.“

„ *Tuloni* Ki-kötő-helyünkől 3 közép-szerű hadi hajók, és két kisebbek, úgymint: egy *Corvette*, (Korvett) és egy *Chebec* (Sebek), szállottak tengerre, Nov. 16-dikán, 's úgy látszott, hogy az *Afrikai* szélek felé intézik utazássokat, és hogy a' *Sebek*, melly, igen szépen ki vagyon festve, ajándéku! rendeltetett a' *Tunisi* Deynek. — Következendő nevezetű, 's erősségű hajók készülnek ezen Ki-kötő-helyben: le *Guillaume Tell*, 80 ágyús; le *Franklin*, 80 ágyús; le *Formidable*, 80 ágyús; le *Spartiate*, 74 ágyús; le *Jean Jaques Rousseau* 74 ágyús; és egy, 18 ágyús Fregát, mellynek nints még neve. — Tizenöt első-nagyságú, és tíz közép-szerű hadi hajókat írnak a' *Tuloni* Levelek, úgy fel-készülve lenni; hogy azok, első jel-adásra ki-indúlhatnak a' Ki-kötő-helyből. “

„ *Brestből* írják, hogy az oda-való Ki-kötő-helyből, Novembernek 24-dikén, 35 első-nagyságú hadi-hajóknak kellett tengerre szállani, mellyeket már tíz más hadi hajók vártak a' tengeren. Eggy hónapra való eleséget vett magához minden hajó. Sokra közzülők, szárazra-való Katonák is rakodtak. “

Elegyes Tudósítások.

Regensburgból Dec. 8 dikán: — „A' *Moguntziai* Választó-Hertzeg' Békességes Fel-tételéről való Német-Ország-gyűlési ta-

nátskozásnak kezdődése mai napra vólt meg határozva, melly Feltételre, sok más Német Fejedelmeken kívül, a' *Kolóniai Választó-Hertzeg* is reá állott.

A' *Londoni Udvari Újság* is ki-hírdette már, Novemb 22-dikén, hogy Ő *Nagy Britanniai Felsége*, és az *Amérikai Közönséges-Társaság* között, költsönös barátság, kereskedés és hajókázás eránt való Kötés lett 19-dik Novemberben, és ezen Kötés meg is erősítődött, Lord *Grenvillenek* és *Jay Úrnak* alól-írásaikkal, kik közzül az első, Első Státus Titoknok, azon Ofztályaiban a' *Nagy-Britanniai Ministériomnak*, melly, a' külső dolgokra ügyel; a' másik pedig rendkívülvaló Követje az *Amérikai Közönséges-Társaságnak* a' *Londoni Udvarhoz*. Egész foglalatját a' Kötésnek nem tétette még az Udvar közönségessé. — A' *Korona'-örökösének*, *Braunschweigi Karolina Amalia Ersébet Hertzeg-asszonnyal* lejendő házassági egybe-keleése eránt kételkedés kezdett vala támadni *Londonban*: de tsak hamar végét szakasztotta annak, fenn említett Darabja az *Udvari Újságnak*, melly is nyilván írja, hogy Lord *Malmesbury* küldődött el *Londonból Braunschweigba*, a' Hertzeg-asszonynak tzeremoniás meg-kérése, 's a' házassági-kötésnek alól-írása végett. — Egy gyémántos képvel a' *Korona örökösének*, Májor *Eyre* indúlt Nov. 22-dikén, Lord *Mal-*

mesburyhez, Braunschweigba. — Maga a' Korona-örököse, Gr. *Cholmondeleyt* választotta *Braunschweigi* Követjének.

Mediolánumból Nov. 30-dikán : — „A' Belső-tsendességnek fenn-tartása, fő gondja Kormányfzékünknek. Sok gyanús fzemélyeket fogatott már el, a' kik ártalmas képzelődésekkel akarták meg-tölteni az eggyügyü főket. Az ide-való Ispotály-nak eggy Seborvosa is el-záródék a' napokban: mivelhogy kártékony levelezésben kapattatott.“

Mediolánumból Dec. első napján: — „Tegnapelőtt meg-foszta bennünket a' Halál, Márkéz *Beccaria* kedves Polgár-társunktól, kinek nevét jól esméri a' tudós Világ, azon fontos Elmélkedéseiről, melyeket, a' Bünről és Büntetésről tett közönségesekké nyomtatásban. (Eredeti tzímje e' Munkának : *Trattato dei delitti e delle pene*) — A' Német és Magyar Papnevelő *Páviai* Kollégyiomban, sok esztendőig buzgóan tanított Nagy-nevü *Tamburini* és *Zola* Urak (*Zola* Úr, Rektora is vólt eggyfzersmind a' Kollégyiomnak) hivataljaikból el-botsátódtak: hanem rendes fizetéssek, hóltig meg-hagyódott egélfzen.“

A' *Varsói* leg-újabb Tudósításoknak ez a' summája : „Ide való Komendánssá, *Buraswedel* Generálmájort nevezte *Suwarow* Vezér. Magában a' Városban nintsenek

quartélyon Oroszok: hanem a' Város sántizai között taboroznak. Két ezeren vagynak naponként, a' Városnak minden részeibe felosztatva, vigyázatonn. — Hertzeg *Poniatowski* József vissza érkezett ide: sokan ellenben, el utaznak innen.

A' *Londoni* Közönséges Tudósítások után, iktatunk még *Hírmondónkba* *Horne Tooke'* protzezfizsusának históriájából némelly Töredékeket: — Régolta nem történt, hogy annyi nevezetes Férjfiak tettek volna tanúbizonyságot valamelly Bé vádolt Személynek ügyében, mint tettek a' *Horne Tooke*éban. p. o. *Fox* Ur; Hertzeg *Richmond*; Mylord *Stanhope*; *Camden* és *Camphell* Lordok; a' *Glocesteri* Püspök 's a' t. — A' melly Tanúk, ellene bizonyítottak valamit *Horne Tookenak*, hathatósan ki vetkeztette ez, minden erejéből, azoknak Vallástételeiket. Egy levél mutatódott fel néki a' többek között, mellyben arra kérte vala egykor *Hardy*, *Horne Tooke*t, hogy nézegetné által ez, egy Írását az ő (t. i. a' *Hardy*') Társaságának; nyilatkoztatná - ki az eránt való értelmét, 's határozná-meg: ha nem jó lenne e' azt előre minden más Népi-Társaságokkal is közleni, mellyek, *Londonban* vagynak? Ezen levélről, (melly, a' Népi-Társaságok' egyyüvévaló tartásának próbájául hozódott-fel) azt esküdte egy *Politizaj-tiszt*, hogy az, találtatott a' *Horne*

Tooke lakó-helyében, midőn ennek Írásai közönséges kéz alá vevődtek. — Illy Kérdést teve fel ekkor *Horne Tooke*, a' Politzaj-tisztnek: „Az én Házamnak melyik szobájában találta Kegyelmed, ezen levelet? — „Azt nem tudom — felele a' Politzaj-tiszt — többen völtünk együtt a' Házbann, kik el-hoztuk magunkkal a' Kd Írásait. Ott völtünk: *Ford* Úr; én; és még mások, de mi nem hoztuk el minden Írásokat, különbség nélkül. Némelyeket, nekem adott által *Ford* Úr; némelyeket ismét másoknak: de annakutánna, egy se' völt ezen levelek között, az én gondviselésem alatt. — *Horne Tooke*, a' Fő-Bíróhoz — Kérem, gondollya meg Mylord! ugyan mit nem lehet illy módon elő-mutatni én ellenem? Mióltától fogva van az meg-engedve, hogy egyfzerre rajta lehessen menni valakinek lakó-helyén, 's három, négy, és több személlyek is osztozzanak magok között annak Írásainn, olly formálag, hogy egyik közöttök nem tudja: mit tsinál, vagy mit vilz-el a' másik? — Tsupán kilentz minútumokig tanátskoztak együtt a' 12 Esküdtték, egy különös szobában, *Horne Tooke*ról hozott szabadító ítéletjek eránt.

Velentzéből Nov. 29. dikén: — „A' Frantziák, *Noel* Polgárt küldötték vala ide Követnek: de ezt még nem esmérte annak, Közönséges - Társaságunk. Most *Noel*,

vissza-hívódott *Páris*ba; 's helyébe, *Alle-mant* Polgár — a' ki ennekelötte *Fr. Consul* vólt *Nápoly*ban — Rendkívül-való Követ (*Inviato Straordinario*) nevezet alatt jött ide, melly nevezet alatt el is fogadtatott Közönséges-Társaságunk által.

Frantzia Ország.

Emlékeztünk már másszor azon Oskoláról, melly, *Páris*ban, olly végből állítatott fel; hogy az Országba széllyel küldendő Tanítók készítdjenek benne. A' fő vigyázást ezen Anya-Oskolára, bírta a' Nemzeti-Gyűlés, *Sieyes* és *Lakanal* Tagjaira. — Tanítókká pedig: *Lagranges*, *Bonnet*, *Bertholet*, *Garat*, *Daubenton*, *Sicard*, *Monges*, *Hauni*, *Volney*, *Thouin*, *Halle*, és *Bernardin St. Pierre* lettek, kiket mindnyájokat jól esmér Könyveikről, a' tudós Világ. — Minteggy huszonnégyszerre telendőnek mondotta lenni *Lakanal*, a' Nemzeti gyűlés előtt, az egész Közönséges-Társaságbéli Nemzeti-Oskolák számát; az ezekben tanítandó Férjfiakét, és asszonyokét 40 ezerre; a' taníttatandó gyermekekét pedig, három millió, hatszáz-ezerre. — Ha a' Tanító-férjfiakban és asszonyokban, tehetetlenséget okozánd is hivatalyoknak folytatására az öregség: fog azért még is fizetéssek jární. — A' Nemzeti Oskolák' számára, Néhai *Verulamí Bákó*' Munkái által fordítódnak ángliai nyelvből, frantziára.

*Öffze-summáltt némelly nevezetesebb
Végzései a' Nemzeti-gyűlésnek*

Nov. 24-dikén: — „Az Igazgatást vivő Deputátziók tartoznak el-mozdítani a' *Robespierristákat*, minden közönséges hivataloktól. — *Beauvais* Városa, fel-óldoztatik azon előbbeni Végzésnek kötelező ereje alól, melly őtet pártosnak ítélte lenni. — — Nov. 25-dikén: Az Igazgatást vivő Deputátziók, tartoznak tudósítani a' Gyűlést: *Robespierre'* össze-esküvésének részesei felől; valamint az eránt is, mitso-da büntetést kell szabni a' Rágalmazóknak? — — Nov. 27-dikén: „Nem lehet többé le-tartóztatni a' külföldről való; de meg nem tiltott portékákat. — A' Közönséges Kintstárból, kétszázezer lívert lehet fordítani, eggy ollyatén Fábrikának készítésére, mellyben, *Barnaville* Polgárnak fel-találása szerént, szintolly finom muselint lehet készíteni, mint szintén a' *Napkeleti Indiából* való, mellyel, minémű hafznot hajtottak légyen eddig magoknak az Ánglusok: meg-lehet abból itélni, a' mit *Moreau* mondott a' Nemzeti-gyűlésben: hogy t. i. tsupán maga a' Fr. Nemzet, 40-ezer millió lívert szokott vála elztendönként adni *Angliának*, *Ostindiai* muselinért. — — Nov. 26-dikán: A' Közjóra ügyelő Deputátzió járjon végire: mitsodás környülállásokban légyen Néhai *Dugommier* Vezérnek famíliája? — — Nov. 28-dikán:

A' Fr. Közönséges - Társaság színjeit, úgy-mint világos kéket, fejezet és veressét mutató zászlót kell küldeni haladék nélkül, az *Amérikai Közönséges - Társaság'* Kormányfőjéhez, melly zászló, jegye legyen az *Amérikai és Frantzia két Népek'* egygyességének, és örökös atyafiságának.

Erdély Ország.

Brassóból Nov. 22-dikén: — „Tegnapelőtt nevezetes napunk vala nekünk itten. Mind a' Tiszt Urak, mind a' Városnak belső és külső Tanácsossai özsze-gyültek a' Tanátsházban, a' honnan két Tanácsbéli Urakat küldött a' Városnak és a' Bartzaságnak Bírāja, *Fronius* Konziliárius, T. *Preidt* György Szász Nagy Paphoz, a' Bartzasági Capitulum Dekánussához, 's az ide tartozó Oskolák Inspectorához, kit a' 2 Sénátorok el is hívtak a' Tanátsházba. Meg jelentek a' Capitulum-béli Szász Papok is. *Fronius* Konsiliárius Úr, hathatós Beszédet tartott a' Haza-fzeretetről, 's által adott T. *Preidt* György Úrnak 20 aranyokat nyomó arany függő pénzt, mellyet Ő Felsége küldött egygy meg-ditsérő Írással egygyütt, a' nevezett Pap Úrnak: mivelhogy ez, Fő-Kormányfőnknek útásítása fzerént, igen erányos Tanításokat tartott a' katonáskodásról.

Kolosvárról Dec. 4-dikén: — „Harmadik Ülésébenn az Ország-gyűlésnek, a' szokott Jegyző-Könyv' fel-olvastatása után,

el - végződött annak ki - nyomtatása. Azután az 1792-dikben készült, és O Felségétől meg - erősítettett Ártikulusok közöltettnék a' Rendekkel, mellyeknek bővebb meg - vizsgálására, Deputátzió rendeltetett. Továbbá, az Ország gyűlésre Képviselőkülküldődött személlyek kívánták: hogy a' Királyi kereset alatt lévők, az alól fel-szabadíttassanak, mellynél fogva, tartózkodás nélkül szólhassanak. Ez eránt hosszas be-szélgetés után is csak a' végződött: hogy O Felségéhez kell fel-írni. Utólyára szó volt, az üress Hivataloknak bé - ültetésére meg-kívántató voksolásról, melly is egy-néhány Üléseket foglalatoskodtatott.

A' Fő kinttartóságra leg több vokst kapott: mostani Rendek - Elölülője (Statuum - Praesidens) Gróf *Kemény* Farkas O Exc. ja.

A' Királyi Törvényszéki Elölülőségre: Udvari Tanácsos, és az Erdélyi Kantzellárianal Referendarius Melt. *Zejk* Daniel Úr.

A' Számvevő-Széki Elölülőségre: Gr. *Bethlen* József O Exc. ja.

A' Fő-Tartománybéli-Biztosságra: Fő Kormányzéki Tanácsos, M. Gróf *Teleki* Lajos Úr.

A' 6-dik országos Ülésben meg-jelent a' Fő-Kormányzék is, 's el-végezteték, hogy a' Deputátziók által ki-dolgoztatott munkákhoz kell fogni, leg elsőnek tévén a' Székely Nemzet sorsa erant valót, melly is a' Székely Nemzettel mindenkor az Ülés

sek előtt fog közöltetni. Közönségessé téteték az Unitáriusoknak egy könyörgő Levelek, mellyben kívánnák, hogy a' Tanátsosi választásokban, reájok is illő tekintet legyen.

A' 7-dik Ülésben: minekutánna felolvasódott volna a' Jegyző-könyv: nagy kérdés, és vetélkedés támadott az eránt: Kell e' a' Székely Nemzet dolgát előre a' Vármegyékkel is közölni, vagy nem? Sok beszéd után, az állítódott meg: igen is, kell közleni. — Ezen Ülés alatt jelentette a' Kormányfő, hogy egy üressen lévő Tanátsosságra, választást tett, 's a' nagyobb számú voks, Nemes Torda Vármegye Fő-Ispánnyát, M. Bárány Kemény Sámuel Urat találta.

A' Nemzeti Játtzó Társaságnak bezzeg most jó szürettye vagyon, mert minden Darabon tolongást lehet tapasztalni; bár örökké így lenne!

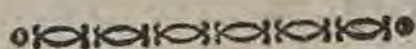
* * * * *

A' Debretzeni Ref. Collégiumban találta. tik ezen el adó Könyv: *Keresztyén Archivárius vagy olyan Hístóriai Gyűjtemény, mellyben össze szedegettelve fel találtatnak a' Bibliában elő forduló dolgoknak a' régi külső Iróknál meg maradott nyomai, és az ő tulajdon szavaikkal, 's azokra való szükséges Jegyzésekkel elő adatnak, azon külső Irók életek idejének rendi szerént. Váztzon 1794. Két Darabban nagy 8-ad rélben. Az árra két Rfor. A' venni akarók jelentsék magokat a' Collégium' Bibliothecáriussánál,*

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

51.

Költ Bétsben, Karátson - Havának (Decembernek)
23-dik napján, 1794-dik Esztendőben.

Hadi Környülállások.

Moguntziából Decemb. 11-dikén: —
„Jóllehet a' Párisi Újságok szerént, igen
sok ágyúzáshoz-való - készületeknek kellett
vólna Pfaltzburgon által szállítódnai 18-dik
Novemberben, melly szállítvány, a' mi Vá-
rosunknak, és Mannheimnak ostromlására
rendeltetett: mindazáltal a' hozzánk éppen
most szökött Frantziák azt mondják: hogy
mai napig, nem érkezett légyen semmi af-
féle szállítvány a' frantzia sereghez. — —

Eggy gyalog *Prusszus* Batalion, a' *Holzschu* Reg. éből tegnap szállott - bé *Kassel* külső Városunkba. "

Mannheimből Decemb. 12-dikén: — „Ma a' Frantziák, azon Földvárjaik között készítenek utat, mellyek, balra esnek a' mi Sántzainktól. Eggy újj Földvárat állítottak a' *Mundenheimi* tsináltt - út mellett, éppen azon a' helyen, a' hol végződik a' *Betteldammi* töltés, melly onnan egéssz a' *Rajnáig* nyúlik, *Klein-Kaysersverck* nevezetű Szigettel által-ellenben. Munkásaikra, kik főképpen, *Mühl* auval által ellenben lévő sántzok megett elég nagy számmal dolgoznak, derekasan durrogtak ma reggel ágyúink. Nehány napoktól fogva, négy ágyúzós-rést nyitott az ellenség, említett sántzán, és a' réseken kívül, palánk-kerítéseket készített. "

A' *Vesztfáliai* Német-kerületben fekvő *Berg* Hertzegségnek *Siegburg* Városából Dec. 5-dikén: — „Ha meg nem készülhet a' Békesség: nagy erővel fognak az egyesült Hatalmasságok, hadat folytatni a' jövő esztendőben. A' *Prussziai* Seregnek száz húsz ezerre leendő szaporítását halljuk. Halljuk azt is, hogy hatvan ezer Oroszokat fog hozni azon esetre *Suwarow* Vezér a' Frantziák ellen.

A' melly Rendjei a' Német-Birodalomnak ki nem állították ezen eszt. ben a' reájok számlált Katonaságot: olly jelentést tétetett né-

kiek Hg *Albert* Fő - Vezér, hogy e' folyó 1794 - dik esztendőnek első Mártziussától fogva, a' jövő 1795 dik esztendőnek első Mártziussáig, egy legényért fizessenek 250 forintot. Az illy módon gyűlendő summából, fizetődni fognak, az olyan Rendeknek Seregeik, kiknek Tartományjaikat el-foglalta az ellenség.

Frigyes-Belgyiomból —

A' *Leydai Ujság*, maga hirdette vala, hogy *Grave*, által ment legyen a' *Fran-tziákhoz*: hanem, Dec 5 dikén ismét azt írta: hogy bé kerítve tartja ugyan az ellenség, ezen Erösséget, de még akkor meg nem vette.

Nagy - Britanniából —

Szárazon való fegyveres erőnket is szándékozik nagyobbítani az Udvar: a' tengetit pedig, annyira akarja nevelni, hogy mindenkor fellyül múlhassa az, a' *Fran-tziákét*.

Londonból Nov. 28 dikán: — „Ezen Hónapnak 19 dik napján, *la Gloire* nevezetű frantzia *Fregát*, el kapott vala egy *Spanyol* kised hadi-hajót (*Bricket*): de ismét vissza nyerte ezt, egy hadi hajónk — *Mérész* nevezetű — melly, Lord *Howe* kormányozása alatt lévő nagy hajós-seregünknek fel-keresésére indúlt vala. A' *Spanyol Bricket*nek kormányozását, egy Kapitányokra bízták vala a' *Fran-tziák*. Ez is kezünkbe jutott tehát a' *Spanyol Bricket*

eggyütt, 's kérdőre vonatván *Plymouthi* Ki kötő-helyünkben, azt beszéltette: — „hogy éppen a' Hadi-Tanáts-házában vólt ő akkor *Brestbenn*, midőn oda vitetett *Bligh* Admirális (t. i. a' Frantziák által elnyert *Alexander* nevű 74 ágyús hajónk' Kormányozója). Két 80 ágyús fr. hajókkal kénytelenítettett vala viaskodni *Bligh* Admirálisunk, és még se' adta meg elebb magát, míg nem az említett két 80 ágyús fr. hajókkal, más négy fr. hajók is kaptsolták volna egybe magokat, mellyek, *Canada* nevű hajónknak kergetéséből tértek vissza. Nyóltzvan embert vesztett *Bligh* Admirálisunk: a' Frantziák ellenben, közel öltázat. “ — Beszéltette továbbá a' Fr. Kapitány, hogy két első-nagyságú hadi; és húsz szállító fr. hajók indultak a' *Bresti* Ki-kötő-helyből Octóber' utólyán, *Amerika* felé.

„*Scheernessi* Ki kötő helyünkbe szoross rendelések küldettek, hogy mentől elebb, annyi fegyveres hajót kell onnan indítani, valamennyit tsak lehet, az *Északi* tengerre, nem tsak azért, hogy bátorságos járasok lehessen ezen tengeren, a' mi kereskedő hajóinknak; hanem azért is, hogy fzeretnénk el kaptani azon frantzia kereskedő hajókat, mellyek, alkalmas számmal gyülekeztek öszsze, *Norvégia*nak *Bergeni* Ki-kötő helyébe. “

„*Howe* Vezérünk még tengeren vagyon, hogy bátorságos útat tsinállyon azon hajóinknak, mellyek nem érkezhettek még

eddig vizsgálja a' Közép-tengerről. Sokonn ezek közül, kélz pénz is vagyon. "

(Ezek, nagyobb részét teszik azoknak a' kereskedő hajóknak, mellyekről így írt egy *Lisbonai* levél, Oct. 20-dikán: A' múltt héten érkeztenek ide, 40 Ánglus; 19 Hollandus; és négy Ts. K. Kalmár hajók, *Amérika* nevezetű 64 ágyús Ángliai hajónak, 's két *Fregát*oknak, és egy kisebb hadi hajónak őltalmok alatt. Az utól említett kisebb hadi-hajó, azonnal indult *Oportó*hoz, hogy ide hívja az ott feküdt száz két kereskedő hajókat. Úgy vólt a' szándék, hogy mindnyájan útnak indullyanak Oct. 21-dikén *Anglia* felé; de változtatást okozott ezen szándékon, két *Amérikai* hajóknak ide lett érkezések, melly hajók olly hírt kaptak, hogy *Európának* *Finisterre* nevű tsútsánál, három közép-szerű, és három kisebb frantzia hadi-hajók kerengenek, mellyek, ezen *Amérikai* két hajókat meg-állították; de tsak két Kormányost vettek le róllok Kezeseknek: tettek ellenben egyikre két; a' másokra pedig négy frantzia hajósokat, olly hagyomással; hogy ne a' *Lisbonai*, hanem a' *Bresti* parthoz mennének. Ezen hagyomást meg is akarták tartani az *Amérikai* hajók, hanem egy nagy szélvész kényszerítette őket, a' mi Ki-kötő-helyünkben keresni menedék-helyet magoknak. — Azt is mondották, a' lesben lévő frantzia hajók

ról, hogy azok, különbkülönbféle Tartományokbéli tizenkét terhes hajokat fogtának már el; melly 12 hajók között egy volt, a' *Lisbon*ából indúlt, és Izaz ötven ezer piafter kész pénzt vitt *Angliai* posta-hajó is. A' melly hat Frantziák, ezen két *Amériikai* hajókon kapattattak: fogságba tetettek mindjarást; de ez *Amériikai* Követ, elle-ne mondott ezen tselekedetnek, 's olly biztatást is nyert az *Angliai* Hajós Kapitánytól, hogy mihelyt valamelly *Amériikai* hajó, Frantzia Ország felé fogna menni: mindjárt haza fognak azon küldödni az említett hat Frantziák.)

Spanyol Országból —

Nagy mértékben foglalatoskodtatja itt a' had, minden ágait a' Minisztériomnak. — Az Országban minden részeiben szedődnek az újj Katonák, 's fegyvert kapnak, minden arra való lakosok.

Gravina Admirális, tizennyóltz első nagyságú hadi hajókkal rendelődött a' Közép-tengerre.

A' *Biskájai* partot két első-nagyságú, és három közepszerű hadi hajók őltalmazák a' Frantzia rabló hajók ellen.

Pampelona Városának a' frantzia kerítés alól való fel-szabadítására, tíz ezer főből álló segítség sereglett *Navarrába*, a' szomszéd Tartományokból.

(Novembernek vége felé érkeztek *Londonba* két nevezetes Utazók *Bordeauxból*,

a' honnan, 17-dik Nov. ben indúltak vala el. Ezek azt állították, hogy Novembernek 13-dikán, Frantziák voltak már *Pampelonábann*).

A' Belső-hadnak igen kívánna véget vetni a' Frantzia Nemzeti-gyűlés. Ezen tüzélyának elérésére, következő három Tzikkelyeket végzett, második Decembéri Ülésében: 1.) A' Napnyugoti Seregek kerületében, és az északi partokon találtató minden személlvek, valakik, *Vándéi* pártosoknak és *Khuánok*nak nevezetje alatt esmeretesek, ha eggy hónap alatt, melly követni fogja ezen Végzésnek ki hirdette-tését; le-tejéndik fegyvereiket: nem vonódhatnak azontúl számadásra pártütéssé-kért. 2.) A' fellyebb nevezett személlvek tartoznak le-tenni fegyvereiket a' Magistrátusoknál. 3.) *Lofficial*, *Menuot*, *Morison*, *Godin*, és *Delaunay* Deputatusok (Nemzet-gyűlési Tagok) fognak el-menni, a' Közönséges-Társaságnak mondott Olztályaiba, hogy vigyázzanak ezen Végzésnek tellyesíttetésére. — — Ezen Tzikkelyek' eleibe, végzett a' Nemzeti gyűlés egy Buzdító beszédet is, mellyből ide iktatunk némelly Tzikkelyeket: „A' ti vídékeitek, két esztendőktől fogva való prédái már a' szörnyű hadnak. Azok a' termékeny földek, mellyeket Szerentse' tanyájának lát-tatott el intézni a' Természet; lettek szám-

kivetésnek, és ember mézfárlásnak helyei-
vé. A' Haza ellen fordították vitézségje-
ket annak Magzati. Meg emészttette a' la-
kó-helyeket a' tűz; 's a' föld, melly en-
nekelötte bőven ontotta kebeléből az ál-
dást, romlásokkal és kupresszusokkal lé-
vén most el-borítottatva, nem táplálhatja töb-
bé, a' még életben meg-maradott lakosait.
— — Vajha meg-nyilnának már egyszer
szemeitek! Ugyan nem volna e' már ideje
véget vetni ennyi nyomorúságoknak? Mi-
nekutánna a' sok veszteségek által, el-gyen-
gültetek; részekre oszlottatok; kis tsopor-
tokban tévelyegtek; 's nem láthattok ma-
gatok előtt egyebet, a' kétségbe-esésnél:
maradt még egy menedék-helyetek, a'
Nemzeti-nagy-lelkűségben. Igen is, a' ti
Tetvéreitek, az egész Frantzia Nép, in-
kább el-tsábítottaknak; mint sem szánt-
szándékkal vétkezteknek tart Titeket: ki-
terjesztette felétek karjait: és ennek nevé-
ben meg-kegyelmez Néktek a' Nemzeti-
gyűlés, ha le-teszitek a' fegyvert; ha a'
bánat és szíves barátság, vissza-térítnek
Titeket ő hozzája. Az ő szava, szent: és
ha az ő hitetlen Küldöttjei, vissza-éltek az
ő bizodalmaival, és a' tiétekkel: igazság
fog reáikok szolgáltatódni. A' Közönséges-
Társaság, melly, rettenetes a' maga belső-
ellenzései eránt; nem különben mint a' kül-
sők eránt, így gyönyörködik egybe gyűj-
teni a' maga el-tévelyedett Magzatjait. —

Fordítsátok hafznotokra az ő kegyelmes-ségét; siessetek vissza-térni a' Haza' kebelébe. — — Frantziák! Nem tartoztok e' tehát Ti többé ehez az érzékeny és nagy-lelkű Néphez? El-szakadtak e' a' minket össze-foglalt természeti kötelek, és ánglus vér érkezett e' a' ti ereitekbe? — — Nem lehet ez, bé-hatott már az Igazság' világa a' ti szemeitekbe: már sokan vissza-tértek közzületek, és az ő bizodalnoknak, bátorság lett a' bére. Jertek vissza mindnyájan! hadd vályyon mindnyájotok' honnya, bátorságossá és tsendessé; hadd jöjjön vissza a' bővség; hadd vegyenek a' mezők újj életet; hadd állyanak ismét helyre a' közlések (Kommunikátziók). Arra fordítsuk egyesített vitézi erőlködésünket, hogy bosszút állhassunk köz-ellenségünkön, azon a' meg-engesztelhetetlen, és irigy Nemzetenn, melly, közzénk hintette az egyenlenségnek emészto mérgét. Intézze a' Közönséges - Társaság, egész hathatóságát, ezen Meg-sértői ellen a' minden Népek' jus-sainak. Kiki buzdullyon a' mi Ki-kötő-helyeinkben: borítsuk el a' tenger' színét rabló-hajókkal, és a' *Ligeris* partjairól végre költöztessük által a' halálos hadat, minden inségeivel együtt a' *Tamesis* partjaira.

Elegyes Tudósítások.

Hogy *Párisban*; *Montpellierben*; és *Strafszburghban* fő Orvos-oskolákat kell felállítani: meg-határozta azt a' Nemzeti-gyű-

lés Dec. 2-dikán: hanem ezen Oskolák' el-íntezésének módja eránt szükségesnek ítélte, hogy tanátskozzanak még eggyyszer rólla a' Deputátziók.

Regensburgból (Ratisbonából) Dec. 6-dikán: — „A' Német-Birodalmi Elektoroknak; Hertzegeknek; és Birodalmi-Városoknak Követjeik, tegnap tanátskozának erről a' Kérdésről: *Kezdjen e', és mi módon, Békességet munkálódni a' Német-Birodalom, Frantzia-Országgal?* Az Elektorok' Kollégiumában vagy Táblájánál, csak a' *Tseh-Országi és Hannóveri* Követek nem adták voksaikat; a' Hertzegek Kollégiumában, ötvenhat Követek voksoltak; a' Birodalmi-Városok Kollégiuma, nem nyilatkoztatta még ki a' maga vélekedését. A' voksok többsége oda megy ki: Kérni kell Ő Tsáfzári Felségét, hogy a' maga Felséges Szövettségeseinek segítségével, eszközöllyön mentől elébb, fegyver-nyugvást (ármistitiumot), melly alatt, valóságos Békesség-kötést lehessen ki-dolgozni. Ezen Hónapnak 12-dikén folytatódni fog a' voksok' össze szedése.

Az első *Spanyol* Ministerséget meg nem szünt folytatni Hg *Alcudia* az újjabb Tudósítások ízerént.

Lisbonában, elégett a' Királyi lakópalota.

Florentziából Dec. 5-dikén: — „Ma'gyar Udvari Tanátsos *Kempelen Úr*, nagy

műlatíságot szerezett vala *Bétsnek*, 's más Német Fő városoknak; nem különben Fr. Országának, és *Angliának* is, azzal a' mesterségesen készített Képpel, melly, tökéletesen játszik *Schachot* akárkivel. *Dutens* és más Tudósok, írtak ezen Kép' mozgásainak fundamentomáról: de azt el nem találták: tsupán a' mi *Hetruriánk* ditsekedhelik eggy Iffjúval, *Josephus Morosi di Ripafratta* nevezetűvel, a' ki nem több még 21 esztendősnél; tanul a' *Pisai* Universitasban; *Kempelen* Úr' Makhináját soha nem látta: még is ahoz, olly hasonlót csinált, hogy midőn elő mutatta volna itt azt, F. Udvarunknál: mellynél éppen jelen vala ekkor *Bétsből*, Ts. K. Minister Hg *Rosenberg*: mind ez, mind mások is, a' kik látták vala *Kempelen* Úrnak találmányát; egyenlő mesterségűnek ítéltek ezzel, a' nevezett Iffjú' Makhináját, melly, a' *Schach* játszáson kívül, le is ír plajbásszal mindent, a' mit diktálnak neki. — Nagy-Hertzegünk, szépen meg-ajándékozta az Iffjú *Morosit*, és még ezen-kivül, esztendőnként való fizetést is rendelt néki, olly hagvomás mellett, hogy magát egészen a' *Mekhánika* tudományra szánja, mellyben illy idején is olly elő meneteleket tett már, a' milyeneket sok derek Fők, számos esztendőkre nyúlt egész életekben se' tehetnek.

A' Bétsi Német Újságnak 20-dik Dec. ben költt Darabja, következőzendő értelmű Elő adást közöl azoknak az eggynehány *Londoniaknak* sorsokról, a' kik *Hardy* és *Horne Tooke* után maradtak vala még fog-ságban: Nov. 22 dikén, (melly, ötödik napja vólt a' protzezzusnak) öldoztatott fel *Horne-Tooke*, a' Felség-bántásnak vádja alól. Nov. 29 dikén estvéli tíz órakor, követ-kezendő foglalatu írást vettek *Holcroft*, *Kyd*, és *Joyce* Urak, a' Város-tömlötzé-benn, *Bonney* Úr pedig a' *Towerben*: „A' Közönséges-Fiskális' nevében, jelen-tetik Kegyelmeteknek, hogy hólnapután, Hétfőn reggel, tartoznak meg-jelenni a' Törvényszék előtt, 's a' Kgytek' ügyének meg vizsgáltatássa végett Esküdtték fognak választatni. “ — Meg-jelentek tehát a' fog-lyok, Dec. első napján, a' Törvényszék előtt, 's mindjart meg-esett a' tizenkét Ité-lőknek választatása 's fel-eskettetése is, kiket a' Közönséges-Fiskális így szólított meg: „Minthogy az ez előtt, hasonló vét-kekkel vádoltatott két Tagjait a' *Londoni Népi-Társaságoknak* bünteleneknek ítéltek az Esküdtték, és a' Tanúk, kiket én, a' Törvén szék előtt itt lévő négy személyek ellen elő-állíthatnak, se' többet, se' mást nem mondhatnának ezek ellen, mint mon-dottak amazok ellen: ez okon, a' Publikum és ezen itt álló Vádoltak erántt való köz-telességemnek hiszem lenni, hogy én ezek-

nek szabadon botsáttatásába való meg-
eggyezésemet, előre ki-nyilatkoztassam az
Esküdtteknek, és semmi Tanúkat se' állít-
tsak ki ellenek." — A' Fő-Bíró szavai ezek
váltak: „Mivel a' Vád, semmi Tanúk ál-
tal nem erősíttetik: nem tehetnek Eskütt-
Uraim Kgytek! egyebet; hanem hogy bün-
teleneknek' ítélyék az itt lévő foglyokat.“
Nem késtek tehát az Esküdtték is, szaba-
díó Itéletjeknek ki-mondásával, a' midőn
így szóllott a' Fő-Bíró: „Minthogy ezen
Urak bünteleneknek ítéldtek az Esküdtték
által: én is jelentem, hogy minden bünte-
téstől menttek és szabadok.“

Még egy fogoly vagyon hátra, *Thel-*
vall Úr. Ez ellen az a' Vád tevődött fel
a' Közönséges-Fiskális által: hogy magát,
valóságos igaz Szánkülottnak mondotta
lenni. — Az ezen nevezettel Fr. Ország-
ban egybe-kötötett pártos gondolkozás-
zal ditsekedett a' Vád-alatt-lévő személly:
bizonyosan Felség bántónak kell tehát né-
kie lenni. Ennek Ítéloi között hatan vagy-
nak azok közzül, a' kik ítélték vala *Hardy*
dolgábann. *Thelvall*nak védelmezését is
Erskine vállalta magára.

A' Prókátorajt *Horne-Tookenak*, és
a' protzeßzuson jelen volt Ország gyűlési
Tagot *Sheridán* Urat, a' Nép vonta haza
kotsijaikban, kik is tsendesítő Beszédeket
tartván a' Néphez, buzdították azt eggy-
szersmind, a' Konstitúcióhoz való állhata-

tos ragaszkodásra, melyet, ezen protzesz-
szusnál fogva, még inkább tartozik betsül-
ni. — *Sheridan* Ur, bizonyosnak is mon-
dotta magát lenni a' felől, hogy pártotűnői
hajlandósággal vádolni a' Népet, nem egyéb
legyen rágalmazásnál: és hogy senki nin-
tsen a' Nép között, a' ki hív szívvvel ne
viseltesse a' Királyhoz és a' Konstitúzió-
hoz. — *Senki! senki!* kiálta a' Nép, és
tsendesén haza oltott.

A' rendkívül való módon örvendezett
sokaságnak egy része, *Horne-Tooket* is
haza akarta vonni: de ez, minekutánna igen
soká várakozott volna a' Törvényfűk' há-
zában: végtére egy oldal-ajtón ki-lopta
magát, 's úgy el ballagott haza, hogy a'
Néptől észre nem vevődött.

Frantzia Ország.

Az *Amérikai Közönséges Társasághoz*
Adet Polgár rendeltetett Követnek, ki ed-
dig, a' *Genevai Közönséges-Társaságnál*
viselt vala *Frantzia Miniferséget*.

Párisból Dec 3-dikán: — „*Konstan-*
tinápolyból villza hívta ide a' Nemzeti-
Gyűlés, *Descorches* Polgárt, a' ki, vitté
vala eddig, *Közönséges-Társaságunk'* dol-
gait a' Török Udvarnál, és már most El-
ső rangú Követnek (*Ambassadeurnek*) ne-
veződött az *Ottománni Portához*, *Ver-*
ninac Polgár, a' ki eddig *Svéd-Országban*
vala *Frantzia Minister*.”

Hogy *Páris*ba egy *Prusszus* Tiszt érkezett Nov. 28-dikán; és a' Közjóra ügyelő Deputátciónak némelly Tagjaival Beszélgetést is tartott azonnal: bizonyítják ezt, az újjabb *Párisi* Tudósítások is: de egyszersmind azt is írják felőle, hogy csak hamar *Metz* Városa felé vette útját, mellynek egész tárgya nem egyéb volt, Foglyok' ki-váltásánál.

Mivel sok *Párisi* Újágok hirdették vala, a' Közbátorságra ügyelő Deputátzióról: hogy ez, két derék Tanítókat, és egy Gondviselőt rendelt legyen az árva Királyfi mellé: meg-ijedt a' Deputátzió, ne hogy az ő rágalmazására alkalmatosságot vegyenek ezen hirdetésekől a' meg-bukatott Jákobínusok: azért is olly értelmű jelentést tétellett *Muthieu* nevű Tagja által, Decemb. 2-dikán, a' Nemzeti gyűlés előtt; hogy ő nem tett semmi egyéb intézeteket a' *Templom* nevű épület eránt, mellyben tartatnak a' két Királyi árvák; hanem jobb lábra állította annak őrizetjét, melly, igen rossz állapotban volt, *Robespierre*' hatalmaskodása alatt.

Magyar Ország.

Debretzenből Decemb. 13 dikán: —
„Nállunk annyira kedvez a' jó Isten, mind az embereknek, mind a' barmoknak, az idő' járására nézve; hogy amazok, mind eddig, bunda, téli-ruha, és meleg-ház nélkül többnyire el-lehettek; ezek pedig sze-

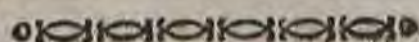
gények, széllyel a' mezeinken, 's erdeinken, minden széna és szalma nélkül élhettek 's tenyhettek: minthogy még e' bé-állott ősszel, semmi hideget nem tapasztaltunk, eggy éjtszakát ki-vévén, az el-múlt hónapban, mellyben deret, és kevés fagyot láttunk; a' gyakor essők pedig, marháinknak füvet szolgáltattak. De a' szűk aratás, azt okozta: hogy a' piatzon minden felettébb drága, úgymint, a' tiszta búzának köble 22, a' kétízeresé 18, a' tsupa rozse 14, a' kukoritzáé 16, az árpáé is 15, 16, a' zabé is ugyan annyi márvásokon mégyen; az eggy marha' és sertés' húst pedig óltsón kaphatjuk, úgymint annak fontját 4, ennek pedig öt, 's hat magyar pénzen.

Béts. — Közönségesen beszéllik itten, hogy a' *Baváriai Választó-Hertzeg*, Feleségül fogja venni *Mediolánumból*, *Ferdinánd Fő-Hertzeg*' Leányát.

* * *

Hollandiában fekvő Sereg-osztályunktól, olly értelmű Tudósítás érkezett ide, hogy a' *Frantziák*, három tsapatokban hajókra ültek, 's bellyebb akartak nyomulni *Hollandiába*. Az első tsapatot víliza-verte *Werne*k Generálisunk, és Izámos hajóitól fosztotta meg; a' második tsapat, kétszer nyomta víliza az *Anglusokat* és *Hannoveranusokat*, de 3-szor, ezek győzedelmeskedtek; a' 3-dik tsapat, *Hollandus* Katonákkal viaskodott.

Magyar Hírmondó.

52.

Költ Bétsben, Karátson-Havának (Decembernek)
26-dik napján, 1794-dik Elztendőben.

Hadi Környälállások.

Azon történetet, mellyről, a' múltt
Keddi *Hírmondónk'* végén íránk: követke-
zendőképpen adja elő az *Alsó Rajnai Ts.*
K. Sereg' Fő-Vezére Haditármester Gróf
Clerfayt, Mühlheimi Fő quartellyából,
Dec. 14 dikénn botsátott Tudósításában:
A' *Cleve*i Kanálison (Tsatornán) melly,
Tollkammernél egyesül a' *Rajnával*, *Bie-*
land Sziget felé indúlt az ellenség, Dec.
tizeneggyedikén reggeli hat órakor, tizen-
nyóltz hajókkal: de alig érhetett még a'
Rajna' közepére, a' midön el-kezdték dur-
rogni ellene kartáttsaink, olly hathatosság-
gal; hogy kéntelenítettett nyakra főre ipar-
kodni vissza a' túlsó part felé; mellyhez
közelgetvén, olly sebességgel ugrált ki a'
hajókból, hogy sokan hüllottak a' vízbe,
közzüle. Kezdetek vala ugyan a' Fran-
tziák is ágyúzni a' túlsó partról, Népünk
felé; de rövid-ágyújokat (haubíttzokat)
tsak hamar ki-vettették helyéből a' miéink.
= Sok kárt tettek ágyúink, Népében is

K k k

is az ellenségnek; és végre minden hajóit által-lyuggatták, 's el-süllyesztették. — (Az itt diadalmaskodott Ts. K. Sereg-osztálynak, F. M. L. *Werneke* a' Vezére).

Alább is próbált fzerentsét eggy más frantzia tsapat, 's el is vette eggy Batteriákat a' *Hannoveránusoknak*. Ezen batteriát, két-ízben akarták vissza kapni az *Anglusok* és *Hannoveránusok*, de mind kétszer vissza-verte őket az ellenség: míg nem harmadszor, a' *Hannov. Granátérosok* is kezdettenek elő-nyomúlui, kiket már nem vártak bé a' Frantziák; hanem a' batteriában találtt ágyúknak gyújtó-jukaikat hirtelen bé-szegzették, 's olly sietve vonúltak-vissza, hogy ámbár sokan maradtak közöttük a' tsata' mezején is: de még azoknál többen veszték a' vízbe. A' hajók között is kénytelenítettek ötöt hátra-hagyni. A' *Hannoveránusok*, *Busch* Generállieutenántjokat, és eggy Májorjokat vesztették el ezen viadalban.

A' *Móza*, és *Vaal* vizek között lévő *Bommel-Vaerd* Sziget' tájján is nagy ágyúzás volt Dec. 11-dikén: de az ottani történetről, nem kapott volt még akkor Híradást *Werneke* Generális, midőn tudósította *Clerfayt* Grófot, a' fellyebb elő-adott két történetekről.

Mihelyt kapta Gróf *Clerfayt*, Bárá *Wernektől*, a' Tudósítást: mindjárt parantsolta B. *Alvintzynak*, hogy ez, venné a'

maga Korpusának jobb szárnyához azon Katonaságot is, melly állott, *Wesel* és *Duysburg* Városoknál; 's a' mellynek helyébe, más rendbéli Katonaságot parantsolt egyfzersmind Gróf *Clerfayt*.

Mannheimből Dec. 16-dikán: — „A' *Mundenheimi* töltés mellett készült Földvárjokat a' Frantziáknak; le rontá a' múltt éjtszaka, eggy tsoport Ts. K. Katonaság, melly közzül, eggy *Slávoniai* Tiszt, és nyóltz Köz-emberek sebesedtek-meg ezen alkalmatossággal. — Ma ismét nagy szorgalmatossággal munkálódik az ellenség *Mühl-au* Szigetünkkel által-ellenben.“

Moguntziából Decemb. 16-dikán: — „Tegnap, egész nap tartott vidékünkön az ágyúzás. Estve, meg akarta gátolni az ellenség Embereinket, a' *Bretzenheimi* malomnak el-szállításában: de ágyúiuik által, mellyek dugaszból kezdtek reája sütögetődni, futásra kényszerítettetett.

Frankfurtból Dec. 16-dikán: — „Úgy halljuk, hogy a' Frantziák, által akartak tegnap rontani a' *Raján*, *Kaup*, és *Bacharach* között. Már, valami ezer-öttszázan ki is szállottak vólt az innenső partra; de a' *Prusszusok*, résszerént le-lövöldözték; résszerént vízbe fullasztották: a' többeket pedig vissza-térítették.“

Frigyes-Belgyiomból —

A' *Lejdai Újságnak* 9-dik *Decemberi Darabjából*: — „*York* (Ánglus Királyi)

Hertzeg, ezen Hónapnak 3-dikán estve, *Hágába* érkezett, 's onnan más nap, tovább folytatta útját *Anglia* felé. Nem lehet tudni: ha vissza fog e' még jöni Közönséges-Társaságunkba, az itt vitézkedő vitézkedő *Anglus* és *Hannoveránus* Sereg-osztályoknak vezérlésére. Az *Anglus* Sereg-osztálynak kormányozását, *Erskine* Úrnak — eggy tanúlt, és nagy-tapasztalású Generálisnak — adá által. Ezen Sereg-osztály' fő quártélyja még is *Arnheimban* vagyon, a' honnan, olly értelmű Tudósítás költ Dec 3-dikán, hogy első és 2-dik Dec. ben, több helyeken igyekeztek a' Frantziák által rontani a' *Waal* vízén: de nem boldogúlhattak, résszerént a' víznek nagysága; résszerént a' *Waal*' jobb partját védelmező ágyúk soksága miatt. — Úgy halljuk, hogy *Panderennél*, híd' készítéshez kezdettek; de az ott lévő Ts. K. Katonaság által, meg-gátolódtak szándékjokban. *St. Andre* (*St. Andries*) Erösségünkre is sokat ágyúztak; de minekutánna a' *Móza*, és *Waal* vizei között lévő *Disrikтусunkat* hathatósan láttattak vala akar-ni meg-támadni: vissza-vonúltak. — *Gra-zet* még mindúntalan ostromollyák: gyúladást is okoztak benne ezekben a' napokban: de nem tehetett a' tűz nagy károkat; mivel hamar el-oltották azt, az ostrom alatt lévők. *Brédai* Komendánsunkhoz olly izenetet küldött, az a' tájon lévő Fran

tzia Vezér, Dec. 3-dikánn, hogy a' félbe-
szakasztott ellenségeskedést, ismét fogja
már ő folytatni: a' minthogy mindjárt is el-
kezdték nyomúlni *Breda* felé a' Frantziák;
és Dec. 5-dikén, reggeli kilentz órától fog-
va délig, igen kemény ágyúzást vittek vég-
hez, olly izáándékkal; hogy el mozdítsák
Ginne kentől, Előlvígyázóinkat; de ezeket,
minden agyarkodásai ellen is az ellenség-
nek, hatalmasan meg-őrizték tanyájokon,
Bréda' ágyúi.

A' *Katalóniai Spanyol Seregnek* ve-
zérlését, ugyan tsak le-tevé Gróf *de la*
Union: de életével eggyütt, a' 20 dik No-
vemberi ütközetben, mellyről, követke-
zendő summájú Tudósítást indítottak *Pá-*
*ris*ba *Delbert* és *Vidal* Nemzet-gyűlési
Kommiszáriusok, *Katalóniának Saint-Fer-*
nando de Figuières nevű Erősségéből, Nov.
25 dikén: „Képzellyetek magatoknak Pol-
gár Kollégák! leg jobb helyen, hat hóna-
pok alatt készültt eggynehány rendű Sánt-
zokat, mellyeket, ágyúkkal sűrűen meg-
rakott 80 vagy száz Földvárak, 's négy-
ven ezernél felesebb számú Emberek vé-
delmezték. — Batalionjaink, a' feléjek om-
lott ágyú-golyóbisok között, fel vontt ba-
jonétokkal nyomúltak az említett Sántz-
rendek 's redutok ellen, és három óránál
kevesebb idő alatt meg-vették azokat. —
Valamennyit el-értek az ellenség köz-
zúl, mind le-ölték. Eggy *Spanyol Gene-*

lis védelmezni akarta magát, Generáladju-
tánt *Duplot* ellen: de ez, által-ütötte a'
Spanyol Generálist. Még más két Gene-
rálisok is ölettettek - meg. A' Fő - Vezér
Gróf *de la Union*, halva találtatott a' hartz
mezején. Az ő Katonai rend-tzimerjét, ál-
tal fogjuk néktek küldeni. — Minekután-
na nekünk hagyta volna az ellenség, egész
táborát és ágyúit: vette magát a' *Liersi*
magass fekvésű vidékekre, mellyeken, a'
Figuièresi ágyúk' óltalma alatt bé-sántzol-
ta magát: de ezen tanyáját is kénytelenítte-
tett el-hagyni, és hát vagy hét óránnyi já-
ró földdel szaladni tovább. Más nap, egész-
szen bé-kerítették a' miéink *Figuières* és
Rosás Erösségeket. *Figuières* meg-adta
tegnap magát. Kilentz ezernél felesőbb
számú Katonákból állott az őrizetje. Ezek,
hadi foglyokká lettek. Sok eleség és mu-
nítzió is vagyon a' Várban, 's több ágyú,
másfélfázznál. "

A' *Napnyugoti - Pirenéusi* Frantzia Se-
reg is viaskodott Nov. 24-dikén, a' *Spa-
nyolokkal*, és *Garreau's Boudoi* Nemzet-
gyűlési Kommisszáríusoknak bizonyítása
szerént, többet le-ölt azokból ezernél.

Frantzia Ország.

A' Békesség hírlélésekről, eggy hosz-
szú táfoló Belzédet tartatott a' Közióra
ügyelő Deputátzió, *Merlin de Douay* Tag-
ja által, a' Nemzeti-gyűlésnek 4-dik Dec. ri
Ülésében. Így szóllott *Merlin* a' többek
között: „Igen is, akarunk mi Békességet,

de olyat, mellyet a' mi saját erőnk; és a' nekünk való ártásra örökös tehetetlensége ellenségeinknek garantírozzon (tegyen bizonyossá).

A' Gazette de Deux-ponts trímét viselő; de most Mannheimi Újságnak 15-dik Decembéri Darabjából: — „Ámbár a' Frantzia Nemzeti gyűlés előtt, olly Jelen-tést tett légyen is December' 2-dikánn a' Közbátorságra ügyelő Deputátziónak nevében *Mathieu*, hogy a' nevezett Deputátzió, tsupán az őrizetjét állította jobb láb-ra a' *Templom* nevű épületnek, mellyben tartatnak a' Királyi árvák: bizonyítják mind-azáltal a' *Helvétziai* levelek, hogy a' XVI-dik *Lajos* Magzatjaival való bánás, alkalmaztatva vagyon, azoknak intereffzans (tekintet-érdemlő) állapotjokhoz. Ezen állításhoz, azt is hozzá teszi egy *Helvétziai* Újság, hogy az Iffjú Királyfinak Tanítói vagynak: az írásbann, rajzolásbann, geografiábann, és históriában; 's a' testvér Nénnye — a' Király Kis-asszony — mellé is rendelődött egy Asszony, a' kívül társalkodása lehessen annak.

A' Nemzeti gyűlésnek 6-dik Decembéri Ülésébenn elő vevődött a' Polgári-törvényeknek vizsgálása. Soká forgott fenn az a' Kérdés: Az özvegyen maradott, vagy el-váltt Feleségtől származandó Magzatot, meddig kellessék, törvényes-házasságbéli Magzatnak tartani? Végtére az az értelem állott meg, 's lett Törvénné: hogy

ha valamelly Affzony, Férjének meg-halálózása, avagy attól lett el-válása után kilentz és fél hónapokkal szülénd: az illyetén tizedfel hónapos Magzat, a' meg-hóltt, vagy el-váltt Férj' valóságos Nemzeménnyének — törvényes házasságbéli Magzatjának — fog esmérődni.

Delormel nevű Tudós, egy Közönséges-nyelvről való Gondolatait terjesztette a' Nztigylés' eleibe, a' melly Közönséges-nyelvről azt mondotta, igen nagyon könnyítené az, a' Tudományoknak, minden Nemzetek között való el-terjedését. *Baraillon* nevű Tagja a' Gyűlésnek így ítélte ezen tárgyról: „Kívánásra méltó dolog — *ügymond* — hogy *Delormel*' gondolatai végre hajtódniának, és ennél fogva, a' Nemzetek között való különbség el-hárítódnék.” — A' Közönséges-tanításra ügyelő Deputátciónak adta által a' Nemzeti-gyűlés, meg-visgálás végett, *Delormel*' Munkáját.

Béts.

Tsászárné Ő Felsége, változást szenved egészségében: de F. Urunk, kívántt állapotban vagyon, 's ma a' Sz. István' Templomába ment. Tegnap az Udvari Templomban vólt, mellyben Zágrábi Püspök *Verhovátz* Maximilián Ő Exc. ja pontifikált.

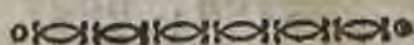
* * * * *

A' múltt Postán le küldöttük a' Magyar Hírmondó' ötödik Szakaszza' Mutató-Táblájának utolsó részét: a' mai Postával küldjük a' Frantzia *Telegráfnak* képét. Le-írásával szolgálunk a' jövő Postán.

A'

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

53.

Költ Bétsben, Karátson - Havának (Decembernek)
30 dik napján, 1794-dik Észtenőben.

Hadi Környűlállások.

A' Trieri vagy Treviri Német Választó - Hertzogségnek Montebauer nevű Városából Dec. 16-dikán: — „Töllünk is (a' Clerfayt seregétől) egynehány ezer ember indúlt ismét, Moguntziának védelmezésére. Hallom hogy tsak a' Lovasságunk 30 ezerre megyen, melly, ottan készen várja Frantzia Uraimékat. Valamint az ellenség mindent el-követ, hogy meg-vehesse Moguntziát: úgy, részünkről se' múlik el sem-

mi, valami szükséges ezen Erősségnek megtartására. — Egyszerre sebes szél módra hozzánk hatott az a' hír, hogy az *Anglusok* tsak ugyan a' *Vándébéli* Frantziákkal *St. Máló* révénél magokat egyesítették, és olly lábra tették; hogy ezen egyesítést a' Republikánusok meg nem gátolhatják már. — *Luxemburnál* az öreg *Bender* Generális derekasan meg-rakta a' Frantziákat. Sok ágyúkat is vett el tőlök. Most, már sok Népet indított oda az ellenség. — Nállunk, ha egy két nap meg-fagy, ismét több napokig tartó lágy, és olly ködös idő van, hogy 50 lépésre meg nem láttyuk az ellőttünk állót.

Moguntziából Decemb. 18 dikán: — „Tegnap, tüzes tsatázások voltak a' miénk, és a' Frantziák között, *Hartenberg* tájján. Nehány napoktól fogva, nagyobb igyekezettel munkalkodik az ellenség, mint annakelőtte. Egy batteriát készít a' *Bretzenheimi* Templom mellett. — Naponként nevededik *Örizetünk* száma.

Moguntziából Dec. 19-dikén: — „A' *Hohenlohei* örökös *Hertzeg*, a' ki, egy *Prusszus* Sereg-osztályt vezérel, tegnap ide érkezett. — Az ellenség, számos Batalionokból, és egynehány nagy ágyúkból álló új segittséget kapott.

Mannheimből Decemb. 21 dikén: — „Dec. 19 dikén egy új munkába kezdetek a' Frantziák *Mühl-au* Szigetünkkel ál

tal - ellenben fekvő sántzolások előtt. —
 Részünkről keményen ágyúztak rájuk. —
 Ma dél-tájban tüzelni kezdett az ellenség is
 Munkássainkra, kik, a' *Rajna* - Sántza, és
 az ez előtt fekvő Flesseink (V formájú
 Sántzaink) között, egy árok ásásban fog-
 lalatoskodtanak. De mind Flesseinkből,
 mind *Mühl-auból* is foganatos kanonika fe-
 leleteket kapott. “

Frankfurtból Decemb. 19 dikén: —
 „ Azon történetről, melynek, *Kaub* és
Bacharach között kellett volna esni Dec.
 15-dikén, nem vettünk az első tudósítástól
 fogva, semmi további bizonyítást. “

Frigyes Belgyiomból. —

Hágából Dec. 11 dikén: — „ A' szé-
 leinken lévő Frantziák, téli-táborozáshoz
 készülnek: melly, akkor fog kezdődni két-
 tség kívül; ha *Pichegru* Fő - Vezérjek,
 villa - érkezend *Párisból*, a' hová utazott,
 mihelyt fel gyógyúlhata nyavalyájából. —
Berg op-Zoom Várunknak egészen a' falai
 alá jött vizsgálódni Dec. 7 dikén az ellen-
 ség. — *Zeelandi* partjaink ellen még mind-
 úmálan készülnek sok fr. hadi - hajók, az
Ostendei, és *Nieupoorti* Ki kötő helyek-
 benn. “

Nagy-Britanniából. —

Londonból Dec. 5-dikén: — „ Hogy
Guadeloupe nevű *Amériкаи* Szigetet vizs-
 fza-kapták tőlünk a' Frantziák, arról itt
 sokan kételkedtek eleinten; de már most

Sz. Lucia, és *Sz. Eustachius* nevű hajóink is bizonyítják, hogy a' melly 1100 Katonáink, *Guadeloupe*ban voltak őrizeten: midőn látták volna, hogy fél-rész közülök betegeskedik; kénytelenek voltak olly alakra lépni Oct. 7 dikén; hogy által-engedik a' Szigetet, tsak mehessenek ők el belőlle *Halifax*ba. “

„Húsz újj Regementeket állítat-fel az Udvar. — *Jersey* és *Guernsei* szomszéd Szigeteinkben hét ezer Katonaságnak való deszka sátorokat készített. — Ezen nevezett Szigetekbe, olly tzéllal szállítódik jó forma fegyveres erő, hogy az, mihelyt módot fog látni benne: azonnal szálljon bé a' frantzia partokra, 's eggyesítse magát a' *Vandéi* Rojalistákkal. “

„A' Közép-tengerről várta kereskedő-hajóink szerentsésen el-érkeztek vala Lord *Howe* vigyázása alatt, a' Kanálisig (Ánglia, és Fr. Ország között lévő szoross-tengerig): de sokakat azok közül ismét vissza szórt a' szélvész a' nagy tengerre Ezen szélvész, *Alligator* nevű Fregátunkat el-süllyesztette, a' *Liverpooli* partnál. — Lord *Howe*, Nov. 30 dikán szállította bé, a' kormányozása alatt lévő nagy hajós-sereget, *Spitheadi* Ki-kötő helyünkbe. “

Londonból Dec. 9-dikén: „A' *Hollandiai* parttól, húsz órák alatt *Angliába*, és Dec. 6-dikán reggel, ide érkezett *York Hg.* — *Amérika* nevezetű, első-nagyságú hadi

hajónk eránt, nagy aggodásban vóltunk, mert 1800 ezer font sterling vólt rajta: de még is sérelem nélkül el-juthatott *Portsmouthi* Ki-kötő-helyünkbe.“

Nagy - Hetruriának Livornói Ki-kötő-helyéből Dec. 12-dikén: — „*Hotham* Anglus Vice-admirális, ki, a' kormányozása alatt lévő hajós - sereggel, *Korfszikának* S. *Fiorenzoi* Ki-kötő-helyéből, *Frantzia* - Országának, *Prpvánfszi* (*Provencei*) partjai felé ment vala vizsgálódni: tegnap reggel ide érkezett: 13 első-nagyságú, és három középfszerű hadi-hajókkal. Az első-nagyságú hajók között egygy vagyon száz; három, 90; nyóltz, 74; egygy pedig, 64 ágyús. Délben ki-szállott partunkra a' főbb Tisztekkel egygyütt, *Hotham* Vezér, a' ki meddig fog itt maradni; és hová szándékozik innen? még nem tudódik.

A' Fr. Nemzeti - Gyűlésnek tizedik Dec.ri Ülésében, jelentette a' Közjóra ügyelő Deputátzió, *Richard* Tagja által, hogy a' Nap - nyugoti *Pirenéusi* Seregnek jobb szárnya meg-ütközött Nov. 28-dikán *Biskája* Tartományában, *Villareal* tájján, *Rubi* Spanyol Vezérrel, 's le-ölt ennek Seregéből 300-at; el-fogott 200-at; el-nyerte a' hadi-kaszát, és magazinomokat; négy ezernél fel esebb számú puskákkal, egygyütt. *Bergarábann*, a' *Rubi* Generális Házában, arany, és ezüst egyházi készületeket talált. *Ascoitia* és *Azpetia* Városokat el-foglalta.

Frantzia - Ország.

A' Fr. Közönséges - Társaságnak minden részeiben fel-állítandó Nemzeti alsó Oskolákról tettünk vala már egy ízben emlékezetet: most, közöllyük egy summában, azoknak intézetjéről szolló Végzéseit a' N. Gy. nek: — Minden ezer lakosok között, kell egy ilyen Oskolának lenni, mellyben mind a' két nemű gyermekek: de külön fognak tanítódni. — Oskola helyül rendeltetik az olyan épület, melly, ennekelőtte Klastrom, vagy Pap ház volt: 's abban fognak lakni a' Tanítók is. — Tanításra ügyelő Esküdtek Kollégyioma, fogja választani a' Tanító - Férjfiakat - és Afzonyokat; ha mi panasz lesz ezek ellen: azt is, az említett Kollégyiom eleibe kell vinni: mellynek végzésével, ha meg nem elégedne a' panaszló: azon esetkor kívánhatja, hogy az ő panaszja terjesztődjék a' Tanításra-ügyelő-Nemzet-gyűlési - Deputáció' eleibe. — A' Nemzeti-gyűlés által rendeltetett Oskolai Könyvek szerént, kell lenni a' tanításnak. — Se' Férjfi, se' Afzony - Tanítók, nem vállalhatnak magános-tanításokat; hanem tartoznak, minden erejeket, 's idejeket arra fordítani, hogy közönséges-hivatallyokban jól el jár-hassanak. — A' Férjfi-tanítónak, ezer-két-füz; az Afzony-tanítónak pedig ezer líver lesz esztendői fizetése; hanem az ollyatén Városokban, mellyekben, meg-haladja a'

lakosok' száma, a' húsz-ezeret : kap a' Tanító-férjfi, ezeröttszáz; a' Tanító-asszony pedig, ezer-kétszáz lívert. — A' tanulást kezdő gyermekek, tartoznak lenni leg-alább is hat-éztendősek, 's taníttatást vesznek: —

- 1.) Az olvasásban 's írásban. Az Olvasó-Könyvek, figyelmetesekké téstik őket, kötelességeikre 's jussaikra.
- 2.) A' Frantzia Konstitútzióban.
- 3.) Az Erköltsi-tudomány' fundamentomiban.
- 4.) A' Frantzia-nyelvonn való, mind ízó-; mind írásbéli elő-adásnak kezdeteiben.
- 5.) A' Számvetés' reguláibann, és a' földmérésben.
- 6.) A' Természet' főbb jelenségeinek és műveinek fundamentomos esmérésében. —

A' példás vitézi-tselekedeteknek summás históriáját, 's a' győzedelmi énekeket, könyv nélkül tanulják meg. — — A' melly vidékekben nem frantzia nyelv, a' közönséges beszéllő-nyelv: ott, a' tanítást, az oda való nyelven kell tenni, de úgy kell igyekezni, hogy idővel, ott is a' frantzia nyelv vályyon rendszerént való nyelvvé. — A' fenn-nevezett Kollégiumtól választandó Személlyek által, fegyverezésbenn, úszásbann, futásbann, küszködésbenn, vagy birkozásbann, 's több effélékbenn is fognak gyakoroltatni. — Nehány napjainn az éstendőnek, el-vezetődnek, a' leg-közelebb lévő Ispotályokba; és ugyan azon napokon, némelly Öregekhez, és Szüléikhez a' Haza-óltalmazóinak, kiket, házi és me-

zei munkáikban segíteni tartoznak. — Elvezetődnek ottan ottan a' Fábrikákba, és Mester-emberek' műhelyeikbe is, hogy valamint más részeiről az emberi-foglalatosságának, úgy ezekről is jó idején szerezhessenek magoknak esméretet. — Az Oskolai-időnek egy részét kézi-munkálódásra szükség fordítani. — Az Ifjúságnak szenteltt Innep-napon, serkentő jutalmak osztódnak-ki a' tanuló-gyermekek között, az egész Nép előtt. — Szabadságában hagyatik minden Polgárnak, magánosan taníttatni otthon a' maga Gyermekeit: hanem az ilyen gyermekek meg-visgáltatnak a' Nép előtt, és ha ki nem állják a' megkívántató próbát: semmi hivatalra fel nem vevődnek.

Ama nevezetes Ánglust *Paine* Tamást, el-záratta vala *Robespierre* mint idegent, a' Nemzeti-gyűlésből: de ismét Tagjává leve most ennek *Paine*, azon a' fundamentomon, mert, a' Törvényhozó-Gyűlés' egy Végzésének ereje szerént, Frantzia Polgar vólt már ő akkor; midőn a' mostani Nemzet-gyűlés hozta vala azt a' Törvényt: hogy nem lehet semmi idegen, Tagjává a' Fr. Nemzeti-gyűlésnek. — Vissz tértek ennek kebelébe Dec. 9-dikén, azok a' 73 Tagok is, kik már 13 hónapoktól fogva sínlettek abban a' fogságban, melybe minden protzezzus nélkül taszította őket *Robespierre*. Egy ezek közül *Düffault*

nevezetű, és *Páris* Városának Képviselője, hathatós beszédet tartott, mellyben jelentette, hogy ők a' nyomorúság által meg-edzetett (meg-erőssödött) lelkeket; 's a' könnyörületességre és a' meg-botsátásra kész indulatokat hoztak ki a' tömlöztből.

A' *Párisi* Fegyver-fabrikákbeli Munkások, háborogtak Dec. 12-dikén, 's mind ölfeszéggel akartak menni a' Nemzeti-gyűlés' palotájába: de a' Katonai-tárgyakra; a' Közjóra; és a' Közbátorságra ügyelő Deputátziók, arra igyekeztek venni 3 Tagjaik által az említett Munkásokat, hogy választanának ki húsz személyeket magok közül, 's azok által terjesztetnék kérésseket, a' N. Gyűlés' eleibe.

Párisból Dec. 13-dikán: — „Ezerre számlállya *Freron*, azokat a' hajókat, mellyek, gabonával rakva jöttek bé, esztendőtol fogva Ki-kötő-helyeinkbe.“

Elegyes Tudósítások.

Londonból Dec. 6-dikán: — „*Thelwall*, a' ki, utolsó vala, a' Felség-bántással vádoltattak között, négy napokig tartott protzesszusa után, Dec. 5-dikén botsátódott szabadon.“

„A' *Varsói* leg-újabb Tudósításoknak ez a' summája: — „*Orosz* Vezér Hg *Repnin* ide váratik. Gróf *Suwarow*, kit, *Feldmarschallá* nevezett az *Orosz* Tsászárné *Wengrowba*, melly, tizenkét mérttföldnyire esik ide, szándékozik szállítani a' ma-

ga fő-quártélyát. A' *Sendomiri* Vajdaságban tartozkodó *Orosz* Katonaság, olly parantsolatot vett, hogy takarodjon vissza a' *Vistula* (*Viszlá*) vizén."

Lengyel Országának magával való további tehetetlenségét látván némelly *Kurlándiai* Nemesek, virtust kívántak tenni a' szükségből. Egyg kérő-Írássokat bocsátották t. i. a' *Nertzeghez* Nov. 19-dikén a' végett; hogy gyűjtene haladék nélkül *Diétát*, mellyben végződjk el: *Kurlándiának* *Lengyel* - Országtól való el-válása, és az *Orosz* Sasnak takaró 's védelmező szárnyai alá-való folyamodása.

Korszikai Vítze - Királya nevezte a' *Nagy-Britanniai* Udvar *Elliot* Urat, kinek Feleségéről azt írták *Livornóból*, hogy azon által utazott, egész Famíliájával együtt, *Baſtiába*, melly, Fő-városa *Korszika* Szigetének.

A' *Nápolyi* Király, Országában lévő minden Királyi Kastélyoknak Fő-gondviselőjévé nevezte *Ruffo* Kárdinálist.

Florentziábann, Dec. 15-dikén jókor reggel, száz ágyú lövések által adatott tudtára a' Publikumnak, hogy a' *Nagy-Hertzegné*, szereztsésen szült egy *Hertzeget*: kinek *Kereszt-Attyává* és *Annyává* lettek a' *Ts. K. Felségek*. *Tsászárs* Ő Felsége' képét viselte a' *Kereszttség*' tzeremóniájakor, *Ts. K. Minister* Hg *Rosenberg*; a' *F. Tsászárnéét* pedig, d' *Atri* *Hertzegné*.

Madridből Nov. 22-dikén: . Vissza-hivta ide most az Udvar, *Acugna* Péter Urat, a' ki el-botsáttatván ennekelötte az Igazságra ügyelő Ministerségnek folytatásából, *Galliciai* jószágába ment vala lakni. Úgy halatik, hogy ezen Úr, nem különben *Laguna* Eugenius Úr is, kik mind ketten nevezetosek nagy tudományokról és tapasztalássokról, fel fognak vevődni a' Státus-Tanátsba, “

Brüsszelből Dec. 14-dikén: — „*Belgyiomban* lévő négy Tagjai a' Fr. Nemzeti-gyűlésnek, eggy Hírdetményt tettek közönségessé, mellyben jelentik, hogy szintolly izahadon gyakoroltathatják a' *Belgyiomi* lakosok ennekutánna is Papjaik által, a' házassághoz tartozó, 's a' Keresztségtizeremóniákat, valamint ennekelötte. “

Magyar Ország.

Sopronból Dec. 13-dikén: — „Örömmel olvastuk a' minapi *Hírmondó*ban az itt fel-állott három Fábrikákról való tudósításokat. Tegyen már a' *Hírmondó* a' Bőrfabrikáról is emlékezetet. Eggy idejű ez a' Spanyol-viasz Fábrikával, 's *Krueg* Úr igazgatása alatt szépen virágzik. “

Újvidékről Nov. 28 dikén: — „Ma érkeztek ide, három hajók *Török-Országból*, rakva török sóval, mellyet az ide való só házba raknak le. Ezen hajókról el-fogtak eggy hajós-legényt Katonának. Ez tőle rimánkodott, hogy hagynának

békét neki, mert ő nem Katonának való. Midőn meg-nézték, mi baja volna? hát látják, hogy asszony-ember. Már 8 esztendeje, hogy a' hajón szolgál, 6 esztendeje pedig, a' mióta, mint főbb legény, és meg-hitt barát, a' Kormányossal szokott vala hálni. “

Újvidékről Dec. 18-dikán: — „A' Pétervári hídat, ki-szedték a' Dunáról, Dec. 16-dik napján a' jég elől. — Mi nállunk a' nagy drágaság uralkodik, úgy annyira; hogy a' melly kenyér lisztnek most esztendeje meg-lehetett venni okáját, 2 pénzen: most tíz pénzen fizetjük; a' tiszta búza, melly, tavaly egygy tallér volt: most 5 forint; a' zabnak 2 for. 30 kr. az árra; az árpáé szint azon szerént, 's nem is kapni elegendőt. “

* * *

Hogy egygy Nemzet, a' maga lakó-föld-jének saját-nyelvén le-írt képéből, különös hasznót végyen, minden jó-rendet és virágzást eszközlő intézetekre nézve: olly szembetűnő Igazság ez, hogy annak, hofszas előadások és példák által való mutogatásával meg-báttanánk Nemzetünket. Tsak azt jelentjük tehát: mit tselekedtünk mi e' részben is, és fogunk még ennekutánna tselekedni, hogy Magyar Hazánk javát, töllünk ki-telhetőképpen munkálodhassuk. — Meg-határoztuk magunkban egynehány esztendőkkel ez előtt; 's készülünk is hozzá szíves törekedéssel; hogy Magyar-Ország, minden részeinek magyaros ábrázolatát adhassuk kezeikbe Kedves Ha-

Ölly nagyságú Mappákban szándékoztuk vala mi ezt eleintén tellyesíteni, mint a' minémű, az általunk készítettett, és Ujságunk mellett le is küldött Közönséges - Táblája *Európá-*nak: de mivel, húsz ezer forintoknál több kívántatott volna, említett szándékunknak végrehajtására: mustrájául vetük ki adott, és ki adandó Mappáinknak, azon kisebb, de kellemetes formát, a' millyenben hat elztendőkel ez előtt Anglia' Mappáit bortsátotta, *Cair*, Világ' eleibe, *New and Correct English Atlas* tizim alatt. — A' mi Magyar Atlásunk: az ötvenkét Vármegyéknek; a' Kúnság 's Jászság, és a' Hajdu Városok Kerületjeiknek; a' Horvát, Slávoniai, Bánáti Hatar őrző Regementek' 's a' Tsajkások Vídékjeiknek; és a' Magyar (Fiumei) Tenger-melleyéknek külön külön mettzelt Mappáikból fog állani. Fel-lelznek jegyezve ezen Mappákon: minden Királyi, Bánya, Privilegiáltt és Nem privilegiáltt Mező-Városok, minden Faluk, Puszták, ép és pusztá Várak, Kastélyok, Nemes-telek, Majorok, Szállások, Magazínok, Vendég fogadók, Tsárták, Fördők, Savanyú-vizek, Értz - Só - és Kő - bányák, Papiros-Fürész - 's egyéb malmok, Hámorok, Kallók, Hulák, Dohányt - 's Riskását termeszto helyek, Hegyek, Barlangok, Halmok, Homokos-helyek; Erdők, Szöllők, Folyó-vizek, Források, Patatok, Erek, Tók, Lápok, Mocsárok, Töltések, Révek, Posta és egyéb tsináltt vagy nem tsináltt Ország utak. Mint kellessék kézbe fogni a' Mappát? meg-láthatja kiki, első tekínnettel, a' szűzelen északra mutató Mágnes töből (Acus [Magnetica-ból]) mellyel egygyütt szemlélni lehet minden Vármegyének,

vagy Kerületnek tzímerét is. — Illy módon, tizenkét Vármegyék Mappáit metzsettettünk már ki réz-táblákra, a' réz-táblákat le-nyomattuk azonnal papirosra, 's a' próba-nyomtatványokból le küldöttünk a' Nemes Vármegyébéli Geometrákhoz, és más, azokhoz ér-
tő Érd. Hazafiakhoz, olly kérésünk mellett, hogy a' mit jobbíthatnak Mappáinkon; tselekedjék a' Közjóért. Tselekedték is már ezt némellyek, szükséges jobbításaikkal egygyütt küldvén vissza hozzánk a' nállok volt próba-nyomtatványinkat: mellyet hogy a' többek is hasonlóképpen fognak tselekedni, egész hiedelemben tart bennünket erántta, esmért hazafiságjok.

Különös háládatossággal tartozunk itt említeni N. *Hegedüs* Nepomuc. János Úrnak; Ns *Sopron* Vármegye' Eskütt-Geometrájának, hazafiúi hív fáradozásait, a' ki örömének tartotta, több ízbeli jobbításaival tökéletesebbíteni azon Mappáját N. *Sopron* Vármegyének, mellyet, beises munkájánál fogva készítettünk, 's mellyet, meg is lehet már kapni jövő Februárius Hónapban *Pesten*, *Kilián* Könyváros' boltjábann 24 kron.

Követi ezt, Ns *Báts* Vármegye' Mappája, mellyen a' két esztendőkké ez előtt munkába vett *Tsatorna* (*Canalis*) is ki vagyon metizve. Ez után meg jelennek Nemes *Vas*, *Somogy*, 's a' t. Vármegyéknek Mappái, annál bizonyosabban, minthogy ebbéli igyekezetünkben igen nagyot segített rajunk, eggy, hathatós és követést érdemlő buzgóságú *Fia* Hazánk.

Hollandus papirosra nyomtattatunk minden Mappákat, 's az azokon lévő fő ábrázó-

latnak p. o. a' Vármegye' képének tsupán a' ízeleít festetjük-meg: ha mindazáltal valakik egéllizen kívánnák a' Mappát bé-festetni; és azt óltsóbb vagy drágább papirostra nyomtat-tatni: kélszek vagyunk az illyetén kívánságo-kat is tellyesíteni.

Mappáinkat, szépségekre nevezve, a' fenn említett Cary Mappáival vetekedőknek mond-ják az Itélni-tudók. — Jóságjokat a' mi nézi, úgy iparkodtunk, 's iparkodunk, hogy olly tökélellességű munkával szolgálhassunk, a' millyent csak lehet várni a' környálállások szzerént. Minden tekintetben tökéleltes Map-páit Országunknak nem lehet addig kívánni, míg az, *astronomic*, a' szzerént fel nem vevő-dik, mint fel van véve Frantzia-Ország, 's a' mint foglalatoskodnak mostan, Austriának fel vevésében.

A' különös Mappákból Közönséges Map-páját is fogjuk annakntánna készíteni Magyar-Országának, és a' hozzája tartozó Tartomá-nyoknak, még pedig többféleképpen, t. i. hogy egygy Közönséges Mappán lehessen fő-képpen, a' hegyeket, vizeket, erdőket, 's egyéb efféléket, igen világosan szemlélni; más Közönséges Mappán, tsupán a' Róm. Katholikus, Orosz, Oláh, 's Illyrus Püspöi köknek Megyéjeiket, és az Evangelika, 's Re-formáta Szuperintendentziáknak Kerületjeit. — 3. dik Közönséges Mappán a' Posta 's egyéb Ország-úakat, Kommísszáriátusokat 's a' t. Magyar-Ország' különös és Közönséges Map-páinak hasonlatosságára, szándékozunk Er-dély-Országéit is Világ' eleibe bótítani.

Örömmel esett értesünkre, hogy azon nagy szorgalmatossággal készített Magyar

Grammatikának, — mellyről, Dec. 5 dikén költt árkusunkban említettük vala, hogy következő versekkel légyen meg-jegyezve: *Zoile! res alta est, quam composuisse libellos, Zoile! fac librum, Zoilus alter ero.* — Érdemes Szerzője, *Debretzeni* Ns Lakos, Tudós *Veres* Mihály Úr; annak pedig, melly ezen versekkel vólt meg-jegyezve: *Éngem az Írásra, Nyelv-pallerozásra, Nem a' jutalom hív, Hanem a' Magyar szív,* — tudós Írója, *Gyarmathi* Sámuel Úr, ez előtt Nemes *Hunyad* Várme-gyének Orvossa, most M. Gróf *Bethlen* Gergely Úrnak, F. Erdély-Ország' Fő Kór-mányszéke Titoknokjának Házi - Orvossa, kinek is nagy hazafiúi tüzzel írt munkáját, méltóztattak az Erdély - Országi Tek. Nem. Rendek, költségjeken Világ' eleibe botsátani az oda alább 904 dik öld. meg-írt tzm alatt. Ezen érdemes Hazánkfia fáradozásának köszönhetjük az *Iffjú Robinzon* második *Kolosvári* Ki-adását is, és a' *Kámpé Amérikájának* közre botsátását.

Az ezeken kívül még nállunk lévő Grammatikáknak, Érd. Íróit újra is kérjük, hogy a' szükséges jelentést magok eránt, mentől elébb meg-tenni hozzánk ne terhel-tesse nek.

(Egy fél-árus Tóldalékkal.)

T O L D A L É K

A' *Magyar Hírmondónak*, Decemb. 29-dik napján, 1794-ben költt árkusához.

A' K k k fél árkus Hírmondóval le-küldött *Telegráf*' rajzolatnak magyarázatja.

Régen törték már sokan azon a' fejeket, miképpen lehessen a' hír-adásokat, vagy parantsolatokat, a' messze valókkal, minél kevesebb idő alatt közleni. Probálták ezt eddig ágyú lövések, lobogó vitorlák, vagy magassan fel lött tüzes eszközök által: de mind ezen probákat felyül haladja az a' jeles találmány, melyet a' mastani Frantzia háború alkalmatosságával egy *Chappe* (Sápp) nevű *Párisi Ingenieur* (Földmérő) találta. Nevezték ezt *Telegráfuak*, a' melly Magyarúl annyit téfzen mint Messze-író. Ez által a' találmány által t. i. 20, 25, minuták alatt száz mértföldre is lehet másokkal tudósításokat, vagy parantsolatokat közleni. Eleibe terjesztette *Chappe* ezen találmányát a' Nemzeti Gyűlésnek, a' melly azt meg vizsgálta, jónak esmérte, és mindjárt el kezdette a' maga parantsolatit, mind a' *Spanyol* határoknál, mind a' *Rajna* mellyéken táborozó Seregeivel, ez által az eszköz által közleni: és ez olly hamar történik, hogy a' mit *Párisban* egy fertályban végeznek, már azt a' más fertályban a' Seregeknél tudják, a' harmadik fertály órában pedig már a' válasz *Párisban* is vagyon. Mikor *Condé* várát vissza vették a' Frantziák, alig tölt belé hűsz minuta, hogy azt a' Nemzet. Gyűlése már

M in m

meg tudta, holott *Condénak* *Páristól* több mint 40 mértföld a' köze. Az egész levél, melyet *Chappe* ezen új eszköz vagy *Telegráf* által írt, ebből állott: „Az én Levelezőm jelenliti *Lilleből*, hogy *Condé* ismét a' Közönséges társaság kezébe vagyon, és hogy a' Várörzök hadi foglyokká tétettek.” Ezen levélre azt végezte a' Gyűlés, hogy az Északi Tábornok meg kel ditsérni, és hogy ezután *Condénak* *Nord libre* (Szabad Észak) legyen a' neve. Mihelyt vette ezen végzést *Chappe*, mindjárt írni kezdett a' sok nép láttára a' *Telegráf*, és kevéssel több idő alatt, mintha valaki ugyan azt szép betűkkel akarta volna rajzolni, a' végzésnek leírásával készen vólt, és öt fertály óra múlva válasza is jött *Lilleből* reá. Nintsen az a' sólyom madár, nintsen az a' fetske, a' melly a' hírt illy sebessen vihetné. Egy óra alatt vette *Condé* a' maga új nevét, melyet 40 mértföldnyi távolyságra adtak neki. A' Kurir a' ki valóba sohol sem késett, szinte húsz órával hozta későbbben a' *Condé* meg vétele hírét, mint a' *Telegráf*. Ugyan így a' *Telegráf* által ment a' Tudósítás *Párisba* *Valencia*, *Quesnot* (olvasd *Kenoa*) és *Landreci* Váráknak vissza vételek, és egyéb nevezetes történetek eránt. A' *Párisi Telegráf* a' *Luveri* *Palota* tetejére van alkotva, és olyan forma, mint egy négy szegelletű kis szoba, a' négy oldala üvegből van, hogy mindenkör minden felé lehessen belőle vigyázni. A' teteje lapos, és körös körül karja vagyon tsinálva. Ennek közepében áll egy vas rud, mintegy 12 lábnyi magasságra; vagyon erre a' rudra egy széles vas léc, olly formán szeggezve, hogy ezt a' körül a' szeg körül, a' mellyel fel vagyon szeggezve, nint valamelly tengely körül lehes.

sen forгатni Ezen létznek hossza kilentz láb, a' szélessége pedig mintegy 10 tzoll (újnyi). És ezt a' létzet igen könnyű az üveg szobából úgy mozgatni, hogy ez vagy kerészibe, vagy fel felé egyenesen, vagy pedig most jobbra, majd balra hajtva ré'sút álljon, a' mint mind ezt, a' *Telegráfnak* általunk meg küldött rajzolatja mellett az 1, 2, 3, és 4, Figurák világosabban ábrázolják. Mind a' két végére ennek a' létznek, vagyon még egy egy éppen olly széles, de csak felényi hosszúságú létz úgy szegezve, hogy ezeket is a' magok szézeik körül forгатni lehet. Mikor a' *Telegráf* csak nyugszik, akkor ezen kisebb létzek, a' nagy létzre öszve hajtódnak, és távolyról nem is lehet őket látni. Ha pedig a' *Telegráf* ír, akkor ezen rövidebb létzek külömb külömb formában vagy le felé, vagy fel felé, vagy vissza fordúlt Z, vagy egyéb formák szerént állanak, a' mint az erről való kénzelődést, az 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, és 12 Figurák segíthetik. Allhatnának ugyan ezen apróbb létzek sok formában; de az öszve zavarodásnak el-távoztatására úgy van meghatározva, hogy azoknak rendes meg állapotása a' nagy létztől vagy 45, v. 90, v. 135, v. 180, v. 225, v. 270, v. 315 Grádust tsináljon, és így mindenik szárnynak hét bizonyos punctuma vagyon, a' mellyben meg szokott állapotodni; a' mint ezt az a a a, b b b, és a' több betűk a' fent meg nevezett Figuráknál mutattyák. Ha ezen rövidebb létzeknek külömb külömb fekvését hetével számláljuk, és a' nagy létznek is felyebb meg írt fekvéseit hozzá vetjük, mind öszve 256 egy mástól könnyen meg esmérhető képen különbözö Figurát mutathat a' *Telegráf*. Hogy pedig mi valakinek írassunk, e' végre

nékiünk a' nagy és apró betűket, punctumot, kommát, és minden apróságot, még az Arabiai 9 számokat, és a' nullát is oda számlálván, mint egy 70 jegyek elégségesek. Könnyű tehát a' 256 Figurákból most ezt, és hogy mások ki ne tanulják, majd más hetvent ki-választani, és azokkal betük helyett élni. — A' kik a' *Telegráf* körül vagynak, ők tudják, hogy annak mellyik formája mitsoda betűt tégyen, és azt nem lassú, hanem közepszerű sebes mozgással úgy mozgatják, hogy minden betűt világosan ki jeleutsen, és minden betűt jelentő fekvésében egy rövid szempillantásig megállapítják a' végre, hogy azt a' más *Telegráf*on meg esmérhessék, és hasonlóképpen mindjárt elébb adhassák, vagy le írassák. Egy *Telegráf* a' másikhoz lehet annyira, a' mennyire tsak az ember jó néző üvegekkel a' különbözőkülönb Figuráit a' létzeknek fel veheti, ez pedig, ha tsak hegy, vagy erdők nintsenek közben, meg lehet 8 óránnyi járó földre is. *Páris*hoz ugyan *Lille* felé az első *Telegráf*tsak egy mérföldnyire *Montmartre*ban vagyon, mivel ott a' hegy miatt messzebb nem lehet látni, *Lille*ig pedig mind öltzve 12-töt kellett felállítani. Nem kell azonban goldolni, hogy a' sok *Telegráfok* késleltetnék a' munkát, mert nem léziükség, hogy egyik az egész levelet végig ki várja, hanem betűről betűre a' dolgot mindgyárt elébb adja. Minden *Telegráfnál* mindenkor vagynak vigyázók, a' kik egymást fel váltva lesik a' szomizéd *Telegráfnak* mozdulását. — Melly hasznos ez a' találmány, onnét is meg lehet ítélni, hogy az ez által való jelentéseket senki sem nem hátráltathatja, sem az úton el nem foghatja, és ennek még éjtizaka is jó hasznát lehet venni; de ekkor a' lé-

tzeknek végeire fáklyák tétetnek. Tsak a' sűrű köd, és a' nagy zápor hátráltatják néha ennek használhatóságát. — A' Párisi *Telegráf Chappe* Uré. Neki ezen találmányáért nagy jutalmat akart adni a' Nemzet-Gyűlése; de tsak abban tartotta jutalmát, hogy hazájának szolgálhatott. A' *Telegrafhoz* egyedül azok botsáttatnak, a' kiknek ott dolgok vagyon, és a' rajtok kívül mások nem is értik, hogy ennek mellyik formában való meg állapotása, mi soda betűt jelent.

Egy, mind a' Szüléknek, mind minden Gyermekeket tanítóknak, igen hasznos és szükséges Könyvetske kerül ki a' sajtó alól, ezen folyó 1794-dik esztendő végével, illy Tzim alatt: *Szülék' kézi Könyve*, avagy a' Gyermeknevelésre útmutató Tíz Prédikátziók, mellyeket nagyobb részint *Duttenhofer* Grunau Prédikátor Prédikátziójából ki szedegetett, és tsak ugyan a' Gyermeknek értelmének, és szívének formáltatására használható, más két Prédikátziókkal együtt Köz-haszonra botsát *Almás Szalai* János, *Bán Horváti* Prédikátor. A' két utólsóknak egyike tanít az embernek Ifjúságában való még térésének szükséges vól-táról; másik, a' Boszorkányokról, és egyéb babonás vélekedésekről. Fog ezen Könyv találatni: *Miskoltzon* N. Szíjjártó Sámuel Urnál; a' *Debretzeni* és *Pataki Collegiumok*' Bibliothecáiban; *Pápán* Tiszt. Látzai József Professor Urnál; *Losontzon* Tiszt. Rozgonyi József Professor Urnál; *Bars* Vármegyében Tiszt. Gyarmati István Szetsei Prédikátor Urnál; *Sze-keresen* Tek. K. D. Isák Gáspár Szólga Bíró Urnál; *Beregszászba* Tiszt. Kömlei János Pre-

dikátor Urnál. Székely - Hidon Tifzt. Retsei
 János Predikátor Urnál. E' Könyv fog álni,
 18 vagy 20 árkusból, az árra, a' nem al-ír-
 taknak (nem subscribáltaknak) 30 kr. lészén.

In Verlagsgewölbe der Oehlerischen Buchdruckerey in Wien in der Spiegelgasse Nro 1368 dem k. k. privil. Versatzamte gegenüber, sind nebst vielen andern Verlags-Artikeln auch nachstehende, zum Gebrauch für die gegenwärtige Zeit bestimmte Landcharten zu haben:

Kriegs-Atlas. Zum Gebrauch für Zeitungsleser.

Diese mit allem Beyfall aufgenommene Sammlung von Landcharten besteht aus folgenden Blättern; das Stuck um 5 kr:

Ganz Europa. Diese Karte dienet zur allgemeinen Uebersicht. Die Illuminirung ist so veranstaltet, dass Frankreich karminroth, die Länder, der gegen dieses Reich verbundenen Mächte, grün, alle übrige aber gelb angelegt sind.

Frankreich nach der alten Einrichtung in Gouverniments.

Kriegschauplatz der Nord und Hauptarmeen.

Kriegschauplatz der Moselarmeen.

Grundriß der Festung Landau nebst der umliegenden Gegend.

Kriegschauplatz der Rheinarmeen.

Kriegschauplatz der Alpen oder Italienischen Armeen,

Insel Korsika.

Kriegschauplatz der Pyrenäen oder Spanischen Armeen.

Kriegsschauplatz des Royalisten Krieges.

Kriegsschauplatz der Maafs und Sambre-armeen, diese Karte enthält den grössten Theil von Holland, oder die vereinigten Niederlande, die Oestreichischen Niederlande, die Churfürstenthümer Maynz und Trier, dann das Erzstift Köln mit dem Niederheinischen und Westphälischen Kreiss.

Pohlen und Litauen,

oder Kriegsschauplatz zwischen Pohlen, Russland und Preussen, sehr richtig entworfen, und schon gestochen. Die Illuminirung mit Farben ist so veranstaltet, dass alle merkwürdige Veränderungen, welche in den neunsten Zeiten vorgefallen, auf die erste Ansicht, nämlich die Theilung in Jahr 1772 von Oestereich, Russland, Preussen, und die neueste im Jahre 1793 von Russland und Preussen, wie auch das noch gegenwärtige Pohlen und Litauen, genau von einander zu unterscheiden sind. Auch ist der Grundriss der Stadt Warschau und der Vorstadt Prag sehr richtig und nett gezeichnet, beygefügt. Die Benennungen der Oerter sind alle so geschrieben, dass auch diejenigen, welche der pohnischen Sprache nicht kundig sind, dieselben nach der wahren Aussprache lesen können. Das Ganze ist auf einen grossen holländischen halb Regalbogen abgedruckt und kostet 30 kr.

Frankreich nach der neuen Eintheilung in Départements, in Schuber, dass man sie bequem in der Tasche tragen kann, 12 kr.

Oestreichische Niederlande, nebst den angrenzenden Französischen Niederlanden in Schuber 12 kr.

Der Reinstrom von Basel bis Maynz in Schuber 12 kr.

Die Gegend um Mainz und Frankfurth
nebst einem Grundriß und Plan der Festung
Maynz, in Schuber 12 kr.

Következendő Könyvek jöttek ki Kassán
Scheibler Testvérek Könyvárosoknál:

XVI. Lajos, szereztséttlen Frantzia Király életének le-írása. Magyarra Fordította *Berta György* 8-ad rétb. 1 for. Író papir. 1 for. 15 kr.

Harald, oder der Kronenkrieg. Eine nordische Erzählung. 2 Theile 8-ad rétb. 1 for. 30 kr.

Kischtapf und Ispendyar, Könige von Persien. Eine wahre Geschichte, von Al. Gleich. 2 Bände 1 for. 15 kr.

Beytrag zur angenehmen Unterhaltung in Abendstunden und auf Spaziergängen in Geschichten und Erzählungen 8-ad rétb. 30 kr.

Ezen három Könyvek a' napokban érkeztek hozzánk:

Innocentii Simonchicz Clerici Regularis Scholarum Piarum in Gymnasio Tatteusi Rhetorices Professoris Dissertatio de Numismatica Hungaricae Diplomaticae accomodata. Vienne apud A. Blummauer. MDCCXCIV. 8-ad rétb. 174 old. az ár 45 kr.

Wald Scenen und Natur Schönheiten. Agram im Verlag der Bischöflichen Buchhandlung 1794. 178. Az ár 1 for.

Okoskodva tanító Magyar Nyelvmester, melly íratott Gyarmathi Samuel N. Hunyad Vármegye Orvassa által. Első Darab. A' Nagy Erdély Ország T. N. Rendek költségével. Kolosváratt nyomtatott Hochmeister Márton Ts. K. Dicast. Könyvnyomtató, és privil. Könyv ártos betűivel 1794 8-ad rétb. 396 old. A' második Darab áll 278 old.

Köze a' hatodik Szakaszhoz.

G. TELEKIEK
ALÁPÍTVÁNYA

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

MTA
1826 K

